TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Türkiye'de Coğrafya III

ISSN 1303-9369
e-ISSN 2687-6299

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Cilt: 18 • Sayı: 35 • 2020 • Yılda iki defa yayınlanır

Sahibi Bilim ve Sanat Vakfı **Yazı İşleri Müdürü** Salih Pulcu **Editör** Yunus Uğur **ISSN 2687-6299 e-ISSN 1303-9369**

Yayın Kurulu

Şevket Kamil Akar, Yusuf Ziya Altıntaş, Nurullah Ardıç, Alim Arlı, Serhat Aslaner, Zahit Atçıl, Hediyetullah Aydeniz, Ayşe Başaran, Yücel Bulut, Ebubekir Ceylan, Coşkun Çakır, Nicole Kançal-Ferrari, Fatma Samime İnceoğlu, Özgür Kavak, Abdulhamit Kırmızı, Özgür Oral, Yunus Uğur, Ali Adem Yörük, Fatma Deniz Uzundağ

Danışma Kurulu

Gabor Agoston, Engin Deniz Akarlı, Cemil Aydın Evangelia Balta, Ali Birinci, Gökhan Çetinsaya, İhsan Fazlıoğlu, Mehmet Genç, Tevfik Güran, Nelly Hanna, Mehmet İpşirli, Cemal Kafadar, Mustafa Kara, Sabri Orman, Orlin Sabev, Zan Tao, Hüseyin Yılmaz

Türkçe Redaksiyon Zübeyir Berk, Ahmet Özer

Adres Vefa Cad. No. 48 34134 Fatih İstanbul **Tel** 0212. 528 22 22 pbx **Faks** 0212. 513 32 20

e-mail talid@bisav.org.tr **internet** www.talid.org

Grafik Tasarım: Salih Pulcu **Tasarım Uygulama:** Sibel Yalçın

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi uluslararası hakemli bir dergidir. MLA International Bibliography, Index Islamicus, EBSCO Publishing, Turkologischer Anzeiger ve ASOS Index gibi indekslerce taranmaktadır.

Dergiye gönderilen yazılar hakemler tarafından değerlendirilir. Dergide yer alan yazılardan yazarları sorumludur. Dergiye gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. Detaylı yayın bilgilendirmesi ve yazım kuralları için lütfen internet sitemize müracaat ediniz.

© Yayımlanan çalışmaların bütün hakları *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*'ne aittir. Kaynak gösterilerek alıntılanabilir.

Cilt 18 | Sayı 35 | 2020

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Türkiye'de Coğrafya III

SAYISI

DERLEME MAKALELER

Çevre Sorunlarına Türk Coğrafyacıların Yaklaşımları ve Bu Alanda Yapılmış Olan Çalışmalar *5-45*
Nuriye GARİPAĞAOĞLU

Türkiye'de Bitki Coğrafyası Araştırmaları *47-75*
Nurten GÜNAL

Türkiye'de Jeomorfoloji'nin Tarihi ve Jeomorfoloji Çalışmaları (1923-2018) *77-98*
Ahmet ERTEK

Türkiye'de Klimatoloji Araştırmaları *99-142*
Nurten GÜNAL

Türkiye'de Coğrafya Eğitimi Alanında Yayımlanan Makalelere İlişkin Bir Literatür Değerlendirmesi (1923-2018) *143-161*
Bülent AKSOY, Abdullah TÜRKER

Türkiye'de Coğrafya Sözlükleri Literatürü *163-180*
Cemalettin ŞAHİN

Türkiye'de Akademik Coğrafya Dergileri *181-196*
Cemalettin ŞAHİN

SÖYLEŞİ

İbrahim Atalay ile Türkiye'de Coğrafya Üzerine Söyleşi *197-213*

TANITIM VE DEĞERLENDİRME MAKALELERİ

Türkiye'de Coğrafya Literatürünün Gelişmesinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nün Rolü ve Önemi *215-254*
Ali ÖZÇAĞLAR

Mesleki Bir Yapı: Türk Coğrafya Kurumu; Akademik Faaliyetleri ve Türk Coğrafyasına Katkıları *255-277*
Ahmet ERTEK

Bilim ve Kültür İnsanı Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer'in Meslek Yaşamı ve Türkiye Coğrafyasına Katkıları *279-286*
Asaf KOÇMAN

Jeomorfoloji Dergisi, Coğrafya Bilimine Katkısı ve Dizini *287-324*
Harun TUNÇEL, Ebubekir KARAKOCA

Marmara Coğrafya Dergisinin Coğrafya Disiplinine Literatür Bağlamında Katkısı *325-346*
Mehmet ÜNLÜ

Yeryuvarı ve İnsan Dergisi ve Coğrafya Açısından Önemi *347-399*
Harun TUNÇEL, Esra TUNÇEL

Cilt 18 | Sayı 35 | 2020

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Türkiye'de Coğrafya III

SAYISI

REVIEW ARTICLES

The Approaches of Turkish Geographers to Environmental Issues and Studies in the Field 5-45
Nuriye GARİPAĞAOĞLU

Plant Geography Studies in Turkey 47-75
Nurten GÜNAL

History of Geomorphology and Geomorphology Studies in Turkey (1923-2018) 77-98
Ahmet ERTEK

Climatology Studies in Turkey 99-142
Nurten GÜNAL

A Literature Review of the Articles Published in Turkey on Geography Education (1923-2018) 143-161
Bülent AKSOY, Abdullah TÜRKER

The Literature of Geographical Dictionaries in Turkey 163-180
Cemalettin ŞAHİN

Academic Journals of Geography in Turkey 181-196
Cemalettin ŞAHİN

INTERVIEW

Interview with İbrahim Atalay on Geography in Turkey 197-213

REVIEWS

The Role of Geography Departments in the Development of the Geography Literature 215-254
Ali ÖZÇAĞLAR

An Occupational Association: Turkish Geographical Society; Academic Activities and Contributions to the Turkish Geography 255-277
Ahmet ERTEK

Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer: His Professional Life and Contribution to the Geography of Turkey 279-286
Asaf KOÇMAN

Turkish Journal of Geomorphology and its Index 287-324
Harun TUNÇEL, Ebubekir KARAKOCA

The Contribution of Marmara Geography Review to the Field of Geography 325-346
Mehmet ÜNLÜ

Earth and Human Journal and Its Importance in Geography 347-399
Harun TUNÇEL, Esra TUNÇEL

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 5-45

Çevre Sorunlarına Türk Coğrafyacıların Yaklaşımları ve Bu Alanda Yapılmış Olan Çalışmalar

Nuriye GARİPAĞAOĞLU*

Giriş

XX. yüzyılın en önemli problemi olarak günümüze intikal eden çevre sorunları, artık dünyanın geleceğini tehdit eden bir boyut kazanmıştır. Dünya ekosisteminin dengesinin bozulmasında; özellikle hızlı nüfus artışı, hızlı ve çarpık kentleşme, endüstrileşme, ulaştırma, tarım alanlarının genişlemesi, yanlış arazi kullanımı ve tarım teknolojileri gibi beşerî etkinlikler önemli rol oynamıştır. Ortamın ekolojik özelliklerinin korunmaması ve yeterli özenin gösterilmemesi, dünyamızı bu alanda bir çok tehditle karşı karşıya bırakmıştır. Söz konusu tehditlerin en önemli göstergelerinden birisi, hiç şüphesiz fosil yakıtların yanması sonucunda, atmosfere gönderilen diğer kirleticilerle birlikte karbon dioksit (CO2) miktarındaki artıştır. Dünya ekosisteminde, beşerî kökenli bozulmaların kısa sürede yarattıkları olumsuz değişiklikler sonucunda, yerkürenin atmosfer, su ve karasal ekosistemlerinde, onarılması güç boyutlara ulaşan bozulmalar ve kirlenmeler meydana gelmiştir. Ortam ekolojisi ve sorunlarıyla birçok bilim dalının ve meslek mensubunun ilgilendikleri bilinmektedir. Coğrafya biliminin mensubu olan coğrafyacılar ise ekolojik ortamı bir bütün olarak görmekte, farklılaşmış parçalarını sınıflandırmakta, karşılıklı ilişki ve etkileşimin neden olduğu şekillenmeyi açıklamaktadırlar. Ekosistemlerdeki değişime, gelişme ve yayılma açısından olduğu kadar, bozulma ve parçalanma gibi degradasyonal yönü ile de yaklaşmaktadırlar. Bu bakımdan

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi. nuriyeg@marmara.edu.tr, Orcid: 0000-0003-4967-8536.

Geliş/Received: 12.09.2018 • Kabul/Accepted: 20.05.2019 • Derleme Makalesi

Türk coğrafyacıların, ortam ekolojisine ve sorunlarına ait genel yaklaşımlarının ve yapılmış araştırmaların, daha çok hangi alana ait olduklarının bilinmesi önem arz etmektedir.

Dünyanın kendisi, başlı başına bir ekosistem olmakla birlikte, yeryüzü ekolojik özellikleri ve boyutları birbirinden çok farklı mekân birimlerine ayrılmaktadır. Dünya ekosistemi üzerinde ayrılmış olan üç büyük küre, canlı kürenin (biyosfer) birer parçasıdırlar. Birbirinden farklı bu küreleri, ekolojik yönleriyle tanımadan, dünya ekosisteminin bütününü ve farklılaşmış parçalarını tanımak mümkün değildir. Bu nedenle Türk coğrafyacılara ait araştırmalar, atmosfer, hidrosfer ve litosfer arasında tasnif edilerek değerlendirilmiştir. Çalışmada, metodolojik olarak öncelikle, ekosistemleri, ayrı ayrı ekolojik açıdan değerlendiren ve daha sonra mevcut sorunlarını inceleyen araştırmalara yer verilmesi benimsenmiştir. Ancak coğrafî ortamı etkileyen sorunları veya kirleticileri, her zaman için ekosistemlere göre ayırt etmek mümkün olmamaktadır. Çoğu zaman kirleticiler, ekosistemler arası döngü sayesinde, birinden diğerine geçme özelliği göstermektedirler. Bu bakımdan, üç ekosistemi de etkilemesi yönüyle katı atıklar tipik bir örnektir. Günümüzde, özellikle kentlerin önemli sorunu olan katı atıkların; kaynakları, yönetim ve ekosistem üzerindeki etkileri açısından coğrafî bir boyutu vardır. Ancak, ülkemizde katı atıklar, akademisyenler tarafından daha ziyade teknik, sağlık ve ekonomik boyutları ile araştırılmış olup coğrafyacılar, bu alana fazla ilgi duymamışlardır. Yine, önemli bir çevre sorunu olarak bilinen gürültü, bugün kentsel hayatı tehdit etmektedir. Bu nedenle gürültünün, kaynakları ile birlikte sağlık ve ekonomik boyutlarının saptanması ve sürdürülebilir bir yönetim uygulanması zarureti vardır. Ancak, Türk coğrafyacıların gürültü ile ilgili araştırmaları, yok denecek kadar az sayıda kalmaktadır. Esasında, coğrafya bir ilişkiler bilimi olup bu ilişkilere, çoğunlukla insanın çevreye uyumu açısından yaklaşılmaktadır. Başka bir ifade ile coğrafya, doğal ortamla beşerî ortam arasındaki ilişki ve etkileşimleri, sebep-sonuç bağlamında, mekân birimlerinde açıklamaktadır. Bu nedenle coğrafyacının, bütüncül bir bakışla coğrafî ortamı ele alış tarzı ve sorunlarına yaklaşımı, çevre sorunları alanında yapılacak çalışmalarda, daima ayrı ve özel bir yere sahip olmasını sağlamaktadır.

I. Ortam Ekolojisi, Ekosistem ve Genel Çevre Sorunları Hakkında Yapılan Çalışmalar

Bu başlık altında, öncelikle Türk coğrafyacıların ortam ekolojisine ait genel yaklaşımları ve ilgili araştırmalar değerlendirilecektir. Daha sonra, ekosistemleri ekolojik açıdan ve mevcut sorunlarıyla inceleyen diğer çalışmalara yer verilecektir. Şunu baştan belirtmek gerekir ki çalışmanın zaman açısından sınırlarını belirleyen Cumhuriyet Dönemi'nde, Türkiye'de coğrafyacılar tarafından ortam ekolojisine dair yapılmış olan çalışmalar son derece sınırlıdır. Bu hususta ilk ve

kapsamlı temel kaynak Erinç tarafından yazılmıştır. Eserde, ekolojik temel kavramlar, ortam ekolojisinin tarihçesi, ekolojide farklı yaklaşımlar ve ekolojik bilim dalları tanıtılmaktadır.[1]

Ayrıca bu eserde, ekosistem sistematiği yapılarak ekosistemlerde doğal denge ve besin zinciri açıklanmış, ekosistemlerde değişimler değerlendirilmiş, ekolojik açıdan atmosfer, hidrosfer ve litosfere ayrı ayrı yer verilmiştir.[2] Aynı yıllarda Erinç[3], zamanla konuya yaklaşım bakımından ekolojide meydana gelen değişimleri, farklı ekollere göre incelemiştir. Tunçdilek ise, "Ekoloji Karşısında Geoekoloji" isimli çalışmasında, ekolojiye coğrafî bir bakış açısı kazandırarak bütüncül bir yaklaşımda bulunmuştur.[4] Böylece yeryüzünde, ekolojik bakımdan farklılaşmış mekânları ayırmış, bunların özelliklerini, çağımızın eğilimine uygun olarak kantitatif verilerle ortaya koyarak onları, çeşitli boyutta ekosistemler hâlinde sınıflandırmıştır. "Ekosistemlerin Evrimi"[5] konulu eserinde ise, doğal ortam koşullarındaki değişimi esas alarak ekosistemler üzerindeki etkilerini açıklamış, coğrafî bakış açısıyla jeoekolojinin ilkelerini tespit etmiş, doğal bölgelerle jeoekoloji arasındaki ilişkileri değerlendirmiştir.[6] Tümertekin (Barrows'dan çeviri)[7] coğrafyanın bir ilişkiler bilimi olduğunu ve ilişkilerin insanın çevreye uyumu açısından ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Daha sonraki yıllarda, Arda[8], doğal çevre ile beşerî çevreyi tanımlayarak arasındaki ilişkilere değinmiştir. Aynı şekilde Darkot[9], doğa ve insan ilişkilerinin, karşılıklı etkileşimlerini konu almıştır. Eruz[10], kentleşme ile ortam arasındaki ekolojik ilişkileri, kentsel gelişimin baskıları ve etkileri kapsamında incelemiştir. Ortam ekolojisini konu alan bir diğer eser,

---

1 Sırrı Erinç, *Ortam Ekolojisi ve Degredasyonal Ekosistem Değişiklikleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1984, s. 3-8.

2 Erinç, *a.g.e.*, s. 8-82.

3 Sırrı Erinç, "Ekolojide Değişik Yaklaşımlar", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1984, c. 1, sy. 1, s. 77-90.

4 Necdet Tunçdilek, "Ekoloji Karşısında Geoekoloji", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1984, c. 1, sy. 1, s. 59-68.

5 Necdet Tunçdilek, "Ekosistemlerin Evrimi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1985, c. 2, sy. 2, s. 17-40.

6 Necdet Tunçdilek, *Doğal Bölgeler-Geoekoloji'nin İlkeleri*, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları, no. 5, 1987.

7 H. Barrows, "İnsan Ekolojisi Olarak Coğrafya", çev. Erol Tümertekin, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 153-172.

8 F. Campan ve P. George, *Tabii Çevre Beşeri Çevre*, çev. Ali Macit Arda, İstanbul: Öğretmen Kitapları: 82, 1963.

9 Besim Darkot, "Tabiat ve İnsan", *Terbiye Dergisi*, 1931, c. 7, s. 34-35.

10 Ertan Eruz, "Kentleşmede Ekolojik Yaklaşım", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1989, sy. 6, s. 79-83.

Atalay tarafından hazırlanmıştır.[11] Ilgar, coğrafya ile ekoloji bilimi arasındaki bağlantıları araştırmış,[12] jeotermal kaynakları ekolojik açıdan değerlendirmiştir.[13]

Özçağlar[14], çevrenin tanımı ve önemi üzerinde durmuş, doğal dengede insan-ekolojik ortam ilişkilerinin önemine dikkat çekmiştir. Karadağ[15], kentsel ekolojiyi coğrafî bir yaklaşımla ele almıştır. Zamanla ekosistemler ve ekolojik alanda yapılan çalışmalar, Türkiye'nin bütününü kapsayacak şekilde ya da bölgesel veya yöresel ölçekte üretilmeye başlanmıştır. Yine bu alandaki ilk çalışmaların önemli bir kısmı, Erinç'e aittir. "Türkiye: İnsan ve Ortam"[16], Büyük İstanbul Yöresinin Doğal Bitki Örtüsü ve Potansiyeli"[17],"Jeoekoloji Açısından İstanbul Yöresi"[18],"Kültürel Çevrebilim Açısından Güneydoğu Anadolu"[19], "İstanbul Boğazı ve Çevresi (Doğal Ortam: Etkiler ve Olanaklar)"[20] gibi çalışmalar bunlar arasında sayılabilir. Erol[21] ise, ekolojik bir yaklaşımla Türkiye'nin doğal yöre ve ortamlarını tespit etmiştir. Aynı şekilde Atalay tarafından da Türkiye'nin ekolojik bölgelerini tasnif eden[22], bölgesel ölçekte Kuzeydoğu Anadolu'nun ekosistemlerini tanıtan[23] ve yöresel boyutta Erzurum Ovası ve yakın çevresinin ekolojik koşullarını belirleyen[24], Aydın

---

11 İbrahim Atalay, *Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası*, İzmir: Meta Basım, 2008.

12 Rüştü Ilgar, "Ekoloji Bilimi Coğrafyaya Ne Kadar Uzak Yada Ne Kadar Yakın", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2005, c. 9, sy. 3, s. 137-148.

13 Rüştü Ilgar, "Jeotermal Kaynaklara Ekolojik Yaklaşımlar", *1. Ege Enerji Sempozymu ve Sergisi*, 2003, s. 84-89; a.mlf., "Ekolojik Bakışla Jeotermal Kaynaklara Dualist Yaklaşım", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (e-sosder), 2005, c. 4, sy. 13, s. 88-98.

14 Ali Özçağlar, "Çevrenin Tanımı ve Önemi; Çevre ve Doğal Denge; İnsan ve Çevre İliskileri", *İlkögretimde Çevre Egitimi Ögretmen El Kitabı*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1992 s. 1- 9.

15 Arife Karadağ, "Kentsel Ekoloji: Kentsel Çevre Analizlerinde Coğrafi Yaklaşım", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 18, sy. 1-2, s. 31-47.

16 Sırrı Erinç, "Türkiye: İnsan ve Ortam", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1973, sy. 18-19, s. 1-33.

17 Sırrı Erinç, "Büyük İstanbul Yöresinin Doğal Bitki Örtüsü ve Potansiyeli", *Büyük İstanbul'un Yeşilalan Sorunları Ulusal Simpozyumu (İstanbul, 22-24.11.1978)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 2587, 1979, s. 1-10.

18 Sırrı Erinç, "Jeoekoloji Açısından İstanbul Yöresi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1980, sy. 23, s. 279-290.

19 Sırrı Erinç, "Kültürel Çevrebilim Açısından Güneydoğu Anadolu", *Güneydoğu Anadolu Tarih Öncesi Araştırmaları*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 2589, 1980, s. 65-81.

20 Sırrı Erinç, "İstanbul Boğazı ve Çevresi (Doğal Ortam: Etkiler ve Olanaklar)", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1977, sy. 20-21, s. 1-23.

21 Oğuz Erol, "Türkiye'nin Doğal Yöre ve Çevreleri", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1993, sy. 7, s. 13-14.

22 İbrahim Atalay, *Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri*, İzmir: Orman Bakanlığı Yayınları, 2002, No. 163; İzmir: Meta Basım, 2014.

23 İbrahim Atalay, Mehmet Tetik ve Özer Yılmaz, *Kuzeydoğu Anadolu'nun Ekosistemleri*, Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1985, No. 147.

24 İbrahim Atalay, "Erzurum Ovası ve Yakın Çevresinin Ana Ekolojik Koşulları", *Ormancılık Araştırma Enst. Dergisi*, Ankara, 1982, sy. 54, s. 5-30.

ilinin doğal ortam koşulları ve ekosistemlerini inceleyen[25], ekolojik koşullara göre arazi kabiliyet sınıflaması yapan[26] birçok çalışmanın yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Türkiye'de coğrafî nitelikli, bölgesel ölçekli bazı ekolojik çalışmalara da rastlanmaktadır.

Arınç[27], Arı ve Soykan'ın[28] ekolojik araştırmaları, bu gruba örnek verilebilir. Ekolojik ilkeleri esas alan ekonomi anlayışı, karşılıklı ilişkiler bağlamında Güney[29] tarafından ele alınmıştır. Gemici[30], Ilgar[31], Türkeş[32], Yılmaz ve Tetik[33], Atalay ve Ekinci[34], Alagöz[35] ise, bölgesel nitelikli bazı ekolojik çalışmalarda, daha ziyade bitki topluluklarını veya bütünüyle biyoçeşitliliği öne çıkartan bir yaklaşımda bulunmuşlardır. Zamanla ekoloji ve sorunlarını kapsayan kavramların oluşturduğu sözlüklere de ihtiyaç duyulmuştur. Dolayısıyla bu alanda üretilmiş olan birkaç eser dikkat çekmektedir. Güney'in farklı tarihlere ait *Çevrebilim Sözlüğü (Ekoloji)*[36], bunlara örnek olarak gösterilebilir. Türk coğrafyacıların ortam ekolojisine ait çalışmaları olduğu gibi genel anlamda, çevre sorunları alanında da bazı eserler dikkat çekmektedir. Bu alandaki ilgili kaynaklara değerlendirilirken; ortamdaki sorunlara bir bütünlük içerisinde bakıp genel olarak çevre sorunlarına değinenlere öncelik verilecektir. Daha sonra, farklı ekosistemlerin ekolojik karakterlerine ve sorunlarına yönelik araştırmalar tespit edilecektir. Esasında, Türkiye'de coğrafî

---

25 İbrahim Atalay, "Aydın İli'nin Doğal Ortam Koşulları ve Ekosistemleri", *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1993, yıl. 2, sy. 4, s. 33-64

26 İbrahim Atalay, *Türkiye'nin Ekolojik Koşullarına Göre Arazi Kabiliyet Sınıflandırılması*, İzmir: Meta Basım, 2015.

27 Kenan Arınç, "Doğu Anadolu'da Ortam Ekolojisi ve Degredasyonel Ekosistem Değişiklikleri", *IV Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi Bildiri Özet Kitabı*, 2001, Bodrum-Muğla, s. 116.

28 Yılmaz Arıve Abdullah Soykan, "Kazdağı Milli Parkı'nda Kültürel Ekoloji ve Doğa Koruma", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 44, s. 11-32.

29 Emrullah Güney, "Ekonomi ve Ekoloji", *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2000, c. 2, sy. 18, s. 25-31.

30 Y. Gemici ve Özcan Seçmen, "Kuzey Anadolu Ormanları Üzerinde Ekolojik Gözlemler", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1990, sy. 5, s. 94-109.

31 Rüştü Ilgar, "Gelibolu Milli Parkı Kıyıları Üzerine Jeolojik ve Jeoekolojik Saptamalar", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı, Bildiriler Kitabı,* 2004, Adana, c. 2, s. 975-981.

32 Murat Türkeş ve G. Altan, "Kaz Dağı Yöresinin Korunması Gereken Ekolojik ve Biyocoğrafya Özellikleri", *Aynalı Pazar Kazdağları Özel Sayısı (26 Ocak 2014, Çanakkale)*, 2014, s. 16-17.

33 Özer Yılmaz ve Mehmet Tetik, "The Ecosystems of North-Eastern Anatolia. (Kuzeydoğu Anadolu'nun. Ekosistemleri)", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1985, sy. 3, s. 16-56.

34 İbrahim Atalay ve Deniz Ekinci, "Türkiye'de Bozkır ve Antropojen Bozkır Bölgelerinin Ekolojik Açıdan Değerlendirilmesi", *III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Antakya, 2013*, s. 499-516.

35 Cemal Arif Alagöz, "Coğrafyacı Gözü ile Türkiye'de Tabiatı Koruma", *Milli Parklar ve Tabiatın Korunması Seminerleri: IV, Tebliğ 9, Ankara*, 1966, s. 1-17.

36 Emrullah Güney, Recep Bozyiğit, Ali Meydan, Taner Kılıç ve İhsan Bulut, *Çevrebilim Sözlüğü (Ekoloji Sözlüğü)*, İstanbul: Çizgi Kitabevi, 2016.

bakış açısıyla genel çevre sorunlarını ele alan çalışmaların sayısı fazla değildir. Şöyle ki Erinç[37], Erer[38], Emiroğlu[39], Özgüven[40], Özey[41], Samsunlu[42], Güney[43] ve Engin'in[44] çalışmaları, bu kategori için birkaç örnektir. Diğer taraftan Türkiye ölçeğini esas alan ve ülkenin çevre sorunlarını genel anlamda veya ekosistemlere göre inceleyen eserlerden de bahsedilebilir. Örneğin Garipağaoğlu[45], Türkiye ortam sorunlarını; atmosfer, hidrosfer ve litosfer olarak ayırdıktan sonra, bu söz konusu ekosistemlerde meydana gelen bozulma ve kirlenmeyi etkili olan faktörleri dikkate alarak sebep-sonuç ilişkileri bağlamında tespit etmiştir. Güney[46] ise, Türkiye çevre sorunlarını bütünüyle ele alarak, doğal-kültürel ortam bozulmalarına dikkat çekmiştir. Doğu[47], Doğal ve tarihî çevre tahribatını, yöresel ölçekte incelemiştir. Kayan'ın[48], çevre sorunlarına bakışı, Türkiye'de insan-doğal ortam

---

37 Sırrı Erinç, *Ortam Ekolojisi ve Degredasyonal Ekosistem Değişiklikleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1984, No.1.

38 Sermet Erer, *Coğrafi Ekolojide Çevre Sorunları Bozulma (Degredasyon) Aşamaları ve Önlemleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1990, No. 3577.

39 Mecdi Emiroğlu, *Çevre Kirlenmesi Sorunu*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1976, No. 257.

40 Ali Özgüven, "Çevre Kirlenmesi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1985, sy. 2, s. 41-44.

41 Ramazan Özey, *Çevre Sorunları*, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: Aktif Yayınevi, 2005.

42 A. Samsunlu, "Çevre Sorunları ve Çevre-Etki Değerlendirmesi", *9. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özetleri*, Ankara, 1985, s. 27.

43 Güney'in bu konudaki çalışmaları için bkz. Emrullah Güney, "İnsanın Neden Olduğu Ekosistem Değişiklikleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1992, sy. 9, s. 329-334; Emrullah Güney, "Çevresel Bozulma", *Standard Dergisi*, 1995, sy. 34 (Özel Sayı), s. 53-58; Emrullah Güney, *Çevre Sorunları-Ortam Kirlenmesi*, Kayseri: Bizim Gençlik Yayınları, 1995, No.17; a.mlf., *Genel Ortam Kirlenmesi*, İstanbul: Palme Yayıncılık, 2008; a.mlf., *Çevre Sorunları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004; a.mlf., *Çevre ve İnsan*, Diyarbakır, 2002; a.mlf., *Genel Çevre Kirlenmesi*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2002; a.mlf., *Çevre ve İnsan, Toplum Doğal İlişkileri*, 2. Baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2003; a.mlf., *Toprak - Bitki Coğrafyası Çevrebilim Sözlüğü*, Diyarbakır, 2003; a.mlf., *Çevre Sorunları Coğrafyası*, Ankara: Gündüz Eğitim Kurumları, 2004.

44 Naci Engin, "Çevre Kirlenmesi I", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 127-141.

45 Garipağaoğlu'nun bu konudaki çalışmalarına bkz. Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2015; a.mlf., *Türkiye'nin Başlıca Çevre Sorunları, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 2016, s. 507-534.

46 Güneyin bu konudaki çalışmaları için bkz. Emrullah Güney, "Çevre Sorunları Karşısında Türkiye Doğasının Onarılması", *Tabiat ve insan Dergisi*, 1994, yıl 28, sy. 4, s. 8-9. A.mlf., *Türkiye'de Çevre Sorunları Doğal Kültürel Ortam Bozulması*, Konya: Öz Eğitim Yayınları, 1997, No: 14; İstanbul: Çantay Kitabevi, 2002; Ankara: Nobel Yayınevi, 2004.

47 Ali Fuat Doğu, "Doğal ve Tarihi Çevre Tahribatına Bir Örnek: Pisilis (Sarıgerme-Muğla)", *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi*, 1994, sy. 3, s. 309-321.

48 İlhan Kayan, "Anadolu Doğal Ortamında insan-Çevre İlişkileri", *Bilim ve Teknik*, 1982, sy.

ilişkileri çerçevesinde olmuştur. Altay ve diğerleri[49] tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ortam sorunları incelenmiştir. Şahin[50], çevre sorunlarına havza tabanlı bir bakış kazandırırken, bazılarında yöresel, bir yaklaşım dikkat çekmekte olup, Ardahanlıoğlu ve diğerleri tarafından yapılmış olan çalışma[51] buna örnek teşkil etmektedir. Ayrıca, dünyada ve Türkiye'de; bitki örtüsüne yapılan müdahalelerle çevre sorunları arasındaki bağlantıları saptayan araştırmalara da rastlanmaktadır. Ancak bu gruptaki çalışmalar, daha ziyade orman formasyonundaki kayıplar, biyoçeşitlilikteki azalmalarla doğal ekosistemler arasındaki denge değişimine yönelik olup sınırlı sayıdadır.[52] Doğal ortam koşullarından, iklim ve jeomorfolojik unsurlardan kaynaklanan çevre sorunları çeşitli olduğu gibi bazen etki dereceleri de güçlü olabilmektedir. Bu unsurlara dair ortam sorunlarını inceleyen, değerlendiren, çözüm önerileri sunan çalışmalara daima ihtiyaç duyulmuştur. Bu gruptaki çalışmalarda ilgili sorunlar, bazen genel olarak bazen de Türkiye kapsamında ele alınmıştır.[53] Yanlış arazi kullanımının bir sonucu olarak karşılaşılan problemlere

---

176, s. 13-15.

49 Altay Fırat, Cemal Sevindi ve Erkan Çavuş, "Kuzey Kıbrıs'da Çevre ve Çevre Sorunları", *Atatürk Üniversitesi 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 28-30 Mayıs 2012, Erzurum,* 2012, s. 547-553.

50 Cemalettin Şahin, "Aladağ Çayı Havzasında İnsan-Doğa İlişkilerinden Kaynaklanan Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri", *9. Türkiye. Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı (13-15 Mart) Bildiri Özetleri,* Ankara, 1985; a.mlf., "Aladağ Çayı Havzasında Doğal Çevre Koşulları ve Bunlarla İlgili Olarak Bozulmuş Bulunan Doğal Dengenin Yeniden Kurulmasına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Yolları", *Doğa Bilim Dergisi*, 1985, Seri B, c. 9, sy. 2, s. 176-201.

51 Zeynep R. Bozhüyük Ardahanlıoğlu, İsmail Çınar ve Yahya Bulut, "Saklıkent Milli Parkının Ekolojik Risk Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 28-30 Mayıs 2012,* Erzurum, 2012, s. 869-877.

52 Bu alanda yapılan çalışmalar için bkz. Emrullah Güney, "Dünya'da ve Türkiye'de Orman Azalmasının Yarattığı Çevre Sorunları", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 1995, yıl 29, sy. 4, s. 13-16; a.mlf., "Dünyada Milli Parklar, Doğa Koruma Alanları, Hayvanlar Dünyasının Korunması", *Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1999, c. 2, sy. 17, s. 184-194; a.mlf., "Biyolojik Çeşitliliğin Azalması (Dünyanın Biyocoğrafik Sorunları)", *Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2000, c. 2, sy. 18, s. 32-42; a.mlf., "Elazığ Çevresinde Ormanların Yok Edilmesi ve Doğa Bozulmasının İnsan Yaşamında Etkileri", *Tabiat ve İnsan Dergisi,* 1983, yıl 17, sy. 2, s. 33-35; Murat Türkeş ve G. Altan, "Kaz Dağı Yöresinin Korunması Gereken Ekolojik ve Biyocoğrafya Özellikleri", *Aynalı Pazar Kazdağları Özel Sayısı, 26 Ocak 2014,* Çanakkale, 2014, s. 16-17; Semra Sütgibi, "Doğal Ekosistemler Üzerinde İnsan Faaliyetlerinin Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Büyük Menderes Deltası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2008, sy. 18, s. 222-237; İhsan Bulut, "Türkiye'de Önemsenmeyen Yeni Bir Beşeri Çevre Felaketi: Anız Yakma ve Sonuçlarına Coğrafi Yaklaşım", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 2000, yıl 34, sy. 4, s. 5-12; İhsan Bulut, "Anadolu'da Fark Edilmeyen Ekolojik Bir Katliam; Geven Sökümü Nedenleri ve Sonuçlarına Coğrafi Bir Yaklaşım", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 2001, yıl 35, sy. 1, s. 17-21; Mecdi Emiroğlu, "Çevre Sorunları Açısından Yaylacılık-Vejetasyon İlişkileri", *Çevre Sorunları-Vejetasyon Sempozyumu, 27-29 Kasım 1978,* Ankara: TÜBİTAK Yayınları, 1978, No. 423, s. 75-80.

53 İklim ve topografyanın çevresel etkileri konusundaki çalışmalar için bkz. G. Ersoy, "Çevre Sorunlarına Yaklaşım ve İklim Faktörü", *Jeomorfoloji Dergisi*, 1979, sy. 8, s. 143-154; Ahmet

değinen araştırmalar[54] fazla olmasa da ekosistemlerin tahribini yansıtması açısından önemli sayılmaktadır. Ayrıca kentleşme, sanayi ve enerji üretimi, turizm, hayvancılık faaliyetlerine bağlı olan çevre sorunları çok çeşitlidir.

Bunlardan, kentleşme ve nüfus hareketlerinin, çevre sorunları üzerindeki etkileri, Türkiye'nin bazı kentlerinde araştırılmıştır.[55] Yine Türk coğrafyacılar arasından, çalışmalarında sanayileşmeye bağlı olarak ortaya çıkan çevre sorunlarını (sanayide yer seçimi ve kirleticilik vasfı yüksek olan sanayi kolları vs.) konu alanlar da olmuştur.[56] Enerji üretimine dayalı çevre sorunlarını konu alan araştırmalarda

---

Ertek, "Ağva ve Çevre Sorunları Üzerine Jeomorfolojik Yaklaşımlar (Şile-İstanbul)", *Çevre Koruma Dergisi,* 1993, sy. 47, s. 25-28; Ahmet Atasoy ve Dursun Çiftçi, "Değişen İklim Koşullarının Elazığ Ovasıyla Yakın Çevresinin Ekosistemine Etkileri", *Doğu Coğrafya Dergisi,* 2009, c. 14, sy. 21, s. 33-52; Murat Türkeş ve Gökhan Altan, "İklimsel Değişimlerin ve Orman Yangınlarının Muğla Yöresi'ndeki Doğal Çevre, Doğa Koruma Alanları ve Biyotaya Etkilerinin Bir Ekolojik Biyocoğrafya Çözümlemesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2013, c. 22, sy. 2, s. 57-75.

54 Yanlış arazi kullanımı konusundaki yayınlar için bkz. Barış Mater ve Hüseyin Turoğlu, "Bodrum Örneğinde Hatalı Arazi Kullanımın Çevre Kirliliği Üzerine Etki ve Sonuçlarının İzlenmesi", *Türkiye'de Çevre Kirlenmesi Öncelikleri Sempozyumu, Kocaeli,* 1997, c. 2, s. 641-658; Mehmet Kılıç, "Amaç Dışı Arazi Kullanımının Çevre ve Kalkınma Üzerine Etkileri: Çorum İli Toprak Sanayi İşletmeleri Örneği", *TÜCAUM VI. Coğrafya Sempozyumu*, Ankara, 2010, s. 419-433.

55 Kentleşme ve nüfus hareketlerine bağlı çevre sorunları için bkz. M. Ayhan, "Fırat Havzasında Kentleşme ve Şehirsel Sorunlar", *Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* Elazığ, 1990, s. 3; Hakan Yiğitbaşıoğlu, "Kentlerin Çevre Sorunları ve Habitat Konferansları", *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, 1998, c. 38, sy. 1-2, s. 13-29; Ayşe Çağlıyan ve İ. O. Akdemir, "GAP Bölgesi'nde Şehirleşme ve Çevresel Etkileri", *V. Ulusal Çevre Mühendisliği Teknik Kongresi,* Ankara, 2003, s. 298-313; F. Demirayak ve Mehmet Somuncu, "Kayseri Ovasında Kentleşmenin Yarattığı Çevre Sorunları", *Ulusal Çevre Simpozyumu, Tebliğ Metinleri,* Ankara: TUBITAK Yayınları, 1986, No: 623, s. 673-689; Erol Tümertekin, "İstanbul'da Nüfus Dağılışı ve Sorunları", *İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları* içinde, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, 1980, No. 270; İsmail Yalçınlar, "Nüfus ve Çevre Sorunları", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1994, sy. 29, s. 523-525.

56 Sanayi-çevre sorunları alanındaki eserler için bkz. Erol Tümertekin, "Boğaziçi'nde Coğrafî Görünümü Değiştiren Bir Faktör Olarak Sanayi", *İstanbul Boğazı ve Çevresi Sorunları Sempozyumu Bildiri Kitabı*, İstanbul, 1975, s. 69-87; Erol Tümertekin, "Boğaziçi'nde Coğrafî Görünümü Değiştiren Bir Faktör Olarak Sanayi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1977, sy. 20-21, s. 41-70; Abdulkadir Ergün, "Sivas Şehrinde Kentleşme ve Sanayileşmeye Bağlı Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2008; Selva Tezkızan, "Gebze-Dilovası Arasında Sanayi Faaliyetlerinin Gelişimi ve Çevreye Olan Etkileri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, 2009; Hülya Öznalbant, "Çevre Sorunları Açısından Geri Dönüşüm Sanayi: Plastik - Kağıt - Cam – Metal", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 1998; Nilgün Kıvrak, "Tebriz'de Sanayi ve Sanayiye Dayalı Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 2009; Barış Mater ve Barbaros Gönençgil, "Biga'da Dericiliğin Çevresel Yükü ve Çözüm Önerileri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1995, sy. 30, s. 7-11; Saliha Koday, "Kübra Erhan Gerede'de Deri Sanayisi ve Çevresel Etkileri", *TÜCAUM VII. Coğrafya Sempozyumu,* Ankara, 2012, s. 233-244; Lütfi Özav ve T. Yüksel, "Uşak'ta Dericilik ve Coğrafi Çevre Üzerine Etkileri", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 39-50; Aytaç Şahin, Mine Şahin ve Mehmet Gürbüz, "Kahramanmaraş Organize Sanayi Bölgesi'nin Çevresindeki

ise, bazen termik santrallerin çevresel etkileri üzerinde yoğunlaşıldığı, bazen de diğer enerji santralleri üzerinde durulduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu çalışmalar, daha çok Türkiye ölçeğinde gerçekleştirilmiştir.[57]

Türkiye'de yöresel ölçekte, turizmin çevresel etkilerine ve ekoloji temelli çevre eğitimine değinen birkaç araştırmaya rastlanmaktadır.[58] Ekonomik faaliyetlerden hayvancılığın çevresel etkilerini, Türkiye'de ilçe düzeyinde araştıran çalışmaların sayısı da son derece azdır.[59] Günümüzde çevrenin korunması ve yönetimi çok önemli olmasına rağmen, bu alanda coğrafî açıdan sadece birkaç araştırma örneği bulunmaktadır. Bu gruptaki çalışmalarda, çevre yönetiminde aile ve yerel yönetimlerin önemi, çevre sorunlarının çözümünde coğrafyanın rolü gibi konular öne çıkartılmıştır.[60] Coğrafyacılar, çevre sorunları ile ilgili çalışmalarında, Türkiye'yi esas

---

Yerleşmelere Olan Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 66, s. 71-81.

57 Termik santraller ve enerji üretimi alanında yapılmış çalışmalar için bkz. Sedat Avcı, "Türkiye'de Termik Santraller ve Çevresel Etkileri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 13, s. 1-26; M. Kirami Ölgen ve Filiz Gür, "Yatağan Termik Santrali Çevresinden Toplanan Likenlerde (Xanthoria parietina) Saptanan Ağır Metal Kirliliğinin Coğrafi Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 57, s. 43-54; Arife Karadağ, "Linyit İşletmeleri ve Termik Santralin Ardından Soma'nın (Manisa) Değişen Yüzü", *Sırrı Erinç Sempozyumu Genişletilmiş Bildiri Özetleri*, İstanbul, 2003, s. 73-79; A. R. İlhan, "Nükleer Santrallerin Yer Seçiminde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)", *Jeomorfoloji Dergisi*, 1998, sy. 21, s. 35-47; Mehmet Gürbüz ve Yeliz Özdemir; "Afşin-Elbistan Termik Santrallerinin Çevre Kirliliği Üzerindeki Etkilerinin Mesafe Tabanlı Algı Analizi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2016, c. 21, sy. 36, s. 95-118; İsmet Akova, "Dünya Enerji Sorunu ve Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 11, s. 47-73; Mesut Doğan, "Enerji Kullanımının Coğrafi Çevre Üzerindeki Etkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 23, s. 36-52; İsmail Kervankıran, Hüseyin Kaya ve Adem Özer, "Alternatif Enerji Kaynaklarından Jeotermal Enerjinin Türkiye'de Kullanımı ve Çevresel Etkileri", *III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Antakya, 2013, s. 539-543; Vedat Karadeniz ve Erdal Akpınar, "Nehir Tipi Hidroelektrik Santraller Ve Çevresel Etkileri (Reşadiye Hidroelektrik Santralleri Örneği)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 26, s. 95-114; İsmail Kervankıran, "Afyonkarahisar İlinde Jeotermal Enerji Kullanımı ve Sorunları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 108-126.

58 Turizm-çevresel etkileri alanında yapılmış çalışmalar için bkz. Barbaros Gönençgil, "Türkiye'de Turizmin Gelişme Süreci İçinde Çevresel Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 529-536; Sancar Ozaner, "Ekoturizm Etkinliklerinde ve Ekoloji Temelli Çevre Eğitiminde Coğrafyanın Önemi", *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, İzmir, 2003, s. 51-54; Ünal Özdemir, "Amasra'da Turizm ve Çevresel Etkileri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 15, s. 33-52.

59 Hayvancılık-çevresel etkileri alanında yapılmış çalışmalar için bkz. Talat Koç, "Bandırma İlçesinde Tavukçuluğun Çevresel Etkisi", *Çevre Dergisi*, 2002, yıl 11, sy. 43, s. 11-16; İbrahim Aydın ve Bekir Derinöz, "Balıkesir Merkez İlçede Ticari Süt Hayvancılığın Çevresel Etkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 28, s. 117-138.

60 Bu alanda yapılmış çalışmalar için bkz. S. Güven, "Çevrenin Korunmasına Ailenin Yeri ve Önemi", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Özetleri*, Ankara, 1996, s. 58-59; M. Erten, "İstanbul'da Yerel Yönetimlerin Çevre Sorunlarına Yaklaşımları", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü*

alarak genel anlamda yöresel ve bölgesel kapsamda da incelemeler yapmışlardır. Söz konusu çalışmalarda mekân olarak bazen morfolojik, bazen hidrolojik, bazen de idarî bir ünite seçilmiştir.[61] Zamanla çevre sorunları konusunda, Türkiye'yi esas alan lisansüstü tezler de üretilmeye başlanmıştır.

Ancak, bu alanda yapılan tezler, coğrafyanın diğer alanlarına nazaran, sınırlı sayıda kalmaktadır.[62] Bütün bu çalışmaların yanı sıra, coğrafya camiasında, çevre

---

Bülteni, 1993, sy. 10, s. 145-155; E. Nurlu, "Çevre Yönetiminde Coğrafi Bilgi Sistemi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2000, c. 1, sy. 1, s. 147-153; Recep Efe, "Çevre Sorunlarının Çözümünde Coğrafyanın Rolü", *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi*, sy. 11, s. 80-85; T. Balkaş, "Akdeniz'de Çevre Değerlendirme ve Çevre Yönetim Çalışmaları", *Jeomorfoloji, İnsan ve Doğal Kaynaklar Konferansı ve Doğal Afetler ve Etkileri Sempozyumu*, *Türkiye 13. Jeomorfoloji Kurultayı Bildiri Özleri*, Ankara, 1989, s. 8.

61 Bu alanda yapılmış çalışmalar için bkz. Emrullah Güney, "Göreme Vadilerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunması", *Ulusal Çevre Sempozyumu*, Ankara, 1986, s. 742-749; Talat, Koç, "Kapıdağ'da Çevre Sorunları ve Bekleyen Tehlikeler", *Orman Mühendisleri Odası Dergisi*, 2001, yıl 38, sy. 9, s. 25-32; Cengiz Kayacılar, "Datca-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesinde Doğal Çevre ve Sorunları", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Özetleri*, Ankara,1996, s. 63-64; T. Ahmet Ertek, "Uzungöl ve Çevre Sorunları Üzerine Öneriler (Çaykara- Trabzon)", *Çevre Koruma Dergisi*, 1992, 20. Yıl Özel Sayı, s. 24-25; V. Kuşçu ve Saadettin Tonbul, "Samandağ Ovası ve Çevresinde İnsan-Ortam ilişkileri", *Türk Coğrafya Kongresi*, İstanbul, 2005, s. 591-600; Mehmet Somuncu, "Develi Ovasındaki Çevre Sorunları ve Alınması Gereken Önlemler", *Türkiye 12. Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Bildiri Özetleri*, Ankara, 1988, s. 44; Barış Mater, "Marmara Bölgesinde Kirlenme", *Üretim Dünyası Dergisi*, 1995, sy. 4, s. 23; A. Meşeli, "Diyarbakır'da Çevre Sorunları", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 159-172; Cemalettin Şahin, *Aladağ Çayı Havzası'nda Çevre Koşulları ve Bunlarla İlgili Bozulmuş Doğal Dengenin Yeniden Kurulmasına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Yolları*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Dizisi, 1990, sy. 1; Nuriye Garipağaoğlu ve Sibel Özcan, "İstanbul Adaları'nda Beşeri Ortam Koşullarına Ait Sorunlar ve Yönetimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2015, sy. 32, s. 171-195; Recep Efe, Abdullah Soykan, İsa Cürebal ve Süleyman Sönmez, "Türkiye'de Doğal Ortam Bozulmasına Antropojen Açısından Bakış", *TÜCAUM VI. Coğrafya Sempozyumu*, Ankara, 2010, s. 317-328; Ramazan Sever ve Hayati Doğanay, "Çamlıdere Köyü (Pütürge) Çevresindeki Bazı Güncel Doğal Çevre Sorunları", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 34, s. 581-596.

62 Şehirlerin çevre sorunlarını konu alan lisansüstü tezler için bkz. Yunus Arıkan, "Avcılar İlçesi Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 1996; Arzu Aydın, "İzmit Körfezi'nde Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2002; Savaş Bademci, "Antalya Şehrinin Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi 2006; Eray Balta, "Eskişehir'de Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2005; Arzu Demirer, "Adapazarı'nda (Sakarya ili) Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2000; Necdet Eren, "Balıkesir'de Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 1995; Arife Karadağ, "Metropol Kent Olarak İzmir'in Gelişim Süreci, Çevresel Etkileri ve Sorunları", Doktora tezi, Ege Üniversitesi, 1998; Youssouf Konta, "Bamako (Mali) Şehrinde Çevresel Sorunlar", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2017; Esra Taşkan Doğu, "Antakya İlçesi'nde (Hatay) Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, 2016; Hatice Uçar, "Çevre Sorunları Açısından Afyonkarahisar", Yüksek Lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2007.

sorunları araştırmalarında, kentsel ölçekte ve bütüncül bir bakış açısıyla olan yaklaşımlar, daima önemini korumuştur.[63]

Esasında dünyanın kendisi başlı başına bir ekosistem kabul edilmekle birlikte, yeryüzü ekolojik özellikleri ve boyutları çok farklı mekân birimlerinden oluşmaktadır. Bu bakımdan dünya ekosistemi, atmosfer, hidrosfer ve litosfer olmak üzere 3 büyük küreye ayrılmaktadır. Her küre, gerek kendine has özellikleriyle ve gerekse aralarındaki ekolojik döngü sebebiyle bütünüyle canlı kürenin (biyosfer) şekillenmesinde etkin role sahiptir.

Dolayısıyla, bu küreleri ekolojik yönleriyle tanımadan, ne dünya ekosisteminin bütününü, ne de farklılaşmış parçalarını tanımak mümkün değildir. Bu nedenle Türk coğrafyacılara ait araştırmaları, atmosfer, hidrosfer ve litosfere ait olma durumuna göre tasnif ederek değerlendirmek daha faydalı olacaktır. Çalışmanın bu kısmında, her bir ekosistemi, ayrı ayrı ekolojik açıdan inceleyen ve daha sonra

---

63 Türkiye'de kentsel çevre sorunları hakkında yapılan başlıca çalışmalar için bkz. Orhan Deniz; "Van Kenti'nde Gözlenen Bazı Çevre Sorunları ve Alınması Gereken Önlemler", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 9, s. 143-168; Ahmet Mor ve M. Dursun Çitçi, "Elazığ Şehri'nin Çevre Sorunları", Doğu *Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 19, s 189-212; Orhan Gürbüz, "Taşucu'nun Şehirsel Gelişimi ve Çevreyle İlişkileri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Dergisi,* 1999, sy. 7, s. 105-124; T. Karaaslan, "Konya'da Çevre Problemleri ve Başlıca Sebepleri", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1993, sy. 5, s. 121-127; Arife Karadağ, *Kentsel Gelişim Süreci, Çevresel Etkileri ve Sorunları İle İzmir,* İzmir: Ege-Koop, 2000; Faruk Kaya, "Hızlı Kentleşme Sürecinde Çevre Sorunları Önemli Boyutlara Ulaşan Şehirlere İlginç Bir Örnek; Ağrı", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005, c. 13, sy. 1, s. 193-206; Rüştü Ilgar, "Çanakkale İli'ndeki Fiziki Çevreye Özgü Sorunların Değerlendirilmesi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 21, s. 109-122; Süheyla Balcı Akova, "İnsan Çevre İlişkisinde Antalya Örneği", *T.C. Çevre Bakanlığı 3. Çevre Şurası, Antalya,* 1996; Mehmet Akif Ceylan, "Edirne Şehri ve Çevresinde Ekolojik Sorunlar", *28. Coğrafya Meslek Haftası Bildiriler Kitabı, Türk Coğrafya Kurumu Meslek Haftaları Serisi:* 2000, sy. 2, s. 311-326; Dursun Çiftçi ve A. Mor, "Elazığ Şehrinin Çevre Sorunları", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, c. 13, sy. 19, s. 189-212; T. Karaaslan, "Konya'da Çevre Problemleri ve Başlıca Sebepleri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1992, sy. 1, s. 129-135; Adnan Alkan, "Bitlis Şehrinin Çevre Sorunları ve Alınması Gereken Önlemler", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 20, sy. 33, s.11-35; Sevil Sargın, "Isparta Şehri'nin Çevre Sorunları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2003, c. 5, sy. 2, s. 147-165; Hayati Doğanay, "Erzurum'da Şehirsel Katı Artıklar ve Çevre Kirlenmesi", *Ulusal Çevre Sempozyum Tebliğleri,* Adana, 1984, s. 690-706; Hayati Doğanay, "Çevre Sorunları Açısından Erzurum'da Şehir İçi Hayvancılık Faaliyetleri", *Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Araştırma Dergisi*, 1986, sy. 15; Hayati Doğanay, "Kars'ta Şehirsel Çevre Sorunlarına Analitik Bir Yaklaşım", *Çevre'88 Kongresi, İzmir,* 1988, s. 1-16; Hayati Doğanay, "Kars'ta Tarihi Çevre ve Korunması", *Coğrafya Makaleleri*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1989, sy. 55, s. 238-266; Hayati Doğanay, "Kars'ta Tarihsel Çevre Sorunlarına Analitik Bir Yaklaşım", *Coğrafya Makaleleri*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1989, sy. 55, s. 267- 289; Recep Efe, "Gönen Dolayında Gözlenen Çevre Sorunlarına Coğrafi Bir Yaklaşım", *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi,* 1995, sy. 2, s. 97-101; Ayşe Çağlıyan ve Mehmet Uçar, "Siverek (Şanlıurfa) İlçesinin Çevre Sorunları", *IV. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* Samsun, 2015, s. 662.

mevcut sorunlarını tespit eden, çözüm üreten araştırmalara yer verilecektir. Küreler arasında öncelik ayrımı olmamakla birlikte, metodolojik olarak değerlendirmede, hava küre, su küre ve taş küre sırasının izlenmiştir.

II. Atmosferin Ekolojik Yönü, Hava Kirliliği ve Bu Alana Ait Çalışmalar

Dünya ekosisteminin genel görüntüsünü anlayabilmek için, atmosferin genel yapısını ve bileşimini ekolojik açıdan tanımak gerekir. Atmosferin katları birbirinden farklı özellikler taşıdığından, bu durum ekolojik açıdan çok önemli sonuçlar yaratmaktadır.[64] Zararlı güneş ışınları, iyonosfer ve ozonosferde tutularak yaşama uygun olanları yeryüzüne ulaştırılmaktadır. Atmosferin bu süzücü özelliği sayesinde güneş radyasyonu enerjisinin %48'lik kısmı yeryüzüne ulaştırıldığı gibi, yer radyasyonunun uzaya iadesi de büyük oranda engellenmektedir. Bütünüyle dünya ekosisteminin işleyiş mekanizması, atmosferin bileşimine sıkı sıkıya bağlı bulunmaktadır. Atmosferin ekolojik önemini ortaya koyan, ekosistemlerle bağlantı kuran en kapsamlı eser, Erinç[65] tarafından yazılmıştır. Erinç bu çalışmasında; öncelikle atmosferin yapısını ve bileşimini tanıtarak meteorolojik parametre ve süreçlerin ekosistemler üzerindeki rolünü açıklamıştır. İklimle ortam ilişkilerini; makroklima zonları ile vejetasyon formasyonları, fauna bölgeleri, toprak tipleri ve hidrolojik döngü çerçevesinde incelemiştir. Ayrıca iklimle beşerî faaliyetler ve insan sağlığı arasındaki ilişkileri araştırmış, ekosistemlerin gelişmesinde ve bozulmasında iklimin rolünü saptamıştır. Ancak ne var ki, dünya ekosisteminin işleyiş mekanizmasını belirleyen atmosferin bu muazzam yapısı - bileşimi, insanın faaliyetleri ile değiştirilmekte ve bozulmaktadır. Zaten ideal anlamda temiz havanın bulunması da mümkün değildir. O nedenle temiz havanın net bir tanımını yapamayan uzmanlar, hava kirliliğini tanımlamaya çalışmışlardır. Genel bir ifade ile hava kirliliği, atmosferde gaz, parçacık, su buharı ve koku şeklinde bulunabilecek olan kirleticilerin başta insan olmak üzere, canlılara ve bütünüyle ortama zarar verecek ölçülere ulaşmasıdır.[66]

Kuru havanın bileşimine yabancı olan maddeler, atmosferde kirletici (pollütant) rol üstlenirler. Söz konusu kirleticiler ise, CO, SO_2, radyoaktif maddelerdir. Karbondioksit (CO_2) ise, saf havanın bileşimindeki oranını koruduğu sürece kirletici değildir. Ancak, yanmalar sırasında meydana gelen ve havaya karışan karbondioksit, bir kirlenme etkenidir. Doğal olarak atmosferin bileşiminde çok küçük oranlarda bulunan N_2O, NO_2 ve O_3 ise, doğal kirletici sayılırlar. Atmosfer kirleticilerden gerek gaz halindeki ve gerekse partikül halindeki maddeler, başta insan sağlığı

64 Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2015, s. 15.

65 Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2015, s. 15.

66 Garipağaoğlu, *a.g.e.*, s. 16.

olmak üzere, bitkilere, hayvanlara, iklime ve cansız ortama zarar verirler. Türk coğrafyacılar tarafından; hava kirliliğinin tanımını yapan, pollütantları sınıflandıran, kirletici kaynakları belirleyen, canlı ve cansız ortam üzerindeki etkilerine değinen, hava kalitesinin kontrolüne yer veren bir kaç eserden söz edilebilir. Bu konuda, Erinç[67], Garipağaoğlu[68], Erer[69], Sür[70], Çölaşan[71], Tayanç- Garipağaoğlu[72] tarafından yapılmış olan çalışmalar örnek gösterilebilir. Esasında hava kirliliği, doğal kökenliler bir tarafa bırakılırsa, ona neden olan birçok beşerî kaynağın (evsel ısınmada ve enerji üretiminde kullanılan yakıtlar, endüstriyel emisyonlar, ulaşım araçları, inşaat sektörü vs.) bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Türk coğrafyacılar tarafından yapılan araştırmalarda; hızlı nüfus artışı, şehirlerin Plansız ve hızlı büyümesi, şehirlerde yeşil alanların daralması, şehirlerin nüfus ve hane yoğunluklarının yükselmesi, yakıt tüketiminin artması, kalitesiz yakıt kullanımı, endüstriyel emisyonlar ve yanlış yer seçimi, şehir içi kara ulaşımı gibi hava kirliliğinin temel nedenleri konu edilmiştir. Ayrıca beşerî etkinliklerle ortaya çıkan hava kirliliği üzerinde, doğal ortam koşullarının (topoğrafya, iklim, bitki örtüsü, açık su yüzeyleri) yaratabilecekleri olumlu veya olumsuz tesirleri de dikkate alınmıştır.

Hava kirliliği ile ilgili araştırmalarda, daha çok şehirler tercih edilmiştir. Şehirlerin hava kalitesini değerlendiren çalışmaların bir kısmında, zamansal değişim, yıl içerisinde ve yıllar arası olmak üzere belli zaman kesitlerinde incelenmiştir.[73]

---

67 Erinç, *Ortam Ekolojisi ve Degredasyonal Ekosistem Değişiklikleri,* s. 91-101.

68 Garipağaoğlu'nun çalışmaları için bkz. Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası* Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2015, s. 16-24; a.mlf., *Hava Kirliliği ve Coğrafi Esasları*, İstanbul: Arya Matbaacılık, 2002; a.mlf., "Türkiye'de Hava Kirliliği Sorununun Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 9, s. 55-77; a.mlf., "Türkiye'nin Hava Kalitesinin Belirlenmesinde Yanma Süresi ve Yakıt Kalitesinin Önemi", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 2005, sy. 158, s. 11-26; a.mlf., "Türkiye Şehirlerinin Hava Kalitesinin Zamanla Değişimine Bağlı Bir Sınıflandırma", *TÜCAUM 16-17 Ekim 5.Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Ankara, 2008.

69 Sermet Erer, *Coğrafi Ekolojide Çevre Sorunları Bozulma (Degredasyon) Aşamaları ve Önlemler*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1990, No: 3577.

70 A. Onur Sür ve Özdoğan Sür, "Hava Kirliliği", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1988, sy. 11, s. 15-23.

71 U. E. Çölaşan, "Hava Kirliliği Felaketi, Vaktimiz Kalmadı", *Hava Kirliliği ve Yapılarda lsı Yalıtımı Sempozyumu,* Ankara, 1982, s. 135-145.

72 Mete Tayanç ve Nuriye Garipağaoğlu, "Investigation of the Variability for SO2 and Prticulate Matter Levels in Fourteen Large Cities of Turkey", *Internatıonal Technical Meeting on Air Pollutıon Modelling and Its Applıcation*, İstanbul, 2003.

73 Türkiye şehirlerinin hava kalitesini zamansal değişim çerçevesinde inceleyen araştırmalar için bkz. Mehmet Ali Özdemir ve Zeki Boyraz, "Elazığ Şehir Merkezinde Hava Kirliliğini Doğuran Nedenler ve Kirlilik Parametrelerinin Zaman İçerisindeki Değişimine Coğrafi Bir Yaklaşım", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2002, c. 7, sy. 8, s. 163-182; Nuriye Garipağaoğlu ve Cansu Duman, "Bursa Kenti Hava Kalitesinin Zaman İçerisindeki Değişimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 57-70; Nuriye Garipağaoğlu, "Türkiye Şehirlerinin Hava Kalitesinin Zamanla Değişimine Bağlı Bir Sınıflandırma", *Ankara Üniversitesi TÜCAUM V. Ulusal*

Şehirlerin hava kalitesinin değerlendirildiği çalışmaların bazılarında ise, özellikle kirliliğin nedenleri (beşerî-ekonomik etkenler) ve etkili olan coğrafî faktörler (doğal ortam koşulları) topluca araştırılarak, istatiksel ve mekânsal analizler yapılmıştır.[74]

Daha önce belirtildiği gibi hava kirliliği, bulunulan yerin doğal ortam koşulları tarafından etkilenmektedir. Fizikî çevre şartlarından bir veya bir kaçı, daha önce

---

Coğrafya Sempozyumu (16-17 Ekim 2008), Ankara, 2009, s. 357-368; Nuriye Garipağaoğlu, "Tokat'ın Hava Kalitesi'nin Zamanla Değişimi ve Karadeniz Bölgesi İçerisindeki Durumu", *Tokat Sempozyumu.01-03 Kasım, 2012*, s. 9-32; a.mlf., "Türkiye'de Akdeniz Bölgesi Kentleri'nin Hava Kalitesinin Zamansal Değişimi", *Uluslararası Akdeniz Medeniyetleri Sempozyumu, 8-10 Kasım 2016, Girne/Kuzey Kıbrıs,* 2017, s. 215-246; a.mlf., "Üsküdar'ın Hava Kalitesi ve Zamansal Değişiminin Belirlenmesi", *Uluslararası Üsküdar Sempozyumu IX, 11, 13 Kasım, 2016 Üsküdar-İstanbul*, 2017, s. 455-474; Olgu Aydın, Nussaïbah Begum Raja, Necla Türkoğlu ve İhsan Çiçek, "Ankara'da Hava Kirliliğinin Mekânsal-Zamansal Analizi", *Ankara Üniversitesi TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 13-14 Ekim, 2016,* Ankara, s. 914-915.

74 Bu alanda yapılan çalışmalar için bkz. İbrahim Kopar ve Murat Zengin, "Coğrafi Faktörlere Bağlı Olarak Erzurum Kentinde Hava Kalitesinin Zamansal ve Mekânsal Değişiminin Belirlenmesi", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2009, sy. 53, s. 51-68; Yıldırım Atayeter, "Isparta'da (Bazı Yıllarda Görülen) Hava Kirliliği'nin Sebepleri ve Bu Kirlilikte Etkili Olan Coğrafi Faktörler", *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005, yıl 6, sy. 9, s. 114-128; a.mlf., "Burdur Şehrinde Hava Kirliliği Üzerine Bir Değerlendirme", *1. Burdur Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Burdur*. 2005, c. 1, s. 635-644; İhsan Çiçek, Necla Türkoğlu ve G. Gürgen, "Ankara'da Hava Kirliliğinin istatistiksel Analizi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, c. 2, sy. 14, s. 1-18; U. E. Çölaşan, "Ankara'da Hava Kirliliği", *Mühendis ve Makine Dergisi*, 1986, sy. 317, s. 24-26; N. Ergun ve O. Y. Kilim, "Samsun İl Merkezinde Hava Kirliliği ve Muhtemel Sebepleri, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi", *III. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Özetleri*, Ankara, 1996, s. 50; Ramazan Sever, "Malatya'daki Hava Kirliliğine Coğrafi Bir Bakış", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2008, sy. 20, s.63; Ahmet Nişancı, "Erzurum'da Halkın Hava Kirliliğine Bakışı", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1986, sy. 15, s. 313-317; Recep Bozyiğit, "Konya'da Hava Kirliliği", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996-1997, sy. 1, s. 335-346; Nuriye Garipağaoğlu, "Çanakkale'de Hava Kirliliğini Doğuran Sebepler ve Etkili Olan Coğrafi Faktörler", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi,* 2002, sy. 140, s. 191-208; İ. Yaşar Hacısalihoğlu, "Karabük'te Hava Kirliliği", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1994, sy. 29, s. 475-494; Yalçın Karabulut, Cemalettin Şahin ve Murat Yücel, "Malatya'da Hava Kirliliği Etmenleri ve Kirliliğin Boyutları", *TÜBİTAK Deniz Bilimleri ve Çevre Araştırmaları Grubu, Ulusal Çevre Sempozyumu,* Ankara, 1986, s. 194-208; Cemalettin Şahin, "Ankara'da Yanlış Yapılaşmanın Hava Kirliliğine Olumsuz Etkisi İçin Bir Örnek: Emniyet Genel Müdürlüğü Yeni Binası", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1990, c. 6, sy. 1, s. 183-188; Talat Koç ve Şermin Tağıl, "Edirne Kentinde Hava Kalitesi", *28. Coğrafya Meslek Haftası Bildiriler Kitabı, Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Meslek Haftaları Serisi 2*, 2000, s. 115-131; Uğur Yıldırım ve Hüseyin Korkmaz, "Kahramanmaraş'ta Coğrafi Faktörlerin Hava Kirliliğine Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 389-411; Erol Hayır, "Ankara'da Hava Kirliliği ve Çözüm Yolları", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 1996; Deniz Ünner Toprak, "Coğrafi Faktörlerin Etkisinde Edirne İlinde Hava Kirliliği Problemi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2002; Tamer Özlü, "Samsun ve Yakın Çevresinin Coğrafi Yönden Hava Kirliliği", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1995; Cansu Duman, "Bursa Kenti'nin Hava Kalitesini Etkileyen Coğrafi Faktörler ve Kirleticilerin Zaman İçerisindeki Değişimi", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 2017.

ortaya çıkmış olan atmosfer kirliliğini, konsantrasyon ve etki süresi bakımından denetleyebilmektedir. Hava kalitesi üzerinde önemli yere sahip olan fizikî çevre şartları; iklim elemanları, topoğrafya, doğal bitki örtüsü, yeşil alanlar ve su kütleleridir. Doğal ortam koşullarının hava kirliliği üzerindeki etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla ele alan çalışmalara, sınırlı sayıda rastlanmaktadır.[75]

Ancak çalışmaların birçoğunda, fizikî ortam şartları, ayrı ayrı veya bir, ikisi bir arada tesirleri ölçüsünde incelenmiştir. Bunlardan, iklimin hava kirliliği üzerindeki etkisi, sıcaklık, basınç, rüzgarlar, nem, inversiyon, bulutluluk, kapalı ve sisli günler, nem ve yağış gibi elemanları vasıtasıyla olmaktadır. Bu nedenle her iklim elemanın atmosfer pollüsyonundaki tesirinin ayrı ayrı incelenmesi gerekir. Bilindiği gibi uygun olmayan iklim şartları, hava kirliliğini arttırabilmekte ya da bu kirli havanın yakın ve uzak çevreye yayılmasında etkin rol alabilmektedir. İklim elemanlarından sıcaklık, her şeyden önce, her hangi bir yerde yanma süresini belirleyerek atmosfer kirliliğinin en önemli kaynaklarından olan ısınma amaçlı kullanılan yakıtların miktarını belirleyebilmektedir. Atmosfer basıncı ise, hava hareketini doğrudan etkilediğinden, kirlilik açısından önem taşımaktadır. Alçak ve yüksek basınç merkezleri, yıl içerisinde yer değiştirirler ve buna bağlı olarak hava şartları da değişmektedir. Alçak basınç (siklon) alanlarında hava hareketleri düşey doğrultuda ve yukarı doğrudur. Bu olay, atmosfer kirleticilerinin yukarı seviyelere taşınarak uzaklaştırılması açısından son derece faydalıdır. Yüksek basınç (antisiklon) alanlarında ise, hava hareketi düşey doğrultuda aşağı doğrudur. Havanın zemine doğru hareketi ile kirleticiler aşağı tabakalara doğru taşınır ve böylece kirli havanın zararlı etkileri de artar. Rüzgar, kirleticilerin yatay doğrultuda taşınmalarında en etkili iklim elemanı olarak bilinmektedir. Kirletici unsurların atmosfer içerisinde taşınmasında rüzgarın hızı, esiş yönü ve frekansı ile birlikte o yerin topografik özellikleri de önem taşır. Rüzgarın taşıyıcı özelliği, şartlara bağlı olarak bazen havanın temizlenmesi yerine, kirlenmesine de neden olabilmektedir.

Özellikle şehir planlarında ve endüstri alanlarında dikkate alınması gerekir. Güneş ışınlarının atmosferden yeryüzüne ulaşmasını engellemesi bakımından, gökyüzünün bulutlu ya da tamamen kapalı olması da hava kalitesini dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Gökyüzünün bulutlu ya da açık oluşu, doğrudan atmosfer sıcaklığını etkileyeceğinden yanma döneminde harcanan yakıt miktarına da tesir

---

75 Doğal ortam şartlarını birlikte ele alan çalışmalar için bkz. Cemalettin Şahin, "Hava Kirliliği ve Hava Kirliliğini Etkileyen Doğal Çevre Faktörleri" *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* 1989, sy. 1, s. 25-46; Mecdi Emiroğlu, "Ankara Şehrinde Hava Kirlenmesini Artıran Doğal Faktörler", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1968, sy. 24-25, s. 172-195; Nurdan Keser, "Kütahya'da Hava Kirliliğine Etki Eden Topografik ve Klimatik Faktörler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 69-100; Nuriye Garipağaoğlu, "Marmara Denizi Çevresinde Görülen Hava Kirliliğinin Fiziki Coğrafya Şartlarıyla Bağlantıları", *Marmara Denizi 2000 Sempozyumu, İstanbul, Bildiriler Kitabı,* Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayın No: 5, s. 384-401; a.mlf., "Sivas'ın Fiziki Coğrafya Şartlarının Hava Kirliliği Üzerine Etkileri", *Cumhuriyet'in 80. Yılı Sivas Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 2003, s. 253-271.

edecektir. Örneğin, yanma dönemi içerisinde bulutlu günlerde atmosfer daha soğuk olacağından, evlerde ısınma amaçlı kullanılan yakıt miktarı artacak ve atmosfere daha fazla kirletici gönderilecektir. İnversiyon olayına ilaveten en tehlikeli hava kirlenmesi sorunu ise, sislerle birlikte ortaya çıkmaktadır. Sisli havalarda, atmosferdeki SO_2, H_2O ile birleşerek H_2SO_4'ü oluşturmakta ve insan sağlığı açısından tehlike yaratmaktadır. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, yanma dönemine tekabül eden bulutlu ve sisli günler hava kalitesi açısından olumsuzluk yaratır.

Atmosferdeki nemin, hava kalitesi açısından olumlu ve olumsuz bir takım etkilerinin olduğu bilinmektedir. Fazla nem güneş ışınlarını daha fazla absorbe ettiğinden, havanın daha fazla ısınmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan hava kalitesinde olumlu bir tesir yaratmaktadır. Ancak, atmosfer neminin kirlilik üzerindeki olumsuz etkisi çok daha önemlidir. Örneğin; havada SO_2 konsantrasyonunun yüksek olduğu zamanlarda nisbî nem de yüksek ise, SO_2 atmosferdeki H_2O ile reaksiyona girerek H_2SO_4'ü oluşturmaktadır. Ayrıca atmosferdeki nem, sıcaklığın yükseklikle değişim hızına ve dolayısıyla atmosferdeki olayların kararlılığına da etki ederek, hava kirliliğine neden olabilmektedir. Ancak, atmosferdeki nemin yoğuşarak yağmur damlaları haline gelmesi ve sonuçta yağmur damlalarının kirleticileri beraberinde götürmesi ile hava yıkanabilmektedir. Yağış, kirli havayı yıkayarak temizleme özelliğine sahiptir. Özellikle yağmur şeklindeki yağışlar daha etkilidir. Atmosferdeki gaz ve partikül halindeki kirleticilerin önemli bir kısmı, yağmur taneleriyle yakalanarak uzaklaşmaktadır. Bu olaya havanın yıkanması denmektedir. Bu nedenle herhangi bir yerde, yıllık toplam yağış miktarı kadar yağışın isabet ettiği dönem de önemli sayılmaktadır. İnversiyon (sıcaklık terselmesi) ise, hava kütlesinin kararlılığının bir sonucudur. Şayet bir hava kütlesinin alt bölümleri, üst bölümlerine nazaran daha soğuk ise, bu soğuk hava daha yoğun olacağından, kararlı bir durum ortaya çıkar. Kararlı bir hava kütlesinde, düşey yönlü hava hareketleri görülmez. Bunun sonucu olarak yere yakın olan soğuk havanın alt kısmında bulunan kirleticiler, atmosferin yukarı bölümlerine taşınamamakta ve alt tabakalarda birikmektedir. Sıcaklık terselmesi olayı, en kuvvetli şekilde yanma döneminde görülmektedir.

Türk coğrafyacılar, hava kirliliği ile iklim arasında ilişki kuran çalışmalarında, genellikle iklim elemanlarının etkilerine topluca bakmayı benimsedikleri gibi, bazen de iklim elemanlarından bir tanesini dikkate almışlardır. Bu araştırmalar, bazen genel özellikte, bazen de bölgesel ölçekte yürütülmüştür.[76] Ayrıca, zamanla

76 İklimle hava kalitesi arasında bağlantı kuran genel, bölgesel veya yöresel ölçekte yapılmış çalışmalara bkz. Korkut Ata Sungur, "Isı Terselmesinin (Inversion) Hava Kirliliği Üzerindeki Rolü ve Negatif Etkisinin Azaltılabilmesi İçin Alınacak Önlemler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1980, sy. 23, s. 171-180; Korkut Ata Sungur ve Barbaros Gönençgil, "Çeşitli İklim Elemanlarının Hava Kirliliği Üzerine Etkileri", Ankara Üniversitesi *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye Coğrafyası Dergisi*, 1997, sy.6, s. 337-345; Korkut Ata Sungur, "Klimatik Açıdan Türkiye'de Hava Kirlenmesi Sorunu", *İstanbul*

kirleticilerin küresel ölçekte iklim üzerine olan etkileri daha iyi anlaşılmış olup bu tür değişikliklerde sera etkisi çok önemli bir faktör olarak kabul edilmiştir. Sera etkisi olan gazların, atmosferde konsantrasyonlarının artması sonucunda, yıllık ortalama sıcaklıkların da artabileceği görüşü önem kazanmıştır. Diğer taraftan, hava kirliliğine bağlı meteorolojik olaylarda ve bütünüyle iklimde meydana gelen değişiklikler açısından atmosferin troposfer tabakası daha önemli gözükmektedir. Ancak hava kirliliği ile küresel iklim değişimi arasında ilişkiler kuran araştırmalara bakıldığında; coğrafî yaklaşımla yapılanların sınırlı sayıda kaldıkları fark edilmektedir.[77] Ayrıca, iklimin hava kalitesine etkilerini, şehir ölçeğinde araştırmayı benimseyen coğrafyacılar da vardır.[78] Bu çalışmalarda, şehirlerin hava kaliteleri-

---

Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, 1977, sy. 20-21, s. 135-150; a.mlf., "Vejetasyonun Klimatoloji Acısından Çevre Sorunları Üzerindeki Etkileri", *TÜBİTAK Çevre Sorunları-Vejetasyon İlişkileri Sempozyumu Kitabı, 1979 TÜBİTAK Yayınları,* No. 423; Barbaros Gönençgil, "Hava Kirliliği ve Şehirleşmeye Bağlı Klimatik Değişimler, Çevre Koruma", *Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu Yayın Organı,* 1993, sy. 48; E. Barış, "Kent Morfolojisi ve Klimatolojisinin Hava Kalitesi Üzerine Etkileri", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu, Ankara,* 1996, s. 36-37; Talat Koç, "Kuzeybatı Anadolu'da Hava Kalitesi ve Klimatolojik, Sinoptik Şartlar İlişkisi", *Hava Kirlenmesi ve Kontrolü Ulusal Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* İzmir, 1999, s. 173-181; Taner Şengün ve Kemal Kıranşan, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini Etkileyen Çöl Tozlarının Kaynak Alanları ve Tane Boyu Analizleri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 14-30; M. Taner Şengün ve Kemal Kıranşan, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Çöl Tozlarının Hava Kalitesi Üzerine Etkisi", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 59, s. 59-68; Taner Şengün ve Kemal Kıranşan, "Türkiye'yi Etkileyen Çöl Tozları", *Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Afyonkarahisar,* 11-13 Ekim 2010, s. 367-379; Taner Şengün ve Kemal Kıranşan, "Türkiye'yi Etkileyen Çöl Tozlarının Kaynak Bölgeleri", *Atatürk Üniversitesi 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu,* Erzurum, 28-30 Mayıs 2012, s. 769-779; Nazım Bababeyli, Mustafa Özdemir ve Fatih İmat, "Güney Kafkasya Bölgesi'nde Radyoaktif Kaynakların (Metsamor Nükleer Santral Bölgesinin) Ekoiklim Bakımından Değerlendirilmesi", *Atatürk Üniversitesi 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu,* Erzurum, 28-30 Mayıs 2012, s. 1133-1139; Murat Demir, "Dilovası'nda Hava Kirliliğinin Meteorolojik Açıdan Analizi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2015.

77 Hava kirliliğinin küresel iklim değişimi üzerindeki etkilerini araştıran çalışmalara bkz. Ecmel Erlat, "Küresel İklim Değişikliği ve Türkiye Üzerine Etkileri", *V. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, (Doğa ve* Çevre *Bildiri Kitabı),* 2004, s. 7-19; Murat Türkeş, "Artan Sera Etkisi ve Küresel Isınma Senaryoları", *Çevre Koruma Bilim ve Aktualite Dergisi,* 1993, sy. 47, s. 40-48; a.mlf., "Artan Sera Etkisinin Türkiye Üzerindeki Etkileri", *Bilim ve Teknik Dergisi,* 1994, sy. 321, s. 71; a.mlf., "İnsanın Küresel İklim Üzerindeki Etkileri, Gözlenen ve Öngörülen İklim Değişkenliği ve Değişiklikleri ile Sonuçları", *Küresel İklim Değişimi ve Su Sorunlarının Çözümünde Ormanlar Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* İstanbul, 2008, s. 19-30; a.mlf., "Küresel Isınma Rekor Kırıyor", *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi,* 1998, sy. 370, s. 20-21; a.mlf., "Küresel Isınma ve Olası Etkileri" *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi,* 2001, sy. 406, s. 67; a.mlf., "Sera Gazı Salımlarının Azaltılması İçin Sürdürülebilir Teknolojik ve Davranışsal Seçenekler", *TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, V. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi, Çevre Bilim ve Teknoloji Küreselleşmenin Yansımaları,* 2003, s. 267-285.

78 İklimle hava kalitesi arasındaki bağlantıyı şehirsel ölçekte inceleyen çalışmalar için bkz. Korkut Ata Atasungur, "Ankara'da Hava Kirlenmesi Bakımından Isı Terselmesinin Rolü", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1977, sy. 22, s. 119-126; U. E. Çölaşan,

nin iklim elemanları tarafından ne şekilde etkilendiklerine ve olumsuz tesirlere yönelik ne gibi tedbirlerin alınması gerektiğine dair önerilerde bulunulmaktadır.

Hava kirleticilerin konsantrasyonu ve kirli havanın kalış süresi, topoğrafyaya da bağlılık göstermektedir. Topoğrafyanın hava kalitesi üzerindeki etkileri, yalnızca olumlu ya da olumsuz topoğrafik şekiller vasıtasıyla değildir. Yükseklik ve bakı farklılığı da, hava kalitesi üzerinde belirleyici olabilmektedir. Yükseklik faktörü, özellikle hava sıcaklığını etkileyerek hava kalitesinde rol almaktadır. Bakı faktörü ise, her hangi bir yerin güneşlenme süresini etkilediğinden, dolaylı olarak hava kalitesi ile ilişkilidir. Güneşlenme süresi, hava sıcaklığını etkilediği gibi, binalardaki sıcaklığa da tesir etmektedir. Bu sebeple her hangi bir yerleşim alanının ısınma ihtiyacı ve kullanılan yakıt miktarı, bakı farkına göre (kuzey ya da güney yamaçta konumlanmak gibi) değişebilmektedir. Ayrıca topoğrafyanın şekli de, hava kalitesi üzerinde etkiye sahiptir. Örneğin, etrafı yüksek çerçeve ile sınırlandırılmış depresyonlarda veya hakim rüzgar yönüne dik doğrultuda uzanan oluk biçimli çukur alanlarda konumlanmış olan yerleşim merkezlerinde, hava kirliliği daha etkili olabilmektedir. Dikey yönlü hava hareketlerinin olmadığı yerlerde ve zamanlarda, kirli havanın uzaklaşması, yatay yönlü hava akımları ile sağlanmaktadır. Bu sayede kirli hava kısmen dağıtılabilmektedir. Ancak, çevreden gelen yatay yönlü hava hareketlerine kapalı olan yerlerde, kirli hava dağıtılamamakta ve olduğu yerde kalmaktadır.

Buralarda esen rüzgarlar, sadece yerleşim merkezini çevreleyen yükseltilerin üst bölümünde kalan havayı hareketlendirebilmektedir. Asıl kirli hava ise, şehrin üzerinde ya da çanağın/oluğun içinde durağanlaşmaktadır. Yerleşim merkezi, bir

---

"Hava Kirlenmesi ve Ankara'nın Meteorolojik Durumu", *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 1969, sy. 3, s. 311-321; Ertan Eruz ve M. Ö. Karaöz, "İstanbul'da Yağışların Asitleşme Derecesi ve Ağaçlar Üzerine Etkileri Araştırma Sonuçları", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1996, sy. 11, s. 23-33; Ahmet Nişancı, "Belli Hava Durumlarında Erzurum'un Hava Kirliliği", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1986, c. 15, sy. 2, s. 319-324; Nuriye Garipağaoğlu, "Eskişehir'in Hava Kalitesi ve Klimatik Özellikleri Arasındaki İlişkiler", *2.Uluslararası Dünden Bugüne Eskişehir Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, 2004, s. 285-305; Asaf Koçman ve M. Özgürel, "İzmir'de Hava Kirliliği ve Meteorolojik Açıdan İncelenmesi", *Türk Haritacılığının Yüzüncü Yılı Bildiri Kitabı, Harita Genel Komutanlığı*, Ankara, 1995, s. 790-797; Şengün Sipahioğlu ve K. Ertürk, "Hava Kirliliği ve Ankara'nın Hava Kirliliği Sorununa Meteorolojik Yaklaşım", *8. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı (15-17 Şubat 1984)*, Ankara, s. 19-21; Barbaros Gönençgil, "İstanbul'da Hava Kirliliği Problemi ve Klimatik Faktörlerin Bu Kirliliğe Etkileri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1993, sy. 10; M. Uysal Tokgözlü, "Isparta'da Gözlenen Hava Kirliliğinin Meteorolojik Açıdan Değerlendirilmesi ve Episot Frekans Analizi", *23 Mart Dünya Meteoroloji Çalıştayı*, Isparta, 2005, s. 100-108; Hayriye Sayhan, "Kırşehir'de Kış Aylarında Görülen İnversiyon Olayının Hava Kirliliği Üzerine Etkileri", *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2003, c. 4, sy. 1, s. 29-54; Ayşe Helin Yurdam, "Çanakkale Kent Merkezinde Atmosfer Olayları ve Hava Kalitesi İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2008.

yamaç üzerinde veya bu yamacın bir bölümünde kurulmuş ise, yamaç yönünde esen hafif bir rüzgarla kirli hava yamacın orta bölümlerine taşınabilmektedir. Aynı şekilde, havza veya vadi özelliği taşıyan yerlerde, soğuk dönemde, sıcaklık terselmesi hava kirliliğine neden olabilmektedir. Topoğrafyanın bu gibi olumsuz taraflarının yanı sıra, olumlu yanlarının olduğu da bilinmektedir. Örneğin; çevresi yüksek alanlarla kuşatılmamış, ya da soğuk dönemde esen hakim rüzgar yönüne doğru açık bir oluk özelliği gösteren yerlerde konumlanmış olan yerleşim merkezleri, hava kalitesi açısından avantajlı sayılırlar. Türk coğrafyacılar, topoğrafyanın hava kalitesi üzerindeki etkilerini, çalışmanın ölçeğine ve mekâna bağlı olmaksızın, daima göz önünde bulundurmuşlardır. Ancak, doğrudan hava kalitesi ile topoğrafyanın şeklini ve diğer özelliklerini dikkate alan fazla sayıda araştırma bulunmamakta olup, birkaç örnekle sınırlı kalmaktadır.[79]

Bitki örtüsü, doğal vejetasyon ve yeşil alanlarıyla (park ve bahçeler) birlikte, topluca hava kalitesini olumlu yönde etkiler. Bitkilerin hemen hepsi, kükürt ihtiyaçlarını yeterince topraktan karşılayamazlar ise, yaprakları vasıtasıyla atmosferdeki kükürdü kullanırlar. Böylece bitkiler doğrudan ya da dolaylı olarak, atmosferdeki kükürt dioksiti kullandıklarından, azalmasına yardımcı olurlar. Ayrıca bitkiler, ihtiyaçları olan besin elementlerinden karbon ve hidrojeni, toprak suyundan ve atmosferden karşılarlar. Yine topraktan yeterince alamadıkları nitrojeni, atmosferden nitrojen oksitleri doğal bitkiler olsun, ziraî bitkiler olsun, ihtiyaçları olan kükürt dioksit ve nitrojen oksitlerinin bir kısmını, atmosferden sağlayarak hava kirliliğinin giderilmesine bir ölçüde katkıda bulunurlar. Ancak bu besin elementlerinin bitkilerde belirli bir konsantrasyon değerini aşması halinde, zararlı duruma geçtikleri de bilinmektedir. Bu nedenle bitki örtüsünün hava kirliliğini giderici bir fonksiyonu olmakla beraber, fazla kirlilik bitkilere zarar vermektedir. Bitki örtüsünden yoksun boş alanlar ise, hava kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahip değillerdir.

Her ne kadar toprağın ve kayaçların, atmosferdeki kirletici gazları bir miktar absorbe ettikleri bilinmekte ise de bu fonksiyon, bitki toplulukları ile karşılaştırılamayacak ölçülerde önemsizdir. Bitki toplulukları ile hava kalitesi arasındaki ilişkileri veya hava kirliliğinin bitkiler üzerindeki olumsuz tesirlerini konu alan coğrafî yaklaşımla yapılmış çalışmalar, yine sınırlı sayıda kalmaktadır. Bu araştırmalardan bir kısmı, orman ekosisteminin hava kirlenmesine karşı korunmasına,

---

79 Topoğrafik koşulların hava kirliliği üzerine etkilerini inceleyen çalışmalar için bkz. Serpil Menteşe ve Şermin Tağıl, "Topografyanın Hava Kirliliği Üzerindeki Etkisi: Zonguldak Örneği", *TÜCAUM VII. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Ankara*, 2012, sy. 123-131; B. Ünal İbret ve Duran Aydınözü, "Şehirleşmede Yanlış Yer Seçiminin Hava Kirliliği Üzerine Olan Etkisine Bir Örnek: Kastamonu Şehri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 18, s. 71-88.

bir kısmı da kentsel yeşil alanların hava kalitesindeki etkilerine ve muhafaza edilmelerine yöneliktir.[80]

Akarsu, göl, deniz gibi su kütlelerinin de atmosferle aralarındaki gaz değişimi nedeniyle atmosfer kirleticilerinin birçoğunu absorbe ederek depolama özellikleri vardır. Özellikle şehirlerin çevresinde bulunan su yüzeylerinin, atmosferdeki SO_2, N_2O, CO ve CH_4 gibi kirleticileri önemli miktarlarda absorbe ettikleri bilinmektedir. Dolayısıyla çevrelerindeki kentlerin havasını temizleyici bir fonksiyonları vardır. Bu durumda, hava kalitesi açısından, deniz veya göl gibi büyük su kütlelerinin yakınında konumlanmış olan kıyı kentleri, diğerlerine nazaran daha avantajlı sayılırlar. Ancak bu konuda, yalnızca su kütleleriyle hava kalitesi arasındaki ilişkileri konu alan coğrafî nitelikli araştırma yoktur. Bununla birlikte bazı çalışmalarda, doğal ortam koşulları kapsamında kısmî olarak değinilmiştir. Kentlerdeki hızlı ve çarpık gelişme, ısınma amaçlı kullanılan yakıtların hava kirliliğindeki rollerini artırmıştır. Bu bakımdan, özellikle katı ve kalitesiz yakıtların kullanımı, hava kalitesini düşürmektedir. Bilhassa evlerin ısıtılmasında kullanılan kömür ve fuel-oil emisyonlarının alçak bacalardan atılması, kullanılan yakıtın yüksek oranda kükürt ve kül içermesi, ısınma sisteminde yanmanın tam olmaması gibi nedenlerle, kış aylarında, şehirler üzerinde çok yüksek konsantrasyonlarda hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bu nedenle ısınmadan kaynaklanan kirleticilerin, atmosferdeki konsantrasyonlarını tespit etmek amacıyla yapılan bazı çalışmalarda; kentlerin ısıtılma sorunu, evsel ısınma amaçlı kullanılan yakıt tüketimi, yakıtın cinsi ve kalitesi, yanma süresi gibi konular ele alınmıştır.[81] Kirli hava, etkili olduğu ortamın canlı-cansız

---

80 Bitki örtüsü, hava kirliliği arasındaki ilişki ve etkileşimlere değinen araştırmalar için bkz. Ertan Eruz, "Kent ve Orman Ağaçlarında Hava Kirliliğiyle Oluşan Zararların Belirlenmesi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1991, sy. 8, s. 65-74; a.mlf., "Orman Ekosistemlerinin Hava Kirlenmesine Karşı Korunması", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1989, sy. 6, s. 239-246; Harun Reşit Bağcı ve Taner Şengün, "Çöl Tozlarının Beşeri Çevre ve Bitkiler Üzerindeki Etkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 409-433; Sırrı Erinç, "Büyük İstanbul Yöresinin Doğal Bitki Örtüsü ve Potansiyeli", *Kentlinin Sağlığı ve İhtiyaçları Açısından Büyük İstanbul'un Yeşilalan Sorunları Ulusal Simpozyumu, 22-24 Kasım 1978*, İstanbul; Korkut Ata Sungur, "Vejetasyonun Klimatoloji Açısından Çevre Sorunları Üzerindeki Etkileri", *TÜBİTAK Çevre Sorunları-Vejetasyon İlişkileri Sempozyumu Kitabı*, 1979 TÜBİTAK Yay. No: 423; Doğanay, "Erzurum'da Yeşil Alan Varlığı", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Araştırma Dergisi*, 1986, sy. 15, Fasikül, 2, s. 43-64; Ertan Eruz, "İzmit Kentinde Yeşil Alan Sorunları", *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1990, sy. 2, s. 281-310; Adnan Alkan, Fatih Adıgüzel ve Efdal Kaya, "Batman Şehrinde Kentsel Isınmanın Azaltılmasında Yeşil Alanların Önemi", *TÜCAUM 2016 Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, Ankara, s. 899-901; Ertan Eruz, "Kent ve Orman Ağaçlarında Hava Kirliliğiyle Oluşan Zararların Belirlenmesi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1991, sy. 8, s. 65-74.

81 Şehirlerin yakıt ve ısınma sorunları ile hava kalitesi arasında ilişki kuran çalışmalara bkz. Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş

bütün unsurlarını olumsuz etkiler. Özellikle de insan sağlığı açısından ne kadar tehlikeli olduğu bilinmektedir. Solunum yolu hastalıkları kirli havanın bir sonucu olup akciğer kanseri, astım, anfizen gibi kronik hastalıklara da yol açmaktadır. Hava kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki etkilerinin coğrafî yaklaşımla değerlendirildiği araştırmalar incelendiğinde; birkaçının genel nitelikli ve bir-ikisinin kent örneğinde olduğu görülmektedir.[82]

III. Su Ekosistemi, Su Sorunları-Kirliliği ve Bu Alana Ait Olan Çalışmalar

Yeryüzündeki, bataklık, göl, akarsu, deniz ve okyanus gibi su ortamları, içlerinde barındırdıkları, karşılıklı ilişki içerisinde oldukları, bitki ve hayvan toplulukları ile birlikte akvatik ekosistemleri oluştururlar. Su ekosistemlerinin en genişini, denizel ekosistemler meydana getirmekte olup, yaklaşık yeryüzünün %71 kadarını kaplar. Böylece, en büyük ekolojik mekân birimini oluşturur. Bilindiği gibi, dünya su varlığının %80 kadarı deniz ve okyanus çanaklarında toplanmıştır. Su ekosistemleri arasında birçok farklılık olmakla birlikte, bazı ortak yönleri de vardır.

Ancak zamanla akvatik ekosistemlerin önemli bir kısmı, insanın çeşitli faaliyetleri neticesinde, kirletilerek bozulmuştur. Günümüzde, su kalitesinin bozulması ve su kirliliği, dünyanın en önemli çevre sorunları arasında bulunmaktadır. Su

---

2. Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2015; Hayati Doğanay, "Erzurum'un ısıtılması Sorunu ve İldeki Linyit Rezervleri", *Enerji Dünyasının Sorunları Seçenek ve Çözümleri Karşısında Türkiye Sempozyumu*, Eskişehir, 1985, s. 289-290; Nuriye Garipağaoğlu, "Türkiye'nin Hava Kalitesinin Belirlenmesinde Yanma Süresi ve Yakıt Kalitesinin Önemi", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 2005, sy. 158, s.11-26; a.mlf., "Çorum'un Hava Kalitesi'nin Yıl İçerisinde Değişimi ve Yanma Döneminin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çorum Sempozyumu, 21-23 Kasım*, 2007, Çorum; Talat Koç, "Edirne Kent Merkezinin Isıtma Özellikleri", *28. Coğrafya Meslek Haftası Bildiriler Kitabı, Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Meslek Haftaları Serisi,* İstanbul, 2000, c. 2, s. 133-146; Adnan Alkan, Fatih Adıgüzel ve Efdal Kaya, "Batman Şehrinde Kentsel Isınmanın Azaltılmasında Yeşil Alanların Önemi", *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu (13-14 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı,* Ankara, s. 899-901.

82 Hava kirliliğinin sağlığa etkilerini konu alan çalışmalar için bkz. Cemal Arif Alagöz, "Tıbbi Coğrafya ve Ankara'da Hava Kirlenmesi", *Acta Oncologica Turcica, Ankara,* 1977, sy. 1-2, s. 22-33; Şermin Tağıl, "Balıkesir'de Hava Kirliliğinin Solunum Yolu Hastalıklarının Mekânsal Dağılışı Üzerine Etkisini Anlamada Jeo-İstatistik Teknikler", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2007, c. 5, sy. 1, s. 37-56; Sultan (Külçür) Baysan, "Bina İçi Hava Kalitesinin Önemi ve Sağlığa Etkileri Üzerine Bir Deneme", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998-1999, sy. 2, s. 224-236; Saliha Okumuş ve Levent Uncu, "Bozüyük İlçesi'nde (Bilecik) Atmosferik Polenlerin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri (2010-2014)", *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu (13-14 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Ankara, s. 594-596; Mehmet Gürbüz ve Yeliz Özdemir, "Afşin-Elbistan Termik Santrallerinin İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkilerinin Mesafe Tabanlı Algı Analizi", T*ürk Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 66, s. 43-50; Aynur Uslu, "Ankara İl Merkezinde Hava Kirliliğinin Gelişimi ve İnsan Sağlığına Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2001; Arzu Tekin, "Elazığ'da Hava Kirliliği ve İnsan Sağlığı Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi, 2002; Serpil Menteşe, "Zonguldak'ta Hava Kirliliği (PM10 & SO2) ve Solunum Yolu Hastalıkları İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, 2011.

kirliliği; çeşitli nedenlerle suya sonradan bazı maddelerin karışması sonucunda doğal ilksel kalitesinin ve bileşiminin olumsuz yönde değişmesi ve bozulmasıdır. Bu durumda, suyun, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri, herhangi bir kullanım şeklini engelleyecek derecede bozulmuştur. Bilindiği üzere kirlenme, kullanılmış su deşarjına bağlı olabileceği gibi, su yatağına herhangi bir kirleticinin fazla miktarda girmesi sonucunda da ortaya çıkabilmektedir. Su iyi bir taşıyıcı olduğu kadar, iyi bir çözücüdür. Dolayısıyla, bu durum, suyun ekolojik özelliğini belirlediği gibi, su kalitesi üzerinde de etkili olabilmektedir. Yakın zamana kadar, su kirliliği araştırmaları, sağlık açısından değerlendirilmiştir. Ancak günümüzde, kaynakların korunması ve en uygun şekilde kullanım yollarının araştırılması açısından da yaklaşılmaktadır.

Su ekosisteminin ekolojik özelliklerini ve sorunlarını inceleyen çok sayıda araştırma olmasına rağmen, ne yazık ki ülkemizde, coğrafyacılar tarafından su ekosistemini doğrudan ele alan, çalışma sayısı çok azdır. Belki de bu konuya tek örnek olarak Tunçdilek'in[83] "Deniz Ekosisteminin Oluşumu ve Evrimi" başlıklı makalesi gösterilebilir. Söz konusu çalışmada, akvatik ekosistemlerden, yalnızca deniz ekosistemi seçilerek oluşum ve günümüze kadar geçirdiği değişimler itibariyle incelenmiştir. Ancak diğer ekosistemlerle (hava ve toprak) birlikte su ekosistemini fiziksel ve kimyasal özellikleriyle tanıtan, su kirliliğini tanımlayarak, su kirleticileri, kökenlerine ve özelliklerine göre gruplandıran, kirleticilerin etkilerini saptayan, su kirliliği kontrolü yöntemlerini belirten bir kaç çalışmadan da bahsedilebilir.[84] İç denizler ve göller, dinamik hareketten yoksun oldukları için, özellikle yaşam yönünden gerekli olan oksijen derinlere taşınamaz. Ancak akvatik ekosistem içerisinde, göllerin ve bütünüyle sulak alanların, ekolojik açıdan önemli bir yerlerinin olduğu bilinmektedir.

Bu hususta, Türkiye'deki sulak alan ve göl ekosistemini konu alan yeterli sayıda coğrafî çalışma mevcut değildir.[85] Günümüzün önemli sorunlardan biri

---

83 Necdet Tunçdilek, "Deniz Ekosisteminin Oluşumu ve Evrimi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1992, sy. 9, s. 11-20.

84 Su ekosistemini, suyun genel özelliklerini ve su kirliliğini genel olarak inceleyen çalışmalar için bkz. Sırrı Erinç, *Ortam Ekolojisi ve Degredasyonal Ekosistem Değişiklikleri,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1984, No. 1, s. 41-67; Ertan Eruz, "Orman-Su İlişkisinin Korunması ve Önemi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1990, sy. 7, s. 107-115; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları*, s. 261-262; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye'nin Başlıca Çevre Sorunları, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti, s. 507-534; Emrullah Güney, *Çevre Sorunları-Ortam Kirlenmesi*, Kayseri: Bizim Gençlik Yayınları, 1995, No. 17; Emrullah Güney, *Genel Ortam, Kirlenmesi,* İstanbul: 1995; a.mlf., *Türkiye'de Çevre Sorunları Doğal Kültürel Ortam Bozulması*, Konya: Öz Eğitim Yayınları, 1997, No. 14.

85 Sulak alan ve göl ekosistemi hakkındaki çalışmalar için bkz. U. Özsemi, Mehmet Somuncu ve Harun Tunçel, "Sultansazlığı Ekosistemi", *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma*

haline gelen su kirliliği, yalnızca su ekosistemine bağlı kalmayıp, döngü çerçevesinde hava ve toprakla da ilişkilidir. Dolayısıyla mevcut su kaynaklarının korunması ve kirlilik kontrolü çalışmaları da ekosistemler arası döngü göz önüne alınarak yapılmalıdır. Su kalitesi yönetiminde; mevcut kirlenmenin azaltılması ve yeni kirlenmelere engel olunması gerekir. Ülkemizde ise, su kaynakları, toprak potansiyeline göre oldukça sınırlı olduğundan, su, bitkisel üretimi sınırlayan en önemli faktör sayılmaktadır. Ülkemizde coğrafyacılar tarafından yapılan su kirliliği, sorunları ve yönetimi ile ilgili araştırmaların, daha çok Türkiye ölçeğinde ve ya havza tabanlı olarak yürütüldüğü anlaşılmaktadır.[86] Ülkemiz akarsuları arasından, Ergene, Meriç, Susurluk ve kolu olan Nilüfer, Gediz, Küçük ve Büyük Menderes, Sakarya Nehri ve kolları (Porsuk Çayı, Ankara Çayı ve Çark Suyu) fazla kirlenmiş durumdadır. Bu nedenle Türkiye akarsularının, su kalitelerinin, etkili kirleticilere ve kirletici kaynaklarına göre değerlendirilmeleri önem taşımaktadır. Diğer taraftan, Türkiye'nin gelecek nesillere sağlıklı ve yeterli su bırakabilmesi için kaynaklarını çok iyi koruyup, akılcı kullanması gerekmektedir. Çünkü Türkiye su zengini bir ülke değildir. Aksine yakın gelecekte su sorunları yaşamaya aday bir

---

Merkezi Dergisi, 1993, sy. 2, s. 275-288; Hakan Yiğitbaşıoğlu, "Seyfe Gölü Ekosistemi", *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi,* 1995, sy. 4, s. 147-169; Levent Uncu, "Simenlik Gölü Ekosistemi", *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi*, 1997, sy. 6, s. 375-406; Yılmaz Arı, "Manyas Gölü'nün Kültürel Ekolojisi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 40, s. 75-97; C. Yılmaz, "Sarıkum Gölü Ekosistemi (Sinop)", *Türkiye Kuvaterner Sempozyumu V, Bildirileri*, İstanbul, 2005, s. 219-226.

86 Bu konuda yapılan çalışmalar için bkz. İhsan Çiçek ve Murat Ataol, "Türkiye'nin Su Potansiyeli Yeniden Değerlendirilmesi", *TÜCAUM VI. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler kitabı, Ankara,* 2010, s. 291-292; Murat Türkeş, "Çevre ve Kalkınma Açısından Su Konusuna Küresel Bir Yaklaşım: I", *Lodos, 2,* 1994, s. 20-22; a.mlf., "Çevre ve Kalkınma Açısından Su Konusuna Küresel Bir Yaklaşım: II" *Lodos, 3,* 1994, s. 20-22; Erdoğan Akkan, "Fırat Havzası Barajları ve Çevreye Etkileri", *Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Elazığ*, 1990, s. 1; S. Barlas, "Dalaman Çayı Havzasındaki Yüzeysel Suların Su Kalitesi ve Sediment Taşınımı", *Türkiye 11. Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özetleri, Ankara*, 1987, s. 39-40; Ertan Eruz, "İstanbul'un Su Havzalarındaki Ekolojik Sorunlar", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1993, sy. 10, s. 51-58; Asaf Koçman, "Coğrafi Çevre Değerlendirmeleri Işığında Tahtalıçay Baraj Havzasında (İzmir) İnsan Çevre İlişkileri", *IV. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, 5-8 Ekim 2001 Bodrum, Bildiriler*, s. 485-494; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2015, s. 273-294; a.mlf., "Marmara Havzası'nda Kentleşme-Atık Su İlişkileri ve Alıcı Ortam Üzerindeki Etkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 34, s.147-159; a.mlf., "Meriç-Ergene Havzası Su Kalitesi Üzerinde Şehir, Sanayi ve Ziraat Kaynaklı Baskılar", *Atatürk Üniversitesi Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Erzurum*, 2012, s. 931-948; Müjde Tokgöz; "Ömerli-Elmalı Havzalarında Ümraniye İlçesinden Kaynaklanan Ekolojik Sorunlar", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1993, sy. 10, s. 135-144; Olgu Aydın, Ülkü Eser Ünaldı, Neşe Duman, İhsan Çiçek ve Necla Türkoğlu, "Türkiye'de Su Kıtlığının Mekânsal Ölçekte Değerlendirilmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 68, s.11-18; Ayhan Özoğul, "Balıkesir Havzası Tabanının Taşkın Sorunları", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1988, c. 3, sy. 2, s. 111-119.

ülkedir. Su kirliliği ve su yönetimi sorunlarını konu alan araştırmaların öneminden hareketle Türk coğrafyacılar, bir kısım araştırmalarında, akarsu kirliliğini ve sel felaketini dikkate almışlardır.[87] Türkiye su ekosisteminin çok önemli bir kısmını oluşturan deniz ve kıyı alanları, diğer ekosistemler gibi kirlilik sorunu ile karşı karşıya bulunmaktadır. Hatta diğer ekosistemlere ait (atmosferik, karasal, gölsel vs.) kirleticiler de deniz ve kıyı ortamlarında toplanmaktadır. Türkiye denizlerinde ve özellikle körfezlerde, çarpık kentleşme, sanayi, deniz ulaşımı, yanlış kıyı kullanımı

87 Akarsu kirliliği ve sel felaketleri açısından yapılmış olan çalışmalar için bkz. İsmet Akova, "Ergene Nehrindeki Kirlilik ve Kirliliğin Tarım Alanları Üzerindeki Etkisi", *28. Coğrafya Meslek Haftası, Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Meslek Haftaları Serisi*, 2, İstanbul, 2000, s. 287-310; C. K. Güven ve B. Süngü, "Kağıthane ve Alibeyköy Dereleri Kirliliği Üzerine Araştırmalar", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1993, sy. 10, s. 11-18; Emin Toroğlu, Sevil Toroğlu ve Faruk Alaeddinoğlu, "Aksu Çayı'nda (Kahramanmaraş) Akarsu Kirliliği", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2006, c. 4, sy. 1, s. 93-103; İsmail Yalçınlar, "Altmışbir Kişiyi Öldüren İzmir Sel Afeti", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 1-6; T. Ahmet Ertek, "Senirkent Seli (13 Temmuz 1995-Isparta)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 127-141; Ali Selçuk Biricik, "Senirkent'te Sel Afetleri (13 Temmuz 1995, 18-19 Temmuz 1995 Isparta)", *Marmara Üniversitesi Marmara Coğrafya Dergisi*, 1997, sy. 1, s. 9-30; Kemalettin Şahin, "Çarşamba Ovası ve Yakın Çevresinde Sel Afeti (27 Mayıs 2000)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 39, s. 79-95; Mehmet Sait Şahinalp, "Neden ve Sonuçlarıyla Şanlıurfa İlinde Yaşanan Sel Felaketleri (28, 29 Ekim, 01 Kasım 2006)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 49, s. 89-122; Hasan Özdemir ve Cihan Bayrakdar, "16 Kasım 2007 Tuzla Deresi Taşkınının Nedenleri Üzerine Bir Araştırma (Silivri-İstanbul)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 49, s. 123-140; Lütfi İhsan Sezer, "İzmir'de 34 Kasım 1995 Karşıyaka-Çiğli Sel Felaketi (Meteorolojik-Klimatolojik Açıdan Bir Yaklaşım)", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1997, c. 9, sy. 1, s. 185-242; Vedat Avcı ve Kemal Kıranşan, "13-14 Nisan 2017 Bingöl Sel-Taşkın Felaketi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017 s. 381; Muhammet Topuz ve Murat Karabulut, "21-31 Aralık 2016 Mersin Sel Felaketinin Coğrafi Analizi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017 s. 383-391; Vedat Avcı ve Murat Sunkar, "Ağrı'da Yaşanan Sel ve Taşkınlar İle Kentsel Gelişim Arasındaki İlişkiler", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı, Elazığ*, 2017, s. 395-403; Zeki Boyraz ve Nurdane Ateş, "Huzurkent'de (Mersin) Meydana Gelen Sel ve Taşkın Olayları Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı, Elazığ*, 2017, s. 405-409; İskender Dölek ve Vedat Avcı, "Karasu Havzası'nda Yaşanan Sel ve Taşkınlarının Jeomorfolojik İndis ve Topografik Faktörler Bakımından Değerlendirilmesi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 410; Mehmet Denizdurduran ve Murat Sunkar, "Türkiye'de Kentsel Alanlar ile Sel ve Taşkınlar Arasındaki İlişkiler", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 713; Murat Sunkar ve Mehmet Denizdurduran, "Kahramanmaraş'ta Yaşanan Sel ve Taşkın Olaylarının Sebep ve Sonuçları", *IV. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Samsun, 2015, s. 652-661; İskender Dölek ve Kurt Fırat, "Sungu'da (Muş) Sel ve Taşkına Duyarlı Alanların Belirlenmesi", *Atatürk Üniversitesi 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu*, Erzurum, 2012, 28-30 Mayıs, s. 149-159; Tevfik Erkal ve İlayda Topgül, "Meriç Nehri'nin Son 15 Yıllık Taşkınları ve Korunma Projeleri", *TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara, 2014, s. 165-176; İbrahim Atalay, "İzmit Seli, 1973", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 1974, yıl 8, sy.1, s. 33-38; Mehmet Emin Sönmez ve Ökkeş Kesici, "İklim Değişikliği ve Plansız Şehirleşmenin Kilis Şehrinde Yol Açtığı Sel Felaketleri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2012, c. 17, sy. 28, s. 57-78.

gibi birçok beşerî faaliyet, diğer sorunlarla birlikte aşırı kirlenmeye yol açmıştır. Türkiye'de su kirliliği konusu, Haliç, İzmir ve İzmit Körfezleri'nin kirlenmesi ile gündeme gelmiş; bunu diğer akarsular, göller ve denizlerdeki kirlilik sorunları izlemiştir. Bilindiği üzere su kirliliği, insanın etkileri sonucunda, kullanımının kısıtlanması veya engellenmesi ve ekolojik dengeleri bozan kalitenin değişmesi anlamını taşımaktadır.

Üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye'de, denizlerin birer alıcı ortam olarak karasal kaynaklı kirleticilerden ve bizzat denizlerdeki faaliyetlerden ne derece etkilendiklerinin bilinmesi gerekir. Türk bilim insanları tarafından denizlerde su kirliliği ve su yönetimi sorunlarını konu alan birçok araştırma yapılmıştır. Ancak deniz kirliliği ve sorunları, coğrafî açıdan daha az araştırılmıştır. Söz konusu çalışmalar ise, daha ziyade Türkiye'nin kendi iç denizine ve kıyısının olduğu denizlere ait gözükmektedir.[88] Ayrıca Türkiye'de, yanlış kıyı kullanımından kaynaklanan birçok çevre sorunu ile karşılaşılmaktadır. Özellikle kıyı alanlarında su kalitesinin bozulması ve iyi yönetilememesi neticesinde ekosistemin bozulması,

---

88 Deniz suyu kirliliği çalışmaları için bkz. M. Tunç, "Trabzon da Deniz Suyu Kirliliğinin Nedenleri", *Çukurova Üniversitesi Ulusal Çevre Sempozyumu, 12-15 Kasım 1984*, Adana, s. 448-454; İsmail Yalçınlar, "İstanbul Halicinin Temizlenmesi ve Şehrin Gelişmesi Üzerine Notlar", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1977, sy. 20-21, s. 25-40; İsmail Yalçınlar, "İstanbul Haliçindeki Dolmanın Bir Deniz Kanalıyla Önlenmesi", *Boğaziçi Üniversitesi İstanbul Haliç Sorunları ve Çözüm Yorumları Ulusal Sempozyumu*, İstanbul, 1977, s. 287-298; İsmail Yalçınlar, "İstanbul'un Planlanması ve Haliç'in Temizlenmesi Üzerine", *Boğaziçi Üniversitesi İstanbul'un Haliç Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu*, İstanbul, 1977, s. 409-420; Sancar Ozaner ve S. Öğdüm, "Ayvalık Körfezi ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi ve Deniz Kirliliğinin Önlenmesine İlişkin Öneriler", *Uluslararası Birinci Bölgesel Jeomorfoloji Konferansı Bildirileri*, Ankara, 1991, s. 159-166; Barış Mater, Ahmet Ertek, E. Gürpınar, Barbaros Gönençgil, Hüseyin Turoğlu ve Musa Uludağ, "Karadeniz'de Çevre Sorunlarının Boyutları", 4. *Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi, Bildiriler*, Trabzon, 1994, s. 71-88; Barış Mater, "Türkiye'de ve Kıyısı Olan Ülkelerde Kara Kaynaklı Kirleticilerin Karadeniz Üzerindeki Etkisi", *Karadeniz ve Sorunları* içinde, Marmara Üniversitesi Yayınları, 1994, No. 553, s. 27-48, 85-86; Talat Koç ve Z. Çavuş, "Çanakkale Boğazının Petrol Kirliliğine Karşı Duyarlılık Derecesinin Belirlenmesi", *Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları V. Konferansı, Türkiye Kıyıları Bildiriler Kitabı*, Adana, 2004, s. 737-746; Rüştü Ilgar ve Kasım Cemal Güven, "Çanakkale Boğazı Petrol Kirlilik Düzeyinin Saptanması", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 15, s. 117-130; Rüştü Ilgar, "Saros Körfezi'nde Avlanan Sardalya (Sardina pilchardus) Balığında Ağır Metal İçeriği Üzerine Bir Ön Çalışma", *Atatürk Üniversitesi 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Erzurum*, 2012, 28-30 Mayıs, s. 1073-1080; Rüştü Ilgar, "Çanakkale Boğazı'nda Geçiş İstatistiklerine Bağlı Gemi Atık Yönetimi ve Değerlendirmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 35, s. 185-194; Oğuz Erol, "Türkiye'de Deniz Düzeyi Yükselmesinin Geçmişte ve Gelecekteki Etkileri, Bu Yönden Alınması Gereken Önlemler", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1992, sy. 9, s. 21-43; Esin Gürlek, "İstanbul Boğazı'nda Deniz Kazaları, Çevre Sorunları ve Jeomorfoloji İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013; A. Coşkun, R. Duro ve N. Özbek, "Haliç Yüzey Sularında Ağır Metal Tayini ve Yöntem Seçimi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1988, sy. 5, s. 69-74; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, s. 321-332.

en önemli problemler arasındadır. Esasında, Türkiye kıyıları, dünyanın en hareketli yerlerinden biri olup milyonlarca yıldan beri değişmiş ve değişmeye devam etmektedir. Günümüzde, dünyanın bazı kıyılarında olduğu gibi, Türkiye'nin alçak kıyılarında da henüz güncel bir tehlike bulunmadığı için, önemli bir koruma önlemi alınmamıştır. Ancak kıyı sorunları konusu, bütünüyle ülke çapında ve çok yönlü bir planlama politikası ile çözümlenmelidir. Bu bakımdan öncelikle, şimdilik gizli olan sorunların varlığının bilinmesi ve ileriye yönelik olası tehditlere karşı önlem alınması gerekmektedir. Türkiye kıyılarının jeomorfolojik ve diğer doğal özelliklerinin göz ardı edilmesi, bu alanda yaşanan sorunların temel nedenleri arasında yer almaktadır.

Türkiye'de kıyı alanları ile ilgili araştırmalarda, daha çok yanlış arazi kullanımı neticesinde, ekosistemin bozulması ve kirlenme konularına öncelik verildiği anlaşılmaktadır. Bu alanda yapılan bazı coğrafî çalışmalarda, kıyı alanlarının sorunları, Türkiye ölçeğinde, çok yönlü ve farklı açılardan incelenmiştir.[89]

---

89 Kıyı kullanımı ve sorunları alanında yapılmış olan çalışmalara bkz. Ali Fuat Doğu, "Akyaka'da (Gökova) Yanlış Kıyı Kullanımı Sonucu Değişen Çevre Koşulları", *Türkiye'nin ve Deniz Alanları II. Ulusal Konferansı Bildiriler Kitabı,(ODTÜ),* Ankara, 1998; Oğuz Erol, "Türkiye Kıyılarında Deniz Düzeyi Değişmeleri ve Bir Çevre Sorunu Olarak İstanbul İçin Önemi", *Uluslararası Çevre Sorunları Simpozyumu*, İstanbul, 1991, s. 73-81; Oğuz Erol, "Türkiye'deki Kıyı Kullanım Sorunlarına Jeomorfolojik Yaklaşım", *Ankara Üniversitesi, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye Coğrafyası Dergisi*, 1997, sy. 6, s. 93-122; a.mlf., "Türkiye Kıyılarındaki Terkedilmiş Tarihi Limanlar ve Bir Çevre Sorunu Olarak Kıyı Çizgisi Değişmelerinin Önemi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1993, No. 8, s. 1-44; a.mlf., "Datça Yarımadası Kıyılarında Küçük Deniz Canlılarının Oluşturdukları Kireçtaşlarının Çevresel Ekoloji Yönünden Önemi", *Datça Yarımadası Çevre Sorunları Sempozyumu* içinde, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü Yayınları, 1992; T. Ahmet Ertek, "İğneada-Sarp Arasındaki Karadeniz Kıyı Bölgesinin Ekolojik Envanter Çalışmaları Esnasında Karşılaşılan Bazı Problemli Sahalar ve Çözüm Önerileri", *Karadeniz'in Kirlenmesi ve Korunması Sempozyumu Bildiriler*, 1995, Trabzon, s. 157-165; T. Ahmet Ertek, "Ağva ve Çevre Sorunları Üzerine Jeomorfolojik Yaklaşımlar (Şile-İstanbul)", *Çevre Koruma Dergisi*, 1993, sy. 47, s. 25-28; Barbaraos Gönençgil, "Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinde Doğal Kaynaklar ve Çevre Sorunları", Türkiye *Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Özetleri*, Ankara, 1996, s. 54-55; a.mlf., "Tehdit Altındaki Kıyı Alanlarına Bir Örnek: Acarlar Longozu-Karasu, Sakarya", *Ankara Üniversitesi TÜCAUM V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu (16-17 Ekim 2008) Bildiri Kitabı*, Ankara, 2009, s. 31-38; Y. Güçlü, "Köyceğiz-Kalkan Kıyı Bölgesinde Yer Alan Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Nüfus Değişimi", *Türkiye Kıyıları 02, Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı Bildiriler Kitabı,* Ankara, 2002, c. 1, s. 527- 537; Reşat Geçen ve Özlem Karaömer, "Arsuz ve Dörtyol (Hatay) Arası Kıyı Kulanımı ve Yaşanan Problemler", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 274-281; Orhan Gürbüz, "Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesine Coğrafi Yaklaşım", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 2000, sy. 8, s. 129-156; Talat Koç, "Ayvalık Kıyılarında insan Ortam Etkileşiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 34, s. 233-261; Barış Mater, "İğneada Sarp Arasındaki Karadeniz Kıyı Bölgesinin Ekolojik Envanter Çalışmaları Esnasında Karşılaşılan Bazı Problemli Sahalar ve Çözüm Önerileri", *Karadeniz'in Kirlenmesi ve Korunması Sempozyumu (17 Kasım 1995)*, Trabzon, 1996, s. 157-165; Barış Mater, Hüseyin

Türkiye'nin akvatik ekosisteminde, zamanla göller de akarsular gibi hızla kirlenmeye başlamışlardır. Örneğin; Sapanca Gölü, Manyas Gölü, İznik Gölü, Tuz Gölü, çevresindeki yerleşim, sanayi ve tarımsal faaliyetler, göl sularının kalitesini değiştirmiştir. Göl ekosisteminin sorunları, kalitedeki değişim ve bozulma gibi konular, Türk coğrafyacılar tarafından özellikle Türkiye merkezli olmak üzere, araştırılmaya başlanmıştır.[90] Su ekosisteminde önemli bir yere sahip olan sulak

---

Turoğlu, Hasan Özdemir ve Barbaros Gönençgil, "Hatalı Kıyı Kullanımının Neden Olduğu Bir Problem: Karaburun Limanı'nın (İstanbul) Dolması", *Türkiye. Kıyıları 04, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı Bildiriler Kitabı*, Adana, 2004, c. 2, s. 633-642; Barış Mater ve Hüseyin Turoğlu, "Karasu (Sakarya Deltası) Kıyılarının Arazi Kullanımı ve Uygulama Sorunları", *Türkiye Kıyıları 97, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I. Ulusal Konferansı (24-27 Haziran) Bildiriler Kitabı*, Ankara, 1997 s. 233-242; F. Sancar Ozaner, "Çarpık Yapılaşma Ve Aşırı Kum Alımının Türkiye'nin Akdeniz Kıyı Kuşağındaki Kıyı Dengesi ve Deniz Kaplumbağaları Üzerindeki Olumsuz Etkileri", *Uluslararası Birinci Bölgesel Jeomorfoloji Konferansı Bildirileri*, Ankara, 1991, s. 151-158; Semra Sütgibi, "Küçük Menderes Nehri Delta Ovası ve Degradasyonal Etkiler", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 18, sy. 1-2, s. 59-72; a.mlf., "Doğal Ekosistemler Üzerinde İnsan Faaliyetlerinin Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Büyük Menderes Deltası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2008, sy. 18, s. 222-237; Atilla Karataş ve Deniz Ekinci, "İnsanın Doğal Çevre Üzerine Etkisi ve Sonuçları: Burnaz Sulak Alanı Örneği (Erzin-Hatay)", *III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Antakya, 2013, s. 310-323; Ali Fuat Doğu, "Akyaka'da (Gökova) Yanlış Kıyı Kullanımı Sonucu Değişen Çevre Koşulları", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları II. Ulusal Konferansı Bildiriler Kitabı*, ODTÜ, Ankara, 1998; Cengiz Kayacılar, "Datca-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesinde Doğal Çevre ve Sorunları", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Özetleri*, Ankara, 1996, s. 63-64; M. Kemal Ölgen, "Dikili-Çandarlı Kıyılarında CBS İle Çevresel Duyarlılık Derecesinin Belirlenmesi", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı*, İzmir, 2002, s. 1081-1088; Kemalettin Şahin, "Samsun Kenti Batısında (Atakum-Atakent) Deniz ve Kıyı Kirliliği", *Sırrı Erinç Sempozyumu Bildiri Özetleri*, İstanbul, 2003 s. 326-331; Sultan Murat Uzun ve Nuriye Garipağaoğlu, "Kıyı Çizgisi Değişiminin Yaratacağı Riskler Açısından İzmit Körfezi Kıyılarının Değerlendirilmesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2014, sy. 31, s. 469-480.

90 Göllerin su kalitesi ve sorunlarına dair çalışmalar için bkz. Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, s. 297-317; Vedat Çalışkan, "Amik Ovası ve Amik Gölü: Bir Sulak Alanı Kurutma Deneyiminin Günümüze Ulaşan Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2003, sy. 41, s. 97-125; Orhan Deniz, "Van Gölü Sahillerinde Kirliliğin Dağılımı ve Ahlat Kıyıları", *Ahlat Kültür, Sanat, Edebiyat ve Tanıtım Dergisi*, 2005, sy. 4, s. 24-29; Uğur Doğan, "Suğla Gölü'nün Dünü, Bugünü ve Yarını", *Türkiye Jeomorfologlar Derneği, 15. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özleri*, Ankara, 1998 s. 33-34; Mustafa Girgin, Kenan Arıbaş ve B. Çetin, "Salda Gölü Çevresinde Turizm-Çevre Koruma İkilemi", *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu, Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü Sempozyumları 2, Bildiriler*, İzmir, 2003 s. 171-176; Emrullah Güney, "Hazar Gölü'nün Çevre Sorunları ve Rekreasyonel Değerinin Arttırılması", *Ulusal Çevre Sempozyumu (12-15. 11. 1984)*, Ankara, 1986, s. 733-741; Barış Mater ve E. Gürpınar, "İznik ve Sapanca Göllerinin Çevre Kirliliği", *Jeomorfoloji, İnsan ve Doğal Kaynaklar Konferansı ve Doğal Afetler ve Etkileri Sempozyumu, Türkiye 13. Jeomorfoloji Kurultayı (27-31 Mart 1989) Bildiri Özleri*, Ankara 1989, s. 53; E. Okuş ve A. Uysal, "Küçük Çekmece ve Büyük Çekmece Göllerinin Klorofil-a Miktarları ve Birincil Verimliliğinin Saptanması", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1988, sy. 5, s. 75-87; B. Omar ve İ. Ünver, "Seyfe Gölü'nün Doğal Su Kalitesi Değişimi", *Jeomorfoloji*

alanlar, dünyanın genetik rezervuarı olup mevcut türlerin %40'ını ve tüm hayvan türlerinin %12'sini barındırırlar.

Sulak alanların, taşkın kontrolü, yeraltı sularının beslenmesi, kıyı çizgisinin korunması, sediman ve besin depolama, su arıtımı gibi birçok işlevleri vardır. Ayrıca, dinlenme ve turizm açısından da önemlidirler. Evsel, endüstriyel ve tarımsal atıkların arıtılmadan sulak alanlara verilmesi, su kaynaklarının kalitesini olumsuz etkilemekte, mevcut kullanılabilir su kaynaklarına büyük ölçüde kısıtlama getirmektedir. Türkiye, geniş ve zengin sulak alanlara sahip ülkedir. Bu sulak alanlardan en çok bilinenler arasında; Manyas (Kuş), Tuz, Van, Beyşehir, Seyfe, Uluabat, Burdur, Akyatan gölleri; Kızılırmak, Göksu, Gediz nehirleri ve deltaları; Yumurtalık lagünleri; Sultansazlığı, Ereğli ve Hotamış sazlıkları sayılabilir. Türk coğrafyacıların, sınırlı sayıda olsa da Türkiye'deki sulak alanlardan bazılarının

---

Dergisi, 1998, sy. 21, s. 48-59; S. Orhon ve N. Kıratlı, "Tuzla Lagün Gölünün Kurtarılmasına Yönelik Bir Ön Çalışma", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, sy. 9, s. 175-181; Hakkı Yazıcı ve İ. Fevzi Şahin, "Demiryurt (Tödürge- Sivas) Sulak Alanı ve Yakın Çevresinde Coğrafi Gözlemler", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 34 s. 19-30; Sancar Ozaner, "Elmalı (Antalya) Polyesinde Karagöl ve Avlan Göllerinin Kurutulmasından önceki ve Sonraki Şartların Karşılaştırılması", *Sırrı Erinç Sempozyumu Bildiri Özetleri*, İstanbul, 2003, s. 107-118; Recep Efe ve İbrahim Atalay, "Ecoregions of the Mediterranean Area and the Lakes Region of Turkey", *Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Bildirileri*, Antalya, 2008, s. 3-23; Mehmet Ali Özdemir ve Muhammet Bahadır, "Çölleşme Sürecinde Acıgöl (1970-2008)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 18, s. 1-20; Ali Ekber Gülersoy, "Marmara Gölü Yakın Çevresindeki Arazi Kullanım Faaliyetlerinin Zamansal Değişimi (1975-2011) ve Göl Ekosistemine Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 61, s. 31-44; Hakan Yiğitbaşıoğlu, "Seyfe Gölü Ekosistemi", *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi*, 1995, sy. 4, s. 147-169; Levent Uncu, "Simenlik Gölü Ekosistemi", *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi*, 1997, sy. 6, s. 375-406; Mehmet Ali Özdemir ve Sevgi Tatar, "Işıklı Gölü ve Gökgöl Seviye Değişimleri ile Sucul Bitki Alanı Etkileşimi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 437-451; Murat Köle, Murat Ataol ve Tevfik Erkal, "Hotamış ve Ereğli (Akgöl) Sazlıklarında 1954–2016 Döneminde Meydana Gelen Alansal Değişimler", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 453, 460; M. Murat Köle, Murat Ataol ve Tevfik Erkal, "Eber ve Akşehir Gölleri'nde 1990-2016 Yılları Arasında Gerçekleşen Alansal Değişimler", *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu (13-14 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Ankara, 2016, s. 859-872; Serkan Kükrer ve Ahmet Evren Erginal, "Aygır Gölü (Susuz, Kars) Yüzey Sedimentlerindeki Ağır Metal Konsantrasyonlarının Potansiyel Ekolojik Risk Değerlendirilmesi", *IV. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Samsun. 2015, s. 275; Barış Mater ve E. Gürpınar, "İznik ve Sapanca Göllerinin Çevre Kirliliği", *Jeomorfoloji, İnsan ve Doğal Kaynaklar Konferansı ve Doğal Afetler ve Etkileri Sempozyumu, Türkiye 13. Jeomorfoloji Kurultayı (27-31 Mart 1989) Bildiri Özleri*, Ankara, 1989, s. 53; T. Ahmet Ertek, "Uzungöl ve Çevre Sorunları Üzerine Öneriler (Çaykara-Trabzon)", *Çevre Koruma Dergisi*, 1992, 20. Yıl Özel Sayı, s. 24-25; Murat Karabulut, "Gavur Gölü Bataklığı Coğrafi Özellikleri ve Rehabilitasyon Planı", *Dört Mevsim Maraş Dergisi*, 2004, sy. 2, s. 108-109; Ali Küçük, "Amik Gölü'nün (Hatay) Kurutulmasıyla Oluşan Çevre Sorunları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2002.

sorunlarına değinen çalışmalarına rastlanmaktadır.[91]. Bilindiği üzere, su ekosisteminin önemli bir parçasını, sunî göl olarak da adlandırılan barajlar oluşturmaktadır. Barajlardan birinci derecede sulama ve enerji üretiminde faydalanılır. Ancak, tarım alanlarının daralması, siltasyon, ekosistemin bozulması ve göçler gibi birçok olumsuz etkileri de vardır. Barajların çevresel etkileri, daima coğrafî açıdan önemsendiği için Türk coğrafyacılar tarafından da çalışmalara konu edilmiştir.[92]

Günümüzde, gerek su tüketimi (özellikle evsel ve endüstriyel olmak üzere) ve gerekse kullanılmış suların çevresindeki alıcı ortamların kalitesine etkileri açısından kentler, ayrı bir yere sahiptir. Bu nedenle kentlerin, günümüzde ve gelecekte yaşanabilecek muhtemel su sorunlarında olabilecek rollerinin tespiti

---

91 Sulak alanlarda yapılmış olan çalışmalar için bkz. Emrullah Güney, "Türkiye'de Sulak Alanların Çevre Sorunları", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 41-52; Mehmet Emin Sönmez ve Mehmet Somuncu, "Sultansazlığı'nın Alansal Değişiminin Sürdürülebilirlik Açısından Değerlendirilmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 66, s. 1-10; Adnan Kaplan Şerif Hepcan, Gülbahar G. Güler, Erhan V. Küçükerbaş, Yusuf Kurucu, M. Kirami Ölgen, Bahar Türkyılmaz, Mehmet Sıkı, Ahmet Akgün ve Ertuğ Öner, "Kıyı Sulak Alan Sistemi Bağlamında Gediz Deltasının işlevleri ve Üzerindeki Baskılar Yönüyle Değerlendirilmesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 14, sy. 1-2, s. 1-16; Mehmet Gürbüz, Ahmet Karakoç ve Yakup Kızılelma, "Göksu Deltası Gölleri Sulak Alan Kültürel Ekolojisi", *III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Antakya, 2013, s. 589-599; İbrahim Atalay, Deniz Ekinci ve Mehtap Bayrak, "Türkiye Kıyılarındaki Bazı Sulak Alanların Antropojenik Süreçlere Bağlı Ekolojik Sorunları", *IV.Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Samsun, 2015, s. 395-417; Hakkı Yazıcı, İbrahim Fevzi Şahin, Ünal Özdemir ve Adem Başıbüyük, "Erzincan Ovası Sulak Alanları", *Sırrı Erinç Sempozyumu Bildiri Özleri*, İstanbul, 2003, s. 373-380; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, s. 294-297; Nuriye Garipağaoğlu, "Su Ekosistemi-Sulak Alanlar Ekolojisi ve Sorunları: Türkiye'den Örneklerle" *Coğrafya'ya Adanmış Bir Ömür: Prof. Dr. Hayati Doğanay*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2015, s. 195-214.

92 Barajların çevresel etkilerine değinen çalışmalar için bkz. Nusret Koca, "Atikhisar Barajı'nın (Çanakkale) Çevresel ve Ekonomik Etkileri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 14, s. 209-234; Recep Efe, A. Butt ve A. Demirci, "Barajların Çevresel ve Sosyo-Ekonomik Etkileri", *Türkiye Su Kongresi, 8-10 Ocak 2001, İstanbul. Bildiriler Kitabı*, c. 2, s. 695-702; Nazim Bababeyli, Fatih İmat, Xasmemmed Esedov ve Nurlana Mustafayeva, "Güney Kafkasyada Aras Su Kavşağı Barajındaki Bazı Metallerin (Kontaminant Etkilerinin) Ekocoğrafi Bakımdan İncelenmesi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 27, s. 1-13; Mehmet Emin Sönmez, "Barajların Mekân Üzerindeki Olumsuz Etkileri ve Türkiye'den Örnekler", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012, c. 11, sy. 1, s. 213 -231; Nurettin Özgen ve Sabri Karadoğan, "Mekânsal Etkileri Bakımından Hidroelektrik Santrallerin (HES) SWOT Analizine Göre İncelenmesi: Alkumru ve Kirazlı Barajları Örneği (Siirt)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 26, s. 21-45; Süleyman Elmacı, "Çevreci Barajlara Geçmişten Bir Örnek: Turna (Keşiş) Gölü", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2010, c. 15, sy. 24, s. 289-300; N. Özdemir, "Keban Barajı Oluştuktan Sonra Ekosistemde Meydana Gelen Değişmeler ve Bunun Balıkçılık Bakımından Önemi", *Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 1990 s. 207-211; S. Çotur, "Keban Barajının Fırat Havzasına Etkisi", *Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 1990, s. 49-55.

önem taşımaktadır. Kentsel su sorunlarını ve kirliliğini konu alan araştırmacılar arasında az da olsa Türk coğrafyacılar da bulunmaktadır.[93]

IV. Toprak Ekosistemi, Toprak Sorunları-Kirliliği ve Bu Alana Ait Olan Çalışmalar

Bilindiği gibi toprak, katı ve sıvı olmak üzere iki fazdan oluşmaktadır. Bunlardan katı faz, organik ve inorganik maddelerle, toprağın canlı kısmından oluşurken, sıvı faz, hava ve su gibi maddelerden meydana gelmektedir. Katı kısmı oluşturan maddelerden mineraller, kimyasal yapı ve parçacık büyüklüğü bakımından çok farklı özelliklere sahip olup, taş, çakıl, kum, silt, kil ve çözünebilir tuzlardan meydana gelmektedir. Toprak canlıları, hacmen az olmakla birlikte, toprakta yaşam döngüsünü sağlamak gibi önemli bir fonksiyona sahiptirler. Toprak, üstünde ve içinde milyarlarca organik varlığı barındıran, atmosfer ve hidrosfer ile sürekli etkileşim hâlinde bulunan çok geniş bir yaşam alanı, başlı başına bir ekosistemdir. Toprağın bir takım fiziksel özelliklerinin, toprak ekolojisi üzerinde belirleyici yönleri vardır. Örneğin tekstür; geçirimlilik, gözeneklilik, havalanma, nem tutma ve sıcaklık gibi hususları etkileyerek ekolojik bir rol oynar ve bazı bitki türlerinin yayılış alanlarını belirler. Toprağın havalanması, su tutma kapasitesi ve kapillarite gibi organik hayat açısından önemli birçok özellikleri ise, strüktür ile yakından ilişkilidir. Aynı şekilde, kalınlık ve hidrolojik özellikler de toprak ekolojisinde etkilidirler. Porozite, geçirimlilik, su kapasitesi ve kapillarite ise, toprak ekosisteminin hidrolojik şartlarını belirlerler. Ayrıca toprağın kimyasal özellikleri de toprak ekolojisi üzerinde etkilidir. Örneğin, normal koşullarda toprak havası ile atmosfer arasında toprak solunumu adı verilen devamlı bir oksijen-karbon dioksit döngüsü vardır.

Bu döngünün herhangi bir nedenle bozulması, toprak havasındaki oksijen miktarının giderek azalmasına ve nihayet tükenmesine yol açar. Kimyasal açıdan toprağın pH derecesi, Humus, toprağın içerdiği tuzların niteliği ve miktarı, ekolojik şartları yakından etkileyen diğer faktörlerdir. Ayrıca toprak organizmasının, özellikle mikro boyuttakilerin ekolojik rolleri çok önemlidir. Toprakla ilgili coğrafî

93 Kentsel ölçekte su sorunlarını ve su kirliliğini konu alan çalışmalar için bkz. Dursun Çiftçi ve A. Mor, "Elazığ'ın Su Problemleri ve Su Kirliliği", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2002, c. 12, sy. 2, s. 63-82; Hayati Doğanay, "Erzurum'un Bugünkü ve Gelecekteki Su Sorunu", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1986, sy. 15-2, s. 23-42; İlhan Akgün, Dursun Yıldız, Fatma Zişan Tokaç, Mehmet Levent Kurnaz ve Murat Türkeş, *İstanbul'un Su Krizi ve Kolektif Çözüm Önerileri*, İstanbul: Martı Ofset, 2014; M. Murat Köle ve Hakan Yiğitbaşıoğlu, "Küresel İklim Değişikliğinin Ankara İli Ana Su Kaynaklarına Olası Etkisi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 2013, sy. 27, s. 67-77; Hüseyin Turoğlu, "İklim Değişikliği Bağlamında İstanbul'un Su Yönetimi Problemleri", *TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler kitabı,* Ankara, 2014, s. 97-107; Ramazan Balkanlıoğlu, "Gaziantep'te Kuyu Suları Kirliliğinin İnsan Sağlığı Üzerine Etkileri", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, 2008.

alanda yapılmış olan çalışmalara bakıldığında; doğrudan toprak ekolojisini konu alan yayınlara rastlanmamaktadır. Ancak Erinç, *Ortam Ekolojisi ve Degredasyonal Ekosistem Değişiklikleri* isimli çalışmasında; toprağın fiziksel ve kimyasal özellikleri ile zemin tabiatının, toprak ekolojisi üzerindeki etkilerini incelemiştir.[94] Bunun haricinde, toprağın oluşumunu, etkili olan coğrafî faktörleri ve toprağın ekolojik yönünü esas alan bazı çalışmalar da mevcuttur.[95] Toprak, içerdiği besin maddeleri ve bu besin maddelerinin yeniden üretilmesini sağlayan madde döngüsü sayesinde, üzerinde ve içinde yaşayan canlıları besleyen ve barındıran bir ortam unsuru ve başlı başına bir ekosistemdir.

Bu ekosistem, ortamın diğer unsurları ile bir denge ve uyum sonucunda oluşmuştur. Ancak, zamanla çok çeşitli kaynaklara ve etkenlere bağlı olarak topraklarda bozulma ve kirlenmenin meydana geldiği de bilinen bir gerçektir. Toprak kirlenmesi; insan faaliyetleri neticesinde doğal yapısının bozulması, fiziksel, kimyasal ve biyolojik bileşiminin olumsuz yönde değişmesi ve toprağın özelliği gereği, faydalı kullanılabilirliğinin azalması veya yerinde kullanılamaması şeklinde tanımlanmaktadır.[96] Bu tanıma göre, toprağın çeşitli özelliklerini olumsuz yönde etkileyen her müdahale, toprakta kirlenme olarak değerlendirilmelidir.

Toprağı kirleten kaynaklar çok çeşitli olup, belediyelerin çöp döküm alanları, çeşitli sanayi kuruluşlarının katı atıkları, arıtma tesislerine ait çamurlar, fosseptik çukurlar, sıvı atık deşarjları, tarım koruma ilaçları, suni gübreler, partikül şeklindeki hava kirleticilerin toprakta birikmesi, sulamaya bağlı tuzlanmalar, bunlar arasındadır. Toprak kirliliği, tuzlanma ve kullanım sorunları gibi bazı coğrafî nitelikli

---

94 Sırrı Erinç, *Ortam Ekolojisi ve Degredasyonal Ekosistem Değişiklikleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1984, s. 71-82.

95 Bu konudaki çalışmalar için bkz. Hamit Sadi Selen, "Toprak Servetimiz", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 1954, c. 9, sy. 3, s. 47-60; Ali Tanoğlu, "Türkiye'de Toprak", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 1963, c. 23, sy. 3-4, s. 194- 215; Sırrı Erinç, "Türkiye'de Toprak Çalışmaları ve Türkiye Toprak Coğrafyasının Ana Çizgileri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1965, sy. 15, s. 1-39; B. B. Polinov ve N. N. Rosov, "Küçük Asya'nın Pedojenez Şartları ve Toprakları", çev. Sırrı Erinç, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1954, sy. 5-6, s. 210-221; İbrahim Atalay, "Toros Dağlarında Karstlaşma ve Toprak Teşekkülü Üzerine Bazı Araştırmalar", *Türkiye Jeomorfologlar Derneği Yıllık Bülteni*, 1973, sy. 1, s. 50-51; İbrahim Atalay, *Toprak Coğrafyası*, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları, 1982, No. 8; İbrahim Atalay, *Türkiye'nin Ekolojik Koşullarına Göre Arazi Kabiliyet Sınıflandırılması*, İzmir: Meta Basım, 2015; İbrahim Atalay, *Toprak ve Bitki Atlası Küresel Isınma*, İstanbul: Farklı Yayıncılık, 2007; Asaf Koçman, "Yukarı Kura Nehri Havzasının Toprakları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1984, No. 2, s. 151-176; Recep Efe, "Güney Marmara Bölümü Batısında Toprak Oluşumunu Etkileyen Coğrafi Faktörler ve Toprakların Özellikleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 34, s. 193-209; Saadettin Tonbul, "Elazığ Batısının Toprak Coğrafyası", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1989, c. 3, sy. 1, s. 211-233; Özer Yılmaz, "Horasan-Sarıkamış Arasındaki Aras Nehri Havzasının Toprak Özellikleri", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1990, sy. 18, s. 163-192.

96 Mehmet Karpuzcu, *Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 1994, s. 260.

araştırmalar vardır.[97] Günümüzde, toprağın kirlenme dışında, kalitesinin bozulması, kayba uğraması gibi önemli sorunları da vardır. Örneğin, toprak erozyonu, bir sorun olmakla birlikte, toprak ekosisteminde kirlenmeye neden olmaz. Etkisi, toprak ekosistemini bozma yönündedir. Aynı şekilde, toprakta taşlılık da sorun yaratmaktadır. Taşlılık, toprağın üstünde veya içinde bulunan, çapları 25 cm'den büyük olan taşların oransal durumunu ifade eder. Ayrıca, yerleşim ve endüstriyel faaliyetler amacıyla, vasıflı tarım topraklarının hızla işgal edilmesi de toprakla ilgili sorunların bir başka boyutunu oluşturmaktadır. Toprak sorunlarından erozyonun, çok geniş alanları ilgilendiren çok çeşitli etkilerinin olduğu bilinmektedir. Bu durumda, toprak kayıplarının artması, toprağın üretkenliğinin ve bitki besin maddelerinin azalması, ürünlerde kalite düşmesi, toprağın su tutma kapasitesinin azalması, verimli tarım topraklarının sedimentlerle örtülmesi gibi olumsuzluklarla karşılaşılmaktadır. Ayrıca, toprak fiziğinin bozulması, kaliteli su sağlama maliyetinin artması, arazi ve akarsuların kalitelerinin bozulması, limanların dolması, baraj

97 Toprak kirliliği, tuzlanma, ve yanlış kullanımdan kaynaklanan sorunlara ait araştırmalar için bkz. Ertan Eruz, "Toprağın Kirlenme Sorunları", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1994, sy. 9, s. 75-85; Ahmet Atasoy ve Reşat Geçen, "Reyhanlı İlçesi Topraklarında Tuzlanma Problemi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 62, s. 21-28; Recep Bozyiğit, "Konya Ovasının Toprakları ve Sorunları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 24, s. 169-200; Barış Mater, "Marmara Bölgesinde Kirlenme", *Üretim Dünyası Dergisi*, 1995, sy. 4, s. 23; Muzaffer Tunç, "Trabzon'da Tarım Alanlarının Amaç Dışı Kullanılması Sorunu", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 383-392; Mustafa Mutluer, "Seferihisar Çevresinde Arazi Kullanım Sorunları", *Dünden Yarına Seferihisar Sempozyumu*, İzmir, 2004; A. Taysun ve H. Uysal, "Gap Projesi ve Muhtemel Toprak Sorunları Bakımından Değerlendirilmesi", *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ve Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Meslek Haftası Bildiri Özetleri*, Ankara, 1991 s. 53-54; Ali Uzun, "Masat Çayı Havzası Topraklarının Genel Özellikleri ve Başlıca Sorunları", *Akademik Açı*, 1996, sy. 2, s. 179-198; N. Yenmez, "Ova Topraklarının Tuzlanmasına Yeni Bir Örnek: Harran Ovası", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2005, c. 8, sy. 14, s. 199-235; Özer Yılmaz, "Horasan-Sarıkamış Arasındaki Aras Nehri Havzasında Arazi Sorunları", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1989, sy. 17, s. 153-173; a.mlf., "Tarım Alanlarının Amaç Dışı Kullanımı ve Afyon Örneği", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2001, c. 3, sy. 1, s. 151-164; Hakan Yiğitbaşıoğlu, "Konya-Çumra Havzası'nda Arazi Kullanım Özellikleri ve Başlıca Sorunları", *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye Coğrafyası Dergisi*, 2001, sy. 8, s. 149-167; Talip Yücel, "Toprak Reformu Hakkında Coğrafi Düşünceler", *Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1974, sy. 5, s. 119-131; İ. Akalan, "Türkiye'nin Toprak Kaynakları Bunların Sorunları ve Çözüm Yolları", *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Türkiye Coğrafyası Dergisi*, 1992, sy. 1, s. 1-14; Fehmiye Çelenk, "Erenler İlçesi D 100 Karayolu Boyunca Uzanan Topraklardaki Ağır Metal (Pb ve Cd) Kirliliğinin Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ile Gösterilmesi", Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, 2015; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, s. 346-350; G. Doğan, E. Sabah ve Tevfik Erkal, "Borun Çevresel Etkileri Üzerine Türkiye'de Yapılan Bilimsel Araştırmalar", *Türkiye 19. Uluslararası Madencilik Kongresi Bildirileri*, İzmir, 2005, s. 425-431; T. Uslu, "Türkiye'de Kumul Ağaçlandırma Politikası: Çevre Açısından Durum", *14. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özleri*, Ankara, 1993 s. 9.

ve sulama kanallarında bozulmaların meydana gelmesi gibi olumsuz tesirleri de vardır. Böylece erozyon, bir taraftan toprak kaybına sebep olurken, diğer taraftan baraj ve göletlerin, akarsu kanallarının dolmasına ve tarımsal üretimin düşmesine neden olmaktadır. Toprak en önemli doğal kaynaklardan birisi olduğu gibi, erozyonu ile kaybedilen toprakların geri kazanımı, çok zordur. Toprağa havza yönetimi içerisinde bakıldığında; bir havzada yer alan arazi kullanım durumu (orman, tarım, mera, yerleşim alanı, sanayi tesisi vb.) ne olursa olsun, o havzanın hidrolojik sistemi üzerinde etkili olmaktadır. Erozyonun önlenmesi açısından arazi kullanımında havza yönetimi esasları göz önüne alınmalı ve hidrolojik bir sistem olan havzalar ülke ölçeğinde kullanım amaçlarına uygun planlanmalıdır. Toprak erozyonu ile birçok bilim dalı ve meslek mensubu ilgilendiği gibi, coğrafya bilimi mensubu olan coğrafyacıların da ilgi alanları içerisinde bulunmaktadır. Türk coğrafyacılardan bir kısmı, toprak erozyonu alanındaki çalışmalarını, genel anlamda veya Türkiye bütününü esas alarak yürütmüşlerdir.[98]

---

98 Toprak erozyonu konusunda yapılan çalışmalar için bkz. T. Çelikkol, "Türkiye'de Erozyon-Sedimantasyon- Taşkın-Stepleşme ve Çölleşme Sorunları", *9. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özetleri*, Ankara, 1985, s. 72-75; Muhammad Khurshid, Muhammad Nafees ve Mehmet Somuncu, "Meraların Bozulmasında Tarımsal İşgalin Rolünü Anlama: Kuzey Pakistan'da Batı Himalaya'dan Bir Örnek Olay Çalışması", *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu (13-14 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Ankara, 2016, s. 815; S. Akşit, "Tarımsal Topraklarda Sürüm Yöntemi ile Çizgi (Rill) Erozyonu Arasındaki İlişkinin Analizi", Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2004, c. 24, sy. 1, s. 49-65; M. Arslan, "Kıyı Erozyonu Sorunları ve Bazı Koruma Yöntemleri", *9. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özetleri*, Ankara, 1985, s. 29-30; İsmail Yalçınlar, "Türkiye Erozyonunda Disimetrik Sistemler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1977, sy. 22, s. 21-28; H. Cöntürk, "Erozyon ve Sedimentasyon Kontrolünün Toplumsal Yönü", *Ulusal Erozyon ve Sedimentasyon Sempozyumu 1*, Ankara, 1980, s. 125-135; Erdoğan Akkan, "Erozyon-Nedenleri Korunma Yolları", *Ankara Üniversitesi Haftası*, 1974 s. 55-63; Oğuz Erol, "Anadolu'da Toprak Erozyonu ve Bazı Jeomorfolojik Problemler", *Türkiye Mühendislik Haberleri Bülteni*, 1963, No. 104, s. 35-36; Oğuz Erol, "Anadolu'da Toprak Erozyonu ve Bazı Jeomorfolojik Problemler", *Hidrometeoroloji Dergisi*, 1972, sy. 57, s. 19-21; Necdet Tunçdilek, "Türkiye'de Toprak Erozyonuna Ait Gözlemler ve Düşünceler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1951, sy. 2, s. 91-104; Barış Mater, *Toprak: Oluşumu, Erozyon ve Korunması*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No. 3465, 1986; İbrahim Atalay, "Türkiye'de Toprak Erozyonunu Etkileyen Başlıca Jeomorfolojik Faktörler", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 1974, yıl 8, sy. 3, s. 16-24; P. Böhm, "Yarı Kuraktan Yarı Nemli Bölgelere Kadar Olan Alanlarda Toprakların Korunması", *Uluslararası Birinci Bölgesel Jeomorfoloji Konferansı Bildiri Özleri*, Ankara, 1991, s. 20-21; İdris Engin, "Türkiye'de Toprak Erozyonu ve Önleme Çareleri", *Ekoloji-Çevre Dergisi*, 1993, sy. 8, s. 13-21; Cemalettin Şahin, "Erozyon-Toprak Erozyonu-Yarıntı (Gully) Erozyonu", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1987, c. 3, sy. 1, s. 189-222; İ, Engin, "Türkiye'de Toprak Erozyonu Ve Önleme Çareleri", *Ekoloji-Çevre Dergisi*, 1993, sy. 8, s. 13-21; A. Taysun, H. Uysal ve G. Yolcu, "Türkiye'nin Erozyon Sorunu, Nedenleri ve Yayıldığı Alanlar", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu, Bildiri Özetleri*, Ankara, 1996, s. 69; T. Yüksek, "Çayır-Meralarda Erozyon Oluşumunun Nedenleri, Zararları ve Gerekli Önlemler", *Türkiye Dağları 1. Ulusal Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Kastamonu, 2002, s. 178-182; Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, s. 363-378.

Toprak erozyonu alanındaki çalışmaların, bir bölümü ise, Türkiye'nin farklı bölgelerinde, yöresel ölçekte veya havza tabanlı olarak gerçekleştirilmiştir.[99]

---

99 Emre Özşahin, İlker Eroğlu ve Hüseyin Sarı, "Tekirdağ İlinde Jeomorfolojik Özellikler ve Toprak Kalitesi Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 470; Abdullah Soykan ve Murat Fıçıcı, "Kapıdağ Yarımadasında Jeomorfoloji Faktörünün Erozyon Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 462-469; Ali İmamoğlu ve Orhan Dengiz, "İnebolu Havzası Toprak Erozyon Risk Durumunun Değerlendirilmesi", *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 12-14 Ekim Bildiriler Kitabı*, Elazığ, 2017, s. 490; Vedat Avcı, "Rusle Yöntemine Göre Çabakçur Çayı Havzası'nın (Bingöl) Erozyon Duyarlılığı ve Toprak Kayıpları", *IV. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*", Samsun, 2015, s. 320-331; Emre Özşahin, "Çok Şiddetli Erozyon Sahalarının Uygulamalı Jeomorfolojik Açıdan Değerlendirmesine Bir Örnek: Kavakdere Havzası (Ganos Dağı, Tekirdağ)", *IV. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Samsun, 2015, s. 332-342; Mehmet Kılıç, "Amaç Dışı Arazi Kullanımının Çevre ve Kalkınma Üzerine Etkileri: Çorum İli Toprak Sanayi İşletmeleri Örneği", *TÜCAUM VI. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler kitabı*, Ankara, 2010, s. 419-433; İbrahim Atalay, "Devrez Çayı Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, 1972, sy. 4, s. 105-120; Mehmet Ali Özdemir, "Hazar Gölü (Elazığ) Havzasında Erozyon Problemi ve Alınması Gereken Önlemler", *1. Hazar Gölü ve Çevresi Sempozyumu Bildiriler*, Elazığ, 1995, s. 229-243; Mehmet Ali Özdemir, "Keban Çayı Havzasında Toprak Erozyonu Sorunu ve Yapılması Gereken Çalışmalar", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, III. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Özetleri*, Ankara, 1996, s. 68; Mehmet Ali Özdemir, Ü. Yıldırım ve Ç. Şenkul, "Toprak Erozyon Risk Haritalaması: İscehisar Havzası Örneği", *Ege Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu ve Sergisi, E.Ü. Coğrafya Bölümü Sempozyumları*, İzmir. 2005, s. 431-440; N. Roberts, "Güneybatı Türkiye'de Tarih Boyunca Oluşan Toprak Kaybı ve Arazi Değişimi", *Jeomorfoloji, İnsan ve Doğal Kaynaklar Konferansı ve Doğal Afetler ve Etkileri Sempozyumu, Türkiye 13. Jeomorfoloji Kurultayı Bildiri Özleri,* Ankara, 1989, s. 66-67; İbrahim Atalay, "Toros Dağlarının Kalker Satıhlarında Erozyon Problemi", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 1973, yıl 7, sy. 2, s. 40-42; İbrahim Atalay, "Sultan Dağlarında Toprak Erozyonu Araştırmaları", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1975, sy. 26, s. 48-72; İbrahim Atalay, "Gediz Nehri Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri Üzerine Bir Araştırma", *Jeomorfoloji Dergisi*, 1980, sy. 9, s. 61-82; İbrahim Atalay, "Oltu Çayı Havzasında Erozyon Olayları ve Erozyonu Kontrol Önlemleri", *Bilim Kongresi (TÜBİTAK Tarım ve Ormancılık Araştırma Grubu Bahçe Bitkileri Seksiyonu)*, Ankara, 1982, s. 261-277; Ali Selçuk Biricik, "Sarayköy Civarında Erozyon ve Önlemler (Konya)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 173-180; Hayati Çelebi, "Ulaş Devlet Üretme Çiftliği Arazisinin Rüzgar Erozyonu Planlaması", *Jeomorfoloji Dergisi*, 1977, sy. 6, s. 51-72. F. Sancar, Ozaner, "Türkiye'nin GD Akdeniz Kıyılarında Hızlanmış Kıyı Erozyonu, Nedenleri ve Alınması Gereken Önlemler", *14. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özleri*, Ankara, 1993, s. 7-8; Halil Günek ve Saadettin Tonbul, "Uluova ve Çevresinde (Doğu Anadolu) Toprak Erozyonu ve Alınması Gerekli Olan Önlemler", *14. Türkiye Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri Özleri*, Ankara, 1993, s. 4; Halil Günek ve Saadettin Tonbul, "Uluova ve Çevresinde Toprak Erozyonu ve Alınması Gerekli Önlemler", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1995, c. 7, sy. 1-2, s. 79-102; K. Tüfekçi, "Gölhisar Doğusunda (GB Türkiye) Balıkdağ ile Rahatdağ Dolayında Toprak Erozyonu Sorunları Üzerine Bir Araştırma", *Jeomorfoloji Dergisi*, 1993, sy. 20, s. 49-59; C. Yılmaz, "Kızılırmak Deltasında Meydana Gelen Erozyonun Coğrafi Analizi", *Türkiye Kuvaterner Sempozyumu V, Bildirileri,* İstanbul. 2005, s. 227-234.

V. Katı Atık Sorunu ve Bu Alanda Yapılmış Olan Çalışmalar

Katı atıklar, birçok bilimsel çalışmada değişik şekillerde tanımlanmaktadır. "Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği"nde ise, üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı maddeler ve arıtma çamuru olarak ifade edilmektedir. Katı atıklar kaynaklarına göre; evsel katı atıklar, endüstriyel nitelikli katı atıklar, tıbbî katı atıklar, özel katı atıklar gibi gruplara ayrılmaktadır. Bilindiği üzere, hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme, sanayi faaliyetleri, kentlerde diğer çevre sorunları ile birlikte katı atık sorunlarına da neden olmaktadırlar.

Günümüzde, şehirlerin atık toplama, taşıma ve depolama alanlarında önemli problemleri bulunmaktadır. Atık yönetiminde, her faaliyetin ayrı bir ekonomik boyutu olduğu gibi, iyi yönetilemez ise, başta insan sağlığı olmak üzere, bütünüyle ekosistem açısından da risk taşımaktadır. Hangi mekânda olunursa olunsun, katı atıkların, kaynakları, yönetimi ve ekosistem üzerindeki etkileri itibariyle coğrafî bir boyutu vardır. Ancak ülkemizde, katı atıklar alanına dair çalışmaların daha ziyade teknik, sağlık ve ekonomik boyutları ile araştırıldığı görülmektedir. Coğrafyacıların, bu alanda, hemen hemen hiç araştırma yapmamış oldukları söylenebilir. Rastlanan birkaç çalışma ise, Türkiye kentlerine ait gözükmekte olup envanter niteliğindedir.[100]

VI. Gürültü Kirliliği ve Bu Alanda Yapılmış Olan Çalışmalar

Gürültü genel anlamıyla insanlar ve diğer canlılar tarafından istenmeyen seslerin atmosfere yayılması olarak tanımlanmaktadır. Gürültünün kaynağı olan ses, moleküllerin mekanik titreşmesiyle meydana gelir ve dalga hareketi ile de atmosfere yayılır.[101] Gürültü; istenmeyen, rahatsız edici ya da sağlığı tehdit eden sesler olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde gürültü, dünyanın ortam kirlenmesi ve korunması ile ilgili önemli problemleri arasında bulunmaktadır. Gürültü kirliliği (akustik kirlilik), gelişmiş ülkelerde sanayileşme sürecinin sonuçlarından biri olarak ortaya çıkmış ve başta ulaşım gürültüleri olmak üzere 1960'lı yıllardan sonra toplumun çeşitli kesimleri için büyük bir ilgi alanı durumuna gelmiştir. Yapılan bilimsel araştırmalar, gürültünün çevre faktörüne bağlı olarak insan ve toplum sağlığı üzerinde, büyük bir risk oluşturduğunu ve kentlerde gürültüden doğrudan etkilenen kişi sayısının giderek arttığını ortaya koymaktadır. Günümüzde gürültü kaynakları çok çeşitli olup bunlar; trafik (karayolları, demiryolları, hava

---

100 Katı atıklar alanında yapılmış çalışmalar için bkz. Tülay Öcal, "Günümüz Şehirleşme Sürecinde Evsel Katı Atık Sorununa Bir Örnek: Niğde Şehri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 55, s. 35-43; Cevdet Yılmaz, "Karadeniz Bölgesi Kıyı Kentleri Katı Atık Yönetim Modeli", *1. Çevre ve Ormancılık Şurası Tebliğler Kitabı*, Ankara, 2005, c. 1, s. 48-55; Lütfiye Ceylan, "İstanbul'daki Atıkların Çevre Sorunları Açısından Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2010.

101 Mehmet Karpuzcu, *Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü*, s. 181.

alanları), endüstri tesisleri, inşaat alanları ve yerleşim alanları olarak ayrılmaktadır. Gürültünün insan sağlığına ve ekonomiye önemli olumsuz etkileri vardır. Gürültünün en belirgin tesiri, insanlarda işitmenin geçici veya sürekli olarak sekteye uğramasıdır. Ayrıca gürültü, fizyolojik etkiler yaratarak kalp atışlarını değiştirmekte, kanı koyulaştırmakta ve damarları genişletmektedir. Ani refleksler, uyku bozuklukları ve baş ağrısı yaparak insanların psikolojilerini bozmaktadır.

Bunların dışında, performansı olumsuz etkileyerek iş veriminin düşmesine ve konsantrasyon bozukluklarına da yol açmaktadır. Bu bakımdan gürültü; her zaman için bir risk olmasının yanı sıra, insanın hareketlerini engellemesi, ilgilerine ters düşmesi ve daha önemlisi stres ve rahatsızlıklar yaratması gibi nedenlerle özellikle şehir hayatında dikkate alınmalıdır. Günümüzün ve özellikle de kentlerin önemli bir çevre sorunu olan gürültünün, kaynakları ile birlikte sağlık ve ekonomik boyutunun belirlenerek iyi yönetilmesi bir zarurettir. Coğrafya ve coğrafyacının araştırma alanları kapsamında olmasına rağmen, ülkemizde gürültü ile ilgili konulara fazla ilgi duyulmadığı söylenebilir. Örneğin, gürültü kirliliğini doğrudan konu edinen kitap kapsamında herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Ancak, Garipağaoğlu, "Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası" isimli çalışmasında, diğer çevre sorunları ile birlikte gürültü konusuna da yer vermiştir.[102] Bunun dışında, gürültünün fizyolojik etkilerini araştıran, sanayi alanındaki gürültüyü değerlendiren ve bazı şehirlere ait gürültü kirliliğini inceleyen birkaç makale bulunmaktadır.[103]

Sonuç

Bu çalışmada, öncelikle Türk coğrafyacıların ortam ekolojisine ait genel yaklaşımları ve ilgili araştırmalar değerlendirilmiş, daha sonra, ekosistemleri ekolojik açıdan ve mevcut sorunlarıyla inceleyen diğer araştırmalara yer verilmiş, ulaşılan sonuçlar şu şekilde belirtilmiştir: Cumhuriyet Dönemi'nde, Türk coğrafyacılar tarafından ortam ekolojisine dair yapılmış olan çalışmalar son derece sınırlıdır. Bu hususta, ilk ve temel eser, Erinç'e ait gözükmektedir. Daha sonraki yıllarda, doğal çevre ile beşerî çevreyi tanımlayarak arasındaki ilişkilere değinen, doğa ve insan ilişkilerinin, karşılıklı etkileşimlerini konu alan, kentleşme ile ortam arasındaki ekolojik ilişkileri, kentsel gelişimin baskıları ve etkileri kapsamında inceleyen araştırmalara rastlanmaktadır.

---

102 Nuriye Garipağaoğlu, *Türkiye Ortam Sorunları Coğrafyası*, s. 409-423.

103 Gürültü konusunda yazılan makaleler için bkz. Sermet Erer, "Çevre Sorunlarından Gürültü ve Bunun Fizyolojik Etkileri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 1987, sy. 2, s. 101-108; İbrahim Kopar, "Gittikçe Önem Kazanan Bir Çevre Sorunu: Gürültü Kirliliği ve Erzurum Örneği", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 5, s. 281-294; Nuriye Garipağaoğlu, "Türkiye'de Sanayi Alanına Ait Gürültünün Kısa Bir Değerlendirmesi", *Marmara Üniversitesi Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, c.1 sy. 3, s. 37-52; Cumali Ögel, "Isparta Şehrinde Trafik Kaynaklı Gürültü Kirliliği", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2015; Enis Sarı, "Şehirlerarası Yol Güzergâhındaki Yerleşim Yerlerinin Gürültü ve Hava Kirliliği Sorunu (Havza-Samsun Örneği)", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2015.

Zamanla ekosistemler ve ekolojik alanda yapılan çalışmalar, Türkiye'nin bütününü kapsayacak şekilde ya da bölgesel veya yöresel ölçekte üretilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla ekolojik bir yaklaşımla Türkiye'nin doğal yöre ve ortamlarını tespit eden, ekolojik bölgelerini tasnif eden, bölgesel ve yöresel boyutta ekolojik koşullarını belirleyen, arazi kabiliyet sınıflaması yapan bazı çalışmaların olduğu anlaşılmaktadır.

Türk coğrafyacılar, umumî çevre sorunları alanında da bazı çalışmalar üretmişlerdir. Bu alandaki ilgili kaynaklar değerlendirildiğinde; ortamdaki sorunlara bir bütünlük içerisinde bakıp genel olarak çevre sorunlarına değinenlere rastlandığı gibi, farklı ekosistemlerin ekolojik karakterlerine ve sorunlarına yönelik araştırmalar yapanlar da görülmektedir. Esasında, Türkiye'de coğrafî bakış açısıyla genel çevre sorunlarını ele alan çalışmaların sayısı fazla değildir. Diğer taraftan Türkiye ölçeğini esas alan ve ülkenin çevre sorunlarını genel anlamda veya ekosistemlere göre inceleyen eserlerden de bahsedilebilir. Bunlardan bir kısmı, çevre sorunlarına havza tabanlı bir bakış kazandırırken, bir kısmı da dünyada ve Türkiye'de, bitki örtüsüne yapılan müdahalelerle çevre sorunları arasındaki bağlantıları saptayan daha özel araştırmalardır. Ayrıca kentleşme, sanayi ve enerji üretimi, turizm, hayvancılık faaliyetlerine bağlı olan çevre sorunları, Türkiye'nin farklı yörelerinde ve bazı kentler üzerinde araştırılmıştır. Günümüzde çevrenin korunması ve yönetimi çok önemli olmasına rağmen, bu alanda coğrafî açıdan sadece birkaç araştırma örneği bulunmaktadır. Bütün bu çalışmaların yanı sıra, Türk coğrafya camiasında, çevre sorunları araştırmalarında, kentsel ölçekte ve bütüncül bir bakış açısı, daima önemini korumuştur.

Türk coğrafyacılar, ekosistemler arasından daha çok atmosferi tercih etmiş ve özellikle hava kirliliğini konu alan araştırmalar yapmışlardır. Bu alanda yapılan çalışmalarda; hızlı nüfus artışı, şehirlerin plansız ve hızlı büyümesi, şehirlerde yeşil alanların daralması, şehirlerin nüfus ve hane yoğunluklarının yükselmesi, yakıt tüketiminin artması, kalitesiz yakıt kullanımı, endüstriyel emisyonlar ve yanlış yer seçimi, şehir içi kara ulaşımı gibi hava kirliliğinin temel nedenleri konu edilmiştir. Ayrıca beşerî etkinliklerle ortaya çıkan hava kirliliği üzerinde, doğal ortam koşullarının (topoğrafya, iklim, bitki örtüsü, açık su yüzeyleri) yaratabilecekleri olumlu veya olumsuz tesirleri de dikkate alınmıştır. Hava kirliliği ile ilgili araştırmalarda, daha çok şehirler tercih edilmiştir. Şehirlerin hava kalitesini değerlendiren çalışmaların bir kısmında, zamansal değişim, yıl içerisinde ve yıllar arası olmak üzere belli zaman kesitlerinde incelenmiştir. Şehirlerin hava kalitesinin değerlendirildiği çalışmaların bazılarında ise, özellikle kirliliğin nedenleri (beşerî-ekonomik etkenler) ve etkili olan coğrafî faktörler (doğal ortam koşulları) topluca araştırılarak, istatiksel ve mekânsal analizler yapılmıştır. Ancak çalışmaların birçoğunda, fizikî ortam şartları, ayrı ayrı veya bir, ikisi bir arada tesirleri ölçüsünde incelenmiştir. Örneğin, hava kalitesi ile iklim, topoğrafya, bitki toplulukları arasında ilişki kuran çalışmalara rastlanmakla birlikte, genellikle iklim dikkate alınmıştır. Türkiye'de

hava kirliliğinde, hala ısınmadan kaynaklanan kirleticiler önemli bir paya sahip olduklarından, bazı çalışmalarda; kentlerin ısıtılma sorunu, evsel ısınma amaçlı kullanılan yakıt tüketimi, yakıtın cinsi ve kalitesi, yanma süresi gibi konular ele alınmıştır. Hava kirliliğinin insan sağlığı üzerindeki etkilerinin coğrafî yaklaşımla incelendiği araştırmalar ise, birkaç tane olup genel nitelikli ya da kent örneğinde yapılmıştır.

Türk coğrafyacıların yapmış oldukları çalışmalardan, akvatik ekosistemlere fazla ilgi duymadıkları anlaşılmaktadır. Bunlar arasından, yalnızca deniz ekosistemi seçilerek oluşumu ve günümüze kadar geçirdiği değişimler incelenmiştir. Fakat diğer ekosistemlerle (hava ve toprak) birlikte su ekosistemini fiziksel ve kimyasal özellikleriyle tanıtan, su kirliliğini tanımlayarak, su kirleticileri, kökenlerine ve özelliklerine göre gruplandıran, kirleticilerin etkilerini saptayan, su kirliliği kontrolü yöntemlerini belirten bir kaç çalışmadan bahsedilebilir. Akvatik ekosistem içerisinde önemli bir yeri olan göllere ve sulak alanlara ait Türkiye içerisinde yapılmış birkaç coğrafî çalışmaya rastlanmaktadır.

Hidrosferin ekolojik özellikleri kadar, su ile ilgili sorunlar ve su kalitesi de önemlidir. Bu konuda coğrafyacılar tarafından yapılan araştırmalar, daha çok Türkiye ölçeğinde veya havza tabanlı olarak yürütülmüştür. Su kirliliği ve su yönetimi sorunlarını konu alan araştırmaların bir kısmı ise, akarsu kirliliği ve sel felaketi ile ilgili bulunmaktadır. Deniz kirliliği ve sorunları, coğrafî açıdan daha az araştırılmış olup daha ziyade Türkiye'nin kendi iç denizine ve kıyısının olduğu denizlere yöneliktir. Kıyı alanlarında su kalitesinin bozulması ve iyi yönetilememesinden kaynaklanan ekosistem sorunları, bazı coğrafî çalışmalarda çok yönlü ve farklı açılardan incelenmiştir. Aynı şekilde göl ekosisteminin sorunları, kalitedeki değişim ve bozulma gibi konularda da araştırmalar dikkat çekmektedir. Türk coğrafyacıların, sınırlı sayıda da olsa, Türkiye'deki sulak alanlardan bazılarının sorunlarına ve barajların çevresel etkilerine değinen çalışmalara rastlanmaktadır. Kentlerin, günümüzde ve gelecekte yaşanabilecek muhtemel su sorunlarındaki rollerinin önemine bağlı olarak kentsel su sorunlarını ve kirliliğini konu alan araştırmacılar arasında az da olsa Türk coğrafyacılar bulunmaktadır.

Toprak ekosistemi ve sorunları alanında yapılmış olan çalışmalar, diğer ekosistemlere nazaran daha sınırlı sayıda olup Türk coğrafyacılar tarafından, toprak ekolojisini doğrudan konu alan yayınlara rastlanmamaktadır. Ancak, toprağın fiziksel ve kimyasal özellikleri ile zemin tabiatının, toprak ekolojisi üzerindeki etkilerini inceleyen, toprağın oluşumunu, etkili olan coğrafî faktörlere ve toprağın ekolojik yönüne kısmen değinen bazı araştırmalardan bahsedilebilir. Kaynakları çok çeşitli olan toprak kirliliği ve tuzlanma ile ilgili olan sorunlar ise, coğrafî nitelikli çalışmalarda fazla dikkate alınmamıştır.

Günümüzde, toprağın kirlenme dışında, kalitesinin bozulması, kayba uğraması gibi önemli sorunları da vardır. Örneğin, toprak erozyonu, taşlılık ve ayrıca birinci

sınıf tarım topraklarının diğer amaçlarla kullanılması, bu alandaki sorunların bir başka boyutunu teşkil etmektedir. Toprak sorunları içerisinden, bir taraftan toprak kaybına sebep olan, diğer taraftan baraj ve göletlerin, akarsu kanallarının dolmasına ve tarımsal üretimin düşmesine neden olan toprak erozyonu, Türk coğrafyacıların dikkatini çekmiştir. Bu alandaki coğrafî çalışmalar, daha çok Türkiye genelinde veya bölgesel nitelikte, ya da havza tabanlı olarak yürütülmüştür. Hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme, sanayi faaliyetleri gibi etkenler, özellikle kentlerde katı atık sorunlarına neden olmaktadır. Dolayısıyla şehirler, atık toplama, taşıma ve depolama alanlarında sorun yaşamaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de katı atıklar, hem insan ve çevre sağlığı hem de ekonomik açıdan önemli bir yere sahiptir. Katı atıkların, kaynakları, ekosistem üzerindeki etkileri ve yönetim açısından coğrafî bir boyutu olmasına rağmen, coğrafyacılar, bu alanda, hemen hemen hiç araştırma yapmamışlardır. Ancak birkaç kent örneğinde çalışmalara rastlanabilmektedir.

Günümüzün ve özellikle kentlerin önemli bir çevre sorunu da gürültü kirliliğidir. Birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de gürültü, özellikle şehirleşme ve sanayileşme ile ortaya çıkan makineleşme, oto yollarının yaygınlaşarak trafik yüklerinin artması ve şehir içi trafik yoğunluklarının yükselmesi, hava yolu taşımacılığının yaygınlaşması, hızlı yapılaşma gibi sebeplerle önemli boyutlara ulaşmıştır. Türkiye'de de gürültü, ortam sorunları arasında önemli bir yere sahip olmasına rağmen, kentler bazında gürültüyü önleyici henüz kapsamlı çalışmalara rastlanmamaktadır. Birçok yönü ile gürültü kirliliği, coğrafyanın da araştırma alanları içerisinde kalmasına rağmen, Türk coğrafyacılar tarafından fazla ilgi duyulmamıştır. Doğrudan gürültü kirliliğini konu alan kitap niteliğinde herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Ancak, bazı çalışmalarda genel çevre sorunları içerisinde kısmen yer verilmiştir. Ayrıca, gürültü, fizyolojik etkileri açısından ele alındığı gibi, sanayi ve trafik kaynaklarına göre birkaç şehirde, makale boyutunda incelenmiştir.

Çevre Sorunlarına Türk Coğrafyacıların Yaklaşımları ve Bu Alanda Yapılmış Olan Çalışmalar

Nuriye GARİPAĞAOĞLU

Özet

İşleyişi ve etkili faktörlerin bir sonucu olarak dünya ekosisteminin ortama ait sorunları, hem çok çeşitli-karmaşık, hem de etki payları çok farklıdır. Bu nedenle ortamı, ekolojik yönleriyle tanımak, sorunlarını, sebep-sonuç ve dağılış ilkesi kapsamında değerlendirmek, belirlenen sorunlara çözüm üretmek; mekânın doğru ve sürdürülebilir kullanımı açısından önemli sayılmaktadır. Günümüzde ekolojik ortam ve sorunlarına, birçok bilim disiplininde ilgi duyulduğu bilinmektedir. Hatta bu bakımdan birbirinden farklı bazı ekolojik uzmanlık dalları da mevcuttur. Bunlardan coğrafî ekoloji ise, ortama bir bütün olarak ve belli bir mekân birimi içerisinde yaklaşır. O nedenledir ki diğer yaklaşımlardan daima daha farklıdır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, ekolojik ortam ve sorunları konuları üzerinde uzun zamandan beri durulmaktadır. Ancak bu tür çalışmalar, Türkiye için yeni ve özellikle coğrafya alanında sınırlı sayıda kalmaktadır. Bu çalışmada, öncelikle coğrafî bir bakış açısıyla ekolojik ortam, kendisini meydana getiren atmosfer, hidrosfer ve litosfer gibi kürelere ayrılarak tanıtılmıştır. Bu kürelere ait ekolojik sorunlar, coğrafî metodolojinin neden-sonuç ve dağılış ilkesi çerçevesinde ele alınmıştır. Ortam sorunlarının kökenleri ve coğrafî dağılışları bir hayli farklı olduğundan, burada, mevcut sorunlara sınırlılık getirmek düşüncesiyle daha ziyade beşerî kökenliler ele alınmıştır. Deprem, kütle hareketleri, çığ gibi doğal kökenliler dahil edilmemiştir. Türkiye'de çevre sorunları alanında coğrafî yaklaşımla yapılmış olan araştırmalar ise, kendi içerisinde, ait olduğu küreye göre bir tasnife tabi tutulmuştur. Konu ve kapsam olarak ekoloji ağırlıklı olanlara öncelik verilmiş, akabinde ekosistemin sorunlarını konu alan çalışmalar incelenmiştir. Böylece Türkiye'de ekolojik ortam ve sorunlarına, coğrafyacıların bilimsel yaklaşımları ve katkıları saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekoloji, Ekosistem, Çevre Sorunları, Sınıflandırma, Coğrafya, Türkiye.

The Approaches of Turkish Geographers to Environmental Issues and Studies in the Field

Nuriye GARİPAĞAOĞLU

Abstract

The problems of the world's ecosystem are both very diverse and complex and they have different levels of impact. For this reason, understanding the ecological aspects of the environment, assessing its problems in terms of causation and distribution and designing solutions are important for the correct and sustainable use of landscape. Many disciplines today touch upon the ecological environment and its problems. There are even different branches of ecological expertise in this respect. Among them, geographical ecology differs from others in terms of approaching landscape as a whole and within a certain unit of space. Especially the developed countries have long had an interest in ecological environment and its problems. For Turkey, however, such studies are new and remain limited to the field of geography in particular.

This study introduces the ecological environment from a geographical perspective by separating it into spheres such as the atmosphere, hydrosphere and lithosphere. Likewise, the environmental problems of different ecosystems have been addressed in terms of causation and distribution. Since the origins and geographical distribution of environmental problems are quite diverse, this study has adopted a selective approach and focused on problems with human origins rather than those with natural origins such as earthquakes, mass movements and avalanches. The studies conducted in Turkey on environmental problems from a geographical perspective have been subjected to a classification of its own. In terms of subject matter and scope, the studies with ecological emphasis have been prioritized and then followed by an examination of studies on the problems of the ecosystem. Thus, this study aims to determine the scientific approaches and contributions of geographers to the ecological environment in Turkey and its problems.

Keywords: Ecology, Ecosystems, Environmental Issues, Classification, Geography, Turkey

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 47-75

Türkiye'de Bitki Coğrafyası Araştırmaları

Nurten GÜNAL*

Bitki coğrafyası, yeryüzündeki bitki türleri ve topluluklarının dağılışını, ekolojik, floristik özelliklerini ve değişimini nedenleri ile inceleyen bir bilim dalıdır.

Dilimizde, bitki olarak ifade edilen kavram, flora ve vejetasyon olarak da karşılık bulmaktadır. Flora çalışmaları, her hangi bir sahada bulunan tüm bitkilerin (ağaç, ağaççık veya çalı, ot gibi) familya, cins ve türlerine göre sınıfladırılarak liste halinde sunulmasıdır. Bitki coğrafyası araştırmalarında, bitki tür ve toplulukların ekolojik özellikleri; iklim (sıcaklık, yağış, nisbi nem, rüzgâr)-bitki örtüsü ilişkileri; toprak-bitki örtüsü ilişkileri, topografya (yükselti, bakı, eğim)-bitki örtüsü ilişkileri ve jeomorfoloji- bitki örtüsü arasındaki ilişkiler önem taşır. Bu karşılıklı ilişkiler sonucu, bitki toplulukları (orman, ağaççık veya çalı, ot, alpin çayırlar gibi) sınıflandırılır. Bitki toplulukları ve bu toplulukları oluşturan türlerin coğrafî dağılışları ve floristik özellikleri açıklanır. Vejetasyon ifadesinin flora ve bitki arasındaki farkı daha iyi ifade ettiği görüşünden hareketle bazı araştırıcılar[1] vejetasyon kavramını tercih etmektedirler. Araştırmalarda hem bitki, hemde hem de vejetasyon ifadesi kullanılmaktadır.

Türkiye'de, bitki coğrafyası alanında, Türk coğrafyacıları tarafından yapılan araştırmalar, coğrafyanın diğer dallarına oranla sayıca azdır ve yakın tarihi ilgilendirir. Türkiye'de, Türk coğrafyacıları tarafından yapılan bitki coğrafyası çalışmaları esas olarak 1960'lardan itibaren başlamıştır. Hamit İnandık, Reşat İzbırak, Sırrı Erinç, üniversite ders kitabı özelliğinde ilk yayınları yapan coğrafyacılardır. Bu çalışmaları, Yusuf Dönmez ve İbrahim Atalay'ın yayınları izlemiştir.

---

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi. nurtengunal@marmara.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7014-8965.

1 Sırrı Erinç, *Vejetasyon Coğrafyası,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1967, s. 3; İbrahim Atalay, *Vejetasyon Coğrafyasının Esasları*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1990, s. 1-2.

Geliş/Received: 15.09.2018 • Kabul/Accepted: 03.03.2019 • Derleme Makalesi

Bitki coğrafyasının temel kitapları olan bu eserlerde, yazarların konuya bakış açıları, yaklaşımları ve kullandıkları metotlara aşağıda kısaca yer verilmiştir.

Hamit İnandık'ın, 1961 yılında yayınlanan *Bitkiler Coğrafyası* adlı eseri, bitki coğrafyası alanında üniversite ders kitabı özelliğinde ilk yayındır.[2] Kitabın önsözünde, biyocoğrafya konularının çeşitli araştırıcılar tarafından incelenmesinde önemli farklılıklar bulunduğunu belirten, bitkiler coğrafyasına ait temel eserlerden örnekler veren İnandık; birinci bölümü bitkilerinin yaşam şartlarına ayırmış; iklim, relyef ve özellikle toprak şartları üzerinde durmuştur. İkinci bölümde; bitkilerin yeryüzünde yayılış şekilleri, bitki toplulukları ile ilgili deyimlere yer vermiş, bitki toplulukları, flora bölgeleri (Holarktik Flora, Akdeniz Flora Bölgesi, Afrika-Hind Flora Bölgesi, Adalar ve Pasifik Flora Bölgesi, Neo-Intertropikal Flora Bölgesi, Güney Afrika Flora Bölgesi, Antarktik-And Flora Bölgesi, Avustralya Flora Bölgesi) ve özellikleri incelenmiştir. Flora bölgeleri ile daha küçük üniteler olan alanların incelenmesi Fransız bitki coğrafyacısı Henri Gaussen'in ayırımına göre yapılmıştır. İnandık, *Bitkiler Coğrafyası* adlı eserini yeniden gözden geçirerek 1969 yılında tekrar yayınlamıştır.[3] Kitabın ikinci baskısında, bitkiler coğrafyasının doğuşu ve gelişimini inceleyen bir giriş kısmı ilave etmiş, üçüncü bölümde, ilk baskıdan farklı olarak kısaca su bitkilerini ele almıştır.

Reşat İzbırak, okuttuğu bitki coğrafyası dersi notlarının derlenmesiyle ortaya koyduğu *Bitki Coğrafyası* adlı eserinde[4], bitki coğrafyası ile ilgili genel bilgileri içeren birinci bölümü takiben, ikinci bölümde bitki bilimi üzerine bazı bilgiler vermiştir. Kitabın diğer bölümleri sırasıyla; floristik bitki coğrafyası ve bitkilerin yayılışı, tarihî bitki coğrafyası, ekolojik bitki coğrafyası ve sosyolojik bitki coğrafyası konularına ayrılmıştır.

Bitki coğrafyası ile ilgili ilk derslerini 1949-1950 eğitim öğretim yılında veren ve "Biyocoğrafya Dersleri; I. Kitap: Nebatlar Coğrafyası" başlığı ile ders notlarını 1950 yılında teksir eden Sırrı Erinç, 1967 yılında *Vejetasyon Coğrafyası* adlı eserini yayınlamıştır. Erinç, eserini, verdiği derslere, geçen 17 yıllık süre içinde elde ettiği bilgi birikimine ve coğrafî görüşüne göre düzenlemiş ve değerlendirmiştir.

Erinç'e göre, *Vejetasyon Coğrafyası*'nın esas amacı; yeryüzünün bitki örtüsünü sistematik coğrafya metodlarına göre incelemek, bu bakımdan farklı sahaları tanıtmak, vejetasyon formasyonlarının hangi koşullar altında floristik ve fizyonomik özelliklerini kazandıklarını, mekânın coğrafî şartları ile bitki örtüsü arasındaki

2 Hamit İnandık, *Bitkiler Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1961.

3 Hamit İnandık, *Bitkiler Coğrafyası*, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1969.

4 Reşat İzbırak, *Bitki Coğrafyası*, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1963.

ilişkileri ve bu ilişkileri düzenleyen prensipleri açıklamaktır.[5] Coğrafî metoda sadık kalmaya önem veren Erinç, her konuyu bitki toplulukları ve bitki hayatı üzerindeki etkilerini ön planda tutarak ele almıştır. Kitabın birinci bölümünde Erinç, ortam ile bitki yaşamı arasındaki ilişkilere (ekolojiye) yer vermekte; iklim, toprak, orografik gibi faktörler yanında, biotik ve beşerî faktörlerin de bitki türleri ve toplulukları üzerindeki etkilerini ele almaktadır.

İkinci bölüm, formasyon alanları ve floristik bölgelerin oluşumuna ayrılmıştır. Bu bölümde alan kavramı, boyutları, tipleri, sınırları, oluşumu (yayılma, parçalanma, relikler ve endemizm) yeryüzünden ve Türkiye'den örnekler verilerek incelenmiştir. Jenetik bakımdan farklı alanları (floristik bölgeleri) içeren üçüncü bölümde; floristik mekân kavramı, çeşitli bölgelerin tür zenginliği, floristik bölgeler ve Türkiye'nin floristik bölgelerine yer vermiştir. Dördüncü bölümde, ekolojik-fizyonomik açıdan farklı alanlar olan vejetasyon formasyonu bölgelerini ele alan Erinç; önce bitki toplulukları sistematiğinin esaslarına, birlik ve formasyon kavramları üzerinde durmuş, vejetasyon formasyonları ve bunların yayılışlarını iklim kuşakları çerçevesinde değerlendirmiştir. Kitap, konuya yaklaşım tarzı, düzeni ve içerik açısından önemli bir değişikliğe ihtiyaç duyulmadan 1977 yılında ikinci defa basılmıştır.[6]

Coğrafya öğrencilerine bitki coğrafyası hakkında temel bilgileri vermek amacıyla hazırlanan Yusuf Dönmez'in *Bitki Coğrafyasına Giriş* adlı kitabı iki bölümden oluşur.[7] Birinci bölümde, bitkilerin yetişmesi üzerine etki eden çevre şartları (iklim, toprak ve yer şekilleri) ele alınmış, bitki örtüsü ile ilişkileri incelenmiş, bu ilişkiler ayrıca Trakya'ya uygulanmıştır. Kitabın ikinci bölümünde, başlıca bitki topluluklarının yeryüzünde yayılış sahaları ve genel özelliklerine yer verilmiştir. Kitabın sonuna, Türkiye'de yayılış gösteren bitki türlerine ait örnekler ve bitki adları indeksi eklenmiştir. Kitabın ikinci baskısında[8], bitkilerin yetişme şartlarıyla ilgili bölümde, Türkiye'nin bitki coğrafyası açısından ayrıntılı olarak incelenen sahalarından çeşitli örnekler ilave edilmiştir. Türkçe, Latince, İngilizce, Almanca ve Fransızca bitki adları, birinci baskıdakine oranla genişletilmiş, ikili karşılaştırmalar halinde düzenlenmiştir.

İbrahim Atalay'ın, *Vejetasyon Coğrafyasının Esasları* adlı eseri, ders kitabı özelliğinde diğer bir yayındır. Kitapta, vejetasyon coğrafyasının esasları; vejetasyon coğrafyası ve evrimi, bitkinin yetişme ortamı şartları veya bitki ekolojisi (iklim,

---

5 Erinç, *Vejetasyon Coğrafyası*, s. 5.

6 Sırrı Erinç, *Vejetasyon Coğrafyası,* 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1977.

7 Yusuf Dönmez, *Bitki Coğrafyasına Giriş,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1976.

8 Yusuf Dönmez, *Bitki Coğrafyası (Temel Bilgiler ve Türkçe-Latince-İngilizce-Almanca-Fransızca Bitki Adları,* 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1985.

yağış, basınç ve rüzgârlar, toprak), bitki toplulukları ve dağılışları, vejetasyonun sınıflandırılması, dünyadaki vejetasyon bölgeleri-kuşakları ve biyocoğrafya açısından enerji ve madde dolaşımı konuları olmak üzere beş bölümde incelenmiştir.

Türkiye bitki coğrafyası ile ilgili ilk eser (*Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*) Hamit İnandık'a aittir.[9] Bu eser, Türkiye bitki coğrafyasının esaslarını ortaya koyması açısından önem taşır. İnandık, eserinde, Türkiye'nin genel görünümüne yer veren giriş kısmını takiben, bitki topluluklarını ele almıştır. Türkiye'nin bitki topluluklarını genel olarak orman sahaları, maki sahaları, step ve çayır sahaları, kıyı vejetasyonu sahaları olmak üzere dört kategoride değerlendirmiştir. Türkiye orman sahalarını; Karadeniz ve Marmara Bölgesi ormanları, Ege ve Akdeniz Bölgesi ormanları, Doğu Anadolu meşe ormanları olarak bölümlere ayırmıştır. Bu bölümler, ayrıca içerdikleri türler dikkate alınarak alt kısımlara ayrılmıştır. Örneğin kolşik orman sektörü, karışık ve subalp orman şeritleri, Kuzey Anadolu orman sahası, Marmara Bölgesi ve Trakya ormanları, Güney Marmara Bölgesi ormanları gibi. İkinci bölümde maki sahaları ele alınırken, üçüncü bölümde step ve çayır sahalarına yer verilmiştir. Türkiye'deki step sahalarını, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu stepleri ile yüksek plato stepleri ve dağ çayırları olarak iki kısımda inceleyen İnandık, kıyı bitkileri sahası bölümünde, Türkiye'nin başlıca plaj ve delta sahalarındaki bitki türleri üzerinde durmuştur.

Türkiye vejetasyon coğrafyasına giriş niteliği taşıyan başka bir çalışma, İbrahim Atalay'ın *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş* adlı eseridir.[10] Kitap, beş bölümden oluşur. Giriş bölümü, Türkiye vejetasyonunun genel görünümü başlığını taşır. Birinci bölümde bitki örtüsünün ekolojik şartları ele alınırken, ikinci bölümde flora bölgeleri, üçüncü bölümde bitki örtüsünün geçirdiği evrim incelenmiştir. Dördücü bölümde, Türkiye flora ve biyocoğrafya bölgelerine yer verilirken, son bölüm Türkiye doğal vejetasyonu ile arazi kullanımı arasındaki ilişkilere ayrılmıştır. *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş* adlı eser, genişletilerek, Türkiye bitki örtüsünün dağılışı ve özellikleri, bazı bölüm ve yörelere göre oldukça ayrıntılı bilgiler verecek şekilde düzenlenerek, 1994 yılında *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası* adı altında yayınlanmıştır.[11] Kitabın amacı; Türkiye vejetasyonunun ekolojik özelliklerini, yetişme ortamı şartlarını belirtmek, özellikle Kuvaternerde meydana gelen iklim değişmeleri ile bitki örtüsünün yayılışı arasındaki ilişkilere ışık tutmak ve bitki topluluklarının dağılışını açıklamaktır.

---

9 Hamit İnandık, *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1965.

10 İbrahim Atalay, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş,* İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1983.

11 İbrahim Atalay, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası,* İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1994.

Türkiye bitki örtüsü ile ilgili diğer bir kitap, Nurten Günal'ın *Türkiye'de Başlıca Ağaç Türlerinin Coğrafî Yayılışları, Ekolojik ve Floristik Özellikleri*[12] adlı yayınıdır. Bu eserin amacı; Türkiye'de doğal olarak yetişen başlıca ağaç türlerini bitki coğrafyası açısından ele alarak tanıtmak, yayılışlarını, ekolojik ve floristik özelliklerini açıklamaktır. Eser, girişi takiben iki bölüm halinde ele alınmıştır. Birinci bölüm iğne yapraklı ağaçlara, ikinci bölüm yayvan yapraklı ağaçlara ayrılmıştır. Her iki bölümde ele alınan cinsler ve türlerin önce yeryüzünde ve Türkiye'deki yayılışları incelenmiş, morfolojik özellikleri belirtilmiştir. Bunu takiben, ekoloji ve floristik özellikleri açıklanmıştır. Her ağaç türünün, gövde, yaprak, meyve gibi özelliklerinin coğrafyacıyı ilgilendiren yönüyle ele alındığı çalışmada, hemen her bitki türünün Türkiye'deki yayılışı, Günal tarafından renkli olarak haritalanmış; yaprak, meyve gibi özelliklerinin çoğu araziden toplanan çeşitli örneklerden çizilerek veya renkli olarak verilerek tanınmasında kolaylık sağlanmıştır.

Türkiye bitki coğrafyası ile ilgili ilk ayrıntılı bölgesel araştırma, doktora tezi olarak Yusuf Dönmez tarafından ortaya konan "Trakya'nın Bitki Coğrafyası" adlı eserdir.[13] Araştırma, girişi takiben iki bölümden oluşur. Çalışmanın birinci bölümünde, Trakya'da bitki örtüsünün coğrafî şartları (Trakya'da iklim-bitki örtüsü ilişkileri, toprak bitki örtüsü ilişkileri, relyef bitki örtüsü ilişkileri), ikinci bölümünde Trakya bitki örtüsünün coğrafî dağılışı ele alınmıştır. Nemli ormanlar, kuru ormanlar, antropojen step sahası, maki ve psödomaki sahası ile kıyı bitkileri olarak belirlenen bitki toplulukları, bu toplulukları oluşturan türler ve coğrafî yayılışları, nedenleri, bitki örtüsü profilleri ve haritalarla detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca, sahada bazı yeni bitki türleri kaydedilmiştir. Kitap, ilk renkli bitki örtüsü haritasını içermesi açısından da ayrı bir öneme sahiptir. "Trakya'nın Bitki Coğrafyası", daha sonra yapılan bitki coğrafyası araştırmaları için metod açısından örnek bir eser olmuştur.

Bu araştırmayı, Yusuf Dönmez'in *Kocaeli Yarımadası'nın Bitki Coğrafyası*[14], Dönmez danışmanlığında yürütülen tez çalışmaları, örneğin; Sedat Yalçın'ın "Batı Karadeniz Bölümünün (Sakarya-Filyos Kesimi) Bitki Örtüsü"[15], Mutlu Güngördü'nün "Güney Marmara Bölümünün (Doğu Kesimi) Bitki Coğrafyası"[16],

---

12 Nurten Günal, *Türkiye'de Başlıca Ağaç Türlerinin Coğrafî Yayılışları, Ekolojik ve Floristik Özellikleri,* İstanbul: Çantay Kitabevi, 1997.

13 Yusuf Dönmez, "Trakya'nın Bitki Coğrafyası", İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü, Doktora tezi, 1968.

14 Yusuf Dönmez, *Kocaeli Yarımadasının Bitki Coğrafyası*, İstanbul: Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1979.

15 Sedat, Yalçın, "Batı Karadeniz Bölümünün (Sakarya-Filyos Kesimi) Bitki Örtüsü", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1980.

16 Mutlu Güngördü, "Güney Marmara Bölümünün (Doğu Kesimi) Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1982.

Nurten Günal'ın "Gediz-Büyük Menderes Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası"[17], Sencer Sayhan'ın "Teke Yarımadasının Bitki Coğrafyası"[18],, Meral Avcı'nın "*Göller Yöresi Batı Kesiminin Bitki Coğrafyası*"[19] ve diğerleri, bitki coğrafyası ile ilgili diğer araştırmalar ve yayınlar takip etmiştir.

Bu çalışmalarla, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinin bitki coğrafyası açısından taşıdığı özellikler ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Türkiye bitki coğrafyası araştırmaları, Türkiye'de varlıkları bilinmeyen birçok bitki türünü literatüre kazandırmıştır.

Bu makalede, Türkiye'de Türk coğrafyacıları tarafından yapılmış bitki coğrafyası çalışmaları (kitap, makale, tez) kronolojik sırayla listelenmiştir.

Kitaplar ve Makaleler

1960 Öncesi

Erinç, Sırrı, "Kuzey Anadolu Kenar Dağlarının Ordu-Giresu Kesiminde Landşaft Şeritleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1945, sy. 7-8, s. 119-140.

İnandık, Hamit, "Adapazarı Bölgesinin İklimi ve Bitki Örtüsü", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1955, sy. 13-14, s. 125-140.

Tunçdilek, Necdet, "İç Anadolu'nun Kuzey-Batı Bölümünde Bitki Örtüsünün Dağılışına Toplu Bir Bakış", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1957, Seri B, sy. 1, s. 120-139.

1960-1970

İnandık, Hamit, *Bitkiler Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1961.

İzbırak, Reşat, *Bitki Coğrafyası*, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1963.

İnandık, Hamit, *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1965.

Dönmez, Yusuf, "New Plant Species Observed in Trakya (Thrace)", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1967, sy. 16, s. 153-155.

Dönmez, Yusuf, "Trakya Stebi Problemi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1967, sy. 16, s. 67-85.

Dönmez, Yusuf, "Trakya'da Görülen Yeni Bitki Cinsleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1967, sy. 16, s. 150-152.

Erinç, Sırrı, *Vejetasyon Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1967.

---

17 Nurten Günal, "Gediz-Büyük Menderes Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1986.

18 Sencer Sayhan, "Teke Yarımadasının Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

19 Meral Avcı, "Göller Yöresi Batı Kesiminin Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Dönmez, Yusuf, *Trakya'nın Bitki Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1968.

Dönmez, Yusuf, "A New Approach to the Problem of the Steppe of Trakya", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1968, sy. 11, s. 47-68.

Dönmez, Yusuf, "Trakya Bitki Örtüsünün Coğrafî Şartları", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1968, sy. 24-25, s. 99-57.

Dönmez, Yusuf, "Distribution of Maquis and Pseudomaquis Formations in Trakya (Thrace)", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1969, sy. 12, s. 83-91.

Dönmez, Yusuf, *Geographical Distribution of Vegetation in Trakya (Thrace),* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1969.

İnandık, Hamit, *Bitkiler Coğrafyası*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1969.

1971-1980

Dönmez, Yusuf, "Trakya Bitki Coğrafyasının Ana Hatları", *Güneyoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 1972, sy. 1, s. 217-234.

Sür, Ayhan, "Kuzey İsveç Alpin Çevre Bitkileri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1972, sy. 5-6, s. 105-126.

Atalay, İbrahim, "Türkiye'de Vejetasyon Sürelerinin Dağılışı", *Atatürk Üniversitesi Araştırma Dergisi*, 1975, sy. 7, s. 247-280.

Dönmez, Yusuf, *Bitki Coğrafyasına Giriş,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1976.

İzbırak, Reşat, *Bitki Coğrafyası*, 2. baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1976.

Atalay, İbrahim, *Türkiye'de Çam Türlerinde (Karaçam, Sarıçam ve Kızılçam) Tohum Transfer Rejiyonlaması,* Ankara: Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Enstitüsü Yayınları, 1977.

Dönmez, Yusuf, "Kocaeli Yarımadası Bitki Örtüsünün Ana Hatları", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1977, sy. 22, s. 81-92.

Erinç, Sırrı, *Vejetasyon Coğrafyası,* 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1977.

Sür, Ayhan, "Vejetasyon İçin Strüktüral ve Fonksiyonal Klasifikasyon", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* 1977, sy. 8, s. 89-95.

Dönmez, Yusuf, "Outlines of the Vegetation of The Kocaeli Peninsula", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1978, sy. 16, s. 67-80.

Dönmez, Yusuf, *Kocaeli, Yarımadasının Bitki Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1979.

Kurter, Ajun, A. Irmak, M. D. Kantarcı, *Trakya'nın Orman Yetişme Bölgelerinin Sınıflandırılması,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, 1980.

1981-1990

Atalay, İbrahim, "A General Survey of the Vegetation of North-Eastern Anatolia", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1983, sy. 1, s. 14-39.

Atalay, İbrahim, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1983.

Atalay, İbrahim, *Doğu Ladini (Picea orientalis L.) nin Tohum Transfer Rejiyonlaması,* Ankara: Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Enstitüsü Yayınları, 1984.

Atalay, İbrahim, M. Tetik, Ö. Yılmaz, "Ecosystems of the North-Eastern Anatolia (Kuzeydoğu Anadolu'nun Ekosistemleri)", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1985, sy. 3, s. 16-56.

Atalay, İbrahim, M. Tetik, Ö. Yılmaz, *Kuzeydoğu Anadolu'nun Ekosistemleri,* Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1985.

Dönmez, Yusuf, *Bitki Coğrafyası (Temel Bilgiler ve Türkçe-Latince-İngilizce-Almanca-Fransızca Bitki Adları)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1985.

Dönmez, Yusuf, M. Güngördü, "İzmit Körfezi Çevresinin İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 143-152.

Güngördü, Mutlu, "Güney Marmara Bölümü (Doğu Kesimi) Bitki Örtüsünün Coğrafî Şartları", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 77-94.

Güngördü, Mutlu, Y. Dönmez, "İzmit Körfezi Çevresinin İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 143-152.

Yalçın, Sedat, "Batı Karadeniz Bölümü (Sakarya-Filyos Kesimi) Bitki Örtüsünün Coğrafî Dağılışı I", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Ensitüsü Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 47-76.

Güngördü, Mutlu, "The Distribution of Plant Communities on Southern Marmara Region (Eastern Section)", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1986, s. 113-129.

Atalay, İbrahim, "Vegetation Formations of Turkey", *Travaux de L'Institut de Géographie de Reims*, 1987, sy. 65/66, s. 17-30.

Atalay, İbrahim, *Sedir (Cedrus libani A, Rich) Ormanlarının Yayılış Gösterdiği Alanlar ve Yakın Çevresinin Genel Ekolojik Özellikleri ve Sedir Tohum Rejiyonlaması,* Ankara: Orman Bakanlığı Yayınları, 1987.

Güngördü, Mutlu, "A New Area of Hungarian Oak (*Quercus frainetto*) in Turkey", *Review of Department of Geography University of Istanbul,* 1987, sy. 1, s. 171-173.

Güngördü, Mutlu, "Geographical Conditions of Vegetation on Southern Marmara Region (Eastern Section)", *Review of Department of Geography University of Istanbul,* 1987, sy. 1, s. 113-129.

Güngördü, Mutlu, "Macar Meşesi (*Quercus frainetto*) nin Türkiye'deki Yeni Bir Yayılış Alanı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 1986-1987, sy. 2, s. 81-83.

Güngördü, Mutlu, "Nesli Tükenmekte Olan Bir Bitki Türü: *Osmunda Regalis* (Kral Eğreltisi)", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 1986-1987, sy. 2, s. 85-87.

Güngördü, Mutlu, "Osmunda Regalis-A Plant about to be Extinct", *Review of Department of Geography University of Istanbul*, 1987, sy. 1, s. 131-133.

Günal, Nurten, "Gediz-Büyükmenderes Arasında Kalan Sahanın Bitki Örtüsü Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1987, sy. 4, s. 93-104.

Tonbul, Selahattin, "Elazığ Batısının Bitki Örtüsü Özellikleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1987, sy. 1, s. 209-224.

Atalay, İbrahim, "Vegetation Levels of the Taurus Mountains of Mediterranean Region in Turkey", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1988, sy. 4, s. 88-122.

Günal, Nurten, "Urla Yarımadasında Doğal Bitki Örtüsü", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1988, sy. 5, s. 61-68.

Sezer, Lütfi İhsan, "İklim ve Vejetasyon Sınıflandırması Konusunda Yeni Bir İndis Denemesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1988, sy. 4, s. 161-201.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Marçal Dağlarının Bitki Örtüsü", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Dergisi*, 1988, c. 4, sy. 1, s. 237-244.

Atalay, İbrahim, "Sedir (Cedrus libani A. Rich) Ormanlarının Yayılış Gösterdiği Alanlar ve Yakın Çevresinin Genel Ekolojik Özellikleri ve Sedir Tohum Transfer Rejiyonları", *Doğa Dergisi*, 1989, sy. 3, s. 1394-1411.

Günal, Nurten, "*Rosmarinus officinalis*'in Türkiye'deki Doğal Yayılışına Katkı", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1989, sy. 6, s. 125-128.

Sönmez, Süleyman, "Kille Çayı Havzasının Bitki Örtüsü", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1989, c. 4, sy. 2, s. 101-108.

Yıldız Caner, Hülya, "Marmara Adası'nda Bakı Koşullarının Bitki Örtüsü Üzerine Etkilerini Ortaya Koyan Örnek Bir Çalışma", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1989, sy. 6, s. 217-224.

Atalay, İbrahim, *Vejetasyon Coğrafyasının Esasları*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1990.

Dönmez, Yusuf, *Trakya'nın Bitki Coğrafyası*, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1990.

Koçman, Asaf, "Kura Nehri Yukarı Havzasında Doğal Bitki Toplulukları ve Yetişme Ortamı Özellikleri", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1990, sy. 5, s. 44-54.

1991-2000

Günal, Nurten, "Aydın Dağlarında Bitki Örtüsü Gözlemleri ve İki Profil", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1991, sy. 8, s. 85-93.

Günal, Nurten, "Biyocoğrafya-Bitkiler ve Hayvanlar Coğrafyası", *Fiziki Coğrafya*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1991, s. 286-302.

Günal, Nurten, "Türkiye'nin Doğal Bitki Örtüsü", *Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, s. 25-38, 1991.

Sönmez, Süleyman, "Balıkesir Civarında Paleoboreal Bir Relikt (Sarı Çiçekli Ormangülü-*Rhododendron luteum*)", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1991, c. 6, sy. 2, s. 85-93.

Atalay, İbrahim, *Kayın Ormanlarının Ekolojisi ve Tohum Transferi Açısından Bölgelere Ayrımı*, Ankara: Orman Bakanlığı, Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü Yayınları, 1992.

Atalay, İbrahim, *The Paleogeography of the Near East (From Late Pleistocene to Early Holocene) and Human Impact*, İzmir: Ege Üniviversitesi Basımevi, 1992.

Avcı, Meral, "Kafkas Ihlamuru (*Tilia rubra* D.C. subsp. *caucasica* (Rupr.)'nun Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Sahası", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1992, sy. 27, s. 155-158.

Avcı, Meral, "A New Red Lime (*Tilia rubra* D.C. subsp. *caucasica* (Rupr.) Dispersal area", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1992, sy. 27, s. 227-229.

Günal, Nurten, "Bozdağlar' da Maki Formasyonunun Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1992, sy. 8, s. 105-112.

Günal, Nurten, "Bitki Örtüsü Açısından İlginç Bir Ortam: Samsun Dağı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1992, sy. 27, s. 105-113.

Yıldız Caner, Hülya, "Kazandere-Papuçdere Vadileri ile Kasatura Körfezinde Yer Alan Bitki Örtüsü ve Ortam Koşullarının Etkileri, *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1992, sy. 9, s. 271-282.

Avcı, Meral, "Türkiye'nin Flora Bölgeleri ve Anadolu Diagonali'ne Coğrafî Bir Yaklaşım", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1993, sy. 28, s. 225-248.

Günal, Nurten, "Manisa Dağında Doğal Bitki Örtüsünün Görünümü", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1993, sy. 10, s. 65-72.

Güngördü, Mutlu, "Güney Marmara Bölümünün (Batı Kesimi) Bitki Coğrafyası I: Yetişme Şartları", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1993, sy. 1, s. 335-350.

Aktaş, Hasan, "Orta Karadeniz Bölümünde (Yeşilırmak-Melet Suyu-Kelkit Vadisi Arası) Bitki Alanlarının Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1994, sy. 29, s. 347-358.

Atalay, İbrahim, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1994.

Garipağaoğlu Farımaz, Nuriye, "Tecer Dağı Çevresinde Bitki Örtüsünün Ekolojik Koşulları ve Step Problemleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1994, sy. 29, s. 387-407.

Güney, Emrullah, "Ihlamur Ağacı Tilia", *Tabiat ve İnsan Dergisi*, 1994, yıl 28, sy. 1, s. 27-28.

Atalay, İbrahim, A. Semenderoğlu, H. Çukur, H. Gümüş, "Ege Bölgesinde Fıstık Çamı (*Pinus pinea*) Topluluklarının Ekolojisi ve Ülke Ekonomisine Katkıları", *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1995, sy. 8, s. 65-84.

Atalay, İbrahim, "Effects of Climatic Changes on the Vegetation in the Near East", *Bulletin de la Sociêtê de Gêographie D'Êgypte*, 1995, c. 68, s. 157-177.

Avcı, Meral, "Plant Communities and Their Distribution on The Western Part of The Lakes District", *Review of the Department of Geography University of İstanbul*, 1995, s. 47-72.

Günal, Nurten, "Fransız Akçaağacı (*Acer monspessulanum subsp. monspessulanum*)'nın Yeni Bir Yayılış Alanı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 219-224.

Güngördü, Mutlu, "A new Record of *Frangula alnus* for Turkey", *Review of Department of Geography University of Istanbul,* 1995, sy. 2, s. 35-39.

Avcı, Meral, "The Floristic Regions of Turkey and a Geographical Approach for Anatolian Diagonal", *Review of the Department of Geography University of İstanbul,* 1996, s. 59-91.

Avcı, Meral, "Göller Yöresi Batı Kesiminde İklim Özellikleri ile Bitki Örtüsü Arasındaki İlişkiler", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 4, s. 143-215.

Avcı, Meral, "Göller Yöresi Batı Kesiminde Bitki Toplulukları ve Dağılışları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 1993-1996, sy. 4, s. 227-264.

Avcı, Meral, "Endemik Bir Meşe Türü, Kasnak Meşesi (*Quercus vulcanica* (Boiss. Heldr. ex) Kotschy)'nin Türkiye'deki Yeni Bir Yayılış Alanı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 31, s. 283-289.

Efe, Recep, "Yuntdağ ve Çevresinde Doğal Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 31, s. 77-114.

Engin, İdris, "Doğu Karadeniz Bölümü (Değirmendere Yanbolu Deresi ve Harşit Çayı Arasındaki Sahada) Bitki Örtüsünün Coğrafî Şartları", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1996, sy. 4, s. 203-218.

Günal, Nurten, "A New Distribution Area of Montpellier Maple (*Acer monspessulanum subsp. monspessulanum*) in Turkey", *Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi,* 1996, sy. 4, s. 107-110.

Güngördü, Mutlu, "Güney Marmara Bölümü (Batı Kesimi) Bitki Örtüsünün Coğrafî Dağılışı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 1993-1996, sy. 4, s. 55-112.

Güngördü, Mutlu, "Ortadoğuda Pleistosen'deki Bitki Göçleri", (M. Zohary'den çeviri), *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 4, s. 123-135.

Uzun, Sabahat, "Kağızman Havzasının Doğal Bitki Örtüsü", *Akademik Açı,* 1996, s. 199-218.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Malir Tepe'nin (Isparta) Bitki Örtüsü", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Dergisi,* 1996, sy. 4, s. 143-147.

Avcı, Meral, "Karasu-Tuzla Çayı Arasındaki Sahada Orman Kalıntıları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergis*i, 1997, sy. 5, s. 179-224.

Avcı, Meral, J. Zielinski, "*Salix myrsinifolia Salisb.* (Salicaceae)-A New Species for the Flora of Turkey", *The Karaca Arboretum Magazine,* 1997, c. 4, s. 49-54.

Günal, Nurten, "Türkiye'de Başlıca Ağaç ve Çalı Türlerinin Yöresel Adları", *Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 1997, sy. 7, s. 31-41.

Günal, Nurten, *Türkiye'de Başlıca Ağaç Türlerinin Coğrafî Yayılışları, Ekolojik ve Floristik Özellikleri,* İstanbul: Çantay Kitabevi, 1997.

Ünaldı Eser, Ülkü, "*Liquidambar orientalis* Mill (Anadolu Sığla Ağacı)"in Isparta Sütçüler Yakınındaki Yayılış Alanı Üzerine Bir İnceleme", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1997, sy. 3, s. 194-204.

Atalay, İbrahim, L. İ. Sezer, H. Çukur, *Kızılçam Ormanlarının Ekolojik Özellikleri ve Tohum Transferi Açısından Bölgelere Ayırımı,* Ankara: Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Müdürlüğü Yayınları, 1998.

Avcı, Meral, "Ilgaz Dağları ve Çevresinin Bitki Coğrafyası I: Bitki Örtüsünün Coğrafî Şartları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 6, s. 137-216.

Avcı, Meral, "Ilgaz Dağları ve Çevresinin Bitki Coğrafyası II: Bitki Örtüsünün Coğrafî Dağılışı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 6, s. 275-344.

Avcı, Meral, "Paleoklimatolojik Göstergelere Günümüz Florasından Bir Örnek", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 437-446.

Çoban, Asım, "Tavşan Dağları Kütlesinde Tabii Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 1998, sy. 3, s. 209-238.

Efe, Recep, "Yukarı Gediz Havzasında İklimin Doğal Bitki Örtüsü Dağılışına Etkisi", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 33, s. 79-99.

Günal, Nurten, "İstanbul Adalarında Bitki Örtüsü-İklim İlişkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 101-128.

Koday, Zeki, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Doğal Bitki Örtüsü ve Orman Varlığı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 261-282.

Sönmez, Süleyman, "Burhaniye (Balıkesir) Yakınlarındaki Boylu ve Kokar Ardıç (*Juniperus excelsa, Juniperus foetidissima*) Topluluğunun Ekolojisi", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 1998, c. 3, sy. 4, s. 52-64.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Hava Kirliliğinin Bitki Örtüsü Üzerindeki Etkisi", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1998, yıl 4, sy. 5, s. 171-174.

Avcı, Meral, "Ilgaz Dağları ve Çevresinde Doğal Bitki Örtüsü Üzerinde İnsanın Etkisi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 7, s. 209-228.

Avcı, Meral, "Türkiye' nin Doğal Söğütleri ve Coğrafî Dağılışları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 1999, sy. 7, s. 1-24.

Günal, Nurten, "Keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua* L.)'nun Türkiye'deki Doğal Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 2, s. 60-74.

Güngördü, Mutlu, *Büyük Menderes-Gökova Körfezi Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası,* İstanbul: Çantay Kitabevi, 1999.

Güngördü, Mutlu, *Marmara Bölgesi'nin Bitki Coğrafyası*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 1999.

Günal, Nurten, "Türkiye'deki Defne (*Laurus nobilis*) Yaprağı Üretimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2000, sy. 35, s. 85-103.

Güney, Emrullah, "Biyolojik Çeşitliliğin Azalması (Dünyanın Biyocoğrafik Sorunları)", *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2000, c. 2, sy. 18, s. 32-42.

Sönmez, Süleyman, "Bigadiç İlçesinin Bitki Örtüsü", *Bigadiç Dergisi*, 2000, sy. 11.

Sönmez, Süleyman, "Sarı Çiçekli Ormangülünün (*Rhododendron luteum*) Batı Anadoluda Yeni Bir Yayılış Alanı", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2000, c. 3, sy. 4, s. 42-52.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Eğirdir Gölü Doğusunda Bitki Topluluklarının Dağılışı", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2000, sy. 2, s. 197-204.

2001-2010

Atalay, İbrahim, "Ecology of Forests in Turkey", *Silva Balcanica*, 2001, sy. 1, s. 25-34.

Günal, Nurten, "Türkiye'de Yöresel Olarak Sakız Elde Edilen Bitkiler", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 36, s. 17-30.

Güngördü, Mutlu, "Güney Marmara Bölümünün Batı Kesiminde Kuru Orman, Maki ve Psödomaki'nin Coğrafi Dağılışı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 9, s. 1-16.

Sönmez, Süleyman, "Kapıdağ Yarımadasındaki Orman Ekosistemi", *Orman Mühendisliği Dergisi*, 2001, c. 38, sy. 9, s. 11-17.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Hasan Dağı'nın Bitki Coğrafyası Üzerine Bir Araştırma", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2001, sy. 2, s. 521-548.

Yılmaz Kafalı, Fatma, "*Castanea sativa*'nın (Kestane) Afyon'da Yayılışı", *Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2001, c. 3, s.145-149.

Yılmaz, Özer, "Afyon ve Çevresinin Bitki Örtüsü", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 37, s. 47-77.

Atalay, İbrahim, *Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri*, İzmir: Orman Bakanlığı Yayınları, 2002.

Günal, Nurten, "Türkiye'de Sınırlı Yayılışlı Bir Meşe Türü: *Quercus ilex* (Pırnal Meşesi)", *Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2002, sy. 19, s. 191-197.

Günal, Nurten, "Türkiye Doğal Bitki Örtüsünde Bir Çalı Türü: Taflan (*Laurocerasus officinalis*)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 38, s. 1-18.

Kaya, Baştürk, N. İnan, "Manavgat Çayı Havzasının Bitki Coğrafyası I (Bitki Örtüsünün Yetişme Şartlarından İklim)", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002, sy. 14, s. 59-85.

Ünaldı Eser, Ülkü, N. Adıgüzel, "Melikgazi (Pınarbaşı: Kayseri) Civarında Yayılış Gösteren Sarıçam (*Pinus silvestris* L.) lar Üzerine Bir Araştırma", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002, sy. 1, s. 205-222.

Avcı, Meral, "Yenice Ormanları", *Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları*, İstanbul: WWF-Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yayınları, 2003, s. 12-13.

Avcı, Meral, N. Özhatay, "Ilgaz Dağları", *Türkiye'nin Önemli Bitki Alanları*, İstanbul: WWF-Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yayınları, 2003, s. 17-19.

Günal, Nurten, *Yukarı Gediz Havzasının Bitki Coğrafyası*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2003.

Günal, Nurten, "Geniş Yapraklı Papaz Külahı (*Euonymus latifolius*) nın Türkiye'de Coğrafî Yayılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2003, sy. 40, s. 1-16.

Güney, Emrullah, *Toprak-Bitki Coğrafyası Çevrebilim Sözlüğü*, Diyarbakır, 2003.

Güney, Emrullah, *Toprak-Bitki Ekocoğrafya Sözlüğü,* İstanbul: Çantay Kitabevi, 2003.

Atalay, İbrahim, *Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri*, İzmir: Meta Basım, 2004.

Avcı, Meral, *İç Anadolu Bölgesi Ormanlarının Son Sığınakları: Karacadağ ve Karadağ Volkanlarının Bitki Örtüsü,* İstanbul: Çantay Kitabevi, 2004.

Avcı, Meral, "Ormangülleri (*Rhododendron* L.) ve Türkiye' deki Doğal Yayılışları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergis*i, 2004, sy. 12 s. 13-29.

Avcı, Meral, "Türkiye Bitkilerinin İsimlendirilmesinde Coğrafî Özelliklerin Etkisi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi,* 2004, sy. 12, s. 31-45.

Avcı, Meral, "Türkiye'de Bitki Örtüyünün Müxtelifliyi Haqqında", *Azerbaycan Respublikası Tehsil Nazirliyi Naxçıvan Dövlet Universiteti Xeberler*, 2004, sy. 15, s. 105-108.

Aydınözü, Duran, "Kasnak Meşesi (*Quercus vulcanica* (Boiss. And Heldr. Ex) Kotschy)'nin Türkiye'deki İkinci Yeni Bir yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2004, sy. 9.

Çoban, Asım, "Ganos Dağlarında Kayın Kalıntıları ve Yeni Bitki Türleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2004, sy. 42, s. 47-59.

Ünaldı, Eser Ülkü, "Nesli Tehlikedeki Ağaç: Ehrami Karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasian*a var. *pyramidata*)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, sy. 1, s. 67-80.

Avcı, Meral, "Yenice Ormanları", *Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı*, İstanbul: WWF- Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yayınları, 2005, s. 98-99.

Avcı, Meral, Özhatay N., "Ilgaz Dağları", *Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı* İstanbul: WWF- Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yayınları, 2005, s. 103-105.

Avcı, Meral, "Çeşitlilik ve Endemizm Açısından Türkiye'nin Bitki Örtüsü", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 13, s. 27-55.

Günal, Nurten, "Batı Akdeniz Havzasında Bir meşe Türü: Mantar Meşesi (*Quercus suber*)", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 44, s. 1-10.

Sönmez, Süleyman, "Kurtçalı Tepe (Balıkesir) Ağaçlandırma Sahasında Vejetasyonun Süksesyonal Değişimi ve Floristik Gözlemler", *Ekoloji Dergisi,* 2005, sy. 57, s. 1-12.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Endemik Bir Karaçam Türü Ebe Karaçam (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana* var. *şeneria*) nın Domaniç (Kütahya) Civarındaki Yayılış Alanının Özellikleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005, sy. 1, s. 33-43.

Aydınözü, Duran, "Yukarı Dalaman Havzasının İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri", *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2006, c. 26, sy. 2.

Aydınözü, Duran, "Ebe Karaçamı (*Pinus nigra* ssp. *pallasiana* var. *şeneriana*)'nın Yeni Bir Yayılış Alanı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 47, s. 39-44.

Aydınözü, Duran, B. Ünal İbret, "Küre Dağları Doğu Kesiminde Rüzgâr Durumu ve Bunun Bitki Örtüsü Üzerine Olan Etkisinin Rubinstein Metoduna Göre İncelenmesi", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2006, c. 14, sy. 1, s. 195-200.

Günal, Nurten, "Aksu Çayının Orta Kesimindeki Sığla *(Liquidambar orientalis*) Toplulukları", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 46, s. 41-48.

Karabulut, Murat, "Noaa Avhrr Verilerini Kullanarak Türkiye'de Bitki Örtüsünün İzlenmesi ve İncelenmesi", *Coğrafî Bilimler Dergisi*, 2006, c. 4, sy. 1, s. 29-42.

Atalay, İbrahim, *Toprak ve Bitki Atlası Küresel Isınma*, İstanbul: Farklı Yayıncılık, 2007.

Aydınözü, Duran, "Türkiye'de Gerçek Sıcaklıkların Dağılışı ile Bitki Örtüsü Arasındaki İlişkiler", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2007, c. 15, sy. 1, s. 353-372.

Ünaldı, Eser Ülkü, A. Kömüşçü, "Topografya-Vejetasyon Arasındaki İlişkiler: Bolkar Dağları (Ereğli - Dümbelek Düzü - Mersin Arası)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007, sy. 17, s. 1-15.

Ünaldı, Eser Ülkü, E. Toroğlu, "Aladağlar'da Bitki Formasyonları ve Dağılışları", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2007, sy. 2, s. 227-240.

Atalay, İbrahim, *Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası:* İzmir, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, 2008.

Avcı, Meral, J. Zielinski, "*Juniperus oxycedrus f. yaltirikiana* (*Cupressaceae*)-A New form from NW Turkey", *Phytologia Balcanica*, 2008, c. 14, s. 37-40.

Aydınözü, Duran, "Avrupa Kayını (*Fagus silvatica*)'nın Yıldız (Istranca) Dağlarındaki Yayılış Alanları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2008, sy. 17, s. 1-11.

Aydınözü, Duran, "Maki Formasyonunun Türkiye'deki Yayılış Alanları Üzerine Bir İnceleme", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2008, c. 16, sy. 1, s. 207-220.

Özdemir, Mehmet Ali, M. Kargıoğlu, A. Serteser, Ç. Şenkul, "Akarçay Havzası (Afyonkarahisar)'ındaki Tehlike Altındaki (Cr, En,Vu) Endemik Bitkilerin Coğrafî Bilgi Sistemleri (CBS) ile Haritalanması ve Koruma Statüleri", *Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2008, c. 2, s. 33-36.

Ünaldı Eser, Ülkü, E.Toroğlu, "Aladağlar'da (Toros Dağları) Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2008, c. 18, sy. 2, s. 23-48.

Akkemik, Ünal, N. Türkoğlu, I. Poole, İ. Çiçek, N. Köse, G. Gürgen, "Woods of a Miocene Petrified Forest Near Ankara, Turkey", *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, 2009, sy. 33, s. 89-97.

Kaya, Baştürk , C. Aladağ, "Maki ve Garig Topluluklarının Türkiye'deki Yayılış Alanları ve Ekolojik Özelliklerinin İncelenmesi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009, sy. 22, s.76-80.

Kaya, Baştürk, C. Aladağ, "Konya Şartlarında Yağış, Sıcaklık ve Bitki Örtüsü İlişkisi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009, sy. 22, s. 265-278.

Türkoğlu, Necla, G. Gürgen, İ. Çiçek , "Çamlıdere Fosil Ormanının Doğal Ortam Koşulları ve Jeomiras Bakımından Önemi", *Journal of New World Sciences Academy*, 2009, c. 4, sy. 3, s. 147-156.

Ünaldı, Eser Ülkü, E. Toroğlu, S. Toroğlu, "Properties, Ecological Characteristics and Antimicrobial Activities of Ebe Black Pine (*P.nigra* ssp. *pallasiana* var. *seneriana)*", *Asian Journal Chemistry*, 2009, c. 21, sy. 1, s. 763-770.

Atalay, İbrahim, R. Efe, *Anadolu Karaçamı (Pinus nigra Arnold subsp, pallasiana (Lamb,) Holmboe) nın Ekolojisi ve Tohum Nakli Açısından Bölgelere Ayrılması,* Ankara: Çevre ve Orman Bakanlığı Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü Bakanlık Yayınları, 2010.

Avcı, Meral, "Yenice Ormanları", *Important Plant Areas In Turkey: 122 Key Turkish Botanical Sites*, İstanbul: Mas Matbaacılık, 2010, s. 94-95.

Avcı, Meral, N. Özhatay, "Ilgaz Dağları", *Important Plant Areas in Turkey: 122 Key Turkish Botanical Sites,* İstanbul: Mas Matbaacılık, 2010, s. 99-101.

Avcı, Meral, "Tarihsel Süreçte İstanbul'un Bitki Örtüsü ve Bahçe Kültürü", *Acta Botanica*, 2010, s. 33-40.

Aydınözü, Duran, "Son Dönemde Trakya'da Bulunan Yeni Bitki Türleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2010, c. 18, sy. 3, s. 983-990.

Aydınözü, Duran, "Trakya'da Vejetasyon Devresi ve Bu Devredeki Yağışlar", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2010, c. 18, sy. 1, s. 227-232.

Efe, Recep, *Biyocoğrafya*, 2. Baskı, İstanbul: MKM Yayınları, 2010.

Sönmez, Süleyman, R. Efe, A. Soykan, İ. Cürebal, *Edremit'in Anıtsal ve Korunmaya Değer Ağaçları,* İstanbul: Karakutu Yayınları, 2010.

2011 ve sonrası

Avcı, Meral, "Moleküler Biyocoğrafya: Gelişimi, Kapsamı, Paleobiyocoğrafya ve Biyolojik Çeşitlilik Açısından Bir Değerlendirme", *Fiziki Coğrafya Araştırmaları: Sistematik ve Bölgesel, Prof. Dr. M. Yıldız Hoşgören Anısına Armağan,* İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, 2011, sy. 6, s. 241-266.

Aydınözü, Duran, "Küre Dağları Doğu (İnebolu- Sinop Arası) Kesiminin Bitki Örtüsü ile Jeomorfolojik Özellikleri Arasındaki İlişkiler", *Fiziki Coğrafya Araştırmaları: Sistematik ve Bölgesel, Prof. Dr. M. Yıldız Hoşgören Anısına Armağan*, İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, 2011, sy. 6, s. 495-506.

Aytaç, Ahmet Serdar, A. Semenderoğlu, "Amaonos Dağları Orta Kesimin Vejetasyon Coğrafyası", *Anadolu Doğa Bilimleri Dergisi*, 2011, c. 2, sy. 2, s. 34-47.

Günal, Nurten, "Pırnal Meşesi (*Quercus ilex*)'in Türkiye'de Coğrafî Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri", *Fiziki Coğrafya Araştırmaları Sistematik ve Bölgesel, Prof. Dr. M. Yıldız Hoşgören Anısına Armağan,* İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, 2011, sy. 6, s. 267-278.

Güney, Emrullah, Ö. Saya, *Bitki Coğrafyası 1: Ders Kitabı*, Ankara, 2011.

Güney, Emrullah, U. Güney, *Ekoloji -Biyocoğrafya Ansiklopedisi,* İstanbul, 2011.

Sönmez, Süleyman, R. Efe, A. Soykan ve İ. Cürebal, "Dede Korkut Monument Oak (*Quercus infectoria* Olivier) (Kadıköy-Edremit-Balıkesir, Turkey)", *Elsevier-Procedia Social and Behavioral Science,* 2011, sy. 19, s. 627-636.

Atalay, İbrahim, R. Efe, "Ecological Attributes and Distribution of Anatolian Black Pine (*Pinus nigra* Arnold. *subsp. pallasiana* Lamb. Holmboe) in Turkey", *Journal of Environmental Biology,* 2012, sy. 33, s. 509-519.

Atalay, İbrahim, R. Efe, *Sarıçam (Pinus sylvestris var, sylvestris) Ormanlarının Ekolojisi ve Tohum Nakli Açısından Bölgelere Ayrılması,* Ankara: Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü Yayını, 2012.

Dönmez, Yusuf, D. Aydınözü, "Bitki Özellikleri Açısından Türkiye", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 24, s. 1-17.

Dönmez, Yusuf, D. Aydınözü, F. Büyükoğlan ve B. Ü. İbret, "Floristik Bölgeler Açısından Trakya'nın Bitki Toplulukları", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 1-13.

Dönmez, Yusuf, F. Büyükoğlan, "Bitki Araştırmalarında İzlenecek Yol Hakkında Fikirler (Bitki Örtüsü, Bitki Toplama, Kurutma, Herbaryum Oluşturma)", *Doğa Eğitimi Ders Dışı Öğretim Faaliyetlerine Örnek*, 8. Bölüm, Ankara: Anı Yayıncılık, 2012, s. 158-188.

Efe, Recep, A. Soykan, İ. Cürebal, E. Atasoy, "Ecological Conditions and Distribution of Vegetation on Southern Slopes of Kaz Mountain, Turkey", *Journal of Balkan Ecology,* 2012, c.15, sy. 4, s. 373-382.

Semenderoğlu, Adnan, A. S. Aytaç, "The Geo-Ecological Regions and Divisions of Mount Murat West of Turkey", *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 2012, c. 11, sy. 4, s. 1306-1330.

Semenderoğlu, Adnan, A. S. Aytaç, "The Lokal Biomes (Geo-Biomes) of Mount Murat-From A Geo-Ecological Perspective", *The Journal of Akademic Social Science Stutides,* 2012, c. 5, sy. 7, s. 609-632.

Şenkul, Çetin, M. A. Özdemir, Eastwood J. W., "Vegetation Cover and Climatic Conditions of Southwest Anatolia according to the Pollen Records during Early to Mid-Holocene", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2012, sy. 12, s. 1-11.

Türkeş, Murat, *Biyocoğrafyanın İlkeleri, Ekolojik Bir Yaklaşım,* İstanbul: Kriter Yayınevi, 2012.

Atalay, İbrahim, "Anadolu'da Sarıçam (*Pinus sylvestris* L. var. s*ylvestris*) Ormanlarının Yayılışı ile Vejetasyon Bileşiminin Ekolojik ve Silvikültürel Açıdan Önemi", *Prof. Dr. Asaf Koçman'a Armağan,* İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2013, s. 93-110.

Avcı, Meral, "Dünyada ve Türkiye'de Step Formasyonu", *Prof. Dr. Asaf Koçman'a Armağan,* İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2013, s. 111-131.

Aydınözü, Duran, "A Study on The Changes That The Forestlands in Turkey (Thrace) have Undergone for The last 50 Years: The Forests of Istranca (Yıldız) Mountains", *The Science And Education at The Beginning of The 21ST Century In Turkey*, Sofia: St. Kliment Ohridski University Press, 2013, c. 2, s. 529-542.

Aydınözü, Duran, F. İmat, "Türkiye'de Avrupa Kayını (*Fagus sylvatica*)'nın Yeni Bir Yayılış Alanı: Ilgaz Dağları", *İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 27, s. 28-45.

Efe, Recep, A. Soykan, İ. Cürebal, S. Sönmez, *Balıkesir'in Ağaçları ve Çalıları*, Balıkesir: Balıkesir Belediyesi Kent Arşivi Yayınları, 2013.

Efe, Recep, A. Soykan, İ. Cürebal, S. Sönmez, *Monumental Trees of Edremit,* Balıkesir: Edremit Belediyesi Yayınları, 2013.

Günal, Nurten, "Türkiye'de İklimin Doğal Bitki Örtüsü Üzerine Etkileri", *Acta Turcica*, 2013, yıl 5, sy. 1, s. 1-22.

Koç, Telat, E. Arslan, "Kaz Dağı ve Yakın Çevresinde Orman Örtüsünün Dağılış (Yatay/Dikey) Özellikleri", *Prof. Dr. Asaf Koçman'a Armağan,* İzmir: Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2013, s. 185-202.

Atalay, İbrahim, R. Efe, "The Factors Determining Forest Productivity in the Western Part of the Taurus Mountains (SW Anatolia), *Tourism, Environment and Ecology in the Mediterranean Region*, UK: Cambridge Scholars Publishing, 2014, s. 111-128.

Atalay, İbrahim, R. Efe, M. Öztürk, "Ecology and Classification of Forests in Turkey", *Elsevier-Procedia Social and Behavioral Science,* 2014, c. 120, s. 788-805.

Atalay, İbrahim, *Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri*, İzmir: Meta Basım, 2014.

Avcı, Meral, "Türkiyenin Bitki Çeşitliliği ve Coğrafî Açıdan Değerlendirmesi", *Türkiyenin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları I*, Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, 2014, s. 28-53.

Bahadır, Muhammet, T. Özlü, "Ağaçlı Sulakalanlara Bir Örnek: Yörükler Su Basar Ormanı (Kızılırmak Deltası)", *The Journal of International Social Research*, 2014, c. 7, sy. 35, s. 329-344.

Dönmez, Yusuf, "Türkiye Bitki Coğrafyası Çalışmaları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 29, s. 1-27.

Cürebal, İsa, R. Efe, S. Sönmez, A. Soykan, "Ecogeography of Kaz Mountain Ecosystem", *Elsevier Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2014, c. 120, s. 167-175.

Efe, Recep, A. Soykan, İ. Cürebal, S. Sönmez, "Kuyucak Monumental Cretan Maple (*Acer sempervirens* L.) (Burhaniye-Balıkesir, Turkey)", *Elsevier Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2014, c. 120, s. 547-556.

Eminağaoğlu, Özgür, M. Avcı, T. Ok, A. Necmi, "*Populus* L.", *Türkiyenin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları II,* Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, 2014, s. 463-471.

Eminağaoğlu, Özgür, M. Avcı, T. Ok, A. Necmi, "S*alix* L.", *Türkiyenin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları II,* Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, 2014, s. 472-508.

Kaya, Baştürk, M. Şimşek, "Beyşehir Yöresinde (Konya) Sıcaklık, Yağış ve Vejetasyon İlişkisinin Araştırılması", *Turkish Studies,* 2014, c. 9, sy. 8, s. 623-650.

Polat, Selahattin, "Türk Fındığı (*Corylus colurna* L.)'nın Türkiye'deki Yeni Bir Yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2014, sy. 29, s. 136-149.

Polat, Selahattin, "Fransız Akçaağacı (*Acer monspessulanum subsp. monspessulanum*)'nın Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 30, s.140-153.

Saya, Ömer, E. Güney, *Türkiye Bitki Coğrafyası*, Nobel Akademik Yayıncılık, 2014.

Atalay, İbrahim, R. Efe, *Türkiye Biyocoğrafyası (Türkiye Vejetasyon ve Hayvan Coğrafyası)* İzmir: Meta Basım, 2015.

Atalay, İbrahim, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası*, 2. Baskı, İzmir: Meta Basım, 2015

Aydınözü, Duran, *Söğütlüdere-Harşit Çayı Arasının Bitki Örtüsü (Doğu Karadeniz Bölümü*), Kastamonu: Töre Basım, 2015.

Günal, Nurten, "Gürgen Yapraklı Kayacık (*Ostrya carpinifolia*)'ın Kuzey Anadolu ve Toros Dağlarında Doğal Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri", *Coğrafya'da Yeni Yaklaşımlar, Prof. Prof. h. c. Dr. İbrahim Atalay'ın 45. Meslek Yılına Armağan*, İstanbul, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 2015, s. 113-126.

Karbuz, İsmail, "Sakarya Nehri ve Doğançay Deresi Arasındaki Sahada Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları", *The Journal of Academic Social Sciences*, 2015, c. 19, s. 345-364.

Karbuz, İsmail, "Kalabak Ormanları (Eskişehir)'nın Bitki Örtüsü", *The Journal of Academic Social Sciences,* 2015, c. 18, s. 418-434.

Atasoy, Ahmet, "Hassa İlçesi'nin (Hatay) Vejetasyon Coğrafyası", *Turkish Studies*, 2016, c. 11, sy. 8, s. 43-78.

Avcı, Meral, "İki Dirhem Bir Çekirdek-Karat ve Bitkiler", *Kantarın Topuzu-Teraziler, Ağırlıklar, Ölçü Aletleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2016, s. 79-85.

Aydınözü, Duran, S. Ayan, E. N. Yer, E. Ünalan, "Türk Fındığı (*Corylus colurna* L.)'nın Kuzeybatı Anadolu Ormanlarındaki Yeni Bir Yayılış Alanı: (Kastamonu-Ağlı Müsellimler, Tunuslar Mevkii)", *Biological Diversity and Convervation*, 2016, sy. 9/1, s. 128-135.

Günal, Nurten, S. Yılmaz, "Karçal Dağı'nda Kafkas Orman Gülü (*Rhododendron caucasicum*) nün Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 67, s. 11-19.

Karbuz, İsmail, "Türkmen Dağı'nın Güneydoğu Kesiminin Bitki Örtüsü", *The Journal of Academic Social Sciences,* 2016, c. 23, s. 417-417.

Aydınözü, Duran, A. Çoban, H.Tunç, "Tüylü Meşenin (*Q.pubescens*), Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Alanı: Elmalı Dağı (Kayseri)", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2017, yıl 22, sy. 37, s. 83-98.

Aydınözü, Duran, "Türk Fındığı (*Corylus colurna* L.)'nın Harşit Çayı ve Çevresindeki Doğal Yayılış Alanları", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017, yıl 5, sy. 51, s. 22-31.

Çoşkun, Selahi, "Büyük Menderes Nehri ile Yukarı Dalaman Çayı Arasındaki Sahada Bitki Örtüsünün Coğrafî Dağılışı", *Journal of International Social Research*, 2017, c. 10, sy. 49, s. 180-193.

Kaya, Seda, Ç. Şenkul, "Teke Yöresi Endemik Bitkilerinin Sıcaklık ve Yağış Faktörleri ile İlişkisi", *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2017, sy. 42, s. 85-97.

Özalp, İpek, N. Karlıoğlu Kılıç, H. Caner, M. Avcı, "Analysis of Fossil Pollen Record from the Late Holocene in the Turkish Highland (Middle Taurus,Turkey)", *Ecological Questions*, 2017, s. 91-94.

Şenkul, Çetin, S. Kaya, "Türkiye'de Endemik Bitkilerinin Coğrafî Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 69, s. 109-120.

Günal, Nurten, "Ordu İlinin Biyocoğrafyası", *Memleket Pusulası Ordu*, İstanbul: Eski Babil Yayınları, 2018, s. 92-116.

Günal, Nurten, "Biyocoğrafya", *Genel Fiziki Coğrafya*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti, 2018, s . 329-359.

Karadaş, Aylin, "Davutlar Kıyı Düzlüğünde (Kuşadası) Palinolojik Araştırmalara Ait İlk Bulgular", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2018, c. 27, sy. 1, s. 55-59.

Şenkul Çetin, A. Köse, "Kapadokya Yöresi Geç Holosen Paleovejetasyon Koşullarının Polen Kayıtları ile Mekânsal ve Zamansal Bağlamda Rekonstrüksiyonu", *Coğrafî Bilimler Dergisi*, 2018, sy. 16, s. 69-88.

Şenkul, Çetin, M. Doğan "Fosil ve Güncel Polen Analizleri Işığında Mucur Obruk Gölü Çevresinin Paleovejetasyon Değişimleri", *Türk Coğrafya Dergisi*,2018, sy. 70, s. 19-28.

Karlıoğlu Kılıç, Nurgül, Ç. Şenkul, T. Memiş, M. Doğan, "Salurtepe Dağı (Elmalı Antalya) Ardıç Ormanında Güncel Polen Dağılımının İncelenmesi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2019, sy. 38, s. 11-12.

Sarı, Taner, S. Avcı, M. Avcı, "Evaluation of the Vegetation Period According to Climate Change Scenarios: A Case Study in the Inner West Anatolia Subregion of Turkey", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2019, sy. 39, s. 1-11.

Şenkul, Çetin, E. Kalıpçı, "Güneybatı Anadolu'dan Yeni Bir Paleoekolojik Değerlendirme: Karataş Gölü ve Çevresinin Geç Holosen Paleovejetasyon Değişimleri ve İklim ile İlişkileri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2019, sy. 38, s. 35-47.

Tezler

Dönmez, Yusuf, "Trakya'nın Bitki Coğrafyası", İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Doktora tezi, 1968.

Yalçın, Sedat, "Batı Karadeniz Bölümünün (Sakarya-Filyos Kesimi) Bitki Örtüsü", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1980.

Güngördü, Mutlu, "Güney Marmara Bölümünün (Doğu Kesimi) Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1982.

Günal, Nurten, "Gediz–Büyük Menderes Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1986.

Eroğlu, Meral, "Beşparmak Dağlarının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Ünaldı, Ülkü, "Marçal Dağlarının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

Aktaş, Hasan, "Gökbel Dağının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.

Sönmez, Süleyman, "Balıkesir-Bergama-Savaştepe-Gölcük Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988.

Dursun, Sevda, "Bozdağ Güney Kesiminin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.

Lima, Nebahat, "Kestel Dağı ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.

Kılıçlar, Ertuğrul, "İznik Gölü Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
Öztop, Özer, "Ulubat Gölü Güneydoğusunun Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
Sayhan, Sencer, "Teke Yarımadasının Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
Yalçın, Sedat, "Filyos-Bartın Çayları Arasının Bitki Coğrafyası", Doçentlik tezi, 1990.
Avcı, Meral, "Göller Yöresi Batı Kesiminin Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
Çırak, Muttalip, "Kaz Dağı Kuzeydoğu Bölümü (Gürgen Dağ ve Kocakatran Dağ) Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
Kantürer, Meral, "Hodul Dağının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
Kaya Erdoğan, "Zigana Dağının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
Uçar, Mustafa, "Eybek ve Şapdağ'ın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.
Aktaş, Hasan, "Orta Karadeniz Bölümünün (Yeşilırmak-Melet suyu-Kelkit Vadisi arası) Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
Engin, İdris, "Değirmendere-Yanbolu Deresi ve Harşit Çayı Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
Kalkan, Özcan, "Edirne Çevresindeki Orman Kalıntıları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
Karadağ, Servet, "Kızılcahamam-Gerede Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
Seymen, Nejdet, "Orhaneli-Keles Yöresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
Alataş, Faruk, "Dededağı ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
Güngördü, Mutlu, "Güney Marmara Bölümünün (Batı Kesim) Bitki Coğrafyası", Doçentlik tezi, 1993.
Çoban, Cemile, "Karadağ ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
Taştüner, Ayten, "Kapıdağ Yarımadasının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
Uyguntürk, Harun, "Çilingoz Deresi ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
Üçtepe, Ekrem, "Kırklareli-Lüleburgaz Arasındaki Orman Kalıntıları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
Ünal, Hanife, "Çataldağ'ın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Ataç, Nurettin, "Velikadere Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Çolak, Hülya, "Uzunköprü-Meriç-Yörücek Arasındaki Sahada Orman Kalıntıları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Güven, Mehmet, "Yukarı Kelkit Havzası'nda İklim-Doğal Bitki Örtüsü İlişkilerinin Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Işık, Fatma, "Acıpayam Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

İliaz, Meltem, "Türkiye Bitki Coğrafyası Çalışmaları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Kocabaş, Namık, "Gölgelidağ ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Korkmaz, Neşe, "Akdağ ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Önal, Alper, "Dalaman Çayı Vadisi Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Usman, Aydın, "Kazandere ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Aktaş, Hasan, "İsfendiyar (Küre) Dağları Doğu Ucunun Bitki Coğrafyası", Doçentlik tezi, Samsun, 1995.

Bulat, Ahmet, "Aşağı Yeşilırmak Havzasının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

Coşkun, Selahi, "Ladik ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

Şen, Hamide, "Kale ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

Alataş, Faruk, "Dede Dağı ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Çırak, Birgül, "Kelkit-Yeşilırmak Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Çoban, Asım, "Aşağı Kızılırmak ile Yeşilırmak Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Dikmenli, Yurdal, "Havza Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Silsüpür, Enver, "Doğu Menteşe Yöresinin Doğu Bölümünün Bitki Örtüsü Açısından Doğal Çevre Özellikleri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996

Sönmez, Süleyman, "Havran Çayı-Bakırçay Arasındaki Bölgenin Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Yenal, İskender, "Sapanca Gölü Kuzeybatısının Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Aydınözü, Duran, "Abant ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
Hacısalihoğlu, Selçuk, "Kıbrıscık ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
Ardaniç, Suhandan, "Gölcük Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
Çukur, Hasan, "Ege Bölümünün Ekosistemleri", Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
Geveli, İlinaz Meltem, "Bolu-Gerede Güneyindeki Sahanın (Köroğlu Dağları ve Çevresinin) Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
Büyükoğlan, Fatma , "Honaz Dağı ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
Kama, Taner, "Çarşıbaşı-Tonya Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
Öpçün, Ersel, "Aşağı Nilüfer Çayı Havzası ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
Coşkun, Alpaslan, "Marmara Adaları'nın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
Çakmak, Bayram, "Dursunbey-Kavacık Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
Doker, Oktay, "Karıncalıdağ ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
Toroğlu, Emin, "Aladağlar'ın (Toros) Bitki Coğrafyası", Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
Başaran Tonguç, "Trakya'da Longos Ormanları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Coşkun, Selahi, "Büyük Menderes Nehri ile Yukarı Dalaman Çayı Arasındaki Sahanın Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Çetinkaya Dursun, Sevda, "Yukarı Büyük Menderes Havzasının Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Çırpıcı, Melek, "Kurtgirmez Dağı ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Çiftçi, Şükriye, "Ballıdağ ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Yentür, Murat Mücahit, "Ayancık ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Yıldız, Sabri, "Sinop ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
Muratoğlu, Melike Berat, "Burhaniye İlçesi, (Balıkesir)-Göktepe Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Tutuş Başak, Aygün, "Çal Dağı'nın (Giresun) Bitki Coğrafyası", Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Aydınözü, Duran, "Küre Dağları Doğu Kesiminin Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Baştürk, Kaya, "Manavgat Çayı Havzasının Bitki Coğrafyası", Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Çiçek, Ayşe, "Yeniçağa-Gerede Güneyi, Karanlıkdere ve Çetikviran Dere Vadileri Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Turan, Nazan, "Karakuş Dağları Doğu Kesiminin Bitki Örtüsü", Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Sütgibi, Semra, "Madra Dağı ve Çevresinin Vejetasyon Coğrafyası", Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003

Bayır, Ebru, "Manyas Ovası, Susurluk Çayı, Balıkesir Ovası ve Kocaçay (Balıkesir) Arasında Kalan Sahanın Bitki Coğrafyası", Yüksek Lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Boyraz, Nurcan, "Balat Çayı Havzası'nın (Balıkesir-Dursunbey) Bitki Coğrafyası", Yüksek Lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Bilgiç, Tamer, "Tatar Akçaağacı'nın (*Acer tataricum*) Trakya'daki Dağılışı", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans tezi, 2006.

Lale, Nuray, "Sivas Kuzeyindeki Dağlık Sahalarda Orman Kalıntıları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Tunç, Hakan, "Hemşin Deresi-Modacar Deresi Vadileri (Rize) Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Aydemir, Duygu, "Hanoğlu Tepesi (Giresun Dağları) ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Çakmak, Zarife, "Efrenk Deresi Vadisi ve Yakın Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Hepbilgin, Berna, "Paleocoğrafya Çalışmalarında Polen Analizi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Duran, Celalettin, "Tecederesi-Deliçay Havzaları (Mersin) Arasındaki Sahada Bitki Örtüsünün Ekolojik Şartları ve Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Tahaoğlu, Ayşe, "Çamdağ ve Çevresinin Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Yılmaz, Gülbin, "Sakarya Nehri Aşağı Çığırı Yakın Çevresinde Doğal Bitki Örtüsü ve Son Yıllarda Ortaya Çıkan Değişimler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Ertekin, Erhan, "Soma-Kınık-Erdelli Arasındaki Sahanın Doğal Bitki Örtüsü ve Değişimi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Evrim Kılıç, Derya, "Elmacık Dağı (Batı Kesimi)'nın Vejetasyon Coğrafyası Özelliklerinin CBS Temelli İncelenmesi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Karbuz, İsmail, "Sakarya Nehri ve Doğançay Deresi Arasındaki Sahanın Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Yeter, Şule, "Kozak yaylasında (Bergama) Fıstık Çamının (*Pinus pinea*) Ekolojik Şartları ve Yetiştiriciliği", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, 2011.

Çelik, Mehmet Ali, "Antakya-Kahramanmaraş Grabeninde Bitki Örtüsü ile Yağış Koşulları Arasındaki İlişkilerin MODIS Verileri (2000-2010) Kullanılarak İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Akkurt, Seda, "Karasu Kumulları Bitki Örtüsü ve Korunma Sorunları", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Doğan, Mehmet, "Sandıras Dağı'nda (Muğla) Fiziki Coğrafya ve Dendroklimatoloji Araştırmaları", Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Eraslan, Selim, "Doğankent Çayı Yukarı Havzasının Doğal Bitki Örtüsü, Kale Doğusu-Gümüşhane", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Karbuz, İsmail, "Türkmen Dağı'nın Vejetasyon Coğrafyası", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Göksu, Gökay, "İklim Koşulları ile Bitki Örtüsü Arasındaki İlişkilerin Uzaktan Algılama Yöntemleri ile İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2016.

Özalp, İpek, "Akçalı Dağları Bitki Örtüsü ve Geçirdiği Değişimler", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Yılmaz, Seçkin, "Karçal Dağının (Artvin) Bitki Örtüsü", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Avcı, Tuğrul, "Berit Dağının (Kahramanmaraş) Vejetasyon Coğrafyası", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Berberoğlu, Emirhan, "Akçay vadisinin Yukarı Çığırının (Esençay-Yörükoğlu Arası) Bitki Örtüsü Doğal Ortam ve İnsan İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Çarkı, Tuna, "Karlık Dağı'nın Doğal Ortam Koşulları ve Bitki Örtüsü Arasındaki İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Coşkun, Sevda, "Karabük Çevresinin Vejetasyon Ekolojisi ve Sınıflandırılması", Doktora tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Doğan, Mustafa, "Fosil ve Güncel Polen Analizleri Işığında Mucur Çevresinin Geç Holosen Paleovejetasyonu", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Kaya, Seda, "Teke Yöresi Endemik Bitki Dağılımının Mekânsal ve İstatistiksel Analizleri", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Köse, Ahmet, "Kapadokya Yöresi Geç Holosen Paleo-ortam Koşullarının Fosil Polen Proksi Kayıtları Işığında CBS ile Rekonstrüksiyonu", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Memiş, Türkan, "Fosil Polen Analizleri IŞığında Tuzla Gölü Çevresinin Geç Holosen Paleovejetasyonu", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Hepbilgin, Berna, "Kazdağı ve Yakın Çevresinde Ağaç Formasyonunun Dağılışına İklim Değişikliğinin Olası Etkilerinin Modellenmesi", Doktora tezi, Çanakkale Üniversitesi Ondokuz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Şar, Taner, "İç Batı Anadolu Bölümü'nde Vejetasyon Süresi ve İklim Değişikliği Senaryolarına Göre Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Tekin, Mehmet Kadri, "Türkiye Bitki Örtüsü Türlerinin Holdridge Yaşam Alanları Yaklaşımı ile Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

İrdem, Cemil, "Elmacık Dağı ve Yakın Çevresinin Dendroklimatolojik ve Dendrojeomorfolojik Yöntemlerle Analizi", Doktora tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

İnkaya, Sena, "Uzungöl (Trabzon) Çevresinin Bitki Örtüsü ve Yakın Yıllarda Geçirdiği Değişimler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Kalıpçı, Emine, "Karataş Gölü ve Yakın Çevresinin Paleovejetasyonu", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Köse, Esra, "Akdağ ve Yakın Çevresinin Endemik Bitki Coğrafyaları", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Sonuç

Yukarıdaki kitap, makale ve tez çalışmalarının belirttiği gibi, esas olarak 1960'lı yıllarda üniversite ders kitabı özelliğinde eserler ve makaleler ile başlayan Türk coğrafyacıları tarafından yapılan bitki coğrafyası çalışmaları, Yusuf Dönmez'in başlattığı tez çalışmaları ile zamanla önem kazanmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren bitki coğrafyası araştırmalarının sayısını arttığı, bu artışın 2000'li yıllardan sonra da devam ettiği dikkati çekmektedir. Türkiye'nin çeşitli bölge, bölüm ve yörelerinin bitki türleri ve toplulukları açısından taşıdığı özellikler, coğrafî dağılışları, ekolojik, floristik özellikleri ile ayrıntılı bir şekilde, özgün makaleler ve tez çalışmaları ile ortaya konmuştur. Türkiye'de varlıkları bilinmeyen birçok bitki türü bu araştırmalarla literatüre kazandırılmıştır.

Son yıllarda, bitki coğrafyası çalışmalarında, çeşitli eğilimler görülmektedir. Bitki örtüsünün geçirdiği değişimler, iklim değişikliği ve bitki örtüsü üzerine etkileri, palinolojik ve dendrokronolojik yaklaşımlar, bitki örtüsünün korunması, biyoçeşitlilik bunların başlıcalarıdır. Bu araştırmalar, bitki coğrafyası çalışmalarına farklı boyutlar katmaktadır. Bitki coğrafyası yakın zaman içinde, sayısı artan

kitaplar, makaleler, lisansüstü tezleri ile fizikî coğrafyanın önemli gelişme gösteren bir dalı haline gelmiştir.

Kaynakça

Atalay, İbrahim, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1983.

Atalay, İbrahim, *Vejetasyon Coğrafyasının Esasları*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1990.

Atalay, İbrahim, *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1994.

Bilgin, Turgut, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Faaliyeti (1950-1960)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Neşriyatı, 1961.

Dönmez, Yusuf, *Trakya'nın Bitki Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1968.

Dönmez, Yusuf, *Bitki Coğrafyasına Giriş*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1976.

Dönmez, Yusuf, *Kocaeli Yarımadasının Bitki Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1979.

Dönmez, Yusuf, *Bitki Coğrafyası (Temel Bilgiler ve Türkçe-Latince-İngilizce-Almanca-Fransızca Bitki Adları)*, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1985.

Dönmez, Yusuf, "Türkiye Bitki Coğrafyası Çalışmaları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 29, s. 1-27.

Erinç, Sırrı, *Vejetasyon Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1967.

Erinç, Sırrı, *Vejetasyon Coğrafyası*, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1977.

Erinç, Sırrı, "Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Coğrafyası", *Cumhuriyet'in 50. Yılına Armağan*: İstanbul, 1973, s. 113-168.

Günal, Nurten, *Türkiye'de Başlıca Ağaç Türlerinin Coğrafî Yayılışları, Ekolojik ve Floristik Özellikleri*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 1997.

İnandık, Hamit, *Bitkiler Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1961.

İnandık, Hamit, *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1965.

İnandık, Hamit, *Bitkiler Coğrafyası*, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1969.

İzbırak, Reşat, *Bitki Coğrafyası*, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1963.

İzbırak, Reşat, *Bitki Coğrafyası*, 2. Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1976.

Yiğit, Ali, H. Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar, Türkiye Coğrafyacı Biyografileri (1915-2015)*, Bilecik: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, 2017.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Tez merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTez Merkezi

http://sosyalbilimler.istanbul.edu.tr/?p=6685 doktora
http://sosyalbilimler.istanbul.edu.tr/?p=6681 yüksek lisans
http://dspace.balikesir.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/38/discover

Türkiye'de Bitki Coğrafyası Araştırmaları

Nurten GÜNAL

Özet

Türkiye'de, bitki coğrafyası alanında Türk coğrafyacıları tarafından yapılan çalışmalar, 1960'lardan itibaren başlamıştır. Hamit İnandık (1961, 1965), Reşat İzbırak (1963), Sırrı Erinç (1967) ders kitabı özelliğinde ilk yayınları yapan coğrafyacılardır. Bu çalışmaları, Yusuf Dönmez (1976) ve İbrahim Atalay'ın (1983, 1990) yayınları izlemiştir. Bu eserler bitki coğrafyasının temel kitaplardır. Türkiye bitki coğrafyası ile ilgili ilk eseri (*Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, 1965) Hamit İnandık yayınlamıştır. Bu eser, Türkiye bitki coğrafyasının esaslarını ortaya koyması açısından önem taşır. Türkiye'de bitki coğrafyası ile ilgili kapsamlı ilk bölgesel araştırma (*Trakya'nın Bitki Coğrafyası*, 1968) Yusuf Dönmez tarafından yapılmıştır. Bu eseri, Dönmez'in diğer çalışmaları, Dönmez danışmanlığında yürütülen tez çalışmaları ve bitki coğrafyası ile ilgili diğer araştırmalar ve yayınlar takip etmiştir. Bu çalışmalarla, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinin bitki coğrafyası açısından taşıdığı özellikler ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Türkiye bitki coğrafyası araştırmaları, Türkiye'de varlıkları bilinmeyen birçok bitki türünü literatüre kazandırmıştır. Bu makalede, Türkiye'de, Türk coğrafyacıları tarafından yapılmış bitki coğrafyası çalışmaları (kitap, makale, tez) kronolojik sırayla ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Coğrafya, Bitki Coğrafyası, Coğrafyacılar, Literatür, Kaynaklar.

Plant Geography Studies in Turkey

Nurten GÜNAL

Abstract

In Turkey, the studies on plant geography by Turkish geographers began in the 1960s. Hamit İnandık (1961, 1965), Reşat İzbırak (1963), Sırrı Erinç (1967) are the first geographers to write the first textbooks on the subject. The publications by Yusuf Dönmez (1976) and İbrahim Atalay (1983, 1990) followed. Altogether they constituted the fundamental books on plant geography.

Hamit İnandık is the first scholar to publish the first book on Turkey's plant geography (*Introduction to the Plant Geography of Turkey,* 1965). This work is significant for presenting the fundamental aspects of Turkey's plant geography. The first comprehensive regional study on plant geography in Turkey was conducted by Yusuf Dönmez (*Plant Geography of Thrace).* It was followed by other works of Dönmez as well as theses carried under his supervision and other publications on the subject. Through these studies, the features of various regions in Turkey have been analyzed in detail in terms of plant geography. Moreover, the studies on Turkey's plant geography introduced into literature many plant species previously unknown in Turkey.

This article provides a chronological overview of the studies on plant geography conducted by Turkish geographers in Turkey (books, articles, thesis).

Keywords: Turkey, Geography, Plant Geography, Geographers, Literature, Sources.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 77-98

Türkiye'de Jeomorfoloji'nin Tarihi ve Jeomorfoloji Çalışmaları (1923-2018)

T. Ahmet ERTEK*

Jeomorfolojinin gelişim dönemleri üç dönem olarak aşağıda incelenmiştir.[1]

A. Modern Jeomorfoloji Öncesi Dönem (1933 Üniversite Reformu Öncesi)

Bu dönem, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nün kurucu hocalarından Ord. Prof. Dr. İbrahim Hakkı Akyol'un (1888-1950) eserlerinde detaylı olarak incelenebilir.[2] Sırrı Erinç'in Türkiye Cumhuriyeti'nin 50. Yılı[3] ve 75. yılları[4] münasebetiyle ülkemizdeki coğrafyanın tarihçesini takdim ettiği yazılarında da sunduğu gibi, coğrafya kadar jeomorfoloji de ancak dönemin ders kitapları içinde kalır. Ayrıntılı büyük ölçekli haritaların olmaması, bu dönemin en önemli sorununu oluşturur. Bu arada, 1871'de Belçika'nın Anvers kentinde

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi. taertek@gmail.com, Orcid: 0000-0002-9857-4832.

1 Ertek, T. Ahmet, *Türkiye'de Jeomorfoloji Araştırmaları (1923-2010)*, 2012, s. 240 - 252; a.mlf., "Türkiye'de Jeomorfoloji Biliminin Tarihçesi (1915-2016)", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2016, sy. 33, s. 5-19.

2 Akyol, İ. Hakkı, *Tanzimat Devrinde Bizde Coğrafya ve Jeoloji*, İstanbul: Maarif Matbaası, 1940, s. 513-571; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Mutlakıyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943a, sy. 1, s. 3-15; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Meşrutiyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943b, sy. 2, s. 121-136; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Cumhuriyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943c, sy. 3/4, s. 247-276.

3 Erinç, Sırrı, *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türkiye'de Coğrafya*, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyet 50. Yıldönümü Yay. No.11, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1973, 62 s.

4 Erinç, Sırrı, "Coğrafya", TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi), *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim "Sosyal Bilimler"*, Ankara, 1997, s. 51- 55.

Geliş/Received: 12.09.2018 • Kabul/Accepted: 07.03.2019 • Derleme Makalesi

toplanan milletler, ilk coğrafya kongresini yapar. Bununla birlikte, Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU = International Geographical Union) teşkilatlanarak, ancak 51 yıl sonra 1922'de Brüksel'de kurulur. 1875'te Paris'te ve 1895'de Londra'da toplanan milletlerarası coğrafya kongrelerine ülkemizden bireysel olarak asker ağırlıklı coğrafyacılar katılır. 1915'te, İstanbul Darülfünun (1933 Reformu ile İstanbul Üniversitesine dönüşecektir) Edebiyat Fakültesi'nde Coğrafya Şubesi adı altında bir birim faaliyete geçer. Almanya'dan ülkemize davet edilerek gelen Prof. Erich Obst'un (1886-1981) başkanlığında İstanbul Üniversitesinde "Coğrafya Darülmesaisi"nin (Bölümünün) kurulması ile başlayan ve 1933 Üniversite Reformu'na kadar süren devre, ülkemizde bilimsel anlamda coğrafyanın ve dolayısıyla jeomorfolojinin ilk adımlarının atıldığı bir dönemdir.[5] Dönemin önde gelen hocaları ve özellikle jeomorfoloji araştırmacıları arasında İbrahim Hakkı Akyol, Walther Penck ve Ernest Chaput sayılabilir.[6] Bu dönemde daha çok "Sistematik Jeomorfoloji" yapılır ve bu konuda eserler verilir.

B. Modern Jeomorfolojinin Kuruluşu, Teşkilatlanması ve Yükseliş Dönemi (1933-1999)

Bu dönemin başlangıcı olan 1933 yılı, çağdaş bir üniversite kanunu ile İstanbul Üniversitesinin yeniden yapılandığı yıldır. Tıp, hukuk, fen ve edebiyat fakülteleri kurulur ve jeomorfoloji de Edebiyat Fakültesi içindeki Coğrafya Bölümü'nde kalır. Bu sırada fizikî coğrafyanın coğrafya bölümünden jeoloji bölümüne taşınması önerilirse de, bu öneri kabul görmez.[7] Coğrafya, kendi içinde bir bütün olarak kalır, ancak mühendislik bilimlerinden kısmen uzaklaşır. Bu dönemde Coğrafya Bölümü'nde Ord. Prof. Dr. Besim Darkot (1942) ve Ord. Prof. Dr. Ahmet Ardel (1968 ve 1971), morfolojinin gelişim sürecine, jeomorfoloji konularında yayımladıkları makale ve kitaplarıyla katkıda bulunurlar.

1935 yılında Ankara Üniversitesinde açılan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde (DTCF) Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci Coğrafya Bölümü kurulur ve bölüm başkanlığına Alman Prof. Herbert Louis (1900-1985) getirilir. Louıs, bir jeomorfoloji el kitabı (1943), *Genel Jeomorfoloji* (1968) ve kendi gözlemlerine dayalı *Türkiye Jeomorfolojisi* (1985) kitaplarını kaleme alır. İkinci bölüm başkanı ise, Fransa'da doktorasını yapmış ve bir karst jeomorfolojisi uzmanı da olan Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz'dür. Türk Coğrafya Kurumu başkanlığını da yapan Alagöz, *Türkiye'de Karst Olayları* başlıklı kitabını 1944'te kurumun ilk yayını olarak çıkarır.[8]

---

5 Erinç, *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türkiye'de Coğrafya*; a.mlf., "Coğrafya", s. 51- 55.

6 Erol, Oğuz, "Türkiye'de Jeomorfoloji", *Cumhuriyetin 70. Yılında Türkiye'de Bilim II*, Bilim ve Teknik (Özel Ek), Ankara: Tübitak Yay., 1993, s. 112-118.

7 Akyol, İ. Hakkı, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Cumhuriyet Devrinde Coğrafya", 1943c, sy. 3/4, s. 247-276; Erinç, *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türkiye'de Coğrafya*; Erol, "Türkiye'de Jeomorfoloji", s. 112-118.

8 Erol, "Türkiye'de Jeomorfoloji", s. 112-118.

6-21 Haziran 1941'de Ankara'da, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde "Birinci Coğrafya Kongresi" yapılır. Bu kongrede, Türkiye'nin coğrafi bölgeleri nedenleriyle birlikte ele alındığı gibi, meslektaşlarını bir araya toplama fikriyle kamu yararına bir coğrafya derneği kurulması kararı da alınır. Ertesi yıl, Ankara Valiliği'nin onayıyla 12 Mart 1943'te "Türk Coğrafya Kurumu" isimli dernek kurulur. Kurum'un ilk başkanı, devrin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'dir.

Jeomorfoloji makaleleri ve araştırmalarına yer veren kurumun dergisi *Türk Coğrafya Dergisi*'nin ilk sayısı 1943 yılında çıkarılır. Türkiye'de bilimsel dergilerde çıkarılan ilk morfoloji makalesi Ahmet Ardel'e aittir. 1947'de kurum, Bakanlar Kurulu Kararı ile kamu yararına dernek statüsü kazanır. 1949'da da, IGU'ya üye olur. Kurum dergisi, çeşitli güçlüklere ve ülkede yaşanan zor dönemlere rağmen günümüze kadar gelebilen ve yayın hayatını sürdüren nadir periyodik bilimsel coğrafya dergilerinden birisidir. *Türk Coğrafya Dergisi* ulusal hakemli dergi statüsünde ve TÜBİTAK-ULAKBİM'e online bağlı, yılda iki kez çıkarılan bilimsel dergilerden biridir. Halen internet ortamında (http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tcd) ismiyle çıkarılan son sayısı 71. sayısıdır. Kurum tarafından günümüze kadar, 27 kongre ve 29 kez 'Coğrafya Meslek Haftası' düzenlenir; öğretmen, akademisyen ve kamuda görevli meslektaşlar bir araya getirilir. Yurtiçinde ve yurtdışında arazi çalışmaları ve geziler yapılır; kongreler, konferanslar, sempozyumlar, çalıştaylar düzenlenir. Jeomorfologlar da, bildirileriyle bunlara katkı vermeyi sürdürürler.

Bu dönemde artık Türk üniversitelerinden mezun olan bilim adamları ön plana çıkar. Özellikle de Sırrı Erinç ve İsmail Yalçınlar bu dönemin öncüleridir. Her ikisi de doktoraları sonrasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Fiziki Coğrafya Kürsüsü'nde (günümüzde karşılığı anabilim dalı'nda) uzun yıllar görev yapmış hocalar; hatta kürsü (anabilim dalı) başkanlarıdır. Yalçınlar, daha çok yapısal jeomorfoloji konularında eserler verirken; Erinç ise ağırlıklı olarak dinamik jeomorfolojinin yanı sıra, fizikî coğrafyanın tüm dallarında yayınlar çıkarır.

1951 yılında ilk sayısı çıkan *İstanbul Üniversite Coğrafya Enstitüsü Dergisi* isimli periyodik yayının YÖK Kanununa (1981) kadar 23 sayısı yayımlanır. 1985 yılından itibaren bu dergi, *Coğrafya Dergisi* ismini alır ve ilk sayısı çıkarılır. 12. sayısından itibaren internet ortamında e-dergi halinde yılda iki kez çıkarılmaya halen devam eder. TÜBİTAK'a bağlı bilimsel dergilerden biri olup, en son sayısı olan 34. sayısı 2017'de çıkmıştır (http://dergipark.ulakbim.gov.tr/iucografya/). Coğrafya Enstitüsü'nün yabancı dildeki yayın organı olan *Review of Geographical Institute of the University of Istanbul* isimli dergi ise İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde basılır ve 1954-1980 arası 17 sayı çıkarılır. YÖK Kanunun ile İstanbul Üniversitesindeki Coğrafya Enstitüsü'nün adı Coğrafya Bölümü'ne dönüştürülmesiyle, tıpkı Türkçe yayımlanan dergisi gibi yabancı dilde yayımlanan dergisinin ismi de değişir ve *Review of Department of Geography, Univ. of*

Istanbul olur ve 1986-1999 yılları arasında 5 sayı çıkarılır. Ülkemizdeki coğrafya araştırmaları kadar, yapılan Jeomorfolojik çalışmaların ulusal ve uluslararası çevrelerde duyurulmasında bu dergiler önemli ölçüde yardımcı olur.

Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi hocalarından Prof. Dr. Reşat İzbırak'ın, *Sistematik Jeomorfoloji* (1955) isimli kitabı; İstanbul Coğrafya Bölümü hocalarından Prof. Dr. Sırrı Erinç'in *Jeomorfoloji I* (1958) ile *Jeomorfoloji II* (1960) ve Prof. Dr. İsmail Yalçınlar'ın *Strüktüral Morfoloji I* (1958) ile *Strüktüral Morfoloji II* (1960) isimli İstanbul Üniversitesi yayınlarından çıkmış kitaplarının defalarca baskısı yapılmış olup, bunlar halen jeomorfolojinin temel ders kitapları arasında sayılır. Onlardan yaklaşık 10 yıl sonra, Ord. Prof. Dr. Ahmet Ardel ise, 1968 ve 1971'de ancak *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt 3: Jeomorfolojinin Prensipleri I. Fasikül* ve *II. Fasikül* isimli iki eser ortaya koymuştur. 1964 yılında kuruluş teşkilatlanmasını tamamlayan gerek akademik yaşamdaki ve gerekse kamuda çalışan Türk jeomorfologları, "Türkiye Jeomorfologlar Derneği" ismiyle Ankara'da mesleki bir dernek kurarlar ve meslekî bir dernekle de jeomorfologların hakları korurlar. 1969'da ilk bilimsel periyodik dergileri olan *Jeomorfoloji Dergisi*'ni çıkarırlar. Dernek, günümüze kadar ulusal ölçekte 15 bilimsel ve teknik kongre yapar ve derginin 21. ve son sayısını 1998'de yayınlar. En son geniş katılımlı ve ulusal ölçekte kongresi 1993'te Ankara'da yapılır.

1974'te Erzurum'daki Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde ve 1979 yılında İzmir'deki Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi'nde birer coğrafya bölümü daha açılır ve böylece 1970'li yıllarda ülkemizdeki coğrafya bölümlerini sayısı 4'e çıkar.[9] *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü/Bölümü Dergisi* gibi birçok üniversitemizin coğrafya bölümlerinde periyodik coğrafya dergileri yayımlanır; doğal olarak, bunların içinde coğrafya konuları olduğu kadar jeomorfolojik makaleler de yer alır. Bunlar, ilk yayınlanış sıralamasına göre şöyledir: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* (1966-1996 arası 12 sayı), Ege Üniversitesinin *Ege Coğrafya Dergisi* (TÜBİTAK'a bağlı olup 1983-2018 arasında toplamda 38 sayı), Erzurum - Atatürk Üniversitesinin *Doğu Coğrafya Dergisi* (1995-2018 arasında 40 sayı), Marmara Üniversitesinin *Marmara Coğrafya Dergisi* (1996-2018 yılları arasında 37 sayı). Bunlar halen yayın hayatına devam etmekte olan ve coğrafya kadar jeomorfoloji makalelerine de yer veren, internet ortamında da yayımlan hakemli bilimsel üniversite dergileridir.

İki yılda bir düzenlenen ve 2010 yılında "63. Jeoloji Teknik Kurultayı"na bildiri ile katılan jeomorfologlar olduğu gibi; İstanbul Jeolojisi Sempozyumu gibi illerin tematik yerbilimleri sorunlarının tartışıldığı sempozyumlara da jeomorfologlar çağrılı bildirili olarak davet edilirler.[10] İlki Gebze'de 1988'de düzenlenen, 1993,

---

9 Koçman, Asaf, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 1999, sy. 10, s. 1-14.

10 Ertek, *Türkiye'de Jeomorfoloji Araştırmaları (1923-2010)*, s. 240 - 252.

2001, 2003, 2005, 2007'de sürdürülen Kuaterner dönemi ülkemiz yerbilimleri ve jeomorfolojisinin tartışıldığı Türkiye Kuvaterneri (Turqua) toplantılarının sekizincisi 2018 Mayıs'ında İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü'nde yapılır ve ülkemiz jeomorfologları bildiriyle bu çalıştayları desteklerler. Yine MTA bünyesinde Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanan *MTA Dergisi*'nde ve *Mineral Research & Exploration Bulletin*'de, TÜBİTAK tarafından çıkarılan *Turkish Journal of Earth Sciences Dergisi*'nde İngilizce yayımlanan jeomorfoloji makaleleri de dış dünya ve bilim camiasıyla kurulan önemli köprülerdir.

1960-1980 yılları arasında İstanbul ve Ankara üniversitelerinin jeomorfoloji kökenli akademisyen hocaları doktora, doçentlik ve profesörlük çalışmalarıyla ilgili orijinal eserler ortaya koyarlar. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nde Hamit İnandık'ın Türkiye Gölleri ve Karst Jeomorfolojisi; Turgut Bilgin'in Samanlı Dağları, Biga Yarımadası, Munzur Dağları; Ajun Kurter'in Istranca Dağları ve Kastamonu Yöresi; Muzaffer Bener'in Göksu Vadisinde Karstlaşma ve Antalya-Gazipaşa Yalıtaşları; Korkut Ata Sungur'un Burdur, Acıgöl depresyonları ve Tefenni Ovası; Mehmet Ardos'un Problèmes Géomorphologiques du Taurus Central et de la Bordure Mediterranéenne (Turquie) ve Afyonkarahisar Havzası; Sermet Erer'in Simav ve Merzifon havzaları; Mehmet Yıldız Hoşgören'in İnegöl ve Akhisar havzaları; İbrahim Atalay'ın Erzurum Ovası ve çevresi, Burdur Havzası; Asaf Koçman'ın Kura Havzası; Akif Akkuş'un Devrez Çayı Vadisi; Kemal Göçmen'in Aşağı Meriç Vadisi; Barış Mater'in Elbistan Havzası toprakları; Ali Selçuk Biricik'in Beyşehir Gölü Havzası; Ankara Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nde Oğuz Erol'un Ankara Çevresi, Asi Deltası; Ayhan Sür'ün Türkiye'de Kar Yağışları ve Yerel Morfoloji; Özdoğan Sür'ün Yapısal ve Volkan Jeomorfolojisi; Erdoğan Akkan'ın Kızılırmak Vadisi ve Sinop Dolayı; İlhan Kayan'ın Güneybatı Anadolu ve Ege Kıyı Bölgeleri; Cemalettin Şahin'in (Gazi Üniv.) Çevresel Jeomorfoloji ve Afetler Coğrafyası oldukça ayrıntılı jeomorfolojik çalışmalar olup, bunların tamamına yakını daha sonra kendi üniversitelerinde kitap halinde yayımlanmıştır.

1975 yılında, Elazığ'daki Fırat Üniversitesinde, Konya'daki Selçuk Üniversitesinde ve Samsun'daki Ondokuz Mayıs Üniversitesinde birer coğrafya bölümü daha açılır. Böylece, ülkemizdeki coğrafya bölümü sayısı yediye çıkar. 1960'ta kanunlaşan 1750 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na dayalı her bölüm, kendi kürsülerinde (günümüz karşılığı anabilim dallarında) lisansüstü eğitimi çerçevesinde doktora da yaptırır. Jeomorfoloji, lisansüstü eğitimi de "Fiziki Coğrafya Kürsüleri"nde verilir. Tezli Fiziki Coğrafya mezunları, özellikle de jeomorfoloji bitirme tezi yapanlar MTA, DSİ, Topraksu, E.İ.E.İ., DMİ, Karayolları, Etibank, TPAO, belediyeler ve ilgili bakanlıklarda "jeomorfolog" olarak görev yaparlar.

Bu jeomorfologlar, 1/25.000 ölçekli jeomorfolojik haritalama, Kuaterner jeomorfolojisi, volkanizma, arazi kullanım potansiyel haritaları, mağara araştırmaları, endüstriyel hammadde, kum-çakıl depoları, yol yapımı, asma köprü

yapımı etüdleri, yer seçimi (karayolu, demiryolu, liman, nükleer santral yeri vb.), heyelan, baraj çalışmaları ve siltasyon, hidrografik ölçümler, meteorolojik değerlendirmeler, uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemleri uygulamaları gibi konularda çalışırlar.[11]

Ajun Kurter ve Mehmet Yıldız Hoşgören ekibi *Jeomorfoloji Tatbikatı* isimli kitaplarının ilkini 1975'de ve ikinci baskısını 1986'da daha da genişleterek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde yayımlarlar. Bu kitapta, çeşitli jeomorfolojik araştırma metotlarının yanı sıra, jeomorfoloji araştırmalarında kullanılan araç, gereç, malzeme ve yapılan çalışmalara yer verirler. Bilhassa "Hava Fotoğrafları" ve "Sedimantolojik Analizler" bölümleri halen birçok üniversitemizdeki lisansüstü derslerinde ayrıntısıyla verilen derslere dönüşür. Sedimatoloji-Jeomorfoloji laboratuvarlarının desteğiyle, günümüz üniversitelerinde okutulması sürdürülen, konusunda yazılmış ayrıntılı tek uygulamalı jeomorfoloji kitabıdır. Lakin 2015'lerde Tevfik Erkal ve Barış Taş ekibi günün koşullarını da yansıtan bir "Uygulamalı Jeomorfoloji" kitabını yayımlarlar.

6 Kasım 1981'de Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Kanunu'nun çıkmasıyla, daha önceleri anabilim dallarındaki (kürsülerdeki) sertifikalı sistemden, bölüm programına ve ders geçme sistemine geçilir. 1982'de İstanbul'da Marmara Üniversitesinde, İzmir'de 9 Eylül Üniversitesinde ve Van'da Yüzüncü Yıl Üniversitesinde açılan coğrafya bölümleri ve coğrafya eğitimi bölümleri içinde jeomorfoloji, yine ders ve araştırmalarla temsil edilir. Coğrafya bölümlerinin sayısı 10'a çıkar. YÖK Kanunu sonrasında 1982'de, İstanbul Üniversitesinde 'Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü' kurulur ve buradaki anabilim dallarından biri de Jeomorfoloji Anabilim Dalı olur. Prof. Dr. Sırrı Erinç ve Prof. Dr. Necdet Tunçdilek'in kuruculuğundaki enstitüde birçok araştırma projesi yanında jeomorfoloji projelerine de imza atılır.[12] Enstitünün Jeomorfoloji Anabilim Dalı'nda 18 doktora ve 63 yüksek lisans öğrencisi yetişir. Bir araştırma gemisine, bir jeomorfoloji-sedimantoloji laboratuvarı yanında birçok laboratuvara (kimya, biyoloji vb.) sahip olan enstitüde *Bülten* adıyla 11 sayılık bilimsel bir dergisi de 1984-1994 yılları arasında yayımlanır. 1984-1997 yılları arası "Jeomorfoloji alanında" lisansüstü eğitimi alıp yetişen o günün elemanlarının büyük çoğunluğu günümüz üniversitelerinin (Prof. Dr. Atilla Sesören, Prof. Dr. Sancar Ozaner, Prof. Dr. Recep Efe, Prof. Dr. Hüseyin Turoğlu, Prof. Dr. Tevfik Erkal, Prof. Dr. Türkan Vildan Altın, Doç. Dr. T. Ahmet Ertek, Yrd. Doç. Dr. A. Cem Güneysu, Yrd. Doç. Dr. Bekir Necati Altın, Yrd. Doç. Dr. Cengiz Kayacılar, Yrd. Doç. Dr. Nurdan Keser, Yrd. Doç. Dr. Lütfi Nazik, Yrd. Doç. Dr. Bora Avşarcan) ve kamu kurumlarının özellikle MTA Genel Müdürlüğü'nün (Dr. Ömer Emre, Dr. Kenan Tüfekçi, Mustafa Keçer) akademisyenleri ve araştırmacılarıdırlar. Ancak aradan geçen 10 yıllık bir süre sonrasında

11 Erol, "Türkiye'de Jeomorfoloji", s. 112-118.

12 Erinç vd., *Trakya ve Batı Anadolu'nun Uygulamalı Jeomorfoloji Haritası*, 1984.

1992'de yapılan bir yasal düzenlemeyle bu enstitünün ismi 'Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü'ne dönüştürülür. Burada coğrafya ile ilgili anabilim dalları kapatılır ya da küllenmeye bırakılır, tıpkı "Jeomorfoloji Anabilim Dalı" gibi… Dergisinin ismi de *Turkish Journal of Marine Science* olur ve son dönemde de *Journal of the Black Sea/Mediterranean Environment* adıyla İngilizce olarak yayımlanır ve burada jeomorfoloji araştırmalarına da yer verilir.

Jeomorfoloji ise, enstitüde 'Kıyı Jeomorfolojisi' ve 'Türkiye Kıyı Jeomorfolojisi' dersleriyle temsil edilir.

YÖK ile birlikte (1981), sosyal bilimlerde yüksek lisans ve doktora tez programlarının yürütülmesi için her üniversite bünyesinde birer sosyal bilimler enstitüsü kurulur. Jeomorfoloji lisansüstü çalışmaları da, bu enstitüler bünyesinde oluşturulan 'Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı' ve daha sonraları ise 'Coğrafya Anabilim Dalı'nda yaptırılmaya başlanır. Burada, yüksek lisansını jeomorfoloji ya da uygulamalı jeomorfoloji konularında yapıp, teorik derslerini ağırlıklı olarak jeomorfoloji derslerinden seçen morfologlar DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) kadro kanununa göre, ancak "Jeomorfolog" olarak çalışma hakkını elde ederler ve ilgili kurumlarda çalışmaya başlarlar. Akarsu-göl, karst, glasiyal, periglasiyal, kıyı, denizaltı, kurak ve yarı kurak bölgeler jeomorfolojisi gibi jeomorfolojinin alt disiplininde, ayrıca çözülme ve toprak ile heyelan ve kütle hareketleri, sel-taşkınlar, doğal afetler gibi uygulamalı jeomorfoloji konularında, yapısal ve tektonik morfoloji konularında akademik düzeyde birçok jeomorfolog yetişir: Sadettin Tonbul Elazığ Dolayları; Ali Fuat Doğu Doğu Karadeniz Dağlarında Buzul Şekilleri; Ertuğ Öner Samsun Çevresi; Hakan Yiğitbaşıoğlu Gülnar-Meydancıkkale, Burdur Havzası ve Seyfe Gölü ve Çevresinin jeomorfolojisi; Recep Efe Gönen Havzası, Biga Dolayları, Ermenek Çayı Havzası; Ali Uzun Masat Çayı Havzası, Hayriye Sayhan Tomarza-Pınarbaşı Havzası; Nuriye Farımaz Garipağaoğlu Doğu Anadolu'da Ulaş Havzası, Mehmet Ali Özdemir Pötürge-Şiro Çayı Havzası, Özer Yılmaz Horasan Çevresi, İhsan Çiçek Mut ve Yakın Çevresi; Hüseyin Turoğlu Reşadiye Yarımadası, İzmit Körfezi- Sapanca Arası, Bartın Havzası; Tuncer Demir Welsh Stream, Akarsu Jeomorfolojisi; Abdullah Soykan Kepsut-Susurluk Kuzeyi Arası Simav Çayı Vadisi, Bigadiç Depresyonu; Uğur Doğan Çandır Miyosen Havzası, Manavgat Nehri Havzası; Halil İbrahim Zeybek Artova Depresyonu; A. Evren Erginal Orhaneli Çayı Havzasının Aşağı Kesimi; İsa Cürebal Madra Çayı Havzası; İbrahim Kopar Hasan Dağı ve Yakın Çevresi ile Melendiz Çayı ve Karasu Çayı, Türkan Vildan Altın Karadeniz Ereğlisi-Alaplı, Aladağlar (Ecemiş Çayı Aklanı) Üzerinde Buzul ve Karst Jeomorfolojisi; Nurfettin Kahraman Sakarya Deltası ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi, Cemalettin Şahin (Marmara Üniv.) Erbaa-Niksar Havzası ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojik Etüdü, Murat Sunkar Kangal Havzasının (Sivas) Jeomorfolojisi, Sabri Karadoğan'ın Kuruluş Yeri Açısından Malatya ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi, Adıyaman Havzasının Genel ve Uygulamalı Jeomorfolojisi; gibi jeomorfolojik araştırmalarıyla son dönem 2000'lerin genç profesör jeomorfologlarıdır.

M. Taner Şengün'ün Harput Platosunda Doğal Ortam İnsan İlişkileri ve Doğal Çevre Planlaması; M. Kirami Ölgen'in Aşağı Bakırçay Vadisi ve Çevresinin Jeomorfolojisi; Hasan Özdemir'in Havran Çayı Havzasının (Balıkesir) Cbs ve Uzaktan Algılama Yöntemleriyle Taşkın ve Heyelan Risk Analizi, T. Ahmet Ertek Kocaeli Yarımadasının Kuzeydoğu Kesiminin Jeomorfolojisi, Yenişehir Havzasının Jeomorfolojisi, İstanbul İlinin Jeomorfolojisi gibi jeomorfolojik araştırmalarıyla günümüzün doçentleridir.

Bora Avşarcan Fethiye Körfezi Kuzeyindeki Dağlık Kesim, Türkiye'de Yalıtaşları; Nilüfer Pekcan Düzce-Akçakoca Arası; Lütfi İhsan Sezer Manisa-Yamanlar Dağı, Karaburun Yarımadası; Recep Bozyiğit Eşen Çayı Havzası'nın Jeomorfolojisi; Ayhan Özoğul Balıkesir Ovasının ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi ile Uygulamalı Jeomorfolojisi, A. Cem Güneysu Hereke Karstı, Eğirdir Gölü Güneyinin Karstı, Kapıdağ Yarımadası Kıyıları; İskender Dölek Bolaman Çayı (Ordu) Havzasının Uygulamalı Jeomorfoloji Etüdü gibi araştırmalarıyla dönemin kıdemli yardımcı doçentleri (Dr. Öğr. Üyesi)'dirler.

Cihan Bayrakdar'ın Akdağ Kütlesinde (Batı Toroslar) Karstlaşma-Buzul İlişkisinin Jeomorfolojik Analizi; Zeynel Çılğın'ın Ovacık Ovası (Tunceli) ve Çevresinin Jeomorfolojisi ile Dedegöl Dağı (Batı Toroslar) Buzul Jeomorfolojisi Etüdü; İsmail Ege'nin Bolkar Dağlarının Doğu Kesiminde Jeomorfolojik Birimler Üzerinde Arazi Kullanımı; Ebru Akköprü'nün Van Gölü'nün Güneybatı Kısmında Jeomorfolojik Araştırmalar (Tatvan-Göllü); Muhammed Zeynel Öztürk'ün Kuzey Kıbrıs Kuvaterner Depoları ve Tarihlendirme Çalışmaları; Serdar Vardar'ın Madra Çayı Deltası ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi, Küçük Menderes Havzası Doğu Bölümünün Fiziki Coğrafyası ve Ödemiş Ovasında Paleocoğrafya Araştırmaları; Ergin Canpolat'ın Gölcük (Isparta) Volkanizması ve Volkanik Gaz Risk Analizi çalışmalarıyla genç yardımcı doçentler (Dr. Öğr. Üyesi)'dir.

Sancar Ozaner Kula Volkanları, Mustafa Karabıyıkoğlu Konya Havzasının Geç Kuaterner Evrimi, Tevfik Erkal Yeşilırmak Deltası; Lütfi Nazik Beyşehir Gölü Yakın Güneyinin Karstı, Beyşehir Gölü Güney Batısı ile Kembos Polyesi Arasının Karstı; Kadir Tuncer Sakarya Nehri-Göynük Çayı Arasının Karstı gibi jeomorfoloji araştırmaları yapan ve MTA Genel Müdürlüğü'ndeki çalışmalarından sonra üniversitelere geçen akademisyen jeomorfologlardır. Necip Mülazımoğlu İskenderun Körfezi Çevresi, Yılmaz Güner Erciyes Dağı Volkanizması, Nuri Güldalı Elmalı-Bucak Arasının Karstı, Muammer Atiker Sivas Kızılırmak Vadisi Çermik Dolayı ve İlbulak Dağı-Büyük Sincanlı Ovası ve Afyon Ovaları Arası; Tanju Kozan K. Menderes Deltası ve Güneyi; Ömer Emre Ürgüp-Avanos Arası, Hasandağ-Keçiboyduran Dağı Yöresi Volkanizması; Kenan Tüfekçi Rahat Dağı; Mustafa Keçer Erzincan Ovası ve Yakın Çevresi Araştırmalarıyla ve Veli Bulut, Fikret Özdüm vd. MTA'dan emekli olan jeomorfologlardır.

Yukarıda anılan jeomorfologların tamamı hemen hemen lisansta mezun oldukları üniversitelerinde ya da ülkemizin bir başka üniversitesinde doktoralarını bitirirler. Ancak bunların yanı sıra bazı jeomorfologlar ise; yurtdışında lisansüstü çalışmalarını tamamlayarak yurda döner ve üniversitelerimizde çalışmaya başlarlar. Bunlardan Prof. Dr. Mehmet Ardos 1961'de İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nden mezun olduktan sonra, doktorasını 1967'de Fransa'nın Clermont-Ferrand Üniversitesinde "Problèmes Géomorphologiques du Taurus Central et de la Bordure Mediterranéenne (Turquie) - Orta Toroslar ve Onun Akdeniz'e Mücavir Kısımlarının Jeomorfolojik Problemleri" başlıklı bir morfoloji doktorası tezi yapar. Ardından, Prof. Dr. Barış Mater ise 1967'de İstanbul Üniversitesi Fiziki Coğrafya Kürsüsünden mezun olduktan sonra, 1972'de Durham Üniversitesi Fen Fakültesi'nde "Morphological Characteristics and Pedogenesis of the Soils in the Elbistan Basin, Eastern Anatolia, TURKEY – Elbistan Havzasının Topraklarının Toprak Gelişimi ve Morfolojik Karakterleri, Doğu Anadolu, Türkiye" başlıklı teziyle toprak doktorası yaparak yurda dönen akademisyen hocalardandır. Bir dönem Harran Üniversitesinde görev yapmış olan ve halen Akdeniz Üniversitesi Coğrafya Bölümü kurucu öğretim üyelerinden lisansını Erzurum Atatürk Üniversitesinde tamamlayan Prof. Dr. Tuncer Demir, 1996'da yüksek lisansını Galler'deki Wales Üniversitesinde; 2000'de doktorasını İngiltere'nin Durham Üniversitesinde tamamlar ve yurda döner; günümüzde Akdeniz Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nde görev yapmaktadır.

Prof. Dr. İbrahim Atalay, *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş* isimli kitabını 1982'de ve 1987'de genişleterek İzmir'de Ege Üniversitesinde yayımlar. Kendi görüşleri yanında, birçok akademisyen jeomorfologun çalışmasını özellikle yüksek lisans, doktora ve doçentlik çalışmalarını ya da üniversite projelerinin kısa özetlerini ve özellikle haritalarını bu kitapta toplar.

1983-2007 yılları arasında birçok baskısı yapılan Prof. Dr. Mehmet Yıldız Hoşgören'in *Jeomorfoloji'nin Ana Çizgileri I* ve *Jeomorfoloji'nin Ana Çizgileri II* isimli kitapları, günümüz coğrafya bölümleri ile coğrafya öğretmenliği bölümlerinin jeomorfoloji derslerinde okutulan başvuru kitaplarındandır.

Prof.Dr. Oğuz Erol, 1992'de İ. Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü yayını olarak *Klimajeomorfoloji* isimli kitabı kaleme alarak yayımlar ve jeomorfolojiye yeni bir bakış açısı kazandırır.

Türkiye'de modern jeomorfolojinin kuruluş-gelişme dönemi olarak nitelendirdiğimiz 1933-1999 arasındaki dönem içinde; kıyı, denizaltı, volkan, kurak-yarı kurak bölgeler, buzul ve karst jeomorfolojisi gibi jeomorfolojinin alt disiplinleri hakkında ayrıntılı kitaplar da yayımlanır. Hamit İnandık'ın *Kıyı Morfolojisi ve Denizaltı Reliefi* (1960); yine İnandık'ın *Karst Jeomorfolojisi* (1962); Özdoğan Sür'ün *Yanardağlar* (1982); Mehmet Ardos'un *Volkan Coğrafyası* (1987); *Volkanoloji* (1989); İbrahim Atalay'ın *Denizaltı Jeolojisi ve Jeomorfolojisi* (1993); Nilüfer

Pekcan'ın *Karst Jeomorfolojisi* (1995, 1999) kitapları temel ders kitapları arasında yerlerini alırlar.

Jeomorfolojide en önemli sorunlardan biri de, 5000 kelimeye yaklaşan terminolojisi ile kavramların anlaşılabilirliğidir. Bu amaçla, gerek coğrafya ve gerekse jeomorfolojide birkaç sözlük denemesi bulunur. Bu sözlüklerden ilki 1962'de 6 dilde yayımlanan Sami Öngör'ün *Coğrafya Sözlüğü*'dür. Daha sonra ardından Reşat İzbırak'ın 1964'te 4 dilde *Coğrafya Terimleri Sözlüğü* Ankara'da baskıya girer ve günümüze kadar sayısız baskısı yapılır. Jeomorfoloji sözlüğü olarak ise; *Açıklamalı Fransızca- Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü* adıyla Mehmet Ardos ilk sözlüğü 1988'de İstanbul Üniversitesinde çıkarır. Daha sonra 1997'de Mehmet Ardos ve Nilüfer Pekcan tarafından *Jeomorfoloji Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri)* yayınlanır. Son olarak, Emrullah Güney, geniş kapsamlı *Jeoloji-Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*'nü 1994'te Diyarbakır'da çıkarır. Böylece gerek jeomorfologlar ve coğrafyacılar; gerekse farklı disiplinlerden olanların beklentileri de bu sözlüklerle karşılanmış olur.

Coğrafyanın ve dolayısıyla jeomorfolojinin gelişimi amacıyla 1988 yılında Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu yapısı içinde 'Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu' kurulur. 1989-1996 arası *Coğrafya Araştırmaları* isimli bir dergi de yayımladıkları halde, sonradan bu kol kapatılır. Yine bu dönem içinde, Ankara Üniversitesinde 1988'de kurulan ve halen aktif olarak çalışmalarını sürdüren 'Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi' (TÜCAUM) bulunur. *Türkiye Coğrafyası Dergisi* ismiyle 1992-2001 arası 8 sayı çıkartılır[13], dergi ismi 2003'den itibaren *Coğrafi Bilimler Dergisi* (*Turkish Journal of Geographical Sciences*) olur ve Türkçe, İngilizce Almanca, Fransızca olarak 2017 yılına kadar 30 sayı çıkar. Halen Ankara Üniversitesine bağlı olan bu merkezde, 1988-2016 yılları arasında bilimsel amaçlı 9 tane ulusal coğrafya sempozyumu düzenlenmiştir.

Türkiye, teşkilatlanma açısından dünyanın en eski jeomorfoloji derneklerinden birine (Türkiye Jeomorfologlar Derneği, 1964) sahiptir. Dünya jeomorfologlarının uluslararası birliği olan "Uluslararası Jeomorfologlar Birliği (International Association of Geomorphologists) (IAG) (http://www.geomorph.org/)", 1989'da Almanya'nın Frankfurt kentinde kurulur. Uluslararası Jeomorfologlar Birliği tarafından ülkemiz jeomorfologlarının da katılımlarıyla güçlenen ve 4 yılda bir düzenlenerek dünya jeomorfologlarını bir araya getiren ve paylaşımlarını sağlayan uluslararası jeomorfoloji kongrelerinin yapıldığı kentler ve tarihleri ise sırasıyla şöyledir: Manchester 1985, Frankfurt 1989, Hamilton 1993, Bologna 1997, Tokyo 2001, Zaragoza 2005, Melbourne 2009, Paris 2013, Yeni Delhi 2017. Ayrıca, jeomorfolojinin alt disiplinlerinde, heyelan, karst, kıyı, glasiyoloji, mağara vb. konuların işlendiği INQUA çalıştaylarına da ülkemizden birçok jeomorfolog bildiriyle katılır. Özellikle 2000'lere doğru, teknolojik olanakların artışıyla dijital ortamda internet

13 http://tucaum.ankara.edu.tr/turkiye-cografyasi-arastirma-ve-uygulama-merkezi-dergisi/.

dergiciliğinin dünyada hızla gelişmesiyle, ülkemiz jeomorfologların uluslararası alandaki birçok dergide (*Geomorphology, Zeitschrift für Geomorphologie, Catena, Marine Sciences, Tectonics, Tectonophysics, Journal of Coastal Research,Geografiska Annaler Series A: Physical Geography, Turkish Journal of Earth Science, Geodinamica Acta, Earth Surface Processes and Landforms, Quaternary Research, Quaternary International* gibi dergilerde) makaleleri yayımlanır.

C. Bilgisayar Çağı'ndaki Jeomorfoloji: Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Uygulamaları Dönemi (2000-2018)

Bilgisayarların hemen 2000'li yıllarda her ortamda yaygın kullanımı, internet kullanımının yaygınlaşarak üniversitelere ve devlet kurumlarına girişi, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bilim adamları kadar kurumlarda da daktilodan-bilgisayara; telgraf ve telefondan-internete ve cep telefonlarına; katır sırtından-yaygın kullanımıyla dört çekişli arazi araçlarıyla yapılan saha çalışmalarına ve hatta hava fotoları çekimlerimden – insansız hava araçları (dron) çekimlerine kadar çok hızlı bir geçiş olur. Bu geçiş sürecinde diğer disiplinlerde olduğu gibi; coğrafya kadar jeomorfolojide de muazzam sıçramalar ve dolayısıyla bilimsel gelişmeler kaydedilir. Uydu görüntüleri ve uzaktan algılama sistemleri ile coğrafi bilgi sistemlerine (CBS) yönelik çeşitli paket programlar, özellikle jeomorfoloji haritalarının çizimi, üretimi ve raporlandırılmasında verimli birer araç oluştururlar. Bu dönem, çağın gereği olarak jeomorfoloji bilimi de, bilgisayar çağına ayak uydurur.

Temel ders kitaplarının yayımı 2000 yılından sonra bu dönemde de sürer: Hakan Yiğitbaşıoğlu'nun *Volkanlar* (2000); Ayhan Sür, Özdoğan Sür ve Hakan Yiğitbaşıoğlu'nun *Volkanlar* (2002); Nilüfer Pekcan'ın *Kurak ve Yarıkurak Bölgeler Jeomorfolojisi* (2002); Hüseyin Turoğlu'nun "*Buzul ve Buzul Jeomorfolojisi* (2011)".

2015 yılında bir yayınevimizin girişimi ve Doç. Dr. Mustafa Karabıyıkoğlu'nun önderliğinde ve Prof. Dr. Uğur Doğan'ın editörlüğünde ders kitabı niteliğinde orijinali İngilizce olan Richard John Huggett'ın *Fundamentals of Geomorphology* isimli kitabının 3. baskısı yedi jeomorfolog akademisyen hoca (bölüm yazarları sırasıyla: Prof. Dr. Uğur Doğan, Doç. Dr. Mustafa Karabıyıkoğlu, Doç. Dr. Cengiz Yıldırım, Doç. Dr. Tolga Görüm, Prof. Dr. İhsan Çiçek, Prof. Dr. Ahmet Evren Erginal, Yrd. Doç. Dr. Levent Uncu) tarafından bölümler halinde Türkçeye çevrilerek, ülkemiz üniversitelerinde okutulmak üzere *Jeomorfolojinin Temelleri* isimli ciddi bir kitap jeomorfologlara kazandırılır.

"Dijitalleşme Çağı" ya da "Sayısallaşma Çağı" da dediğimiz bilgisayar çağı döneminde; yurtdışında mastır, doktora ya da doktora sonrası çalışmaları tamamlayan birçok akademisyen daha olmuştur: Prof. Dr. Murat Karabulut "Characteristics of Moraines and Development of Soils in the Front Range (Colorado) USA - ABD'nin Front Range Bölgesinde (Colorado) Moren Depolarının Özellikleri ve Bu Depolar Üzerinde Toprak Oluşumu" konusunda yaptığı doktorasını 2001'de ABD'de

University of Nebraskan/Art and Sciences'da tamamlamıştır. Halen Kahramanmaraş-Sütçü İmam Üniversitesi Coğrafya Bölümünde akademisyen olarak görev yapmaktadır. 1995'de lisans ve 1998'de yüksek lisansını Ankara Üniversitesinde tamamlayan ve bir dönem Ankara ve Ege üniversiteleri Coğrafya Bölümlerinde görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Levent Uncu, Almanya'nın Marburg-Philipps Üniversitesinde "Holocene landscape changes of the Lezha region (A contribution to the palaeogeographies of coastal Albania and the geoarchaeology of ancient Lissos" isimli bir doktora tezi de hazırlayarak 2011'de Bilecik'e Şeyh Edebali Üniversitesine akademisyen olarak döner. 2001'de lisans ve 2005'de yüksek lisansını Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde tamamlayan Dr. Öğr. Üyesi Ebru Akköprü, "Van Gölü'nün Güney Batı Kısmında Jeomorfolojik Araştırmalar (Tatvan-Göllü) - Etudes Geomorphologiques dans la Partie Sud-Ouest du Lac de Van (Tatvan-Göllü)" isimli doktora tezini Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Paris I Panthéon Sorbonne Üniversitesi gibi üniversitelerde 2006-2011 tarihlerinde paralel olarak çalışmalarını Van-İstanbul-Paris'te sürdürür ve 2011'de tezini hem İstanbul ve hem de Paris'te savunarak; Van Yüzüncü Yıl Üniversitesine akademisyen olarak döner. Doç. Dr. Cengiz Yıldırım; İ. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2002'de tamamladığı "Kurşunlu-Mudanya (Bursa) Arasının Kıyı Jeomorfolojisi" isimli yüksek lisans tezinden sonra; bir süre MTA'da jeomorfolog olarak çalışır ve İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü'nde 2008'de "Almacık Bloku ve Yakın Çevresinin Morfotektoniği" isimli bir tez de yaparak doktorasını tamamlar. Sonrasında Almanya'daki Potsdam Üniversitesinde Post-Doc yaparak 2012'de yurda döner; halen İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü'nde akademisyen olarak görev yapmaktadır. 2002'de yüksek lisansını ve 2007'de doktorasını İstanbul Üniversitesinde tamamlayan Doç. Dr. Hasan Özdemir, İsviçre'deki Cenevre Üniversitesinde 2009'da "GIS Based Landslide Risk Assessment at Basin Scale" isimli ikinci yüksek lisansını ve 2012'de İngiltere'nin Bristol Üniversitesinde Post-Doc çalışmasını tamamlayarak 2012'de İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü'ne geri döner. Doç. Dr. Tolga Görüm ise; İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2006'da "Coğrafi Bilgi Sistemi ve İstatistiksel Yöntemler Kullanılarak Heyelan Duyarlılık Analizi: Melen Boğazı ve Yakın Çevresi" isimli bir yüksek lisans tezi yapar. Yıldız Teknik Üniversitesinde bir süre Araştırma Görevlisi olarak çalışır. Doktorasını yapmak üzere Hollanda'ya gider ve Universiteit Twente Faculty of Geo-Information Science and Earth Observation Earth Systems Analysis'da "Towards a Better Understanding of Earthquake Triggered Landslides: An Analysis of the Size, Distribution Pattern and Characteristics of Coseismic Landslides in Different Tectonic and Geomorphic" environments isimli doktorasını tamamlayarak 2013'te yurda döner. Yıldız Üniversitesi ile İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nde bir süre öğretim üyeliği yapar. 2018'de İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü'ne geçer ve doçent

olur. Görüleceği üzere jeomorfologlara tanınan fırsatlar nispetinde bu dönemde yurtdışındaki uzmanlaşma çalışmalarında ciddi artış görülür.

Türkiye jeomorfologları; "Türkiye Jeomorfologlar Derneği" isimli derneklerinin çatısı altında iki yılda bir toplanıp, olağan kongrelerini ve dolayısıyla sunumlu bildirili konferanslarını yaparak meslektaşlarını bir araya getirir. Ancak, 1993-2008 yılları arasındaki uzun soluklu arada bu gerçekleşemez. 15 yıl aradan sonra jeomorfologlar, Çanakkale'de toplanırlar, ancak bu kez dernek çatısı altında değil; bir üniversitenin ev sahipliği altındadırlar. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü ve Coğrafya Bölümü tarafından 20-23 Ekim 2008 tarihleri arasında düzenlenen "Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu"nda dört gün boyunca çok sayıda bildiri sunulur. Sempozyum, bir önceki yıl ebediyete göç eden jeomorfolog hocalardan merhum Prof. Dr. Mehmet Ardos anısına düzenlenir. Öncesinde; coğrafyacılar kadar jeomorfologlar da, arka arkaya duayen jeomorfoloji hocalarını kaybederler. 2002'de Erinç ve 2003'de Yalçınlar vefat eder. Bu vefatlardan sonra, bu iki saygın hocaları anısına coğrafyacılar bir araya gelerek üç sempozyum düzenlerler. Türk Coğrafya Kurumu'nun önderliğinde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ve Deniz Bilimleri İşletmeciliği Enstitüsü hocalarının destekleriyle ulusal ve uluslararası coğrafya sempozyumları (2003 ve 2004'te Prof. Dr. Sırrı Erinç anısına) ve Ulusal Coğrafya Kongresi (2005'te Prof. Dr. İsmail Yalçınlar anısına) düzenlenir ve bu sempozyumların bildiri kitapları yayımlanır. Türk jeomorfologları, üniversitelerin ev sahipliğinde; 2008 yılı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nün sonrasında; sırasıyla 2010'da Afyon-Kocatepe Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nün, 2012'de Hatay-Mustafa Kemal Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nün, 2015'de Samsun-Ondokuz Mayıs Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nün ve son olarak 2017'de Elazığ-Fırat Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nün ev sahipliklerinde ülkemizde "Jeomorfoloji Sempozyumları"nı yeniden hayata geçirerek 2-3 yılda bir bu sayede meslektaşlarını bir araya getirerek bilgi alışverişinde bulunurlar. Bu beş sempozyumunda bildiriler kitabı yayınlanır. Hatta, Hatay ve Elazığ'da yapılan sempozyumların son günlerinde arazi çalışmaları da yapılmıştır.

24 Nisan 2015 günü İstanbul Üniversite Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hüseyin Turoğlu önderliğinde ve Türkiye'nin farklı üniversitelerinde görev yapan akademisyen jeomorfologların girişimiyle "Jeomorfoloji Derneği" (www.jd.org.tr) ismiyle İstanbul'da bir dernek kurulur. Ankara'da bulunan, ancak bilimsel faaliyetleri gün geçtikçe zayıflayan Türkiye Jeomorfologlar Derneği'nin -belki de yıllardır gerçekleştiremediği yerini doldurmaya çalışarak- onun yerini alacak bu dernek; kısa sürede "Uluslararası Jeomorfologlar Derneği – IAG" ile ilişkilerini artıracağı bir gerçektir.

MTA, 2000 yılından itibaren Türkiye heyelan sahalarını ele alarak 1/500.000 ölçekli 'Türkiye Heyelanları'nın kuzeyli 6 paftasını bitirmiş, diğer 12 paftayı da hazırlamayı sürdürmektedir. Hatta bunlar içerisinde 1/25.000 ölçekli olanların ise,

yarıya yakını tamamlanır. Oğuz Erol tarafından, 1/1.000.000 ölçekli morfometrilitoloji ağırlıklı 'Türkiye Jeomorfoloji Haritası' MTA'da 3 pafta halinde (1991) ve 1/2.000.000 ölçeklisi ise (2012) tek pafta halinde hazırlanır. Tematik olarak, yine MTA tarafından hazırlanan İstanbul'un batısının yerbilimleri bakımından araştırmasında 1/50.000 ölçekli jeomorfoloji haritasının yer alması[14]; genel jeomorfoloji haritaları kadar baskı kalitesi yüksek ve kamuya sunulan büyük ölçekli jeomorfoloji haritalarıdır. 1984'de Sırrı Erinç, Ajun Kurter, Okay Eroskay ve Barış Mater ekibi tarafından tamamlanan bir TÜBİTAK projesinde "Trakya ve Batı Anadolu'nun Uygulamalı Jeomorfoloji Haritası" ülkemizin 31° doğu boylamına kadar olan batı kesiminin orta ölçekte 1/500.000 ölçekli bir jeomorfoloji haritasıdır. Bu haritanın orijinali sadece İ.Ü. Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü "Sırrı Erinç Dersliği"nde bulunur ve kuru boyama kullanıldığı için zamanla renkleri solmuştur. Ahmet Ertek ve Hasan Özdemir ikilisi tarafından ise; bu haritanın güncellenmiş kabartmalı sayısal hali (hillshade-digital baskısı) İstanbul Üniversitesinde bir projeyle coğrafya ve yerbilimleri ailesine sunulmuştur.[15] Bu haritanın orijinalleri; Antalya'daki Akdeniz Üniversitesi Coğrafya Bölümü "Sırrı Erinç Dershanesi"nin girişinde ve kabartmalı sayısal hali ise, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü katında asılıdır. "Trakya ve Batı Anadolu'nun Uygulamalı Jeomorfoloji Haritası"na benzer lejand uygulamasıyla, "Orta ve Doğu Anadolu Jeomorfoloji Haritası"nın çiziminin ve dolayısıyla "Türkiye Jeomorfoloji Haritası (1/500.000)"nın tamamlanarak bitirilmesi, halen pek çok jeomorfologun proje hayalleri arasındadır.

Gerek coğrafyanın altın çağını yaşadığı 70'lerden sonraki dönemde olsun, gerekse özellikle 2000'lerden sonraki bu son dönemde olsun; yardımcı disiplinlerden coğrafyacıların ve özellikle jeomorfolog hocalarla birlikte projeler yapan ve eserler, kitaplar, makaleler ortaya çıkaran profesör birçok bilim insanı vardır. Disiplinler arası ilişkinin gereği olarak; bunların birkaçının ismini burada saymak gereklidir: Jeolojide İhsan Ketin, Yücel Yılmaz, Celal Şengör, Naci Görür, Aral Okay, Namık Çağatay, Okan Tüysüz, Mehmet Sakınç, Erdinç Yiğitbaş, Erkan Gökaşan, Oya Algan, Atilla Çiner ve Mehmet Akif Sarıkaya; hidrojeolojide Okay Eroskay, Erdoğan Yüzer, Mahir Vardar ve Turgut ÖZTAŞ; jeofizikte İhsan Özdoğan, Haluk Eyidoğan, Fatih Adatepe; orman mühendisliğinde Doğan Kantarcı, Burhan Aytuğ ve Ahmet Hızal; tarihte Afif Erzen, Mehmet Özsait; prehistorya ve arkeolojide

14 Duman, Taner, Mustafa Keçer, Ş. Ateş, Ömer Emre, İ. Gedik, F. Karakaya, S. Durmaz, Ş. Olgun ve O. Gökmenoğlu, *İstanbul Metropolü Batısındaki (Küçükçekmece-Silivri-Çatalca Yöresi) Kentsel Gelişme Alanlarının Yer Bilim Verileri"*, Mta Gn. Md., Özel Yayın Serisi: 3, Ankara, 2004, 249 s.

15 Ertek, T. A., H. Özdemir, B. Sol, E. Elbası, *Digitizing And Updating Of Applied Geomorphological Map Of Western Anatolia And Thrace Using Geographical Information Systems, Igu-Regional Geography Conference, 17-21 August 2015*, Moscow State Univ., Moscow, Russia, 2015.

Halet Çambel, Ufuk Esin, Güven Arsebük ve Mehmet Özdoğan hemen akla gelen bilim dünyamızın duayenleridir.

Ege Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı ve emekliliği sonrasında Burdur-Mehmet Akif Üniversitesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. İbrahim Atalay'ın önderliğinde, 2008, 2010, 2013, 2016 Mayıs ya da Haziran aylarında; ilki Balıkesir Üniversitesi Konferans Salonlarında ve diğerleri Antalya/Kemer'deki Rose Residans Beach Hotel'de düzenlenen Uluslararası Coğrafya Sempozyumu (GEOMED); ülkemiz ve dünya coğrafyacılarını olduğu kadar jeomorfologları da bir araya getiren, aralarındaki bilimsel ilişkileri kuvvetlendirip devam ettiren faaliyetlerden birisi olarak periyodik sempozyumlar arasında yerini alır.

Jeomorfoloji ile sözlük çalışmaları bu dönemde de sürer. 2004'te Prof. Dr. İbrahim Atalay geniş kapsamlı *Doğa Bilimleri Sözlüğü*'nü; 2011'de Prof. Dr. Mehmet Yıldız Hoşgören ise nitelikli bir sözlükle *Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*'nü yayımlarlar.

Yine bu dönemde, özellikle jeomorfolojik anlamda tarihlendirme (yaşlandırma) metotlarının ülkemizde de gelişmesi ve uygulanabilirliği, yerbilimlerinde olduğu kadar jeomorfoloji disiplininin gelişmesine ve dolayısıyla ülkemiz yerbilimleri içinde gereken yere oturmasına neden olur. Bunların başında, özellikle jeomorfolog akademisyenlerden Harran Üniversitesinden Doç. Dr. Tuncer Demir'in Fırat ve Gediz nehirleri akarsu taraçalarını ve Kula volkanitlerini; Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Uğur Doğan'ın Dicle Nehri akarsu taraçalarını radyometrik yöntemlerle yaşlandırmaları gelir. İTÜ'den Doç. Dr. Cengiz Yıldırım ve İTÜ'den Doç. Dr. Tolga Görüm, Niğde Üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Muhammed Zeynel Öztürk ve ayrıca bunların yanı sıra; bilhassa Ardahan Üniversitesinden ve sonrasında tekrar ÇOMÜ'den Prof. Dr. Ahmet Evren Erginal ve İstanbul Üniversitesinden Doç. Dr. Ahmet Ertek'in Işık Üniversitesi fizik profesörü Nafiye G. Kıyak hocanın destekleriyle OSL - TL ve C14 benzer yaşlandırma çalışmaları ulusal ve uluslararası alanda etkili olur ve özellikle bunlar; göl ve denizel depo ve taraça dolgusu, yalıtaşı, kumul, eolinit, rizolit, traverten gibi Kuaterner oluşukları üzerindeki yapılan tarihlendirme çalışmaları ve yorumlarıdır. Büyük çoğunluğu uluslararası camiada kabul görür ve ilgili dergilerde yayınlanır, ciddi atıflar alırlar.

Gerek yurtiçinde ve gerekse yurtdışında yaptığı yayınları; ayrıca Çanakkale Onsekiz Mart, İstanbul ve Ardahan üniversitelerinde göstermiş olduğu büyük gayret ve bilimsel çalışmaları ile Prof. Dr. Ahmet Evren Erginal, 2014 yılında Ankara'daki Türkiye Bilimler Akademisi'nde "TÜBA Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı (GEBİP) Ödülü"nü alan ülkemizdeki ilk coğrafyacı olduğu kadar, ilk jeomorfoloğudur. 2016 yılında ise bu ödül Fiziki Coğrafya – Jeomorfoloji alanında İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Tolga Görüm tarafından alınmıştır.

Jeomorfologlar; Yapısal Jeomorfoloji, Dinamik Jeomorfoloji ve Klimajeomorfoloji gibi alt disiplinler şeklinde farklı yaklaşım ve işleyiş biçimlerinin yanında

1970'lerde Uygulamalı Jeomorfoloji ve kısmen de Mühendislik Jeomorfolojisi'ne önem vermişlerdir. Ancak 1763'lerde başlayan Sanayi Devrimi'nden sonra geçen yaklaşık 260 yıllık süre içinde insanoğlunun dünyayı şekillendirmeye başlaması ile bilhassa son 60-70 yıllık süreçte bu hızın gittikçe artmasıyla dünyada insan eliyle oluşturulan yeni yerşekilleri yani, "Antropojenik Jeomorfoloji" ya da "İnsan Eliyle Oluşturulan Yerşekilleri" adıyla jeomorfolojinin yeni bir alt dalı gelişmeye başlar. İlk defa, T. Ahmet Ertek'in teklifi ve editörlüğünde 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında İstanbul Üniversitesinde bir ders olarak da konarak konu gündeme taşınır. Bu alt disiplin sayesinde Türkiye Jeomorfolojisi'ndeki beşerî etkiler bundan sonraki çalışmalarla daha net olarak ortaya çıkarılmış olacaktır. Coğrafyanın insan-mekân ilişkileri bu gaye ile de kurulacaktır. Bu konuda Ertek, 2017'de, "Antropojenik Jeomorfoloji: Konusu, Kökeni ve Amacı" ismiyle *Türk Coğrafya Dergisi*, 69. sayıda bir makale yayınlar. Hatta, Tevfik Erkal ve Barış Taş ekibinin 2013'de yayınlamış oldukları, *Jeomorfoloji ve İnsan: Uygulamalı Jeomorfoloji* isimli kitabın 3. bölümü "İnsanın Yerşekillerine Etkileri" başlığını taşıyan ülkemizdeki bu bilinçle ele alınan ilk yayındır. Daha da ötesi Samsun'da 2015'de yapılan "Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu"nda "Antropojenik Jeomorfoloji" başlıklı bir oturumda yedi bildirinin sunulması ve bunların bildiriler kitabında yayınlanması konunun önemini bir kez daha ortaya koyar.

Gerek yayımları ve gerekse kongreleri XIX. yüzyılın sonlarından beri süregelen Uluslararası Coğrafya Birliği'nin (International Geographical Union, IGU) 40 alt komisyonundan biri de "Jeomorfoloji Komisyonu"dur. Birliğin kongrelerinde genel kurul toplantıları dört yılda bir olur. Ara yıllarda bölgesel konferans haftaları yine farklı ülkelerde düzenlenir. 2012'de Almanya'nın Köln'de kentinde yapılan "The 32th International Geographical Congress"de (https://igu-online.org/) dünyanın 74 ülkesinin oy kullandığı bu süreçte; Türk Coğrafya Kurumu Başkanı olarak Ahmet Ertek, IGU Genel Kurulu'nda etkili bir konuşma yaparak, Başkan Yardımcısı Barbaros Gönençgil ile birlikte, uluslararası coğrafya kongresinin Türkiye'ye kazandırılmasına neden olur. Böylece, "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi", İstanbul Üniversitesi ev sahipliğinde 17-21 Ağustos 2020 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilecek; ülkemize yüzlerce coğrafyacının yanı sıra, onlarca jeomorfolog da gelerek misafir olacaklardır. Temennimiz, ülkeler arası çapta bir Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı'nın da Türkiye'ye kazandırılması ve ülkemizde düzenlenmesidir.

Yedi yıl önce ülkemizdeki 18 Coğrafya Bölümü, 6 Coğrafya Öğretmenliği Bölümü ve 42 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü bulunurken;[16] günümüzde 48 Coğrafya Bölümü, 7 Coğrafya Öğretmenliği Bölümü ve 57 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü yer almakta olup, özellikle coğrafya bölümü sayılarının 3-5 senede neredeyse üçe katlandığı görülür (ÖSYM, 2017 verileri). Bu bölümlerde

16 Ertek, *Türkiye'de Jeomorfoloji Araştırmaları (1923-2010)*, s. 240 - 252.

ise, 'Jeomorfoloji' sadece dersler ve araştırmalarla temsil edilir. Geçen 95 yıllık süren içinde (1923-2018 arası) ülke nüfusuna oranlandığında açılan bölümlere rağmen; bölümlerin altyapı kalitesi maalesef artırılamadı. Bölümlere araç, gereç ve ekipman takviyesi lâyıkıyla sağlanamadı, kütüphaneler zenginleşemedi. Yurtiçi ve yurtdışı arazi tecrübeleri ve uygulamalar yeterince geliştirilemedi. Coğrafya gibi, jeomorfolojide de sadece ders sunumundan çok ötelere gidilemedi. Sadece birkaç idareci akademisyenimiz ve öğretim üyesinin öngörüsü, çabası ve gayretleriyle bugünlere gelindi. İstanbul, Ege, Çanakkale-Onsekiz Mart, Niğde ve Ardahan Üniversitesi gibi birkaç bölümde bulunan jeomorfoloji-sedimantolojik analizler laboratuvarları dışında, diğer üniversiteler jeomorfoloji laboratuvar uygulamalarından yoksundurlar. Bunların haricinde birkaçında da Coğrafi Bilgi Sistemleri Laboratuvarları (İstanbul, Ankara, Ege, Çanakkale-Onsekiz Mart, Afyon-Kocatepe, Sakarya, Marmara, Niğde, Akdeniz gibi üniversitelerde) bulunur veya kuruluş aşamasındadır. Ancak yeni kurulan üniversitelerin coğrafya bölümlerinde birçok değişik amaçlı laboratuvarın açılacak olmasıyla, analitik anlamda yapılacak yeni altyapı tesisleri ve araştırmalarla ülke ihtiyacını karşılayacak birçok çağdaş "jeomorfolog" yetişeceği kanaatindeyiz.

Bütün bunlara ve ÖSYM'de 2008 yılı öncesinde, coğrafya bölümlerine alınacak öğrenciler sosyal alandan Türkçe-Matematik alanına kaydırılmasına rağmen, son anda tekrardan sosyal alan (TS-1) içine dahil olur. Hatta üniversite giriş sınavlarında coğrafya soruları 40'dan 11'e kadar düşürülür. Jeomorfoloji sorusu neredeyse yok gibidir (1 veya 2 soru). Bugün coğrafya okumak için üniversitelere gelen öğrenci kalitesinin matematik bilgisinden yoksun olması, hatta dört işlemi zor yapabilmesi coğrafya kadar jeomorfolojinin de ülkemizde gelişimini sekteye uğratmaktadır. Mevcutlar içinde, jeomorfoloji sosyal bir dersmiş gibi kalmaya devam edecek, uygulamaları diğer disiplinlerin özellikle yerbilimleri gibi mühendislik dalları içinde pay edilmesi sürecektir. Aksi takdirde jeomorfologlara ilgi azaldıkça, verilebilecek birçok örnekten biri olan; 2018'deki Tekirdağ tren kazasındaki demiryolu ve menfez yapım hataları artacak; yanlış yer seçimleri nedeniyle heyelanlar ve taşkınlarda kayıplar sürecek, orta şiddette depremlerde bile insan ölümleri misliyle artacaktır.

Tüm bunlara rağmen; devlet destekli politikalarla 2016 ve 2017 yıllarında Antarktika Kıtasındaki araştırmalara ülkemizden de yerbilimcilerin gitmesi ve özellikle İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü akademisyenlerinden Cengiz Yıldırım, Atilla Çiner ve Mehmet Akif Sarıkaya yer bilimleri ekibinin buzul jeomorfolojisi araştırmaları yapmaları ve bunları yayınlara, konferanslara dönüştürmeleri sevindirici sonuçlardan birisidir.

Sonuç olarak, Türkiye'de 1915'te teşkilatlanmaya başlayan coğrafya ile birlikte jeomorfoloji, 1933 sonrasında ilk modern adımlar jeomorfolojide de atılmaya başlar. İstanbul ve Ankara'da coğrafya enstitüleri, biraz da II. Dünya Savaşı

sırasında ülkelerinden ülkemize sığınan yabancı kökenli (Prof. Obst, Prof. Louis, Prof. Chaput gibi) bilim adamlarının destek ve gayretleriyle kurulur. Birinci Coğrafya Kongresi'nin Ankara'da dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in girişimleri ile toplanması ve Türk Coğrafya Kurumu'nun kurulmasıyla 1941-1981 arasında coğrafya ve jeomorfoloji altın çağını yaşar. Hatta jeomorfologlar 1964'de teşkilatlanır ve Türkiye Jeomorfologlar Derneği kurulur. 1981'de YÖK Kanunu ile İstanbul ve Ankara'daki coğrafya enstitüleri kapanır; anabilim dalı yani uzmanlaşma yerine, yeniden bölüm programı uygulanmaya başlar. Bu arada yurdun ihtiyacı nispetinde coğrafya bölümlerinin ve coğrafya öğretmenleri bölümlerinin artışı dolayısıyla üniversite okumak için buraları tercih eden öğrenci kontenjanlarının artışı olumlu bir özellik gibi görünür. Ancak kurulan çoğu bölüm/anabilim dalı yetersiz ödeneklerle birlikte, çoğu henüz akademik kariyerinin başlangıcında olan birkaç kişiyle (genç yardımcı doçentlerle) yönetilir. Bununla birlikte İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinde Coğrafya Bölümü kurulur. Öğrenci kontenjanı 3000 hatta ilk yıllar 5000'leri bulur. İstanbul Öğretim Üyeleri tarafında önerilen makul rakam ise, coğrafya için 300'dür. Tüm bunlar göz önüne getirildiğinde eğitim ve öğretim kalitesinde dolayısıyla hafif bir düşüş gözlenir.

Türkiye'de jeomorfoloji disiplinindeki çalışmaların yaklaşık son yüz yıllık gelişimini burada ortaya koymaya çalıştım. XXI. yüzyılın ilk yarısında bilgisayar teknolojilerindeki gelişmelere ayak uydurmaları sonucu coğrafya bölümlerinde tekrardan ciddi bir sıçrayış söz konusudur. Bu gelişmenin gelecek nesillerin yetişmesi bakımından, arazi uygulamalarının daha da çoğalmasıyla, bilgisayar teknolojilerinin, programların, yazılımların desteğiyle, uydu görüntüleri, hava fotoğrafları ve insansız hava araçlarından (dronlardan) alınan görüntülerin daha fazla kullanılmasıyla jeomorfoloji bilimine, dolayısıyla insanlığa büyük katkılar sağlayacaktır. O nedenle, üniversitelerdeki jeomorfoloji öğretiminin kalitesi artarak kamunun ihtiyacı daha hassasiyetle çözülecektir.

Kaynakça

Akyol, İ. Hakkı, *Tanzimat Devrinde Bizde Coğrafya ve Jeoloji*, İstanbul: Maarif Matbaası, 1940, s. 513-571.

Akyol, İ. Hakkı, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Mutlakıyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943a, sy. 1, s. 3-15.

Akyol, İ. Hakkı, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Meşrutiyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943b, sy. 2, s. 121-136.

Akyol, İ. Hakkı, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya: Cumhuriyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943c, sy. 3/4, s. 247-276.

Ardel, Ahmet, *Jeomorfolojinin Prensipleri*, İstanbul: İ. Ü. Coğrafya Enst.Yay., 1968 ve 1971.

Atalay, İbrahim, *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*, İzmir: Ege Üniv. Edb. Fak. Yay., No. 9, 1982, 1987, 2017.

Ceylan, M. A., "Türkiye Coğrafyasına Katkıda Bulunan Yabancı Bilim Adamları: H. Louis ve W. J. Mccallien", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, İstanbul, 2014, c. 7, sy. 29.

Darkot, Besim, *Türkiye Coğrafyası*, İstanbul, 1942.

Doğaner, Suna, "Türk Coğrafya Kurumu Yayınları Bibliyografyası (1943-1975)", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1992, sy. 27, s. 215-225.

Duman, Taner, Mustafa Keçer, Ş. Ateş, Ömer Emre, İ. Gedik, F. Karakaya, S. Durmaz, Ş. Olgun ve O. Gökmenoğlu, *İstanbul Metropolü Batısındaki (Küçükçekmece-Silivri-Çatalca Yöresi) Kentsel Gelişme Alanlarının Yer Bilim Verileri"*, Mta Gn. Md., Özel Yayın Serisi: 3, Ankara, 2004, 249 s.

Erinç, Sırrı, *Jeomorfoloji I*, İstanbul, 1958, 1968, 1982, 1996, 2000, 2012, 2015.

Erinç, Sırrı, *Jeomorfoloji II*, İstanbul, 1960, 1971, 2001, 2012, 2015.

Erinç, Sırrı, *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türkiye'de Coğrafya*, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyet 50. Yıldönümü Yay. No.11, Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1973, 62 s.

Erinç, Sırrı, "Coğrafya", TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi), *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim "Sosyal Bilimler"*, Ankara, 1997, s. 51- 55.

Erinç, Sırrı, "Teknik Bir İhtisas Dalı Olarak Jeomorfoloji ve Uygulanma Alanları", *Jeomorfoloji Dergisi*, Ankara, 1969, sy. 1, s. 1-6.

Erkal, Tevfik ve Barış Taş, *Jeomorfoloji ve İnsan: Uygulamalı Jeomorfoloji*, İstanbul: Yeditepe Yay., 2013, 494 s.

Erol, Oğuz, *Türkiye Jeomorfoloji Haritası (1/1.000.000 Ölçekli)*, Ankara: Mta Yay., 1991.

Erol, Oğuz, *Türkiye Jeomorfoloji Haritası (2.000.000 Ölçekli)*, Ankara: Mta Yay., 2012.

Erol, Oğuz, "Türkiye'de Jeomorfoloji", *Cumhuriyetin 70. Yılında Türkiye'de Bilim II*, Bilim ve Teknik (Özel Ek), Ankara: Tübitak Yay., 1993, s. 112-118.

Ertek, T. Ahmet, *Türkiye'de Jeomorfoloji Araştırmaları (1923-2010)*, 2012, s. 240 - 252.

Ertek, T. A., H. Özdemir, B. Sol, E. Elbası, *Digitizing And Updating Of Applied Geomorphological Map Of Western Anatolia And Thrace Using Geographical Information Systems, Igu-Regional Geography Conference, 17-21 August 2015*, Moscow State Univ., Moscow, Russia, 2015.

Ertek, T. Ahmet, "Türkiye'de Jeomorfoloji Biliminin Tarihçesi (1915-2016)", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2016, sy. 33, s. 5-19.

Ertek, T. Ahmet, "Antropojenik Jeomorfoloji: Konusu, Kökeni ve Amacı (Anthropogenic Geomorphology: The Topic, Origin And Purpose)", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2017, sy. 69, s. 69-79.

Feza Günergun (ed.)", *Türkiye'nin Yer Bilimleri Araştırmalarına Katkılarından Kesitler (1900-2010): Tarihsel Gelişim ve 1923-66 Dönemi İçin Bir Bibliyografya Erdal İnönü*, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Yayını, 2012, 396 s.

Güney, Emrullah, *Jeoloji-Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*, Diyarbakır, 1994.

Gürsoy, Cevat Rüştü, "Cumhuriyetimizin 50. Yılında Coğrafya ve Türk Coğrafya Kurumu", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1975, sy. 26, s. 1-3.

Hoşgören, M. Yıldız, *Jeomorfolojinin Ana Çizgileri I*, İstanbul, 1983, 1987, 1993, 1997.

Hoşgören, M. Yıldız, *Jeomorfolojinin Ana Çizgileri II*, İstanbul, 1998, 2003.

Hoşgören M. Yıldız, *Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2011, 323 s.

Huggett, R. J. *Jeomorfolojinin Temelleri*, U. Doğan (ed.) (3. baskıdan çevri basım), Ankara: Nobel Akademik Yay., 2017, 515 s.

İzbırak, R., *Sistematik Jeomorfoloji*, Ankara: Harita Umum Müdürlüğü Yay., 1955.

Karabulut, Murat, "Fiziki Coğrafya Tarihi ve Felsefesi", *Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı, 19-21 Haziran 2013*, İstanbul, 2013, s. 407-412.

Kayan, İlhan, "Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi (Amaçlar, Yeni Hedefler, Sorunlar ve Öneriler)", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 2000, sy. 11, s. 7-22.

Koçman, Asaf, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 1999, sy. 10, s. 1-14.

Louıs, Herbert, *Allgemeine Geomorphologie*, Berlin, 1968.

Louıs, Herbert, *Landeskunde Der Türkei; Vornehmlich Aufgrund Eigener Reisen*, F. Steiner Verlag, Stuttgart, 1985.

Özey, Ramazan, *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi*, İstanbul: Öz Eğitim Yay. No. 33, 1998, 263 s.

T.C. Maarif Vekilliği, "Raporlar, Müzakereler, Kararlar", *Birinci Coğrafya Kongresi*, Ankara, 6-21 Haziran 1941, 257 s.

Türkiye Jeomorfologlar Derneği (TJD), *Yıllık Bülten*, sy. 1, Ankara, 1973, 119 s.

Yalçınlar, İsmail, *Strüktüral Jeomorfoloji I*, İstanbul, 1958, 1968.

Yalçınlar, İsmail, *Strüktüral Jeomorfoloji II*, İstanbul, 1958, 1968.

İnternet Kaynakları

http://cografya.ege.edu.tr/dergi.index.htm

http://www.geomorph.org/main.html

http://www.igu-net.org/uk/what_is_igu/history.html http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/edebiyat/dekanlik/dergi/cd/cdmainpage.htm http://www.marmaracografya.com/

http://osym.gov.tr

http://www.tcd.org.tr

http://www.tck.org.tr

www.edebiyat.istanbul.edu.tr

http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tcd

www.jd.org.tr

http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunidcd/issue/view/5000012695

http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ecd/issue/archive?issuesPage=1#issues

http://www.geomorph.org/

https://igu-online.org/

Türkiye'de Jeomorfoloji'nin Tarihi ve Jeomorfoloji Çalışmaları (1923-2018)

T. Ahmet ERTEK

Özet

Bu çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar (1923-2018), geçen 95 yıllık süre içinde ülkemizde Türkiye coğrafyasına paralel olarak fizikî coğrafyanın alt disiplinlerinden biri olarak gelişen jeomorfoloji ihtisas dalının nitelikleri ele alınmıştır. Belirgin bir sistematik metodolojiye sahip olan bu bilim dalının bugünkü durumuna erişmesi için birbirinden farklarla ayrılan üç gelişim dönemi geçirmiştir. Bunlar: (1) Modern Jeomorfoloji Öncesi Dönem (1933 öncesi), (2) Modern Jeomorfolojinin Kuruluşu, Teşkilatlanması ve Yükseliş Dönemi (1933-1999), (3) Bilgisayar Çağı'ndaki Jeomorfoloji: Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Uygulamaları Dönemi (2000-2018). Sözü geçen bu dönemler ve süreçler, ortaya çıkan eserler ve bunları oluşturan akademisyenler ve araştırmacılar üzerinde detaylı durulmuş ve "Türkiye'de Jeomorfoloji Çalışmaları" nedenleriyle açıklanmaya çalışılmıştır. Kaynakçada da görüleceği üzere; 2010 tarihinde tarafımızdan kaleme alınıp 2012 yılında TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) tarafından yayınlanan kitaptaki bölümümüzün "Türkiye'de Jeomorfoloji Araştırmaları (1923-2010)" ve 2016 yılında *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*'nde "Türkiye'de Jeomorfoloji Biliminin Tarihçesi (1915-2016)" ismiyle yayınlanan çalışmalarımız genişletilerek, son yıllardaki gelişmeler bu metne ilave edilmiştir. Burada amacımız 95 yıl içerisinde dünya jeomorfoloji çalışmalarına paralel olarak, ülkemizdeki jeomorfolojik çalışmaların eldeki verilerle ortaya konulmasıdır. Tabi ki, Cumhuriyet Dönemi öncesinde de jeomorfolojik çalışmalar vardı. Ancak biz burada, Cumhuriyet Dönemindeki; 1923-2018 yılları arası "Türkiye'de Jeomorfoloji Çalışmaları"nı ele aldık. Bunun yanı sıra *Türkiye Jeomorfolojisi Kaynakçası* ya da Türk jeomorfologların yurtdışında yaptıkları çalışmaların kaynakçası hacmi artıracağından burada yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Jeomorfoloji, Türkiye Jeomorfolojisi, Türkiye'de Jeomorfoloji Faaliyetleri, Türkiye'de Jeomorfoloji Yayınları.

History of Geomorphology and Geomorphological Studies in Turkey (1923-2018)

T. Ahmet ERTEK

Abstract

This study deals with the characteristics of the specialized field of geomorphology, which has developed in Turkey over the course of the past 95 years (1923-2018) in parallel to the development of physical geography. This development has been analyzed according to the following tripartite periodization:

(1) Pre-Modern Period of Geomorphology (before 1933),

(2) The Establishment and Consolidation of Modern Geomorphology (1933-1999),

(3) Geomorphology in the Computer Age: The Period of Remote Sensing and Geographic Information Systems Applications (2000-2018).

This paper provides a detailed coverage of these periods in terms of the relevant studies and their authors. It also attempts to describe the state of geomorphology studies in Turkey. As the attached bibliography reveals, this paper is an expanded and updated version of two of my former studies published in the following venues: "Geomorphology Research in Turkey (1923-2010)", a chapter in a book published by TUBA (Academy of Sciences of Turkey) in 2012 and "History of Geomorphology Sciences in Turkey (1915-2016)", as published in the *Journal of Geography* of Istanbul University in 2016.

Our aim here is to present the geomorphological studies in Turkey in parallel to the World Geomorphology Studies in the last 95 years. Of course, there were geomorphological studies before the Republican Period. This study, however, deals with geomorphology studies in Turkey in the Republican Period, that is between 1923-2018. It must also be noted that there are still some documents that are not covered in this study due to their size such as the 200-page bibliography of the studies of Turkish geomorphologists abroad and geomorphology in Turkey.

Keywords: Geomorphology, Turkey Geomorphology, Activities of Geomorphology in Turkey, Publications of Geomorphology in Turkey.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 99-142

Türkiye'de Klimatoloji Araştırmaları

Nurten GÜNAL*

Klimatoloji, atmosfer olaylarının özelliklerini ve coğrafi dağılışını inceleyen bir bilim dalıdır. Fizikî coğrafyanın bir dalı olan klimatoloji; hava olaylarını yaratan güneşlenme, sıcaklık, nem, yağış, basınç, rüzgâr gibi atmosfer olaylarını ele alır, karşılıklı etkilerini belirler, atmosfer dolaşımı, hava kütleleri, hava tipleri ile ilgilenir, iklim tipleri ve bölgelerini sınıflandırır, doğal ortam ve insan üzerindeki etkilerini araştırır, iklimde ve ekstrem koşullarda meydana gelen değişimleri açıklamaya çalışır. Hava olaylarının oluşum, gelişim veya sonuçlarını açıklamak için uzun yıllara dayanan klimatolojik, meteorolojik parametrelere ait rasatlardan, yüksek atmosfer ölçümlerinden yararlanır. Klimatolojinin, başka bir deyişle iklim biliminin doğal ortam ve insan faaliyetleri üzerinde önemli bir yeri vardır.

Türkiye'de, Türk coğrafyacıları tarafından yapılan klimatoloji araştırmalarının başlangıcı 1940'lara dayanır. Türkiye'de klimatolojinin bir bilim dalı olarak gelişmesinde İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsünün önemi büyüktür. Ahmet Ardel, Besim Darkot, Ali Tanoğlu, İbrahim Hakkı Akyol ve Sırrı Erinç bu gelişmede önemli rol oynayan Türk coğrafyacılarıdır.

Türkiye'de, ilk modern klimatoloji kitabı (*Klimatoloji*) Ahmet Ardel'e aittir.[1] *Umumî Coğrafya Dersleri* adını verdiği ders kitapları dizisinin ilk cildini oluşturan *Klimatoloji*'nin yazılışında Emmanuel de Martonne, Julius von Hann, Alexander Georg Supan, Alfred Angot'un eserlerinden yararlanılmış, Türkiye iklimi ile ilgili hususlar da ilave edilmiştir. Eser, Türkiye'de, klimatoloji konusunda yayınlanan ilk üniversite ders kitabı özelliğini taşır. Klimatoloji alanında, ilk sistematik ve çağdaş

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi. nurtengunal@marmara.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7014-8965.

1 Ahmet Ardel, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1940.

Geliş/Received: 15.09.2018 • Kabul/Accepted: 04.03.2019 • Derleme Makalesi

temel bilgiler bu yayında yer alır. *Klimatoloji'*nin yeni bilgilerle genişletilerek 1960 yılında 2. baskısı[2], 1973 yılında ise, 1965 ve 1969 yıllarında yayınlanan *Klimatoloji Tatbikatı* adlı eser göz önüne tutularak 3. baskısı hazırlanmıştır.[3]

Türkiye'nin sıcaklık ve yağış koşulları ile ilgili çalışmaları ile Besim Darkot[4], Türkiye'de, ilk defa yağış müessiriyeti indisi uygulayan Ali Tanoğlu[5] ve Türkiye'nin iklim özelliklerini dinamik esaslara göre açıklayan makaleleri ile İbrahim Hakkı Akyol[6], 1943-1945 yıllarında klimatoloji alanında ilk yayınları yapan coğrafyacılardır. 1954-1961 yıllarında, Tümertekin'in, Türkiye ile ilgili, yağış, sıcaklık, kurak mevsimler, kuraklık süresi ve coğrafî dağılışı, düşük sıcaklıkların olasılıkları gibi tarımsal açıdan önem taşıyan makaleleri dikkati çeken çalışmalar arasında yer alır.[7]

Sırrı Erinç, 1957 yılında *Tatbikî Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları*, 1962 yılında *Klimatoloji ve Metodları*; Oğuz Erol, 1964 yılında *Genel Klimatoloji*; Ahmet Ardel, Ajun Kurter ve Yusuf Dönmez, 1965 yılında *Klimatoloji Tatbikatı* adlı yeni kitaplar yayınlamışlardır. Klimatolojinin temel kitapları olan bu eserlerde, yazarların konuya bakış açılarına ve kullandıkları metotlara aşağıda kısaca yer verilmiştir.

Tatbiki Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları adlı eser[8],, İstanbul Teknik Üniversitesi Hidrojeoloji Enstitüsünün, ders programlarına klimatolojiyi ilave etmesini takiben, Erinç'in, söz konusu enstitüde 1957 yılı yaz sömestrisinde verdiği tatbiki klimatoloji konferanslarını bir araya getirmesiyle oluşmuştur. Kitabın birinci kısmı, klimatolojik temel bilgilere (sıcaklık, su buharı, nemlilik, yoğuşma, yağışlar, klimatolojik su kaybı gibi) ayrılırken, ikinci kısım Türkiye'nin iklim şartları ve hidrolojik neticelerine (sıcaklık şartları, Türkiye'nin yağış şartları, iklim şartlarının hidrolojik neticelerine toplu bakış, Türkiye'nin akarsu rejimleri, Türkiye'nin su ihtiyacı ve kuraklık problemi gibi) ayrılmıştır. Uzun ifadelerden ve

---

2 Ahmet Ardel, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1960.

3 Ahmet Ardel, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* 3. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1973.

4 Besim Darkot, "Türkiye'de Yağışların Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1943, sy. 2, s. 137-159; a.mlf., "Türkiye'de Sıcaklık Derecesinin Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1944, sy. 1, s. 23-35.

5 Ali Tanoğlu, "Türkiye'de Kuraklık İndisleri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1943, sy. 1, s. 36-41.

6 İbrahim Hakkı Akyol, "Türkiye'de Basınç, Rüzgârlar ve Yağış Rejimi", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1944, sy. 5-6, s. 1-34.

7 Erol Tümertekin, "Türkiye Kurak Bölgelerinde Buğday Yetiştirme Devresi ile Kurak Devre Arasındaki Zaman Münasebeti", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1955, sy. 13-14, s. 107-124; a.mlf., "Türkiye'de Kurak Mevsimler", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1956, sy. 15-16, s. 193-197; a.mlf., "Türkiye'de Kuraklık Süresinin Coğrafî Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1956, sy. 15-16, s. 145-150; Erol Tümertekin ve H. Cöntürk, "Türkiye'de En Düşük Suhunetlerin Bitkilerin İktisadî Olarak Yetiştirilmesindeki Rolü", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1957, sy. 8, s. 16-34.

8 Sırrı Erinç, *Tatbikî Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları,* İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Hidrojeoloji Enstitüsü Yayınları, 1957.

tasvirlerden kaçınıldığı belirtilen eserde, özellikle Türkiye'nin iklim özelliklerini haritalarla açıklamak metodu tercih edilmiştir.

Klimatolojide, jenetik-dinamik faktörlere, dolaşım koşullarına ve hava kütlelerine önem veren Sırrı Erinç'in, *Klimatoloji ve Metotları*[9] adlı eserinin birinci kısmı dinamik temellere dayanan umumî klimatolojiye (radyasyon ve dünyanın sıcaklık şartları; atmosfer ağırlığı ve hareketleri; atmosferde su buharı, nemlilik, yoğuşma ve yağış; hava kütleleri, cepheler ve bunlara bağlı hava tipleri; siklonlar, antisiklonlar ve bunlara bağlı hava tipleri; sinoptik haritalar ve hava tahminleri; genel atmosfer dolaşımı; iklim tasnifleri ve iklim tipleri) ayrılmış, birinci kısmın sonuna, ayrı bir bölüm halinde Türkiye'nin iklim şartları ve iklim tahavvülleri bahsi ilave edilmiştir. Kitabın ikinci kısmı, meteorolojik verilerin klimatoloji bakımından işlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili metotlarla ilgilidir. Eserin 1969 yılında 2. baskısı[10] yapılmış, 1984 yılında ve izleyen yıllarda baskıları tekrarlanmıştır.[11]

Oğuz Erol'un *Genel Klimatoloji* adlı eseri, yeni görüş ve bilgilere göre hazırlanmış bir ders kitabı özelliği taşır.[12] Kitap, daha sonraki yıllarda Türk üniversitelerinde okutulmakta olan klimatoloji dersi içeriğine uygunluğu nedeniyle bir çok defa basılmıştır. 1999 yılında yapılan 5. baskısının içeriği ana hatları ile şu şekildedir.[13] Kitabın birinci bölümünde, coğrafya ve klimatoloji, klimatolojinin konusu ve amacı, klimatoloji meteoroloji, meteorolojik gözlemler ve klimatolojide kullanılışı, hava durumu iklim konuları yer alırken; ikinci bölümünde hava küre (atmosfer); üçüncü bölümünde hava sıcaklığı; dördüncü bölümde hava basıncı ve rüzgârlara yer verilmiştir. Sonraki bölümler sırasıyla; hava nemliliği ve yağışlar; hava kütleler ve hava tipleri; hava kütleleri ve iklimler; Türkiye'de hava tiplerine ayrılmıştır.

Yeni bir yağış müessiriyeti formülü geliştiren Sırrı Erinç, *Yağış Müessiriyeti Üzerine Bir Deneme ve Yeni Bir İndis*[14] adlı eseri ile bu formül ile ilgili görüşlerini ve uygulamaları yayınlamıştır. Eserin birinci kısmında, çeşitli yağış müessiriyeti formülleri tarih sırasına göre gözden geçirilmiş, böylece hem bu konudaki fikirlerin gelişimi hakkında bilgi vermek, hem de aynı konuda çalışacaklara bir literatür yardımında bulunmak istenmiştir. İkinci kısımda, yağış ile ortalama maksimum sıcaklık arasındaki ilişkiye dayanarak yeni bir yağış müessiriyeti indisi ortaya

---

9 Sırrı Erinç, *Klimatoloji ve Metodları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1962.

10 Sırrı Erinç, *Klimatoloji ve Metodları*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1969.

11 Sırrı Erinç, *Klimatoloji ve Metodları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1984.

12 Oğuz Erol, *Genel Klimatoloji*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1964.

13 Oğuz Erol, *Genel Klimatoloji*, 5. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 1999.

14 Sırrı Erinç, *Yağış Müessiriyeti Üzerine Bir Deneme ve Yeni Bir İndis*, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1965.

koymuştur. Üçüncü kısımda ise, yeni indisi Türkiye'ye uygulamış Türkiye'de, yağış müessiriyeti yıllık durum, yağış müessiriyetinin yıl içindeki değişimi, kurak ve yarı kurak şartların süresi açısından ulaşılan sonuçlar açıklanmıştır

Ahmet Ardel, Ajun Kurter, Yusuf Dönmez tarafından 1965 yılında yayınlanan *Klimatoloji Tatbikatı* adlı eser, umumî coğrafya ders kitapları dizisinin ilk cildini oluşturan *Klimatoloji*'nin uygulaması özelliğini taşır.[15] Eserin gayesi; iklim olayları ile ilgilenenlere, özellikle coğrafyacılara, herhangi bir yerin ikliminin ortaya konmasında takip edilecek esasları öğretmektir. Kitapta iklim olayları, klasik klimatoloji eserlerinde takip edilen konulara uygun olarak sistematik bir şekilde ele alınmış, her bahis hakkında genel bilgi verildikten sonra uygulamaya geçilmiştir. Giriş kısmında; iklimin tarifi, hava ve kavramları, düzenli ve düzensiz değişmeler, ortalamalar metodu, rasatlar ve bunların yapılış tarzı ve iklimlerin incelenmesinde izlenen metoda yer verildikten sonra, sıcaklık, basınç ve rüzgârlar, atmosferde su buharı ve yağış, hava tipleri ve hava kütleleri, iklim kuşakları ve iklim tipleri, iklim diyagramları ele alınmıştır. *Klimatoloji Tatbikatı*'nın 1, 2, 3. ve 4. bölümleri Ardel, Kurter ve Dönmez; 5. 6. ve 7. bölümleri ise, Dönmez tarafından yazılmıştır.

1976 yılında Yusuf Dönmez tarafından *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları* adlı eser yayınlanmıştır.[16] Bu eserde; Ardel, Kurter ve Dönmez'in birlikte yayınladıkları *Klimatoloji Tatbikatı* adlı kitabın Dönmez tarafından yazılan konuları yeniden ele alınmıştır. Kitap, iklime ait umumî bilgileri ve iklim çalışmalarını içine almaktadır ve daha çok umumî coğrafya sertifika öğrencilerine hitap etmek amacıyla, ülkemizden örnekler verilerek hazırlanmıştır. Kitabın birinci bölümü sıcaklık, ikinci bölümü atmosfer basıncı ve rüzgârlar, üçüncü bölümü atmosferde su buharı ve yağış ve bu konulardaki uygulamalı çalışmalara ayrılımıştır. Dördüncü bölümde hava kütleleri ve hava tipleri, beşinci bölümde iklim kuşakları ve iklim tiplerine yer verilmiştir. Gerek ülkemizdeki gerek dünyanın çeşitli yerlerindeki meteoroloji istasyonlarına ait değerler, öğrencilere yapılacak iklim çalışmalarına kolaylık sağlanması bakımından tablolar halinde eserin sonuna eklenmiştir. Eserin sonraki yıllarda basımı tekrarlanmıştır.[17]

Bu eserlerin yayınlandığı ve daha sonraki yıllarda, klimatoloji alanındaki çalışmaların sayısı oldukça artmıştır. Ajun Kurter, Yusuf Dönmez, Ayhan Sür, Onur, Ahmet Nişancı, Korkut Ata Sungur, Asaf Koçman, İbrahim Atalay yayınladıkları kitap ve makaleleri ile klimatoloji, uygulamalı klimatoloji ve Türkiye iklimi alanına önemli katkılar yapan Türk coğrafyacılarıdır. Söz konusu coğrafyacıları,

---

15 Ahmet Ardel, A. Kurter ve Y. Dönmez, *Klimatoloji Tatbikatı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1965.

16 Yusuf Dönmez, *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1979.

17 Yusuf Dönmez, *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1990.

İhsan Çiçek, Barbaros Gönençgil, Telat Koç, Ecmel Temuçin Erlat, Murat Türkeş ve diğerleri izlemiştir.

Bu makalede, Türkiye'de klimatoloji ile ilgili Türk coğrafyacıları tarafından yapılmış çalışmalara (kitap, makale, tez) makalenin sayfa sınırınca, kronolojik sıraya göre yer verilmiştir.

Kitaplar ve Makaleler

1945 ve Öncesi

Ardel, Ahmet, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1940.

Darkot, Besim, "Türkiye'de Yağışların Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1943, sy. 2, s. 137-159.

Tanoğlu, Ali, "Türkiye'de Kuraklık İndisleri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1943, sy. 1, s. 36-41.

Akyol, İbrahim Hakkı, "Türkiye'de Basınç, Rüzgârlar ve Yağış Rejimi", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1944, sy. 5-6, s. 1-34.

Darkot, Besim, "Türkiye'de Sıcaklık Derecesinin Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1944, sy. 1, s. 23-35.

Akyol, İbrahim Hakkı, "Atmosfer Sarsımları ve Türkiye'deki Hava Tipleri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1945, sy. 7-8, s. 1-36.

1946-1950

Sanır, Ferruh, "Türkiye'de Sıcaklığın Yıllık Gidişi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1947, c. 5, sy. 5, s. 553-561.

Sanır, Ferruh, "Ankara ve Çevresinin İklimi Hakkında", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1948, c. 6, sy. 4, s. 291-318.

Sanır, Ferruh, "1948 Nisan'ının Son Haftasında Yağan Kar Üzerine", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1948, c. 6, s.4, s. 343-347.

Erinç, Sırrı, "The Climates of Turkey According to Thorntwaite's Classifications", *Annals of the Association American Geographers,* 1949, sy. 39/1, s. 26-46.

Erinç, Sırrı, "Climatic Types and the Variations of Moisture Regions in Turkey", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul,* 1950, sy. 40/2, s. 224-235.

Sanır, Ferruh, "Türkiye'de 1947 Yılında Sıcaklığın Günlerarası Kararsızlığı", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1950, c. 7, sy. 3, s. 311-317.

1951-1955

Akyol, İbrahim Hakkı, "Türkiye'de Yeni Meteoroloji Rasatları Serisinin Coğrafi Neticeleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1951, sy. 1, s. 2-58.

Erinç, Sırrı, "Türkiye'de Nisbi Azami Yağış Sahasının Yıllık Salınımı", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1951, sy. 1, s. 63-64.

Erinç, Sırrı, "Türkiye'de Kontinentalitenin Tesirleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1951, sy. 2, s. 66-69.

İnandık, Hamit, "Diyarbakır Civarının Kuraklık İndisleri ve İklim Diyagramları", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1951, c. 1, sy. 2, s. 105-112.

Akyol, İbrahim Hakkı, "İklim Noktasından Boğaz Nahiyesinin Nebati Çehresi", *Tedrisat Mecmuası*, 1952, sy. 11, s. 39-40.

Erinç, Sırrı, "Glacial Evidences of the Climatic Variations in Turkey", *Geografiska Annaler*, 1952, c. 34, sy. 12, s. 89-98.

Tanoğlu, Ali ve S. Erinç, "Bir Buharlaşma ve Terleme Ölçeği", *İstanbul Üniversitesi Coğafya Enstitüsü Dergisi*, 1943-1953, c. 2, sy. 3-4, s. 3-5.

Erinç, Sırrı, "The Pleistocene History of the Black Sea and the Adjacent Countries with Special Reference to the Climatic Changes", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1954, sy. 1, s. 84-133.

Erinç, Sırrı, E. Tümertekin, "Türkiye'de Yağış Oynaklığı", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1954, sy. 5-6, s. 205-209.

Tümertekin, Erol, "Note on the Rainfall Intensity in Turkey", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1954, sy. 1, s. 183-185.

Erinç, Sırrı, E. Tümertekin, "Variations in the Amount of Precipitation in Turkey", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1955, sy. 2, s. 173-176.

İnandık, Hamit, "Adapazarı Bölgesinin İklimi ve Bitki Örtüsü", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1955, sy. 13-14, s. 125-140.

Tümertekin, Erol, "Indexes of Aridity in Turkey During the Period of 1930-1951", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1955, sy. 2, s. 97-112.

Tümertekin, Erol, "Türkiye Kurak Bölgelerinde Buğday Yetiştirme Devresi ile Kurak Devre Arasındaki Zaman Münasebeti", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1955, sy. 13-14, s. 107-124.

Öngör, Sami, "Kar Yağışları ve Meteorolojisi Hakkında Not", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1955, sy. 13-14, s. 151-154.

1956-1960

Tümertekin, Erol, "Türkiye'de Kurak Mevsimler", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1956, sy. 15-16, s. 193-197.

Tümertekin, Erol, "Türkiye'de Kuraklık Süresinin Coğrafî Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1956, sy. 15-16, s. 145-150.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "İstatistik Metotları ile Türkiye'de Kuraklığın İncelenmesi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1956, sy. 7, s. 107-123.

Tümertekin, Erol, "Dry Months and Seasons in Turkey (According to de Martonne's and Thornthwaite's Formula)", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1956, sy. 3, s. 74-79.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "Study of Droughts in Turkey by Statistical Methods", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1956, sy. 3, s. 47-61.

Erinç, Sırrı, *Tatbikî Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Hidrojeoloji Enstitüsü Yayınları, 1957.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "Türkiye'de En Düşük Suhunetlerin Bitkilerin İktisadî Olarak Yetiştirilmesindeki Rolü", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1957, sy. 8, s. 16-34.

Kurter, Ajun, "Türkiye Gerçek Yıllık İzotermleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,*1958, sy. 9, s. 10-47.

Tümertekin, Erol, "Maximum Daily Rainfall in Turkey", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1958, sy. 4, s. 43-49.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "The Effects of Minimum Temperatures on the Economical Growth of Plants", *Coğrafi Araştırmalar II*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Enstitüsü Yayınları, s. 89-108, 1958.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "Türkiye'de Günlük Maksimum Yağışlar", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1958, sy. 9, s. 115-121, İstanbul.

Erinç, Sırrı, "Regional and Seasonal Distribution of Climatic Elements in Turkey and its Dynamic Genetic Background", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1959, sy. 5, s. 23-76.

Öngör, Sami, "Türkiye'de Kar Yağışları Rejimi Üzerinde Bazı Müşahedeler", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1959, sy. 18-19, s. 70-77.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "Number of Rainy Days in Turkey", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1959, sy. 5, s. 138-146.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "Türkiye'de Yağışlı Günler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1959, sy. 10, s. 129-137.

Ardel, Ahmet, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1960.

Erinç, Sırrı, "Türkiye'de Zemine Yakın Hava Tabakalarında Hakim Rüzgâr İstikametleri ve Frekansları", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1960, sy. 11, s. 1-11.

Tümertekin, Erol ve H. Cöntürk, "Türkiye'de Yıllık Yağışlar", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1960, sy. 20, s. 51-64.

1961-1965

Erinç, Sırrı, *Klimatoloji ve Metodları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1962.

Erinç, Sırrı ve M. Bener, "Türkiye'de Uzun Süreli İki Yağış Rasadı: İstanbul ve Tarsus", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1961, sy. 12, s. 100-116.

Erinç, Sırrı, "Doğu Karadeniz Kıyılarında Fön ve Termik Tesirleri Hakkında", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1961, sy. 21, s. 15-30.

Erinç, Sırrı, "Plânlamada İklime Müdahale: İmkânlar ve Metodlar", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1961, sy. 12, s. 47-68.

Erinç, Sırrı, "Seasonal Circulation Pattern in the Lower Atmosphere Over Turkey", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul,* 1961, sy. 7, s. 24-34.

Sür Onur, Ayhan, "Erzurum ve Çevresinde Kar Yağışlı ve Karla Örtülü Günler", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1961, sy. 21, s. 97-111.

Tümertekin, Erol, "Kuraklık ve İlgili Faktörler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1961, sy. 12, s. 188-192.

Yücel, Talip, "İç Anadolu Yağışlarının Temevvüç ve Temayülleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1961, c. 19, sy. 1-2, s. 67-87.

Sür, Ayhan ve A. Onur, "Erzurum Ovası ve Çevresinin İklimi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1962, c. 20, sy. 1-2, s. 125-136.

Sür, Ayhan ve A. Onur, "Türkiye'de Daimi Kar Sınırı Hakkında", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi* Dergisi, 1962, c. 20, sy. 1-2, s. 119-123.

Akkan, Erdoğan, "Erzincan Ovasının İklim Özellikleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi* Dergisi, 1963, c. 19, sy. 3-4, s. 79-101.

Erinç, Sırrı, M. Bener, "Türkiye'de Toprakaltı Suhunetleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1963, sy. 13, s. 14-35.

Darkot, Besim, "Sis" (Tamamlama), *MEB İslâm Ansiklopedisi,* 1964, İstanbul, c. 10, s. 708-712.

Erinç, Sırrı ve K. A. Sungur, "İstanbul'da Hava Tipleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1964, sy. 14, s. 76-98.

Erinç, Sırrı ve K. A. Sungur, "Monthly Sequence and Frequencies of Weather Types in İstanbul", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul,* 1964, sy. 9-10, s. 85-107.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1964.

Erol, Oğuz, "İç Anadolu'da Haymana, Tuzgölü Çevrelerinin İklimi Hakkında", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1964, c. 31, sy. 3-4, s. 1-9.

Erol, Oğuz, "Kutup Fecri Olayı Üzerinde Son Araştırmalar ve Bunların Sonuçları Hakkında", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1964, c. 17-19, sy. 22-23, s. 219-223.

Sür, Ayhan, (A. Onur), *Türkiye'de Kar Yağışları ve Yerde Kalma Müddeti Üzerine Bir Etüd,* Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayını, 1964.

Ardel, Ahmet, A. Kurter ve Y. Dönmez, *Klimatoloji Tatbikatı,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını,1965.

Erinç, Sırrı, *Yağış Müessiriyeti Üzerine Bir Deneme ve Yeni Bir İndis,* İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1965.

1966-1970

Kalelioğlu, Ejder, "Gaziantep Platosu ve Çevresinin İklimi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* 1966, sy. 1, s. 297-320.

Dönmez, Yusuf, "Trakya Stebi Problemi, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1967, sy. 16, s. 67-85.

Köksal, Aydoğan, "Bafra Ovası İklimi Hakkında", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1967, sy. 24-25, s. 158-171.

Öztekin, Neriman, R. Çetin, "Günlük Azami Yağışlar", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1967, sy. 24-25, s. 263-272.

Tunçdilek, Necdet, "Isparta Isı Takvimi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*,1967, sy. 16, s. 38-52.

Ardel, Ahmet, A. Kurter ve Y. Dönmez, *Klimatoloji Tatbikatı*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1969.

Erinç, Sırrı, 1969, *Klimatoloji ve Metodları*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1969.

1971-1975

Ardel, Ahmet, "Türkiye'nin İklimi", *Türk Kültürü Dergisi*, 1971, sy. 100, s. 399-404.

Kurter, Ajun, *Kastamonu ve Çevresinin İklimi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1971.

Ardel, Ahmet, *Umumi Coğrafya Dersleri, Cilt I. Klimatoloji*, 3. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1973.

Dönmez, Yusuf, "The Position of The Kütahya, Plain and its Surroundings From the Point of Climatology", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1973, sy. 14, s. 131-154.

Sungur, Korkut Ata, "Marmara Bölgesinde Ocak Ayında Zemine Yakın Hâkim Rüzgâr Yön ve Hızları", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1973, sy. 18-19, s. 139-149.

Tarkan, M. Tevfik, *Ziraî Klimatoloji*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 1973.

Nişancı, Ahmet, "Türkiye İklim Bölgeleri ve Yağış Özellikleri", *Atatürk Üniviversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1974, sy. 5, s. 139-152.

Erol, Oğuz, "Yerbilimleri Kavramının Işığı Altında Hava Kütleleri ve Tabla Tektoniği", *Türkiye Jeoloji Kurumu Yıllık Bülteni*, 1974, s. 33-35.

Nişancı, Ahmet, *Sıklık Dağılışları ve Hava Durumlarına Bağlılıkları İçinde Türkiye'nin Yağış Şartlarının İncelenmesi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 1975.

1976-1980

Nişancı, Ahmet, "Klimagebiete der Türkei und ihre Niederschlägsverhaltnisse", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1976, sy. 7, s. 281-292.

Nişancı, Ahmet, "Türkiye'de Kurak (ya da Nemli) Alanların Dağılışı", *Atatürk Üniviversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1976, sy. 7, s. 235-246.

Kurter, Ajun, "Trakya'da Yıllık Yağışlar", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1977, sy. 20-21, s. 71-77.

Sungur, Korkut Ata, "Klimatik Açıdan Türkiye'de Hava Kirlenmesi Sorunu", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1977, sy. 20-21, s. 135-150.

Sür, Ayhan, "Ankara'da Kar Yağışlı ve Karla Örtülü Günler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* 1977, sy. 8, s. 1-63.

Sür, Ayhan, *Alanya'nın İklimi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayını, 1977.

Sungur, Korkut Ata, "Ankara'da Hava Kirlenmesi Bakımından Isı Terselmesinin Rolü", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1977-1978, sy. 22, s. 119-126.

Dönmez, Yusuf, *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1979.

Kurter, Ajun, *Türkiye'nin Morfoklimatik Bölgeleri,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1979.

Sungur, Korkut Ata, *Vejetasyonun Klimatoloji Açısından Çevre Sorunları Üzerindeki Etkileri*, Ankara:Tübitak Yayınları, 1979.

Atalay, İbrahim, "Erzurum Ovası ve Çevresinin İklimi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1980, sy. 12, s. 251-341.

Sungur, Korkut Ata, "Isı Terselmesinin (Inversion) Hava Kirliliği Üzerindeki Rolü ve Negatif Etkisinin Azaltılabilmesi İçin Alınacak Önlemler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1980, sy. 23, s. 171-180.

Sungur, Korkut Ata, "Türkiye'de İnsan Yaşamı Açısından Uygun Olan ve Olmayan Isı Değerlerinin Aylık Dağılımı ile İlgili Bir Deneme", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1980, sy. 23, s. 27-36.

Sür, Ayhan, "Lokalklima ve Mikroklima", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1980, sy. 9, s. 17-22.

1981-1985

Nişancı, Ahmet, "Klimagebiete der Türkei Nach der Anzahl der Ariden bzw. Humiden Monate und ihre Beziehungen zur Vegetation", *Studia Gegraphica*, 1983, c.16, s. 149-163.

Erinç, Sırrı, *Klimatoloji ve Metodları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1984.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji*, 2. baskı, Ankara, 1984.

Erus, Ercan, "Cat Oluşumu", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1984, c. 1, sy. 1, s. 147-151.

Koçman, Asaf, "Bozdağlar ve Çevresinin İklimi", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1984, c. 2, sy. 2, s. 57-108.

Örkün, Meral, "Paleoklimatoloji ve Çalışma Yöntemleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1984, c. 1, sy. 1, s. 147-151.

Sungur, Korkut Ata, "Türkiye'de Psikrometrik İklim Rejimleri ve Fizyoklimatik Bölgeleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1984, c. 1, sy. 1, s. 41-57.

Dönmez, Yusuf ve M. Güngördü, "İzmit Körfezi Çevresinin İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 1985, sy. 1, s. 143-152.

Erinç, Sırrı, "Karadeniz'de Buzlanma ve Buz Rejimi ile Meteorolojik Parametreler Arasındaki İlişki", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1985, c. 2, sy. 2, s. 11-15.

Örkün, Meral, "Klimatoloji'de Yeni Yaklaşımlar: İklim Modelleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1985, c. 2, sy. 2, s. 125-133.

1986-1990

Nişancı, Ahmet, "Belli Hava Durumlarında Erzurum'un Hava Kirliliği", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergis*i, 1986, sy. 15/2, s. 319-324.

Nişancı, Ahmet, "Erzurum'da Halkın Hava Kirliliğine Bakışı", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergis*i, 1986, sy. 15/2, s. 313-317.

Nişancı, Ahmet, "Türkiye'nin Kurak Aylar Sayısına Göre Belirmiş İklim Bölgeleri ve Bitki Örtüsü", *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergis*i, 1986, sy. 15/2, s. 73-88.

Sungur, Korkut Ata, "Türkiye'de Esiş Sayıları ve Hızlarına Göre Rüzgâr Bileşkeleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1986, c. 2, sy. 3, s. 47-54.

Sür, Ayhan, "Türkiye'nin İklim Elemanları ve İklim Tipleri", *Sosyal Bilgiler III*, Ankara: Önlisans Programı, Ünite 24, 1986, s. 30-46.

Biricik, Ali Selçuk, "Konya'nın İklim Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 1987, sy. 2, s. 89-99.

Sungur, Korkut Ata, "Solar Energy, Climate Vegetation Structure and Their Implications in Turkey", *Review of the Department of Geography University of İstanbul*, 1987, sy. 1, s. 147-154.

Sungur, Korkut Ata, "Klimatik Elemanların Değerlendirilmesinde Faktöryel Tasarım", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1987, sy. 4, s. 19-26.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji*, 3. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Koçman, Asaf, "İzmir ve Yakın Çevresinde Aylık ve Yıllık Yağış Değişmeleri Üzerine Bir İnceleme", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1988, c. 4, sy. 1, s. 71-87.

Sezer, Lütfi İhsan, "İklim ve Vejetasyon Sınıflandırması Konusunda Yeni Bir İndis Denemesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1988, c. 4, sy. 1, s. 161-201.

Sungur, Korkut Ata, "Hava Akıntı Düzenleri ve Türkiye Üzerindeki Klimatik Etkileri", , *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1988, sy. 5, s. 21-26.

Sür, Ayhan ve Ö. Sür, "Hava Kirliliği", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1988, sy. 11, s. 15-23.

Nişancı, Ahmet, "Orta Karadeniz Bölümünde Mevsimlik Hava Tipleri Bakımından Önemli Devreler", *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1989, sy. 1, s. 69-84.

Sungur, Korkut Ata, "Göztepe (İstanbul) Klima İstasyonunun Verilerine Göre Ocak ve Temmuz Sıcaklıklarının Periyodik Analizi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1989, sy. 6, s. 61-63.

Öztürk, Beyhan, "Gökçeada'nın İklimi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1989, sy. 6, s. 187-202.

Dönmez, Yusuf, *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları,* 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1990.

Nişancı, Ahmet, *Klimatoloji,* Samsun, 1990.

Sezer, Lütfi İhsan, "Türkiye'de Ortalama Yıllık Sıcaklık Farkının Dağılışı ve Kontinentalite Derecesi Üzerine Yeni Bir Formül", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1990, c. 5, sy. 1, s. 110-159.

Sungur, Korkut Ata, "Klimatik Araştırmalarda Periyot Arama İçin Genelleştirilmiş Bir Matematiksel Analiz Modeli", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1990, sy. 7, s. 101-106.

Şahin, Cemalettin, "Ekim 1988-Temmuz 1989 Periyodu Yağışları ve Bunların Normalleri ile Karşılaştırılması", *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1990, sy. 2, s. 257-273.

Temuçin, Ecmel, "Aylık Değişme Oranlarına Göre Türkiye'de Yağış Rejimi Tipleri", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1990, c. 5, sy. 1, s. 160-183.

1991-1995

Gönençgil, Barbaros, "İstanbul'da Günlük 10.0 mm'nin Üzerindeki Yağışların Dağılışı", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1991, sy. 8, s. 1-10.

Kalelioğlu, Ejder, "Van Ovasının İklim Özellikleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 1991, c. 35, sy. 2, s. 155-166.

Akkuş, Akif ve R. Bozyiğit, "Fethiye'nin İklim Özellikleri", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 1992, sy. 6.

Birsoy, Yüksel ve M. K. Ölgen, "Thornthwaite Yöntemi ile Su Bilançosunun ve İklim Tipinin Belirlenmesinde Bilgisayar Kullanımı", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1992, c. 6, sy. 1, s. 153-178.

Erol, Oğuz, *Klimajeomorfoloji I: Genel Koşullar*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1992.

Güngördü, Ersin, "Kırşehir'in İklim Özellikleri", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1992, c. 8, sy. 4, s. 261-295.

Güngördü, Mutlu, "Uludağ ve Çevresinin İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi,* 1992, sy. 3, s. 123-151.

Koç, Telat, "Türkiye'de Mevsimler Hakkında", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1992, sy. 9, s. 289-297.

Koçman, Asaf, "Ege Ovalarında İklim Koşullarının Çevresel Etkileri", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1992, c. 6. sy. 1, s. 33-45.

Nişancı, Ahmet, "Rasat Verileri ve Türkiye'de Görülen İklim Değişmeleri", *Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1992, sy. 7, s. 153-167.

Sezer, Lütfi İhsan, "Manisa'nın Enerji Bilânçosu ve Don Olaylı Günleri Üzerine Bir İnceleme", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1992, c. 6, sy. 1, s. 85-100.

Çiçek, İhsan, "Türkiye'de Seçilmiş İstasyonların Ortalama Sıcaklık Rejimleri", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,* 1999, sy. 7, s. 61-94.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* 4. baskı, Ankara: Gazi Büro, 1993.

Gönençgil, Barbaros, "Antalya'da Fön Rüzgarları ve Gelişim Koşulları", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1993, sy. 29, s. 337-343.

Gönençgil, Barbaros, "İstanbul'da Hava Kirliliği Problemi ve Klimatik Faktörlerin Bu Kirliliğe Etkisi", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1993, sy. 10, s. 97-103.

Koç, Telat, "Türkiye'de Hava Tipleri", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1993, sy. 10, s. 119-134.

Koçman, Asaf, *İnsan Faaliyetleri ve Çevre Üzerine Etkileri Açısından Ege Ovalarının İklimi,* İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 1993.

Koçman, Asaf, *Türkiye İklimi,* İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 1993.

Koçman, Asaf, "Türkiye'de Yağış Yetersizliğine Bağlı Kuraklık Sorunu", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1993, c.7, s. 1, s. 77-88.

Mater, Barış, T. A. Ertek, E. Gürpınar, B. Gönençgil ve H. Turoğlu, "Marmara Bölgesi'nin Yağış-Bitki Faktörü Denetimindeki Erozyon Alanları", *Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu 20. Yıl Özel Sayısı,* İstanbul, 1993, s. 32-33.

Ölgen, M. Kirami, "Türkiye'de Buharlaşma Koşullarını Etkileyen Faktörler ve Buharlaşma Rejim Tipleri", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1993, c. 7, sy. 1, s. 221-234.

Sezer, Lütfi İhsan, "Güneş Lekeleri ile İklim Unsurları Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir İnceleme: İzmir Örneği (1942 - 1963)", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1993, c. 7, sy. 1, s. 161-187.

Sungur, Korkut Ata, "Klimatik Açıdan Türkiye'de Hava Kirlenmesi Sorunu", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1993, sy. 20/21, s. 135-150.

Sungur, Korkut Ata, "Türkiye'de İnsan Yaşamı Açısından Uygun Olan ve olmayan Isı Değerlerinin Aylık Dağılışı İle İlgili Bir Deneme", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi,* 1993, sy. 23, s. 27-36.

Temuçin, Ecmel, "Türkiye'de Zeytin Yetişen Alanların Sıcaklık Koşulları", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1993. c. 7, sy. 1, s. 129-144.

Engin, İdris, "Giresun'un İklim Özellikleri", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1994, sy. 2, s. 246-261.

Gönençgil, Barbaros, "2 Doğu Karadeniz Meteoroloji İstasyonu Olan Rize ve Kemalpaşa (Hopa)'da Aylık ve Yıllık Yağış Değerlerinin Karşılaştırılması", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni,* 1994, sy. 11, s. 95-101.

Temuçin, Ecmel, "Azerbaycan İklimi", *Azerbaycan Coğra*fyası, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1994, s. 45-65.

Atalay, İbrahim, "Effects of Climatic Changes on the Vegetation in the Near East", *Bulletin de la Sociêtê de Gêographie D'Êgypte,* 1995, c. 68, s. 157-177.

Atalay, İbrahim, "Palaeosols as Indicators of the Climatic Changes During Quaternary Period in S. Anatolia", *Journal of Arid Environments*, 1996, sy. 32, s. 23-35.

Çiçek, İhsan, "Türkiye'de Kurak Dönemin Yayılışı ve Süresi (Thornthwaite Metoduna Göre)", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1995, sy. 4, s. 77-101.

Günal, Nurten, "Gediz Havzasının İklimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1995, sy. 30, s. 67-96.

Türkeş, Murat, U. M. Sümer ve G. Kılıç, "Variations and Trends in Annual Mean Air Temperatures in Turkey With Respect to Climatic Variability", *International Journal of Climatology,* 1995, sy. 15, s. 557-569.

1996-2000

Çiçek, İhsan, "Thorthwaite Metoduna Göre Türkiye'de İklim Tipleri", Ankara Üniversitesi Dilve Tarih Coğrafya Fakültesi, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1996, sy. 12, s. 33-71.

Erinç, Sırrı, *Klimatoloji ve Metodları,* İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1996.

İnan, Nuri, "İklimde Çukurova'dan Ereğli Ovasına Geçiş", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1996, sy. 7, s. 43-60.

Günal, Nurten, "Manisa, Akhisar, Turgutlu, Salihli ve Alaşehir Ovaları İle Yakın Çevrelerinde Yıllık ve Aylık Yağış Değişmeleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 31, s. 55-76.

Koç, Telat, "Kapıdağ Yarımadasında Rüzgâr ve Ortam", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 31, s. 167-182.

Koçman, Asaf, Ş. Işık ve M. Mutluer, "Ege Ovalarında Yağış Değişkenliği ve Kuraklık Sorunu", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1996, c. 8, sy. 1, s. 25-36.

Sezer, Lütfi İhsan, "Açık Hava Şartlarında Buharlaşma Üzerine Yeni Bir Formül Denemesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1996, c. 8, sy.1, s. 141-186.

Sezer, Lütfi İhsan ve E. Erlat, "Karşıyaka-Çiğli Sel Felaketinin Klimatolojik Yönden İncelenmesi", *İzmir'de 3-4 Kasım 1995 Karşıyaka Sel Felaketi*, İzmir: Ege Üniversitesi İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, 1996, s. 2-16.

Temuçin, Ecmel, "Türkiye'de Kentleşmenin Sıcaklık Koşulları Üzerine Etkisi", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1996, c. 8, sy. 1, s. 75-92.

Türkeş, Murat, "Meteorological Drought in Turkey: A Historical Perspective, 1930-1993", *Drought Network News*, 1996, sy. 8, s. 17-21.

Türkeş, Murat, U. M. Sümer ve G. Kılıç, "Observed Changes in Maximum and Minimum Temperatures in Turkey", *International Journal of Climatology*, 1996, sy. 16, s. 463-477.

Türkeş, Murat, "Kent ve Bölge Planlamasında Topoğrafyaya Bağlı Yerel Rüzgârlar", *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergi*si, 1996, sy. 5, s. 213-227.

Türkeş, Murat, "Spatial and Temporal Analysis of Annual Rainfall Variations in Turkey", *International Journal of Climatology*, 1996, sy. 16, s. 1057-1076.

Erlat, Ecmel, "Türkiye'de Günlük Yağışların Şiddeti Üzerine Bir İnceleme", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1997, c. 9, sy. 1, s. 159-184.

Gönençgil, Barbaros, "Edirne ve Tekirdağ'ın Aylık ve Yıllık Yağışlarının Karşılaştırılması", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1997, sy. 32, s. 349-353.

Koç, Telat, "Batı Karadeniz Bölümünde Atasözleri ve İklim Özellikleri", *Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1997, sy. 31, s.187-197.

Sezer, Lütfi İhsan, "3-4 Kasım 1995 Karşıyaka Çiğli Sel Felâketi (Meteorolojik-Klimatolojik Açıdan Bir Yaklaşım)", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1997, c. 9, sy. 1, s. 185-242.

Sezer, Lütfi İhsan, "Irse.Exe/Irse.Mac (İnsolasyon, Radyasyon ve Sezer Evaporasyon Bilgisayar Programı)", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1997, c. 9, sy. 1, s. 243-266.

Sungur, Korkut Ata ve B. Gönençgil, "Çeşitli İklim Elemanlarının Hava Kirliliği Üzerine Etkileri", *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye Coğrafyası Dergisi*, 1997, sy. 6, s. 337-345.

Efe, Recep, "Yukarı Gediz Havzasında İklimin Doğal Bitki Örtüsü Dağılışına Etkisi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 79-99.

İdris, Engin ve D. Aydınözü, "Artvin'in İklim Özellikleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 377-387.

İnan, Nuri ve R. Bozyiğit, *Klimatoloji ve Uygulamaları*, Konya, 1998.

Günal, Nurten, "İstanbul Adalarında Bitki Örtüsü-İklim İlişkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 101-128.

Güner, İbrahim ve O. Şimşek, "Iğdır'da Halk Takvimi ve Halk Meteorolojisi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 129-135.

Koç, Telat, "Isıtma Dönemi Özellikleri ve Balıkesir'de Uygulanması", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 33, s. 319-335.

Koç, Telat, "Ayvalık'ta Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1998, s. 1-18.

Türkeş, Murat, "Influence of Geopotential Heights, Cyclone Frequency and Southern Oscillation on Rainfall Variations in Turkey", *International Journal of Climatology*, 1998, sy. 18, s. 649-680.,

Ünaldı Eser, Ülkü, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Dicle Bölümünün Buharlaşma, Nemlilik ve Yağış Koşulları", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1998, yıl 4, sy. 6, s. 115-146.

Ceylan, Mehmet, "Sapanca Gölü Havzasının Yağış Özellikleri ve Rölyef", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 34, s. 643-659.

Çiçek, İhsan, "Türkiye'de Seçilmiş İstasyonların Ortalama Sıcaklık Rejimleri", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1999, sy. 7, s. 61-94.

Erlat, Ecmel, "El Nino, La Nina ve Güneyli Salınım", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1999, c. 10, sy. 1, s. 125-148.

Erlat, Ecmel, "İzmir'de Maksimum Sıcaklıklar ve Sıcak Dalgaları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1999, c. 10, sy. 1, s. 195-218.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* 5. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 1999.

Güner, İbrahim ve H. Koca, "Bodrum'un Rüzgâr Gücü Potansiyeli ve Bundan Yaralanma Olanaklarının Araştırılması", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1999, sy. 34, s. 73-98.

Koca, Halil, "Nur Dağlarının Doğu Yamaçlarında Yaz Mevsiminde Etkili olan Yerel Bir Rüzgâr: Garbi Yeli", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1999, sy. 34, s. 505-525.

Koç, Telat, "Kuzeybatı Anadolu'nun Doğal Mevsim Özellikleri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1999, sy. 34, s. 527-548.

Koç, Telat, "Sayılı Günler Yöntemi ile Doğal Mevsimlerin Belirlenmesi", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1999, s. 305-344.

Türkeş, Murat, "Vulnerability of Turkey to Desertification With Respect to Precipitation and Aridity Conditions", *Turkish Journal of Engineering and Environmental Science,* 1999, sy. 23, s. 363-380.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Dicle Bölümünün Sıcaklık (Termik) Özellikleri", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 7, sy. 1, s. 19-30.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Orta Fırat Bölümü'nün Sıcaklık (Termik) Özellikleri", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 19, sy. 1, s. 69-81.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi Orta Fırat Bölümü'nün Buharlaşma, Nemlilik ve Yağış Koşulları", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 7, sy. 2, s. 153-184.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Rüzgâr Özellikleri", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 7, sy. 2, s. 143-152.

Yılmaz, Özer, *Afyon ve Çevresinin İklim Özellikleri,* Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, 1999.

Çiçek, İhsan, "Türkiye'de Termik Dönemlerin Yayılış ve Süreleri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 2000, sy. 40 (1-2), s. 189-212.

Erlat, Ecmel, "Trakya'da Günlük Yağışların Şiddet Bakımından Özellikleri", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2000, c. 11, sy. 1, s. 97-110.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* 7. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2000.

Koç, Telat, "Kuzeybatı Anadolu'da Yağış Etkinliği", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2000, s. 1-21.

2001-2005

Çiçek, İhsan, "Türkiye'de Mevsimlere Göre Yağış Şiddetleri ve Sıklıkları", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 2001, sy. 8. s. 1-34.

Çiçek, İhsan, "Türkiye'de Günlük Yağış Şiddetleri ve Sıklıkları", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 2001, sy. 8, s. 27-48.

Engin, İdris, D. Aydınözü, "Yozgat'ın İklim Özellikleri", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2001, c. 21, sy. 1, s. 59-71.

Gürgen, Gürcan, "Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Bölge İklimine Etkisi", *Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 127-152.

Koç, Telat, *Kuzeybatı Anadolu'da İklim ve Ortam: Sinoptik, İstatistik ve Uygulama Boyutlarıyla*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2001.

Koç, Telat, "Uzunköprü'de Doğal Mevsimler ve Halk Takvimi İlişkisi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 37, s. 157-169.

Koç, Telat, "Uzunköprü'de Halk Takvi ve Sıcaklık İlişkisi", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2001, s. 1-15.

Kutiel, Haim, M. Türkeş ve T.R. Hirsch-Eshkol, "Sea Level Pressure Patterns Associated With Dry or Wet Monthly Rainfall Conditions in Turkey", *Theoretical and Applied Climatology*, 2001, sy. 69/1, s. 39-67.

Gürgen, Gürcan, *Güneydoğu Anadolu Bölgesinin İklimi*, Diyarbakır: Diyarbakır Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yayını, 2002.

İnan, Nuri ve A. Akış, "Gazipaşa'nın İklimi", *Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim ve Bilim Dergisi*, 2002, sy. 1, s. 100-110.

Türkeş, Murat, U. M. Sümer ve İ. Demir, "Re-evaluation of Trends and Changes in Mean, Maximum and Minimum Temperatures of Turkey for the Period 1929-1999", *International Journal of Climatology*, 2002, sy. 22, s. 947-977.

Kutiel, Haim, M. Türkeş, P. Maheras ve S. Paz, "North Sea - Caspian Pattern (NCP) - an Upper Level Atmospheric Teleconnection Affecting the Eastern Mediterranean - Implications on the Regional Climate", 2002, *Theoretical and Applied Climatology*, sy. 72, s. 173-192.

Türkeş, Murat, U. M. Sümer ve G. Kılıç, "Persistence and Periodicity in the Precipitation Series of Turkey and Associations With 500 hPa Geopotential Heights", *Climate Research*, 2002, sy. 21, s. 59-81.

Ünaldı Eser, Ülkü, "Buğday Verimi İle Yağış Miktarı ve Rejimi Arasındaki İlişkiler: Konya İli Örneği", *Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002, sy. 14, s. 467-489.

Erlat, Ecmel, *İzmir'in Hava Tipleri Klimatolojisi*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2003.

Günal, Nurten, "Drought in the Middle East", *Turkish Review of Middle East Studies*, 2003, sy. 14, s. 203-220.

Nişancı, Ahmet ve K. Şahin, "Trafik ve Yol Güvenliği ile Yerşekilleri ve Hava Koşulları Arasındaki İlişkiler: Samsun Örneği", *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2003, c. 11, sy. 2, s. 467-480.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Precipitation Changes and Variability in Turkey Linked to the North Atlantic Oscillation During the Period 1930-2000", *International Journal of Climatology*, 2003, sy. 23, s. 1771-1796.

Türkeş, Murat, "Spatial and Temporal Variations in Precipitation and Aridity Index Series of Turkey", *Mediterranean Climate-Variability And Trends*: *Springer-Verlag Berlin Heidelberg*, 2003, s. 181-213.

Türkeş, Murat, *Avrupa Birliği'nin İklim Değişikliği Politikaları ve Önlemleri*, Ankara: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Yayınları, 2003.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Precipitation Changes and Variability in Turkey Linked to the North Atlantic Oscillation During the Period 1930-2000", *International Journal of Climatology* 2003, sy. 23, s. 1771-1796.

İdris, Engin, "Trabzon'da Fırtınalar", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2004, sy. 12, s. 119-141.

Gürgen, Gürcan, "Doğu Karadeniz Bölümünde Maksimum Yağışlar ve Taşkınlar Açısından Önemi", *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004, c. 24, sy. 2, s. 79-92.

Türkeş, Murat, Y. E. Yıldırım ve M. Tekiner, "Time-Series Analysis of Long-TermVariations in Stream-Flow Data of Some Stream Flow Stations Over the Gediz Basin and in Precipitation of the Akhisar Station", *Pakistan Journal of Biological Sciences,* 2004, c. 7, s. 17-24.

Türkeş, Murat ve U. M. Sümer, "Spatial and Temporal Patterns of Trends and Variability in Diurnal Temperature Ranges of Turkey", *Theoretical and Applied Climatology*, 2004, sy. 77, s. 195-227.

Türkoğlu, Necla, İ. Çiçek ve G. Gürgen, "Analysis of Effects of Meteorological Factors on Air Pollutant Concentrations in Ankara,Turkey", *Nuovo Cimento Della Societa Italiana Di Fisica C-Geophysics and Space Physics*, 2004, c. 27, sy. 4, s. 347-358.

Yıldırım, Ünal, "Eskişehir'in İklim Özellikleri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2004, sy. 43, s. 139-149.

Yılmaz Kafalı, Fatma, "Uşak'ta Yağış Miktarında Meydana Gelen Değişimler", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2004, c. 5, sy. 2, s. 193-206

Çiçek, İhsan ve U. Doğan, "Ankara'da Şehir Isı Adasının İncelenmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2005, sy. 3, s. 57-72.

Çiçek, İhsan ve N. Türkoğlu, "Urban Effects on Precipitation in Ankara", *Atmosfera*, 2005, c. 18, s. 172-186.

Dayan, Ergun, *Klimajeomorfolojik Bakış Açısından Subtropikler*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2005.

Gürgen, Gürgen, N. Türkoğlu ve İ. Çiçek, "Kuzey Atlantik Salınımının (KAS) Büyük Menderes Havzası'nda Yağış ve Akım Üzerine Etkileri", *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005, c. 15, sy. 2, s. 17-29.

Kutiel, Haim ve M. Türkeş, "New Evidence About the Role of the North Sea-Caspian Pattern (NCP) on the Temperature and Precipitation Regimes in Continental Central Turkey", *Geografiska Annaler: Series A, Physical Geography*, 2005, sy. 87, s. 501-513.

Türkeş, Murat, "Orta Kızılırmak Bölümü Güney Kesiminin (Kapadokya Yöresi) İklimi ve Çölleşmeden Etkilenebilirliği", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2005, c. 14, sy. 1-2, s. 73-97.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Climatological Responses of Winter Precipitation in Turkey to Variability of the North Atlantic Oscillation During the Period 1930-2001", *Theoretical and Applied Climatology*, 2005, sy. 81, s. 45-69.

Özlü, Tamer ve K. Şahin, "31 Mart - 04 Nisan Tarihleri Arasında Yaşanan Düşük Sıcaklıkların Terme İlçesi (Samsun) ile Giresun İli Arasında Fındık Üretimi Üzerine Olan Olumsuz Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 45, s.71-83.

2006-2010

Çalışkan, Vedat ve A. Aslan, "2006 yılında Çanakkale'de Yaşanan Kar Fırtınalarının Mekânsal Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 47, s. 99-114.

Çiçek, İhsan ve T. Doğan, "Detection of Urban Heat Island in Ankara, Turkey", *Nuovo Cimento Della Societa Italiana Di Fisica C-Geophysics and Space Physics,* 2006, c. 29, sy. 4, s. 399-409.

Güngördü, Mutlu, "Hava Durumu/Hava Tahmin Haritaları ve Dünyanın Değişimine Katkıları", *İnsan ve Mekân*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2006, s. 150-161.

Gönençgil Barbaros, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin İklimi*, İstanbul: Elçi Yayıncılık, 2006.

Koç, Telat, "Çanakkale Çevresinde Farkedilmeyen Tehlike: Kuraklık", *Çanakkale Araştırmaları Merkezi Dergisi*, 2006, s. 191-224.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Influences of the North Atlantic Oscillation on Precipitation Variability and Changes in Turkey", *Nuovo Cimento Della Societa Italiana Di Fisica C-Geophysics and Space Physics,* 2006, c. 29, s. 117-135.

Türkeş, Murat, M. D. Jones, C. N. Roberts ve M. J. Leng, "A High-Resolution Late Holocene Lake Isotope Record From Turkey and Links to North Atlantic and Monsoon Climate", *Geology*, 2006, sy. 34, s. 361-364.

Türkeş, Murat, E. Erlat, "Influences of the North Atlantic Oscillation on Precipitation Variability and Changes in Turkey", *Nuovo Cimento Della Societa Italiana Di Fisica C-Geophysics and Space Physics*, 2006, sy. 29, s. 117-135.

Çiçek, İhsan ve N. Türkoğlu, "Konya'da Şehirleşmeye Bağlı Bağıl Nem ve Su Buharı Basıncı Değişiklikleri", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2007, c. 5, sy. 2, s. 13-25.

Erlat Erlat, "Climatic Conditions in Altınova and the Madra River Delta. In: The Madra River Delta: Regional studies on the Aegean Coast of Turkey", *1. Environment, Society and Community Life from Prehistory to the Present,* Ankara:The British Institute at Ankara Monograph, 2007, sy. 35, s. 51-57.

Koç, Telat ve C. İrdem, "Türkiye'de Yağışların Şiddet Bakımından Zamansal ve Alansal Değişkenliği, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 49, s. 1-42.

Koç, Telat, M. Türkeş ve F. Sarış, "Türkiye'nin Yağış Toplamı ve Yoğunluğu Dizilerindeki Değişikliklerin ve Eğilimlerin Zamansal ve Alansal Çözümlemesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2007, sy. 1, s. 57-74.

Türkeş, Murat ve F. Sarış, "Trends and Changes of Mean, Maximum, Minimum Temperature and Precipitation Series in Northern Cyprus", *Journal of the Black Sea/Mediterranean Environment*, 2007, c. 13, sy. 3, s. 281-305.

Türkeş, Murat, "Orta Kızılırmak Bölümü Güney Kesiminin (Kapadokya Yöresi) İklimi ve Çölleşmeden Etkilenebilirliği", *Ege Coğrafya Dergisi,* 2007, c. 14, sy. 1-2, s. 79-97.

Türkeş, Murat, T. Koç ve F. Sarış, "Türkiye'nin Yağış Toplamı ve Yoğunluğu Dizilerindeki Değişikliklerin ve Eğilimlerin Zamansal ve Alansal Çözümlemesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2007, sy. 5, sy. 1, s. 57-73.

Erlat, Ecmel, "Trends of Climatological Growing Season in Turkey", *Natural Enviroment and Culture in the Mediterranean Region*, Cambridge Scholars Publishing, 2008, s. 109-121.

Gönençgil Barbaros, *Doğal Süreçler Açısından İklim Değişikliği ve İnsan*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2008.

Güçlü, Yüksel, "Alanya-Samandağ Kıyı Kuşağında Konforlu Olma Süresi ve Deniz Turizmi Mevsiminin İklim Koşullarına Göre Belirlenmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2008, sy. 50, s. 1-20.

Güçlü, Yüksel, "The Determination of Sea Tourism Season According to the Climatic Conditions in Marmaris-Alanya Coastal Belt (SW of Turkey)", *Journal of Tourism Challenges & Trends*, 2008, c. 1, sy. 2, s. 91-119.

Koç,Telat, "Kuzeybatı Anadolu'da (Türkiye) Hava Tipleri", *Çanakkale Araştırmaları Merkezi Dergisi*, 2008, s. 103-132.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Influence of the Arctic Oscillation on Variability of Winter Mean Temperatures in Turkey", *Theoretical and Applied Climatology*, 2008, sy. 92, s. 75-85.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Winter Mean Temperature Variability in Turkey Associated With the North Atlantic Oscillation", *Meteorology and Atmosphere Physics*, 2009, sy. 105, s. 211-225.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Influence of the Arctic Oscillation on Variability of Winter Mean Temperatures in Turkey", *Theoretical and Applied Climatology*, 2009, sy. 92, s. 75-85.

Türkeş Murat, T. Koç ve F. Sarış, "Spatiotemporal Variability of Precipitation Total Series Over Turkey", *International Journal of Climatology*, 2008, c. 29, s. 1056-1074.

Ünaldı Eser, Ülkü, "The Analysis of the Tornadoes in Alanya On 16-20 October 2006", *Natural Environment and Culture in the Mediterranean Region*, England: Cambridge Scholars Publishing, 2008, s. 241-253.

Yılmaz Kafalı, Fatma, "Antalya'nın Günlük Yağış Özellikleri ve Şiddetli Yağışların Doğal Afetler Üzerine Etkisi", *Afyon Kocatepe. Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2008, c. 10, sy. 1, s. 19-68.

Yılmaz Kafalı, Fatma, *Adana Ovaları'nda İklim-Tarım İlişkisi ve Tarım Politikalarına Yansıması*, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, 2008.

Atasoy, Ahmet ve M. Dursun Çitçi, "Değişen İklim Koşullarının Elazığ Ovasıyla Yakın Çevresinin Ekosistemine Etkileri", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 21, s. 33-52.

Aydınözü, Duran, "Barındırdığı Bitki Varlığı Açısından Trakya'nın Karasallık Derecesi", *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2009, c. 17, sy. 1, s. 203-212.

Cosun, Fatma, "Kahramanmaraş'ta Ortalama, Minimum ve Maksimum Sıcaklıkların Trend Analizi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 59, s. 41-50

Çiçek İhsan ve N.Türkoğlu, "The Effects of Urbanization on Water Vapour Pressure in a Semi-Arid Climate", *Theorotical and Applied Climatology*, 2009 sy. 95, s. 125-134.

Güçlü, Yüksel, "Batı Karadeniz Kıyı Kuşağında Klimatik Konfor ve Deniz Turizmi Mevsiminin İklim Koşullarına Göre Belirlenmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 59, s. 1-14.

Erlat, Ecmel, *İklim Sistemi ve İklim Değişmeleri*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2009.

Erlat, Ecmel, D. D. Yavaşlı, "Ege Bölgesi'nde Tropikal Gün ve Yaz Günü Sayılarındaki Değişim ve Eğilimler", *Ege Coğrafya Dergisi,* 2009, c. 18, sy. 1-2, s. 1-15.

Güçlü, Yüksel, "Batı Karadeniz Kıyı Kuşağında Klimatik Konfor ve Deniz Turizmi Mevsiminin İklim Koşullarına Göre Belirlenmesi", *Türk Coğrafya Dergisi,* sy. 53, s. 1-14

Güngördü, Mutlu, *İklim Coğrafyası-Özellikler, Sınıflandırmalar, Değişimler*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2009.

Karabulut, Murat ve F. Cosun, "Kahramanmaraş İlinde Yağışların Trend Analizi", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2009, c. 7, sy. 1, s. 65-83.

Korkmaz, Hüseyin ve G. Fakı, "Kuseyr Platosu'nun İklim Özellikleri", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 2009, c. 6, sy. 12, s. 324-350.

Türkeş, Murat, T. Koç ve F. Sarış, "Spatiotemporal Variability of Precipitation Total Series Over Turkey", *International Journal of Climatology,* 2009, sy. 29, s. 1056-1074.

Türkeş, Murat, A. Serap Akgündüz ve Z. Demirörs, "Palmer Kuraklık İndisi'ne Göre İç Anadolu Bölgesi'nin Konya Bölümü'ndeki Kurak Dönemler ve Kuraklık Şiddeti", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2009, c. 7, sy. 2, s. 129-144.

Türkeş, Murat ve H. Tatlı, "Use of the Standardized Precipitation Index (SPI) and Modified SPI for Shaping the Drought Probabilities Over Turkey", *International Journal of Climatology,* 2009, sy. 29, s. 2270-2282.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Winter Mean Temperature Variability in Turkey Associated With the North Atlantic Oscillation", *Meteorology and Atmospheric Physic,* 2009, sy. 105, s. 211-225.

Ünaldı Eser, Ülkü, *Türkiye Yağışlarına Sinoptik Yaklaşım ve Akdeniz Bölgesi Örneği-1*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2009.

Yılmaz Kafalı, Fatma, *İç Batı Anadolu Bölümü'nün İklim Özellikleri ve İklim Değişikliğinin Tarımsal Üretime Etkileri,* Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, 2009.

Atalay, İbrahim, *Uygulamalı Klimatoloji,* İzmir: Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, 2010.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* 8. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2010.

Erlat Ecmel, *İklim Sistemi ve İklim Değişmeleri,* 2. baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2010.

Erlat, Erlat ve M. Doğan, "İzmir'de 1938-2008 Döneminde Yaşanan Meteorolojik Kuraklıklar ve Basına Yansımaları", *Dr. Eren Akçiçek'e Armağan*, İzmir: Egetan Basın Yayın, 2010, s. 73-83.

Gönençgil, Barbaros ve G. İçel, "Türkiye'nin Doğu Akdeniz Kıyılarında Yıllık Toplam Yağışlarda Görülen Değişimler (1975-2006)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 55, s. 1-12.

Güçlü, Yüksel, "Doğu Karadeniz Bölümü Kıyı Kuşağında İklim Konforu Şartlarının Kıyı Turizmi Yönünden İncelenmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2010, c. 8, sy. 2, s. 111-136.

Güçlü, Yüksel, "Ege Bölgesi Kıyı Kuşağında İklim Konforu Şartlarının Kıyı Turizmi Yönünden İncelenmesi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2010, c. 7, sy. 1, s. 794-823.

Güçlü, Yüksel, "*Türkiye'nin Deniz Kıyılarında Kıyı Turizmi İçin İklim Konforu*, İstanbul: Lisans Yayıncılık, 2010.

Ölgen, M. Kirami, "Türkiye'de Yıllık ve Mevsimsel Yağış Değişkenliğinin Alansal Dağılımı", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2010, c. 19, sy. 1, s. 85-95.

Öztürk, Muhammed, "Uludağ (Zirve) ve Bursa Meteoroloji İstasyonlarının Karşılaştırmalı İklimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 55, s. 13-24.

Türkeş, Murat, *Klimatoloji ve Meteoroloji*, İstanbul: Kriter Yayınevi, 2010.

2011-2015

Atalay, İbrahim, *Türkiye İklim Atlası*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2011.

Bahadır, Muhammet ve M. Özdemir, "Acıgöl Havzası'nda Yağışın Trend Analizi ve Haritalanması", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 57, s. 33-42.

Elbüyük, Mesut ve E. Yılmaz, "Türkiye'de Sıcaklık Mevsimlerinin Ana Morfolojik Ünitelere Göre Değişimi 1: Ovalar ve Havzalar", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2011 c. 1, sy. 2, s. 165-193.

Erlat, Ecmel, *İklim Sistemi ve İklim Değişmeleri*, 3. baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2011.

Erlat, Ecmel ve M. Türkeş, "Analysis of Observed Variability and Trends in Numbers of Frost Days in Turkey For the Period 1950-2010", *International Journal of Climatotology*, 2011, sy. 32, s. 1889-1898.

Erlat, Ecmel ve D. D. Yavaşlı, "Ege Bölgesi'nde Sıcaklık Ekstremlerinde Gözlenen Değişim ve Eğilimlerin Değerlendirilmesi", *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 2011, c. 3 sy. 1, s. 25-37.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji*, 9. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2011.

Gönençgil, Barbaros, "Şehirleşmenin Sıcaklık Trendleri Üzerine Etkileri ve Şehirsel Isı Adası Kavramı", *Fiziki Coğrafya Araştırmaları, Sistematik ve Bölgesel, Prof. Dr. M. Yıldız Hoşgören Anısına Armağan*, İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yayını, 2011, s. 127-136.

Sarı, Sabahattin ve N. İnan, "Seydişehir ile Beyşehir'in İklimlerinin Karşılaştırılması", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2011, sy. 26, s. 291-310.

Koç, Telat ve E. Kesmen, "Kaz Dağında Yüzeye Gelen Güneş Enerjisinin Dağılışında Topografyanın Etkisi", *Coğrafi Bilimler Dergisi* , 2011, c. 9, sy. 1, s. 101-115.

Kömüşçü, Ali Ümran, S. Çelik ve A. Ceylan, "8-12 Eylül 2009 Tarihlerinde Marmara Bölgesi'nde Meydana Gelen Sel Olayının Yağış Analizi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2011, c. 9, sy. 2, s. 129-220.

Öztürk, Muhammed, A. Erginal ve B. Öztürk, "Batı Burnu Kumul Sahasında (Bozcaada) Rüzgâr Etkinliği ve Kum Taşınım İlişkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 56, s. 55-64.

Türkeş, Murat ve G. Altan, "Çanakkale Yöresinde Oluşan Orman Yangınlarının Hidroklimatolojik Karakteristikleri ve İklim Değişimleriyle İlişkisi", *Ege Coğrafya Dergis*i, 2011, c. 20, sy. 2, s. 1-25.

Türkeş, Murat, T. Öztürk ve L. Kurnaz, "RegCM 4.3.5. İklim Modeli Benzetimleri Kullanılarak Türkiye'nin Gelecek Hava Sıcaklığı ve Yağış Klimatolojilerindeki Değişikliklerin Çözümlenmesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2011, c. 20, sy. 1, s. 17-27.

Türkeş, Murat, "Akhisar ve Manisa Yörelerinin Yağış ve Kuraklık İndisi Dizilerindeki Değişimlerin Hidroklimatolojik ve Zaman Dizisi Çözümlemesi ve Sonuçların Çölleşme Açısından Coğrafi Bireşimi", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2011, c. 9, sy. 1, s. 77-99.

Türkeş, Murat ve A. S. Akgündüz, "Assessment of the Desertification Vulnerability of the Cappadocian District (Central Anatolia, Turkey) Based on Aridity and Climate-Process System", *International Journal of Human Sciences*, 2011, sy. 8, s. 1234-1268.

Türkeş, Murat ve H. Tatlı, "Empirical Orthogonal Function Analysis of the Palmer Drought Indices", *Agricultural and Forest Meteorology*, 2011, sy. 151, s. 981-991.

Koç, Telat ve E. Kesmen, "Kaz Dağı'nda Yüzeye Gelen Güneş Enerjisinin Dağılışında Topografyanın Etkisi", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2011, c. 9, sy. 1, s. 101-115.

Altın, Türkan ve B. Barak, "Seyhan Havzasında 1970-2009 Yılları Arasında Yağış ve Hava Sıcaklığı Değerlerindeki Değişimler ve Eğilimler", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 58, s. 21-34.

Çalışkan, Onur ve N. Türkoğlu, "Türkiye'nin Biyoklimatik Koşullarının Analizi", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2012, c. 10, sy. 2, s. 151-164.

Çalışkan Onur, İ. Çiçek ve A. Matzarakis, "The Climate and Bioclimate of Bursa (Turkey) From the Perspective of Tourism", *Theorotical and Applied Climatology*, 2012, sy. 107, s. 417-425.

Elibüyük, Mesut ve E. Yılmaz, "Türkiye'de Sıcaklık Mevsimlerinin Ana Morfolojik Ünitelere Göre Değişimi 1: Ovalar ve Havzalar, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2012, c. 10, sy. 2, s. 165-193.

Öztürk, Tuğba, H. Altınsoy, M. Türkeş ve M. L. Kurnaz, "Simulation of Temperature and Precipitation Climatology for Central Asia CORDEX Domain by Using RegCM 4.0", *Climate Research*, 2012, c. 52, s. 63-76.

Sağdıç, Mustafa ve H. Koç, "Yukarı Kızılırmak Havzası'nın İklimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 58, s. 1-20.

Sen, Burak, S. Topcu, M. Türkeş, B. Sen ve J. F. Warner, "Projecting Climate Change, Drought Conditions and Crop Productivity in Turkey", *Climate Research*, 2012, sy. 52, s. 175-191.

Türkeş, Murat ve G. Altan, "Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'ne Bağlı Orman Arazilerinde 2008 Yılında Çıkan Yangınların Kuraklık İndisleri ile Çözümlenmesi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2012, c. 9, s. 912-931.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Analysis of Observed Variability and Trends in Numbers of Frost Days in Turkey for the Period 1950-2010", *International Journal of Climatology*, 2012, c. 32, sy. 12, s. 1889-1898.

Türkeş, Murat ve G. Altan, "Çanakkale'nin 2008 Yılı Büyük Orman Yangınlarının Meteorolojik ve Hidroklimatolojik Analizi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2012, c. 10, sy. 2, s. 195-218.

Türkeş, Murat, B. Şen, S. Topcu ve J. F. Warner, "Projecting Climate Change, Drought Conditions and Crop Productivity in Turkey", 2012, *Climate Research*, sy. 52, s. 175-191.

Acar Deniz, Zahide, "Türkiye'de Yaz Mevsimindeki Sıcak Günler ve Sıcak Günlerin Eğilimleri (1970-2006)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 61, s. 1-10.

Aydın, Olgu ve İ. Çiçek, "Ege Bölgesi'nde Yağışın Mekânsal Dağılımı", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2013, c. 11, sy. 2, s. 101-120.

Bulut, İhsan, E. Yürüdür ve H. Kazancı, "Artova yöresinde (Tokat) Yerel İklim Bilgisi ve Halk Takvimi, *Türk Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 61, s. 21-30.

Çalışkan, Onur ve N. Türkoğlu, "Türkiye'de Aylık 07.00, 14.00, 21.00 Ortalama Termal Konfor Koşullarının Zaman-Mekânsal Analizi (1975-2008)", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2013, c. 11, sy. 1, s. 13-29.

Erlat, Ecmel, *İklim Sistemi ve İklim Değişmeleri*, 4. baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2013.

Erlat, Ecmel ve M. Türkeş, "Observed Changes and Trends in Numbers of Summer and Tropical Days, and the 2010 Hot Summer in Turkey", *International Journal of Climatology*, 2013, c. 33, sy. 8, s. 1898-1908.

Günal, Nurten, "Türkiye'de İklimin Doğal Bitki Örtüsü Üzerine Etkileri", *Acta Turcica*, 2013, yıl 5, sy. 1, s. 1-22.

Günal, Nurten, "Türkiye'de Kar yağışı, Karın Yerde Kalma Süresi ve Kar Daimi Kar Sınırı", *Acta Turcica*, 2013, yıl 5, sy. 1, s. 1-13.

Köle, M. Murat ve H. Yiğitbaşıoğlu, "Küresel İklim Değişikliğinin Ankara İli Ana Su Kaynaklarına Olası Etkisi", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2013, sy. 27, s. 67-77.

Sahin, Sinan ve M. Türkeş, "Contemporary Surface Wind Climatology of Turkey", *Theoretical and Applied Climatology*, 2013. c. 113, sy. 1-2, s. 337-349.

Türkeş, Murat, "İklim Değişiklikleri: Kambriyen'den Pleyistosene, Geç Holosen'den 21. Yüzyıla", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2013, c. 22, sy.1, s. 1-25.

Türkeş, Murat ve G. Altan, "İklimsel Değişimlerin ve Orman Yangınlarının Muğla Yöresi'ndeki Doğal Çevre, Doğa Koruma Alanları ve Biyotaya Etkilerinin Bir

Ekolojik Biyocoğrafya Çözümlemesi", *Ege Coğrafya Dergisi,* 2013, c. 22, sy. 2, s. 57-76.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Observed Changes and Trends in Numbers of Summer and Tropical Days, and the 2010 Hot Summer in Turkey", *International Journal of Climatology*, 2013, sy. 33, s. 1898-1908.

Türkeş, Murat, "Türkiye'de Gözlenen ve Öngörülen İklim Değişikliği, Kuraklık ve Çölleşme", *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2013, c. 4, sy. 2, s. 1-32.

Akbaş, Abdullah, "Türkiye Üzerindeki Önemli Kurak Yıllar", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2014, c. 12, sy. 2, s. 101-118.

Akbaş, Abdullah, "Türkiye'de Klimatolojik Kuraklık Olasılıklarının Dağılışı", *Türk Coğrafya Dergisi,* 2014, sy. 63, s. 1-8.

Çalışkan, Onur ve N. Türkoğlu, "Ankara'da Termal Konfor Koşulların Eğilimi ve Şehirleşmenin Termal Konfor Koşulları Üzerine Etkisi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2014, c. 12, sy. 2 s. 119-132.

Çelik, Mehmet Ali, M. Karabulut, "Antakya-Kahramanmaraş Grabeninde Kızılçam (*Pinus brutia* Ten.) Orman Alanları ile Yağış arasındaki İlişkilerin MODIS Verileri (2000-2010) Kullanılarak İncelenmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2014, c. 12, sy. 1, s. 49-68.

Erlat, Ecmel, *İklim Sistemi ve İklim Değişmeleri*, 5. baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2014.

Erlat, Ecmel, *Dünya İklimleri*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2014.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* 10. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2014.

İçel, Gülten ve M. Ataol, "Türkiye'de Yıllık Ortalama Sıcaklıklar ile Yağışlarda Eğilimler ve NAO Arasındaki İlişkileri (1975-2009)", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 28, s. 55-58.

Turoğlu, Hüseyin, "İklim Değişikliği ve Bartın Çayı Havza Yönetimi Muhtemel Sorunları", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2014, c. 12, sy. 1, s. 1-22.

Türkeş, Murat ve G. Altan, "Türkiye'de 2011'de Oluşan Orman Yangınlarının Klimatolojik Çözümlemesi ve Hidroklimatik, Yüzey Hava ve Yüksek Atmosfer Koşulları ile Bağlantıları", *International Journal of Human Sciences,* 2014, sy. 11(1), s. 145-176.

Türkeş, Murat, "Türkiye'deki 2013-2014 Kuraklığının ve Klimatolojik/Meteorolojik Nedenlerinin Çözümlenmesi", *Konya Toprak Su Dergisi,* 2014, sy. 2, s. 20-34.

Türkeş, Murat ve H. Tatlı, "Climatological Evaluation of Haines Forest Fire Weather Index Over the Mediterranean Basin", *Meteorological Applications,* 2014, sy. 21(3), s. 545-552.

Türkeş, Murat, T. Öztürk, Z. P. Ceber ve M. L. Kurnaz, "Projections of Climate Change in the Mediterranean Basin by Using Downscaled Global Climate Model Outputs", *International Journal of Climatology,* 2014, sy. 35, s. 4276-4292.

Türkeş, Murat, M. T. Turp, T. Öztürk ve M. L. Kurnaz, "RegCM 4.3.5 Bölgesel İklim Modelini Kullanarak Türkiye ve Çevresi Bölgelerin Yakın Gelecekteki Hava

Sıcaklığı ve Yağış Klimatolojileri İçin Öngörülen Değişikliklerin İncelenmesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2014, c. 23, sy. 1, s. 124.

Yetmen, Hurşit, "Ardeşen (Rize)'de Mart 2014'te Meydana Gelen Orman Yangınının Meteorolojik Hazırlayıcıları", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2014, c. 12, sy. 2, s. 133-148.

Aydın, Olgu, İ. Çiçek, *Geostatistical Interpolation of Precipitation in Turkey*, Saarbrucken/Germany: Lambert Academic Publishing, 2015.

Çelik, Mehmet Ali ve M. Karabulut, "2008 Kurak Yılının Termessos (Güllük Dağı) Milli Parkı (Antalya) Vejetasyonuna Etkisinin Çeşitli Kuraklık İndeksleriyle İncelenmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2015, c. 13, sy. 2, s. 93-113.

Çiçek, İhsan ve N. Duman, "Seasonal and Annual Precipitation Trends in Turkey", *Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences*, 2015, c. 10, sy. 2, s. 77-84.

Erlat, Ecmel, M. Türkeş, "20.Yüzyılın İkinci Yarısında Tropikal Kuşakta Gerçekleşen Volkanik Püskürmelerin Türkiye'de Yaz Hava Sıcaklıklarına Etkisi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 24, sy. 1, s. 1-14.

Erlat, Ecmel ve M. Türkeş, "Türkiye Rekor Maksimum ve Minimum Hava Sıcaklıklarının Frekanslarında 1950-2014 Döneminde Gözlenen Değişmeler ve Atmosfer Koşullarıyla Bağlantıları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 24, sy. 2, s. 29-55.

Çelik, Mehmet Ali ve M. Karabulut, "2008 Kurak Yılının Termessos (Güllük Dağı) Milli Parkı (Antalya) Vejetasyonuna Etkisinin Çeşitli Kuraklık İndeksleriyle İncelenmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2015, c. 13, sy. 2, s. 93-113.

Kızılelma, Yakup ve M. Çelik, "İç Anadolu Bölgesinde Sıcaklık ve Yağışların Trend Analizi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2015, sy. 64, s. 1-10.

Erlat, Ecmel ve M. Türkeş, "Dates of Frost Onset, Frost End and the Frost-Free Season in Turkey: Trends, Variability and Links to the North Atlantic and Arctic Oscillation Indices,1950-2013", *Climate Research*, 2016, c. 69, s. 155-176.

Deniz Acar, Zahide ve B. Gönençgil, "Trends of Summer Daily Maximum Temperature Extremes in Turkey", *Physical Geography*, 2015, c. 36, s. 268-281.

Kızılelma, Yakup, M. Çelik ve M. Karabulut, "İç Anadolu Bölgesinde Sıcaklık ve Yağışların Trend Analizi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2015, sy. 64, s. 1-10.

Türkeş, Murat, "Atmosferde Buz Kristallerinin Varlığıyla İlişkili Atmosferik Optik Olayları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2015, c. 24, sy. 2, s. 107-115.

Türkeş, Murat, M. T. Turp, T. Öztürk ve M. L. Kurnaz, "Assessment of Projected Changes in Air Temperature and Precipitation Over the Mediterranean Region Via Multi-Model Ensemble Mean of CMIP5 Models", *Journal of the Black Sea / Mediterranean Environment*, 2015, sy. 21, s. 93-96.

Türkeş, Murat, S. Şahin, S. H. Wang, D. Hannah ve W. Eastwood, "Large Scale Moisture Flux Characteristics of the Mediterranean Basin and Their Relationships With Drier and Wetter Climate Conditions", *Climate Dynamics*, 2015, c. 45, sy. 11, s. 3381-3401.

Türkeş, Murat, M. T. Turp, T. Öztürk ve M. L. Kurnaz, "Modeling of Near Future Air Temperature and Precipitation Climatology of Turkey and Surrounding Regions", *Journal of the Black Sea / Mediterranean Environment*, 2015, sy. 21, s. 89-92.

Yılmaz, Erkan, "Landsat Görüntüleri ile Adana Yüzey Isı Adası", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2015, c. 13 sy. 2, s. 115-138.

2016 ve sonrası

Çiçek, İhsan, "İklim Değişikliği, Küresel Isınma ve Şehir Isı Adası", *Küresel İklim Değişikliği ve Etkile*ri, *Engin Ural Anısına*: Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını, 2016, s. 107-142.

Gürkan, Hüdaverdi, H. Arabacı, M. Demircan, O. Eskioğlu, S. Şensoy ve B.Yazıcı, "GFDL-ESM2M Modeli Temelinde RCP4.5 ve RCP8.5 Senaryolarına Göre Türkiye İçin Sıcaklık ve Yağış Projeksiyonları, *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 2016, c.14, sy. 2, s. 77-88.

Erlat, Ecmel ve M. Türkeş, "Dates of Frost Onset, Frost End and the Frost-Free Season in Turkey: Trends, Variability and Links to the North Atlantic and Arctic Oscillation Indices,1950-2013", *Climate Research,* 2016, c. 69, s. 155-176.

Aydın, Olgu ve N. B. Raja, "Yağışın Mekansal Dağılışında Deterministik ve Stokastik Yöntemler: Mauritius Örneği, Doğu Afrika", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2016, c. 14, sy. 1, s. 1-14.

Erlat, Ecmel, *İklim Sistemi ve İklim Değişmeleri*, 6. baskı, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2016.

Türkeş, Murat, Genel *Klimatoloji: Atmosfer, Hava ve İklimin Temelleri,* İstanbul: Kriter Yayınevi, 2016.

Türkeş, Murat ve C. J. Lolis, "Atmospheric Circulation Characteristics Favouring Extreme Precipitation in Turkey", *Climate Research,* 2016, sy. 71, s. 139-153.

Türkeş, Murat, C. Yozgatlıgil, İ. Batmaz, C. İyigün, E. Koç Kartal, F. M. Fahmi ve S. Aslan, "Has the Climate Been Changing in Turkey? Regional Climate Change Signals Based on a Comparative Statistical Analysis of Two Consecutive Time Periods, 1950-1980 and 1981-2010", *Climate Research,* 2016, sy. 70, s. 77-93.

Türkeş, Murat, "Küresel İklim Değişiklikleri ve Başlıca Nedenleri ile Dünya'da ve Türkiye'de Gözlenen ve Öngörülen İklim Değişiklikleri ve Değişkenliği", *Küresel İklim Değişikliği ve Etkileri, Engin Ural Anısına*, Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını, 2016, s. 71-115.

Türkeş, Murat, *Genel Klimatoloji: Atmosfer, Hava ve İklimin Temelleri,* İstanbul: Kriter Yayınevi, 2016.

Türkoğlu, Necla, S, Şensoy ve O. Aydın, "Effects of Climate Changes on Phenological Periods of Apple, Cherry and Wheat in Turkey", *International Journal of Human Science*, 2016, sy. 13 (1), s. 1036-1057.

Türkoğlu, Necla, O. Aydın, N. Duman ve İ. Çiçek, "Türkiye'de Yağışın Farklı Mekansal Enterpolasyon Yöntemleriyle Karşılaştırılması", *International Journal of Human Science,* 2016, sy. 13 (3), s. 5636-5659.

Yılmaz, Erkan ve İ. Çiçek, "Türkiye Thornthwaite İklim Sınıflandırması", *Journal of Human Sciences*, 2016, c. 13, sy. 3, s. 3973-3994.

Acar Deniz, Zahide ve B. Gönençgil "Türkiye Sıcaklık Ekstremlerindeki Değişkenlikler", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 35, s. 41-45.

Aydın, Olgu, Ü. Eser Ünaldı, N. Duman, İ. Çiçek ve N. Türkoğlu , "Türkiye'de Su Kıtlığının Mekânsal Ölçekte Değerlendirilmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 68, s. 11-18.

Aykır, Dilek "Türkiye'de Ekstrem Sıcaklık İndislerinin Eğilimlerinde Şehirleşmenin Etkisi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 69, s. 47-57.

Erlat, Ecmel ve M. Türkeş, "Türkiye'de Tropikal Gece Sayılarında Gözlenen Değişmeler ve Eğilimler", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2017, c. 2, s. 2, s. 95-106.

Hepbilgin, Berna ve T. Koç, "HadGEM2-ES/RegCM4.3.4 küresel/Bölgesel Model Verilerine Göre Kaz Dağı ve Yakın Çevresinin Yağışlarında Olası Değişiklikler (2000-2099)", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 69 s. 39-46.

Hepbilgin, Berna ve T. Koç, "Bölgesel İklim Verilerine Göre Kaz Dağı ve Yakın Çevresinde Olası Sıcaklık Değişiklikler (2000-2099)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 271-284.

Öztürk, Muhammed Zeynel, G. Çetinkaya ve S. Aydın, "Köppen-Geiger İklim Sınıflandırmasına Göre Türkiye'nin İklim Tipleri", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 35, s. 17-27.

Raja, Nussaibah Begum, O. Aydın, N. Türkoğlu ve İ. Çiçek, "Space Time Kriging of Precipitation Variability in Turkey for the Period 1976-2010", *Theoretical and Applied Climatology*, 2017, sy. 129 (1-2), s. 293-304.

Raja, Nussaibah Begum ve O. Aydın, *New Approaches to Flash Flood Forecasting in The Mediterranean Region*, Saarbrucken/Germany: Lambert Academic Publishing, 2017.

Türkeş, Murat, "Climate Change Policy and the Cost of Inaction: An Institutional Account From Turkey", *New Perspectives on Turkey*, Cambridge University Press, 2017, sy. 56, s. 133-139.

Türkeş, Murat, T. Öztürk, M. T. Turp ve L. M. Kurnaz, "Projected Changes in Temperature and Precipitation Climatology of Central Asia CORDEX Region 8 by using RegCM 4.3.5", *Atmospheric Research*, 2017, sy. 183, s. 296-307.

Türkeş, Murat, "Türkiye'nin İklimsel Değişkenlik ve Sosyo-Ekolojik Göstergeler Açısından Kuraklıktan Etkilenebilirlik ve Risk Çözümlemesi", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2017, c. 26, sy. 2, s. 47-70.

Akbaş, Abdullah ve H. Özdemir, "Marmara Denizi Havzasının Hidroklimatolojik Dinamiklerinin Belirlenmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 70, s. 123-131.

Acar, Zahide, "İç Anadolu Bölgesi'nin Ekstrem Sıcaklık Özellikleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 71, s. 93-99.

Acar, Zahide, B. Gönençgil ve N. Korucu Gümüşoğlu, "Long-Term Changes in Hot and Cold Extremes in Turkey", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 57-67.

Erlat, Ecmel ve H. Güler, "Türkiye'de Sıcaklık Ekstremlerinin Sürelerinde Gözlenen Değişim ve Eğilimler (1950-2017", *Ege Coğrafya* Dergisi, 2018, c. 27, sy. 2, s. 135-148.

Hepbilgin, Berna ve T. Koç, "Bölgesel Sıcaklık ve Yağış Verilerine Göre Kaz Dağı ve Yakın Çevresinin İkliminde Öngörülen Değişiklikler (2000-2099)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 253-270.

Öztürk, Muhammed Zeynel ve H. Kılıç, "Ardahan'da İklim Parametrelerindeki Değişimin Zamansal Analizi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 70, s. 37-43.

Türkeş, Murat ve E. Erlat, "Variability and Trends in Record Air Temperature Events of Turkey and their Associations with Atmospheric Oscillations and Anomalous Circulation Patterns", *International Journal of Climatology*, 2018, c. 56, s. 5182-5204.

Yavaşlı, Doğukan Doğu, M. K. Ölgen ve V. Zoğal, "Are Summer Resorts Cooler in Summer? A Case Study of İzmir Province", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2018, c. 27, s. 127-134.

Yazıcı, Hakkı, N. Koca ve E. Ekiz, "Topoğrafik, Meteorolojik ve Klimatolojik Faktörlerin Afyonkarahisar Şehrindeki Hava Kirliliği Üzerine Etkileri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 71 s. 63-68.

Yılmaz, Erkan ve İ. Çiçek, "Türkiye'de Köppen-Geiger İklim Tiplerindeki Zamanmekansal Değişimler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Dergisi*, 2019, c. 59, sy. 1, s. 81-202.

Yılmaz, Erkan, "Türkiye'de Aylık ve Yıllık Su Noksanları ve Su Fazlalarındaki Eğilimler", *Türk Coğrafya Dergisi*, 2019, sy. 72, s. 65-83.

Tezler

Çağatay, Ayşe, "Florya'nın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1984.

Silsüpür, Enver, "Yalova'nın Klimatik Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1984.

Şirin, İnci, "Göztepe'nin İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1984.

Uğur, Hamza, "Yeşilköy Meydanında Sis ve Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1984.

Çavuşoğlu, Sebahat, "Pasinler Ovası ve Çevresinin İklimi ve Hava Şartları-Şekerpancarı Ziraatı İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.

Dinçel, Tülin, "İstanbul'u Etkileyen Hava Kütleleri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1985.

Gün, R. Sinan, "Göztepe'de Basınç Yağış İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1985.

Merev, Ömer, "Sarıyer'in 20 yıllık Verilerine Göre Sıcaklık ve Yağış İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1985.

Sunay, Hülya, "Marmara Adası İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1985.

Tezcan, Sema, "Yeşilköy'de Basınç - Sıcaklık ve Yağış İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1985.

Adalı, Eren, "İstanbul'da Kuvvetli ve Sürekli Rüzgârlar", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1986.

Cinel, F. Gül, "Bursa'nın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1986.

Erus, Ö. Ercan, "Atatürk Hava Limanında Uçuşu Engelleyen Meteorolojik Parametreler", Yüksek Lisans, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1986.

Ökem, Ayla, "Tekirdağ'ın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1986.

Çelik, Nedrettin, "Van'ın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1987.

Erdem, Hale, "Ankara'nın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1987.

Gülsever, Gül, "Açık Hava Türbülansı", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1987.

İşcan, Serap, "Adana'nın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1987.

Kurt, İsmet, "İstanbul Boğazı'nda Deniz Trafiğini Etkileyen Meteorolojik Parametreler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1987.

Temuçin, Ecmel, "Manisa ve Yakın Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.

Ağbuğa, Nuray, "İstanbul'da Dört İstasyonun Verilerine Göre Basınç-Yağış İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Çolakoğlu, Nuray, "Samsun'da Yağış-Sıcaklık İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Ergin, Lütfiye, "Sivas'da Yağış-Sıcaklık İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Gümrükçüoğlu Yiğit, Mahnaz, "Türkiye'de Yükseltinin İklim Parametreleri Üzerindeki Rolü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Kimyonşen, İnci, "Hatay'da Bazı Kültür Bitkilerinin İklim İlişkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Özdağlar, Meral, "Kuzey Yönlü Rüzgârların Batı Karadeniz'de Lokal İklime Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Özdemir, Güven, "İstanbul'da Üç İstasyonda Meteorolojik Parametrelerin İncelenmesi ve Regresyon Analizi ile Karşılaştırılması", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Özler, Seval, "Ankara'da Hava Kirliliğinin Klimatik Açıdan İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Ulusoy, Gülay, "Trakya'da Ayçiçeği ve Buğday Üzerine Klimatik Etkiler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Yurt, Recep, "Esenboğa Hava Alanında Uçuculuğu Engelleyen Meteorolojik Parametrelerden Sis'in Etüdü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1988.

Değirmenci, H. Dilek, "İstanbul'da Dört İstasyonda Rüzgârların İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1989.

Gönençgil, Barbaros, "1988 Yılı Mart-Nisan Aylarında Türkiye'de Sinoptik Klima Açısından Hava Tipleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1989.

İnci, Ahmet, "İstanbul'da Görülen Çeşitli Hava Tiplerinin Alt ve Üst Solunum Yolu Hastalıkları Üzerindeki Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1989.

Koç, Telat, "Türkiye'de 1986 yılı Ekim ve Kasım Aylarının Sinoptik Değerlendirilmeleri ile Bu Dönemde Görülen Hava Tipleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1989.

Köksal, Nilgün, "Mayıs ve Haziran Aylarında Türkiye'de Sinoptik Klima Açısından Hava Tipleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1989.

Şahin, Faika, "Bolu Ovası ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.

Alpaydın, İhsan Köksal, "Menemen ve Çevresinin İklimi", Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Çoban, Asım, "Merzifon ve Çevre İstasyonlarının İklim Özellikleri Bakımından Karşılaştırılması", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Erus, Ö. Ercan, "Türkiye'nin Hava Meydanları Atatürk-Esenboğa-İzmir-Antalya-Dalaman-Adana Hava Limanlarında Uçuşu Engelleyen Meteorolojik Parametreler", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Haydaroğlu, Lütfiye, "Güneydoğu Anadolu Bölgesinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

Oktay, Fehmi, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ercan Devlet Havaalanında Türbülans", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Nak, Ayşe, "İstanbul'da Rüzgâr Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Sarı, Saffet, "Göztepe ve Tarsus Yağışlarında Eğilimler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler, Enstitüsü, 1990.

Sofular, Derya, "1988 Yılı Temmuz-Ağustos Aylarında Türkiye'de Sinoptik Klima Açısından Hava Tipleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Sunay, Bülent, "Türkiye Tütün Üretiminde Klimatik İlişkiler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Türkeş, Murat, "Türkiye'de Kurak Bölgeler ve Önemli Kurak Yıllar", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Yalçın, Nuray, "Erzurum'da Hava Kirliliğinin Klimatik Açıdan İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Yıldırım, Aydın, "Meteorolojik Verilere Göre GAP Bölgesinde Su Açığı", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1990.

Akıncı, Sabriye, "Karadeniz Bölgesinin İklim Özellikleri", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Bahadır, A. Serdar, "İstanbul'da Bunaltıcı Sıcaklığın Sıklığı ve Şiddeti", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1991.

Güçlü, Kürşat, "İç Anadolu Bölgesinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Fikri, Nurbani, "Radiosonde Rasatları-SkewT Log P Diyagramları ve Önemi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1991.

Tokgözlü, Ahmet, "Eğirdir Gölünde Rüzgâr, Hava Sıcaklığı ve Göl Suyu Sıcaklığı Parametrelerinin Karşılaştırılması", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1991.

Kara, Gökhan, "İstanbul'da Atmosfer Kirlenmesine Etki Eden Meteorolojik Faktörler ve Enversiyonun Önemi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1991.

Külek, M. Suat, "1988 Yılı Eylül-Ekim Aylarında Türkiye'de Sinoptik Klima Açısından Hava Tipleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1991.

Sayan, Esma, "Nevşehir'in İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Temuçin, Ecmel, "Manisa-Akhisar Ovalarında İklim ve Ortam İlişkileri (Uygulamalı Bir Coğrafya Araştırması)", Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Yurt, Recep, "Türkiye'de Çay İklimi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, 1991.

Alkan, Güler, "İstanbul'da Sağanak Yağışlar", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Alan, İlker, "Giresun-Sarp Kıyı Şeridinin Yağış Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Ankara, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Eryılmaz, Ahmet, "Teke Yöresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Güven Ayten, "Bulut ve Sisin Yapay Uyarılması", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Karaca, Ömer, "Akinometrik Verileri Kullanarak Güneş Lekeleri ve İklim Üzerine Bir İnceleme", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Kurt, İsmet, "Türkiye Kıyılarında Önemli Limanların (Trabzon-Samsun-Zonguldak-İstanbul- Çanakkale-İzmir-Antalya-Mersin-İskenderun) İklim Özellikleri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Küçük, İsmail, "Doğu Karadeniz Bölgesi Havzalarında Yağış-Akış İlişkisinin Araştırılması", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Rostamiefar, Fariba, "Marmara Bölgesinde Don Olayı", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Sütgibi, Semra, "Kuşadası-Selçuk Yöresinin İklimi: Turizm Açısından Uygulamalı Bir Coğrafya Araştırması", Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Şahin Döngel, Meral, "Afyonkarahisar ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Şanlı, Faruk, "Mardin ve Çevresinde Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Yıldırım, Mustafa, "İstanbul'da Son Beş Yıl Verilerine Göre Kararlılık ve Kararsızlık Durumlarının İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Yılmaz, Mine, "Marmara Bölgesinde Yağış Dağılışı ve Gösterdiği Özellikler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1992.

Açık, Özgür, "İstanbul'daki İki İstasyona Göre Su Bilançosunun Hazırlanması ve Korelasyonu", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Aktaş, Ayşe, "Afyon, Akşehir ve Konya Dolaylarının İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Aydın, Tülin, "Göztepe Meteoroloji İstasyonunda Çevredeki Yüksek Binaların İstasyonda Ölçülen Parametrelere Etkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Gönençgil, Barbaros, "Türkiye Üzerinde Zemin ve Yüksek Atmosferde oluşan Fön Olayı: Antalya Örneği", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Gültekin, İsmet, "Marmara Deniz Kıyılarındaki Meteorolojik Parametrelerden Sis ve Rüzgâr Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Karadağ, Arife, "Ege Bölgesinde Yağış Dağılışı ve Yağış Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Karsan, Hafize, "İstanbul İçin Isı Adası Etüdü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Koç, Telat, "Batı Karadeniz'de Uygulamalı İklim Çalışmaları", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Oktay, Fehmi, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (Doğu Akdeniz) Etkileyen Hava Kütleleri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Özdemir, Güven, "Çubuklu'da Hava ve Deniz Suyu Sıcaklıkları Arasındaki İlişkilerin Saptanması", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Özel, Ali, "Atatürk Hava Limanı Verileri ile İstanbul'da 1992 Yılına Ait Bulutluluk ve Yağış İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Öztürk, Beyhan, "İzmir-Anamur Kıyı Kesiminin Termal Konfor Açısından İncelenmesi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Şirin, Uğur, "İstanbul Boğazı ve Civarında Göç Eden Balıkların Meteorolojik Yönden İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1993.

Akkaya, Adil, "1989-1993 Yılları Arası Meteorolojik Koşulların Atatürk Hava Limanındaki Uçuş Trafiğine Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Baydar, Mehmet, "İstanbul Boğazı ve Yakın Çevresinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Çakmak, Halil İbrahim, "İstanbul (Göztepe)'da Sıcaklık-Basınç İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Fikri, Nurbani, "İstanbul'da Hava Kirliliği, İnsan Sağlığına Etkisi ve Solunum Sistemi Hastalıkları", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Gümrükçüoğlu Yiğit, Mahnaz, "Türkiye'de Topografyanın Yağış Miktarı ve Dağılımı Üzerindeki Etkileri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Güven, Mehmet, "Yukarı Kelkit Havzası'nda İklim-Doğal Bitki Örtüsü İlişkilerinin Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

İnan, Mustafa, "İstanbul Boğazı Kuzeyinin Hakim Rüzgâr Yönleri ve Dalga Yüksekliklerinin Etüdü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Karaca, Veli, "İmamoğlu ve Çevresindeki İklim Şartlarıyla Arazi Kullanım Arasındaki İlişkiler", Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Özdemir, Ahmet, "Amasya'nın İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Özenir, Selim, "Antalya ve Samandağı'nda Klimatik Olayların Alt ve Üst Solunum Yolu Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Saçıkaralı, Üzeyir, "Ereğli, Ulukışla ve Pozantı İklim Farklılıklarının Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Şahin, Kemalettin, "Vezirköprü Yöresinin Zirai Faaliyetleriyle İklim Koşulları Arasındaki İlişkiler", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Uysal, Ethem, "Erdemli'nin İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Yılmaz, Ayşe, "İstanbul Boğazında Rüzgâr Analizi ve Seyre Etkisi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1994.

Altunç, Mustafa, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Rüzgâr Enerjisi Potansiyelinin İncelenmesi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1995.

Erus, Seçil, "İstanbul'un Yer ve 500hPa Sıcaklıklar Arasındaki Meteorolojik Bağlantı", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1995.

Göymen, Halil, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Güneş Enerjisi Potansiyelinin İncelenmesi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1995.

Karadeniz, Yunus, "Trabzon ve Çevresinin İklimi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.

Kızılçaoğlu, Alaattin, "Balıkesir ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1995.

Özler Erol, Seval, "Erinç Formülüne Göre Türkiye'nin Makroklima Sınırları", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1995.

Adalı, Eren, "Ankara ve İstanbul'da Oraj Dağılımı", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1996.

Aydın, Yıldırım, "Gap Bölgesinde Klimatik Parametreler Döngüsünde Jeomorfolojik Boyut ve Günlük Yağış Verilerinin Modellenmesi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1996.

Babaoğlu, Zeki, "Köppen Sınıflandırmasına Göre Türkiye'nin İklim Bölgeleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Doğan, Ahmet, "Thornthwaite Metoduna Göre Türkiye' de İklim Bölgeleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Kavun, Türkan, "Bahçeköy'ün İklim Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1996.

Kaya, Fatma, "Kahramanmaraş İlinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Sezer, Adem, "Gümüşhane-Erzurum-Van İllerinin İklim Özellikleri Farklılıklarının Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Şanaldı, Muhsin, "Malatya İl Merkezi Kar Yağışları Analizi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 1996.

Akış, Ayhan, "Gazipaşa'nın İklimi", Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

İkiel, Cercis, "Muğla ve Çevresinin İklimi", Doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Yılmaz, Mustafa, "Kocaeli ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Aksakal, Turan, "Tatvan'ın İklimi", Yüksek Lisans tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

Arat, Abdülkadir, "İslam Ülkelerinin İklim Sınıflandırması", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Enstitüsü, 1998.

Tağıl, Şermin, "Dikili-Bergama Yöresinde İklim Özellikleri ve Rüzgâr Enerjisinden Yararlanma Olanakları", Yüksek Lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

Emiroğlu Aydın, Fatma, "Giresun Şehrinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

İshakoğlu, Abdussamat, "Dörtyol ve Çevresinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

Bozyurt, Okan, "Ankara'da Konveksiyonel Yağışlar", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.

Günok, Emine, "Afyonkarahisar'ın İlçelerinin İklim Özelliklerinin Karşılaştırılması ve Sonuçları", Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.

Küçük, Mustafa, "Yeşilhisar (Develi) Ovası ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.

Bayman, Gül Hicran, "Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Sahasında İklim Değişimleri ve Bu Değişimlerin Çevresel Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Canlı Sözbilir, İlknur, "Gaziantep ve Çevresinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Dancı, Serpil, "Mut ve Yakın Çevresinin Mikroklimatik İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

İkto, Songül, "Büyük Menderes Depresyonu'nun İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Öner, Bilge, "Küçük Menderes Depresyonu'nun İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Sevinç, Hülya, "Çukurova'nın İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Şeker Batur, Sevgi, "Kars İlinin İklim Analizi ve İklim Özelliklerinin Sosyo Ekonomik Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Geçit, Yılmaz, "Pasinler Ovası ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Özer, Emine, "İzmir ve Çevresinin İklimi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Yazgan, Esra, "Dağlık Alanların İklim Üzerine Etkisine Bir Örnek: Samanlı Dağları", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Kuerban, Kaisaer, "Çaltı Suyu Çevresinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Kabaş, Sunay, "Priştine Hava Alanı Meteoroloji İstasyonu Verileriyle Priştine'nin İklim Analizi ve Uçuşu Etkileyen Parametreler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Sönmez Keskin, Nilüfer, "İklim Kavramı, GAP Üzerine Uygulanması ve Kalkınma", Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Acar, Derya, "Bursa'da Şehirleşmenin Yağış ve Sıcaklık Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

İrdem, Cemil, "Türkiye'de Yağışların Şiddet Bakımından Alansal ve Zamansal Değişkenliği", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Kaymaz, Beyza, "Geyve'nin İklimi ve İklim Koşullarının Tarımsal Faaliyetlere Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Gülen, Tavus Bin Keysan, "Erzurum-Kars Plâto Sahasının İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Şensu, Timuçin, "Fatsa (Ordu)'da İklim Özellikleri ve Hava Şartlarının Fındık Verimine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Tuğ, Ruknettin, "Cide Çevresinin İklimi ve Çevresel Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Uzun, Mehmet, "Bakü'nün İklimi", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2006.

Erbekci, Eray, "Türkiye'de Yağış Olasılığının Zamansal ve Alansal Değişimleri", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Kum, Gülşen, "Göztepe, Kandilli ve Şile Sıcaklık Verileri Kullanılarak İstanbul'da Şehir Isı Adası Etüdü", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Sarış, Faize, "Türkiye'de Yağış Yoğunluğunun Alansan ve Zamansal Değişimi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Tanrıkulu, Melike, "İzmir'de Şehirleşmenin Sıcaklık ve Yağış Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Ceylan, Abdullah, "Meteorolojik Karakterli Bir Afet: Türkiye'de Dolu Yağışları ve Zararları", Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Çiçek, İhsan, N. Türkoğlu "Konya'da Şehirleşmeye Bağlı Bağıl Nem ve Su Buharı Basıncı Değişiklikleri", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2007, c. 5 , sy. 2, s. 13-25.

Günay, Ahmet, "Tekirdağ'ın İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Acar, Zahide, "Biga Yarımadasındaki Yağış ve Akım Değişimlerinin ve Atmosferik Salınım İndisleri ile Bağlantılarının İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Atalay, Ayşe, "Sakarya Nehri'nin Aylık ve Yıllık Akım Değerlerinin İstatistiksel Analizi ve Yağış Tutarları ile Korelasyonu", Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Cosun, Fatma, "Kahramanmaraş İlinde İklim Değişikliği Trend Analizi", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Keskin, Garip, "Amman'ın İklimi", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü, 2008.

Yılmaz, Mehtap Mutlu, "Orta Sakarya Yöresinin İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Aydın, Olgu, "Türkiye'de Yıllık Ortalama Toplam Yağışın Kriging Yöntemiyle Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Barak, Belma, "İç Anadolu Bölgesi'nde Küresel Isınma Sürecinde Yağış ve Sıcaklık Verilerinde Meydana Gelen Değişimler ve Eğilimler", Yüksek Lisans tezi, Niğde. Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Deniz, Deniz, "Türkiye'deki Kuraklığın Standart Yağış İndeksi (SPI) ile İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009

İçel, Gülten, "Türkiye'nin Doğu Akdeniz Kıyılarında Sıcaklık ve Yağış Trend Analizleri ve Ekstrem Hadiseler", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Sarı, Sabahattin, "Batı Akdeniz Bölümü'nden İç Anadolu'ya Geçiş İklimleri", Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

Abi, Kenan, "İklim değişikliklerinin Bursa'nın Sıcaklık Özellikleri Üzerine Yansımaları", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010.

Bozyurt, Okan, "Güneş Aktivitelerinin Kuzey Atlantik Salınımı ve Arktik Salınım Üzerindeki Etkileri ile Bunların Yağış ve Sıcaklık Değerleri Bakımından Türkiye'den Örnekler ile Değerlendirilmesi", Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Çelik, Ali, "Gediz Havzasında Yağış ve Sıcaklık Trendleri ile Akarsu Akımları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Çeşmeci, Hülya, "İklim Değişikliğinin Seyfe gölü Sulak Alanına, İklimine, Ekolojisine ve Yöre Halkının Yaşamına Etkileri", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Dağlı, Behçet, "Tekirdağ ve Çorlu'nun İklim Özellikleri Bakımından Karşılaştırılması", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Hatun, Ümmiye, "Malatya Havzası ve Çevresinde İklim Özelliklerinin Meyveciliğe Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Altan, Gökhan, "Muğla ve Çanakkale İllerinde 2000-2008 Döneminde Gerçekleşen Büyük Orman Yangınlarının Klimatolojik ve Meteorolojik Analizi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Kartum, Şeyda, "Türkiye İkliminin Bir Bileşeni Olarak Kar Yağışı Özellikleri ve Kar Yağışlarının Alansal ve Zamansal Değişimlerinin Belirlenmesi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Kaymak, Hülya, "Denizel iklimden Karasal İklime Geçiş ile Yağış Şekli ve Rejimindeki Değişime Çanakkale-Ankara Arası Örneği", Yüksek Lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kara, Serkan, "Dendrokronolojik Analizler ile Sıcaklık ve Yağış Koşullarının İlişkisinin Değerlendirilmesi: Uludağ'ın Güneyinden İki Örnek Alan", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Kum, Gülşen, "İklim Değişikliğinin Türkiye'nin Güneybatı Kıyılarında Turizmin Konfor Şartlarına Etkileri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Uysal, Ramazan Alper, "Fırat Nehri Üzerindeki Barajların (Keban, Karakaya, Atatürk) Bölgenin Yağış ve Sıcaklık Değerlerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Yıldız, Selda Tuğba, "Isparta İlinde İklim-Tarım İlişkisi", Yüksek Lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Çelik, Mehmet Ali, "Antakya-Kahramanmaraş Grabeninde Bitki Örtüsü ile Yağış koşulları Arasındaki İlişkilerin MODIS verileri (2000-2010) Kullanılarak İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Köle, M. Murat, "Ankara Örneklemi Üzerinde İklim Değişikliğinin Su Kaynakları Yönetimine Etkisi", Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Sabancı, Serkan, "Alanya ve Manavgat'ın İklim Özellikleri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Acar Deniz, Zahide, "Muson Dolaşımının Doğu Akdeniz ve Türkiye Yaz Sıcaklıklarına Etkileri", Doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Ayhan, Gülsen, "Adıyaman'ın İklimi ve Atatürk Baraj Gölünün Adıyaman'ın İklimin Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Ayvaz, Sibel, "Dünya ve Türkiye'de Yıllık Ortalama Sıcaklıkların Enlem Ortalamasından Sapmaları: İzoanomaliler", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Demiroğlu, Osman Cenk, "İklim Değişikliğinin Kış Turizmine Etkisi", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Siyanuş, Ahmet Emrah, "Akçakoca'nın İklimi ve Çevresel Etkileri", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Şen, Cihan, "Isparta İlinde Sıcaklık ve Yağış Verilerinin Trend Analizi", Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Aydın, Olgu, "Yıllık Ortalama Toplam Yağış, Global Ordinary Kriging, Lokal Ordinary Kriging, Çapraz Geçerlilik, Türkiye", Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Dağdelen, Kaan, "Marmara Bölgesi'nin Rüzgâr Klimatolojisi ve Potansiyeli", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Kahraman, Rıdvan, "Türkiye'de Günlük Yağışların Sınıflandırılması", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

Akbaş, Vedat, "Tarımsal Klimatoloji Açısından Bir Değerlendirme: Kastamonu Örneği", Yüksek Lisans tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Atay, Hakkı, "Kızılırmak Havzasının 2013-2040 Periyodunda İklim İndisleri Projeksiyonları", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Hassan, Abdulkadir Ahmed, "Uzundere'nin (Erzurum) İklim Özellikleri ve İklimin Ana Çizgileriyle Çevresel Etkileri", Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Şensoy, Serhat, "Türkiye'de İklim Değişikliğinin Meyve Ağaçları ve Buğdayın Fenolojik Dönemleri Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Tekkanat, İlyas Sadık, "Porsuk Çayı Havzasında Yağış Şiddeti ile Akarsu Akımları Arasındaki İlişki ve Eğilimlerin Analizi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Yuvna Devi Perianen, "İklim Değişikliğinin Mauritius Kıyı Alanına Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, 2015.

Altunay, Alim, "Mann-Kendall-Sen Trend Yöntemi ile Türkiye'deki Klimatolojik Verilerin İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Aydın, Mehmet Kenan, "Bingöl'de Tarımsal Faaliyetlerle İklim Koşulları Arasındaki İlişkiler", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Çobanyıldız, Serkan, "Konya'da Şehirleşmenin Sıcaklık ve Yağış Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Göksu, Gökay, "İklim Koşulları ile Bitki örtüsü Arasındaki İlişkilerin Uzaktan Algılama Yöntemleri ile İncelenmesi", Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Kuba, Emre Barış, "Türkiye'de 1960-2010 Döneminde Oluşan Sıcak Hava Dalgalarının Klimatolojik ve Meteorolojik Analizi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Yıldız, Cihan, "Yarı Kurak İklim Bölgelerinde Farklı Bakı Koşullarına Sahip Yamaçlarda Erozyon Süreçlerinin İncelenmesi (Akziyaret-Şanlıurfa)", Yüksek Lisans tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Uzunkol, Muharrem, "Seyhan ve Ceyhan Havzalarının İklimi ve Kuraklık Analizi", Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Ahmed, Shakır, "Karakurum Dağlarının Batısında İklim Değişiminin Tetiklediği Buzul Erimelerine Bağlı Tehlikelerin Değerlendirilmesi: Gulmit, Ghulkin, Passu, Batura, Mulunguti, Yazghel, Khurdopin ve Verjirave Buzul Alanları (Pakistan)", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Ercan, Fatma, "Sinop'un İklimi ve Çevresel Etkileri", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Gizdeş, Emre, "Antropojenik Jeomorfolojinin İklim Değişikliğine Etkileri", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Türkmenoğlu, Yener, "İklim değişikliğinin İstanbul İlinde Yüzeysel Akış ve Barajlar Üzerindeki Olası Etkileri", Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Çolak, Aslı, "Osmangazi'nin (Bursa) İklimi ve Çevresel Etkileri", Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
Demircan, Mesut, "Sıcaklık Verilerindeki Kırılma Tarihleriyle İklim İndekslerinin İlişkisi", Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
Keserci, Ferhat, "İklim Değişikliğine Neden Olan Doğal Etmen ve Süreçler", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
Yasan, Onur, "Teke Yarımadası'nda Kuvaterner Buzullaşmalarının Alansal Dağılışında İklimin Etkisi", Yüksek Lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Sonuç

Yukarıda belirtilen kitap, makale ve tez çalışmalarının yansıttığı gibi, başlangıcı 1940'lara dayanan Türk coğrafyacıları tarafından yapılan klimatoloji araştırmaları, 1960'lı yıllardan sonra artmaya başlamıştır. Araştırmaların yoğunluk kazandığı dönem 1990'ı izleyen yıllardır. Bu yıllarda, bölgesel, yöresel ve karşılaştırmalı iklim analizleri yanında sıcaklık, yağış, nem, basınç, rüzgâr gibi iklim parametreleri ile ilgili çalışmalar, dendroklimatolojik, hidroklimatolojik araştırmalar, paleoklimatoloji araştırmaları, iklim-bitki örtüsü ilişkileri, atmosfer salınımları, atmosfer salınımlarının iklim elemanlarının değişkenliği üzerindeki etkileri gibi klimatolojinin birçok alanında çok sayıda makale, klimatoloji kitapları yayınlanmış, lisansüstü tezler yapılmıştır.

Son yıllarda, küresel ısınma ve iklim değişikliği konularının önem kazanmasıyla, iklim değişikliği, iklim değişikliğinin doğal ortam ve insan üzerindeki etkileri ve gelecekte ortaya çıkabilecek sorunlar ile ilgili araştırmalar artmıştır.

Artan iklim parametrelerine ait ölçümler, yüksek atmosfer rasatları ve geleceğe ait iklim değişikliği olasılıkları ve yaratacağı sorunları ortaya konmak için geliştirilen iklim modelleri ve farklı senaryoları ile Klimatoloji, fizikî coğrafyanın önemli gelişmeler gösteren alt disiplinlerinden biri özelliğini kazanmıştır.

Kaynakça

Ardel, Ahmet, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1940.
Ardel, Ahmet, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1960.
Ardel, Ahmet, *Umumi Coğrafya Dersleri Cilt I, Klimatoloji,* 3. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları, 1973.
Ardel, Ahmet, A. Kurter ve Y. Dönmez, *Klimatoloji Tatbikatı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını,1965.
Ardel, Ahmet, A. Kurter ve Y. Dönmez, *Klimatoloji Tatbikatı*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1969.

Bilgin, Turgut, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Faaliyeti (1950-1960)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Neşriyatı, 1961.

Dönmez, Yusuf, *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1979.

Dönmez, Yusuf, *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1990.

Erinç, Sırrı, *Tatbikî Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Hidrojeoloji Enstitüsü Yayınları, 1957.

Erinç, Sırrı, *Klimatoloji ve Metodları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1962.

Erinç, Sırrı, *Yağış Müessiriyeti Üzerine Bir Deneme ve Yeni Bir İndis,* İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1965.

Erinç, Sırrı, *Klimatoloji ve Metodları*, 2. baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1969.

Erinç, Sırrı, "Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Coğrafyası", *Cumhuriyet'in 50. Yılına Armağan*, İstanbul, 1973, s. 113-168.

Erinç, Sırrı, *Klimatoloji ve Metodları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayını, 1984.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1964.

Erol, Oğuz, *Genel Klimatoloji,* 5. baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi, 1999.

Yiğit, Ali ve H. Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, *Türkiye Coğrafyacı Biyografileri (1915-2015)*, Bilecik: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, 2017.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Tez merkezi, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTez Merkezi

http://sosyalbilimler.istanbul.edu.tr/?p=6685 doktora

http://sosyalbilimler.istanbul.edu.tr/?p=6681 yüksek lisans

http://dspace.balikesir.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/38/discover

Türkiye'de Klimatoloji Araştırmaları

Nurten GÜNAL

Özet

Türkiye'de, Türk coğrafyacıları tarafından yapılan klimatoloji araştırmalarının başlangıcı 1940'lara dayanır. Türkiye'de klimatolojinin bir bilim dalı olarak gelişmesinde İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nün önemi büyüktür. Ahmet Ardel, Besim Darkot, Ali Tanoğlu, İbrahim Hakkı Akyol ve Sırrı Erinç bu gelişmede önemli rol oynayan Türk coğrafyacılarıdır. Türkiye'de ilk modern klimatoloji kitabı (*Klimatoloji Dersleri*, 1940) Ardel'e aittir. Klimatoloji alanındaki ilk sistematik ve çağdaş temel bilgiler bu eserde yer alır. Darkot, Tanoğlu ve Akyol 1943-1945 yıllarında yayınladıkları makaleleri ile klimatoloji alanında öncü yayınları yapan coğrafyacılardır. Klimatoloji ile ilgili makaleleri yanı sıra Sırrı Erinç, 1957 yılında (*Tatbikî Klimatoloji ve Türkiye'nin İklim Şartları*) ve 1962 yılında (*Klimatoloji ve Metodları*); Oğuz Erol, 1964 yılında (*Genel Klimatoloji*) yeni kitaplar yayınlamışlardır. 1965 yılında Erinç, ayrıca yeni bir yağış müessiriyeti formülü geliştirmiştir. Sonraki yıllarda klimatoloji çalışmaları oldukça artmıştır. Ajun Kurter, Yusuf Dönmez, Ayhan Onur Sür, Ahmet Nişancı, Korkur Ata Sungur Sungur ve Asaf Koçman yayınladıkları kitap ve makaleleri ile klimatoloji, uygulamalı klimatoloji ve Türkiye iklimi alanına önemli katkılar yapan Türk coğrafyacılarıdır. Bu makalede, Türkiye'de klimatoloji ile ilgili Türk coğrafyacıları tarafından yapılmış çalışmalara (kitap, makale, tez) kronolojik sıraya göre yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Coğrafya, Klimatoloji, Coğrafyacılar, Literatür, Kaynaklar.

Climatology Studies in Turkey

Nurten GÜNAL

Abstract

The origins of climatology studies in Turkey conducted by Turkish geographers date back to the 1940s. The Institute of Geography at Istanbul University shaped the development of climatology as a science. Among the Turkish geographers playing a decisive role in this process are Ahmet Ardel, Besim Darkot, Ali Tanoğlu, İbrahim Hakkı Akyol and Sırrı Erinç. In Turkey, the first modern climatology book containing the first systematic and modern information was written by Ardel Darkot (*Climatology Courses,* 1940). Together with Tanoğlu and Akyol, Darkot pioneered publications in the field between 1943-1945.

Aside from his articles on climatology, Sırrı Erinç published new books (*Practical Climatology and Climate Conditions of Turkey*) in 1957 and (*Climatology and its Methods*) in 1962, and Oğuz Erol published his new book (*General Climatology*) in 1964. Furthermore, in 1965, Erinç developed a new formula on the effectiveness of rain. The climatology studies expanded further in later years. Through their various publications, Turkish geographers such as Ajun Kurter, Yusuf Dönmez, Ayhan Onur Sür, Ahmet Nişancı, Korkut Ata Sungur and Asaf Koçman contributed to climatology and applied climatology.

This article provides a chronological overview of studies on climatology (books, articles, theses) conducted by Turkish geographers in Turkey.

Keywords: Turkey, Geography, Climatology, Geographers, Literature, Sources.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 143-161

Türkiye'de Coğrafya Eğitimi Alanında Yayımlanan Makalelere İlişkin Bir Literatür Değerlendirmesi (1923-2018)

Bülent AKSOY*

Abdullah TÜRKER**

Giriş

Türkiye'de coğrafya eğitimi ile ilgili literatür incelendiğinde, yapılan çalışmaların nicelik olarak diğer disiplinlere göre daha geride olduğu görülmektedir. Bu konuda Osmanlı'nın son döneminde başlayan çalışmalar 1996-97 eğitim öğretim yılında YÖK tarafından eğitim fakülteleri yeniden yapılandırılıncaya kadar önemli bir aşama kaydetmemiştir. Osmanlı son dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarındaki çalışmalar içinde, Baltacıoğlu'nun 1936 yılında yayımladığı *Coğrafyanın Usul-ü Tedrisi*[1] adlı eser yayımlanıncaya kadar, bu alanda dikkate değer bir çalışma yapılmamıştır.[2]

Coğrafya, Türkiye'de ortaöğretim müfredatının temel dersleri arasında yer almaktadır. Lise coğrafya öğretim programlarında günümüze gelinceye kadar çok sayıda değişiklik yapılmıştır. Cumhuriyet döneminde ilk coğrafya öğretim programları, I. Türk Coğrafya Kongresi'nde belirlenmiştir. Bu programlarda coğrafya dersleri, genel liseler ve meslek liseleri öğretim programlarında coğrafya dersleri,

* Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi. baksoy28@gmail.com, Orcid: 0000-0002-7181-8008

** Arş. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi. abdullahturker82@gmail.com, Orcid: 0000-0003-3839-2735.

1 İ. H. Baltacıoğlu, *Coğrafya Öğretmenin Prensipleri*, İstanbul: Yeni Adam, 1936, s. 4-5.

2 Y. Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: Pegema Yayıncılık, 2004.

Geliş/Received: 10.10.2018 • Kabul/Accepted: 05.04.2019 • Derleme Makalesi

liselerin fen şubelerinde birer ve diğerlerinde ikişer saat olarak üç ayrı sınıfa dağıtılmıştı. Genel liselerin 9. sınıflarında 2 saat Genel Coğrafya, 10. sınıflarında 2 saat Ülkeler Coğrafyası ve 11. sınıflarında 2 saat Türkiye Coğrafyası derslerinin okutulması öngörülmüştü.[3] Bu program 1973 yılına kadar uygulandı. 1973 yılında hazırlanan yeni coğrafya öğretim programı ile birlikte ortaöğretim coğrafya öğretim programında genel liselerde 6 saat okutulan coğrafya ders saati 4 saate indirilmiştir. 1973 programında coğrafyanın temel konularından bazılarının göz ardı edildiği gözlemlenmiştir.[4] 1974-1983 yılında yeniden hazırlanan ortaöğretim coğrafya öğretim programında tekrar 1973 programının özüne dönülmüş ve genel liselerde coğrafya dersleri 9. ve 10. sınıflarda zorunlu ikişer saat ve seçmeli olarak düzenlenmiştir. 1987 yılından itibaren öğrencilerin yeteneklerine ve ilgilerine göre hazırlanan kredili sisteme geçilmişti. 1992 yılında programda revizyona gidilerek genel liselerde 9. ve 10. sınıflarda ikişer saat zorunlu coğrafya dersine ilave olarak Türkiye Fizikî Coğrafyası, Türkiye Beşeri Coğrafyası, Türkiye Ekonomik Coğrafyası ve Ülkeler Coğrafyası seçmeli olarak okutuluyordu. 1997 yılında coğrafya öğretim programında birtakım revizyonlar gerçekleştirilmiştir.[5] Farklı tarihlerde gerçekleştirilen bu değişikliklerde coğrafya öğretim programında içerik genel hatları ile korunmakta fakat ders adları, ders saatleri, okutulacağı sınıf düzeyi ve derslerin öğrencilerin alanlarına göre zorunlu ya da seçmeli olma durumu gibi konularda değişiklikler yapılmıştır. 1941 yılında hazırlanan coğrafya öğretim programından sonra yapılan en köklü değişiklik ise 2005 programında ortaya çıkmaktadır.[6]

2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9-12. Sınıflar), Türkiye'de coğrafya eğitimine yeni bir bakış açısı getirmiştir. 2005 coğrafya öğretim programında şu konulara yer verilmiştir: Türk Millî Eğitiminin genel amaçları, programın uygulanması ile ilgili açıklamalar, programın genel amaçları, programın uygulanması ile ilgili açıklamalar, coğrafya dersi öğretim programı hakkında, programın vizyonu ve ilkeler, program yaklaşımı, programın temel ögeleri (beceriler, kavramlar, değerler ve tutumlar), öğrenme alanları, ölçme ve değerlendirme, coğrafya öğretim programı (9. 10. 11. ve 12. sınıfların her biri için doğal sistemler, beşeri sistemler, mekânsal bir sentez: Türkiye, küresel ortam: bölgeler ve ülkeler, çevre ve toplum), coğrafî beceriler ve uygulamalar, sözlük ve kaynakça.[7]

---

3 H. Doğanay, *Coğrafya Öğretim Yöntemleri Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminin Esasları*, İstanbul: Aktif Yayıncılık, 2002; A. Kızılçaoğlu, "Coğrafya Dersi Öğretim Programı Hakkında Düşünceler", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2006, sy. 9/16, s. 1-21.

4 Doğanay, *Coğrafya Öğretim Yöntemleri Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminin Esasları*.

5 Doğanay, *Coğrafya Öğretim Yöntemleri Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminin Esasları*.

6 H. Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği)*, Ankara: Pegem Akademi, 2009.

7 MEB (Millî Eğitim Bakanlığı), *Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9. 10. 11. ve 12. Sınıflar)*, Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2005.

2005 coğrafya dersi öğretim programı pek çok açıdan önceki öğretim programlarından farklılıklar gösterir. Önceki programların hazırlanmasında davranışçı yaklaşım benimsenirken 2005 programında öğrenci merkezli bir coğrafya öğretimi, yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin okul içi ve dışında uygulama, araştırma, gezi-gözlem ve deney gibi aktivitelere sürekli katılımını sağlamaya dönük hazırlanan 2005 coğrafya öğretim programı, öğrencilerde çok yönlü becerilerin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Program, öğrencilere çok sayıda farklı bilginin aktarılması yerine temel coğrafi bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılmasına odaklanmıştır.

2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan yeni coğrafya öğretim programı 9. ve 10. sınıflarda haftada ikişer ders saati, 11. ve 12. sınıflarda haftada dört saat öngörülerek hazırlanmıştır. Program, tüm ortaöğretim okullarının 9. ve 10. sınıflarında zorunlu, 11. ve 12. sınıflarda genel liselerin fen alanlarıyla, fen liselerinde seçmeli olarak okutulmaktadır. Program, 4 yılı kapsamaktadır. Coğrafya adı altında dört yılda verilen dersler beş farklı öğrenme alanı içerisinde sunulmaktadır. Bunlar, doğal sistemler, çevre ve toplum adı altında düzenlenmiştir. Programın temelinde yer alan kazanımlar bu öğrenme alanları için de işlenir.[8] 2005 programı teknolojinin de işe koşulmasını öngörmektedir. Türkiye'de her ortaöğretim kurumunda, bilgisayar, internet ve diğer araç-gereçleri korumaya almak ve öğrencilerin ders saatinde bu ortama getirilmelerini sağlamak amacıyla her okulda bir coğrafya laboratuvarı oluşturulması zorunlu tutulmalıdır.[9]

2005 programı 9. sınıf programında yer alan kazanımlardan 4 tanesinin 10. sınıfa aktarılması ve coğrafya dersini zorunlu ve seçmeli olarak okuyan öğrencilerin haftalık ders saatlerine göre kazanımların düzenlenmesi gibi bazı değişikliklerle 2011 yılında güncellendi. Böylece 2005 yılında hazırlanan program küçük değişikliklerle 2011 programı olarak 2017 yılına kadar uygulandı.

2017 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ders programlarında yeniden bir güncelleme yoluna gitti. Coğrafya dersi öğretim programı 2005 ve 2011 programlarının omurgası muhafaza edilerek 2017 ve 2018 yılında güncellendi. 2017 ve 2018 programının 2005 ve 2011 programından farkları şu şekilde belirtilebilir:

- 2017 ve 2018 programı da 2005 ve 2011 programında olduğu gibi yine öğrenci merkezli yaklaşıma uygun olarak hazırlandı. Ancak 2005-2011

8 MEB (Millî Eğitim Bakanlığı), *Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9. 10. 11. ve 12. Sınıflar);* H. Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).* Ankara: Pegem Akademi.

9 H. Doğanay, S. Zaman ve M. Alim, "Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Kalsik Ders Materyali ve Coğrafya Öğretmenlerinin Bunlardan Yararlanma Sıklığı", *Doğu Coğrafya Dergisi, 2001,* sy. 7/6, s. 33-45; H. Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).*

programının dayandığı yapılandırmacı öğrenme kuramı 2017 ve 2018 programında tercih edilmemiştir.

- 2005 ve 2011 programlarında 6 öğrenme alanı yer almaktadır. 2017 ve 2018 programında ünite temelli yaklaşıma geçilmiştir. 2018 yılında son güncelleme yapılan programda; doğal sistemler, beşerî sistemler, küresel ortam: bölgeler ve ülkeler, çevre ve toplum olmak üzere dört ünite yer almaktadır. 2005 ve 2011 programında yer alan "Mekânsal Bir Sentez: Türkiye Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar" diğer dört ünite içine entegre edilmiştir. Böylece 2018 programında bu isimde bir ünite yer almamıştır.
- 2005 ve 2011 programında yer alan genel beceriler değiştirilmiş ancak coğrafya dersine özgü olan sekiz beceri 2018 programında da yer almıştır.
- Programda yer alan değerler Milli Eğitim bakanlığı tarafından gözden geçirilmiş ve bütün dersler için ortak olan yeni değerler oluşturulmuştur. Böylece 2005 ve 2011 programında sadece tavsiye niteliğinde olan değer öğretimi 2018 programında ders kitaplarında işlenmesi zorunlu olan bir unsur haline getirilmiştir.[10]

Türkiye'de XXI. yüzyıl başlarında coğrafya eğitimi alanında önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bununla birlikte, gerek küresel etkenler nedeniyle gerekse Türkiye'nin kendi konumu ve yapısından kaynaklanan nedenlerle coğrafya ve coğrafya eğitimi alanlarında bazı problemler varlığını devam ettirmektedir.

Türkiye'de coğrafya eğitimi Osmanlı'dan günümüze tarihsel gelişimi bakımından altı dönemde incelenebilir:

1) Modern Coğrafya Öncesi (1915 Öncesi): Bu dönem coğrafya öğretimi anlayışı, Türkiye'de yer adları saymak, istatistikî bilgiler vermek, ezbere harita çizmek veya çizdirmekten öteye gidememiştir. Tanzimat'tan sonra gerek batıdaki gelişmeler, gerekse ülkemizdeki sınırlı sayıda kişinin çabalarına rağmen Türk coğrafyasının kavram ve metodoloji açısından önemli bir gelişme kaydedemediği görülmektedir. Bununla birlikte askerî amaçlarla bazı okullarda coğrafya derslerine yer verilmiş ve bazı coğrafya kitap ve makaleleri yazılmıştır. 1887'de Binbaşı Hüseyin'in *Memalik-i Osmaniye Ziraat Coğrafyası*, 1890'da Hasan Fehmi'nin *Sanayi ve Ticaret Coğrafyası* bu dönemde yayımlanan coğrafya ile ilgili bazı kitaplara örnek olarak verilebilir.[11]

2) 1915-1933 Dönemi: Bu dönem Türkiye'de modern coğrafyanın öncüleri olarak da adlandırılır. Türkiye'de coğrafya bölümünün kuruluşu çağdaş anlamda, 1915 yılında Darülfünun'un yapılandırılma süreci ile başlar.[12] Türkiye'de coğrafya ve coğrafya eğitimi 1933 öncesi dönemde, bilimsel çalışmalar, eğitim

10 MEB, Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9. 10. 11. ve 12. Sınıflar).

11 H. Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).*

12 R. Özey, *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi*, İstanbul: Öz Eğitim Yayınları, 1998; A. Koçman, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 1999, sy. 10, s. 1-14.

ve diğer etkinlikler açısından bir nevi hazırlık dönemi olarak kabul edilebilir. Bu dönemde coğrafya ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Kaynaklar ve metodoloji konusunda bazı belirsizliklerin ve yetersizliklerin bulunduğu dikkati çekmektedir. Bu dönem, modern coğrafya öncesindeki hazırlık dönemi olarak tanımlanabilir.[13] İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünün kuruluşu, İstanbul Üniversitesinin kuruluşu kadar eskidir. Edebiyat fakültesi edebiyat, felsefe, tarih ve coğrafya adlı dört ayrı enstitüden oluşur. Darülfünun'da Coğrafya, Dar'ül-Mesaisi adı altında bir araştırma ve yüksek eğitim merkezi olarak kurulmuştur.[14] Coğrafya Enstitüsünün başına Alman bir Jeolog E. Obst getirilir. Bunun ardından Faik Sabri Duran, Ali Macit Arda, Selim Mansur ve Hamit Sadi Selen enstitü kadrosuna girer. Bu dönemde, Türk coğrafyası, Batı Avrupa ülkelerinin araştırma temelli coğrafya araştırmalarından etkilenerek onlarla işbirliği kurmaya başlamıştır. Chaput'un Jeomorfoloji konusunda Türk coğrafyacıların yetiştirilmesinde rolü olmuştur. İ. Hakkı Akyol'un fizikî coğrafyaya, Hamit Sadi Selen ve Macit Arda'nın beşerî coğrafyaya katkıları büyük olmuştur.[15]

1933 yılında Darülfünun, İstanbul Üniversitesi adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Bu çerçevede bölümde fizikî coğrafya ve beşerî coğrafya arasında bir denge kurulmaya çalışılmıştır.[16] Devlet burslusu olarak Fransa'ya gönderilen Besim Darkot, Ali Tanoğlu, Ahmet Ardel ve Cemal Arif Alagöz coğrafya eğitimi alanındaki gerekli çalışmalarını tamamlayarak bu dönemde Türkiye'ye dönmüşlerdir. İ. Hakkı Akyol ile birlikte Fransa'dan dönen bu coğrafyacılar ülkemizde modern coğrafyanın temellerini atarak gelişmesi yönünde büyük çaba göstermişlerdir.[17]

1936 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi açılmıştır. Kuruluş döneminde açılan bölümlerden biri de coğrafyadır. Almanya'da Nazilerin baskısından dolayı, 1935 yılında Türkiye'ye gelen bilim adamlarından biri olan Herbert Louis ile birlikte Cemal Arif Alagöz, Danyal Bediz ve Niyazi Çıtakoğlu'nun büyük çabalarıyla Coğrafya Enstitüsü kurulmuştur.[18] Bu bölümde "Fizikî Coğrafya ve Jeoloji", "Beşerî ve İktisadî Coğrafya", "Ülkeler Coğrafyası" adlarını taşıyan üç ayrı kürsü kurulmuştur.[19]

3) 1933-1941 Dönemi: Bu dönem, Türkiye'de modern coğrafyanın kurulduğu ve geliştirildiği dönem olarak bilinmektedir. Bu nedenle Türk coğrafya tarihi

---

13 S. Erinç, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'de Cografya*, Ankara: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları No: 11, 1973.

14 T. Özdemir, "Coğrafya Terimine Etimolojik Bir Yaklaşım ve Ötesi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1997, sy. 2, s. 219-226.

15 Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).*

16 A. Koçman, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları".

17 E. Tümertekin ve N. Özgüç, *Beşerî Coğrafya: İnsan - Kültür - Mekân*, İstanbul: Çantay Kitabevi, 2004.

18 R. Özey, *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi.*

19 A. Koçman, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları"; Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).*

açısından çok önemli bir yere sahiptir. Modern coğrafya döneminde Türkiye'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü olmak üzere iki coğrafya bölümü açılmıştır. Bu iki coğrafya bölümü halihazırda Türkiye'nin önemli coğrafya bölümleri olarak eğitim vermeyi sürdürmektedir. Bu dönemde Polonya, Almanya, Fransa gibi ülkelerden gelerek bu iki coğrafya bölümünün gelişmesine katkıda bulunan ünlü coğrafyacılar bulunmaktadır. Coğrafya bölümleri, kuruldukları şehir ve bölgede coğrafyanın gelişmesine büyük katkılarda bulunmuşlardır. Bununla birlikte, bu coğrafya bölümlerinde görev yapan öğretim elemanlarının büyük bir bölümü fizikî coğrafyacı oldukları için fizikî coğrafyanın diğer coğrafya kürsülerine göre daha avantajlı bir pozisyon kazanmasına neden olmuştur.[20] Bu dönemin bir diğer özelliği de, Türk coğrafyacıların ülkemizin çeşitli bölge ve yörelerinde bilimsel araştırmalar yapmaları ve uluslararası kongrelere katılmalarıdır. Ayrıca, İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinde görev yapan coğrafyacılar, lisans öğrencilerine yönelik coğrafya kitapları yazarak bu alandaki boşluğu doldurmaya çalışmışlardır.

4) 1941-1981 Dönemi: 1941'de Türkiye'de I. Türk Coğrafya Kongresi toplandı. Türkiye'de coğrafyanın gelişmesinde bu kongrenin kritik bir rolü olduğu söylenebilir. Bu toplantıdan sonra Türk Coğrafya Kurumu kurularak coğrafya alanında yapılan çalışmaların merkezi haline getirildi. Bu dönemde Almanya ve Fransa'ya lisansüstü eğitim yapmak üzere gönderilen öğretim üyesi adaylarının ülkeye dönmeleriyle birlikte coğrafya araştırmaları ve coğrafya eğitimi, yayınlar ve eğitim açısından zirve noktasına ulaştı. Erinç, bu dönemi Türk coğrafyasının yükselişi olarak nitelendirmiştir.[21] 1942 yılında Türk Coğrafya Kurumu bünyesinde *Türk Coğrafya Dergisi* yayın hayatına başlamıştır. 1951 yılında İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü aynı adı taşıyan dergiyi çıkarmaya başlamış ve bu dergiler günümüze kadar varlığını devam ettirerek coğrafya alanında yapılan çalışmaların yayımlanmasında ve coğrafya bilim dünyasıyla buluşmasında önemli bir misyonu yerine getirmişlerdir. 1974'de Erzurum'da Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Coğrafya bölümü, 1979'da İzmir'de Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi bünyesinde Coğrafya bölümü açılmıştır. Yeni kurulan bu bölümlerde gerek nicelik gerekse nitelik bakımından önemli ölçüde öğrenci ve coğrafya öğretim üyesi yetişmiştir. Buralarda görev yapan bilim insanları tarafından çok sayıda bilimsel yayın ve ders kitabı yazılmıştır.[22]

5) 1981-1997 Dönemi: 1981 yılında Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) kuruluşu ile birlikte Türkiye'de bilimsel çalışmalarda yeni bir dönem başlamıştır.

---

20 S. Erinç, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'de Cografya.*

21 S. Erin., *Cumhuriyetin 50. Yılında Coğrafya.*

22 A. Koçman, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları"; H. Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).*

Bu dönemde coğrafyada özellikle de beşerî coğrafya alanında büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Bununla birlikte coğrafya araştırmalarında ve coğrafyanın niteliğinde kısmen bir duraklama periyoduna girildiği görülmektedir. Bu dönemde coğrafya ile ilgili yayın sayısında nicelik artışı devam etmektedir. Yeni coğrafya bölümleri açılmaktadır. 1941'den sonraki dönemde hem genel hem de lokal konuları kapsayan fizikî coğrafya ile ilgili çok sayıda kitap yayımlanmıştır. Genel konuları içeren kitaplar üniversitelerde ders kitabı olarak da okutulmaktadır. Bu kitap çalışmalarında lisansüstü eğitimini yurtdışında yapmış öğretim elemanlarının katkısı büyük olmuştur. Türkiye'de beşerî coğrafya ile ilgili çalışmaların sayısı 1981 öncesinde çok sınırlı olmasına rağmen günümüzde hem sayı hem de nitelik yönünden büyük bir gelişme göstererek fizikî coğrafyayı dengelediği hatta geçtiği görülmektedir. Özellikle 1941-1980 arasındaki dönemde hem genel anlamda hem de alan araştırmaları ölçeğinde beşerî coğrafya konusundaki çalışmalar son derece sınırlıdır. 1981 sonrası dönemde alan araştırmaları hız kazanmıştır. 1941 öncesi dönemde Türkiye'de coğrafya ve coğrafya eğitiminin niteliği düşük düzeyde iken Türk Coğrafya Kurumunun kurulması ve Türkiye'deki başlıca üniversitelerde coğrafya bölümlerinin kurulmasıyla Türkiye'nin fizikî ve beşerî coğrafya özelliklerini ortaya çıkaran pek çok yayın yapılmıştır.[23] Bu dönemde karşılaşılan en önemli problemlerden birisi, coğrafya bölümlerinde yeterli yetişmiş insan kaynağının bulunmamasıdır. Bu kürsülerde görev yapan öğretim üyelerinin ders yükü fazla olduğu için bilimsel araştırmalar için kendilerine yeterli zaman ayıramamaktadırlar. Coğrafyacı sayısındaki sayısal artışa rağmen hala bazı üniversitelerde bu sorun varlığını günümüzde de devam ettirmektedir.

6) 1997 Sonrası Dönem: 1996-97 Öğretim yılında YÖK tarafından eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılarak öğrenim süresinin 5 yıla çıkarılması coğrafya eğitimi açısından yeni bir dönem oluşturmaktadır. üç buçuk yıl alan bilgisi, bir buçuk yıl da eğitim bilimleri ve alan eğitimi derslerinden oluşan yeni model 2014 yılına kadar uygulandı. Aynı dönemde üniversitelerin edebiyat fakülteleri bünyesindeki coğrafya bölümleri 4 yıllık eğitim vermeye devam ettiği görülmektedir. Bu dönemde eğitim fakültelerinde 5 yıllık programdan mezun olan öğrencilere tezsiz yüksek lisans derecesi verileceği ileri sürülmüştür. Ancak YÖK'ün tezsiz yüksek lisans mezunu öğrencilerin akademik özlük hakları konusundaki esnek yaklaşımı üniversitelerde birbirinden farklı uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Nitekim bazı üniversitelere bağlı enstitüler tezsiz yüksek lisans derecesine sahip öğrencileri doğrudan doktora programına alırken bazı enstitüler tezli yüksek lisans yapmayı önkoşul haline getirmiştir. 2014 yılında verimsiz olduğu için 5 yıllık coğrafya eğitiminden vazgeçilerek öğrenim süresi yeniden 4 yıla çekilmiştir. Düzenlemeye ilişkin açıklama YÖK tarafından aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

---

23 R. İzbırak, *Türkiye'de Son Yarım Asır İçinde Coğrafya Alanında Gelişmeler,* Ankara: A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yay. No. 257, 1976.

> 1996-1997 yılında yapılan lisans programları güncelleme çalışmasından sonra, ortaöğretim alan öğretmenliği lisans programları olarak 3,5 yıl alan bilgisi ve 1,5 yıl öğretmenlik meslek bilgisi ve alan eğitim dersleri şeklinde düzenlenmişti. 18.04.2014 yılında YÖK tarafından alınan kararla, 2014-2015 öğretim yılından itibaren ortaöğretim alan öğretmenliği programlarının öğrenim süresi 5 yıldan 4 yıla düşürülmüştür. Alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programları ise daha önce kapatılmıştır.[24]

1996-1997 öğretim yılında eğitim fakültelerinin güncellenmesi ile başlayan süreç Türkiye'de coğrafya öğretiminin gelişimi bakımından bu dönemi ayrı olarak ele alınması ihtiyacını ortaya koymaktadır. Çünkü bu dönemde Türkiye'de eğitim bilimleri enstitüleri kurulmaya başlanmış ve bu enstitülerde alan eğitiminde lisansüstü eğitim yapan çok sayıda bilim insanı yetişmiştir. YÖK bu enstitüleri kurarken köklü eğitim fakültelerinin bulunduğu üniversitelere öncelik vermiştir. Coğrafya eğitimi alanında bilim insanı yetiştirme bakımından Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi sadece kendi bünyesindeki öğrenciler için değil Türkiye genelindeki lisansüstü eğitim adayları için bu süreçte birer cazibe merkezi haline gelmiştir.

1997 sonrası dönemin en önemli özelliklerinden birisi coğrafya eğitimi alanında yapılan çalışmalardaki nicelik artışıdır. Eğitim bilimleri enstitülerinde lisansüstü eğitim alan adayların hazırladıkları tezler ile başlayan bu süreç, üniversite kadrolarına giren araştırmacıların ürettikleri diğer bilimsel yayınlarla (makale, bildiri, kitap/kitap bölümü) yeni bir boyut kazanmıştır. Cumhuriyetten 1997 yılına kadar olan dönemde coğrafya eğitimi alanında yapılan çalışmaların sayısı çok az iken 1997 sonrasında alan eğitiminde önemli bir literatür oluştuğu gözlemlenmektedir.

Bütün bu gelişmelere rağmen, Türkiye'de coğrafya ve coğrafya eğitiminin malî ve sosyal konular başta olmak üzere önemli problemleri vardır. Coğrafyanın geliştirilmesi ve coğrafya araştırmalarını destekleyecek kaynaklar sınırlıdır.[25] Coğrafyacı kimliği ve coğrafya mesleğine yönelik sorunlar XXI. yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarına yaklaşırken hala varlığını devam ettirmektedir.

Problem Cümlesi

1923-2018 döneminde Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan makalelerin içeriği nasıldır?

---

24 http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/AA_Sunus_+Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf (Erişim Tarihi: 03.10.2018).

25 İ. Kayan, "Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi", *Ege Coğrafya Dergisi,* 2000, sy. 11, s. 7-22; A. Koçman, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları"; C. Şahin, *Türkiye'de Coğrafya Öğretimi Sorunlar-Çözüm Önerileri,* Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık, 2001; H. Demirkaya, *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).*

Alt Problemler

1. 1923-2018 döneminde Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan makalelerin yöntemi nasıldır?
2. 1923-2018 döneminde Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan makalelerin konulara dağılımı nasıldır?
3. 1923-2018 döneminde Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan makalelerin yayın yıllarına göre dağılımı nasıldır?
4. 1923-2018 döneminde Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan makalelerin öğrenim düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
5. 1923-2018 döneminde Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan makalelerin dergilere göre dağılımı nasıldır?

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 1923-2018 arası dönemde Türkiye'de ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış olan coğrafya eğitimi ile ilgili makalelerin içerik yönünden incelenmesidir. Çalışmada, coğrafya eğitimi alanında yayımlanan makalelerin betimsel analizi sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda bu alanda yaşanan gelişmeleri, genel araştırma eğilimlerini ve eksik kalan yönleri ortaya koyarak özellikle yeni araştırmacılara ufuk açma noktasında katkı sağlanması amaçlanmıştır.

I. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma durum çalışması deseninden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Durumlar farklı şekillerde ortaya çıkar. Bir birey, grup, kurum ya da ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Durum çalışmasında amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır.[26]

Araştırmanın çalışma evrenini 1923-2018 döneminde coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan akademik çalışmalar, örneklemini ise aynı dönemde bilimsel hakemli dergilerde yayımlanmış 390 makale oluşturmaktadır. Araştırma verileri toplanırken, çalışmaların Türkiye'de gerçekleştirilmiş olması, bilimsel hakemli dergilerde yayımlanmış makaleler olması ve sınırlandırılan periyot içinde yapılmış olması ölçüt olarak alınmıştır.

Çalışmanın verileri eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanında 1923-2018 arasında Türkiye'de yayımlanan ve coğrafya eğitimi makalelerine yer veren hakemli bilimsel dergilerden elde edilmiştir. Özellikle 2000 yılı öncesine ait veriler basılı hakemli dergilerden elde edilirken (sonradan web ortamına aktarılmıştır),

26 A. Yıldırım ve H. Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008.

2000 yılı sonrası dergiler genel olarak online olarak da yayımlanan süreli bilimsel hakemli dergilerden elde edilmiştir.

Elde edilen nitel veriler, nitel araştırma analizi yöntemlerinden biri olan betimsel analiz yönteminden yararlanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Betimsel analiz gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temele alınarak yapılan analiz olarak tanımlanır.[27] Çalışmada, ilk aşamada veriler bilimsel hakemli dergilerden taranarak elde edilmiş; verilerin çözümlenmesi yapılmış ve elde edilen nitel veriler kendi içinde kategorilere ayrılarak, betimsel istatistikleri tablo ve grafik halinde sunulmuştur.

II. Bulgular

Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda verilmektedir.

A. Coğrafya Eğitimi Alanında Yayımlanan Makalelerde Kullanılan Yöntemlere İlişkin Bulgular

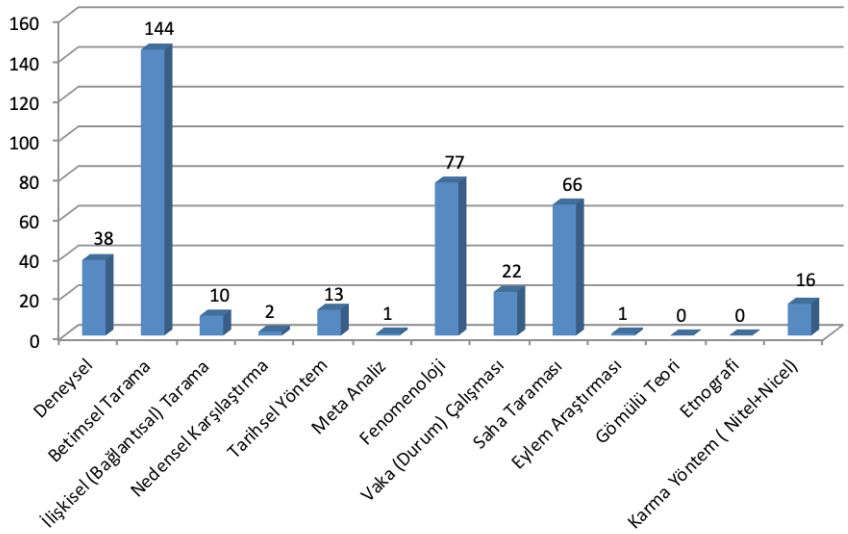

Grafik 1. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanmış Makalelerde Kullanılan Yöntemlere Göre Dağılım Grafiği

27 A. Yıldırım ve H. Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.*

Araştırma Modeli	Araştırma Deseni	Frekans(f)	Yüzde (%)
Nicel Araştırma	Deneysel	38	9,74
	Betimsel Tarama	144	36,94
	İlişkisel (Bağlantısal) Tarama	10	2,56
	Nedensel Karşılaştırma	2	0,51
	Tarihsel Yöntem	13	3,33
	Meta Analiz	1	0,25
Nitel Araştırma	Fenomenoloji	77	19,76
	Vaka (Durum) Çalışması	22	5,64
	Saha Taraması	66	16,92
	Eylem Araştırması	1	0,25
	Gömülü Teori	-	-
	Etnografi	-	-
Karma Yöntem (Nitel+Nicel)		16	4,10
Genel Toplam		390	100

Tablo 1. Makalelerde Kullanılan Yöntemlere Göre Dağılım Tablosu

Tablo 1'de görüldüğü gibi 1923'ten 2018 yılına kadar Coğrafya eğitimi ile ilgili yayımlanan makalelerde kullanılan yöntemler arasında nicel araştırma yöntemlerinin %53,3'lük oran ile daha fazla olduğu görülmektedir. Nicel araştırma yöntemleri içerisinde en fazla betimsel tarama deseni kullanılmıştır. %42,6 orana sahip olan nitel araştırma yöntemleri arasında ise saha taraması daha yaygın kullanılmıştır. Toplam 16 araştırmada ise veri çeşitliliğinin sağlanması amacıyla nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden gömülü teori ve etnografi desenlerinin yayımlanmış makalelerde daha önce kullanılmadığı görülmektedir.

B. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Makalelerin Konularına İlişkin Bulgular

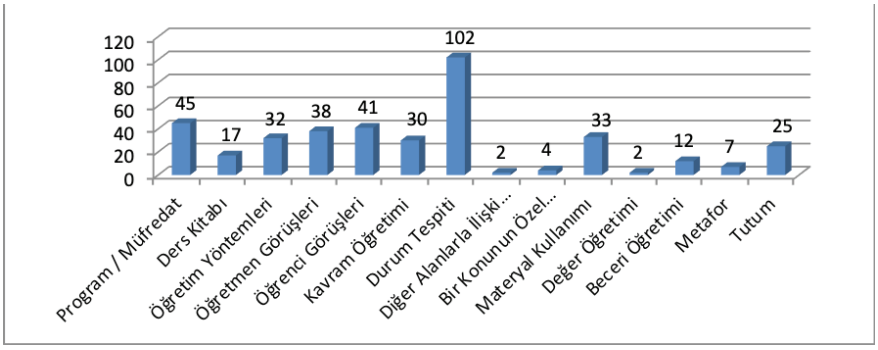

Grafik 2. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanmış Makalelerin Konu Türlerine Göre Dağılım Grafiği

Konu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Program / Müfredat	45	11,55
Ders Kitabı	17	4,36
Öğretim Yöntemleri	32	8,2
Öğretmen Görüşleri	38	9,75
Öğrenci Görüşleri	41	10,51
Kavram Öğretimi	30	7,69
Durum Tespiti	102	26,16
Diğer Alanlarla İlişki /Karşılaştırma	2	0,51
Bir Konunun Özel Öğretimi	4	1,02
Materyal Kullanımı	33	8,46
Değer Öğretimi	2	0,51
Beceri Öğretimi	12	3,08
Metafor	7	1,79
Tutum	25	6,41
Genel Toplam	390	100

Tablo 2. Makalelerin Konu Türlerine Göre Dağılımı

Tablo 2 ve Grafik 2'de görüleceği üzere coğrafya eğitimi ile ilgili yayımlanmış makalelerin konularına göre dağılımına bakıldığında %26,16 ile durum tespiti içeren çalışmaların ilk sırada yer almaktadır. Durum tespiti çalışmalarını %11,55 ile program/müfredatlar hakkında yapılan çalışmalar ve %10,51 oran ile öğrenci görüşleri takip etmektedir.

C. Coğrafya Eğitimi Alanında Makalelerin Yayımlandığı Yıla İlişkin Bulgular

Yıl	Frekans (f)	Yüzde (%)
1990 öncesi	3	0,77
1991-2000 arası	7	1,79
2001 - 2010 arası	167	42,82
2011 -2018	213	54,62
Genel Toplam	390	100

Tablo 3. Makalelerin Yayımlanma Yılına Göre Dağılımı

Coğrafya eğitimi ile ilgili yayımlanan makalelerin yayın yıllarına göre dağılımına bakıldığında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasıyla birlikte çalışmaların sayısında bir artış yaşanmıştır. 2000 öncesi çalışmalarda genel olarak ülkemizde coğrafya eğitimi ile ilgili görüş ve öneriler ile olması gerekenler hakkında görüşlerin sıralandığı görülmektedir. Yayımlanma yıllarına göre en fazla makalenin %54,62 ile 2011-2018 yılları arasında yayımlandığı görülmektedir.

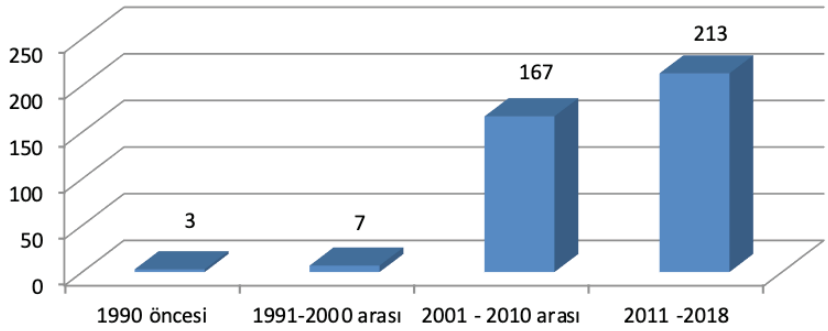

Grafik 3. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanmış Makalelerin Yayım Yıllarına Göre Dağılım Grafiği

D. Coğrafya Eğitimi Alanında Yayımlanan Makalelerin Düzeyine İlişkin Bulgular

Okul Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Okul Öncesi	4	1,02
İlkokul	7	1,79
Ortaokul	23	5,89
Ortaöğretim	63	16,15
Yükseköğretim	101	25,89
Düzey belirtilmemiş	192	49,23

Tablo 4. Makalelerin Düzeylerine Göre Dağılım Tablosu

Tablo 4'teki verilere bakıldığında coğrafya eğitimi ile ilgili yapılan toplamdaki 390 makalenin arasında %49,23'ünün her hangi bir eğitim düzeyi ile doğrudan ilişkisi olmadığı görülmektedir. Düzeyi belirtilen ve doğrudan o düzeydeki program, öğretmen görüşü, öğrenci görüşü, ders kitapları ve öğretim yöntemleri gibi konularda araştırmaları içeren çalışmalar arasında yükseköğretimi ilgilendiren çalışmaların %25,89, ortaöğretimi düzeyindeki çalışmaların ise %16,15 orana sahip olduğu görülmektedir. En az çalışmanın okul öncesi dönemiyle ilgili olduğu görülmektedir.

E. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Makalelerin Dergilere Dağılımına İlişkin Bulgular

Dergi Adı	Frekans (f)
Marmara Coğrafya Dergisi	152
Doğu Coğrafya Dergisi	53
Review of International Geographical Education Online (RIGEO)	12
Milli Eğitim Dergisi	12
Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	11
Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	8
Türk Coğrafya Dergisi	8
Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	7
Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	6
Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	6
Toplam	275

Tablo 5. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanmış Makalelerin En Fazla Yer Aldığı İlk 10 Dergi

Tablo 5'e bakıldığında coğrafya eğitimi ile ilgili makalelerin en fazla yayımlandığı derginin 152 makale ile *Marmara Coğrafya Dergisi* olduğu görülmektedir. 390 farklı makalenin 79 farklı hakemli dergide yayımlanmışken en fazla makale yayımlanan ilk 10 dergideki toplam makale sayısı 275'tir.

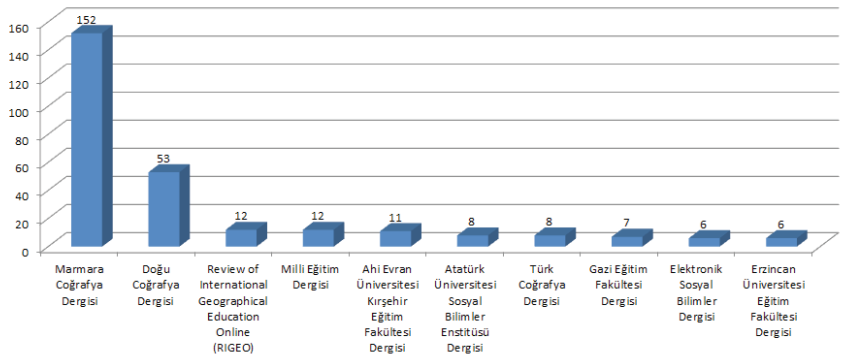

Grafik 4. Coğrafya Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Makalelerin En Fazla Yer Aldığı Dergiler Grafiği

Sonuç

Bilim dallarını ayakta tutan ve geliştiren çalışmaların başında kuşkusuz yapılan lisansüstü tezler ile makaleler gelir. Bu çalışmada 1923'ten 2018 yılına kadar olan süreçte ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış olan coğrafya eğitimi ile ilgili makalelerin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda coğrafya eğitimi alanında yaşanan gelişmeleri, genel araştırma eğilimlerini ve eksik kalan yönleri ortaya koyarak özellikle yeni araştırmacılara ufuklar açma noktasında katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'de coğrafya eğitimi ile ilgili yayımlanmış makalelere bakıldığında makalelerde nicel araştırma yöntemleri daha fazla kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri arasında ise 144 makale (%36,94) ile betimsel tarama desenleri kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri arasında ise en fazla 77 makale ile fenomenoloji deseninin kullanıldığı görülmektedir. Nicel araştırma yöntemlerinde daha önce geliştirilen ölçeklerin yeni durumlara uyarlanarak kullanılabilir olması ve analiz aşamasında istatistiksel hesaplama ve analizlerinin paket programlar aracılığıyla nispeten daha kolay analiz edilmesi nicel araştırma makalelerinin fazla olmasının nedenleri arasında gösterilebilir.

Coğrafya eğitimi ile ilgili yayımlanan makalelerin konularına göre dağılımına bakıldığında %26,16 ile durum tespiti çalışmalarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar genellikle var olan bir durumu ortaya koyarak çözüm önerileri sunma biçiminde şekillenmiştir. Değer öğretimi, diğer alanlarla ilişkilendirme/karşılaştırma çalışmalarının en düşük paya sahip olduğu görülmektedir.

1923'ten 2018'e kadar geçen süreçte yayımlanan coğrafya eğitimi makalelerinin %54,62'sinin 2011 yılından sonra yayımlandığı görülmektedir. 1990 öncesinde kaleme alınmış üç makale incelendiğinde genellikle durum tespiti niteliğinde ve çözüm önerilerinin sıralandığı çalışmalar olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerinin

1996-1997 döneminde yeniden yapılanması sonucu coğrafya eğitimi ile ilgili makalelerin sayısında artış da belirgin bir düzeye ulaşmıştır. 2001 öncesi yapılan çalışmaların araştırma yöntemleri konusunda daha zayıf olduğu, büyük oranda coğrafya eğitiminin sorunları üzerine odaklanmış çalışmalar olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen 390 makalenin düzeylerine göre dağılımına bakıldığında %49,23'ünde herhangi bir düzey belirtilmediği görülür. Bu makalelerde bir durum tespiti ve bunun çözümüne yönelik önerilerin sıralandığı görülmektedir. Coğrafya derslerinin fiilî olarak okutulduğu ortaokul ve ortaöğretim kurumları düzeyindeki çalışmalarda nispeten sınırlı durumdadır. Okul öncesi ve ilkokul düzeyinde yapılan çalışmalar toplam %2,81 orana sahip olduğu görülmektedir.

Coğrafya eğitimi makalelerinin yayımlandığı dergilere bakıldığında 152 makale ile 1996 yılında *Marmara Coğrafya Dergisi* adıyla yayın hayatına başlayan ve 2018 yılından itibaren *International Journal of Geography and Geography Education* adını alan derginin yer aldığı görülmektedir. Yine bir coğrafya dergisi niteliği taşıyan *Doğu Coğrafya Dergisi* 53 makale ile ikinci sırada yer almaktadır. *Review of International Geographical Education Online (RIGEO)* ve *Milli Eğitim Dergisi* ise 12'şer makale ile üçüncülüğü paylaşmaktadır.

Öneri

Cumhuriyetten günümüze uzanan süreçte coğrafya eğitimi ile ilgili yayımlanan makalelerin çeşitli yönlerden incelendiği bu araştırma sonucunda yeni araştırmacılara rehberlik etmesi amacıyla aşağıdaki öneriler ortaya konulmuştur.

Yayımlanan makalelerin büyük oranda nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütüldüğü, nitel yöntemlerin kullanıldığı araştırmalarda ise fenomenoloji ve saha taraması metotlarının sıklıkla tercih edildiği görülmektedir. Yeni yapılacak araştırmalarda daha önceki araştırmalarda kullanılmayan desenlerin tercih edilmesi önerilmektedir.

Coğrafya eğitimi makaleleri arasında durum tespiti, öğretim programı/müfredat, öğrenci görüşleri ve coğrafyada materyal kullanımı konularının ele alındığı çalışmaların daha yaygın olduğu görülmektedir. 2005 yılında uygulanmaya başlayan Coğrafya Dersi Öğretim Programı ile önemli hale gelen beceri ve değer öğretimi konularında yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ortaöğretim programında yer alan beceri ve değerlerin öğretimi ya da öğrencilere kazandırılması konularında ortaöğretim belki de en temelde lisans düzeyinde çalışmalar yürütülebilir.

Bireylerin öğrenim hayatları boyunca doğa ile ilgili temel kavram ve olayların öğrenilmesi ve bilinç kazanılmasında coğrafya dersinin önemi tartışılmazdır. Temel bilgi ve bilincin kazanıldığı ya da şekillendiği okul öncesi ve ilkokul dönemindeki temel coğrafya eğitiminin nasıl olması ve nelerin yapılabileceği ile ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır. Temel eğitimde coğrafya eğitiminin nasıl olması gerektiği konusunda yapılacak çalışmaların, coğrafya adı altında bir ders olarak okutulmasa da, diğer branşlarla birlikte interdisipliner yaklaşımla ele alınması gerektiği önerilmektedir.

Kaynakça

Akyüz, Y. (2004). *Türk Eğitim Tarihi.* Ankara: PegemA Yayıncılık.

Baltacıoğlu, İ. H. (1936). Coğrafya Öğretmenin Prensipleri. İstanbul: Yeni Adam, No:108, S.4-5.

Demirkaya, H. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Coğrafya Okuryazarlığı (Burdur Örneği).* Ankara: Pegem Akademi.

Doğanay, H., Zaman, S. ve Alim, M. (2001). Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Kalsik Ders Materyali ve Coğrafya Öğretmenlerinin Bunlardan Yararlanma Sıklığı. *Doğu Coğrafya Dergisi,* 7(6), 33-45.

Doğanay, H. (2002). *Coğrafya Öğretim Yöntemleri Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminin Esasları.* İstanbul: Aktif Yayıncılık.

Erinç, S. (1973). Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'de Cografya. Ankara: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları No: 11.

İzbırak, R. (1976). *Türkiye'de Son Yarım Asır İçinde Coğrafya Alanında Gelişmeler.* Ankara: A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yay. No:257.

Kayan, İ. (2000). Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi. *Ege Coğrafya Dergisi,* 11, 7-22.

Kızılçaoğlu, A. (2006). Coğrafya Dersi Öğretim Programı Hakkında Düşünceler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 9(16), 1-21.

Koçman, A. (1999). Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları. *Ege Coğrafya Dergisi,* 10, 1-14.

MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2005). *Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9. 10. 11. ve 12. sınıflar).* Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB (Millî Eğitim Bakanlığı). (2018). *Coğrafya Dersi Öğretim Programı (9. 10. 11. ve 12. sınıflar).* Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Özdemir, T. (1997). Coğrafya Terimine Etimolojik Bir Yaklaşım ve Ötesi. *Doğu Coğrafya Dergisi,* 2, 219-226.

Özey, R. (1998). *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi.* İstanbul: Öz Eğitim Yayınları

Şahin, C. (2001). Türkiye'de Coğrafya Öğretimi Sorunlar-Çözüm Önerileri. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

Tümertekin, E. ve Özgüç N. (2004). Beşerî Coğrafya: İnsan – Kültür -Mekân. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Yıldırım, A. & Şimsek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,* Seçkin Yayıncılık, Ankara.

http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/AA_Sunus_+Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf (E.T. 03.10.2018).

Türkiye'de Coğrafya Eğitimi Alanında Yayımlanan Makalelere İlişkin Bir Literatür Değerlendirmesi (1923-2018)

Bülent AKSOY-Abdullah TÜRKER

Özet

Bu çalışma, 1923-2018 döneminde coğrafya eğitimi alanında bilimsel hakemli dergilerde yayımlanan makalelerin betimsel olarak incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma deseninden yararlanarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini 1923-2018 döneminde coğrafya eğitimi alanında yayımlanmış olan akademik çalışmalar, örneklemini ise aynı dönemde bilimsel hakemli dergilerde yayımlanmış makaleler (390 makale) oluşturmaktadır. Araştırma verileri toplanırken, çalışmaların Türkiye'de gerçekleştirilmiş olması, bilimsel hakemli dergilerde yayımlanmış makaleler olması ve sınırlandırılan periyot içinde yapılmış olması ölçüt olarak alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde nitel veri analizlerinden biri olan betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında yayımlanan makalelerde nicel araştırma yöntemleri daha fazla kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri arasında en fazla betimsel tarama deseni, nitel araştırma yöntemleri arasında ise en fazla fenomenoloji deseninin kullanıldığı görülmektedir. Coğrafya eğitimi alanında durum tespiti makalelerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Değer öğretimi, diğer alanlarla ilişkilendirme/karşılaştırma çalışmalarının en düşük paya sahip olduğu görülmektedir. 1923-2018 döneminde coğrafya eğitimi makalelerinin yarıdan fazlasının 2011 yılından sonra yayımlandığı görülmektedir. 1990 öncesinde kaleme alınmış üç makale incelendiğinde, durum tespiti niteliğinde ve çözüm önerilerinin sıralandığı çalışmalar olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerinin 1996-97 döneminde YÖK tarafından yeniden yapılandırılması sonucu makalelerin niceliğindeki artış dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamında incelenen 390 makalenin düzeylerine göre dağılımına bakıldığında yaklaşık yarısında (%49,23) herhangi bir düzey belirtilmediği bulunmuştur. Okul öncesi ve ilkokul düzeyinde yapılan çalışmalar toplam %2,81 pay ile en az çalışılan düzeydir. Coğrafya eğitimi alanında yayımlanan makalelerinin dergilere dağılımına bakıldığında *Marmara Coğrafya Dergisi* (152), *Doğu Coğrafya Dergisi* (53), *Review of International Geographical Education Online (RIGEO)* (12) ve *Milli Eğitim Dergisi* (12)'nin ilk üç sırayı paylaştığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları coğrafya eğitimi alanında nicel çalışmaların daha yoğun olduğunu göstermektedir. Bundan sonraki çalışmalarda nitel desendeki çalışmalara da ağırlık verilmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Eğitimi, Literatür İnceleme, Coğrafya Eğitimi Makaleleri, Betimsel Analiz.

A Literature Review of The Articles Published in Turkey on Geography Education (1923-2018)

Bülent AKSOY-Abdullah TÜRKER

Abstract

This study attempts to describe the articles on geography education published in refereed journals between 1923-2018. The research was carried out using qualitative research design. While the wider scope for the study spans the academic works published on geography education between 1923-2018, the sample has narrowed it down to those articles published (390 articles) in refereed journals in the same period. Descriptive analysis, which is a type of qualitative data analysis, is utilized to analyze the data.

According to the survey, qualitative research methods are more frequently used in articles published in the field of geography education in Turkey. The survey has revealed that the most frequent design among research methods is descriptive screening for quantitative research and phenomenological patterns for qualitative research. Regarding articles on geography education, case studies are considerably high. Studies on the teaching of values and association/comparison with other fields have the lowest share. More than half of the articles published on geography education between 1923-2018 have been published after 2011. The three articles published before 1990 consist of case studies that propose solutions. The increase in the quantity of articles is noteworthy after the restructuring of the Faculties of Education by HEC (Higher Education Council) in 1996-97. The distribution of 390 articles examined within the scope of this research reveals that approximately half of them (49.23%) did not specify the level of education for which they were written. The studies conducted at the level of pre-school and elementary school have the least weight with 2.81%. The distribution of articles reveals that the journals publishing the most number of articles on geography education are *International Journal of Geography and Geography Education* (IGGE) (152), *Eastern Geographical Review* (53), *Review of International Geographical Education Online* (RIGEO) (12) and *National Education Journal* (12). Research results demonstrate that quantitative studies are more popular. As a result, studies with qualitative design should be prioritized in future studies.

Keywords: Geography Education, Literature Review, Geography Education Articles, Descriptive Analysis.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 163-180

Türkiye'de Coğrafya Sözlükleri Literatürü

Cemalettin ŞAHİN*

Giriş

Bilimleri birbirinden ayıran ve farklı bir bilim haine getiren en temel özelliklerden biri sahip oldukları terminolojidir. Bu nedenle aynı kelime farklı bilim alanlarında farklı anlamlar taşır. Mesela, morfoloji kelimesinin coğrafyanın bir alt dalı olan jeomorfolojideki anlamının, sanat ve tıp bilimlerinde farklı olması, yer kabuğundaki tektonik bir hattı ifade eden fay kelimesinin, sosyal bilimlerde iki grup veya olay arasındaki keskin sınırları, ayrılıkları ifade etmesi gibi. Bütün bilimlerde olduğu gibi coğrafyanın da kendine has bilimsel terimleri ve bu terimlerden oluşan özel bir terminolojisi vardır. Bu terimleri tanımlamak ve açıklamak için coğrafya terimler sözlükleri hazırlanmıştır.

Yabancı dildeki coğrafya terimlerine Türkçe karşılık bulmak için 1930'lu yılların sonlarında başlayan çalışmalara zamanla yenileri eklenmiş ve hatırı sayılır bir birikim ortaya çıkmıştır. Bu konuda ilk çalışmalar, ortaöğretimde kullanılan coğrafya terimlerine Türkçe karşılık bulmak amacıyla yapılmıştır. Türk Dil Kurumu (TDK) bünyesinde başlayan bu çalışmalarda Kurum, ilgili heyetlere ortaöğrenimden yükseköğrenime kadar olan kademelerde coğrafya terimlerini tespit ettirmiş, bu konuda akademisyen ve öğretmenlerin görüşlerini almıştır.[1] Bu çalışmaların bir sonucu olarak TDK tarafından çeşitli tarihlerde ortaöğretim için coğrafya terimler

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, csahin@marmara.edu.tr, Orcid: 0000-0001-8896-010X.

1 "Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'in Açılış Nutku", *Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar, Müzakereler, Kararlar,* Ankara: Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 6.

Geliş/Received: 04.01.2020 • Kabul/Accepted: 05.05.2020 • Derleme Makalesi

listeleri yayımlanmıştır.[2] Ancak coğrafi terimlerin akademik bir anlayışla etraflıca ele alınması ilk defa 1941 yılında Birinci Coğrafya Kongresi'nde olmuştur.

Çalışmanın konusu Cumhuriyet dönemi akademik coğrafya sözlükleridir.[3] Ancak bu dönemden önce yapılmış bazı çalışmalar hakkında kısa bir bilgi vermekte fayda vardır. Bu konuda Osmanlı döneminde *Memâlik-i Osmâniye'nin Tarih ve Coğrafya Lugatı*[4], *Lûgat-ı Tarihiye ve Coğrafiye* ile *Kamûs-ül Âlam* gibi eserler basılmıştır. Coğrafya sahasında birçok eser vermiş olan asker kökenli coğrafya öğretmeni Ali Cevad'ın *Memâlik-i Osmâniye'nin Tarih ve Coğrafya Lugatı* isimli dört ciltlik eserinin ilk üç cildini coğrafya kısmı teşkil eder. Eser, Osmanlı coğrafyasındaki önemli şehir, nahiye ve kasabalar ile bilinen mevkileri alfabetik sırayla açıklar.[5] Osmanlı dönemi coğrafya sözlükleri arasında yer alan Ahmet Rifat Efendi'nin 1882 tarihli yedi ciltlik *Lûgat-i Tarihiye ve Coğrafiye*'nin coğrafya bahsi, şehirlerin tarihi ahvali, kurucuları ve coğrafi mevkiler hakkındadır. Bu dönemde sözlük konusundaki bir diğer çalışma, Şemseddin Sami'nin 1889-1899 tarihli, altı ciltlik *Kamûs-ül Âlam* isimli ansiklopedi nitelikli, tarih ve coğrafya lûgatıdır. Ali Cevad ve Şemseddin Sami'nin eserlerinde, memleketimizin vilayet, liva, kaza ve nahiyeleriyle birlikte önemli şehirleri, nehirleri ve göllerinden bahsedilmiştir.[6] Ahmet Rifat'ın eseri, taşıdığı isme rağmen umumi bir ansiklopedi olup, tarih ve coğrafyadan başka, diğer bilim kollarına ait bazı maddeler de ihtiva eder. Şemseddin Sami'nin altı ciltlik *Kamus-ül Âlam*'ı ise modern anlayışta tertip edilmiş ilk tarih ve coğrafya kamusudur.[7]

Coğrafi terimler ve coğrafya sözlüğü konusu Maarif Vekilliği tarafından tertip edilen Birinci Coğrafya Kongresi'nde ele alınan konulardan biri olmuştur. 6-11 Haziran 1941 tarihleri arasında Ankara'da yapılan ve Türkiye'de coğrafya alanında birçok önemli kararın alındığı kongrede, coğrafi terimler konusuna özel

---

2 TDK, *Coğrafya Istılahları*, İstanbul, 1936; TDK, *İlk ve Orta öğretim Coğrafya Terimleri*, Seri B, II, 5. Ankara, 1942, s. 48; TDK, *İlk ve orta öğretim coğrafya terimleri,* Ankara, 1952, s. 15; TDK, *İlk ve Ortaokul Coğrafya Terimleri,* Ankara, 1962; TDK, *İlk ve Orta Öğretim Coğrafya Terimleri,* Ankara, 1942, s. 48; TDK, *Terim Anketleri, Coğrafya,* Ankara, 1955, s. 27; TDK, *İlk ve Orta Öğretim Coğrafya Terimleri,* Ankara, 1952, s. 15.

3 Bu konuda akademik bir çalışma ürünü olmayan sözlükler de yayınlanmıştır. Gölcük Ortaokulu coğrafya öğretmeni Yalçın, TDK tarafından yayınlanmış Türkçe Sözlük ile ortaokul coğrafya ders kitaplarındaki terimleri bir araya getirerek yayımlamıştır (Osman Yalçın, *Ansiklopedik Coğrafya Sözlüğü*, İstanbul: Arkın Kitabevi, 1957).

4 Ali Cevad, *Memâlik-i Osmaniye'nin Tarih ve Coğrafya Lugatı*, İstanbul: Dersaâdet Mahmud Bey Matbaası, 1332/1913, c. 1, s. 354; İstanbul: Kasbar Matbaası, 1899/1313, c. 2, s. 355-649; 1314, c. 3, s. 650-998, İstanbul: Kasbar Matbaası, 1317, c. 4, s. 999-1212.

5 Ekmeleddin İhsanoğlu, *Osmanlı Coğrafya Literatürü Tarihi*, İstanbul: İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, 2000, c. 2, s. 463.

6 İbrahim Hakkı Akyol, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi,* Ankara, 1943, sy. 1, s. 11.

7 Sami Öngör, *Coğrafya Sözlüğü*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1961, s. 1.

bir önem verilmiştir. Nitekim coğrafya ders programından sonra kongrenin ikinci önemli meselesi, coğrafi terim konusu olmuştur.[8] Terim konusu Birinci Coğrafya Kongresi'nde; *coğrafi isimlerin yazılışı, coğrafya terimleri, terim komisyonu raporu, ilk ve orta öğretim coğrafya terimleri ve değiştirilmesi istenen terimler* adıyla birkaç başlık altında incelenmiştir.[9] Kongrede terim komisyonu kurulmuş, coğrafi terimlerin tespiti ve coğrafi adların yazılışı bu komisyonun iki ana çalışma konusunu teşkil etmiştir. Terim Komisyonu kongre boyunca çalışmalarını sürdürmüş ve bu konuda bir de rapor hazırlamıştır.[10] Faik Sabri Duran tarafından coğrafya sözlüğü hazırlanması için komisyona bir takrir[11] verilmiştir.[12] Ayrıca kongre bitiminde kongreye katılan coğrafyacılardan İbrahim Hakkı Akyol[13] ve Cemal Arif Alagöz[14] terim konusunda muhtıra vermiş, Besim Darkot[15] da bir rapor hazırlamıştır.

Coğrafya terimleriyle alakalı çalışmalar sadece sözlükle sınırlı kalmamış, coğrafyacılar tarafından başka çalışmalar da yapılmış, bu konuda literatür genişlemiştir. Bunlar; muhtıra, rapor, makale ve sempozyum bildirilerinden oluşur. Akyol, üyesi olduğu İstanbul Muallimler Birliği tarafından Ekim 1948'de tertip edipmiş Dil Kongresi'nde coğrafya terimleri üzerine bir bildiri sunmuş[16] daha sonra bunu makale olarak yayımlamıştır.[17] Terimler konusunda yayımlanan başka makaleler de olmuştur. İzbırak, Doğanay, Özçağlar, Tuncel, Bulut-Girgin ve Bulut-Özoğul'a ait yayınlar bu alandaki başlıca çalışmalardır.[18] Bu çalışmalardan başka terimler

---

8 *Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar Müzakereler Kararlar*, Ankara: Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 6.

9 Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. V.

10 Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 58-60, 133-137.

11 Önerge

12 Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 108.

13 İbrahim Hakkı Akyol, "Coğrafya Terimleri Hakkında Muhtıra", *Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar*, Ankara: Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 136-137.

14 Cemal Arif Alagöz, "Coğrafya Terimleri Komisyonu Reisliğine", *Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar, Müzakereler, Kararlar*, Ankara: Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 150-157.

15 Besim Darkot, "İlk ve Ortaokul Coğrafya Terimleri Hakkında Rapor", *Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar*, Ankara: Maarif Vekilliği Yayınları, 1941, s. 138-149.

16 Betül Batır, "Darülfünun'dan Üniversite'ye Geçişte Edebiyat Fakültesi'nin İlk Personel Dosyasına Sahip Öğretim Üyesi: Ord. Prof. Dr. İbrahim Hakkı Akyol", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2017, sy. 69, s. 14.

17 İbrahim Hakkı Akyol, "Coğrafya Terimlerine Dair", *Bilgi İstanbul Muallimler Birliği Aylık Meslek Mecmuası*, İstanbul, 1949, sy. 21, c. III, s.98-102.

18 Reşat İzbırak, "Coğrafya Terimleri Üzerine Bazı Düşünceler", Türk Dil Kurumu, B II. 16, Ankara: Doğuş Matbaası, 1949; Reşat İzbırak, "Yöre Mefhumu ve Yöre Bilgisi", *Harita Dergisi*, 1955, sy. 51, Ankara, 1955, s. 23-48; Reşat İzbırak, "Kokurdan Nedir ?", *Harita Genel Müdürlüğü Harita Dergisi*, 1961, sy. 62, s. 41-54; Reşat İzbırak, "Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1966, sy. 1, s. 25-64; Ali Özçağlar, "Türkiye'nin idarî Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, ilçe, il ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler", *Ankara Üniversitesi*

konusunda yayımlanmış sempozyum bildirileri de olmuştur.[19] Kırsal yerleşmelerin terminolojik sorunları üzerine Yılmaz kapsamlı bir çalışma yapmıştır.[20]

Müstakil coğrafya sözlüklerinden başka, akademik yayınlar arasında çıkmış coğrafya kitaplarında verilen sözlükler de olmuştur. Muhtevası ilgili kitapla sınırlı olan bu sözlükler kısmen de olsa bir ihtiyacı karşılamıştır. Yapmış olduğu yayınların sonuna sözlük ekleyenlerin başında Doğanay gelir. Doğanay on kadar ders kitabının sonunda sözlük vermiştir.[21] Sür, Tümertekin-Özgüç ve Atalay da bazı eserlerinde sözlük vermiştir.[22]

I. Fizikî Coğrafya Istılâhlarına Dair Lûgatçe[23]

Cumhuriyet dönemi coğrafya külliyatının ilk coğrafya terimler sözlüğü Akyol tarafından yayımlanmıştır (Tablo 1). *Fizikî Coğrafya Istılâhlarına Dair Lûgatçe* isimli eser 1939 yılında İstanbul'da basılmıştır. Eser, sadece fiziki coğrafyada değil, coğrafya alanındaki ilk sözlük olmuştur.

DTCF. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Ankara, 1996, sy. 12, s. 7-24; Hayati Doğanay, "Beşeri Coğrafya İlminin Konusu ve Başlıca Öncül Terimleri", *Türk Kültürü Araştırmaları,* Yıl: XXXIII/1-2, 1997, Ankara, s. 59-89; Harun Tuncel, "Mezraa Kavramı ve Türkiye'de Mezraalar", *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,* Ankara, 1996, sy. 5, s. 73-98; Mustafa Girgin-İhsan Bulut, "Coğrafyada Yeni Bir Kavram: Yüzen Adalar", *Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Kurultayı, Bildiriler Kitabı*, Ankara, 2002, s. 184-193; İhsan Bulut-Berna Özoğul, "Anadolu Konut Kültüründe Hanay ve Haneyli Evler Kavramı Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Beşeri ve İktisadi Coğrafya Araştırmaları,* Eski Babil Yayınları, 2019, İstanbul, s.183-196.

19 Ali Selçuk Biricik, "Coğrafi Terimler Üzerine Bazı Düşünceler", *Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Kurultayı, Bildiriler Kitabı*, Ankara, 2002, s. 175-183; Emrullah Güney, "Coğrafya ve Jeomorfoloji Sözlükleri", *Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Kurultayı, Bildirileri*, Ankara, 2002, s. 325-329.

20 Cevdet Yılmaz, *Kırsal Yerleşmeler I Terminolojik Sorunlar,* Samsun: Palmiye Kitapları: 3, 2002.

21 Hayati Doğanay, *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2017, s. VI.

22 Özdoğan Sür, *Volkanoloji,* Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğ. Fakültesi Yayınları, 1989, no: 363, s. 93-96; Nazmiye Özgüç ve Erol Tümertekin, *Coğrafya Geçmiş Kavramlar ve Coğrafyacılar,* İstanbul: Çantay Kitapevi, 2010, 372-380; İbrahim Atalay, *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*, İzmir: Meta Basımevi, 2001, s. 435-440; İbrahim Atalay, *Toprak Oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası*, İzmir: META Basım, 2006, s. 479-516; İbrahim Atalay, *Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri,* Ankara: Orman Bakanlığı Yayınları no: 163, s. 219-228.

23 İbrahim Hakkı Akyol, *Fizikî Coğrafya Istılâhlarına Dair Lûgatçe. Burhaneddin Matbaası*, İstanbul, 1939. Künye bilgilerine Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi'nden ulaşılan eser, Devlet Beyazıt, İstanbul Üniversitesi, İSAM ve Milli Kütüphane'de aranmış, ancak bulunamamıştır. Şahsi kütüphanesinde bulunan eserin pdf nüshasını bize gönderme nezaketini gösteren Prof. Dr. Harun Tuncel hocamıza teşekkür ederiz.

Sayfa numaraları Roma rakamıyla verilmiş olan eserin I. sayfası iç kapak olup, metin kısmı III. sayfadan başlar, LX. sayfada son bulur. Eserin III. sayfasında *Lûgatçe* başlığı altında üç satırlık bir açıklama yapılmış ve sonrasında terimlere geçilmiştir. Buradaki açıklamada, fiziki coğrafyaya ait önemli terimlerin Fransızca, Almanca ve İngilizce karşılıklarının verildiği ve belirsiz görülenlerin açıklandığı belirtilmiştir. Örneğin, sözlükteki ifadesiyle *"allüvionlar"* teriminin hem Fransızca, Almanca ve İngilizce karşılıkları verilmiş hem de terimin açıklaması yapılmıştır. Öte yandan *"allüvionlu ovalar"* teriminin ise sadece adı geçen dillerdeki karşılıkları verilmiştir. Eser fiziki coğrafya terimleri konusunda olmasına rağmen *"nahiye", "müstemleke", "limonluk", "mahreç (pazar)", "sun'i gübre", "kanalizasiyon", "iskân yerleri"* örneklerinde olduğu gibi bazı beşeri coğrafya terimlerine de yer verilmiştir.

II. Coğrafya Sözlüğü[24]

Öngör tarafından hazırlanan *Coğrafya Sözlüğü* 1961 yılında basılmıştır. Yazarın Aralık 1957 tarihinde kaleme aldığı önsözden anlaşıldığına göre eserin basımına 1958 yılında karar verilmiş, 1959 yılında birinci fasikül çıkmış,[25] 1961 yılına kadar toplam altı fasikül basılmıştır. Altıncı fasikül 801-943. sayfalardan müteşekkil olup 1961 yılında basılmıştır.[26] Sonuç olarak, 1959-1961 yılları arasında çıkan altı fasikül, 1961 yılında 943 sayfadan oluşan tek bir eser olarak *Coğrafya Sözlüğü* adıyla yayımlanmıştır.

Eser coğrafya sözlüğü adını taşımakla birlikte aslında bir coğrafya ansiklopedisidir. Nitekim yazarın kendisi bunu önsözde birçok defa açık bir şekilde belirtmiş, eserde yer alan 25.159 maddeyi beş kısma ayıran yazar bunlardan sadece birinin coğrafya terimlerinden oluştuğunu ifade etmiştir. Ayrıca Öngör, 1975 yılında yayımladığı bir başka eserinde de *Coğrafya Sözlüğü*'nün daha çok bir ansiklopedi olduğunu belirtmiştir.[27]

Eserde coğrafi terimler açıklanmakla birlikte ağırlıklı olarak dünyadaki ülkeler, devletler, şehirler, akarsu, göl ve deniz gibi hidrografik unsurlar, boğaz ve limanlar, ada ve yarımadalar, maden ocakları, dağlar ve çöller gibi çeşitli coğrafi unsurlar hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Nitekim yazar da eserde yer alan 25 bin maddenin büyük kısmını ülke ve yerlerin teşkil ettiğini belirtmiştir.[28] Eserde, birçok fotoğraf, harita ve şekil verilmiştir. Bunlar içinde fotoğraflar çoğunluktadır. Ayrıca *antiklinal, arteziyen, boylam, heyelan, meltem, menderes, muvazene profili, lakolit, projeksiyonlar ve yerkabuğu* gibi birçok madde şekil verilerek açıklanmıştır.

---

24 Sami Öngör, *Coğrafya Sözlüğü*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1961.

25 Sami Öngör, *Coğrafya Sözlüğü Fasikül: 1*, İstanbul: Maarif Basımevi, 1959.

26 Sami Nabi Özerdim, "Tenkit," *Türk Dili Dergisi*, Temmuz 1962, c. XI, sy. 130, s. 818.

27 Sami Öngör, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü (Açıklamalı, Fransızca-Almanca-İngilizce-İtalyanca-İspanyolca Karşılıklarıyla)*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1975, s. IV.

28 Sami Öngör, 1961, s. II.

Bazı maddelerin izahında haritalar da kullanılmıştır. *Alizeler, çöllerin dünya üzerindeki dağılışı, dünyada basınç merkezleri, tarih değiştirme çizgisi ve yağışların yeryüzünde dağılış haritaları* bunlardan bazılarıdır.

III. Coğrafya Terimleri Sözlüğü[29]

İzbırak tarafından hazırlanmış Coğrafya Terimleri Sözlüğü'nden önce, müellifin bu konuda yaptığı bazı çalışmalara dair bilgi vermekte fayda vardır. Çeşitli kaynaklarda mevcut coğrafya terimlerinin Türkçe karşılıklarını araştırmakla işe başlayan İzbırak, yurt içi gezi ve çalışmalarında terim olabilecek kelimeleri derlemiştir. 1943-1953 yılları arasında birçok kez TDK terim çalışmalarına katılmış, Kurum tarafından düzenlenen ve yayımlanan *"coğrafya terimleri anketlerinin"* hazırlanması ve değerlendirilmesinde görev almıştır.[30] Kurum bünyesinde bulunan Terim Komisyonu'nda uzun yıllar çalışmış olan İzbırak'ın *Coğrafya Terimleri Üzerine Bazı Düşünceler*[31] isimli çalışması da TDK Terim Komisyonu yayınları arasından çıkmıştır.[32] İzbırak, halk tarafından kullanılan coğrafya ile ilgili kelimeleri coğrafi terim olarak kullanmaya çalışmıştır.[33] Coğrafya terimleri konusunda yaptığı çalışmaların sadece coğrafya için değil Türk dili bakımından da önemli olduğu vurgulanmıştır.[34] İzbırak'ın Coğrafya Terimleri Sözlüğü TDK resmi web sayfasında yayımlanmakta olan Güncel Türkçe Sözlük için kaynak olmuştur.[35]

İzbırak tarafından 1964 yılında yayımlanan sözlük, coğrafya terimleri adıyla Türkiye'de yayımlanmış ilk sözlüktür. 1975 yılında ikinci baskısı yapılan eser 1976, 1986 ve 1992 yılında tekraren toplam 5 kez basılmıştır.[36] Eserin 1964 yılında yapılan

---

29 Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü. Almanca, Fransızca, İngilizce Karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle (İndeks'li)*. Ankara: Doğuş Matbaası, 1964.

30 Reşat İzbırak, 1964, s. V; Reşat İzbırak, "Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1966, sy. 1, s. 26.

31 Bkz. Dipnot 21.

32 Aydın Köksal, "Elli Yıl Boyunca Türk Dil Kurumu Terim Kolu Çalışmaları", *Türk Dili*, 1983, c. XLVII, sy. 381, s. 276.

33 Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Üzerine Bazı Düşünceler*, Ankara: TDK. Yayınları, B. II. 16, Doğuş Matbaası, 1949, s. 3-13.

34 Hamza Zülfikar, "Türkçe Coğrafya Terimleri ve Reşat İzbırak", *Türk Dili Dergisi*, TDK, Ankara, Haziran 2016, c. CX, sy. 774, s. 102-106.

35 https://sozluk.gov.tr/dosyalar/Kaynakca.pdf

36 Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü. Almanca, Fransızca, İngilizce karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle (İndeks'li)*. Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi Yayınları: 15, 1975; Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü. Almanca, Fransızca, İngilizce karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle (İndeks'li)*, Ankara: İkbal Matbaacılık, 1976; Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü. Almanca, Fransızca, İngilizce karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle (İndeks'li)*, Öğretmen Kitapları Dizisi: 157, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1986; Reşat İzbırak, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü, Almanca, Fransızca, İngilizce karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle (İndeks'li)*, Öğretmen Kitapları Dizisi: 157, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1992.

ilk baskıyla 1992 yılındaki son baskısı içerik ve madde sayısı bakımından aynıdır. Öyle ki, 1992 yılında yapılan son baskıda 1964 tarihli ilk baskının önsözü aynen kullanılmıştır. Belirtilen beş baskıdan sadece 1975 tarihli olanda, "*ikinci basılışın önsözü*" şeklindeki bir ifade mevcuttur. Bu değişiklik dışında tüm baskılar madde sayısı ve içerik olarak aynıdır.

Coğrafya Terimleri Sözlüğü; önsöz, giriş, sözlüğün maddeleri ve indeks başlıklarından oluşur. Eserin 1964, 1975 ve 1976 baskısı 461, 1986 ve 1992 baskısı ise önsöz ve giriş bölümleri hariç 464 sayfadan ibarettir. Coğrafya terimler bölümü 366 sayfa olan eserde, 90 sayfayı bulan geniş bir indeks mevcuttur. Önsözde sözlüğün hazırlanış safhası ve yazarın bu konudaki çalışmaları ve diğer yayınları zikredilmiş, giriş bahsinde ise coğrafi terimler ve özellikle eserin içeriği hakkında detaylı bilgi verilmiştir. *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*'nü 1958 yılında yazmaya başladığını belirten İzbırak, eserin büyük ölçüde coğrafi literatürümüze yerleşmiş binlerce terimden oluştuğunu, terimlerin dört dilde[37] karşılıklarının verildiğini ve 10 bin terimlik bir indekse sahip olduğunu söyler. Eserin giriş bahsinde, konuşulan dilden alınmış coğrafya terimleri olduğu gibi, bilinen ek ve köklerden yararlanılarak yeni terimler türetildiği belirtilmiştir. Tarama ve derlemelerden uygun karşılıklar seçilmiş, ayrıca uygun bir Türkçe karşılık bulunamayan kavramlar için uluslararası kelime ve köklerden faydalanılmıştır.[38]

Coğrafya Terimler Sözlüğü'nün en önemli özelliklerinden biri de terimlerin Almaca, Fransızca ve İngilizce karşılıklarının verilmesidir. Madde adı olarak verilen coğrafi terimlerin adı geçen dillerdeki karşılıkları parantez içinde yazılmıştır. Ancak bu, her terim ve tüm diller için geçerli değildir. Yabancı dildeki karşılıklar, Türkçe bir terimin adı geçen dillerdeki karşılığını kolayca bulma ve öğrenme imkânı verir. Mesela deniz ya da göl sularıyla çevrili kara parçası olarak tanımlanan ada terimi için, Almanca *insel*, Fransızca *île*, İngilizce *island* ve eski terim[39] *cezire* olarak verilmiştir. Coğrafi terimlerin yabancı dildeki karşılığını öğrenmek isteyenler için oldukça faydalı bir kaynaktır. Böylece, mesleki yabancı dil öğrenmek ve geliştirmek isteyen coğrafyacılar için belirtilen üç yabancı dilde önemli bir kaynak olmuştur. Ayrıca buna Osmanlı Türkçesi'ni de ilave etmek gerekir. Coğrafya terimlerin Osmanlı Türkçesi karşılıklarının verilmesi Osmanlı Dönemi eserlerini günümüz Türkçesine aktaranlar için önemli bir kaynaktır.

---

37 Eser kapağında Almanca, Fransızca ve İngilizce geçmekle birlikte, madde içinde terimlerin Osmanlı Türkçesi karşılığı da verildiği için yazar dört dil demektedir.

38 Reşat İzbırak, 1964, s. VIII.

39 Sözlükte *eski terim*, *eski kelime*, *eski söz* ve *eski adı* olarak geçen ifadeler terimin Osmanlı Türkçesi karşılığı için kullanılmıştır.

Coğrafya Terimleri Sözlüğü için Öngör, eserin büyük bir emek ve dikkatle hazırlanmış olduğunu belirterek, fiziksel coğrafya terimlerinin ağır basmakta olduğunu söyler.[40] Bu durum İzbırak'ın fiziki coğrafyacı olmasının doğal bir sonucudur.

IV. Coğrafya Terimleri Sözlüğü[41]

Daha önce 1961 yılında *Coğrafya Sözlüğü*'nü yayımlayan Öngör tarafından hazırlanan eser, önsöz ve içindekiler kısmı hariç 348 sayfadır. 1-270. sayfalar arası esas metin kısmı, 271-348 sayfalar arası ise indeks kısmından oluşur.

Önsözde verilen bilgiye göre eser, 1961-1964 yılları arasında Avrupa Konseyi'nin[42] düzenlediği coğrafya ders kitapları ve atlaslarının geliştirilmesini amaçlayan konferanslar sonucunda tespit edilmiş terimlerin açıklamasından oluşur. Eserin önsözünde yazar, üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi ülkeleriyle coğrafya öğretimi bakımından yakınlaşmak amacıyla bu sözlüğün hazırlandığı belirtilmiştir. Üç bin kadar terimin olduğu belirtilen sözlükte, terimlerin Fransızca, Almanca, İngilizce, İtalyanca ve İspanyolca dillerindeki karşılıkları parantez içinde verilmiştir.

Adı sözlük olmakla birlikte, terimler alfabetik olarak sıralı değildir. Eser 40 bölüme, bölümler de paragraflara ayrılmış ve paragraflardan bazılarına numara verilmiştir. Eserin sonunda, sırayla Türkçe, Fransızca, Almanca ve İngilizce indeks verilmiştir. Ancak indekste, sayfa numarası yerine paragraf numaralarının verilmiş olması, istenen bir terimi bulmayı oldukça güçleştirmiştir.

V. Fransızca-Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü[43]

Coğrafya içinde fiziki coğrafyanın bir alt disiplini olan jeomorfoloji konusunda birçok ders kitabı, belirli bir sahayı konu alan araştırma kitapları ve çok sayıda makale yayımlanmıştır. Bu alandaki yayınlardan biri de jeomorfoloji sözlükleridir. Bunlar Ardos, Pekcan, Güney ve Hoşgören tarafından hazırlamıştır (Tablo 1). Bunlardan ilki Ardos tarafından 1976 yılında yayımlanan Açıklamalı Fransızca-Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü'dür.[44] İstanbul Üniversitesi yayını olan eserin ilavesiz ikinci baskısı 1988 yılında yapılmıştır.

---

40 Sami Öngör, 1975, s. IV.

41 Sami Öngör, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü (Açıklamalı, Fransızca-Almanca-İngilizce-İtalyanca-İspanyolca Karşılıklarıyla)*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1975.

42 Bugünkü Avrupa Birliği.

43 Mehmet Ardos, *Açıklamalı Fransızca-Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. No: 2239, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 89, 1976.

44 Ardos, müstakil sözlük çalışmaları yanında *Volkan Coğrafyası* isimli eserinde, bazı volkanik terimlerin Türkçe, Fransızca, İngilizce ve Almanca karşılıklarını vermiştir (Mehmet Ardos, *Volkan Coğrafyası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3478, Edebiyat Fakültesi Yayın No: 3235, 1987, s. 128-133).

Fransızcada geçen jeomorfoloji kelime ve terimlerin Türkçe karşılık ve açıklamalarını veren sözlük iki bölümden oluşur. Jeomorfoloji kelime ve terimlerinin açıklandığı birinci bölüm, eserin esas metin kısmını teşkil eder ve 179 sayfadan oluşur. Bu bölümde Fransızca jeomorfoloji terimlerinin Türkçe karşılıkları verilmiş ve açıklamaları yapılmıştır. Her terimde olmasa da bazı terimlerin eş ve zıt anlamlıları da verilmiştir.

Eserin yirmi sayfa civarında olan ikinci bölümü, kayaçlar ve başlıca minerallerin tanımlandığı bölümdür. Kayaç ve minerallerin isimleri Fransızca verilmiş, açıklama ve tanımları Türkçe yapılmıştır. Kayaç adlarının yanına parantez içinde volkanik, tortul ve başkalaşım kayacı şeklinde kayaç türleri belirtilmiştir. Böylece kayaçların köken bilgisine dair bilgi verilmiştir. Ayrıca bu bölümde magma, tortul ve başkalaşım kayaçlarının başlıca mineral ve formülleri yer almaktadır. İlk baskıdan farklı olarak ikinci baskıda hangi minerallin hangi kayaçlar içinde bulunduğunu gösterir yedi sayfalık bir liste eklenmiştir. Eserin ikinci bölümü jeomorfoloji sahasında çalışanlar için kayaçlar konusunda önemli temel bilgiler ihtiva etmektedir.

VI. Coğrafya Terimleri Sözlüğü[45]

Öngör tarafından hazırlanmış olan *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, 1980 yılında TDK yayınları arasından çıkmıştır. Toplam 173 sayfadan oluşan eser; önsöz, kısaltmalar ve kaynakça kısımları hariç, iki ana bölümden oluşur. Bunlar, 96 sayfalık sözlük ve 60 sayfalık dizin bölümüdür. Eserin dizin kısmında Osmanlı Türkçesine ait olanlar eski terimler dizini adıyla verilmiş, ardından Almanca, Fransızca ve İngilizce dizinlere geçilmiştir. Yazar, önsöz kısmında sözlüğün başlıca amacını coğrafya terimlerine Türkçe karşılık bulup önermek olarak ifade eder. Önerilen terimlerin benimsenmesinin zaman içinde görüleceği, bir kısmının yerini belki de başkalarının alacağı vurgulanmıştır. Ayrıca eserin yükseköğretimde kullanılan terimler yönünden eksik olduğu, ancak orta öğretimde kullanılan terimlerin büyük bölümünün sözlükte yer aldığı ve bunların % 90'ına Türkçe karşılık önerildiği ifade edilmiştir.

Türkçe terimin karşısına, parantez içinde, eski terim[46], Almanca, Fransızca ve İngilizce karşılıkları verilmiştir. Bu sayede sözlük, coğrafi terimlerin adı geçen dillerdeki karşılıklarını bir arada görme imkânı sunar. Sözlük coğrafi terimlerin belirtilen dillerdeki karşılığını öğrenmek isteyenler için önemli bir kaynak olmuştur.

---

45 Sami Öngör, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları: 467, 1980.

46 Terimin Osmanlı Türkçesi karşılığı.

VII. Jeomorfoloji Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri)[47]

Daha önce de belirtildiği gibi, jeomorfoloji alanında Türkiye'de ilk sözlük 1976 yılında Ardos tarafından yayımlanmıştı.[48] *Açıklamalı Fransızca-Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü* isimli bu eser, adından da anlaşılacağı gibi, sadece Fransızca jeomorfoloji terimlerinden oluşuyordu. Ardos ve Pekcan'ın ortak yayını olarak 1994 basılan *Jeomorfoloji Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri)*, 1976'da basılan eserden daha farklı olup, jeomorfolojinin tamamını kapsar. Bu açıdan alanında ilk sözlüktür.

İstanbul Üniversitesi tarafından basılan sözlük, dört bölümden müteşekkil olup, 264 sayfadan oluşur. Önsözde verilen bilgilere göre, *Jeomorfoloji Sözlüğü*'nün coğrafya öğrencileri için bir ders kitabı niteliğinde olduğu vurgulanmış, jeomorfolog ve diğer yer bilimcilere yardımcı olacağı düşüncesiyle hazırlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca daha önce Ardos tarafından kaleme alınmış *Açıklamalı Fransızca-Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü*'nün genişletilmiş ve Türkçeden Türkçeye yazılmış hali olduğu bilgisi verilmiştir.

Dört bölümden oluşan eserin birinci bölümü, jeomorfoloji ve kısmen yerbilimleri terimlerinden oluşur.[49] İkinci bölümde kayaçların tanımları yapılmış, kayaçları oluşturan başlıca mineraller ve formülleri verilmiştir. Kayaç adı yanına parantez içinde volkanik, tortul ve başkalaşım kayacı şeklinde kayacın dâhil olduğu gurup adı yazılmıştır. Bölüm sonunda kayaçları oluşturan belli başlı mineraller ve formülleriyle, volkanik, tortul ve başkalaşım kayaçlarının başlıca mineralleri verilmiştir. Bölüm sonuna hangi mineralin hangi kayaçta bulunduğunu gösteren liste eklenmiştir.

Yerbilimleriyle ilgili bazı kelimelerin kökeni konusu eserin üçüncü bölümünü oluşturur. Dördüncü bölüm olarak verilen *Osmanlıca-Türkçe Coğrafya Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri)*, eseri önemli ve farklı kılan bir bölümdür. Genç coğrafyacıların ve hatta yaşını biraz almış pek çok coğrafyacı ve yerbilimcinin dahi bazı eski terimlere yabancı olduğu ifade edilmiş, coğrafya alanında yazılmış eski eserlerde geçen terimleri her sözlük ve ansiklopedide bulmanın güçlüğüne dikkat çekilmiş,

---

47 Mehmet Ardos ve Nilüfer Pekcan (Yalçıner), *Jeomorfoloji Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3397, 1994. Eser adı kitabın sırt kısmında bu şekildedir. İstanbul Üniversitesi Yayınları arasında çıkmış olan eserin, üniversitenin kütüphane kataloğunda ve *"İstanbul Üniversitesi Yayınları Bibliyografyası 1933-2019: Kitaplar"* ismiyle üniversite web sayfasında verilen yayın listesindeki adı da bu şekildedir. Ancak eserin adı, dış ve iç kapakta "*Jeomorfoloji Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri) 1994*" şeklindedir. Muhtemelen eser baskı yılı olan 1994 sehven eser adına eklenmiş olmalıdır.

48 Mehmet Ardos, 1976.

49 Eserin beşinci sayfasında yer alan içindekiler kısmında birinci bölüm başlığı, "*Jeomorfolojik şekiller (Yerbilimleri şekilleriyle birlikte)"* olarak geçmektedir. Ancak bu bölümde jeomorfoloji ve yerbilimleri şekilleri değil, terimler açıklanmıştır. Ayrıca önsözde, birinci bölümün jeomorfoloji ve kısmen de yerbilimleri terimlerine tahsis edildiği ifade edilmiştir. Bu nedenle bölüm başlığındaki *"şekiller"* kelimesinin sehven *"terimler"* olarak yazıldığı anlaşılmaktadır.

kısmen de olsa bu güçlükleri ortadan kaldırmak için bu bölümün verildiği ve bunun zenginleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.[50] Eser, mevcut haliyle dahi, coğrafi terimlerinin Osmanlı Türkçesi karşılıklarına ihtiyaç duyanlar için önemli bir kaynaktır. Özellikle tarihi coğrafya çalışanlar ile tarihçi ve dil bilimciler gibi Osmanlı dönemine ait seyahatname, coğrafya eserleri ve ilgili diğer metinleri günümüz Türkçesine aktaranlar için önemli bir kaynaktır.

Tanımı yapılan çok sayıda terime örnekler verilmiştir. *Adriya tipi kıyılar, acısu fasiyesi, batolit, çöküntü ovaları, dağiçi ovaları, daimi karlar, dantritik drenaj, delta, denizaltı vadileri, denizel taraça, doğrultu atımlı fay, eski masifler, faylı kıyı, fay gençleşmesi, karstik pencere, kısmi peneplen, lagün, lav seti gölleri, lav kalkanları, maar, piton ve yalıtaşı* terimlerinde olduğu gibi çok sayıda örnek Türkiye'den seçilmiştir.

VIII. Jeomorfoloji Sözlüğü[51]

Güney tarafından hazırlanmış olan *Jeomorfoloji Sözlüğü,* 1996 yılında basılmıştır. Kaynakça dâhil 158 sayfadır. Birçok terimin açıklanmasında şekil kullanılmış, ancak şekillerin birçoğuna isim verilmemiştir. Sözlükte herhangi bir terimle ilişkisi olmayan isimsiz 5 adet fotoğraf mevcuttur. Güney'in aynı isimde başka bir çalışması daha vardır.[52] Yazarın, bazıları ortak yayın olan, coğrafya ile ilgili bilim alanlarında çeşitli sözlük çalışmaları vardır.[53]

IX. Coğrafya Terimleri Sözlüğü[54]

Sanır tarafından hazırlanmış olan *Coğrafya Terimleri Sözlüğü,* müellifin 1998 yılında vefatının ardından, Gümüşçü'nün yardımlarıyla, ailesi tarafından yayımlanmıştır. Eserin girişinde Gümüşçü tarafından "Doç. Ferruh Sanır ve Coğrafya Terimleri Sözlüğü" başlığı altında yazarın hayatı ve mesleki çalışmaları hakkında bilgi verilirken, bundan önce basılmış coğrafya sözlüklerinde olmayan maddeleri ihtiva etmesi ve ülkemizden örnekler vermesi bakımından eserin önemine işaret edilmiştir.[55] Coğrafi terimlerin açıklandığı metin kısmı 298 sayfadan oluşan eserde,

---

50 Mehmet Ardos ve Nilüfer Pekcan (Yalçıner), 1994, s. 245.

51 Emrullah Güney, *Jeomorfoloji Sözlüğü,* Konya: Öz Eğitim Yayınları 10, 1996.

52 Emrullah Güney, Recep Bozyiğit ve Ali Meydan, *Jeomorfoloji Sözlüğü,* Konya: Çizgi Kitapevi Yayınları 478, 2014; Emrullah Güney, Recep Bozyiğit, İhsan Bulut ve Ali Meydan, *Dictionary of Geomorphology,* Ankara: Pegem Yayıncılık, 2016.

53 Emrullah Güney, *Jeoloji-Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü,* Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, 1994, No: 6; Emrullah Güney, *Yerbilim, mineraloji, petrografi, jeoloji, jeomorfoloji terimleri sözlüğü,* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003; Emrullah Güney, *Toprak-Bitki Ekocoğrafya Sözlüğü,* İstanbul: Çantay Kitabevi, 2000; Emrullah Güney ve Nurdan İnan, *Geo-yerbilim Sözlüğü: Jeoloji & Coğrafya Temel Terim ve Kavramlar,* İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2015.

54 Ferruh Sanır, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü,* Ankara: Gazi Kitapevi, 2000.

55 Osman Gümüşçü, "Doç. Ferruh Sanır ve Coğrafya Terimleri Sözlüğü", *Coğrafya Terimleri Sözlüğü* içinde, Ankara: Gazi Kitapevi, s. IX, 2000.

terimlerin açıklanmasında çok sayıda fotoğraf, harita ve şekil kullanılmıştır. Bunların toplam sayısı 288'dir. Bunlardan üçü fotoğraf, ikisi harita olmak üzere 5 adedi ülkemize aittir. Bunlar, akarsu terimi açıklanırken Manavgat Çayı'ndan, bozkır teriminde İç Anadolu'dan ve karst teriminde ise Alanya'dan bir mağara fotoğrafıdır. Delta teriminde Göksu deltası ve yarımada teriminde ise Reşadiye yarımadasına ait haritalardır. *Acısu, buzul yalağı, çay, dolin, düden, düzlükler, fön, geçit, göl, göl ayağı, graben, kaldera, kalkan volkanı, obruk ve ovanın* tanımında olduğu gibi birçok terim ülkemizden örnekler verilerek açıklanmıştır.

X. Doğa Bilimleri Sözlüğü[56]

Coğrafya terimlerini açıklayan sözlüklerden biri de *Doğa Bilimleri Sözlüğü*'dür. İlk baskısı 2004 yılında yapılan sözlük, önsöz hariç 544 sayfadan oluşur. Bunun 496 sayfası terimlerin tanımlandığı metin, geriye kalanı Türkçe ve İngilizce bulduru kısmından oluşur.

Fiziki coğrafya başta olmak üzere coğrafyanın çeşitli alanlarında çok sayıda eser vermiş olan Atalay tarafından hazırlanmış olan *Doğa Bilimleri Sözlüğü*'nün alt başlığı coğrafya-ekoloji-ekosistem şeklindedir. İkinci alt başlık olarak da botanik, jeoloji, orman ve toprak terimleri verilmiştir. Buna göre eser, sadece coğrafi terimlerden oluşmaz. Coğrafya ile alakalı ve doğa bilimleri olarak eser adında isimleri verilmiş bilim dallarına ait temel terimlerin açıklanmasından oluşur. Yazara göre doğa bilimleri; *jeoloji, jeofizik, jeokimya, jeodezi, hidroloji, hidroğrafya, toprak, biyoloji, botanik, orman, ekoloji, meteoroloji ve coğrafya* gibi çok sayıda bilim dallından oluşan bir bütündür. Bu anlayış doğrultusunda hazırlandığı ifade edilen sözlükte, başta coğrafya olmak üzere doğa bilimleri kapsamına giren bilim dallarıyla ilgili terminoloji dikkate alınmaya gayret edilmiştir.[57]

Sözlükte yer alan terimlerin seçiminde, konuyla alakalı İngilizce sözlüklerde kullanılan terminoloji esas alınmış, ayrıca ülkemizde kullanılan bazı terimlere de yer verilmiştir. Yazarın ifadesiyle eserin diğer sözlüklerden farkı, terimlerin mümkün olan ölçülerde açıklanması ve çok sayıda şekille desteklenmesidir. Doğa bilimlerine giren tüm konuların adeta bir kitap şeklinde takdim edildiği sözlük, doğa bilimlerine ait özlü bir kitap olarak da değerlendirilebilir.[58]

Eserde, terimlerin açıklamasına önemli katkı yapan, onları somut olarak gösteren çok sayıda şekil mevcuttur. Harita, blok diyagram ve grafiklerden oluşan

---

56 İbrahim Atalay, *Açıklamalı Türkçe-İngilizce Doğa Bilimleri Sözlüğü Coğrafya-Ekololoji-Ekosistem (Botanik, Jeoloji, Orman, Toprak)*, İzmir: Meta Basım, 2004; 2013 yılında yapılan genişletilmiş ikinci baskıda eser adına biyoloji eklenmiş, ilk baskıda olan ekosistem ve botanik alt başlıkları çıkarılmıştır. (İbrahim Atalay, *Açıklamalı Türkçe-İngilizce Doğa Bilimleri Sözlüğü Biyoloji, Coğrafya, Ekoloji, Jeoloji, Orman ve Toprak*, Genişletilmiş 2. Baskı, İzmir: Meta Basım, 2013)

57 İbrahim Atalay, 2004, s. III.

58 İbrahim Atalay, 2004, s. III, IV.

şekillerin sayısı, sözlükte verilen en son şekil numarasına göre 228'dir. Bunların bir kısmı sözlüğün hazırlanmasında faydalanılan kaynaklardan yararlanılarak çizilmiştir.[59] 2013 yılında yapılan ikinci baskıda yeni şekiller eklenerek şekil sayısı artmış, 15 kadarı ülkemizden olmak üzere, toplam 270 şekil kullanılmıştır. Bunlara ait şekil listesi sözlüğün sonuna verilmiştir. *Akarsu kapması, akarsu sediment verimi, aşınım düzlüğü, batolit, birikinti yelpazesi, eğim kırıklığı, maar ve volkanik kül* örneklerinde olduğu gibi çok sayıda terimin açıklamasında Türkiye'den örnekler verilmiştir.

Sözlükte yer alan terimlerin yanına İngilizce karşılıkları verilmiştir. Terimlerin İngilizce karşılığını öğrenmek isteyenler için faydalı bir kaynaktır. Özellikle fiziki coğrafyaya ait güncel terimleri vermesi bakımından önemli bir boşluğu doldurmuştur.

XI. Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü[60]

Coğrafyanın alt disiplinlerinden biri olan jeomorfoloji alanında ülkemizde yayımlanmış sözlüklerden biri de *Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*'dür. Jeomorfoloji konusunda çok sayıda eser vermiş olan Hoşgören tarafından hazırlanmış olan sözlüğün ilk baskısı 2011, genişletilmiş ikinci baskısı 2014 yılında yapılmıştır. Bu son baskıda sözlük 343 sayfadır. Bunun 338 sayfası metin, yani terimler kısmından oluşur. Sözlükte kullanılan şekil ve fotoğraflar için de kaynakça verilmiştir.

Önsözde verilen bilgilere göre eser, üniversite öğrencileri ve jeomorfoloji ile ilgilenenlerin ihtiyaçlarına cevap vermek üzere hazırlanmıştır. Jeomorfoloji terimleri yanında, yer şekillerinin oluşum ve gelişimleriyle, onların şekilsel özellikleri üzerinde rol oynayan jeoloji, hidrografya ve klimatoloji gibi diğer bilim dallarına ait bazı terimlere de yer verilmiştir. Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü olmasına rağmen *coğrafya, beşeri coğrafya* ve *fiziki coğrafya* terimleri madde olarak sözlükte yer almış, açıklanmıştır. Bu terimlerin varlığı jeomorfolojinin coğrafyanın bir alt disiplini olmasının sonucu olarak değerlendirilebilir.

Terimlerin yoğun olduğu jeomorfoloji alanında önemli bir boşluğu dolduran eserde, çoğu renkli olmak üzere 55 fotoğraf ve 92 şekil vardır. Fotoğrafların büyük bölümü (33 tane) ülkemizden örneklere aittir. Bu örnekler sadece fotoğraflar ile sınırlı değildir. Ayrıca *kanyon, karışık volkan, krater gölü, lagün, fay aynası, masif, obruk, paralel akarsu, polye, polye gölü, tombolo, traverten set gölü, dolin ve bazalt sütunlarında* olduğu gibi birçok terimin açıklanmasında ülkemizden örnekler verilmiştir.

59 İbrahim Atalay, 2004, s. IV, 494.

60 Mehmet Yıldız Hoşgören, *Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Çantay Yayınları, 2014.

Terimlerin İngilizce karşılıkları verilmiş, böylece terimlerin İngilizcesini öğrenmek isteyenler için önemli bir kaynak olmuştur. Ayrıca *falez=yalıyar* ve *kanyon=kapız* örneklerinde olduğu gibi varsa terimlerin eş anlamı da verilmiştir.

XII. Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü[61]

Türkiye coğrafya külliyatı arasında yer almış kapsamlı coğrafya sözlüklerinden biri de *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü* adıyla Doğanay tarafından hazırlanmıştır. Eser adının ilk bakışta yadırganabileceğini belirten yazar, coğrafyanın multidisipliner bir bilim olduğunu ifade ederek konuya açıklık getirmiştir.[62] Beşeri ve iktisadi coğrafya, Türkiye coğrafyası ve coğrafya eğitimi başta olmak üzere coğrafyanın farklı alanında çok sayıda eser vererek coğrafya literatürüne büyük katkı yapmış olan Doğanay, bu çalışmasıyla terimler konusunda da literatürü zenginleştirmiştir. *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*'nün ilk baskısı Ocak 2017'de, ikinci baskısı da aynı yılın Eylül ayında yapılmıştır. Eserin genişletilmiş ikinci baskısı 657 sayfadan oluşur. Eser sonunda farklı bilim alanlarında çok sayıda sözlüğün yer aldığı seçilmiş kaynakça ve 41 sayfadan oluşan bir dizin vardır.

Lisans ve lisansüstü coğrafya öğrencileri, öğretmen ve akademisyenler için temel bir eser niteliğindeki *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*'nde birçok terimin açıklaması ülkemizden örnekler verilerek yapılmıştır.

Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü'nde yer alan terimlerin büyük bölümünde İngilizce karşılıkları parantez içinde verilmiştir. Ayrıca Almanca, Arapça, Farsça, Fransızca, İtalyanca, Latince, Rusça ve Yunanca kökenli bazı terimlerin bu dillerdeki karşılıkları da belirtilmiştir.[63]

Doğanay, coğrafya alanında yayınladığı birçok ders kitabının sonuna, eserle ilgili bir sözlük eklemiş ve yeni baskılarda bunları güncellemiştir. *Türkiye Beşeri Coğrafyası* isimli eserin 1994 yılında yapılan baskısında *Türkiye Nüfus ve Yerleşme Terimleri Sözlüğü* adıyla 24 sayfa olan sözlük, kitabın 2014 yılında yapılmış genişletilmiş dördüncü baskısında *Terimler Sözlüğü* adıyla 87 sayfaya ulaşmıştır.[64]

---

61 Hayati Doğanay, *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2017.

62 Hayati Doğanay, 2017, s. V.

63 Almanca horst ve maar, Arapça vadi ve sed-sedde, Farsca sedir, nevruz, meşe ve salname, Fransızca soliflüksiyon, sismografi, sismojenez, sismolog, sismometre, sinoptik, sismik, mistral, modle, pantograf, oolit ve regolit, İtalyanca siroko ve mofet, Latince solstis, soliflüksiyon, sirüs, ışgın ve okaliptüs, Rusca kolhos, solonçak, solonetz ve sovhos ile Yunanca siklon, ofiyolit ve paralel örneklerinde olduğu gibi.

64 Hayati Doğanay, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1994, s. 455-479. Hayati Doğanay, *Türkiye Beşerî Coğrafyası*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2014, s. 611-698; Hayati Doğanay, *Enerji Kaynakları*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları no: 98, 1989, s. 294-302; Hayati Doğanay, *Coğrafya'ya Giriş 1 "Genel Yöntemler, İlkeler ve Fiziki Coğrafya'ya Giriş"*, İstanbul: Öz Eğitim Yayınları no: 7, 3. baskı, 1997, s. 645-667; Hayati Doğanay, *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayın No: 767,

Doğanay, *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*'nün esas dayanağını kendisine ait on kadar ders kitabının sonunda verilmiş sözlüklerin teşkil ettiğini, sözlükte yer alan terimlerin yaklaşık yarısını, daha önce bu kitaplarda verilmiş sözlüklerin oluşturduğunu ifade etmiştir.[65] Böylece sözlük hazırlama metodu konusunda genç meslektaşlarına yol göstermiştir.

Sonuç

Türkiye'de coğrafya terimlerine dair çalışmalar 1930'lu yılların sonlarında başlamıştır. Bu konuda Türk Dil Kurumu'nun çalışmaları olmuş, ders kitaplarındaki coğrafi terimlerin Türkçe karşılıklarından oluşan terimler listeleri hazırlanmıştır. Ancak coğrafi terimler ve sözlük konusunun kapsamlı bir şekilde ele alınması ilk defa 1941 yılında Birinci Coğrafya Kongresi'nde olmuş, terim komisyonu kurulmuş, raporlar hazırlanmıştır. Akyol, 1939 yılında fiziki coğrafya terimleri konusunda ilk sözlüğü yayımlamıştır. Uzun bir aradan sonra 1961 yılında Öngör tarafından ansiklopedik bir coğrafya sözlüğü basılmıştır. Türk Dil Kurumu'nda coğrafi terimler konusunda yürütülen çalışmalara katılmış olan İzbırak, 1964 yılında Cumhuriyet döneminin ilk coğrafya terimler sözlüğünü yayımlamıştır. Bunları diğer çalışmalar izlemiştir. Bunlar arasında fiziki coğrafyanın alt disiplini olan jeomorfoloji sözlükleri de vardır. Jeomorfoloji alanındaki ilk sözlük çalışması 1976 yılında Ardos tarafından yapılmıştır. Sözlüklere ilave olarak coğrafya terimleri konusunda, sayıları az olsa da, makale düzeyinde çalışmalar da vardır. Bu çalışmalar coğrafya alanında ortak bir terminolojinin oluşmasında ve bunun doğru şekilde öğrenilmesine büyük katkı yapmıştır.

Son yıllarda Atalay, Hoşgören ve Doğanay tarafından yayımlanmış sözlükler önemli bir boşluğu doldurmuştur. Ancak bilim olarak coğrafyada ve ülkemizde coğrafyanın araştırma alanına giren konularda ortaya çıkan gelişmeler yeni terimlerin üretimini zorunlu kılmaktadır. Coğrafya alanında değişen ve gelişen şartlara bağlı olarak ortaya çıkan yeni olay, olgu ve unsurları tanımlamak, bunlara uygun Türkçe coğrafya terimleri bulmak bilimsel ve toplumsal bir ihtiyaçtır. Aynı zamanda Türkiye'de coğrafi terminolojinin gelişimi için yapılması gereken bir zorunluluktur. Bu konuda geçmişte olduğu gibi Türk Dil Kurumu uzmanlarıyla coğrafyacıların ortak çalışmalar yapmasına ihtiyaç vardır.

Hazırlanacak coğrafya sözlüklerinde, terimlerin açıklanmasında iki hususa özellikle dikkat edilmesinde fayda vardır. Terimlerin açıklanmasında mümkün olduğunca çok sayıda örnek verilmeli, görsel malzeme kullanılmalı, renkli fotoğraf,

---

1994, s. 592-630; Hayati Doğanay, *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, Ankara: Pegem Akademi, 5. baskı, 2011, s. 789-818; Hayati Doğanay, *Ekonomik Coğrafya Doğal Kaynaklar*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1992, no: 740, s. 442-468; Hayati Doğanay, Ünal Özdemir ve İbrahim Fevzi Şahin, *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*, Ankara: Pegem Akademi, 2. baskı, 2011, s. 400-409.

65 Hayati Doğanay, 2017, s. VI.

harita ve şekillere yer verilmelidir. Örnekler ve görsel malzemede yer alacak coğrafi unsurlar ülkemizden seçilmelidir. Örneklerin ülkemizden seçilmesi, öğrencilerin coğrafi terimleri daha kolay ve kalıcı öğrenmelerine olumlu yönde katkısı olacaktır. Ayrıca ülkemize ait coğrafi unsurların tanınmasını da sağlayacaktır.

İzbırak (1964) ve Öngör (1980) tarafından hazırlanmış coğrafya terimleri sözlükleri Türk Dil Kurumu'nun resmi web sayfasında yayımladığı *Güncel Türkçe Sözlük* için kullanılan kaynaklar arasında yer almıştır.[66] Diğer coğrafya sözlükleri için de bu yapılmalı, böylece özellikle güncel coğrafya terimlerin kullanımının yaygınlaşması sağlanmalıdır.

	Eser Adı	**Yazarı**	**İlk Baskı Yılı**
1	Fizikî Coğrafya Istılahlârına Dair Lûgatçe	İbrahim Hakkı Akyol	1939
2	Coğrafya Sözlüğü	Sami Öngör	1961
3	Coğrafya Terimleri Sözlüğü Almanca, Fransızca, İngilizce Karşılıkları Eski ve Yeni Şekilleriyle (İndeks'li)	Reşat İzbırak	1964
4	Coğrafya Terimleri Sözlüğü (Açıklamalı, Fransızca-Almanca-İngilizce-İtalyanca-İspanyolca Karşılıklarıyla)	Sami Öngör	1975
5	Açıklamalı Fransızca-Türkçe Jeomorfoloji Sözlüğü	Mehmet Ardos	1976
6	Coğrafya Terimleri Sözlüğü	Sami Öngör	1980
7	Jeomorfoloji Sözlüğü (Kısmen Yerbilimleri)	Mehmet Ardos - Nilüfer Pekcan (Yalçıner)	1994
8	Jeomorfoloji Sözlüğü	Emrullah Güney	1996
9	Coğrafya Terimleri Sözlüğü	Ferruh Sanır	2000
10	Açıklamalı Türkçe-İngilizce Doğa Bilimleri Sözlüğü Coğrafya-Ekolojiji-Ekosistem (Botanik, Jeoloji, Orman, Toprak)	İbrahim Atalay	2004
11	Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü	Mehmet Yıldız Hoşgören	2011
12	Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü	Hayati Doğanay	2017

Tablo 1. Türkiye'de Yayımlanmış Coğrafya Sözlükleri

66 https://sozluk.gov.tr/dosyalar/Kaynakca.pdf

Türkiye'de Coğrafya Sözlükleri Literatürü

Cemalettin ŞAHİN

Özet

Cumhuriyet döneminde Türk coğrafyacılar tarafından çalışılan konulardan biri de coğrafya terimleri olmuştur. Bu konudaki çalışmalar 1930'lu yılların sonlarına doğru başlamış, ilk önemli adımlar 1941 yılında yapılan Birinci Coğrafya Kongresi'nde atılmıştır. Müteakip yıllarda coğrafya terimleri konusunda çeşitli çalışmalar yapılmış, makale ve sözlükler yayımlanmıştır. Bunlar içinde sözlüklerin ayrı bir yeri vardır. Coğrafya, coğrafya terimleri, fiziki coğrafya ve jeomorfoloji sözlükleri yayımlanmış, böylece azımsanmayacak bir külliyat ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmanın konusu, Cumhuriyet dönemi coğrafya külliyatının önemli bir parçasını oluşturan coğrafya sözlükleridir. Coğrafi terimlerinin Türkçe karşılıklarını veren, onları açıklayan coğrafya sözlükleri, coğrafi terminolojinin oluşması ve yerleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Özellikle lisans ve lisansüstü coğrafya öğrencileri, coğrafya öğretmenleri ve bu alanda çalışanlar için temel başvuru kaynaklarından biri olmuştur. Bu konuda literatürün verilmesi, aynı zamanda konunun çalışılmamış yönlerine işaret etmek olacağından, bundan sonra yapılacak çalışmalar için yol gösterici olacaktır. Bu nedenle çalışmanın temel amacı konuyla ilgili literatür vermek ve bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Sözlük, Terim, Terminoloji, Coğrafi Terimler, Coğrafya Sözlüğü, Coğrafya Terim Sözlüğü, Jeomorfoloji, Jeomorfoloji Sözlüğü.

The Literature of Geographical Dictionaries in Turkey

Cemalettin ŞAHİN

Abstract

One of the issues that Turkish geographers studied in the Republican period is the terms geography. Studies on this subject started in the late 1930s, the first important studies were carried out in the First Geography Congress in 1941. In the following years, various studies on geography terms have been made, articles and dictionaries have been published. Dictionaries have a special place in these. Geography, geography terms, physical geography and geomorphology dictionaries have been published and a considerable collection has emerged.

The subject of this study is geography dictionaries, which are an important part of the Republican period geography collections. Geography dictionaries, which explain the Turkish equivalents of geographical terms, played an important role in the formation and use of geographical terminology. It is one of the main reference sources especially for undergraduate and graduate geography students, geography teachers and those working in this field. Giving the literature on this subject will also show the unworked aspects of the subject and will be a guide for future studies. Therefore, the main purpose of the study is to give literature on the subject and contribute to the studies to be carried out in this field.

Keywords: Geography, Dictionary, Term, Terminology, Geographical Terms, Dictionary Of Geography, Dictionary Of Geographical Terms, Geomorphology, Dictionary Of Geomorphology.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 181-196

Türkiye'de Akademik Coğrafya Dergileri

Cemalettin ŞAHİN*

Giriş

Türkiye'de coğrafyanın süreli yayın geçmişinin incelendiği bu çalışmanın başlıca amacı, Cumhuriyet dönemi coğrafya literatürünün önemli bir parçası olan akademik coğrafya dergileri hakkında bir kaynakça vermek ve bu konudaki birikimi ortaya koymaktır. Alanın çoğu uzmanı tarafından yakinen bilindiğini tahmin ettiğimiz akademik coğrafya dergilerinin, özellikle bu alanda çalışan veya çalışacak yeni nesil coğrafyacılar ile diğer bilim alanlarından coğrafyaya ilgi duyanların bu dergiler vasıtasıyla ortaya çıkmış olan birikimi kullanmalarına katkı sunmak çalışmanın diğer amaçları arasında yer alır. Ayrıca, coğrafya külliyatı üzerine özel sayı olarak çıkan bir yayında,[1] bu külliyatın dergileri hakkında bilgi vermek amacını taşır. Yayın hayatı sona eren ve internet erişimi olmayan coğrafya dergilerinin varlığı bu bilgileri daha da önemli kılar. Esasen, bu dergilerin tamamı olmasa da en azından bazıları tek başına bir yayına konu olacak niteliktedir. Özellikle yayın geçmişi uzun yılları bulan ve sayı bakımından önemli bir hacme ulaşmış olanlar için bu mümkündür. Nitekim böyle bir çalışma *Türk Coğrafya Dergisi* için yakın bir geçmişte yapılmıştır.[2] Cumhuriyet döneminde yayımlanmış ve sayıları 16'yı bulan (Tablo: 1) akademik coğrafya dergilerinin tamamını incelediğimiz bu çalışmanın amacı, coğrafyanın süreli yayın literatürü hakkında toplu bilgi vermek olduğundan, dergiler hakkında detaya girilmemiş, içerik analizi yapılmamıştır.[3]

---

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, csahin@marmara.edu.tr, https://orcid.org/0000-0001-8896-010X

1 Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Coğrafya Serisi.

2 Hasan Özdemir, "Türk Coğrafya Dergisi'ndeki Yayınlar Hakkında (1943-2014)." *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2014, sy. 63, s. 51-56.

3 Akademik coğrafya dergilerinden, tek sayı çıkmış ve dolayısıyla süreli yayın niteliği kazanmamış olanlar bu çalışmaya dahil edilmemiştir (*Ondokuzmayıs Üniversitesi Fen*

Geliş/Received: 04.01.2020 • Kabul/Accepted: 05.05.2020 • Derleme Makalesi

Coğrafyanın müstakil bir bilim olarak yükseköğrenimde okutulmaya başlanması Osmanlı döneminde olmuştur. Coğrafya, 1863 yılında Dârülfünun'da okutulan dersler arasında yer alıyordu.[4] Bugünkü İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Edebiyat Mekteb-i Âlîsi adıyla 1900 yılında yeniden açıldığında; Coğrafya-yı Umûmî, Coğrafya-yı Osmânî ve Coğrafya-yı Umrânî gibi dersler okutuluyordu. Coğrafya, 1912'de Dârülfünun Ulûm-i Edebiyye şubesinde okutulacak programlar arasında bulunuyordu. 1915-1916 ders yılında Edebiyat Fakültesi'nde *Tarih ve Coğrafya* bölümü olarak yer almış olan coğrafya, I. Dünya Savaşı sonrasında Edebiyat Fakültesi'ni teşkil eden dört ana bölümden biriydi.[5] Böylece coğrafya müstakil bir bölüm haline gelmişti. Burada görev almış hocalar, mesleki çalışmalarının bir kısmını teşkil eden makaleleri, henüz müstakil bir coğrafya dergisi olmadığı için, *Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası*'nda yayımlamıştır. Coğrafya bölümünde görev yapan Faik Sabri Duran, İbrahim Hakkı Akyol, Hamid Sadi Selen ve Ali Mâcid Arda'nın değişik konu ve tarihlerde kaleme aldığı makaleler adı geçen mecmuada basılmıştır. Bunlar üniversite bünyesinde ilmî bir dergide yayımlanmış ilk akademik coğrafya makaleleri olmuştur. Adı geçen mecmuada 1916-1926 yılları arasında Faik Sabri Duran'ın üç makalesi yayımlanmıştı. Hamid Sadi Selen'in biri tercüme (1926) ve biri telif (1932) olmak üzere iki makalesi, 1928-1932 yılları arasında Ali Mâcid Arda'nın ikisi telif, on ikisi tercüme olmak üzere toplam on dört makalesi basılmıştı. Coğrafya şubesinde öğrenci olan Mehmet Besim Darkot'un da bir tercüme makalesi yayımlanmıştı.[6] Coğrafya makaleleri adı geçen mecmuanın VII. cildinden sonra ağırlıklı olarak yer alırken, mecmuanın VII. cildin III. sayısı yalnızca coğrafya yazılarından ibaretti.[7] Adı geçen sayıda ikisi telif, üçü tercüme toplam beş coğrafya makalesi vardı.

Dönemin az sayıdaki coğrafyacı akademisyeni, *Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası* dışında başka ilmî dergilerde de yayın yapmıştır. Bunlar arasında *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*[8] gibi akademik dergiler bulunuyordu. Ayrıca

---

Edebiyat Fakültesi Dergisi Coğrafya Serisi, Samsun, 2000, c.1, sy. 1. *Beşeri Coğrafya Dergisi*, 2013, c.1, sy. 1). Akademik dergilerinden başka popüler coğrafya dergileri de çıkmıştır. 1950-1951 yıllarında *Coğrafya Dünyası* adıyla çıkan böyle bir dergide, Hamit Sadi Selen, Erol Tümertekin ve Metin Tuncel'in güncel konularda yazıları yayımlanmıştır (*Coğrafya Dünyası*, İstanbul, N. Ahmet Banoğlu, 1950, sy. 1-2, 1951, sy. 3-4). *Tarih Coğrafya Dünyası* adıyla bir başka dergi daha çıkmıştır (N. Ahmet Banoğlu, *Tarih Coğrafya Dünyası*, İstanbul, 1959, sy. 1-12).

4 Ekmeleddin İhsanoğlu, "Dârülfünun." *İslam Ansiklopedisi, TDV*, İstanbul, 1993, c. 8, s. 522.

5 Taner Tarhan ve Ömer Faruk Akün, "Edebiyat Fakültesi." *İslam Ansiklopedisi, TDV*, İstanbul, 1994, c. 10, s. 399-400.

6 Fahameddin Başar, "Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası'ndaki Makaleler ve Yazarları," *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, İstanbul, 2002-2003, sy. 38, s. 191-192.

7 Aykut Kazancıgil ve Ayhan Vergili, "İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Mecmuası (İnceleme ve Dizin)." *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Niğde, 2002, sy. 12, s. 38.

8 Hamit Sadi Selen, "Paşaeli: Şarkî Trakya'nın Coğrafyasına ve İktisadî Tarihine Dair Notlar." *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, İstanbul, 1931, c. I, s. 71-104.

ülkemizin önemli ve köklü ilmî dergilerinden olan *Türk Tarih Kurumu Belleten*[9] ve *Türk Yurdu*[10] dergileri de coğrafyacı akademisyenlerin makale yayımladığı dergiler arasındaydı. Müstakil bir coğrafya dergisinin olmadığı yıllarda coğrafya makaleleri bu gibi akademik dergilerde basılmıştı.

Türkiye'de akademik bir coğrafya dergisinin yayınlaması konusunda netice veren ilk somut adım, Maarif Vekilliği tarafından tertip edilen Birinci Coğrafya Kongresi'nde atılmıştır. 6-11 Haziran 1941 tarihleri arasında Ankara'da yapılan kongrede, Türkiye'de coğrafyanın pek çok alanında önemli kararlar alınmıştı. Bunlardan biri de bir coğrafya dergisinin neşredilmesi kararıdır. Kongreye katılan azaların tamamının imzası ile Türk Coğrafya Kurumu'nun kurulması ve kurumun fikirlerini neşretmek üzere bir coğrafya dergisi çıkarmak için Maarif Vekilliği'nin yardımı istenmiştir. Ayrıca, Türk Coğrafya Kurumu'nun tesisi ve kurumun ilk iş olarak ülkede coğrafya ilminin yayılması ve yurt coğrafyasının tanınmasını temin için resimli bir mecmuanın neşrine başlanması hususunda kongreye bir de takrir verilmiştir.[11] Buna cevaben Maarif Vekili Türk Coğrafya Kurumu'nun kurulacağı ve derginin de çıkarılacağını ifade etmiştir. [12]

Türkiye'nin ilk bilimsel coğrafya dergisi olan *Türk Coğrafya Dergisi* 1943 yılında Türk Coğrafya Kurumu (12 Mart 1942) tarafından yayımlanmıştır. Bu konuda dünyadaki gelişmelere bakılacak olursa, coğrafya alanında ilk süreli yayın *Bülten de la Société de Géographie* adıyla Coğrafya Topluluğu (1821)[13] tarafından 1822 yılında Paris'te çıkarılmıştır.[14] *"The Journal of the Royal Geographical Society of London"* dergisinin ilk sayısı Londra Coğrafya Topluluğu[15] (1830) tarafından 1831 yılında yayımlanmıştır.[16] Topluluğun günümüzdeki bilimsel yayın organı olan *The Geographical Journal*'ın ilk sayısı 1893 yılında çıkmış olup, 2018 yılında 184. sayısı basılmıştır.[17] "*Jährliche Übersicht der Thätigkeit der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*" isimli coğrafya dergisinin ilk sayısı 1833 yılında Berlin Coğrafya Topluluğu (1928) tarafından basılmıştı. Dergi, "*Dıe Erde – Zeitschrift der Gesellschaft für*

---

9 Hamit Sadi Selen, "Piri Reisin Şimalî Amerika Haritası Telif 1528." *Türk Tarih Kurumu Belleten*, Ankara, 1937, c. 1, sy. 2, s. 515-523.

10 Hamit Sadi Selen, "Anadolu'dan Geçen Kadim Transit Yolları." *Türk Yurdu Dergisi*, İstanbul, 1928, c. 5, sy. 28, s. 360-367.

11 Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar Müzakereler Kararlar. Maarif Vekilliği Yay., Ankara, s. 110.

12 Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar Müzakereler Kararlar. Maarif Vekilliği Yay., Ankara, s. 106.

13 "Société de Géographie," 04.08.2018, https://socgeo.com/qui-sommes-nous/

14 "Bülten de la Société de Géographie," 04.08.2018, https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/cb34424377d/date

15 Daha sonra *Kraliyet Coğrafya Topluluğu (The Royal Geographical Society)* adını almıştır.

16 "The Journal of the Royal Geographical Society of London," 04.08.2018, https://www.jstor.org/journal/jroyageogsocilon.

17 "The Geographical Journal" 10.8.2018, https://rgs-ibg.onlinelibrary.wiley.com/journal/14754959

Erdkunde zu Berlin" adıyla günümüzde yayın hayatını sürdürmektedir.[18] "*The Imperial Russian Geographical Society Herald*"[19] dergisi ise 1865 yılında Rus Coğrafya Topluluğu (1845) tarafından çıkarılmıştı.[20] Bu yayınlar ile mukayese edilirse, Türkiye'de akademik bir coğrafya dergisinin yayımlanması oldukça geç başlamıştır.

Günümüz coğrafya bilim dünyasında yayımlanan genel mahiyette dergiler olduğu gibi, coğrafyanın alt disiplinlerine ait dergiler de mevcuttur. Bunlardan bazıları elli-altmış yıllık yayın geçmişine sahiptir. Coğrafyanın iki temel alt disiplini olan fiziki ve beşeri coğrafya alanındaki dergiler yanında, bu disiplinleri teşkil eden; nüfus ve ulaşım coğrafyası, ekonomik coğrafya, kültürel coğrafya ve tarihi coğrafya adlarıyla ayrı ayrı bilimsel dergiler de çıkmaktadır.[21] Türkiye'de akademik coğrafya dergileri için henüz bu ölçüde bir gelişimden bahsetmek mümkün değildir.

Türk Coğrafya Dergisi: Türkiye'nin İlk Bilimsel Coğrafya Dergisi

Birinci Coğrafya Kongresi'nde (1941) çıkarılmasına karar verilen coğrafya dergisi, bu karardan iki yıl sonra hayat bulmuş ve *Türk Coğrafya Dergisi* adıyla 1943 yılında yayın hayatına başlamıştır. *Türk Coğrafya Dergisi* Türkiye'nin ilk bilimsel coğrafya dergisi olmuştur. Türk Coğrafya Kurumu[22] bilimsel yayın organı olan dergi, bu özelliğini 1951 yılında *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* çıkana kadar korumuştur. *Önsöz, makale* ve *haber* kısımlarından oluşan ilk sayıda tarihsel, genel ve yerel yazılar başlığı altında tasnif edilmiş sekiz makale yer alır.

Makalelerden sonra *Notlar ve Kontrandüler*[23], *Haberler* ve *Yayınlar* başlığı altında, coğrafyanın akademik hayatının çeşitli yönlerini aksettiren bilgilere yer verilmiştir. Milletlerarası coğrafya kongrelerine dair bilgi ve haberlerin olduğu bu bölümde, yerli ve yabancı çok sayıda akademik coğrafya yayını tanıtılmış, önemli bir kaynakça teşekkül etmiştir. Yabancı yayınların tanıtım sıklığı o tarihlerde Türk coğrafyacıların yurt dışıyla olan mesleki irtibatı ve bu alandaki gelişmelerin

---

18 "Journal of the Geographical Society of Berlin," 04.08.2018, https://www.dieerde.org/index.php/die-erde/about.

19 1992'de *The Russian Geographical Society Herald* adını almıştır.

20 "Russian Geographical Society," 04.08.2018, https://www.rgo.ru/en/society/rgs-periodicals/rgs-herald.

21 *Progress in Human Geography* (1977), *Progress in Physical Geography* (1977), *Journal of Historical Geography* (1975), *Japanese Journal of Human Geography* (1949), *Journal of Cultural Geography* (1980), *Population Space and Place* (1995) ve *Journal of Economic Geography* (2001) bu dergilere örnek olarak verilebilir.

22 Kurum dergi dışında toplam 4 sayı bülten çıkarmış ve burada 20'den fazla makale ve kitap tanıtımı yapılmıştır (Harun Tuncel, "Türk Coğrafya Kurumu Yayınları Bibliyografyasına Ek," *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1994, sy. 3, s. 372)

23 Bir konu üzerinde bilgi verme. Alıntılar anlamına da gelir.

takibini göstermesi bakımından önemlidir. Bu sayede dergi coğrafyacılar arasında gerçek bir haberleşme aracı, mesleki gelişmelerin takip edilebileceği bir yayın olmuştur. Derginin ilk 26 sayısında bu tür haber ve bilgiler daha yoğun olarak yer almıştır. Ayrıca dergide, Türk Coğrafya Kurumu'nun yapmış olduğu; toplantı, gezi, coğrafya meslek haftası, konferanslar ve Türk Coğrafya Kurumu kongreleri gibi çeşitli faaliyetler duyurulmuştur.

İlk 26 sayıda her makalede yabancı dilde özet yoktur. Ancak büyük çoğunluğunda, bazılarında kısa bazılarında ise 6-7 sayfayı bulan, yabancı dilde özetler verilmiştir. 1992 yılında basılan 27. sayıdan itibaren her makalenin yabancı dilde kısa bir özeti mevcuttur.

İlk yayınlandığı 1943 yılında 4 sayı çıkan *Türk Coğrafya Dergisi,* çoğunlukla yılda 1 veya 2 sayı olarak basılmıştır. Düzenli bir şekilde basılma imkanı bulamayan dergi, yayın hayatına en uzun arayı 26 ile 27. sayılar arasında vermiştir. 1974 yılında basılan 26. sayıdan on sekiz yıl sonra, 1992 yılında 27. sayı ile dergi tekrar çıkmaya başlamıştır. İkinci dönem diyebileceğimiz 1992 yılı sonrasında her yıl düzenli olarak bir sayı çıkmış, 2001 yılından itibaren de yılda iki sayı olarak yayın hayatına devam etmektedir. İlk 26 sayıda derginin yayın yeri Ankara, sonrasında ise İstanbul olmuştur.

Türkiye'de akademik dergi yayıncılığında 1990'lı yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başlayan hakem uygulamasına *Türk Coğrafya Dergisi* 2000 yılında 35. sayı ile geçmiş, böylece ulusal hakemli dergi niteliği kazanmıştır. 2009 yılında basılan 52. sayıdan itibaren elektronik/online olarak yayımlanan dergi, TÜBİTAK ULAKBİM (TR Dizin), Index Copernicus, Google Scholar, Journal Seek, ASOS Index Sobiad tarafından indekslenmektedir.[24] 2019 yılı itibariyle 73. sayısı çıkmış olan *Türk Coğrafya Dergisi*'nde 700'e yakın makale yayımlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi: Üniversite Yayını İlk Coğrafya Dergisi

Türkiye'nin ilk coğrafya bölümü olan bugünkü İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü tarafından çıkarılan *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* yayın hayatına 1951 yılında başlamıştır. Türkiye'de bir üniversite tarafından çıkarılan ilk akademik coğrafya dergisidir. *Türk Coğrafya Dergisi*'nin 1943 yılında yayına başlamasından sekiz yıl sonra çıkan dergi, Türkiye'nin ikinci bilimsel coğrafya dergisidir. İkinci bir derginin çıkmaya başlaması Türkiye'de coğrafya alanındaki gelişmenin bir işareti olarak kabul edilebilir.

İlk sayının arka kapağında yer alan bilgiye göre İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü mensuplarının bilimsel çalışmalarını duyurmak maksadıyla çıkarılan

24 "Türk Coğrafya Dergisi", 15.01.2019, https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/50076).

derginin yılda 3 sayı basılması planlanmıştır.[25] Ancak 29 yıllık yayın devresi incelendiğinde, bazı yıllarda basılmadığı, çoğunlukla yılda bir sayı, 1955 ve 1973 yılında ise iki sayı basıldığı görülür. İlk sayısı 1951 yılında çıkan derginin son sayısı 1980 yılında basılan 23. sayı olmuştur. Bu süreçte dergide yaklaşık 235 makale yayımlanmıştır.

Derginin ikinci sayısından itibaren, önceleri arka kapakta, daha sonraları ise iç kapaktan sonra İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü yayın listesi verilmiştir. İkinci sayının arka kapağında verilen listede 13 kitap, 23. sayıda iç kapaktan sonra verilen listede ise 115 kitap ve 2 derginin künyesi mevcuttur. Bu liste araştırmacılara toplu bir literatür veren önemli bir kaynak niteliğindedir.

Günümüz akademik coğrafya dergilerinde çok seyrek, ancak geçmişte yaygın olarak gördüğümüz bir uygulama *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'nde sıklıkla yer almıştır. Derginin birçok sayısında makalelerden sonra; *yeni yayınlar, haberler, kontrandüler* ve *notlar* başlığı altında değişik konularda bilgi verilmiştir.[26] Bu sayede dergi, coğrafya bilim camiasında yaşanan gelişmeler hakkında fikir edinme, ve bunlardan haberdar olma imkanı sunmuştur. Yurt dışı ve Türkiye'de yapılan mesleki kongre, konferans ve toplantılardan yeni çıkan yayınlara, coğrafya camiasının tanınmış bilim adamlarının vefat haberlerine kadar çok çeşitli konularda bilgi verilmiştir. Dergide görülen bir başka uygulama da bazı makalelerden sonra *tartışma* kısmının yer almasıdır[27]. Bu kısım, makaleye yönelik yapılan eleştirilere ve bunlara verilen cevaplara ayrılmıştır.

Coğrafya Enstitüsü Dergisi'nde az sayıda olsa da yabancı coğrafyacılara ait makaleler de basılmıştır.[28] 1950-1960'lı yıllarda basılan bu makaleler, adı geçen yıllarda, Türk coğrafyacıların yabancı meslektaşlarıyla olan irtibatını göstermesi bakımından önemlidir.

1951 yılında yayın hayatına başlayan *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'nin 23. ve aynı zamanda son sayısı 1980 yılında basılmıştır. 1982 yılında yapılan düzenlemeyle üniversitelerde yeni bir yapılanmaya gidilmesi ve bu kapsamda İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nün faaliyetine son verilmesi derginin de kapanmasına

---

25 *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1951, c. 1, sy. 1, arka kapak.

26 Bu tür yazılar derginin 2, 3-4, 5-6, 12, 17, 18-19, 20-21 ve 22. sayılarında mevcuttur.

27 *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1980, sy. 23.

28 George F. Carter ve V. P. Sokoloff, 1952-1953, Humisol. c. 2, sy. 3-4, s. 1-17. Daha sonra 1954 yılında İngilizce olarak da yayımlanmıştır (*Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1954, sy. 1, s. 50-65.); Fred W. Foster, "Amerika Birleşik Devletlerinde Haritalama ve Yerleşme Tipleri," 1964, sy. 14, s. 99-109; Hütteroth, W. D., "Yığılca Kazasında Karadere Vadisi," 1962, c. 6, sy. 12, s. 166-169. Makale daha önce Almanca olarak yayımlanmıştır (*Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1961, sy. 7, s. 87-97); Xavier de Planhol, "Eğridir Güneyinde Tabiî Üniteler," 1951, c. 1, sy. 2, s. 113-126; Xavier de Planhol ve Turgut Bilgin, "Karagöl Kütlesi Üzerinde Pleistosen ve Aktüel Glasiyasyon ile Periglasyal Şekiller," 1962, c. 6, sy. 12, s. 127-146.

neden olmuştur. İdari ve kurumsal yapıların değişmesi başta olmak üzere, çeşitli sebeplerle zaman içinde akademik dergilerin bazıları kapanmış, bunların yerine yenileri almıştır. Bir anlamda eskinin devamı durumunda olan yeni dergiler ve bunları çıkaran kurumlar, eski dergilerin arşivine internet üzerinden erişim imkanı sunmaktadır. Bu imkanın olmadığı akademik coğrafya dergilerinden biri de *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'dir. Bu ve benzer durumda olan diğer coğrafya dergilerinin dijital ortama aktarılması buradaki literatürün paylaşıma açılması bakımından önemli bir konudur.

Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul: Türkiye'de Yabancı Dilde İlk Coğrafya Dergisi

1951 yılında *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'ni çıkarmaya başlayan İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü, 1954 yılında Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul adıyla yabancı dilde bir dergiyi daha yayın hayatına sokmuştur. Derginin en önemli özelliği yabancı dilde Türkiye'de yayımlanan ilk akademik coğrafya dergisi olmasıdır. Yabancı dilde basılmasının amacı Türkiye'de coğrafya alanında yapılan akademik çalışmaları dünyaya duyurmaktır.

Adından da anlaşılacağı gibi, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'nin yabancı dilde basılmış şeklidir. Hemen tamamıyla bu dergide yayımlanmış makalelerin İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde tekrar basımından oluşur. Ancak bunun dışında basılan makaleler de vardır. Büyük bölümü coğrafyacı olan yabancı araştırmacılara ait makalelerin çoğu böyledir. 1954-1973 yılları arasında 10'dan fazla yabancı araştırmacının makalesi yayımlanmıştır. Bunların yarıya yakını Türkiye coğrafyasının çeşitli konularına aittir.[29] Coğrafya Enstitüsü'nde yapılan

29 Richard Joel Russel, "Alluvial Morpholog," 1954, sy. 1, s. 28-49. George F. Carter ve V. P. Sokoloff, Humisol, 1954, sy. 1, s. 50-65. Makale daha önce Türkçe olarak basılmıştır (*İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1952-1953, c. 2, sy. 3-4, s. 1-17); Karl Krüger, Weltwirtschaftliche Leistungssteigerung durch "Regionaltechnik" 1958, sy. 4, s. 1-8; Xavier de Planhol ve Hamit İnandık, "La limite de La Glaciation Quaternaire dans Le Massif du Yeşil Göl Dağ (Anatolie du Sud-Ouest)," 1958, sy. 4, s. 33-35; Claude Collin Delavaud, "Contribution a l'Etude des Escarpements de Faille Situes au Sud-Ouest d'Inönü (Phrygie-Turquie)," 1958, sy. 4, s. 36-42; J. H. G. Lebon, "The Control and Utilization of Nile Waters: A Problem of Political Geography," 1960, sy. 6, s. 32-49; W. Hütteroth, "Das Karadere-Tal im Yığılca-Kaza," 1961, sy.7, s. 87-97. Makale daha sonra Türkçe olarak da yayımlanmıştır (*İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1962, c. 6, sy. 12, s. 166-169); Monkhouse, F. J., "Population and Resources of the European Common Market," 1962, sy. 8, s. 26-32; Schwarz, G., "Geographische Forschungsmethoden Hinsichtlich der Landlichen Siedlungen lnsbesondere der Orts-und Flurformen in Mittelund Südosteuropa," 1962, sy. 8, s. 3-25; Small, R. J., "Some Preliminary Observations on Slope Devolopment in the Grands Causses," 1964, sy. 9-10, s. 72-84; John F. Kolars, "Decision and Commitment in Turkish Agriculture," 1968, sy. 11, s. 37-46; John Clark, "The Growth of Ankara 1961-1969," 1970-1971, sy. 13, s. 119-140; Peter Benedict, "Change in the Economic Functions of a Small Anatolian Town: 1947-1967," 1973, sy. 14, s. 43-96; John R. Clark, "The Complementarity of Classic Models of Urban Form," 1977-1978, sy. 16, s. 137-148.

çalışmaları yurt dışında duyurmayı amaçlayan dergide, yabancı coğrafyacılara ait makale basılmış olması derginin amacına kısmen de olsa ulaştığını gösterir. Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul dergisi yayında olduğu 1951-1980 yılları arasında toplam 17 sayı çıkmıştır. Bazı sayılarında[30] kitap tanıtımları da yapılan dergide 150 kadar makale basılmıştır. Yukarıda da bahsedildiği gibi, 1982 yılında üniversitelerde yapılan düzenlemeler nedeniyle Coğrafya Enstitüsü'nün faaliyetine son verilmesi derginin kapanmasına neden olmuştur. Türkiye'nin yabancı dilde çıkan ilk coğrafya dergisi arşivine internet ortamında erişim imkânı yoktur.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi (DTCF)

Coğrafya alanında Türkiye'nin ikinci yükseköğretim kurumu olan Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü kuruluşundan (1936) otuz yıl sonra *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* adıyla süreli bir yayın çıkarmıştır. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü yayın organı olan derginin ilk sayısı 1966 yılında basılmıştır. İlk sayıda yaklaşık bir buçuk sayfalık *İlk söz* bahsinde dergi hakkında bilgi verilmesi beklenirken, bunun yerine Coğrafya Bölümü'nde görev yapmış Alman Prof. Dr. Herbert Louis'in meslek hayatı anlatılmıştır. Bu nedenle derginin yayın amacı ve yayın periyodu gibi konular hakkında bilgi sahibi değiliz.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi, üniversite çatısı altında bir bölüm tarafından çıkartılan üçüncü akademik coğrafya dergisidir. İlk sayısı 1966 yılında çıkan derginin 12. ve aynı zamanda son sayısı 1996 yılında basılmıştır. Bazı sayılarında[31] yayın tanıtımı yapılan derginin otuz yıllık yayın sürecinde 110 kadar makale yayımlanmıştır. Toplam 12 sayı çıkmış olan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*'nin 1-11. sayılarına, Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi web sayfasından erişim imkânı vardır.[32]

Jeomorfoloji Dergisi

Buraya kadar zikredilen akademik coğrafya dergileri, coğrafyanın tüm disiplinlerini kapsayan genel nitelikte dergilerdir. Ancak 1969 yılında çıkan *Jeomorfoloji Dergisi* bunlardan farklıdır. Coğrafya içinde fiziki coğrafyanın bir alt disiplini olan jeomorfoloji alanındaki dergi, Türkiye coğrafya literatüründe bir ilk olmuştur. Türkiye Jeomorfologlar Derneği (1964) yayın organı olan derginin amacı,

30 Sy.1, 16, 17.

31 Kitap tanıtımı yapılan bazı sayılar; 5-6, 7, 8, 9, 10.

32 "Coğrafya Araştırmaları Dergisi" 20.08.2018, http://tucaum.ankara.edu.tr/cografya-arastirmalari-dergisi-dtcf/. Ancak derginin; 1, 3-4, 7, 9, 10 ve 11. sayının baskı tarihleri adı geçen web sayfasında sehven hatalı yazılmıştır. Örneğin, 8. sayısı 1977 yılında çıkmış olan derginin 9, 10 ve 11. sayılarının baskı tarihi 1968 olarak verilmiştir. Web sayfasında her sayı için verilen kapak sayfasında doğru bilgi mevcuttur.

jeomorfolojiyi tanıtmak, jeomorfologlar arasında birliği sağlamak ve jeomorfoloji alanındaki gelişmeleri duyurmak şeklinde tarif edilmiştir.[33]

Yazı kurulunda coğrafyacı akademisyenlerin çoğunlukta olması ve ayrıca dergiyi yayımlayan Türkiye Jeomorfologlar Derneği'nin[34] kurucuları arasında çok sayıda coğrafyacı akademisyenin varlığı derginin akademik yönünün güçlü olmasında etkili olmuştur. Dergide coğrafyacı akademisyenler tarafından çok sayıda makale yayımlanmıştır.

Akademik coğrafya dergileri arasında alt disipline özgü bir derginin çıkmış olması, Türkiye'de coğrafyanın gelişmene bir işaret olarak kabul edilebilir. İlk sayısı 1969 yılında çıkan *Jeomorfoloji Dergisi*'nin son sayısı 1998 yılında basılmıştır. Bu süreçte ağırlıklı olarak yılda bir sayı çıkmış, ancak bazı yıllarda bu mümkün olmamıştır. Toplam 21 sayı çıkan dergide 200'ü aşkın makale basılmıştır. Bu bakımdan jeomorfoloji alanında çalışanlar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bugün için dergi arşivine internet ortamında erişim imkanı yoktur.

Ege Coğrafya Dergisi

İlk sayısı 1983 yılında çıkan *Ege Coğrafya Dergisi,* Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü bilimsel yayın organıdır. Halen yayın hayatında olan dergi, üniversite çatısı altında çıkan 4. bilimsel coğrafya dergisidir. 1983-2009 yılları arasında ağırlıklı olarak yılda bir, bazı yıllar da ise iki sayı basılmıştır. Ancak 2010 yılından itibaren yılda iki sayı olarak düzenli çıkmaktadır. 2019 yılı itibariyle 28. cildin 2. sayısı ile toplam 39 sayı basılmıştır. Bu sayılarda 240 civarında makale yayımlanmış, bazı sayılarda yayın tanıtımı da yapılmıştır.[35] Halen elektronik/online yayımlanan ve hakemli olan derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. *Ege Coğrafya Dergisi,* ULAKBİM TR Dizin'de taranmaktadır.[36]

Bülten

İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü yayın organı olan derginin ilk sayısı 1984 yılında çıkmıştır. Düzenli olarak yılda bir sayı çıkan derginin son sayısı 1994 yılında basılan 11. sayı olmuştur. Bu sayılarda toplam 170 kadar makale mevcuttur. Ancak bunların bir kısmı coğrafya sahasına dâhildir. 1992 yılında Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü'nün adı değişmiş,[37] enstitü

---

33 İbrahim Bulut, "Çıkarken," *Jeomorfoloji Dergisi*, Ankara, 1969, sy. 1, 1969, s. no verilmemiştir.

34 Derneğin 13 kurucu üyesinden 7'si İstanbul ve Ankara Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinden oluşur (Yurdumuzun Teknik ve Ekonomik Kalkınmasında Jeomorfolog Olarak Yerimiz İhmal Edilemez, *Türkiye Jeomorfologlar Derneği Yıllık Bülteni*, Ankara, 1973, sy. 1, s. 84).

35 Yayın tanıtımı yapılmış bazı sayılar şunlardır; 1, 2, 4, 5 ve 6.

36 "Ege Coğrafya Dergisi," 30.01.2019, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ecd.

37 "İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü," 25.01.2019, https://denizbilimleri.istanbul.edu.tr/tr/content/enstitumuz/tarihce.

adından coğrafya çıkartılmış, bu gelişmeler derginin yayın hayatının sona ermesine neden olmuştur. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü'nün günümüzdeki devamı olan Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü web sayfasından derginin arşivine ulaşmak mümkündür.[38]

Coğrafya Dergisi

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü yayın organı olan *Coğrafya Dergisi*'nin ilk sayısı 1985 yılında çıkmıştır. Adı geçen bölüm mensuplarının yaptığı ilmî araştırmaları duyurmak gayesiyle çıkarıldığı ifade edilen[39] dergiye, daha sonra bölüm dışından da makale kabul edilmiştir. *Coğrafya Dergisi*, 1951-1980 yılları arasında yayımlanan, ancak 1982 yılında üniversitelerin yeni bir yapıya kavuşmasıyla yayını son bulan *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'nin devamı niteliğindedir. İlk sayının çıktığı 1985 yılından 1997 yılına kadar düzensiz aralıklarla basılmış olan dergi, 1997-2007 yılları arasında yılda bir sayı, bu tarihten sonra ise yılda iki sayı olarak düzenli bir şekilde yayımlanmaktadır. 2019 yılı itibariyle 39. sayısı çıkan dergide 260 kadar makale basılmıştır. Seyrek de olsa bazı sayılarında yayın tanıtımı yapılan dergide, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü ve Coğrafya Bölümü yayın listesi de verilmiştir. Üçüncü sayıda verilen yayın listesinde Coğrafya Enstitüsü'ne ait 115, Coğrafya Bölümü'ne ait 32 eserin künye bilgisi mevcuttur. Listede yer alan ilk yayının tarihi 1930 olup, bu tarihten dergi basım yılına kadar çıkmış yayınların yer aldığı liste, önemli bir literatür durumundadır. Hakemli olan *Coğrafya Bölümü Dergisi'nin* yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Elektronik/online ortamda yayımlanan dergi Web of Science Core Collection ve Emerging Sources Citation Index (ESCI) tarafından indekslenmektedir.[40]

Review of the Department of Geography University of Istanbul

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü tarafından yayımlanan dergi, 1954 yılında aynı üniversitenin Coğrafya Enstitüsü tarafından çıkarılan yabancı dildeki ilk akademik coğrafya dergisinin[41] devamı niteliğindedir. Türkiye'de yabancı dilde çıkan ikinci akademik coğrafya dergisidir. İlk sayısı 1986-1987 yılında çıkmış, ancak uzun ömürlü olamamış, 1999 yılında basılan 5. sayı ile yayını sona ermiştir. Esas itibariyle 1985 yılında yayına başlayan *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Dergisi*'ndeki makalelerin yabancı dilde tekrar basılmasıyla çıkarılmış bir dergidir. Dergi arşivine internet ortamında erişim imkânı yoktur.

---

38 "İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü," 25.01.2019, https://denizbilimleri.istanbul.edu.tr/tr/content/enstitumuz/enstitu-dergileri.

39 *Coğrafya Dergisi*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 1985, sy. 1, iç kapak.

40 "Coğrafya Dergisi," 16.01.2019, https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/36359

41 *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul.*

Coğrafya Araştırmaları Dergisi (AKDTYK)

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* üniversite dışında bir kamu kurumu tarafından çıkarılan ilk coğrafya dergisidir. Derginin ilk sayısı 1989 yılında basılmıştır. Yılda bir sayı olarak planlanan dergi, Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu çalışmaları kapsamında çıkarılmıştır.[42] Ancak, Türkiye'de sıkça karşılaştığımız bilimler arası çekişme ve taassup nedeniyle adı geçen kurumdaki diğer sosyal bilim mensuplarının lobi faaliyetleri sonucunda Yüksek Kurum bünyesinde bulunan Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kapatılmış ve buna bağlı olarak derginin yayın hayatı 1996 yılında basılan 4. sayıda sona ermiştir. Bu gelişmelerin yaşanmasında konuyu yeterince sahiplenmeyen coğrafya bilim camiasının da payı olmuştur. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*'nin 4 sayısında 55 civarında makale basılmıştır. Derginin çıkmış sayılarına Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi web sayfasından ulaşmak mümkündür.[43]

Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi

Ankara Üniversitesi'ne bağlı Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yayımlanan derginin ilk sayısı 1992 yılında basılmıştır. İlk sayıda *"Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi"* adıyla çıkmış, ikinci sayıdan itibaren derginin adı başlıkta verildiği şekilde değiştirilmiştir. 1992'de çıkan ilk sayının *sunuş* yazısında, dergide ağırlıklı olarak Türkiye coğrafyasına ait yazılara yer verileceği ve ilk sayıdaki yazıların merkez tarafından yakın zaman önce yapılmış bir sempozyumda sunulan 17 tebliğden oluştuğu ifade edilmiştir. Ankara Üniversitesi bünyesinde yapılan bir düzenlemeyle, derginin adı *Coğrafi Bilimler Dergisi* şeklinde değiştirilmiş ve yayın hayatı sona ermiştir.[44] 2001 yılında basılan 8. sayı ile son bulan dergide yaklaşık 110 makale basılmıştır. Derginin çıkmış sekiz sayısına Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi web sayfasından ulaşmak mümkündür.[45]

---

42 Suat İlhan, *Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi. AKDTYK Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1989, sy. 1, s. 4-5.

43 "Coğrafya Araştırmaları Dergisi (AKDTYK)" 27.11.2018, http://tucaum.ankara.edu.tr/cografya-arastirmalari-dergisi-akdtykm/. Ancak bazı sayıların yayın tarihleri web sayfasında hatâ ile yanlış girilmiştir. 1991'de basılan 3. ve 1996'da basılan 4. sayının baskı tarihleri web sayfasında 1989 olarak verilmiştir.

44 "Coğrafi Bilimler Dergisi," 05.01.2019, http://tucaum.ankara.edu.tr/cografi-bilimler-dergisi-yayin-ilkeleri/

45 "Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi" 27.12.2018, http://tucaum.ankara.edu.tr/turkiye-cografyasi-arastirma-ve-uygulama-merkezi-dergisi/. Ancak 1993-2001 yılları arasında çıkan 5 sayının (3-8. sayılar) baskı tarihi web sayfasında sehven 1993 olarak yazılmıştır.

Doğu Coğrafya Dergisi

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Bölümü yayın organı olan *Doğu Coğrafya Dergisi*'nin ilk sayısı 1995 yılında Erzurum'da çıkmıştır. Bulunduğu coğrafi bölgeyle ilişkili isim almış olan derginin Doğanay tarafından kaleme alınmış ilk sayı *sunuş* yazısında verilen bilgilere göre dergi, adı geçen bölüm elemanları ve dergi üyelerinin çalışmalarını yayımlamak üzere yılda bir sayı olarak planlanmıştır. Öncelikle Doğu Anadolu Bölgesi'ne yönelik araştırmalardan çıkacak sonuçları ilgili kamu kurumları ve bilim çevrelerinin dikkatine sunmayı amaçlayan derginin nihai hedefi, Kafkasya ve Orta Asya Türk ülkelerinde coğrafi araştırmalara yönelip, sonuçlarını yayımlamak olarak belirtilmiştir. Derginin ilk sayısı üyelerin maddi katkılarıyla çıkarılmış olup, üniversite yönetiminden de yardım talep edilmiştir.[46] 1995 ve 1997 yıllarında birer sayı çıkmış olan dergi, 2000 yılından itibaren düzenli olarak yılda iki sayı olarak basılmıştır. 2019 yılı itibariyle 42. sayısı çıkan *Doğu Coğrafya Dergisi*'nde basılan makale sayısı 530 civarındadır. *Türk Coğrafya* ve *Marmara Coğrafya* dergilerinden sonra coğrafya literatürüne en fazla katkı sağlayan dergi olmuştur. Elektronik/online ortamda basılan ve hakemli olan *Doğu Coğrafya Dergisi* Sobiad, Google Scholar, Ebsco Host tarafından dizinlenmektedir.[47]

Marmara Coğrafya Dergisi
lnternational Journal of Geography and Geography Education (IGGE)

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Bölümü yayın organı olan derginin ilk sayısı, *Marmara Coğrafya Dergisi* adıyla, 1996-1997 yılında basılmıştır. Bağlı olduğu üniversite ve içinde bulunduğu coğrafi bölgeden isim almış olan dergide, coğrafya alanında yapılacak bilimsel çalışmaların yayımlanacağı ifade edilmiştir.[48] Derginin adı 2018 yılındaki 38. sayıda *lnternational Journal of Geography and Geography Education* (IGGE) olarak değiştirilmiştir. 2001 yılından itibaren yılda iki sayı olarak basılan derginin, 2019 yılında 40. sayısı çıkmıştır. Bu sayılarda 610 civarında makale yayımlanmıştır. Basılan makale sayısı bakımından *Türk Coğrafya Dergisi*'nden sonra ikinci sırada olup, Türk coğrafya literatürüne önemli miktarda kaynak sağlamıştır. Coğrafya eğitimi konusundaki çalışmaların ağırlıkta olduğu derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Elektronik/online ortamda yayımlanan hakemli bir dergi olup ULAKBİM (TR Dizin), Ebsco, Doaj ve Ulrich's tarafından indekslenmektedir.[49]

---

46 Hayati Doğanay, "Sunuş," *Doğu Coğrafya Dergisi*, Erzurum, 1995, sy. 1, s. 1.

47 "Doğu Coğrafya Dergisi," 02. 01. 2019, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunidcd

48 Ali Selçuk Biricik, "Marmara Coğrafya Dergisi". *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1997-1998, sy. 1, s. 3.

49 "lnternational Journal of Geography and Geography Education" 14.01.2019, https://dergipark.org.tr/tr/pub/igge.

Coğrafi Bilimler Dergisi

Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından çıkarılan *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*'nin adı 2001 yılında *Coğrafi Bilimler Dergisi* olarak değiştirilmiştir.[50] Böylece akademik coğrafya dergilerine bir yenisi daha eklenmiştir. Adı geçen merkezin yayın organı olan *Coğrafi Bilimler Dergisi*'nin ilk sayısı 2003 yılında çıkmış ve düzenli olarak yılda iki sayı basılmıştır. 2019 yılı itibariyle 17. cildin 2. sayısı yayımlanmıştır. Bu süreçte çıkan 34 sayıda 200 kadar makale basılmıştır. Dergide, makale dışında, bir kitap tanıtımı ve iki de kitap değerlendirme yazısı çıkmıştır.[51] Hakemli olan ve elektronik/online yayımlanan *Coğrafi Bilimler Dergisi* TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı, Social Science Research Network ve Sobıad tarafından dizinlenmektedir[52]

Review of International Geographical Education Online (RIGEO)

Coğrafya eğitimi ve sosyal bilimler eğitimi alanında yayın yapan online bir dergi olan RIGEO'nun ilk sayısı 2011 yılında çıkmıştır. Bu tarihten sonra yılda üç sayı çıkan dergi 2019 yılı itibariyle toplam 26 sayı basılmıştır. Bu sayılarda yayımlanan makale sayısı 160 kadardır. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nün 1954 ve Coğrafya Bölümü'nün 1986 yılında çıkardığı dergilerden sonra, Türkiye'de coğrafya alanında yabancı dilde çıkan üçüncü dergi olmuştur.[53] Derginin birçok sayısında "*Kitap İncelemesi*" başlığı altında yayın tanıtımı yapılmıştır.[54] Hakemli olan ve elektronik/online olarak yayımlanan dergi Scopus, Eric, İndex Copernicus, Ebsco, informit Indexes ve ULAKBİM TR Dizin'de taranmaktadır.[55]

Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi

Fiziki Coğrafyanın bir alt disiplini olan jeomorfoloji alanında, 1969 yılında çıkan ilk dergiden[56] uzun yıllar sonra, *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi* adıyla yeni bir dergi çıkmıştır. Jeomorfoloji Derneği yayın organı olan dergi, Türk coğrafya camiasının jeomorfoloji alanındaki ikinci dergisi olmuştur. Yayın hayatına yeni

---

50 "Coğrafya Bilimler Dergisi," 05.01.2019, http://tucaum.ankara.edu.tr/cografi-bilimler-dergisi-yayin-ilkeleri/

51 Kitap tanıtımı c. 13/1, kitap değerlendirme c. 15/1-2.

52 "Coğrafi Bilimler Dergisi", 05. 01. 2019, https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/52310

53 *Review of the Geographical Institute of theUniversity of Istanbul* (1954-1980) ve *Review of the Department of Geography, University of Istanbul* (1986-1999).

54 Kitap tanıtımı yapılan cilt ve sayılar: c. 1/ 2, c. 2/2, c. 2/3, c. 3/3, c. 4/1-2-3, c. 5/1-2-3, c. 6/2, c. 7/1-2-3, c. 8/2-3 ve c. 9/1.

55 "RIGEO Review of International Geographical Education Online". 03.01.2019, http://rigeo.org/track-your-paper/

56 *Türkiye Jeomorfologlar Derneği yayın organı Jeomorfoloji Dergisi* (1969-1998).

başlamış olan derginin yılda iki sayı çıkarılması planlanmış olup, 2018'de 1. sayı, 2019 yılında ise 2. ve 3. sayıları çıkmıştır. Hakemli ve elektronik/online ortamda yayımlanan dergi, Türkçe ve İngilizce makale kabul etmektedir. *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi* ULAKBİM TR Dizin, Asos İndeks, Google Scholar tarafından taranmaktadır.[57]

Sonuç

Türkiye'nin ilk bilimsel coğrafya dergisi Türk Coğrafya Kurumu tarafından 1943 yılında çıkarılan *Türk Coğrafya Dergisi*'dir. Bunu diğer mesleki dergiler izlemiştir. Toplam sayıları 16'yı bulan akademik coğrafya dergilerinden 8'i halen yayın hayatına devam etmektedir.

Akademik coğrafya dergileri çoğunlukla üniversitelerin coğrafya bölümleri yayın organı olarak çıkmıştır. Ancak üniversite dışında sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumu tarafından yayımlanan coğrafya dergileri de olmuştur. Türkiye'nin ilk bilimsel coğrafya dergisi olan *Türk Coğrafya Dergisi, Jeomorfoloji Dergisi* ve *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi* sivil toplum kuruluşu tarafından çıkarılmış coğrafya dergileridir. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*[58] ise üniversite dışında bir kamu kurumu tarafından yayımlanmıştır.

Akademik coğrafya dergileri arasında yabancı dilde yayımlanmış dergiler de vardır. 1954-1980 yılları arasında çıkmış *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul* dergisi yabancı dilde basılan ilk coğrafya dergisidir. Halen coğrafya alanında yabancı dilde yayın yapan *Review of International Geographical Education Online* adıyla bir dergi mevcuttur.

Birçok ülkede, geçmişte çıkmış coğrafya dergilerinin arşivine internet ortamda erişim imkanı mevcuttur. Türkiye'de bu durumdaki bazı coğrafya dergileri için böyle bir imkan yoktur. *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Jeomorfoloji Dergisi, Review of the Department of Geography University of Istanbul* ve *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul* bu durumda olan dergilerdir. Söz konusu dergilere ait arşivlerin dijital erişime açılması birçok bakımdan önemlidir.

Akademik coğrafya dergileri, 1990'lardan itibaren Türkiye'de bilimsel dergi yayıncılığında yaygınlaşmaya başlayan hakem uygulamasına geçmiş, gelişen ve değişen bilimsel dergi yayıncılığına uyum sağlamışlardır. Ayrıca ulusal ve uluslararası bilimsel dergi kriterlerine adapte olmaya çalışmışlardır. Bu süreç coğrafya dergilerinin 2000'li yıllardan sonra düzenli bir şekilde çıkmasında etkili olmuştur.

İlk akademik coğrafya dergisinin çıktığı 1943 yılından 2019'a kadar geçen 76 yıllık sürede, bu dergilerde 3.750 civarında makale basılmış, böylece coğrafya alanında önemli bir birikim ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, Türkiye'nin ilk bilimsel

57 "Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi," 11.01.2019 https://dergipark.org.tr/tr/pub/jader

58 Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu yayını.

coğrafya dergisi olan *Türk Coğrafya Dergisi,* en uzun süreli yayın hayatı ve aynı zamanda en fazla makale sayısıyla Türkiye'de coğrafya literatürüne en çok katkı yapan dergi olmuştur.

	DERGİ ADI	**İlk Sayının Basım Yılı**	**Son Sayı ve Yılı**
1	Türk Coğrafya Dergisi	1943	73, 2019, YDE*
2	İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi	1951	23, 1980
3	Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul	1954	17, 1979-1980
4	Coğrafya Araştırmaları Dergisi (Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü)	1966	12, 1996
5	Jeomorfoloji Dergisi	1969	21, 1998
6	Ege Coğrafya Dergisi	1983	Cilt: 28/ 2, 2019, YDE
7	Bülten	1984	11, 1994
8	Coğrafya Bölümü Dergisi (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi)	1985	39, 2019, YDE
9	Review of the Department of Geography University of Istanbul	1986-1987	5, 1999
10	Coğrafya Araştırmaları Dergisi (Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu)	1989	4, 1996
11	Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi	1992	8, 2001
12	Doğu Coğrafya Dergisi	1995	42, 2019, YDE
13	lnternational Journal of Geography and Geography Education (Marmara Coğrafya Dergisi)	1996-1997	40, 2019, YDE
14	Coğrafi Bilimler Dergisi	2003	34, YDE
15	Review of International Geographical Education Online	2011	Cilt: 9/3, 2019, YDE
16	Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi	2018	3, 2019, YDE
*YDE: Yayını devam eden			

Tablo 1. Türkiye'de Yayımlanmış Akademik Coğrafya Dergileri

Türkiye'de Akademik Coğrafya Dergileri

Cemalettin ŞAHİN

Özet

Türkiye'de yayımlanmış akademik coğrafya dergileri, Cumhuriyet dönemi coğrafya literatürünün önemli parçalarından biridir. Bu alanda ilk derginin basıldığı 1943 yılından bugüne kadar çok sayıda bilimsel dergi yayın hayatına başlamış, bunlardan bazıları günümüze kadar varlığını devam ettirmeyi başarmıştır. Ancak bazıları için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Akademik coğrafya dergileri arasında yabancı dilde yayın yapanlar olduğu gibi, coğrafyanın alt disiplinlerine ait dergiler de vardır. Yayın hayatı sona ermiş ve halen yayında olan dergiler vasıtasıyla coğrafya alanında önemli bir literatür ortaya çıkmıştır. Halen yayımlanmakta olan akademik dergiler, coğrafya literatürüne katkı yapmaya devam etmektedir.

Cumhuriyet döneminde yayımlanmış akademik coğrafya dergilerini konu alan çalışmanın temel amacı, bu dönemde çıkmış coğrafya dergilerine ait literatürü ortaya koymak ve alanın süreli yayın geçmiş hakkında bilgi vermektir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Dergi, e-dergi, Akademik dergiler, Coğrafya dergileri, Coğrafya süreli yayın, Coğrafya literatürü.

Academic Journals of Geography in Turkey

Cemalettin ŞAHİN

Abstract

Geography academic journals published in Turkey, it is one of the important parts of the Republican period geography literature. Many scientific journals have started their publications since 1943, when the first journal was published in this field, some of which have survived to this day. However, for some, it is not possible to say the same. Among the academic geography journals, there are those who publish in a foreign language, as well as journals belonging to the sub-disciplines of geography. The publishing life has ended and an important literature has emerged in the field of geography through the journals that are still live. Numerous academic journals, whose publication still continues, continue to contribute to the geography literature.

The main purpose of the study, which covers academic geography journals published in the Republican period, is to reveal the literature of geography journals published in this period and to provide information about the field's periodical publication history.

Keywords: Geography, Journal, Geography journals, Geographical review, Geographical magazines, Geographical journals, e-journals, Journals in geography, Academic journals.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 197-213

İbrahim Atalay ile Türkiye'de Coğrafya Üzerine Söyleşi

Hocam, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, adından da anlaşılacağı üzere, ülkemizin bilimsel üretimini konu alan yayınlar yapmakta ve her sayısında farklı bir bilim alanına ait çalışmalara yer vermektedir. Derginin 2020 yılında basılacak sayılarından biri daha Türkiye'deki coğrafya çalışmalarına yönelik olacaktır. Bu sayısı için sizinle bir mülakat yapmak, coğrafyaya dair bazı konularda görüşlerinizi almak isteriz.

Müsaadenizle mülakatımıza eğitim hayatınızla başlamak isteriz İlkokuldan üniversiteye kadar eğitim hayatınız hakkında bilgi verir misiniz?

1947 yılında doğduğum, Yeşilyurt (Malatya) İlkokulu'nu 1958 yılında çok iyi bir eğitim alarak bitirdim. Bana silindirin alanı ve hacmini hesaplayın derseniz her zaman rahmetle andığım, devamlı dua ettiğim hem temiz bir mümin hem de Atatürkçü olan Şevket Özer hocamın öğrettiği bilgiyle yaparım. Neredeyse her konuda günümüz üniversite öğrencisinden daha fazla bilgi sahibiydik. Sınıfın da çalışkan talebeleri arasındaydım. Ortaokula Malatya Lisesi'nde başladım. 1960'lara varıncaya kadar koca Malatya ilinin merkezinde ortaokulla bir arada bir lise, bir sanat okulu ve bir de ticaret lisesi vardı.

27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'nde ortaokul 1. sınıftan 2. sınıfa geçmiştim. Yeşilyurt'ta (Malatya) Demokrat Parti'yi tutan önde gelen aileler arasındaydık. Halk Partili akrabalarımızla ne küs ne de barışıktık. Ortaokul ve lise hocalarımızın bir kısmı yetersiz olmasına karşın çok bilgili, hoşgörülü, "âlim" olan hocalarımız da vardı. Felsefe ve mantık derslerine, muazzam bir kütüphanesi olan istediğim kitapları getiren Nizamettin Kazancı adlı bir avukat girerdi. Psikoloji dersini,

mükemmel bir eğitimci olan Milli Eğitim Müdürü verirdi. Psikoloji dersinde öğrendiklerim hâlâ aklımdadır. Ben sınıfın fizik olarak en küçüğü ama çalışkan bir öğrencisiydim. Psikoloji hocamız sınavını, sınıfı iki ayrı gruba ayırarak yapardı. Ben sınavdan 10 üzerinden 10 alırdım. Kardeşi Malatya Valiliği'nde memur olan Şinasi adlı arkadaşımın ısrarı üzerine, zoraki olarak onun yerine psikoloji sınavına girdim. Bir hafta sonra yazılılar okundu, Şinasi'nin adı okundu ve ben kalktım, hocam 8 dedi, ama durdu. Hocamın o duruşu bana "Sen Şinasi değilsin, zoraki olarak sınava girdiğini anladım ama seni cezalandırmak istemiyorum" anlamındaydı. İşte hocalığın ne olduğunu bu psikoloji hocamdan öğrendim. Bir de Erdoğan adında beden eğitimi hocamız vardı. Zengin ve tanınmış ailelerin çocuklarına yüksek not verirdi. Benim gibi öğrencilere ise topluca spor salonunda hareket yaptırır, ancak gelişigüzel not verirdi. Beden eğitimi dersimin notu bu hocanın döneminde hep zayıf gelirdi. Ben ve benim gibi çalışkan öğrenciler, öğretmenler kurulunda geçerdik. Ortaokulu bitirme sınavları hem sözlü hem de yazılı yapılırdı. Beden eğitimi sınavında bulunduğunuz yerde zıplayarak 360 derece dönerseniz geçer not alırdınız, fazlasıyla dönmeme rağmen bana 5 verdi. Necdet diye şişman bir arkadaşım ise 45 derece bile dönmedi ona 7 verdi. Bu hocayı da unutamam. Yurttaşlık dersimize Malatya Emniyet Müdürü gelirdi, 1960-1961 ders yılı boyunca bize genellikle 27 Mayıs'ı överek anlattı.

İngilizce dersimize lise üçüncü sınıfta, İrfan isimli çok iyi bir hoca gelirdi. Sıranın ortasında oturuyordum. Sağımda ve solumda benden fiziki yönden birkaç yaş büyük, sakal tıraşı olan iki hemşerim vardı. Ders sırasında sorulan sorulara cevap vermek için parmak kaldırıyordum, hocam söz vermiyordu. Israrla parmak kaldırmaya devam ettim, sonra söz verdi ve soruyu cevaplandırdım. İrfan Bey hocam: "Hay Allah ben bu çocuğu, yanındakilerin küçük kardeşi zannettim, gel bizimle otur sonra birlikte eve gideriz gibi düşündüm."

Coğrafya derslerimize, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nün ilk kız öğrencilerinden, İstanbul beyefendisi hocam Besim Darkot'un yanından ayırmadığı, benim de hocam olan, adına kitaplar ithaf ettiğim ve 2 yıl önce Hakk'ın rahmetine kavuşan naif tabiatlı Malatyalı Muazzez Duman gelirdi. Sınıf öğretmenimizdi, çok iyi ders anlatırdı. Benim coğrafyacı olmamda Muazzez hocamın büyük etkisi oldu. Haşarı, yaramaz ve bütün öğrencilerin birbirlerine bağlı olduğu bir sınıftık. Yaramazlığımız had safhaya çıktığında okul idaresi Muazzez hocamıza sınıfı şikâyet ederdi. Muazzez hocamız yüzü biraz asık olarak sınıfa girer, sıralar arasında bir iki kez dolaşıp, hiçbir şey söylemeden giderdi. Süt dökmüş kedi gibi olurduk, yaramazlık o anda biterdi.

Ailemizin maddi durumu iyi olmadığı için ilkokul 4. sınıftan başlayarak üniversite 2. sınıfa kadar olan dönemdeki yaz tatillerinde sürekli olarak Yeşilyurt'taki komşumuzun tekstil atölyesinde çalıştım, hayatın ne olduğunu orada öğrendim.

Liseyi 1963-64 yılında bitirdim, bir yıl ara verdikten sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nü yüksek bir puanla kazandım. Edebiyat Fakültesi ve Coğrafya Bölümü'nün coğrafya ile ilgili kitap ve dergilerin bulunduğu kütüphaneleri vardı. Coğrafya Bölümü kütüphanesinde 1/25.000 ölçekli Türkiye topografya haritası ve harita çizimi için büyük masalar da bulunmaktaydı. Birinci sınıftan itibaren buralara gitmeye ve coğrafya dergilerini okumaya başladım. Öğrencilik yıllarımda, Coğrafya Bölümü'nde Fiziki Coğrafya sertifika notu yüksek 10 öğrenciye, Fen Fakültesi Jeoloji Bölümü'nde "Genel Jeoloji" ve Orman Fakültesinde "Toprak İlmi ve Ekoloji" sertifikası verilmekteydi. Orman Fakültesi'nden "Toprak İlmi ve Ekoloji Sertifikası" programına kayıt yaptırmaya hak kazandığımı öğrenince -Orman Fakültesi'nde okuyan lise sınıf arkadaşlarım da olduğu için- aşırı derecede sevindim. 1966-67 ders yılında Orman Ekolojisi, Toprak İlmi, Toprak Koruma, Yarıkurak Bölgelerde Orman Yetiştirme Problemleri ve Yakın Şark Ormancılığı derslerini geçerek Orman Fakültesi'nde "Toprak İlmi ve Ekoloji Sertifikası"nı aldım. Orman Fakültesi'nde öğrencilerin Türkiye'de en zor ders olarak tanımladığı Toprak Koruma dersini, havza amenajmanı, barajlarda sedimantasyon konusunda çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. Orhan Yamanlar vermekteydi. Bu dersi geçmek gerçekten çok zordu, çünkü önce 20 puanlık bir soru sorulurdu, cevap verenlere puan verilmez, vermeyenlerin 20 puanı silinirdi, ayrıca 70-80 adet sorudan bir yanlış cevap, iki doğru soruyu götürürdü. Toprak Koruma dersinin önemli bir bölümü, Coğrafya bölümünde okutulan Klimatoloji dersinde verilen bilgileri kapsadığı için ben kolayca geçtim.

Üniversitede öğrenci iken yaz aylarında fırsat buldukça araziden taş ve fosil toplardım, bunların bir bölümünü her zaman şükran ve rahmetle andığım, yetişmemde büyük katkısı olan Prof. Dr. İsmail Yalçınlar'a getirirdim. İsmail Bey, karakteristik taş ve fosil örneklerini kendi cam dolabında tanıtırdı. Öğrencilik yıllarımda coğrafyanın yanında orman fakültesi ve jeoloji kitap ve dergilerindeki makaleleri de okurdum. İsmail hocamı sık sık ziyaret ederdim. Bir ziyaretimde İsmail hocam *Strüktüral Morfoloji I* kitabının matbaadan gelen provalarını okuyor ve özel işaretler yapıyordu. "Hocam, elinizdeki nedir, yardım edebilir miyim?" dedim. Bunun üzerine memnuniyetle bana nasıl okuyup düzeltme yapacağımı anlattı. Provaları artık ben matbaaya götürüp getirmeye başladım, bu vesileyle matbaanın nasıl çalıştığı, kurşunla harflerin nasıl döküldüğü, klişenin nasıl yapıldığı gibi konularını öğrendim. Yine İsmail hocam, kitabın sonuna geniş bir Türkiye yerbilimleri bibliyografyasını koymak istiyordu. Ben de İstanbul Teknik Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi kütüphanelerindeki jeolojiyle ilgili tüm dergileri tarayarak yerbilimleri konusundaki tüm makalelerin künyesini çıkardım.

Kısaca, öğrencilik yıllarımda sürekli olarak Jeoloji Bölümü, Orman Fakültesi ve İsmail hocamın düzenlediği arazi çalışmalarına katılıyordum. Jeoloji Bölümü'nde Prof. Dr. Fuat Baykal'ın Historik Jeoloji derslerine devam ediyordum, çoğu hocalarımla odalarında görüşüyor, okuduğum makaleleriyle ilgili sorular soruyordum.

1969 yılında üniversitelerde boykotlardan dolayı, Haziran sınavları Eylül ayında yapıldı. Bu arada zaman zaman İsmail hocam doktora yapmam gerektiğini tavsiye ediyordu. Ben de sürekli İngilizce çalışıyordum. Ankara'ya giderek 1969 yılında kurulan Orman Bakanlığı bünyesindeki Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü'ne bir dilekçe vererek, istihdam edildiğim takdirde yapacağım işleri anlattım. Bir hafta sonra İstanbul'da verdiğim adrese gelen mektupta hemen Ankara'ya gelmem isteniyordu. Bana mektup yazan erozyon kontrolü müdürü her zaman rahmetle andığım, kendisini ülkesine adamış Mustafa Okutan Beyefendi, Kızılcahamam'da Havza Amenajmanı Etüt-Proje Grup Müdürlüğü kurduğunu, ancak bu grupta çalışacak bir jeomorfolog aradığını, gidip hemen işe başlamamı söyledi. Ben de doktora imtihanı için lisan çalıştığımı, imtihan sonunda işe başlayacağımı söyledim. 1970'in başında Kızılcahamam Etüt-Proje Grup Müdürlüğü'nde jeomorfolog unvanıyla göreve başladım. Çalışmaya başladığım ilk günden itibaren hiç acemilik çekmeden işe koyuldum. Sultandağları, Gediz havzasında Turgutlu-Salihli arası, Tosya Devrez çayı havzası, Osmancık, Çakıt Çayı havzası, Mut havzası, Muş havzası, Taşkent-Hadim arası olmak üzere ondan fazla havzanın jeoloji, toprak, arazi kullanma, arazi kabiliyet sınıfları haritalarını yaptım. İklim, hidrolojik zemin gruplarını dikkate alınarak saatlik maksimum yağışlardan, yüzeysel akıma geçen su miktarlarına göre sel derelerinin 10, 25, 50 ve 100 yılda bir vuku bulacak taşkın debilerini hesapladım. Tabir yerindeyse teknik seviyesi yüksek uygulamaya yönelik çalışmalarından dolayı Genel Müdürlüğün başuzmanlığına atandım.

Ormanda çalıştığım sırada ABD Toprak Muhafaza Servisi (Soil Conservation Service) ile irtibata geçtim. Bu servis istediğim kitapları bazen sandıkla gönderirdi. Benim yetişmemde bu servisin önemli katkısı olduğunu belirtmek isterim. Maaşımla ne kadar Türk Coğrafya, MTA, Ankara Dil-Tarih ve Coğrafya Araştırma, Jeoloji Kurumu dergileri ve Jeoloji bölümünün mecmuaları ve kitapları varsa hepsini aldım.

1973 yılında Kızılcahamam'da çalışırken doktoramı tamamladım. Ankara'da Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Enstitüsü'ne uğradım. Enstitü teknik elemanlarından sevgili ağabeyim Necati Uyar "Tohum transferi konusunda hocamız Suat Ürgenç'in hazırladığı haritalara göre yapılan tohum transferlerinden olumlu sonuç alamıyoruz, şu haritalara bir bakar mısın?" dedi. Haritaların kuzey ülkelerde sadece coğrafi enleme göre hazırlandığını, bunun ise Türkiye koşullarına uymadığını gördüm. Necati Bey'e, "Böyle bir bölgelendirme Türkiye'nin ekolojik koşullarına uygun değil" dedim. Necati Bey, "Sen bu haritaları yapar mısın?" dedi, ben de tabir yerindeyse cahil cesaretli olur kabilinden "evet" dedim. Öyleyse seni biz buraya alırız dediler. Ben de "beni size vermezler, ancak Kızılcahamam'daki grubun işleriyle birlikte yaparsam verirler" dedim. Sonuçta Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Enstitüsü'nde tohum transfer rejiyonlaması çalışmasına başladım. Zamanla bu çalışmalarımı üniversiteye geçtiğim yıllarda da ilerleterek ekosistem ayırımına

göre kızılçam, karaçam, sarıçam, sedir, kayın, ladin ve titrek kavak ormanlarının ekolojisi ve tohum transferi açısından bölgelere ayrılması adı altında Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü'nce İngilizceleriyle birlikte 7 adet kitap yayımlandı. Sonuç olarak 1970-1975 yılları arasında Orman Bakanlığı bünyesinde çalışmamın yetişmemde çok önemli payı oldu. Diyebilirim ki, orman teşkilatında çalışmasaydım, şu andaki bilimsel seviyeye kesinlikle ulaşamazdım ve orman teşkilatı da orman ekolojisi ve tohum transferi konusunda bu kadar ilerlemiş olmazdı. Halen Orman Bakanlığı'nın çeşitli birimleriyle araştırma projeleri yapmaya devam etmekteyim.

Hocam, mesleki çalışmalarınız arasında fiziki coğrafyanın bir alt disiplini olan jeomorfoloji konusunda çok sayıda eser verdiniz. Bu konuda "Türkiye Jeomorfolojisi'ne Giriş" adıyla bir kitabınız yayınlandı. İlk baskısı 1982 yılında, 3. baskısı ise 2017'de yapılan bu kitabın ortaya çıkışı hakkında bilgi verir misiniz?

Bildiğiniz gibi, kitap yazmak çok zor bir iştir, önce yazacağınız kitap hakkında derin bilgi sahibi olmanız, geniş bir kaynağa sahip olmanız ve bilimsel açıdan bir ihtiyacı karşılamanız gerekmektedir. Birinci soruda belirttiğim gibi fiziki coğrafyanın her konusunda rahatça ders verebileceğim ve kitap yazacak kadar bilgi birikimi ve kaynaklarım vardı. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü'ndeki öğrencilik yıllarımda okuduğumuz dersle ilgili hocalarımız muhakkak teksir (daktilo ile mumlu kâğıda yazılan sayfaların mürekkep sürülmüş silindirli bir makinede elle çevrilerek basılması, daha sonra bu sayfaların toplanmasıyla oluşturulan kitap ve rapor vs.) ve kitap verirlerdi. Bu nedenle ben de öğrencilere verdiğim dersle ilgili teksir, daha sonra fakültenin maddi imkânlarına göre bastırılmış kitap verirdim. *Denizaltı Jeolojisi ve Jeomorfolojisi, Toprak Coğrafyası, Türkiye Jeomorfolojisine Giriş* adlı kitaplarım ilkönce teksir baskı olarak basılmıştır. Rahmetli hocalarım İsmail Yalçınlar'ın *Strüktüral Jeomorfoloji I* ve *II* ile Sırrı Erinç'in *Jeomorfoloji I* ve *II* kitaplarında Türkiye jeomorfolojisine ait bilgiler vardı. Fakat Türkiye jeomorfolojisini konu alan ayrı bir kitap yoktu. Arazi araştırmalarına ve literatürlerden edindiğim bilgiler çerçevesinde *Türkiye Jeomorfolojisi* kitabını sürekli olarak geliştirdim ve 2017'de 3. baskısını çıkardım. Bir kitabın sürekli olarak güncel bilgilerle yenilenmesi için, kitabın bir ihtiyaca cevap vermesi, başta öğretim elemanları ve öğrencilerin okumasıyla kısa sürede tükenmesi ve yeni baskısının yapılması gereklidir.

Türkiye Jeomorfolojisi kitabının esas amacı, ülkemizin günümüz topografyasının nasıl şekillendiğinin jeomorfolojik birimlerle ortaya konulması ve bunun uygulamalı jeomorfolojideki yeri ve önemini belirtmesidir.

Jeomorfoloji konusuna uzun yıllar emek vermiş, yayın yapmış bir hocamız olarak, Türkiye'de jeomorfoloji çalışmaları hakkındaki görüşlerinizi almak isteriz. Türkiye'de geçmiş ile günümüz jeomorfoloji çalışmalarını mukayese

eder misiniz? Bu kapsamda Türkiye'de yapılan jeomorfoloji çalışmalarını dünya literatürüyle mukayese eder misiniz? Bir de buna ek olarak, ülkemizde jeomorfoloji çalışmaları nelere odaklanmalı, ne tür çalışmalar yapılmalı, bu konuda çalışanlara tavsiyeleriniz nedir?

Jeomorfoloji, gerek ülkemizde gerekse batı dünyasında hemen tüm coğrafyacıların araştırma yaptığı ana konu olmuş, çok sayıda kitap ve makale yazılmıştır. Ülkemizde ilk jeomorfoloji kitabı, Fransızca'dan Türkçeye hocam Ord. Prof. Ali Tanoğlu'nun tercüme çevirdiği E. Chaput tarafında yazılan ve 1947'de Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü'nün 11 No'lu neşriyatı olan *Türkiye'de Jeolojik ve Jeomorfojenik Tetkik Seyahatlari*'dir. ABD ve Fransa, Almanya ve Romanya'da jeomorfoloji konusunda çok sayıda yayın yapılmıştır. Romanya'da jeomorfoloji konusundaki çalışmalar o kadar ilerledi ki, Romanyalı coğrafyacılar Romanya'nın tamamını kapsayan 1/25.000 ölçekli jeomorfoloji haritası yapıtılar. Beşeri, fiziki ayırımı yapılmaksızın tüm hocalarımız da yaz aylarında gittikleri yerlerin jeomorfolojisi hakkında araştırma yapar ve arazi gözlemlerine dayanan makaleler yayınlarlardı. Ülkemizde çağdaş anlamda yazılan İ. Yalçınlar'ın *Strüktüral Morfoloji I* ve *II*, S. Erinç'in *Jeomorfoloji I* ve *II* kitaplarındaki ana kaynakların ABD ve Avrupa'da yapılan araştırma ve yayınları kapsadığı görülmektedir. Bu iki hocamızın kitaplarında ABD ve Avrupa'nın jeomorfolojisini öğrenmek mümkündür. Bununla ilgili ABD'de olan bir anımı da anlatmak isterim. 1992'de Washington'da yapılan 27'nci Dünya Coğrafya Kongresi'ne katıldığım sırada Appalachian (Appalaş) Dağları'nın eteklerinde bir arazi gezisi düzenlendi. Ben de arazide yapılan tartışmalara katıldım, buradaki karaçamların son buzul döneminden kalan relik topluluk olduğunu ve Appalaş Dağları'nın oluşumu ve jeomorfolojisi hakkında bilgi verdim. Bana hangi üniversitedensin diye bir soru soruldu, ben de kafadan atarak ismini tam hatırlamıyorum filan üniversitedeyim dedim, sonra düzeltip Türkiye'den geldiğimi söyledim. "O halde burayı nasıl biliyorsun?" dediler. Ben de "Hocalarımızın yazdığı kitaplardan biliyorum" cevabını verdim. O gün bütün masraflarımı, toplantının başkanlığını yapan ABD'li profesör karşıladı.

Türkiye'de jeomorfoloji konusunun ön plana alınması, ABD ve Avrupa'ya ayak uydurarak günümüz topografyasının şekillenmesinin ortaya konulması, jeolojik yapı ve iklimin topografya üzerindeki etkilerinin belirlenmesiydi. Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nün kurulmasından sonra fiziki coğrafya konularında uzmanlaşmış kişilere teknik eleman statüsünde jeomorfolog unvanı verilmesi, jeomorfolojinin daha fazla önem kazanmasına neden olmuştur. Esas jeomorfoloji temel bir araştırma alanı olup jeolojik yapının aydınlatılması, yerleşme, ulaşım, tarım, iklim, toprak, erozyon ve bitki çalışmalarının temelini teşkil etmektedir. Başlangıçta Türk coğrafyacıları, jeomorfolojinin ortam üzerindeki etkilerinden ziyade arazinin topografya görünümünü ön plana almaktaydılar. Türkiye'de fiziki coğrafya alanında en fazla yayın jeomorfoloji alanında yapılmıştır.

1960'lı yılların sonu ve 70'li yılların başlarından itibaren ülkemizde jeomorfolojiye yönelik çalışmalar hızla arttı. Maden Tetkik Arama (MTA), Karayolları (KGM), Devlet Meteoroloji İşleri (DMİ), Toprak Su ve Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü gibi kurum ve kuruluşlar jeomorfolog istihdam etmeye başladılar. Ulusal ve uluslararası alanda ses getiren çalışmalar da yapıldı. Ne var ki, uygulamalı jeomorfoloji çalışmaları, maalesef gerekli teknik bilgi eksikliğinden arazi kaynaklı güncel sorunlara gereken hassasiyet gösterilmediği için yeterince gelişme gösteremedi. 1964 yılında Jeomorfologlar Derneği kurulmuştu, epey faaliyette bulundu, dergi yayınladı, sempozyumlar yaptı, sonra faaliyetleri sona erdi. Birkaç yıl önce (2018) "Jeomorfoloji Derneği" diye yeni bir dernek kuruldu, çalışmalarına başladı. Atalay ve ekibi; ekoloji, ekosistem, mermer ocaklarının rehabilitasyonu, oyuntu oluşumu gibi konularda çalışmalarını sürdürmektedir.

Günümüzde çağdaş anlamda jeomorfoloji çalışmaları, çok ayrıntılı bir şekilde ele alınmakta, tüm süreçler formüllerle ifade edilmekte ve uygulamalı yanı ön plana çıkarılmaktadır. İklim, bitki örtüsü, toprak, erozyon, hidrografya, tarım, arazi sınıflandırması gibi birçok konunun araştırılmasında temel olarak veri ele alınmaktadır. Örneğin Stockholm Üniversitesi Fiziki Coğrafya Bölümü'nde "The Effects of Erosion-Control Structures and Gully Erosion on the Groundwater Dynamics Along the Kromrivier, Eastern Cape, South Africa" araştırmaya dayanan yayın yapılmıştır.

Ülkemiz, tüm jeolojik devirlere ait arazileri, tüm kayaları içermesi, tundra ve çöl topografyasının dışında tüm topografya şekillerini içermesi nedeniyle dünyada eşine rastlanılmayan bir ülkedir. Türkiye topografya-jeomorfolojisi, toprak oluşumundan bitki örtüsünün dağılışına, lokal iklim koşullarının belirlenmesi, arazi sınıflandırılması, taşkın ve erozyon kontrolü ile ağaçlandırmaya varıncaya kadar her konuda dikkate alınması gereken en önemli bilim dallarından biridir. Bu durumu bazı örneklerle açıklamaya çalışalım: Son yıllarda iklim çalışmalarında Sınır Tabakası İklimi (Boundary Layer Climate)'ne önem verilerek bakı, yükselti, dağların uzanışı gibi topografya özelliklerinin iklim koşullarında etkili olduğu, topografya dikkate alınmaksızın ve yükselti basamakları ve bakılara göre kurulacak istasyon elde edilen verilere göre lokal iklim şartlarının değerlendirilemeyeceği belirtilmektedir.

Ülkemizde herhangi bir sahanın jeomorfoloji özelliklerinin insan faaliyetleri üzerindeki etkisi, tarım, toprak oluşumu, yerleşme, göç ve arazi sınıflandırılması üzerindeki etkileri üzerinde yeterince durulmadığı görülmektedir. Örneğin yıllarca aşınım yüzeylerinin yaşları tartışıldı, ancak aşınım yüzeylerinin toprak oluşumu, tarım, yerleşme, arazi sınıflandırılması konuları üzerindeki etkilerine gereken önem verilmedi. Karst topografyasının ayrı bir ekolojik birim oluşturduğu, bunun toprak oluşumu, yerleşme, erozyon, arazi kullanımı, relik ve endemik bitkiler üzerindeki etkileri yeterince ele alınmadı. Jeomorfoloji çalışmalarında jeologların

verileri dikkate alınarak "Filan formasyon kıta çarpışmasıyla oluştu." gibi ifadeler kullanıldı, ancak bunun topografyanın şekillenmesindeki etkileri üzerinde yeterince durulmadı. Granit gibi sert, alüvyon, volkan tüfü gibi yumuşak olan ana materyallerin her birinin ayrı bir ekolojisi olduğu, bu ekoloji bilinmeksizin tarım ve ormancılık faaliyetlerinde verim ve planlanma, arazi kullanma, sediment verimi gibi hususların ortaya çıkarılamayacağı konusunda araştırmalar göz ardı edildi. Jeomorfoloji birimleri ayırt edilmeksizin arazi sınıflandırılması yapılamayacağı ve toprakların sınıflandırılamayacağı dikkate alınmadı. Coğrafya araştırmalarında Genel Müdürlük teşkilatının yaptığı arazi kullanımı ve toprak sınıfları hiçbir kritiğe ve incelenmeye tabi tutulmadan olduğu gibi tezlere ve kitaplara konuldu. Ancak son yıllarda Atalay ve ekibi, topografya, jeomorfoloji birimleri, ana materyal ve iklim faktörlerini dikkate alarak *Türkiye'nin Ekolojik Koşullarına Göre Arazi Kabiliyet Sınıflandırılması* ismiyle kitap halinde yayınlamıştır. Atalay ve arkadaşları "*Taşların Ekolojisiyle Topoğrafyanın Toprak Oluşumu, Tarım ve Ormancılık Açısından Önemi*" adlı bir araştırmayı da yayına hazırlamışlardır.

Hâlihazırdaki çoğu jeomorfoloji çalışmaları, çeşitli alanlarda müşahedelere ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) yöntemlerine dayalı olarak devam ettirilmektedir. CBS ile yapılan araştırmalarda kullanılan ölçütlerin bizzat arazi çalışmaları sonucu tespit edilmesi gerekmektedir. Örneğin yağış dağılışı haritalarında, yağışın her 100 metrede 54 milimetre arttığı esasına göre yapılması uygun değildir. Oysa yağış, yükseltiyle belli bir seviyeye kadar arttıktan sonra tekrar azalmaktadır. Erozyon ya da toprak kaybı araştırmalarında uluslararası katsayılar değil, araştırma sonucu elde edilecek ampirik katsayıların dikkate alınması gerekmektedir.

Hocam, sizi yurtdışından akademik unvan alan bir Türk coğrafyacı olarak biliyoruz. Bu unvanı kitaplarınızda da kullandınız. Yurt dışında size verilmiş unvan hakkında bilgi verir misiniz?

Avrupa'da 1500'lü yıllardan itibaren kurulan özellikle Latin üniversitelerince uluslararası alanda özgün araştırma ve işbirliği yaparak bilime hizmet eden bilim insanlarını onurlandırmak amacıyla "Professöris Honoris Causa" yani bilimin zirvesine ulaşmış, onun onurunu taşıyan anlamına gelen bir akademik unvan verilmektedir. Akademik bir kariyer olarak da kullanılan bu unvanın verilmesi için oluşturulan jüri, adayın özgeçmişinden başlayarak bilimsel araştırmalarını inceleyerek üniversite senatosuna bir rapor vermektedir. Bu rapor kabul edildikten sonra, komşu üniversitelerinde öğretim üyelerinin katıldığı bir tören düzenlenmekte, törende adayın özgeçmişi ve bilime yaptığı çalışmaları kapsayan konuşmanın ardından profesörlerden oluşan bir heyet tarafından rektörün imzasını taşıyan Latince yazılmış bir diploma ve hediyeler takdim edilmektedir. Bendeniz 1988'de Buca Eğitim Fakültesi'ne profesör olarak atandıktan sonra uluslararası çalışmalara ayrı bir önem vermeye başladım, Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü ile

Bükreş Üniversitesi Coğrafya Fakültesi ve Romanya Bilimler Akademisi Coğrafya Enstitüsü arasında akademik işbirliği yaptım ve bu bağlamda 2000-2013 yılları arasında Romanya-Türkiye arasında 5'i Türkiye'de 4'ü Romanya'da olmak üzere toplam 9 uluslararası toplantı ve bu toplantılarda sunulan bildirilerin basıldığı 9 dergi yayınlandı. 2014'te Dokuz Eylül Üniversitesi'nden emekli olmamın ardından bu akademik işbirliği maalesef yeterince yürütülemedi.

2001 yılında ilk Türkiye-Romanya coğrafya akademik işbirliği toplantısı İzmir'de yapıldı. Bu toplantıya Romanya'nın meşhur jeomorfoloji profesörlerinden Mihai Ielenicz ve Nicolae Popescu ve Dan Balteanu ile meslektaşları katıldı. İzmir ve çevresinde tartışmaya dayalı ayrıntılı bir arazi gezisi gerçekleştirdik. 2003'te bu kez Bükreş (Romanya)'te akademik toplantıya devam ettik. Bu sırada beni tanıyan jeomorfoloji alanında uzmanlaşmış profesörler, bana yeni bir akademik unvan verileceğini ima ettiler. Haziran başında Coğrafya Fakültesi ve çevre üniversiteden gelen öğretim üyelerinin eşlik ettiği bir tören düzenlendi. Bu törende beni ayrı bir masaya oturttular, ne olduğunun pek fazla farkına varmadan dekan Prof. Mihai Ielenicz tarafından benim akademik çalışmalarımı anlatan ve bu nedenle "professoris honoris causa" unvanı ve diplomasına verildiğini belirten bir konuşma yaptı. Ardından beş kişilik bir profesör jürisi tarafından özel akademik kıyafet giydirilerek diploma ile Romanya'nın meşhur coğrafyacısı olan Diploma de Excelenta "Simon Mehedinti" diploması ile Bükreş Üniversitesi'nin madalyası verildi. Davetiye gönderilmesine rağmen törene katılmayan Türkiye Bükreş Büyükelçiliği ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'na ateş püskürdüler. Bu toplantıda bana da söz verildi. Özetle, şahsıma verilen unvan, diploma ve yapılan törenin Romanya'nın bilime ne kadar önem verdiğinin bir yansıması olduğunu belirttim.

Fiziki coğrafya alanındaki çalışmalarıyla tanınan bir hoca olmanıza rağmen, bölgesel coğrafya alanında da yayın yaptınız. İki yazarlı olan Türkiye Bölgesel Coğrafyası isimli çalışmanızda, 7 coğrafi bölgeyi tek eser halinde ilk defa 1997 yılında yayınladınız. Daha sonra bu eserinizin birçok baskısı yapıldı. Başta coğrafya bölümü öğrencilerinin Türkiye coğrafi bölgeleri dersleri ve aynı zamanda coğrafi bölgeler hakkında bilgi edinmek isteyen herkes için çok önemli bir kaynak olan bu eser hakkında neler söylemek ister siniz?

Türkiye Bölgesel Coğrafyası (o zamanki adıyla Türkiye Mevzii Coğrafyası), hocam Ord. Prof. Dr. Besim Darkot tarafından her bölge için çıkarılan teksirleriyle okutulmaktaydı. Bu teksirlerle bölgesel coğrafya dersleri, Atatürk ve Ege Üniversitesi coğrafya bölümlerinde Prof. Necdet Sözer tarafından verilmekteydi. 1981 yılında atandığım Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde hem dekan yardımcısı hem de yayın komisyonu başkanlığı yapıyordum. Yayın komisyonunda Darkot hocamızın ders teksirlerini tekrar bastırılıp öğrencilere dağıtılmasına karar verdik, ancak Prof. Metin Tuncel'den de yazılı izin alınması istendi. Bunun

üzerine konuyu Erciyes Üniversitesi Rektörü olan hocam Prof. Metin Tuncel'e ilettim. Metin Bey bana, "Ege ve Marmara bölgelerini Darkot hocamla birlikte çıkardık, diğer bölgeleri de ben çıkaracağım" diyerek böyle bir müsaadenin verilmeyeceğini söyledi. Aradan yıllar geçti, Metin Bey hocam diğer bölgeleri kitap haline getirmedi. İnkılâp Kitapevi'nin sahibi Nazar Fikri Bey bana "Hocam bir Türkiye Bölgesel Coğrafyası kitabı yazar mısın?" dedi. Aziz dostum Prof. Dr. Kenan Mortan da öteden beri bana böyle bir kitap yazalım deyip duruyordu. Nihayet ilk baskısı 1997 olmak üzere, Vatan Gazetesi'nin de promosyon olarak okurlarına kupon karşılığı dağıttığı baskı dahil 2017 itibariyle 8. baskısı yapıldı. Kısaca kuşe kâğıda yapılan mükemmel baskı kalitesi, resim, şekil ve haritalarıyla yayın hayatına giren *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, kitaplarım arasında en fazla atıf alan 4. kitap haline geldi.

Eserleriniz arasında bir de sözlük var; "Doğa Bilimleri Sözlüğü". İlk baskısı 2004, ikinci baskısı 2013 yılında yapılan bu eser hakkında bir değerlendirmenizi almak isteriz.

Dünyanın birçok ülkesinde her meslek dalında çıkarılan teknik sözlükler bulunmaktadır. Bizde de Reşat İzbırak ve Sami Öngör hocalarımızın coğrafya terimleri sözlüklerinin hem baskısı tükenmişti hem de yeni gelişmelere cevap veremiyordu. Bu açığı kısmen olsun kapatmak ve coğrafya ve yakın bilim dalları olan jeoloji, ekoloji, ekosistem, orman, kısmen biyolojinin güncel terimleri, İngilizceleriyle birlikte dikkate alınarak çok sayıda şekille desteklenmiş bir sözlük çıkardım. Uluslararası alanda çıkarılan en kapsamlı sözlükler arasında olduğu kanısındayım.

Öte yandan coğrafyanın önemli konuları arasında yer alan ders ve disiplinlerle ilgili *Uygulamalı Klimatoloji, Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası, Toprak Oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası, Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri* ve *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası* adlı kitaplar da yazdım. Bu kitaplar, coğrafyacılar yanında orman, toprak ve botanikçilerin de başvuru kitapları arasında bulunmaktadır. Bazı önemli toplantılarda bazı botanikçi profesörler şu ifadeyi kullanmıştır, "Biz vejetasyonu ve vejetasyon coğrafyasını Atalay'dan öğrendik." Orman Fakültesi'ndeki çok sevdiğim hocalarımdan olan rahmetli Prof. Dr. Necmettin Çepel, *Ekosistem Ekolojisi ve Coğrafyası* kitabı için bana yazdığı mektupta "İbrahim, kardeşim bu kitabı bir insan yazamaz, nasıl yazdın, ismini de uygun vermişsin, seni kutluyorum…" ifadesini kullanmıştır. *Türkiye'nin Ekolojik Bölgeleri;* bölgesel planlama, tarım, toprak, ağaçlandırmada tür seçimi, ormanların sınıflandırılması gibi birçok hususa ışık tutan ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde okutulan kitaplar arasındadır.

Türkiye'deki coğrafyacıların diğer ülkelerdeki meslektaşları ile ilişkileri hakkında bir değerlendirme yapar mısınız?

Coğrafyacı meslektaşlarımızdan çok azının diğer ülkelerdeki meslektaşlarıyla ilişkisi bulunmakta ve ortak bazı çalışmalar yapmaktadırlar. Esasen diğer ülkelerdeki coğrafyacı dâhil yakın bilim insanlarıyla ilişki kurmanın başında iyi bir lisan, özellikle İngilizce'yi bilmesi, atılgan, gözü pek, sıhhatinin iyi olması, uluslararası alanda kabul görecek araştırmalarının olması ve maddi yönden de destek bulması gereklidir. Bu şartların hepsinin bir akademisyende olması da çok zordur. Şahsen neredeyse dünyanın dört bir tarafından yapılan uluslararası ölçüde kast, toprak, arazi degradasyonu-çölleşme, jeomorfoloji, paleocoğrafya seminer, sempozyum ve coğrafya kongrelerine katılmamın Allah'ın bana verdiği bir lütuf olarak kabullenmekteyim.

1998 yılından itibaren İtalya, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan, Fransa, ABD, Hollanda, Çekya, İsveç, İspanya, Slovenya, Macaristan, Polonya, İran, Hindistan, Kırgızistan, Kazakistan, Malezya, Güney Kore, Çin, Mısır, Güney Afrika, Tanzanya, Fas, Tunus, Birleşik Arap Emirlikleri, Ürdün, Senegal, ABD, Meksika, Bolivya, Avustralya, Vietnam, Azor adalarında yapılan uluslararası toplantılara katılarak bildiriler sundum. Toplantıya katıldığı ülkeye hem gidiş hem de gelişte birkaç ülkeyi gezmek suretiyle, neredeyse dünyada gitmediğim ülke kalmadı. Bu gezilerim sırasında çok kişiyle tanışma imkânı buldum. Bir mesleğin gelişmesi için uluslararası entegrasyonun sağlanması ve uluslararası toplantıların yapılmasının gerekli olduğu kanısına vardım, Bu amaç doğrultusunda 2007, 2010, 2013 ve 2016'da Kemer (Antalya)'de Prof. Recep Efe başta olmak üzere Dokuz Eylül Buca Eğitim Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi Coğrafya bölümleri öğretim elemanlarının özverili destek ve yardımlarıyla, devletimizin maddi katkısı olmaksızın GEOMED adlı uluslararası Coğrafya Sempozyumu'nu düzenlemiş bulunmaktayım. Her sempozyum sırasında ve sonrasında arazi gezileri yapıldı. Her toplantı sonunda sunulan bildirilerin bir bölümü Procedings'de, bir bölümü indeksli dergilerde, bir bölümü de Birleşik Krallık Cambridge Scholars Publising'de kitap halinde yayınlandı. 2016 açılış konuşmamda belirttiğin gibi, GEOMED sempozyumlarında sunulan bildirilerle yapılan yayınların toplamı 1000'i aştı.

Ülkemizdeki coğrafya araştırmalarının güncel politika oluşturma süreçlerine yansıması hakkında fikrinizi almak isteriz? Coğrafya alanında yapılan çalışmaların toplum hayatında yeterince karşılık bulmayışında sorun nerede; bu konuda neler söylemek istersiniz?

Bu soruya geçmeden önce coğrafya hakkında temel bilgiler verelim: Coğrafya doğal ortamı, doğal ortamla insan arasındaki ilişkileri inceleyen bir bilim dalıdır. Dünyada hiçbir bilim dalının bu kadar geniş bir ilgi alanı ve yelpazesi yoktur. Doğal ortamın incelenmesinde topografya (yükselti, bakı, arazinin engebelileşme durumu vb), jeolojik yapıyı oluşturan taşlar, iklim, toprak ve bitkiyi ele alır. Bunların doğal ortam üzerindeki etkileri ayrı ayrı belirtilir. Bu öğeleri biraz daha

açalım: Topografya faktörleri içerisinde eğim, yükselti, dağların uzanışı vb. iklim elemanlarının güneş radyasyon, sıcaklık ve yağışın dağılışını genel ve yerel ölçüde değişmesini etkilemektedir. Buna bağlı olarak engebeli bir topografyada toprak oluşum şartları, bitki örtüsünün dağılışı bakı, yükselti ve dağlarının uzanışına göre önemli ölçüde değişmektedir. İklim elemanlarından sıcaklık ve yağış, yerel ve küresel ölçüde toprakların oluşumu ve bitki örtüsünün dağılışına damgasını vurmaktadır. Taşların mineralojik yapıları ve fiziksel ve kimyasal bileşimleri, ayrışma durumuna göre açığa çıkan bitki besin maddeleri, orman ağaçları dâhil bitkilerin ve tarım ürünlerinin yetişmesi ve yerel dağılışında etkili olmaktadır. Her taşın fiziksel ve kimyasal özelliklerine göre ayrı bir ekolojisi vardır. Örneğin granit, gnays, mikaşist ayrıştığında besin elementlerince fakir, ancak hava ve su dolaşımı iyi olan ve bitki köklerinin derinlere doğru ilerlemesini sağlayan kumlu toprakların oluşumuna neden olmaktadır. İklim koşullarına göre sarıçam, fıstıkçamı, üzüm asması ve patates en verimli şekilde bu kayalar üzerindeki topraklarda yetişmektedir. En verimli toprakları oluşturan bazaltlar, koyu renkli olmaları nedeniyle de güneş radyasyonunu en fazla emerek lokal ölçüde sıcak ve buharlaşmanın fazla olduğu yerlere denk gelmektedir.

Burada karstik arazilerde toprak oluşumu ile ilgili bir anımı da anlatmak isterim. 1996 yılında Çukurova Üniversitesi Toprak Bölümü'nce Adana'da bir uluslararası toprak sempozyumu düzenlendi. Toprak ilminin ilk kurucuları arasında da olan İsrailli Prof. Yaalon'un da katıldığı sempozyumda karstlaşma ve karstik alanlarda kırmızı Akdeniz topraklarının oluşumuyla ilgili bir bildiri verdim. Tanışmam sırasında Yaalon'un sempozyumda verilen "bildiri özetleri" kitabındaki makalemin kırmızı kalemle adeta domates tarlasına çevrildiğini gördüm. Bildirimi sunmam sırasında, kısaca karstik arazilerdeki kırmızı Akdeniz topraklarının oluşumunun Mesozoyik sonundan itibaren başladığını, bu nedenle paleosol özellikte olmasının ağır bastığını, başta Fransız pedologları da olmak üzere kireçtaşı çatlakları arasındaki toprakların yüzeyde oluşan toprakların taşınmasıyla ilgili olmadığını belirttim. Bildirinin tartışılması sırasında Yaalon bazen ağır ifadeler kullanarak beni aşırı olarak eleştirdi. Uzun süren tartışmada slaytlar göstererek karst ekolojisi bilinmeden karstik sahalardaki toprakların oluşumu hakkında yeterli bilgi verilemeyeceğini, tabakalar arasında bulunan toprakların üstten taşınan topraklarla ilgili olmadığını, Toros dağlarındaki boksitlerin kireçtaşının kimyasal çözünmesiyle oluştuğunu ve kırmızı Akdeniz topraklarındaki eoliyan malzemelerin buzul döneminde Sahra ve Suriye çölünden rüzgarlarla geldiğini vurguladım. Sonuçta Yaalon biraz düşündükten sonra "Atalay sen haklısın, belirttiğin hususları maalesef biz düşünemedik" dedi. Bu sempozyumda sunduğum bildiri, Yaalon'un ısrarlı isteği ve Prof. A. Mermut'un yardımlarıyla "İ. Atalay, 1997, *Red Mediterranean soils in some karstic regions of Taurus Mountains, Turkey*. CATENA, Volume 28, Issues 3–4, February 1997, p. 247-260" künyesi ile yayınlandı. Çok sayıda atıf alan bu makalemdeki şekiller, önemli toprak kitaplarında da yayımlandı.

Kireçtaşı, içerisindeki kil miktarına göre farklı ortamlar oluşturmaktadır. Kil miktarı az ve çatlaklı yapıya sahip kireçtaşlarının eğimli kesimlerinde toprak yüzeyde değil, suyun tutulduğu çatlaklar ve tabakalar arasında gelişmekte ve killi toprak oluşturmaktadır. Çatlaklardaki topraklara düşen tohumlar, kolayca çimlenerek, suyun sızmasına paralel olarak çatlaklar boyunca derinlere doğru kök geliştirmektedir. Bu özelliği ile doğal yoldan en iyi gençleşen en verimli ormanlar, kireçtaşları üzerinde bulunmaktadır. Taşların ayrışma durumuna göre açığa çıkan bitki besin maddeleri, katyon değişme kapasitesini etkileyerek tarım ve ormanların verimi üzerinde etkili olmaktadır. Örneğin ayrışmamış ya da ayrışmanın başlangıç safhasında olan serpantinler, hem bitki besin maddeleri yönünden çok fakir olması hem de özellikle ağaçların kök gelişmesini engellediğinden fakir bitki örtüsüne sahiptir. Buna karşın ayrışmış serpantinlerde bol miktarda bitki besin maddesi açığa çıktığından lezzetli sebze ve meyveler ile keresteki en kıymetli ormanların yetişmesini sağlamaktadır. Ülkemiz gibi her jeolojik devre ait çeşitli taşlar, toprakların oluşumu yönünden ayrı bir öneme sahiptir. Başka bir anlatımla taşların fiziksel ve kimyasal özelliklerinin ayrışma, dolayısıyla toprak oluşumu üzerindeki etkileri bilinmeden gerçekçi arazi sınıflandırılması, tarım ve ormancılık faaliyetlerinin yapılması ve planlanması mümkün değildir.

Topografya şekillerinin oluşum özellikleri ve bunların birimlere ayrılmasını konu alan jeomorfoloji, bir bölge ya da ülkenin ana omurgasını ortaya koymaktadır. Litoloji, tabakaların yapısı ve eğim durumu ile aşınma ve birikme şekillerine bağlı olarak oluşan havza şekilleri ve jeomorfoloji birimleri; toprak oluşumu, arazi sınıflandırılması ve planlaması, kütle hareketleri, taşkınların debi ve süresini etkilemektedir. Örneğin eğimli sahalarda iklim etkisi altında oluşan topraklar aşınım düzlükleri üzerinde bulunmaktadır. Birikinti konileri ile yamaç depoları, tarıma uygun olmayan V. sınıf arazilerin yayılış alanına tekabül etmektedir. Alüvyal sahalarda terk edilmiş yataklar ve artbataklık depoları killi bünyede çoğunlukla hidromorfik toprakların olduğu sahalardır.

Bitki ekolojisi ve bitkilerin dağılışı tamamen coğrafyanın ilgi alanı içerisindedir. İklim elemanları bilinmeksizin bitkilerin vejetasyon döneminden prodüktivitesine kadar olan gelişim süreçlerini açıklamak çok zordur. Topografyada yükselti ve bakı şartları, lokal çukurluklar vs. ortaya konulmadan bitki örtüsünün dağılışı, paleocoğrafya şartları bilinmeden relik ve endemik bitkilerin yayılışını belirtmek mümkün değildir. "Filan yerde filan topluluk ya da ağaç vardır" yerine neden o ağaç ya da topluluğun orada olduğunu belirtmek lazımdır. Halen en fazla araştırma yapılan jeomorfoloji alanında çoğunlukla tasvire dayalı açıklamalar öne planda olmaktadır. Jeomorfoloji birimlerinin doğal ortam üzerindeki etkilerinden yeterince bahsedilmemektedir. Meslektaşlarımızın çoğu toprak konusunda araştırma yapma yerine arazideki gerçek durumu genellikle yansıtmayan Topraksu Genel Müdürlüğü teşkilatının yaptığı toprak ve erozyon haritaları ile arazi kabiliyet sınıfları kullanılmaktadır. Mesela, Burdur civarında çıplak marnlı

arazi, kahverengi orman toprağının yayılış sahası olarak belirtilmiştir. Aynı yerde hem kireçli hem de kireçsiz orman toprağından söz edilmesi, iklimin toprak üzerindeki etkisinin göz ardı edilmesine dayanmaktadır. Başka bir ifadeyle bir yerde bu iki toprak tipinin bir arada bulunması mümkün değildir. Eğer iklim yağışlı ise kireçsiz orman toprağı vardır. Esasen Topraksu Genel Müdürlüğü'nün çalışma alanı herhangi bir yerdeki iklimi analiz etmek ve iklimin arazi ve toprak sınıflandırması üzerindeki etkisini belirtmek değildir. Bu iş coğrafyacılara aittir. Yine Topraksu'nun Türkiye ölçüsündeki arazi sınıflandırmasında Rize hariç her ilde I. sınıf arazi varlığından bahsedilmektedir. Bunun anlamı, Çukurova'daki gibi bir yılda en az üç kez ürünün alındığı toprak ya da arazilerin Erzurum, Kars ve Konya illerinde de olduğudur. Türkiye'nin ekolojik şartlarına göre yaptığımız arazi kabiliyet sınıflandırılmasında I. sınıf araziler, Çukurova'dan başlayarak Küçük Menderes grabenine kadar olan Akdeniz iklim bölgesindeki drenaj iyi arazileri kapsamaktadır. İç Anadolu'daki kuru tarım alanları IV. sınıfa, sulu tarım alanları da III. sınıfa alınmıştır. Kıyı bölgelerinde 1500 m, Doğu Anadolu'da 1800 m'nin üzerindeki topraklı düzlük alanlar iklimin sınırlandırıcı etkilerinden dolayı tarım dışına dahil edilmiştir.

Jeomorfoloji araştırmalarında litolojinin fiziksel ve kimyasal özellikleri, topografyayı şekillendirmesindeki etkileri ve jeomorfoloji evrimi bir tarafa bırakılarak jeolojik harita ve yayınlardaki gibi arazileri yaşlarına göre sınıflandırmak jeomorfolojinin esas amacı dışındadır.

Sonuç olarak fiziki coğrafyanın kapsamına giren topografya, iklim, ana materyal, toprak ve bitki konuları bir bütün halinde ortamı araştıran ekolojinin esasıdır. Bu nedenle iyi yetişmiş bir coğrafyacı aynı zamanda iyi bir ekologdur. Yeter ki, araştırma konusu, laboratuar verilerine dayanarak istatistikî değerlendirmeler yapılarak aydınlatılsın.

Beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini de bir bölge ya da sahanın fiziki coğrafya özellikleriyle yakinen ilgilidir. Özellikle kırsal kesimlerde nüfus dağılışını, tarım arazilerinin varlığı ve topografya durumu; tarımı, toprak ve iklim koşulları ile ulaşım vb. belirlemektedir. Beşeri ve ekonomik coğrafya konularına vukuf olunmadan fiziki coğrafya araştırmaları yapılabilir, ancak fiziki coğrafya konusunda gerekli bilgiler, bulgular ortaya konulmadan beşeri ve ekonomik coğrafya konuları tabir uygun ise havada kalır.

Fiziki coğrafyanın ilgi alanına giren konular yeterince değerlendirilmeden toprak, tarım, orman ve bitki ekolojisi, sosyolojisi ve süksesyonu, erozyonla mücadele, çölleşmeyi kapsayan arazi degradasyonu, iklim değişmelerinin doğal ortam ve insan üzerinde göstereceği etkiler gibi konuların araştırılmasında gerçek sonuç ortaya çıkmamaktadır.

Ülkemiz doğal özellikleri nedeniyle jeoloji, tundra ve ekvatoral bölgeler dışında tüm iklim koşullarının hüküm sürdüğü bölgelere ait jeomorfoloji ve topografya,

bitki, toprak özelliklerine sahip bir laboratuar durumundadır. Karstlaşma ve karstik konular yönünden dünyanın en zengin olan ülkemizde maalesef karst araştırma merkezi kurulmamıştır. Buna karşın karstik şekiller yönünden ülkemiz kadar zengin olmayan Slovenya'nın Postajna kentinde sürekli yayın yapan uluslararası karst araştırma merkezi kurulmuştur.

Coğrafya geniş kapsamlı araştırma yapması nedeniyle Prof. Dr. Celal Şengör'ün de belirttiği gibi bilimlerin kraliçesi unvanına layık görülmüştür. Fatih Altaylı'nın "Teketek" programı kapsamında 2019 yılında yaptığı programa Celal Şengör ve Nüzhet Dalfes'le birlikte iki coğrafyacı da katıldı. Bu programda Şengör bir jeolog olarak coğrafyanın ne kadar önemli olduğunu vurgularken iki coğrafyacı adeta figüran konumunda kaldı. Celal Şengör'ün açıklamaları üzerine Eskişehir'den bir öğrencinin "Coğrafya bu kadar önemliymiş bana coğrafya konusunda kitap tavsiye eder misiniz?" mealindeki sorusuna orada bulunan coğrafyacıların "Türkiye coğrafyasıyla ilgili Türkçe kitap yoktur" mealinde bir cevabın verilmesi, coğrafya konusunda düştüğümüz durumun vahametini yansıtmaktadır. Yayınlarını incelediğim bu coğrafyacılardan birinin gerçekten Türkiye coğrafyasıyla uzaktan yakından ilgisi olmadığını anlamış bulunuyorum.

Herhangi bir ülkenin coğrafi konumu; o ülkenin jeopolitik, jeostrateji, askeri, ekonomik, eğitim-öğretim ve nüfus konularının planlanması ve yürürlüğe konulması açısından fevkalade önemlidir. Jeopolitik ve jeostrateji konularında yapılan bir hatadan geri dönüşün imkânsız denecek derecede zor olduğu bilinmelidir. Nitekim tarihi olaylar ve bulunduğumuz coğrafya dolayısıyla karşı karşıya olduğumuz günümüzdeki siyasi-ekonomik gelişmeler bunu doğrulamaktadır. Karar vericiler sadece güncel olayları değil, gelecekte oluşacak siyasi, ekonomik ve askeri gelişmeleri de dikkate almalıdır. Karşı karşıya kaldığımız bazı olumsuzluklarda jeopolitik ve jeostratejik konulara yeterine önem vermememiz, ülkemizin konumu gereği sadece Genel Kurmay bünyesinde değil üniversite çatısı altında bir jeopolitik-jeostratejik araştırma enstitüsü kurmamamızın da payı bulunmaktadır. 8 yıl süren İran-Irak savaşında coğrafya ve jeopolitiğin önemini anlayan İranlılar, benim de katıldığım bir uluslararası toplantı düzenleyerek gerekli görüş alışverişi sonucu "Institute of Historical, Geographical, Geopolitical, and Strategic Studies of the Persian Gulf" isimli bir enstitü kurmuştur.

Yurtdışındaki coğrafya ile ilgili bölüm ve fakültelerinde toprak, karst, doğal ekosistemler, sürdürülebilir kalkınma, kütle hareketleri, iklim değişmeleri, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), arazi kullanımı, uluslararası göçler, yerleşme ve kent planlaması, yoksullukla mücadele, tıbbi coğrafya, jeopolitik, jeostrateji gibi doğa ve beşeri bilimlerini kapsamında çok sayıda araştırma ve yayın yapılmaktadır. Komşu bilim dallarındaki toplantılarda da coğrafyacılar etkin rol almaktadır. Rusya Federasyonu'nda diplomatlar Coğrafya Fakültelerinin Siyasi Coğrafya Bölümü'nde yetiştirilmektedir.

Ülkemizde maalesef uluslararası alanda ses getiren az sayıda coğrafyacı bulunmaktadır. Beşeri-ekonomik coğrafya konularında uluslararası alandaki varlığımız yeterli seviyenin çok altındadır.

Son yıllarda neredeyse yeni kurulan her üniversitedeki fen-edebiyat fakülteleri bünyesinde çoğunlukla doktorasını yeni tamamlamış iki-üç tane doktor öğretim üyesinin istihdam edilmesiyle bir coğrafya bölümü açılmaktadır. Bu coğrafya bölümlerinde çağdaş anlamda eğitim ve öğretimin yapıldığını belirtmek mümkün değildir. Karar vericilerin yaptığı iş, eğitim-öğretim kalitesini göz ardı ederek üniversite öğrencisinin sayısını artırmaktır.

Ülkemizde coğrafyanın çağdaş standartlara ulaşması ve uluslararası alanda coğrafi araştırma ve yayınları artırmamız için;

a. Coğrafya bölümlerinin Edebiyat, Fen-Edebiyat fakülteleri bünyesinden ayrılarak Coğrafi Bilimler adı altında bir fakülte haline dönüştürülmesi,
b. Ülkemizin sorunlarının ele alan araştırmaların yapılması ve derslerin konulması,
c. Türk Coğrafya Kurumu'nun daha etkin olarak çalışması,
d. Orta dereceli okullarda coğrafya dersini azaltmak ve bilgi seviyesi ve baskı kalitesi düşük ders kitapları yerine, kapsamlı doğa bilinci ve yurt sevgisini aşılayıcı coğrafya konularına önem verilmesi,
e. Türkiye'nin güncel sorunlarını kapsayan araştırmaların yapılması şarttır.

Şu husus unutulmamalıdır ki, karar vericilerin ve toplumun ihtiyaçlarına, dertlerine mehlem olucu ne kadar iş yaparsanız, o kadar etkin olabilirsiniz.

Sonuç olarak coğrafya, doğa bilinci, tarih ve yurt sevgisini aşılayan en önemli bilim dalları arasındadır. Hal böyle iken tarih de dâhil coğrafya eğitim-öğretiminin ayrı fakültelerde yapılmasının ulusal çıkarlarımız korunması ve uluslararası alanda bilimsel yönden rekabet etmesi açısından şart olduğu kanısındayım.

Çok teşekkürler hocam.

Q.B.F.F.S.

NOS, MAGNIFICUS RECTOR ET ILLUSTRIS SENATUS
UNIVERSITATIS STUDIORUM BUCURESTIENSIS
AD OMNIUM, QUIBUS EXPEDIT, NOSTRAM NOTITIAM FUTURAM
PRAESENTIUM TENORE CONSTITUIMUS CONFIRMAMUSQUE

DOMINUM

Ibrahim ATALAY

IN DIGNITATEM

Professoris Honoris Causa

HUIUS BUCURESTIENSIS UNIVERSITATIS

HODIE MAXIMO OMNIUM CONSENSU ADLECTUM ESSE.

IN CUIUS REI MEMORIAM HUC DIPLOMA RECIPIENDUM
CONSCRIBENDUMQUE IUSSIMUS ATQUE MANDAVIMUS.

MAGNIFICUS RECTOR

Datum Bucurestii
a. d. XVI Kalendas Iulias
anno MMIII°

Ioannes Mihailescu
Professor Ordinarius

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 215-254

Türkiye'de Coğrafya Literatürünün Gelişmesinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nün Rolü ve Önemi

Ali Özçağlar*

Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifleriyle başkent Ankara'da 83 yıl önce kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin bünyesinde yer alan coğrafya bölümünün Türkiye'de coğrafya biliminin ve coğrafya literatürünün gelişmesindeki rolü ve önemi bu makalede tarihsel sürece bağlı kalınarak genel hatlarıyla ele alınacaktır.

Kuruluş ve Yapılanma Dönemi (1935-1960)

Bu dönem, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin ve bünyesinde yer alan Coğrafya Enstitüsü'nün kuruluş ve yapılanma dönemini ve bu dönemde görev alan akademisyenlerin bilimsel faaliyetlerini ve yayınlarını kapsamaktadır.

Cumhuriyetle birlikte Türk tarihinin, Türk dilinin, Türk kültürünün ve coğrafyasının araştırılarak özellikle bilimsel çalışmalara konu edilmesi Atatürk tarafından ileri sürülmüştür. Bu amaçla 1931'de Türk Tarihi Kurumu, 1932'de Türk Dil Kurumu kurulmuş, daha sonra bu kurumlara akademik yönden destek verecek bir fakültenin kurulması gündeme gelmiştir. Bu fakülte, batıdaki örnekleri gibi bir edebiyat fakültesi olmak yerine adında açıkça görüldüğü üzere, *dil, tarih ve coğrafya* vurgusu ile tasarlanmıştır. Bir taraftan Türk dilini, tarihini, kültürünü ve coğrafyasını bilgi metodu ile araştırıp incelemek, diğer taraftan orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, cumhuriyetimizle simgeleşmiş bir bilim merkezidir. Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat adını verdiği ve *"Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir."* sözüyle

* Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü. ali.ozcaglar@ankara.edu.tr, Orcid: 0000-0002-3001-9234.

Geliş/Received: 31.05.2018 • Kabul/Accepted: 01.12.2018 • Tanıtım ve Değerlendirme Makalesi

taçlandırdığı Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 14 Haziran 1935'te kabul edilen 2795 sayılı kanunla kurulmuş ve 09 Ocak 1936 tarihinde eğitim-öğretime başlamıştır. DTCF'nin ilk binası şimdiki Küçük Tiyatro'nun bulunduğu Evkaf Apartmanı idi. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin şimdiki binası, ünlü Alman mimar Bruno J.F. Taut tarafından 1937-1938 yıllarında projelendirilerek inşa edilmiş ve 1940 Kasım ayında öğretime açılmıştır.

DTCF Coğrafya Enstitüsü'nün Yapılanma Döneminde Görev Alanlar:

Adı Soyadı	DTCF'de Göreve başlama	DTCF'den Ayrılışı
Herbert Louis	1935	1943
Cemal Arif Alagöz	1935	1972
Danyal Bediz	1935	1978
Ahmet Niyazi Çıtakoğlu	1936	1946
Reşat İzbırak	1939	1998
Ferruh Ali Sanır	1940	1950
Cevat Rüştü Gürsoy	1940	1985
McCallien	1944	1950

Fakülte bünyesinde yer alan "Coğrafya Enstitüsü" Almanya'dan davet edilen Prof. Dr. Herbert Louis'in öncülüğünde kurulmuştur. Herbert Louis, imkânsızlıklara rağmen büyük özveriyle çalışarak coğrafya enstitüsünü bir laboratuvar haline getirmiş, kendisi fiziki coğrafya alanında (özellikle jeomorfoloji) uzman olmasına rağmen beşeri coğrafyaya ve bölgesel coğrafyaya da büyük ilgi göstermiş ve Türkiye'de yaptığı çok yönlü coğrafi araştırmalarla dikkat çekmiştir. Bu değerli bilim adamı Türkiye'de bulunduğu süre içinde (1936-1943) bölümdeki meslektaşlarını yönlendirmiş ve çok değerli coğrafyacıların yetişmesini sağlamıştır. H. Louis zorlu bir çalışma temposu izleyerek öncelikle kendinden sonra bölümü teslim edeceği öğretim üyelerini yetiştirmiştir. Bu bağlamda Cemal Arif Alagöz, Fransız ekolünde bölgesel coğrafya, Niyazi Çıtakoğlu, Alman ekolünde jeomorfoloji, Danyal Bediz, Alman ekolünde beşeri ve ekonomik coğrafya alanında uzmanlaştılar. Böylece DTCF Coğrafya Bölümü'ndeki bilim adamları ve araştırıcılar coğrafyanın uygulamalı bir bilim olduğu görüşünde birleşerek Fransız-Alman ekolünün karışımında eğitim öğretim yapmaya başlamışlar ve ilk olarak 1942'de yayın hayatına başlayan *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*'nde makaleler yayınlamışlardır.[1] 2017 yılında 57.

1 Herbert Louis, "Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsünün Öğretim Gezileri", *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1942, c.1, sy. 1, s. 91-98.

Cilt, 2. sayısının yayınlandığı *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*'nde Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarının da yazıları yer almaktadır.[2]

DTCF Coğrafya Bölümü'nün kurucusu olan H. Louis, 12.3.1900 tarihinde Almanya'nın Berlin şehrinde doğmuştur. Berlin Üniversitesi Fen Fakültesi'nde Coğrafya, Jeoloji ve Fizik tahsil ederek mezun olduktan sonra aynı üniversitede 1925 senesinde doktora, 1930 senesinde habiltasyon yapmış ve 12 Ağustos 1935 tarihinde Berlin Üniversitesi Coğrafya Profesörlüğüne tayin edilmiştir. Aynı senenin kasım ayında, Maarif Vekâleti tarafından Ankara'ya davet edilerek yeni açılmakta olan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Coğrafya Profesörlüğü ile görevlendirilmiştir. 8 sene devamlı olarak fakültede öğretim ve araştırma faaliyetinde bulunan Prof. Dr. Herbert Louis, 1943 senesinde Almanya'nın Kolonya Üniversitesi Coğrafya Ordinaryüslüğüne tayin edilerek memleketimizden ayrılmıştır. 10 sene kadar bu vazifede kaldıktan sonra 1952 senesinde Münih Üniversitesi Coğrafya Ordinaryüslüğüne nakledilmiştir. Yukarıda kısaca anlatılan meslek hayatı esnasında Louis, memleketi olan Almanya haricinde başta Türkiye olmak üzere dünyanın muhtelif memleketlerinde, Britanya Adaları'nda, Balkan Yarımadası'nda, Doğu ve Güneydoğu Asya'da, Doğu Afrika'da ve Kuzey Amerika'da araştırma gezileri yapmış, muhtelif ilmî kongrelere iştirak etmiş, araştırmalarının sonuçlarını sayıları 75'i bulan kitap ve makaleler halinde yayımlamıştır. Bu eserlerin 8'i müstakil kitap, geri kalanı makale, rapor ve kontrandüdür. Ayrıca, Prof. W. Hartke ile birlikte "Münchner Geographische Hefte" isimli, seri halindeki ilmî neşriyatı idare etmiştir.

1935-1943 yılları arasında DTCF'de Coğrafya Profesörü olarak çalıştığı sırada Genel Coğrafya ve Ülkeler Coğrafyası dallarında olmak üzere çeşitli konuları ele almış, bu arada özellikle Kartografya, Jeomorfoloji, Klimatoloji, Bitki Coğrafyası, Hidrografya, Nüfus ve İskân Coğrafyası gibi genel mahiyette yayımları dışında mevzii coğrafyaya ve Türkiye Coğrafyasına ait olanlar önemli bir yer tutmaktadır. Prof. Dr. Herbert Louis anadili olan Almancadan başka Fransızca ve İngilizceyi iyi bilmekte ayrıca Türkçeye de vakıf bulunmaktadır. DTCF'de bulunduğu 8 yıl içinde planından, teşkilatından, kitaplığın kuruluşundan başlamak üzere Coğrafya Enstitüsü'ndeki konuşmaları, seminerleri, kısa ve uzun gezileri ile esaslı bilimsel faaliyetlerde bulunmuş, Türkiye'nin Coğrafî Bölgeleri, Bitki Örtüsü, İç Anadolu IV. Zaman Gölleri, Türkiye'nin Nüfus Yoğunluğu, Buzul Topografyası ve Karst Olayları gibi konularda önemli yayımlar yapmıştır. 1965-1966 akademik yılında misafir profesör sıfatıyla yeniden DTCF Coğrafya Bölümüne gelmiş bilimsel çalışmalar yapmıştır.[3] Louis'in Türkiye coğrafyasıyla ilgili başlıca yayınları tarih sırasına göre aşağıda açık künyeleriyle birlikte verilmiştir:[4]

---

2 http://dtcfdergisi.ankara.edu.tr/index.php/dtcf/issue/view/172/showToc

3 "İlk Söz," A.Ü. DTCF Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü, 1966, sy.1, s. VII-VIII.

4 M. Akif Ceylan, "Türkiye Coğrafyasına Katkıda Bulunan Yabancı Bilimadamları: H. Louis Ve W.J. Mccallien" *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, c. 7, sy. 29, s. 176-191.

Louis, H., 1938, "Eiszeitliche Seen in Anatolien (Pleistocene Lakes in Anatolia)", *Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde*, Band 73, Heft 7-8, Berlin, s. 267-285.

Louis, H., 1938, "Über Alte Hochstände Anatolischer Seen", Comptes Rendusdu Congres International de Geographie Amsterdam, Tome II, Leiden, s. 325-335.

Louis, H., 1939, "Anatolien", *Geographische Zeitschrift*, Band 45, Heft 12, Leipzig-Berlin, s. 353-376.

Louis, H., 1939, "Das Natürliche Pflanzenkleid Anatoliens, Geographische Abhandlungen", 3. Reihe, Heft 12, Stuttgart.

Louis, H., 1940, "Die Bevölkerungskarte der Türkei, Berliner Geographische Arbeiten", Heft 20, Berlin.

Louis, H., 1940, "Berichtüber den Elephantidenfund von Ankara-Demirtepe", *Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Mecmuası*, sy. 2/19 Ankara, s. 205-206.

Louis, H., 1941, "Türkiye Coğrafyasının Bazı Esasları", *Birinci Coğrafya Kongresi (6-21 Haziran 1941), Raporlar, Müzakereler, Kararlar*, Maarif Vekilliği, Ankara, s. 172-228.

Louis, H., Danyal, B., 1941, *Coğrafya Araştırmaları 1940-1941 (Geographische Studien Überdie Türkei mit Deutscher Zusammenfassung)*, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Neşriyatı No.2, İstanbul.

Louis, H., 1942, "Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsünün Öğretim Gezintileri", *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. I, sy. 1, Ankara, s. 90-98.

Louis, H., 1943, "İç Anadolu ve Coğrafi Hudutları", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 1, Ankara, s. 51-70.

Louis, H., 1943, "Coğrafi Yayınlar Arasında", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 2, Ankara, s. 243-244.

Louis, H., 1944, "Die Spuren Eiszeitlicher Vergletscherung in Anatolien", *Geologische Rundschau*, Band 34, Heft 7/8, Stuttgart, s. 447-481.

Louis, H., 1948, "Probleme der Kulturlandschaftsentwicklung in Inneranatolien", *Erdkunde*, Band 2, Bonn, s. 146-151.

Louis, H.,1956, "Die Entstehung der Poljen und ihre Stellung in der Karstabtragung, auf Grund von Beobachtungen im Taurus", *Erdkunde*, Archiv für Wissenschaftliche Geographie, Band X, Bonn, s. 33-53.

Louis, H., 1957, "Die Junge Kulturgeographische Entwicklung der Türkei", *30. Deutscher Geographentag*, Hamburg, Tagungsber und Wissenschaftl Abhandlungen Franz Steiner Verlag, Wiesbaden, s. 59-72.

Louis, H., 1959, "Zum Problem der Wirtschaftskarte (erläutert am Beispiel der Karten von Frankreich und der Türkei im Großen Herder-Atlas)", *Erdkunde*, Band XIII, s. 231-234.

Louis, H., 1966, "Jeomorfolojinin Ana Kavramlarındaki Yeni Gelişmeler Hakkında", çev. Oğuz Erol, *Ankara Üniversitesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 1, Ankara, s. 321-342.

Louis, H., 1970, "Zur Geomorphologie der Umgebungvon Ankara", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 28, sy. 1-2, Ankara, s. 1-30.

Louis, H., 1970, "Städtische und Ländliche Bevölkerungszunahme in der Türkei Zwischen 1935-1965", *Deutsche Geographische Forschung in der Welt von Heute*, Festschrift für Erwin Gentz, Kiel, s. 155-166.

Louis, H., 1972, "Die Bevölkerungsverteilungin der Türkei 1965 und Ihre Entwicklung Seit 1935", *Erkunde*, Band XXVI, Heft 3, s. 161-177.

Louis, H., 1979, "Die Stellung Anatoliens am Rande Europas", Klaus-Detlev Grothusen(Hg.), Die Türkei in Europa, Göttingen, s.11-19.

Louis, H., 1985, "Landeskunde der Türkei: Vornehmlich Aufgrund Eigener Reisen", Franz Steiner Verlag, Stuttgart.

DTCF Coğrafya bölümünün kuruluşunda Prof. Dr. Herbert Louis'in yanında doçent olarak görev alan Cemal Arif Alagöz, 17 Mart 1902 yılında İstanbul, Beşiktaş'ta dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini Beşiktaş'ta Mekteb-i Ümit ve Barbaros Numune Mektebi'nde yapmış ve 1917 yılında, İstanbul Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. Yükseköğrenimini İstanbul Dar-ül Fünun'u (Üniversitesi) Coğrafya Dar-ül Mesaisi'nde (bölümünde) yapmış ve 1927 yılında mezun olmuştur. Bu yıldan 6 yıl önce 1921 yılında öğretmenlik mesleğine başlayan Alagöz, bazı okullarda çalıştıktan sonra, 1924 yılında Galatasaray Lisesi ilk kısınma öğretmen olmuştur. 1928 yılına kadar bu görevde kaldıktan sonra, Alagöz, Avrupa'ya öğrenci göndermek için açılan sınavı kazanarak Fransa'ya gitmiştir. 1931 yılında Paris Üniversitesi Sorbonne Coğrafya Enstitüsü'ndeki öğrenimini tamamlayarak yurda dönmüş ve Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü'nde coğrafya öğretmeni olarak çalışmıştır. Alagöz, Darülfünun'un üniversiteye dönüştürüldüğü 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Coğrafya bölümüne doçent olarak atanmıştır. 1934-1936 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Coğrafya Doçentliği görevinde bulunan Alagöz, 1936 yılında Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne doçent olarak görevlendirilmiştir. 1944 yılında profesörlüğe yükselen Alagöz, 1972 yılında yaş haddinden emekli olmuştur. Emekli olana kadar Coğrafya Enstitüsü Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü başkanlığı görevini yürütmüştür. Aynı zamanda Türk Coğrafya Kurumu başkanlık görevini de ifa eden hocamız 1991 yılının 22 Ağustos'unu 23 Ağustos'a bağlayan gece vefat etmiştir.

Türkiye'de modern coğrafyanın kurucusu ve uygulayıcısı olan Prof. Alagöz'ün, Prof. Darkot'la birlikte hazırladığı *Cumhuriyet Çocuklarına Coğrafya Dersleri* (1926) kitabı ilk yayınını oluşturur. Daha sonra Türkiye'de "Yaylacılık" ve "Karst Olayları" konularını ele alarak kitap ve makale halinde yayınlamıştır. Ayrıca, dersleri ile

ilgili olarak öğrencilerine "Yakın Çevre ve Köy Etütleri" üzerinde yol göstermiş, coğrafya terimleri üzerine iki tebliğ neşretmiştir. Hatay ve Kıbrıs coğrafyası da başlıca konularını teşkil eder. Bunlarla ilgili makaleleri *Türk Coğrafya Dergisi* ve *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*'nde yayınlanmıştır. Uluslararası Amsterdam Kongresi'ne yaylacılık (1938), Lizbon Kongresi'ne (1949) sayfiye yaylacılığı konuları ile katılmış, 1968 Yeni Delhi Kongresi'ne "Türkiye'de Jips Karstı" tebliği ile iştirak etmiştir. Alagöz, 1950'de UNESCO'nun Kanada Mc Gill Üniversitesi seminerinde grup başkanlığı, 1952 Washington Kongresi'nde seksiyon başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Prof. Cemal Arif Alagöz, Türk Coğrafya Kurumu'nun kurucusu, başkanı ve üyesi, Türkiye Jeoloji Kurumu, Türk-Fransız Dernekleri üyesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Enstitüsü, Türkiye Jeomorfologlar Derneği, Paris Coğrafya kurumu şeref üyesi, Münih Coğrafya Kurumu Muhabir üyesi idi. Kendisine Fransa'nın Akademi Ofisyesi ve Legion d'Honneu Şövalyesi nişanları tevcih edilmiştir. Paris Coğrafya Kurumu'nun yüz ellinci yıldönümünde Türk Coğrafya Kurumu'nu temsil etmiştir. Prof. Alagöz, 1941 yılında toplanan Birinci Türk Coğrafya Kongresi'nin tertipleyicisi arasında bulunmuş, coğrafi bölgelerin tespit çalışmasında, coğrafya eğitim komisyonlarında görev almıştır. Gerek emekli olmadan önce gerekse emekli olduktan sonra Türk Coğrafya Kurumu'na hizmet etmiş ve canla başla bütün ömrünü vererek çalışmıştır. Hocamız, coğrafya öğrenimine başlamış öğrencilerine "Yakın Çevre Etütleri-Seminere Hazırlık" derslerinde sokak etütlerine önem verir ve her bir öğrenciye kendi sokağını/caddesini ödev olarak vererek coğrafi etüdünü yaptırırdı. Mezuniyet aşamasında ise seminer ve bitirme tez konusu olarak çoğunlukla köy etüdünü verir ve köyü tanımalarını isterdi. Atatürk'ün Ankara'yı devlet merkezi olarak seçmesinin bir sebebini, "devleti köyün içine ve köylünün ortasına yerleştirmektir" şeklinde açıklardı. Görüldüğü gibi maksat, köyü görmemiş coğrafya öğrencilerinin derslerde edindikleri bilgileri uygulayarak köyü ve köylüyü tanıma ve oranın coğrafi yapısını ortaya koymalarıdır.[5] Türkiye'de coğrafya literatürünün gelişmesinde başlangıç olarak büyük katkıları olan Prof. Cemal Arif Alagöz'ün eserleri şunlardır:

- Sur la Transhumance en Anatolie, Particuliârement au Nord D 'Ankara. (Ctr. Congres International de Geographie Amsterdam 1938. Tome II. Section 111 a).
- *Anadolu'da Yaylacılık*, Ankara Halkevi Konferansları, Seri: 1, Kitap: 25, Ankara, 1938.
- "Coğrafya Terimleri Komisyonu Reisliğine Tebliğ". *Bilinci Coğrafya Kongresi, Raporlar, Müzakereler, Kararlar*, T.C. Maarif Vekilliği Yay., Ankara, 1941.

5 Aydoğan Köksal, "Prof. Cemal Arif Alagöz'ün Hayatı", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1993, sy. 2, s. 5-12, Ankara.

- *Coğrafya Olayları*, *D.T.C. Fak. Derg.,* sy. 5, Ankara, 1943.
- "Haberler, Türk Coğrafya Kurumu Meslek Haftası", *D.T.C. Fak. Derg.*, sy. 5, Ankara, 1943.
- "Türkiye'de Karst Olayları Hakkında Bir Araştırma, Phénomènes Karstique en Turquie", *Türk Coğr. Derg.*, c. 1, sy. 1. İstanbul, 1943.
- "Coğrafya Gözü ile Hatay", *D.T.C.F. Derg.*, c. 2, sy. 1-2, Ankara, 1944.
- "Türk Coğrafya Kurumu Amaçları ve Çalışmaları", *Türk Coğr. Derg.*, sy. III-IV, Ankara, 1943.
- "Ankara Çevresi Coğrafya Köy Monografyaları için", *D.T.C.Fak. Derg.*, s. 4, sy. 5-6, Ankara, 1946.
- "Depremler, Seylâplar ve Meteoroloji İşleri", *D.T.C. Fak. Derg.*, c. 5, sy. 1-2, Ankara, 1947.
- "Dördüncü Coğrafya Meslek Haftası", Birinci Jeoloji İlmi Toplantısı, *D.T.C. Fak. Derg.*, c. 5, sy. 5-6, Ankara, 1947.
- "Ustad Saffet Ceylangil", *Türk Coğr. Derg.*, c. 6-7, sy. 11-12, Ankara, 1949.
- "Bir Geziden Müşahedeler", *Türk. J.K.B.*, sy. 2, Ankara, 1950.
- "Coğrafya Gözü ile Kıbrıs, L 'ile de Chypre", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 18-19, Ankara, 1959.
- "Ankara Yakın Kuzeyinde Ovacık Çanağı ve Ayvalı Boğazı, La Cuvette d'Ovacık et la Capture du Ruisseau d'Ayvalı au Nordd'Ankara", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 22-23, Ankara, 1964.
- "Kızılırmağın Suyu, L 'eau du Kızılırmak", *Coğr. Araş. Derg.*, sy. 1, Ankara, 1966.
- *Sivas Çevresi ve Doğusunda Jips Karstı Olayları, Les Phénomènes Karstiques du Gypse Aux Environs et L-est de Sivas*, Ankara: D.T.C. Fak. Yay. 175, 1967.
- "Ali Macit Arda (1887-1967)", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 24-25, Ankara, 1968.
- "Ülkeler Coğrafyası Yakın Çevre Etüdleri Hakkında Açıklama", *Coğr. Araşt. Derg.*, sy. 5-6, Ankara, 1972.
- "Karst Olayları Üzerine Yeni Bir Müşahade: Antalya Liman Koyağı", *T. Jeol. Derg.*, sy. 5, Ankara, 1973.
- "Coğrafya Enstitüsü Tarihçesi", *Türk Kültürü 50. Yıl Armağanı* içinde, Ankara, 1973.
- "Türkiye'de Yaylacılık Araştırmaları", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, sy. 2, Ankara, 1993. (Vefatından sonra yayınlanmıştır)

Uzun yıllar DTCF Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü başkanlığı görevini yürüten, derslerine başlarken ve bitirirken alkışladığımız rahmetli hocamız Prof. Dr. Danyal Bediz, 1908 yılında Girit adasında Kandia'da dünyaya gelmiştir. Girit olayları nedeniyle ailesiyle birlikte İstanbul'a göç eden Danyal

Bediz, ilk ve orta öğrenimini İstanbul Vefa Lisesi'nde tamamlamış, 1928 yılında da İstanbul Lisesi'nden mezun olmuştur. Açılan devlet sınavında başarı kazanması sonucu aynı yıl Almanya'ya gönderilen Danyal Bediz, altı yıl Münih'te kalarak Beşerî Coğrafya bölümünü tamamlamış, "İzmir ve Hinterlandının Ekonomik Coğrafyası" isimli eseriyle de *pekiyi* derece ile Doktor unvanını kazanarak yurda dönmüştür. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde hemen vazifeye başlayan Danyal Bediz, 1941 yılında Doçent, 1952 yılında da Profesör olmuş, emekliye ayrıldığı tarihe kadar da Beşerî ve Ekonomik Coğrafya Kürsü Başkanı olarak görevini sürdürmüştür. Harp Okulu ve Polis Koleji'nde Almanca, Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'yle Yüksek Ziraat Enstitüsü'nde (Ziraat Fakültesi) uzun yıllar Türkiye Ekonomik Coğrafyası derslerini okutmuştur.

Öğrenciliğim sırasında (1971-1975), Jeopolitik, Genel Ekonomik Coğrafya derslerine devam ettiğim hocamın dersleri bir konferans havasında geçmekteydi. Derslerini büyük dersliklerde yapardı. Hocamızı salona girerken ve çıkarken coşkuyla alkışlardık. Kendisi bu durumdan çok hoşlanırdı. Benim mezuniyetimden üç yıl sonra, 13/7/1978 tarihinde emekliye ayrılan Prof. Dr. Danyal Bediz, çok kısa bir süre sonra 15/10/1978 günü vefat etmiştir. Hocamızın eserleri şunlardır:[6]

- 1935, "İzmir (Smyrna) und sein wirtschaftsgeographisches Einzugsgebiet", München.
- 1939, "Ege'nin İktisadi Coğrafyasına Bir Bakış", CHP Konferansları Serisi, sy. 6, s. 27-35.
- 1942, *Harp Okulu I. ve II. Sınıflarına Mahsus Almanca Dersleri*, Ankara: Harp Okulu Matbaası.
- 1943, "Türkçeden Almancaya ve Almancadan Türkçeye Askeri Lügatça", Ankara: Harp Okulu Basımevi.
- 1944, "İzmir Vilayeti Coğrafyası", *Aylık Ansiklopedi*, c. 1, s. 18-21, İstanbul.
- 1948, "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ilk yurd dışı gezisi", *DTCF Der.*, Ankara.
- 1950, "Harput'ta Beden Buzluğu ve Bazı Mağara İçinde Buz Teşekkülü Hakkında Yeni Bir İzah", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. VIII, sy. 4, s. 459-476.
- 1950, "Pakistan", *Coğrafya Dünyası*, sy. 1, s. 41-45.
- 1951, "Süveyş Kanalının Önemi", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. IX, sy. 3, s. 329-347.

6 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s. 69-70.

- 1966, "XIX. Asırda Türkiye'nin Coğrafya Sahasındaki Büyük Hamlesi ve Milletlerarası Bir Yarışmada Türk Başarısının 90. Yıldönümü", *Ank. Üniv. DTCF Coğr. Arşt. Derg.*, sy. 1, s. 17-25.
- 1967, "16-17. Asırlarda Osmanlı Denizciliğinin Bugüne Kadar Meçhul Kalmış Başarıları", *Donanma Dergisi*, c. 80, sy. 458, s. 1-23.
- 1967, "Osmanlı Donanma ve Ticaret Filolarının İnkişafında Jeopolitik ve Ekonomik Faktörler", *Türk Tarih Kongresi VI (20-26 Ekim 1961)*, s. 519-522.
- 1970, "Danyal Bediz'in 18 Mart 1970 Çanakkale Zaferinin Anma Töreninde Yaptığı Konuşma", San Matbaası, Ankara.
- 1976, "Kanuni ve Dört Asır Öncesinin İstanbul Trafiği", *Düşünenlerin Düşünceleri*, 13.11.1976, Milliyet, s. 2.

DTCF Coğrafya Enstitüsü'nün çekirdek kadrosunda yer alan coğrafyacılardan birisi de Niyazi Çıtakoğlu'dur. 1908'de Mardin'de dünyaya gelmiştir. Viyana Üniversitesi'nde "Konya-Beyşehir Arasındaki Arazinin Coğrafyası" konulu doktora tezini tamamlamış olan Çıtakoğlu, 1936 DTCF'ye gelmiş ve Coğrafya Enstitüsü'nde kartograf olarak göreve başlamıştır. 1937 yılında doçentliğe yükselen Çıtakoğlu, fiziki coğrafya alanında çalışmalar yapmış ve 1946 yılında Çanakkale milletvekili seçilmesi üzerine fakülteden ayrılmıştır. Niyazi Çıtakoğlu'nun yayınları şunlardır:[7]

- 1938, "Basit Ekincilik Yapan Tabiat İnsanları ve Saban Kültürünün Doğuşu", *CHP Konferansları Serisi: 1*, sy. 5, Ankara.
- 1938, "Konya-Beyşehri Çöküntü Sahaları ve Aralarındaki Eşik Arazi", *Konya Halkevi Aylık Der.*, c. II, sy. 20-21, s. 1149-1167.
- 1940, *Komün Bilgisi Şehirciliğe Giriş*, (E. Reuter'den, çev. B. S. Baykal ile), Ankara: Maarif Vekilliği Siyasal Bilgiler Okulu Yayınları, No: 12.
- 1943, "Coğrafyanın Bugünkü Anlamı", *Ank. Üni. DTCF Dergisi*, c. I, sy. 4, s. 63-67, Ankara.
- 1944, "Hatay'ın Coğrafi Durumu", *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 2, s. 5-9, Antakya.
- 1944, "Hatay'ın Coğrafi Durumu", *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 3, s. 5-9, Antakya.
- 1944, "Hatay'ın Coğrafi Durumu", *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 4, s. 5-7, Antakya.
- 1944, "Hatay'ın Coğrafi Durumu", *Hatay Halkevi Dergisi*, sy. 5, s. 10-12, Antakya.
- 1945, "Hatay'ın Coğrafi Durumu", *Ank. Üniv. Haftası-Hatay*, s. 38-51, Ankara.
- 1945, *I. Dünya Harbinde Kafkas Cephesi*, A. Baytın ile, İstanbul.
- 1945, *Jeomorfolojinin Temel Bilgileri ve Akarsular*, İstanbul: Yaratış Matbaası.
- 1950, *Turistik Hatay*, Ankara.

---

7 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s.74

Bu arada DTCF Coğrafya Bölümü'nün birinci kuşak kadrosu içinde yer alan Reşat İzbırak'tan söz edecek olursak; 1911 'de Harput'ta doğan Reşat İzbırak[8], Kayseri Lisesi'ni bitirdikten sonra, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü'ne girdi. 1934 yılında mezun olan İzbırak, 1935'te devlet sınavlarını kazanarak ihtisas yapmak üzere Berlin Üniversitesi'ne gönderildi. Burada Ord. Prof. Dr. Norbert Krebs'in yanında doktora tezine başladı. "Geomorphologische Studien im Westlichen Bayerischen Walde" konulu tezini 1939'da Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü'nde Ord. Prof. Dr. Herbert Louis ile tamamladı.

1939 yılında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde asistan, 1944'te doçent, 1953 yılında profesör oldu. Aynı yıl, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü'ne başkan seçildi. Bu görevini 1981 yılında emekli olduğu tarihe kadar sürdürdü.

Prof. Dr. Reşat İzbırak, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde, özellikle İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da coğrafya araştırma ve öğretim gezileri, jeomorfoloji araştırmaları yapmış, yerbilimleri alanındaki bilimsel incelemelerini kitap ve makaleler halinde yayınlamıştır. Bütün bu çalışmaları sırasında üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayan jeomorfoloji, sular coğrafyası (Hidrografya), pratik olarak taşlan tanıma bilgisi, bitki coğrafyası konularında kitaplar yayınlamıştır. Araştırmaları içinde, derlenmesi ve hazırlanması uzun yıllar süren, batı dillerindeki coğrafya terimlerini tam olarak karşılayacak özellikte, binlerce kelimeyi içinde toplayan "Coğrafya Terimleri Sözlüğü" adlı kitabı önem taşır. İzbırak Hoca, 1943 yılında yayına başlayan ve 33 büyük ciltten oluşan *Türk Ansiklopedisi*'nin ilk kurulunda da görev almıştır.

Prof. Dr. Reşat İzbırak, 1952'de harita subaylarına (önceleri Harita Sınıf Okulu, daha sonra gelişerek Harita Yüksek Teknik Okulu'nda) jeomorfoloji okutmak üzere Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi dekanlığı tarafından görevlendirilmiştir. Gelişen Türk haritacılığının merkezi olan bu eski ve büyük kuruluşta, fotogrametrik yöntemleri de kullanarak jeomorfoloji dersleri vermiştir. Bu konuda yazdığı *Sistematik Jeomorfoloji* isimli kitabı Harita Genel Müdürlüğü'nce 1955 ve 1969'da iki defa bastırılmıştır.

İzbırak, tüm mesleki yaşamı boyunca öğretim gezi ve değerlendirmelerini ön planda tutmuş ve derslerde okutulan konuların arazi uygulamalarına büyük önem vermiştir. Bu amaçla Türkiye'nin pek çok yöresine kısa veya uzun araştırma gezileri düzenlemiştir. Bunlar arasında yüksek dağ gezilerinin ayrı bir yeri vardır.

---

8 Ali Fuat Doğu "Prof. Dr. Reşat İzbırak'ın Hayatı ve Eserleri", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1993, sy. 7, s. 7-12, Ankara. (Prof.Dr. Reşat İzbırak'la ilgiler bilgiler bütünüyle değerli meslektaşım Ali Fuat Doğu'dan alınmıştır. Kendisine buradan teşekkürlerimi sunuyorum)

Jeomorfoloji'ye büyük önem veren ve bu konuda pek çok çalışma yapmış olan İzbırak, konunun bir meslek olarak gelişmesinde büyük gayretlerde bulunmuştur ve bu branşta pek çok bilim adamı yetişmesine vesile olmuştur. Bugün Türkiye'nin birçok üniversitesinde görev yapan çok sayıda coğrafyacı İzbırak'ın öğrencisidir. Bunlar arasında "profesör" olanların sayısı 10'u bulmuş, bu hocaların bir kısmı yetiştikleri Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde çalışmalarını sürdürmüş, bir kısmı da yeni üniversitelerin coğrafya bölümlerinde görev almışlardır. Bu sayede modern coğrafyanın Türkiye'deki gelişmesinde İzbırak Hoca'nın katkısı büyük olmuştur. İzbırak'ın, çok sayıdaki öğrencisi, coğrafya öğretmenliği yanı sıra MTA Enstitüsü, Karayolları ve Meteoroloji başta olmak üzere birçok kurumda görev almışlardır.

İzbırak'a göre araştırma ruhu ve isteği, coğrafyacıların sahip olması gereken vasıflardır. Hoca, coğrafyacının işini sevmesini ve büyük bir istekle çalışması gereğini her vesileyle dile getirmiştir. Coğrafya araştırmalarının memleketimiz için gün geçtikçe kazandığı önem ve bu alanda iyi yetişmiş elemanların çoğalmasının gerekliliği, İzbırak'ın üzerinde önemle durduğu bir diğer konu olmuştur.

İzbırak hocanın coğrafya mesleğine katkıları, öğrenci yetiştirmek ve bu konuda çeşitli kitaplar yazmakla sınırlı değildir. Hocanın Türkiye'deki yer adları üzerinde çeşitli komisyonlarda yaptığı çalışmalar da büyük değer taşımaktadır.

Reşat İzbırak'ın mesleğine olan bağlılığı ve sevgisi çalışmalarının emekliliğinden sonra da devamını sağlamış ve 1982'de liseler için coğrafya kitabı yazmaya başlamıştır. 1985'te yayınlanan ve 3 ciltten oluşan bu kitaplar bugüne kadar 9 baskı yapmıştır. Prof. Dr. Reşat İzbırak'ın mesleki hayatı boyunca yaptığı araştırma ve incelemelerde esas amaç, bu çalışmalardan en iyi şekilde nasıl faydalanılabileceği olmuştur. Kitaplarının ve makalelerinin hemen hepsinde bu görüş hakimdir. İzbırak, başlıca yayınlarının yer aldığı aşağıdaki listeden de görülebileceği gibi, İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da zor ulaşım koşulları altında çok değerli çalışmalar ortaya çıkarmıştır.

Aşağıdaki liste, çok sayıda bilimsel yayını bulunan Hocamızın kitaplarını ve makalelerini kapsamaktadır. İzbırak'm mesleki kurum ve kuruluşlarda yer alan bu kitap ve makalelerinden başka çok çeşitli dergilerde yayınlanmış yazıları, ayrıca Harita Genel Müdürlüğü tarafından basılan haritaları da vardır. (1:850.000 ölçekli Türkiye Jeomorfografik Haritası- 1968, 1:3.000.000 ölçekli Türkiye Jeomorfoloji Haritası-1976)

Prof. Dr. Reşat İzbırak'ın Kitapları:

Jeomorfoloji, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayımları, Bilim Kitapları Serisi:4, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O., 1948

Akdağ ile Güney Çevresinde Jeomorfoloji Gözlemleri ve Bu Çevrenin Bayındırlaşması Hakkında Bazı Düşünceler, İstanbul: Ankara Üniversitesi Yayımları: 59, Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 3, Pulhan Matbaası, 1948.

Yurdumuza Nasıl Yerleşmişiz?, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Köy Kitaplığı Serisi No:8, 1949.

Coğrafya Terimleri Üzerine Bazı Düşünceler, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını, B II. 16, Doğuş Matbaası, 1949.

Cilo Dağları ve Hakkari ile Van Gölü Çevresinde Coğrafya Araştırmaları, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No:67, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:4, 1951.

Develi Ovası ve Ekonomik Gelişmesi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No:91, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:5, 1953.

Sistematik Jeomorfoloji, Ankara: Harita Genel Müdürlüğü Yayınları, İlim ve Teknik Eserler Serisi No:6, 1955.

Jeomorfoloji, Analitik ve Umumi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No: 127, Coğrafya Enstitüsü Yayın No:6, 1958.

Coğrafyacılar İçin Pratik Olarak Taşları Tanıma Bilgisi, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, Ankara, 1961.

Sular Coğrafyası I, Yeraltı Suları, Kaynaklar, İçme ve Kullanma Suları, Toprak Suyunun Düzenlenmesi, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1962.

Sular Coğrafyası II, Akarsular ve Göller, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1962.

Geomorphologische Beobachtungen im Cberen Kızılırmak und Zamantı-Gebiet (Östliches Mittelanatolien), Miincher Geographische, 22, Regensburg, Deutschland, 1962.

Türkiye I, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, 1972.

Türkiye II, İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, 1973.

Geography of Turkey, Directorate General of Press and Information, 1976.

Bitki Coğrafyası, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No:266, 1973.

Jeomorfoloji Tatbikat Kılavuzu ve Atlası, Ankara: Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, 1978.

Coğrafya Terimleri Sözlüğü, Almanca, Fransızca, İngilizce Karşılıkları, Eski ve Yeni Şekilleriyle, İndeksli, Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayını, 1979.

Türkiye Jeomorfolojisi, Ankara: Doğuş Matbaası, 1983.

Yerbilimi Bilgileri, İstanbul: Öğretmen Kitapları Dizisi, 1989.

Prof. Dr. Reşat İzbırak'ın Makaleleri:

"Yer Sarsıntıları Ve Buna Karşı Alınabilecek Tedbirler", *CHP Konferanslar Serisi*, Kitap: 23, s. 3-19, Ankara, 1940.

"Bayerischer Wald'de Jeomorfolojik Araştırmalar", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 1I, sy. l, s. 157-168, Ankara, 1943.

"Yukarı Kızılırmak Bölgesi'inde Jeomorfolojik Araştırmalar", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. II, sy. 2, s. 217-234, Ankara, 1944.

"Su Kuvveti En Büyük Enerji Kaynağımızdır", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 11, sy. 4, s. 597-610, Ankara, 1944.

"Türkiye'de Madencilik", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. III, sy. 2, s. 213-226, Ankara, 1945.

"Uzunyayla'da Coğrafya Araştırmaları", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. III, sy. 3, s. 271 -288, Ankara, 1945.

"Eskişehir'le Çifteler Çevresinde Bir Coğrafya Gezisi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. III, sy. 5, s. 507-521, Ankara, 1945.

"Cilo ve Nemrut Dağları'yla Hakkari ve Van Gölü Çevrelerinde Coğrafya Araştırmaları", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. IV, sy. 1, s. 103-112, Ankara, 1945.

"Kayseri Şehri'nin İşleme ve Gelişmesinde Bağcılığın Etkileri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. V, sy. 1, s. 401-416, Ankara, 1947.

"Bünyan Çevresinde Jeomorfoloji Gözlemleri ve Bünyan Kasabası", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. VII, sy. 2, s. 387-413, Ankara, 1949.

"Kayseri'nin Kuzeyinde Üst Miosen'e ait omurgalılar, Les Vertebres du Miocene Suberieur au Ncra de Kayseri (Turquie)", İ. Yalçınlar ile birlikte, *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, c. III, sy. l, s. 155-158, Ankara, 1951.

"Muş Ovası'nda Morfolojik Müşahedeler", *Dokuzunca Coğrafya Meslek Haftası, Tebliğler ve Konferanslar*, İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yayınları, sy. 2, Coğrafya Meslek Haftaları Serisi: 1, 1955.

"Yerşekillerini Değiştiren Olaylar", *Harita Umum Müdürlüğü Yay. Harita Dergisi*, y. 20, sy. 50, s. 5-28, Ankara, 1955.

"Yöre Mefhumu ve Yöre Bilgisi", *Harita Umum Müdürlüğü Yay., Harita Dergisi*, y. 21, sy. 51, s. 23-48, Ankara, 1955.

"Haritacının Arazide Çalışması Sırasında Taşlar Üzerinde Yapabileceği Bazı Müşahadeler", *Harita Umum Müdürlüğü Yay., Harita Dergisi*, y. 22, sy. 52, s. 1 -39, Ankara, 1956.

"Systematic Geomorphology (Relief system)", *Harita Umum Müdürlüğü' Yay. Harita Dergisi*, y. 22, sy. 54-55-56, s. 89-107, Ankara, 1958.

"Kokurdan Nedir?", *Harita Genel Müdürlüğü'nün Yay., Harita Dergisi*, y. 27, sy. 62, s. 3-16, Ankara, 1961.

"Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler", *Ankara Üniversitesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 1, s. 25-64, Ankara, 1966.

"Coğrafya ve Bölge Planlaması Bakımından Milli Parklar, Türkiye'nin Jeolojik ve Jeomorfolojik Değerleri", Milli Parklar ve Tabiatı Koruma Cemiyeti Yayınları No:10, s.76-81, Ankara, 1967.

"Coğrafi Araştırma Gezileri ve Hazırlıkları", *Ankara Üniversitesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 2, s. 1 -51, Ankara, 1968.

"Jeomorfoloji ve Jeomorfolog", *Jeomorfoloji Dergisi*, y. 2, sy. 2, s. 1 -11, Ankara, 1970.

"Erozyon Kontrolü ve Jeomorfologlar", *Jeomorfoloji Dergisi*, y. 3, sy. 3, s. 5-13, Ankara, 1971.

"Türkiye'de Son Yarım Yüzyıl İçinde Coğrafya Alanında Gelişmeler", *50. Yıl Konferansları*, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayın No: 257, s. 29-44, Ankara, 1976 .

"Yukarı Kızılırmak Bölgesinde Heterojen Oluşumlu Bir Sıradağ", *37. Türkiye Jeoloji Kurultayı, Bilimsel ve Teknik Kurultayı Bildiri.*

DTCF Coğrafya Enstitüsü'nün ilk mezunlarından olan Ferruh Ali Sanır ve Cevat Rüştü Gürsoy, 1940 yılında bölümün ilk asistanları olmuştur. Her ikisi de Almanca bildikleri için Louis ile beraber çalışmışlar ve ondan çok fazla bilgiler öğrenmişlerdir.[9] Fakültenin, dolayısıyla Coğrafya Enstitüsü'nün ilk öğrencilerinden olan Sanır; çalışkanlığı, araştırmacılığı ve Almanca'yı iyi bilmesi gibi vasıfları ile Prof. Dr. H. Louis ile iyi anlaşmış ve onun ifadeleriyle iyi bir araştırmacı, hoca, eğitimci ve iyi bir insan olan Louis'den çok etkilenmiştir.

1939-1940 öğretim yılı kış sömestrinde mezun olan F. Sanır, Louis'in ısrar ve isteğiyle 1940 yılında asistan göreve başlamıştır. Askerlik dönüşü hazırlamaya başladığı "Mürted Ovasının Morfolojisi" isimli tezini H. Louis, Ş. Ahmet Birand ve Ş. Aziz Kansu'dan oluşan jüri önünde savunarak 1943 yılında tamamlamıştır. Aslında doktora tezi olarak başladığı bu tez, H. Louis'in istek ve teklifi ile bölümde hocaya ihtiyaç olmasının da etkisiyle "doçentlik tezi" olarak kabul edilmiştir. Böylece 1943 yılında doçent unvanını alan Sanır, coğrafya bölümündeki görevinden ayrıldığı 1950 yılına kadar doçent unvanıyla öğretim üyeliğine devam etmiştir. Coğrafya bölümünde önemli hizmetleri olan Sanır, çeşitli nedenlerden dolayı D.T.C.F. Coğrafya Bölümü'nden ayrılarak Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü görevine başlamıştır. Bir süre bu görevde kalıp, 1954'te İşletmeler Bakanlığı, Etüd ve Plan Kurulu uzmanlığı görevine geçmiştir. Bu görevinde iken 1957 yılında, 50 yaşında kendi isteğiyle emekliye ayrılmıştır.[10] 1998 yılında vefat eden Ferruh Sanır'ın coğrafya literatüründe yer alan başlıca eserleri şunlardır:

- 1948, "Ankara ve Çevresinin İklimi Hakkında". *A.Ü. D.T.C.F. Derg.* c. VI, sy. 4, s. 291-318.
- 1948, *Sultan Dağları'ndan Sakarya'ya ve Akşehir*, Ankara: Ulus Basımevi.
- 1948, "Konya'dan Ankara'ya", *Ülkü Dergisi*, III. Seri, c. II, sy. 20.
- 1948, "71 Yıl Önce Akşehir ve Köyleri", *Ülkü Dergisi*, III. Seri, c. II, sy. 22.
- 1948, "Ankara'dan İnebolu'ya", *Ülkü Dergisi*, III. Seri, c. II, sy. 24.

9 Osman Gümüşcü, "A.Ü. D.T.C.F. Coğrafya Bölümü Tarihçesi", *A.Ü.DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1996, sy. 12, s. 161-177.

10 Osman Gümüşcü, "Doç. Ferruh Ali SANIR (1907-1998)", *A.Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkez Dergisi*, 1999, sy. 7, s. 13-18.

- 1950, "Türkiye'de 1947 Yılında Sıcaklığın Günlerarası Kararsızlığı", *A.Ü. D.T.C.F. Derg.*, c. VIII, sy. 3, s. 311-317.
- 1999, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Ekol Yayınevi.

Ferruh Sanır'ın mesai arkadaşı olan Cevat Rüştü Gürsoy, 17 Temmuz 1917 tarihinde Tokat'ın Zile ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlkokulu Zile'de, ortaokulu Amasya'da ve liseyi de Sivas'ta bitiren Gürsoy, 1940 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Coğrafya Bölümü'nden mezun olmuştur. 30.4.1940 tarihinde, aynı fakülteye ilmî yardımcı (asistan) olarak atanmış, bölümün tek profesörü Alman uyruklu tanınmış Dr. Herbert LOUIS'in coğrafya derslerini, sözlü olarak Türkçe'ye çevirmekle görevlendirilmiş, bu sırada doktora çalışmalarını da sürdürerek, 1944'te doktor unvanını almıştır. 1948'de doçentlik sınavını başarı ile geçirerek, aynı bölüme, kadrolu doçent olarak atanmıştır. Askerlik görevini, 1950-1951 yıllarında, Ankara Tank Okulu'nda İngilizce çevirmeni olarak yapan Cevat R. Gürsoy, 1962'de DTCF'de profesörlüğe yükselmiş; matematik coğrafya, kartoğrafya, Türkiye Coğrafyası, Akdeniz ülkeleri, Amerika coğrafyası konularında dersler vermiştir. 1972'de Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü Başkanlığı'na getirilen Gürsoy, YÖK Yasasının yürürlüğe girmesiyle 1982'de Coğrafya Bölümü Başkanlığı'na atanmıştır. 1985 yılında yaş haddinden emekliye ayrılan Gürsoy, İstanbul Marmara Üniversitesinde çalışırken 1986 yılında vefat etmiştir. Gürsoy'un her birini düzgün bir dille ve açık bir üslûpla yazdığı, çeşitli makale ve kitaplarının başlıcaları şunlardır:

"Samsun Gerisinde Karadeniz İntikal İklimi", *Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Dergisi*, 1950: Meteorolojik kayıtlara, iklim şartlarına ve bitki örtüsü özelliklerine dayanılarak hazırlanmış olan bu makale bir intikal ikliminin varlığını ortaya çıkarmış bulunuyor.

"Arzın Şekli ve İrtisamı (izdüşümü)": Aynı derginin 1956 yılındaki sayısında yayımlanmış olan bu makalesinde Gürsoy, eski çağlardan beri coğrafyada esaslı bir unsur olan kartografyanın önemini belirttiği gibi, çok değerli kaynak eserlere de derin bir sevgi ve vukufla eğilmiş, yuvarlak olan arzın, izdüşümünden ortaya çıkan problemlerin tartışmasını yaparak, yeryüzünün kağıt üstünde, bozulmamış bir örneğini meydana getirmenin imkansız olduğunu, bozulmanın minimuma indirilmesi gerektiğini açıkça belirtmiş, kendisi 1/1.500.000 ölçekli bir hipsometrik dünya haritası meydana getirmiştir. İlk defa Mollweide Projeksiyonu ile çizilmiş olan bu büyük duvar haritası o zaman basılmamıştır.

"Türkiye'nin Coğrafi Bölgelere Ayrılmasında Yapılması İcap eden Bazı Düzeltmeler": *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*'nin 1957 yılı yayınları arasında yer alan bu makalesinde 1941 yılında toplanan ilk coğrafya kongresinde tespit edilmiş bulunan Türkiye coğrafî bölgelerinin sınırlarını yakından inceleyerek, bazı düzeltmelerin yapılması gerektiğini ayrıntılı bir şekilde göstermektedir.

"Su Kuvveti ve Enerji Tesislerimiz", *Coğrafî Haberler*, 1959: Bu makalede, akarsulara dayanan enerji kaynaklarımızla, başlıca sanayi bölgelerimiz, ayrıntılı olarak ve bölge bölge ele alınmış, bazı orijinal sonuçlar çıkarılmış bulunuyor.

"Ankara Şehri", *Coğrafî Haberler*, 1959: Bu makale ile Ankara şehrinin kuruluşunda ve gelişmesinde rölyef bakı ve dolayısıyla iklim şartlarına bağlı olarak kaldığını belirttiği gibi, bu eski şehrin Hititlerden önce başlayan tarihî bir tekâmülün sonucu olduğunu ileri sürmekte ve coğrafî bir görüşü yansıtmaktadır.

"Coğrafî Tetkikler", *Kıbrıs Havacılık ve Turizm Dergisi*, 1960: Gürsoy'un Kıbrıs'taki incelemelerine ve istatistik bilgilere dayanan bu geniş, sistemli ve orijinal makale, sonradan yeni ve ayrıntılı ilaveleriyle birlikte, tekrar basılmak üzere, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin 25. kuruluş yıldönümü dolayısıyla çıkarılacak fakülte dergisine verilmiştir. Gürsoy, Kıbrıs üzerine 6. T. Coğrafya Kongresi'ne bildiri sunmuştur.

***Kartografya*:** Yeni metotlara, zengin bibliyografik kaynaklara ve özel görüşlerine göre, düzgün ve açık bir dille yazılmış bulunan bu hacimli ders kitabı, Gürsoy'un matematik, coğrafya ve kartografya sahalarında müspet ve derin bir bilgi sahibi olduğunu gösteren çok yararlı bir ders kitabıdır.

Bunlardan başka, yurt içindeki milli coğrafya kongreleri ve meslek haftalarına ve milletlerarası kongrelere sunulup yayımlanmış bildirileri, mesleki dergilerle ansiklopedilerde yayımlanmış çeşitli ve çok sayıda makaleleri de vardır. Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nin örnek I. fasikülünde yayınlanmış olan "Abadan" maddesi, Türk Ansiklopedisi'nde coğrafya ile ilgili çeşitli ve çok sayıdaki maddeleri (makaleleri), onun özellikle ülkeler coğrafyasında da zengin bir bibliyografik bilgiye sahip olduğunu gösteriyor.

DTCF Coğrafya Enstitüsü'nün kuruluş dönemini müteakiben Türkiye'de coğrafyanın bilimsel anlamda değer kazanmasında devrim niteliği taşıyan iki önemli gelişme yaşanmıştır. Bunlardan biri 06-21 Haziran 1941 tarihlerinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü'nde gerçekleştirilen Birinci Coğrafya Kongresi, diğeri ise bu kongrede alınan karar gereği 12 Mart 1942 tarihinde kurulan Türk Coğrafya Kurumu'dur. 06 Haziran 1941 tarihinde zamanın Maarif Vekili (Milli Eğitim Bakanı) Hasan Âli Yücel'in başkanlığında toplanan kongrede ilk ve ortaöğretimde okutulan coğrafya ders programları gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş, yazılması gereken kitaplar belirlenerek ve içerikleri tespit edilmiş, coğrafya terimlerinin anlaşılır hale getirilmesi için komisyonlar oluşturularak çalışmalar başlatılmış, Türkiye'nin büyük coğrafi bölgeleri (mıntıkaları), ikinci dereceden coğrafi bölgeleri belirlenerek sınırları çizilmiş ve raporları hazırlanmıştır. Ayrıca, ülkemizde "Türk Coğrafya Kurumu" adını taşıyan bir kuruluşun oluşumuyla ilgili çalışmaların başlatılmasına karar verilmiştir. Kongre sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan *Birinci Coğrafya Kongresi 6-21 Haziran 1941, Raporlar, Müzakereler, Kararlar* adlı kitap 257 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın

ilk sayfaları arasında "Kongrede Tetkik Olunan (ele alınan) Mevzular (konular)" şu şekilde maddeleştirilmiştir:

1. İlk ve ortaokullarla liselerin, öğretmen okullarının, ticaret ve sanat okullarının coğrafya müfredat programları
2. İlk ve ortaokullarla, liselerde bugün okutulan coğrafya kitapları
3. İlk ve ortaöğretim coğrafya terimleri
4. Coğrafi isimlerin imlâsı (yazımı)
5. Türkiye'nin coğrafi bölgelere ayrılması
6. Türkiye'de muhtelif coğrafi bölgelere, yerlere ve arızalara verilen isimlerin birleştirilmesi
7. Kongre azaları (üyeleri) tarafından izhar edilen (ileri sürülen) temenniler ve yapılan teklifler.

Birinci Türk Coğrafya Kongresi'nin çalışmalarını tamamlamasından yaklaşık 9 ay sonra, 12 Mart 1942 tarihinde Türk Coğrafya Kurumu kurulmuştur. DTCF Coğrafya Bölümü'nde kendine ayrılan bir odayı çalışma ofisi yaparak çalışmalarına başlayan Türk Coğrafya Kurumu, başlangıçta devletin maddi ve manevi desteğini alarak Türkiye'deki coğrafyacıları bir araya getirerek yurdun coğrafi özelliklerinin çeşitli yönlerden araştırılmasını sağlamış, çeşitli yurt gezileri ve konferanslar düzenleyerek coğrafyadaki gelişmeleri coğrafya öğretmenlerine ve ilgililere aktarmış, yapılan çalışmaların sonuçlarını dergi ve kitap çıkararak yayımlamış, coğrafya ile ilgili uluslararası kuruluşlarda Türkiye'yi temsil ederek kongrelerine katılmıştır.

Türk Coğrafya Kurumu'nun 1943 yılından itibaren çıkartmaya başladığı *Türk Coğrafya Dergisi* 1975 Yılına kadar Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü'nün ev sahipliğinde İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nün değerli öğretim üye ve yardımcılarının katkılarıyla düzenli olarak yayınlanmış, ancak 1975 yılında çıkartılan 26. sayıdan sonra *Türk Coğrafya Dergisi*'nin yayımı 1992 yılına kadar durmuştur.

1940'lı ve 1950'li yıllarda altın devrini yaşayan Türk Coğrafya Kurumu, 1960'lı yıllarda devlet tarafından verilen maddi desteğin kesilmesi ve üyelerinin duyarsızlığı yüzünden 1970'li yıllarda büyük bir çöküş içine girmiş ve faaliyetlerini sürdüremez hale gelmiştir. 1982 yılına gelindiğinde kirasını ödeyemediği için Ankara'nın Cebeci semtindeki bir depoda bulunan kitapları tahliye edilmiş, kurumun merkezi ve kitapları zorunlu olarak İstanbul Coğrafya Enstitüsü'ne nakledilmiştir. Halen merkezi İstanbul'da bulunan Türk Coğrafya Kurumu,1992 yılından itibaren *Türk Coğrafya Dergisi*'ni 27. sayıdan başlayarak çıkartmaya başlamıştır.

DTCF Coğrafya Enstitüsü'nün kurucusu Prof. Dr. Herbert Louis'in 1943 yılında Türkiye'den ayrılmasını takiben, jeoloji ve fiziki coğrafya alanındaki çalışmaları güçlendirmek amacıyla davet edilen McCallien, 1944'te Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde göreve başlamıştır. Türkiye'de

Üniversiteler Kanunu'nun 1946'da yürürlüğe girmesiyle birlikte DTCF Coğrafya Enstitüsü üç kürsüye ayrılmıştır. Bunlardan Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü'ne Niyazi Çıtakoğlu, Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü'ne Cemal Arif Alagöz, Beşeri ve İktisadi Coğrafya Kürsüsü'ne de Danyal Bediz başkan olarak atanmıştır. Doç. Dr. Niyazi Çıtakoğlu Çanakkale milletvekili seçilmesi üzerine DTCF'den ayrılmış olup Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü başkanlığına McCallien getirilmiştir. İskoçyalı olan W. John McCallien, 1923'te Glasgow Üniversitesi Jeoloji bölümünden mezun olmasını takiben, 1924'te aynı bölüme öğretim elemanı olarak girmiştir. 1930'da doktorasını tamamlayan McCallien, Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin daveti üzerine 1944'te Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya-Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde profesör olarak görevlendirilmiş ve 1950'ye kadar 6 yıl aralıksız burada çalışmıştır. 1946-1950 yılları arasında Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü'nün başkanlığı görevinde bulunan McCallien, şüphesiz birçok bilimsel çalışmalar yapmış ve öğrenciler yetiştirmiştir. Bunlar arasında özellikle jeomorfoloji ve klimatoloji alanında uzman olan Türkiye'nin en önemli coğrafyacılarından biri Oğuz Erol da yer almıştır.[11] İyi bir jeolog olan McCallien, özellikle jeomorfoloji ile jeoloji arasında güçlü bir iş birliği oluşturmuştur. McCallien'in Türkiye'de iken yaptığı yayınları şunlardır:[12]

- 1945, "Modern Dünyada Jeolojinin Yeri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, y. III, c. III, sy. 4, s. 351-360.
- 1946, "Ankara Kuzeyinde Köserelik'te Ters Dönmüş Tedrici İncelikte Yataklanmış Tabakalar", *Maden Tetkik Arama Mecmuası*, sy. 35, s. 121-125.
- 1947, "İstanbul Boğazının Silisli Şistleri Hakkında", *İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuası*, Seri: B, No: XII/3, s. 181-188.
- 1947, "The Structure of Çamlıca, Western Asia Minor, Near lstanbul", İ. Ketin ile, *Annales de l'Université d'Ankara*, sy. 1, s. 209-226.
- 1947, "Türkiye ile İskoçya Arasında Bir Mukayese (Scotland and Turkey a Comparision)", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, sy. 1, s. 89-109.
- 1949, "The Origin of the Earth (Arzın Menşei)", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. VII, sy. 1, s. 111-132.
- 1949, "The Evolution of the Map of the Earth (Dünya Haritasının Evrimi)", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. VII, sy. 1, s. 133-153.
- 1950, "Türkiye'de Pilov Lavlar (Some Turkish Pillow Laves)", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, c. II, No: 2, s. 1-8.

---

11 M. Akif Ceylan, "Türkiye Coğrafyasına Katkıda Bulunan Yabancı Bilimadamları: H. Louis Ve W.J. Mccallien", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, c. 7, sy. 29, s. 176-191.

12 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s. 47-48.

- 1950, "Balta Limanında Trakya Grovakları (The Thracian Greywackes of Baltaliman Valley Near Rumeli Hisar on the Bosphores)", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, c. II, No. 2, s. 18-21.
- 1950, "The Ankara Melange and the Anatolian Thrust", E. B. Bailey ile, *Nature*, Volume: 166, No: 4231, s. 938-940.
- 1950, "Ankara Melanjı ve Anadolu Şaryajı", E. B. Bailey ile, *Maden Tetkik Arama Mecmuası*, sy. 40, s. 12-22.
- 1952, "Sedimentation Phenomena of the Cretaceous of the Black Sea Region Between Zonguldak and Ereğli, Asia Minor", M. Tokay ile, *The 18th International Geological Congress*, Part XIII, s. 154-164.
- 1953, "Serpentine Lavas, the Ankara Melange and the Anatolian Thrust", E. B. Bailey ile, *Transactions of the Royal Society of Edinburgh*, Volume 62, Number 11, s. 403-442.
- 1955, "La Structure de le Côte Occidentale du Bosphore et de la Côte Voisine de la Mer Noire", *Comte Rendu Sommaire de la Société Géologique de France*, No. 5-6, s. 102-103.
- 1958, "On Some Turkish Rocks", *Geological Magazine*, Volume 95, s. 169.

Daha sonraki yıllarda Ankara Coğrafya Bölümü'nde yapılanma ve görev değişimi süreci devam etmiştir. 1950 yılında McCallien'in fakülteden ayrılışından sonra Fizikî Coğrafya Kürsüsü'nün başına Reşat İzbırak geçmiştir. Aynı dönem içinde Louis tarafından yetiştirilen Cevat Rüştü Gürsoy, kartografya ve mevzii coğrafya, Talip Yücel, Türkiye coğrafyası ve mevzii coğrafya uzmanı olarak bölüm kadrosundaki yerlerini almışlardır.

Talip Yücel, 1921 Kırşehir doğumludur. Hâkim olan babasının görevi nedeniyle eğitim ve öğrenimini, farklı şehirlerde yapmıştır. Lise öğrenimini 1939 yılında İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'nde bitiren Yücel, 1943 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Enstitüsü Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü'nden mezun olmuştur. Prof. Dr. Herbert Louis tarafından Enstitü'nün Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü'ne asistan olarak alınmıştır. H. Louis ile doktora çalışmalarına başlayan Yücel, daha sonra çalışmalarını Prof. Cemal Arif Alagöz ile sürdürmüş ve 1947'de doktorasını tamamlamıştır. 1952'de doçentliğe, 1961'de profesörlüğe yükselen Prof. Dr. Talip Yücel, 1986'da emekliliğini isteyip, İstanbul'a yerleşmiş ve Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü'nde sözleşmeli öğretim üyesi statüsünde görev alarak, 1992'ye kadar burada, lisans ve lisansüstü dersler okutmuştur. Daha sonra aile memleketi olan Marmaris'e yerleşen Yücel 2011 yılında vefat etmiştir. Çok sert görünümünün altında sevecen bir ruh besleyen Talip Yücel, jeolojiye, fiziki coğrafyaya ve beşeri coğrafyaya hâkim mükemmel bir mevzii coğrafyacı idi. Talip Yücel'in yayınları şunlardır:[13]

13 Ali Yiğit-Harun Tuncel, 100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar. Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy.8, s.123-125

- 1948, "Egeran, (Dr. Enver Necdet): Tektonique de la Turquie et relation entre les runites tectoniques et les gites metalliferes de la Turquie. Nancy, 1947", (Yayın Tanıtma), *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, c. VI, sy. 3, s. 208-212.
- 1948, "Kasaba ve Elmalı Ovalarındaki Detritik Depoların Yaşına Dair", *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni*, c. 1, sy. 2, s. 14-24.
- 1950, "Teke Yarımadası Arızalarının Seyrinde Gondwana'nın Muhtemel Etkisi", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. VIII, sy. 3, s. 381-385.
- 1953, "İzmirde Eski Bir Kıyı Çizgisi", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XI, sy. 2-3-4, s. 279-286.
- 1955, "Fırat Nehrinin Rejimi Üzerine Bir Deneme", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XIII, sy. 4, s. 95- 111.
- 1955, "Yukarı Kızılırmak Bölgesindeki Jipsli Depolar Üzerine Bazı Müşahadeler", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 15-16, s. 105-114.
- 1958, "Akarsularımızın Rejimi ile İlgili Bazı Meseleler", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XVI, sy. 3-4, s. 187-300.
- 1958, "Kızılırmağın Rejimi ve Hirfanlı Barajı", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XVI, sy. 1-2, s. 109- 141.
- 1958, "Teke Yöresinin Orta Bölümünün Mevzii Coğrafyası", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XVI, sy. 1-2, s. 143-204.
- 1960, *Asya Coğrafyası*, c. I, Ankara: Balkanoğlu Matbaası.
- 1960, "Demiryollarımızın İstasyon Nüfusuna Etkisi", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 20, s. 143-148.
- 1960, "Türkiye'de Şehirleşme Hareketleri ve Şehirler", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 20, s. 23-35.
- 1961, "Boğazlayan Çevresinde Bazı Gözlemler", *İst. Üni. Coğr. Enst. Derg.*, sy. 12, s. 123-126.
- 1961, "İç Anadolu Yağışlarının Temevvüç ve Temayülleri", *Ank. Üniv. DTCF Derg.*, c. XIX, sy. 1-2, s. 67-87.
- 1961, "Türkiye Şehirleşme Hareketleri", *Türk Coğr. Derg.*, sy. 21, s. 31-44.
- 1961, "Uzun Süre Gelişmeyen Kasabalarımız", *Coğrafya Haberleri*, sy. 4, s. 8.
- 1961, "Ankara - Etimusgut Arasındaki "İstanbul Boğazı"na Dair", *Coğrafya Haberleri*, sy. 4, s. 9- 10.
- 1964, *Avrupa'nın Ekonomik Yapısı*, Ankara: Ajans Türk Matbaası. (Bu eserin 224'üncü sayfadan sonraki kısmı basılamamıştır.)
- 1964, "Avrupa'nın Sanayi İnkılâbından Önceki Çehresi ve Sanayi İnkılâbı", *Türk Coğr. Derg.* sy. 22-23, s. 49-64.
- 1965, *Asya'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*, Ankara: Eroğlu Matbaası.

- 1966, "İmroz'da Coğrafya Gözlemleri", *Ank. Üniv. DTCF Coğr. Arşt. Derg.*, sy. 1, s. 65-108.
- 1968, "Şeker Pancarının Yetiştirilmesi", *Pancar*, c. 18, sy. 194, s. 14-15, 32.
- 1969, "Milli Menfaatlarımız Bakımından Nüfus Siyasetimiz", *Türk Kültürü*, sy. 80, s. 546-553.
- 1971, "Çayören Barajı", *Pancar*, c. 20, sy. 226, s. 24-25.
- 1971, "Toprak Reformu Hakkında Coğrafi Düşünceler", *Türk Kültürü*, sy. 107, s. 886-899.
- 1972, "Toprak Reformu Hakkında Coğrafi Düşünceler", *Atatürk Üni. Edb. Fak. Araştırma Dergisi*, sy. 5, s. 119-132.
- 1973, "Türkiye'nin Sanayileşmesi ve Bu Sanayileşmenin Yarattığı Meseleler", *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan*, s. 71-80.
- 1975, "Türkiye'de Endüstrinin Dağılışı Meselesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. XI-XIV, s. 5-9.
- 1976, "Suriye-Irak'ta Türk Bölgeleri ve Kıbrıs Coğrafyası", Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. Seri: A5, s. 105-112.
- 1976, "Güney Azerbaycan Türkleri", *Türk Dünyası El Kitabı II*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. Seri: A5, s. 1111-1113.
- 1976, "Türkiye'nin İktisadi Coğrafyası", Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. Seri: A5, s.1335-1360.
- 1978, "12 Agustos-7 Eylül 1977 Tarihleri Arasında Atina'da Toplanmış Olan BM Coğrafi İsimlerinin Standardizasyonu III Konferansı", *Türk Kültürü*, sy. 183, s. 129-144.
- 1979, *Ege Denizi Türkiye ile Komşu Ege Adaları*, S. Erinç ile, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. No: 50, Seri VII, Sayı A3.
- 1984, "Coğrafi Yeri ve Mevkii İtibariyle Türkiye", *Türk Kültürü Araştırmaları*, y. XXII, sy. 1-2, s. 11-19.
- 1987, "Batı Türkistan Coğrafyasına Toplu Bakış", *Türk Kültürü*, sy. 294, s. 615-624.
- 1987, *Türkiye Coğrafyası*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay. No: 68, Seri. VII.
- 1988, "Güney Azerbaycan", A. Caferoğlu ile, *Belgelerle Türk Tarihi*, sy. 35, s. 45-51.
- 1988, *Ege Denizi ve Türkiye ile Komşu Ege Adaları*, S. Erinç ile, II. Baskı, Ankara: Türk Kültürü Arşt. Enst. Yay: 50, Seri VII, Sayı A3.
- 1988, "Batı Karadeniz Bölgesinin Başlıca Topoğrafik Elemanları", *Ank. Üniv. DTCF Coğr. Arşt. Derg.*, sy. 11, s. 1-7.

- 1988, "Türkiye'de Kır Yerleşme Tipleri", *Türk Kültürü Araştırmaları*, y. XXVI/1, s. 61-69.
- 1990, "Bir Coğrafyacı Gözüyle Elbistan - Palu Oluğu", *Fırat Üni. Coğrafya Sempozyumu (14-15 Nisan 1986)*, s. 299-305.
- 1990, "Türkiye'de Zeytinliklerin Dağılışı", *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumr, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, sy. 2, s. 1-10.
- 1994, "Coğrafya Âlimi Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz'ün Ardından", *Türk Kültürü*, y. XXXII, sy. 372, s. 206-209.
- 1995, "Türkiye'de Kır Yerleşmeleri ve Tipleri Üzerine Yeni Görüşler", *Türk Dünyası Araştırmaları*, y. XXXI, sy. 1-2, s. 447-469.

DTCF Coğrafya Enstitüsünde Talip Yücel'den 9 yıl sonra 1952 yılında asistan olarak göreve başlayan hocamız Prof. Dr. Oğuz Erol'dur. Oğuz Erol, 1947 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nden, Reşat İzbırak yönetiminde "İncesu Vadisi Jeomorfolojisi" konulu lisans tezini vererek mezun olmuştur. 1950 yılında aynı üniversitenin Coğrafya bölümünde Prof. Dr. McCallien yönetiminde "Ankara Güneydoğusundaki Elma Dağı ve Çevresinin Jeoloji ve Jeomorfolojisi" üzerinde bir araştırma yaparak doktor unvanını almış, 1952-1957 arasında Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsünde asistan olarak çalışmıştır. 1955 yılında İngiltere'de Reading Üniversitesinde Prof. A. A. Miller yanında çalışmalar yapmıştır. 1957 yılında "Ankara-Haymana-Aydos Dağı Arasındaki Bölgenin Jeomorfolojisi" isimli çalışmasıyla doçent olan Erol, Alexander von Humboldt Bursu'nu alan ilk ve tek Türk coğrafyacıdır. Bu burs kapsamında, 1962 yılında Almanya'da Prof. Dr. H. Louis'in yanında Alplerin kuzey eteğinde eski Leitzach buzulu vadisinin jeomorfolojisini incelemiştir. Bu çalışma Almanya'da kitap halinde 1968'de yayınlanmıştır. 1965'de profesör olan Erol, 1964-1987 tarihleri arasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği bölümünde Jeomorfoloji ve Hava Fotoğrafları dersleri vermiştir. 1971-1973 ve 1982-1985 yılları arasında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Bölümü Başkanlıkları görevini ve 1974-1977 yıllarında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı yapmıştır. 1977 yılında Almanya'ya Tübingen Coğrafya Bölümü'ne, Türkiye'nin Doğal Yöreleri konusunda çalışmalar yapmak üzere davet edilen Erol'un bu çalışması Tübingen Orta Doğu Atlası projesi kapsamında Almanca olarak yayınlanmıştır. 1987 yılında İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü'ne geçmiş, bu enstitüde Jeomorfoloji Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmış, 1993 yılında, 67 yaş sınırı nedeniyle emekli olmuştur. 1997 yılında İTÜ'de Jeoloji Mühendisliği bölümünde bir sömestr seçmeli Jeomorfoloji dersi vermiş, aynı bölümde çeşitli projelerde görev almıştır. Oğuz Erol, 11 Nisan 2014 tarihinde vefat etmiştir.

Oğuz Erol, başta Jeomorfoloji, Jeoloji, Fiziki Coğrafya, Kuvaterner Jeolojisi ve Paleocoğrafyası, Klimatoloji, Hidroloji, Deniz Bilimleri, Çevre Bilimleri, Jeoarkeoloji, uzaktan algılama gibi yer bilimlerinin çeşitli konularında 260'dan fazla akademik

çalışmaya imza atmış ve MTA, DSİ, TPAO, TÜBİTAK, Orman Bakanlığı gibi kurumlar için çeşitli bilimsel ve teknik raporlar da hazırlamıştır. Kuvaterner bilimleri, Arkeometri, Jeoarkeoloji gibi dünyada yerbilimlerindeki yeni eğilimleri yapmış olduğu interdisipliner ve uluslararası boyuttaki çalışmalarıyla Türkiye'deki coğrafya camiasına ilk duyuran kişi olan Erol'un yerbilimlerine en önemli katkılarından birisi de TÜBİTAK tarafından basılmış olan ve 1825-1980 yılları arasında yapılmış çalışmaları kapsayan *Türkiye Yerbilimleri Bibliyografyası* adlı eseridir. Erol'un 1979 yılında yayınlamış olduğu *Dördüncü Çağ (Kuvaterner) Jeoloji ve Jeomorfolojisinin Ana Çizgileri* adlı eser ise bu alandaki ilk Türkçe ders kitabıdır. Erol'un doktora çalışmaları sırasında belirlediği ve Elmadağı bloklu seri olarak adlandırdığı yapı sonrasında "Ankara melanjı" kavramı halinde jeoloji literatüründe, tanımlayıp geliştirdiği aşınım yüzeyleri sistemleri ise Erol'un 4 basamaklı dolgu ve aşınım yüzeyleri (DS Sistemleri) sistemi olarak jeomorfoloji literatüründe yerini almıştır. Rahmetli hocamızın 200'ün üzerinde yayını bulunmaktadır. Bu çok uzun yayın listesine değerli meslektaşlarım Harun Tuncel ve Ali Yiğit'in birlikte hazırlayıp yayınladıkları aşağıda dip notta belirtilen *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar* adlı eserden ulaşılmaktadır.[14] Böyle bir değerli eseri hazırlayarak yayınladıkları için kendilerine buradan teşekkürlerimi sunuyorum.

Oğuz Erol'u takiben 1955-1960 yılları arasında, DTCF Coğrafya Enstitüsünün asistan kadrolarına Ayhan (Onur) Sür (1955), Aydoğan Köksal (1956), Özdoğan Sür (1957), Erdoğan Akkan (1957), Mecdi Emiroğlu (1960)atanmışlardır. Bu değerli hocalarımızdan Ayhan Sür, Özdoğan Sür, Erdoğan Akkan Fiziki Coğrafya ve Jeoloji, Aydoğan Köksal Ülkeler Coğrafyası, Mecdi Emiroğlu ise Beşeri ve Ekonomik Coğrafya kürsüsünde çalışmışlardır.

1. DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi'nin Yayın Hayatına Başlaması Dönemi (1961-1980)

Bu dönemde sırasıyla Ejder Kalelioğlu (1961), İlhan Kayan (1968), Yalçın Karabulut (1969), Emrullah Kanadıkırık (1970), Mesut Elibüyük (1971), Cemalettin Şahin (1973), Hamdi Kara (1974), Ali Fuat Doğu (1978) DTCF Coğrafya Enstitüsü'nde asistan olarak göreve başlamışlardır. Bu isimlerden Ejder Kalelioğlu, Mesut Elibüyük Ülkeler Coğrafyası; Yalçın Karabulut, Emrullah Kanadıkırık, Hamdi Kara Beşeri ve Ekonomik Coğrafya; İlhan Kayan, Cemalettin Şahin ve Ali Fuat Doğu ise Fiziki Coğrafya ve Jeoloji kürsüsünde akademisyen olarak hizmet vermişlerdir.

DTCF Coğrafya Bölümü YÖK'ten önceki dönemde Coğrafya Enstitüsü çatısı altında üç kürsüden (Fiziki Coğrafya ve Jeoloji, Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Ülkeler Coğrafyası) oluşmaktaydı. Adı geçen kürsüler özerk bir yapıya sahip olup her birine ayrı öğrenciler alınmakta ve mezun edilmekteydi. 1966-1988 döneminde

14 Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar*, Türk Coğrafya Kurumu, 2017, sy. 8, s. 139-148.

Coğrafya Enstitüsü'nün yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* idi. Bu dönemde 11 sayı halinde Ankara Üniversitesi Basımevinde basılan derginin ilk sayısı 1966 yılında yayınlanmış ve Coğrafya Enstitüsü'nün kurucusu Prof. Dr. Herbert Louis'e ithaf edilmiştir.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi'nin 1-11. sayılarında yayınlanmış makalelerin büyük çoğunluğu DTCF Coğrafya Enstitüsü'nde görev yapmış akademisyenler aittir. Dergide yayınlanmış makaleler şunlardır:

SAYI: 1, YAYIN YILI: 1966, MAKALE SAYISI: 13, SAYFA SAYISI: 342

1. Prof. Cemal ALAGÖZ: "Kızdırmağın Suyu"
2. Prof. Dr. Danyal BEDİZ: "XIX. Asırda Türkiye'nin coğrafya Saha sııdaki Büyük Hamlesi ve Milletlerarası Bir YarışmadaTürk Başarısının 90. Yıl Dönümü"
3. Prof. Dr. Reşat İZBIRAK: "Coğrafya Terimlerimizdeki Değişme ve Gelişmeler"
4. Dr. Talip YÜCEL: "İmroz'da Coğraya Gözlemleri"
5. Dr. Oğuz EROL: "Ankara Kuzeybatısında Üçbaş-Akdoğan Köyleri Yakınında Bulunan Memeli Hayvan Fosillerinin Bölge Morfolojisi Bakımından Önemi"
6. Süleyman ARISOY: "Genel Deniz Ekonomisi Alanı Olarak Karadeniz"
7. Dr. Ayhan ONUR: "Eshâbülkehf Tepesinde Bazı Coğrafi Müşahedeler"
8. Dr. Özdoğan SÜR: "Nevşehir ve Ürgüp Çevresinde Jeomorfoloji Araştırmaları"
9. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Zonguldak'ta Endüstri ve İşgücü Münâsebetleri"
10. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Afrika'da Yeni Devletler"
11. Dr. Erdoğan AKKAN: "Şahinkaya Yarmavadisi"
12. Asist. Ejder KALELIOĞLU: "Gaziantep Platosu ve Çevresinin İklimi"
13. Prof. Dr. Herbert LOUIS: "Jeomorfolojinin Ana Kavramlarındaki Yeni Gelişmeler Hakkında"

SAYI: 2, YAYIN YILI: 1968, MAKALE SAYISI: 8, SAYFA SAYISI: 307

1. Prof. Dr. Reşat İZBIRAK: "Coğrafi Araştırma Gezileri ve Hazırlıkları"
2. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Çanakkale Boğazı Çevresinin Jeomorfolojisi Hakkında Ön Not, (A Preliminary Report on the Geomorphology of the Çanakkale Area The Dardanelles, Turkey)"
3. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Anadolu Kıyılarının Holosendeki Değişmeleri Hakkında Gözlemler"
4. Doç. Dr. Erdoğan AKKAN: "Tarfala Buzul Araştırma İstasyon (İsveç)"
5. Süleyman ARISOY: "Deniz Ekonomik Coğrafyası Yönünden Akdeniz Balıkçılığı ile ilgili Problemler, Türkiye ve IX. Akdeniz Balıkçılık Genel

Konseyi (GFCM) (Problems Relating the Mediterranean Fisheries From the Wiew of the Marine Economical Geography, IX Tb Session General Fisheries Council For the Mediterranean (GFCM) and Turkey)"

6. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Mevzii Coğrafya Yönünden Kırıkkale-Keskin ve Delice"
7. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Batı Karadeniz Bölümünde Denizin Ekonomik Değerini Kısıtlayan Faktörler"
8. Alâeddin TANDOĞAN: "Fırtına Deresi Yukarı Çığırının Üç Köyünde Coğrafi Müşahadeler"

SAYI: 3-4 (Birleştirilmiştir), YAYIN YILI: 1971, MAKALE SAYISI: 11, SAYFA SAYISI: 404

1. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Gelibolu Yarımadasının Batı Kıyılarında Yalıtaşı Teşekkülleri"
2. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Konya, Tuzgölü, Burdur Havzalarındaki Pluvial Göllerin Çekilme Safhalarının Jeomorfolojik Delilleri"
3. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Mevzii Coğrafya Yönünden Kırıkkale-Keskin-Delice"
4. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: "Karapınar, Ereğli ve Aksaray Arasında Kalan Mıntakada Üst Pliosen-Kuaterner Volkanizması"
5. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: "İzlanda'nın Faal Volkanlarından İkisi: "Hekla ve Surtsey"
6. Doç. Dr. Mecdi EMÎROĞLU: "Coğrafi Bölgelere Göre Kırsal Yerleşmelerin Yüzölçümü, Parsel Sayısı ve Genişlikleri ile İlgili Bir Araştırma"
7. Dr. Ejder KALELİOĞLU: "Gaziantep Yöresinin Fiziki Coğrafyası"
8. Dr. Alaeddin TANDOĞAN: "Çayeli-Pazar Yöresinin Fiziki Coğrafyası"
9. İlhan KAYAN: "Gökova ve Çevresinde Fiziki Coğrafya Araştırmaları"
10. Yalçın KARABULUT: "Büyük Menderes Vadisinde Pamuk Tarımı ve Türkiye Pamuk Ekonomisindeki Yeri"
11. Emrullah KANADIKIRIK: "Maraş'ta Nüfus Hareketleri"

SAYI: 5-6 (Birleştirilmiştir), YAYIN YILI: 1972, MAKALE SAYISI: 12, SAYFA SAYISI: 286

1. Doç. Dr. Erdoğan AKKAN: "Cumhuriyetin 50. Yıldönümünde Coğrafya"
2. Prof. Cemal Arif ALAGÖZ: "Ülkeler Coğrafyası, Yakın Çevre Edütleri Hakkında Açıklama"
3. Prof. Dr. Oğuz EROL – C. P. NUTTAL: "Çanakkale Yöresinin Bazı Denizel Kuaternar Depoları"

4. Doç. Dr. Ayhan SÜR: "Kuzey İsveç'te Alpin Çevre Bitkileri"
5. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Doğu Anadolunun Turizm Coğrafyasına Dair"
6. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Türkiye Ormaniçi Kırsal Yerleşmeleri ve Bolu Örneği"
7. Doç. Dr. Erdoğan AKKAN: "Elâzığ ve Keban Barajı Çevrelerinde Coğrafya Araştırmaları"
8. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: "Heyelan Olaylarına Sebeb Olan Faktörler ve Bunların Türkiyede Etkili Bulunduğu Alanlar"
9. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Turizm Coğrafyası Bakımından Sinop"
10. Asis. Dr. İlhan KAYAN: "Mandalya Körfezi Kuzeydoğusunda Kazıklı-Kızılağaç bölgesinin Hidro-Morfolojik Özellikleri"
11. Emrullah KANADIKIRIK: "Maraşta Konut Tipleri"
12. Yalçın KARABULUT: "İktisadî Coğrafya"

SAYI: 7, YAYIN YILI: 1975, MAKALE SAYISI: 6, SAYFA SAYISI: 213

1. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Ayvalık Güneyi – Altınova Çevresinde Madra Çayı Deltasının Holosen Birikintileri ve Deltanın Gelişim Safhaları"
2. Doç. Dr. Mecdi EMlROĞLU: "Ihlara Vadisi"
3. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Marmara Bölgesinin Tarım ve Hayvancılığı Hakkında"
4. Doç. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Türkiye Coğrafi Bölgelerine Göre Şehir Yerleşmeleri ve Şehirli Nüfus"
5. Asis. Dr. Hamdi KARA: "Çukurova'da Pamuk"
6. Asis. Yalçın KARABULUT: "İki Ciltlik Yeni bir Eser: "Türkiye"

SAYI: 8, YAYIN YILI: 1977, MAKALE SAYISI: 12, SAYFA SAYISI: 233

1. Doç. Dr. Ayhan SÜR: "Ankara'da Kar Yağışlı ve Karla Örtülü Günler"
2. Doç. Dr. Ayhan SÜR: "Bazı Püskürük ve Metamorfik Kayaçlarm Yapılarında Yer Alan Önemli Üç Mineral: "Kuvars – Feldispat – Mika"
3. Doç. Dr. Ayhan SÜR: "Vejetasyon için Strüktüral ve Fonksiyonal Klasifikasyon"
4. Prof. Dr. Mecdi EMlROĞLU: "Bolu'da Geçici Bir Yerleşme Tipi "Güzle""
5. Asist. Gemalettin ŞAHİN: "Göldağı ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi ve Yer Kaymaları"
6. Doç. Dr. Özdoğan SÜR: "Heyelan Olaylarının Ekonomiye Etkileri"
7. Doç. Dr. Aydoğan KÖKSAL: "Afrika'da Yeni Bir Devlet: "Angola"

8. Asist. Dr. Hamdi KARA: "Çukurova'nın Üç Köyünde Tarım-Nüfus İlişkileri ve Bölge Kır Kesimi Sorunları Konusunda Bir İnceleme"
9. İlhan KAYAN – Cemalettin ŞAHİN: "II. Ulusal Kar Hidrolojisi Semineri (28 Mart-2 Nisan 1977)"
10. R.W. HEY: "Akdeniz ve Karadenizin Kuaterner Kıyıları"
11. R.W. HEY: "Akdenizin Denizel Kuaterner Depolarının Sınıflandırılması"
12. Oğuz EROL: "G. SCHWEİZER'in Doğu Anadolu ve Kuzeybatı İran'ın Fiziki Coğrafyası Üzerine Yeni Eseri"

SAYI: 9, YAYIN YILI: 1980, MAKALE SAYISI: 8, SAYFA SAYISI: 106

1. Prof. Dr. Mecdi EMÎROĞLU: "Danyal Bediz'in Yaşam Öyküsü"
2. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Anadoluda Kuaıerner Pluvial înter-pluvial Koşullar ve Özellikle Güney-İç Anadoluda Son Buzul Çağından Bugüne Kadar Olan Çevresel Değişmeler"
3. Prof. Dr. Ayhan SÜR: "Lokalklima ve Mikroklima"
4. Prof. Dr. Özdoğan SÜR: "Kuaternerdeki Deniz Seviyesi Değişiklikleri ve Nedenleri"
5. Dr. İlhan KAYAN: "Gedar Kıyılarının (Delaware, A.B.D.) Holosendeki Jeomorfolojik Gelişimi"
6. Dr. H. Hilmi KARABORAN: "Yeryüzünde Kontrol Altına Alınmayan Yerleşimler"
7. Dr. H. Hilmi KARABORAN: "Kentlerin Tiplendirilmesi Sorunu Bölgesel Kent"
8. Dr. H. Hilmi KARABORAN: "Dünya Nüfusunda Gelişmeler"

SAYI: 10, YAYIN YILI: 1981, MAKALE SAYISI: 12, SAYFA SAYISI: 220

1. Prof. Dr. Oğuz EROL: "Türkiye Denizel Kuvatemeri'ne Ait Bazı Problemler ve G. RUGGİERİ'nin "İtalya Denizel Kuvaterneri İçin Yeni Stratigrafik Şema"sı İle Bir Karşılaştırma (Some Problems of the Marine Quaternary of Turkey. In Respect to the New Stratigraphic Scheme For the Marine Quaternary of Italy" by G. RUGGİERİ 1979)"
2. Prof. Dr. Ayhan SÜR: "Yerbilimciler İçin Önemli Bir Kayaç Granit"
3. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Türkiye'de Son Sayımlar ve Kentleşme Olayının Boyutları"
4. Prof. Dr. Aydoğan KOKSAL: "Yeni Coğrafya Hakkında"
5. Prof. Dr. Erdoğan AKKAN: "Okyanusların Mineral Varlıkları"
6. Prof. Dr. Özdoğan SÜR: "Jeomorfolojinin Konusu ve Nitelikleri"

7. Doç. Dr. İlhan KAYAN: "Geç Holosen Kıyı Değişmelerinin Yunanistan \e Türkiye'de Arkeolojik Yerleşme Yerleri Üzerine Etkileri (KRAFT-ASCHENBRENNER-KAYAN' dan çeviri)"
8. Ass. Dr. Yalçın KARABULUT: "Karadeniz Coğrafi Bölgesi Nüfusu (1. Şehirsel)"
9. Ass. Ali Fuat DOĞU: "Çeşitli Morfojenetik Bölgelerden Hava Fotoğraflarının Jeomorfolojik Yorumlanması"
10. Ass. Ali Fuat DOĞU: "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Yayınları Bibliyografyası (1935—1981)"
11. Prof. Dr. W.B. FISHER: "Ortadoğu'da ve Özellikle Türkiye'de Nüfus Sorunları (Çev: "Prof. Dr. C.R. GÜRSOY)"
12. Prof. Dr. W.B. FISHER: "Coğrafyada Bugünkü Gelişmeler (Çev: "Prof. Dr. Oğuz EROL)"

SAYI: 11, YAYIN YILI: 1988, MAKALE SAYISI: 14, SAYFA SAYISI: 179

1. Prof. Dr. Talip YÜCEL: "Batı Karadeniz Bölgesinin Başlıca Topağrafik Elemanları"
2. Prof. Dr Oğuz EROL: "Çukurovada Kaliş Tipleri"
3. Prof. Dr. Ayhan SÜR – Prof. Dr. Özdoğan SÜR: "Hava Kirliliği"
4. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Türkiye'de Yaşlı Nüfusun Artışı ve Coğrafi Dağılım Özellikleri"
5. Doç. Dr. İlhan KAYAN: "Datça Yarımadasında Eski Knidos Yerleşmesini Etkileyen Doğal Çevre Özellikleri"
6. Doç. Dr. Hamdi KARA: "Türkiye'de Pamuk Üretim Alanları 71"
7. Doç. Dr. Alâeddin TANDOĞAN: "İncesu Vadisinde (Çayeli) Coğrafya Gözlemleri"
8. Doç. Dr. H. Hilmi KARABORAN: "Dünyada ve Türkiye'de Gecekondu Sorunu – Gecekondular, Slamlar ve Bidonevler"
9. Arş. Gör. Ali ÖZÇAĞLAR: "Türkiye'deki Tarım Alanlarının Coğrafi Dağılışının Doğal Çevreyle İlişkisi"
10. Arş. Gör. Süha KOCAKUŞAK, Arş. Gör. Hakan YİĞİTBA-ŞIOĞLU:Köprülü Kanyon Milli Parkının Coğrafi Özellikleri"
11. D.J. STANLEY, C. BLANPIED: "Üst Kuaterner'de Doğu Akdeniz ile Karadeniz Arasındaki Su Geçişleri (Çev. İlhan KAYAN)"
12. D. KELLETAT: "Almanya Üniversitelerinde Coğrafya (Çev. Cemalettin ŞAHİN)"
13. Dr. Ali Fuat DOĞU: "(Kitap Tanıtma) Yanardağlar, Oluşumları ve Faaliyetleri"

14. Dr. Ali Fuat DOĞU: "Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakükesi Coğrafya Yayınları Bibliyografyası (1981-1986) II. Kısım"

SAYI: 12, YAYIN YILI: 1996, MAKALE SAYISI: 11, SAYFA SAYISI: 177

1. Aydoğan KÖKSAL: "Prof. Dr. H. Hilmi Karaboran'ın Hayatı"
2. Ali ÖZÇAĞLAR: "Türkiye'nin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler"
3. E. Murat ÖZGÜR: "Yeni İlçe Merkezlerimizin Fonksiyonel Bakımdan Gösterdiği Özellikler"
4. İhsan ÇİÇEK: ""Thornwaite Metoduna Göre Türkiye'de İklim Tipleri"
5. Süha KOCAKUŞAK: "Türkiye'de Kentsel Yaşamın Önemi ve Planlamalarda Coğrafya Biliminin Yeri"
6. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: "Fiziki Coğrafya Araştırmalarında Manyetik Ölçümlerin Rolü"
7. E. Murat ÖZGÜR: "Türkiye'de İpekböcekçiliği"
8. Mehmet SOMUNCU: "Kayser'de Bağcılık"
9. Uğur DOĞAN: "Çandır Miosen Havzasının Jeomorfolojisi"
10. Levent UNCU: "Özbekistan Cumhuriyetinin Bölgesel Politikası"
11. Osman GÜMÜŞCÜ: "Coğrafya Bölümü Tarihi"

Yukarıda görüldüğü gibi, 10 ve 11. sayılarda DTCF Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarının yayınları ile ilgili bibliyografya sayın meslektaşım Dr. Ali Fuat Doğu tarafından birbirini izleyen iki makale halinde yayınlanmıştır.

2. 1980 Sonrası Dönem

YÖK yasası ile birlikte DTCF Coğrafya Enstitüsü bünyesindeki özerk haldeki kürsüler Coğrafya Bölümü çatısı altında anabilim dalları olarak yerlerini almışlardır. Bu değişimle birlikte Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsünün adı Jeoloji bölümlerinin itirazı üzerine ve Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı olarak değiştirilmiştir. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Kürsüsü küçük bir nüansla Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalına, Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü ise Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Anabilim Dalına dönüştürülmüştür. İlerleyen zamanda ise Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası Anabilim Dalı, Türkiye Coğrafyası ve Bölgesel Coğrafya anabilim dalları olarak ikiye ayrılmıştır.

1940'lı ve 1950'li yıllarda altın devrini yaşayan Türk Coğrafya Kurumu, 1960'lı yıllarda devlet tarafından verilen sınırlı ölçüdeki maddi desteğin kesilmesi yüzünden büyük bir çöküş içine girmiş ve 1975 yılından sonra faaliyetlerini sürdüremez hale gelmiştir. O yıllarda Türk Coğrafya Kurumu'nun yönetim kurulu

üyeleri Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Ülkeler Coğrafyası Kürsüsü'nün öğretim üyelerinden oluşmaktaydı ve Coğrafya Enstitüsü içindeki diğer kürsülerdeki öğretim üyeleriyle sürekli çekişmeler ve anlaşmazlıklar yaşanmaktaydı. DTCF'deki mekân sıkıntısı yüzünden DTCF Dekanlığının aldığı bir kararla Türk Coğrafya Kurumu, fakülte dışında başka bir mekâna taşınmak zorunda bırakılmıştır. Kurumun kitapları ve birtakım eşyası önce o zamanki kurum başkanı Prof. Cemal Arif Alagöz'ün sahibi olduğu bir daireye yerleştirilmiş, daha sonra Cebeci semtinde (Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne yakın bir konumda) iki dükkan kiralanarak bu mekâna taşınmıştır. Türk Coğrafya Kurumu, 1982 yılına gelindiğinde yeni dernekler kanununun getirdiği yükümlülükleri yerine getirmez olmuştur. Çünkü üyeler aidatlarını ödemiyorlar, olağan genel kurul toplantıları çoğunluk sağlanamadığı için sürekli ikinci toplantıya erteleniyor ve ikinci toplantıya katılan az sayıda kişinin imzaları ile yapılabiliyordu. Hatta kurumun Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU)'ne olan birikmiş 300 dolarlık aidat borcunun ödenebilmesi için Başbakanlık Müsteşarlığı'ndan yardım talebinde bulunulmuştu. Diğer yandan kuruma ait kitapların bulunduğu Cebeci semtindeki mekânın kirası ödenemediği için ayrıca büyük bir sıkıntı yaşanmıştı. Çaresizlik içinde kalan Kurum Başkanı Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz, Genel Sekreter Prof. Dr. Cevat Rüştü Gürsoy, Muhasip Üye Prof. Dr. Talip Yücel, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Sırrı Erinç'le görüşerek kurumun kitaplarının Vefa Müşküle Sokak'taki İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü binasına nakledilmesine karar vermişlerdir. Kırk yıl gibi uzun bir süre başkent Ankara'da faaliyetlerini sürdüren Türk Coğrafya Kurumu'nun kurulduğu yerden İstanbul'a nakledilmesi üzücü ve üzerinde düşünülmesi gereken önemli vaka olarak tarihe geçmiştir. Bu durumun gerçekleşmesine sebep olanlar o zaman sürecinde Türk Coğrafya Kurumu'na gereken desteği ve önemi vermeyen, birbiriyle sürekli çekişen, uzlaşmayan, kurumsallaşmaktan çok kişiselleşmeyi önde tutan öğretim üyeleri idi.

Böyle bir hezimete uğratılan Türk Coğrafya Kurumu'nun en büyük talihsizliği, Atatürk'ün vefatından sonra kurulmuş olması, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu gibi devletin himayesi altında olmamasıdır. Atatürk'ün manevi kızı ünlü Türk tarihçisi Prof. Dr. Afet İnan, Atatürk'ün Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kurulmasından sonra bir "Coğrafya Kurumu" kurulması ile ilgili düşüncelerini şöyle nakletmiştir:

> "…Bu münasebetle şunu hatırlıyorum. Fakülte (DTCF) kurulması ve programları konuşulduğu esnada Prof. Muzaffer Göker'e (ilk dekan) Atatürk, coğrafya öğrenimi ve incelemeleri için uzun bir not yazdırmıştı. Orada tespit ettirdiği fikirlerde coğrafyanın nazari olmaktan ziyade, arazi üzerinde çalışmalar yapılmalı ve yeni metotlara göre incelenecek bir Türkiye coğrafyasının yazılması gerekti. Hatta tarih gibi bir "Coğrafya Kurumu" kurulmasını düşünen Atatürk, bu uzun notların sonunda,

> Fakülte (DTCF) kurulduktan sonra ihtiyaca göre böyle bir teşekkülün lüzumu belli olacaktır demiştir."[15]

Bu tarihi açıklamada belirtildiği üzere, ulu önder Atatürk'ün ömrü vefa etseydi Türk Coğrafya Kurumu da Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu ile aynı statüde olacaktı. Ancak bu durum o günden bugüne gerçekleşmeyip hep hüsranla sonuçlanmıştır. Şöyle ki 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinin ardından yapılan kurumsal düzenlemeler kapsamında, Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu'nu bir çatı altında toplayan 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'na Türk Coğrafya Kurumu'nun da katılması için zamanın Türk Coğrafya Kurumu başkanı Prof. Cemal Arif Alagöz, Genel Sekreter Prof. Dr. Cevat Rüştü Gürsoy, Muhasip üye Prof. Dr. Talip Yücel tarafından kapsamlı bir rapor hazırlanarak konsey üyelerine gönderilmişti. Yakalanan bu fırsatın değerlendirilmesi için defalarca ve ısrarla ilgili makamlar nezdinde girişimlerde bulunulmasına rağmen 11.8.1983 tarihinde kabul edilen 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'na maalesef Türk Coğrafya Kurumu dâhil edilmemiştir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun ilk başkanlığına atanan emekli general Suat İlhan, Türk Coğrafya Kurumu'nun 2876 sayılı Kanunla Yüksek Kurum bünyesinde yer almamasından büyük üzüntü duymuş olacak ki kişisel çabasıyla Türk Coğrafya Kurumu'na alternatif olarak 02 Şubat 1988 tarihinde Yüksek Kurum içinde bir "Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu" nun kurulmasını sağlamıştır. Suat İlhan, konuyla ilgili düşüncelerini Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları* dergisinin ilk sayısındaki takdiminde şöyle açıklamıştır:

> "Atatürk Yüksek Kurumu'na coğrafya çalışmaları içinde doğrudan görev verilmemektedir. Fakat coğrafyaya ilgisiz kültür düşünmek mümkün değildir. Tarihin, dilin ve diğer bütün kültür unsurlarının güç aldıkları ve güç verdikleri bir coğrafyaları olması gerekir. Bu zorunlulukla ve coğrafya bilim çevremizin ihtiyacı da dikkate alınarak, kanunumuzun verdiği kolaylıktan yararlanılmış, Yüksek Kurum Başkanlığına bağlı bir Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulmuştur."
>
> "Büyük bir ihtiyaç olarak gördüğümüz coğrafya ile ilgili bir birim oluşturulması, kuruluşumuzun ilk günlerinden itibaren düşünülmeye başlanmış, 2 Şubat 1988 tarihli Atatürk Yüksek Kurumu Yönetim Kurulu toplantısında Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kurulaması kararı alınmıştır."[16]

---

15 A. İnan, "A.Ü.D.T.C.F.'nin Kuruluş Hazırlıkları ve Açılışı- 9 Ocak 1936", *Cumhuriyet'in 50.Yılı Anma Kitabı*, 1974, s. 17.

16 S. İlhan, "Coğrafya Bilim Uygulama Kolu ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi", *Coğrafya Araştırmaları*, s. 4, 1989.

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Suat İlhan döneminde (1989, 1990, 1991, 1992 yıllarında) *Coğrafya Araştırmaları* adında 4 sayı dergi çıkartmış, Suat İlhan'ın başkanlık görevinin sona ermesiyle Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun faaliyetine süratle son verilmiştir. Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun kapatılmasında kolun faaliyetleri için ayrılan parasal ödeneğin Suat İlhan'ın inisiyatifinde Türk Tarih Kurumu bütçesinden alınmasının etkili olduğu sonradan ortaya çıkmıştır.

Suat İlhan'ın şu heyecan verici açıklamaları coğrafya literatürünün geliştirilmesi bakımından önem taşımaktaydı:

> "Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Türkiye coğrafyasının yazılması için görev bölümü yapmış, bu güne kadar yayımlanmamış bazı hazırlıkların, önemli tezlerin yayını için öneriler belirlemiş, 1988 yaz aylarında yapılan bir saha araştırmasının desteklenmesini kararlaştırmış, yabancı ülkelerde yayımlanan ve kütüphanelerimizde bulunması gereken coğrafya ile ilgili yayınları tespit etmiş ve Yüksek Kurum Başkanlığına vermiştir. Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, ilk toplantısında Coğrafya Araştırmaları adı altında bir dergi yayımlanması kararını alarak coğrafya öğretim üyelerinden makale isteklerinde bulunmuştur. Elinizdeki dergi bu çalışmaların bir ürünüdür. Şimdilik yılda bir sayı yayımlanması düşünülmektedir."

Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu'nun yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları* dergisinin ilk sayısında yer alan bu düşünceler maalesef tam olarak gerçekleştirilmemiş, sadece yayımlanan dört sayı dergi, raflarda hatıra olarak kalmıştır. Dergide yayımlanan makalelerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında DTCF Coğrafya Bölümünün sayıca önde olduğu çekmektedir. Bu dönemde makale sahiplerine saha çalışmaları ve telif hakkı için ödeme yapılmış olması takdire şayan bir durumdur.

Dergide yayınlanmış makaleler şunlardır:

SAYI: 1, YAYIN YILI: 1989, MAKALE SAYISI: 19, SAYFA SAYISI: 208 (Ayrıca 84 sayfa eki ve 6 adet katlanmış harita mevcuttur) **/ DTCF Coğrafya Bölümünün katkısı: 9 Makale**

1. Suat İLHAN: "Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu ve "Coğrafya Araştırmaları" Dergisi"
2. Doç. Dr. Hayati DOĞANAY: "Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları"
3. Doç. Dr. Cemalettin ŞAHİN: "Hava Kirliliği ve Hava Kirliliğini Etkileyen Doğal Çevre Faktörleri"
4. Prof. Dr. Metin TUNCEL, Dr. Suna DOĞANER: "Amasya'da Turizm: "Coğrafi İmkanlar, Sorunlar ve Öneriler"

5. Doç. Dr. Ahmet NİŞANCI: "Orta Karadeniz Bölümünde Mevsimlik Hava Tipleri Bakımından Önemli Devreler"
6. Prof. Dr. A. Mecit Doğru: "Ağrı Dağı"
7. Prof. Dr. İbrahim ATALAY: "Türkiye'de Kır Yerleşmelerinin Arazi Degredasyonu Üzerine Etkileri"
8. Yrd. Doç. Dr. Ali Fuat DOĞU, Araş. Gör. İhsan ÇİÇEK, Araş. Gör. Gürcan GÜRGEN: "23 Haziran 1998 Çatak Heyelanı (Trabzon-Maçka)"
9. Sema TOPÇU: "Atmosferdeki Yağışa Çevrilebilir Subuharı Miktarının Hesaplanması"
10. Prof. Dr. Hamdi KARA: "Cumhuriyete Kadar Çukurova Nüfusu"
11. Doç. Dr. Asaf KOÇMAN, Hasan GÜMÜŞ: "Dereboğaz Deresi Yarmavadisinin Oluşumu ve Cumaovası Çevresinin Morfotektonik Evrimi (İzmir)"
12. Dr. Alaeddin TANDOĞAN: "Türkiye Nüfus Hareketlerinde İstanbul'un Yeri"
13. T. Ahmet ERTEK: "Sofular Mağarası (Şile-İstanbul)"
14. Dr. Yalçın KARABULUT: "Karadeniz Bölgesi Nüfusu (II. Kırsal)"
15. Doç. Dr. Ejder KALELİOĞLU: "Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Tarımsal Yapısı"
16. Araş. Gör. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: "Meydancıkkale'nin (Gülnar) Jeomorfolojik özellikleri"
17. Araş. Gör. E. Murat ÖZGÜR: "Bağıvar Köyü'nde (Diyarbakır) Ekonomik Faaliyetler"
18. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR: "Zile-Turhal Yöresinin Morfografik Özellikleri"
19. Prof. Dr. Hamdi KARA: "Dergi Tanıtımı"

SAYI: 2, YAYIN YILI: 1990, MAKALE SAYISI: 17, SAYFA SAYISI: 364 (Ayrıca 8 adet katlanmış harita mevcuttur) / **DTCF Coğrafya Bölümünün katkısı: 10 Makale**

1. Prof. Dr. Talip YÜCEL: "Türkiye'de Zeytinliklerin Dağılışı"
2. Doç. Dr. Mesut ELİBÜYÜK: "Türkiye'nin Tarihi Coğrafyası Bakımından Önemli Bir Kaynak, Mufassal Defterler"
3. Arş. Gör. Harun TUNÇEL: "Doğal Çevre Sorunu Olarak Çığlar ve Türkiye'de Çığ Olayları (Avalanches As Natural Hazard And Avalanches In Turkey)"
4. Prof. Dr. Erdoğan AKKAN, Prof. Dr. Metin TUNCEL: "Bilinmeyen Bir Doğal Anıt: "Otlukbeli Gölü"
5. Prof. Dr. İsmail YALÇINLAR: "Bozkır'da Fosilli Kambro-Ordovisiyen Tabakalar (KONYA)"

6. Yrd. Doç. Dr. İdris BOSTAN: "Osmanlı Topraklarında Petrolün Bulunuşu Ve İskenderun'da İlk Petrol İşletme Çalışmaları"
7. Doç. Dr. Ejder KALELİOĞLU: "Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Antep-fıstığı Alanları"
8. Prof. Dr. Turgut BİLGİN: "Orta Sakarya Vadisinin Jeomorfolojisi"
9. Prof. Dr. Hamdi KARA: "Çukurova'da Endüstri"
10. Prof. Dr. Mecdi EMİROĞLU: "Urla Yarımadasında Kırsal Yerleşmeler"
11. Doç. Dr. Cemalettin ŞAHİN: "Ekim 1988-Temmuz 1989 Periyodu Yağışları Ve Bunların Normalleri İle Karşılaştırılması"
12. Arş. Gör. Hakan YİĞİTBAŞIOĞLU: "Burdur Havzasında Bulunan En Yaşlı Gölsel İz"
13. Doç. Dr. Ertan ERUZ: "İzmit Kentinde Yeşil Alan Sorunları"
14. Yrd. Doç. Dr. Füsun BAYKAL: "Salihli Kentsel Alanının Genişlemesinde ve Belirli Yörelere Kaymasında Rol Oynayan Faktörler"
15. Yrd. Doç. Dr. Emrullah GÜNEY: "Dicle Irmağında Kelek Taşımacılığı"
16. Yrd. Doç. Dr. Sadettin TOMBUL: "Bingöl Ovası ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi"
17. Arş. Gör. Süha KOCAKUŞAK: "Sincan'ın Kentleşme Özellikleri"

SAYI: 3, YAYIN YILI: 1991, MAKALE SAYISI: 11, SAYFA SAYISI: 192 / DTCF Coğrafya Bölümünün katkısı: 6 Makale

1. Prof. Dr. Metin TUNCEL: "Ord. Prof. Dr. Besim Darkot: "Hayatı ve Türkiye Coğrafyasına katkıları"
2. Arş. Gör. Ali UZUN: "Karaca Mağarası"
3. Doç. Dr. İbrahim GÜRER: "Kar Erimesi ve Akımı (Uludağ Örneği)"
4. Arş. Gör. Hakan YİĞ1TBAŞI0ĞLU: "Yanartaşın Sönmeyen Alevleri"
5. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR: "Kazova ve Yakın Çevresinde Eski Yerleşmeler"
6. Arş. Gör. E. Murat ÖZGÜR: "Bilecik İlinde Nüfus Gelişmesi"
7. Doç. Dr. Asaf KOÇMAN: "İzmir'in Kentsel Gelişimi"
8. Arş. Gör. Ertuğ ÖNER: "Gümüşhane Çevresinde Heyelan Olayları"
9. Dr. Suna DOGANER: "Dağ Turizmine Coğrafi Bir Yaklaşım (Uludağ'da Turizm)"
10. Arş. Gör. Gürcan GÜRGEN: "Çağlayık Boğazı"
11. Prof. Dr. Oğuz EROL, Uzm. Jeom. Bekir Necati ALTIN: "Binkılıç-Karacaköy Dolayınım Jeomorfolojisi, Istıranca Dağları Güneydoğusu, Trakya"

SAYI: 4, YAYIN YILI: 1996, MAKALE SAYISI: 14, SAYFA SAYISI: 236 (Ayrıca 1 adet katlanmış harita mevcuttur) / **DTCF Coğrafya Bölümünün katkısı: 7 Makale**

1. Prof. Dr. İsmail YALÇINLAR: "Türkiye'deki Akarsu ve Vadilerin Gelişmesinde Tektonik Etkiler"
2. Prof. Dr Ibrahim ATALAY: "Pleistosen Sonu ve Holosen Başlarında Anadolu'nun Paleocoğrafya Şartlarına Genel Bir Bakış"
3. Dr. Suna DOĞANER: "Türkiye'de Turizm Ulaştırması"
4. Arş. Gör. Harun TUNÇEL: "Mezraa Kavramı ve Türkiye'de Mezraalar"
5. Prof. Dr. Oğuz EROL, Uzm. Jeom. Alaeddin ŞENCAN: "Çınarcık ve Güneyinin Jeomorfolojisi"
6. Prof. Dr. Mustafa ÖZGÜREL, Doç. Dr. Asaf KOÇMAN: "Sağlık ve Deniz Turizmi Açısından Ege Bölgesi Kıyı Kuşağı iklim Koşullarının incelenmesi"
7. Prof. Dr. Metin TUNCEL: "Bitlis Şehri (Tarihî coğrafya açısından yaklaşım)"
8. Dr. İbrahim GUNER: "İğdır Ovası Çevresinde Yaylacılık"
9. Yrd. Doç. Dr. A. Fuat DOĞU, Arş. Gör. Harun TUNÇEL, Arş. Gör. Gürcan GÜRGEN, Arş. Gör. İhsan ÇİÇEK, Arş. Gör. Mehmet SOMUNCU: "Periliin Mağarası"
10. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR: "Zile'nin Kuruluşu, Gelişmesi ve Bugünkü Fonksiyonel Özellikleri"
11. Arş. Gör. Mehmet SOMUNCU: "Rize-Ayder Yaylasmda Turizm"
12. Doç. Dr. Ejder KALELİOGLU: "Van Yöresinde Turizm"
13. Dr. Ertuğ ONER: "Samsun ve Çevresinin Jeomorfolojisi"
14. Doç. Dr. İbrahim GURER: "Snow Avalanche Problem In Turkey"

Türkiye'de coğrafyanın kurumsallaşma sürecinde Türk Coğrafya Kurumu'nun ardından gelen oluşumlardan birisi de Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi ya da kısa adıyla TÜCAUM'dur. 1980'li yıllarda, yurt dışında uluslararası bilimsel toplantılarda özellikle Ermeni ve Rum lobilerinin Türkiye aleyhinde yayınlar yapmaları, ülkemizin üniter yapısını tehdit edici propagandalarda bulunmaları, hazırladıkları bölücü coğrafi harita ve yayınlarla sürekli olarak saldırıda bulunmaları önemli sıkıntılar oluşturmaktaydı. Değerli meslektaşım Tunçel'in de belirttiği üzere, o günlerde çevremizde yer alan ülkelerle ilişkilerimiz pek de dostane değildi. Sovyetler Birliği ile Soğuk Savaş günlerinden kalan bir gerginlik vardı. Suriye'de Hafız Esad rejimi Hatay üzerinde sürekli hak iddia ediyor, okul kitaplarında ve haritalarında Hatay'ı kendi toprakları olarak gösteriyordu. Yunanistan ile kara suları, Ege sorunu ve hava sahası anlaşmazlıkları

sürekli gündemdeydi ve Bulgaristan'da da Müslüman Türklere karşı belirgin ve ağır bir asimilasyon politikası uygulanıyordu.[17]

Türk Coğrafya Kurumu, bahsettiğimiz nedenlerle bu olumsuzluklara karşı koyacak durumda değildi. O günlerde yurtiçi ve yurtdışında basılan kitap, dergi, atlas, harita ve benzeri yayımlarda Türk bütünlüğünü ve menfaatlerini zedeleyici ifadelere engel olacak bir bilimsel kuruluşun eksikliği nedeniyle Milli Güvenlik Kurulu'nun tavsiyesiyle Yüksek Öğretim Kurulu'nun 31 Ağustos 1988 tarihli toplantısında Ankara Üniversitesi bünyesinde *Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi* adı altında bir merkez kurulmasına karar verilmiştir. Merkez yönetmeliği aynı yıl 25 Aralık 1988 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış böylece faaliyet şekli ve alanı belirginleştirilmiştir. Söz konusu yönetmeliğinin ikinci maddesine göre kurumun amaçları şunlardır:

- *Türkiye Coğrafyası ile ilgili bilimsel araştırmalar ve incelemeler yapmak, araştırma sonuçlarını yayınlamak, Türkiye Coğrafyası konusunda araştırıcılar yetiştirilmesine katkıda bulunmak,*
- *Yurtiçi ve yurtdışında basılan kitap, dergi, atlas, harita ve benzeri yayımlarda Türk bütünlüğünü ve menfaatlerini zedeleyici ifadelere mani olacak ve Türkiye Coğrafyasını tanıtacak bilimsel faaliyetlerde bulunmak,*
- *Yurtiçi ve yurtdışındaki üniversite enstitü merkez ve diğer ilgili kurumlarla işbirliği yapmak,*
- *Türkiye Coğrafyası ile ilgili iç ve dış yayınları toplayarak referans kaynağı olabilecek bir kütüphane, film, fotoğraf, slayt ve benzeri belgelere dayalı arşiv ve dokümantasyon birimi kurmak,*
- *Türkiye Coğrafyası ve Türk Dünyası ile ilgili seminer, konferans vb. toplantılar düzenlemek, Türkiye'yi tanıtıcı bilimsel geziler yapmak,*
- *Türkiye Coğrafyası konularında araştırma yapmak isteyen bilim adamlarının projelerini desteklemek.*

25.12.1988 tarihinde yönetmeliği Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu merkez, doğrudan Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı olarak 1990 yılında faaliyetine başlayabilmiştir. Bu arada merkez adındaki "Uygulama ve Araştırma" ifadesi, Araştırma ve Uygulama" şeklinde değiştirilerek 18 Mayıs 1992 tarihli Resmi Gazete'de yeni "Ankara Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği" yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre günümüzden farklı olarak merkez kurulunda Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinin dışında, 18 kişi daha

17 Harun Tunçel, *25. Yılında TÜCAUM Sempozyumları Bildiriler Kitabı*, 2016, s. 4.

görev alacaktır; bunlar, fakültenin Tarih ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden, Hukuk ve Siyasal Bilgiler fakültelerinden, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'nden, Basın-Yayın Yüksekokulu'ndan, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Osmanlı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden ve son olarak üniversite rektörünün seçeceği üyelerden oluşmaktadır. Açıkça görüldüğü üzere bu denli çeşitli akademik birimlerin elemanlarıyla oluşturulan merkez kurulunun işleyişinde bir takım sıkıntılar da söz konusu olabilecekti. Nitekim aslında gerçekçi ve sürdürülebilir olmayan bu kurul hiç bir zaman toplanamamıştır.[18] Toplantıların aksaması yüzünden Merkez Kurulu'nun terkibinde değişiklik yapılarak, 19 Şubat 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelik değişikliği ile *"Merkez Kurulu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü öğretim elemanlarından oluşur"* denilmiştir. Şu anda Merkez Kurulu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü kadrosundaki öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Merkez'in ilk müdürü olan Prof. Dr. Özdoğan Sür, kuruluştan itibaren 1996 yılına kadar görev yapmıştır. 1996 yılında bu göreve Doç. Dr. Ali Fuat Doğu atanmış ve 2001 yılına kadar bu görevi sürdürmüştür. Merkez müdürlüğü görevini 2002-2017 döneminde 15 yıl Prof. Dr. Ali Özçağlar yürütmüş olup bu görevi 2017 yılında Prof. Dr. Necla Türkoğlu'na devretmiştir.

Faaliyetlerini DTCF Coğrafya Bölümünde sürdürmekte olan Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezinin 30 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. TÜCAUM'un ülkemiz coğrafyasını tüm yönleriyle araştırmak yanında, yurt içinde ve yurt dışında coğrafyanın her alanında yapılan çalışmaları takip ederek bilimsel toplantılarda tartışılmasına ve yayınlanmasına ön ayak olmak gibi önemli görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda 1991 yılında Birinci Coğrafya Sempozyumu ile başlangıç yapan TÜCAUM, bugüne kadar sekiz (8) ulusal coğrafya sempozyumu ile bir Coğrafi Bilgi Sistemleri çalıştayını, son olarak da 13-14 Ekim 2016 tarihlerinde TÜCAUM 2016 Uluslararası Coğrafya Sempozumu'nu başarı ile gerçekleştirmiştir.

2002 yılında Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nün üniversite bünyesindeki aynı alanla ilgili dergilerin birleştirilerek hakemli olarak yılda iki kez yayımlanması yönünde başlattığı çalışmalar kapsamında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü tarafından çok seyrek aralıklarla yayımlanan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*'nin yayımına son verilmiştir. Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yayımlanan *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*'nin ise ad ve formatının değiştirilerek hakemli olarak her yıl iki sayı halinde çıkartılması yönünde düşünce birliği oluşmuştur. Bu doğrultuda Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetim Kurulu 16 Nisan 2002 tarihinde toplanarak 1992-2001 döneminde sekiz sayı halinde yayımlanmış olan *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*'nin adının *Coğrafi*

18 Harun Tunçel, *25. Yılında TÜCAUM Sempozyumları Bildiriler Kitabı*, 2016, s. 5.

Bilimler Dergisi (Turkish Journal of Geographical Sciences) olarak değiştirilmesine oybirliğiyle karar vermiş ve alınan bu karar Ankara Üniversitesi Bilimsel Dergiler Kurulu tarafından da uygun bulunmuştur.

Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi

1992-2001 döneminde ulusal hakemsiz olarak sekiz sayı olarak yayınlanmıştır. Dergiye http://tucaum.ankara.edu.tr/turkiye-cografyasi-arastirma-ve-uygulama-merkezi-dergisi/ adresinden erişilebilmektedir.

Coğrafi Bilimler Dergisi

Aynı zamanda DTCF Coğrafya bölümünün yayın organı olan *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2003 yılından itibaren her yıl 2 sayı halinde hakemli olarak yayınlanmaktadır. 2017 yılsonu itibariyle Cilt: 15 Sayı 1-2 yayınlanmıştır. Dergi ULAKBİM veri tabanında ASOS Index'de taranmaktadır. Derginin başlangıçtan itibaren tüm sayılarına http://dergiler.ankara.edu.tr/detail.php?id=33 adresinden kolayca ulaşılabilmektedir.

1980'den sonraki dönemde DTCF Coğrafya Bölümünün akademik kadrosundaki gelişmelere göz atacak olursak, 1980-1990 döneminde Bölüme hemen her yıl bir eleman katılmıştır. Ali Özçağlar (1981), M. Yılmaz Özden (1982), Esin (Gürsoy) Özcan (1984), Hakan Yiğitbaşıoğlu (1986), Süha Kocakuşak (1986),İhsan Çiçek (1987), E. Murat Özgür (1987), Gürcan Gürgen (1987), Harun Tunçel (1988), Mehmet Somuncu (1989), Necla (Sırakaya) Türkoğlu (1990).

1990-2000 döneminde Rüya (Kasarcıoğlu) Bayar (1993), Uğur Doğan (1994), Mutlu Yılmaz (1994) ve Murat Yüceşahin (1995) katılmışlardır. 2000-2015 yılları arasında ise Nuri Yavan (2002), Cemal Erdem Bekaroğlu (2005), Olgu Aydın (2006), Erkan Yılmaz (2009), Kerime Karabacak (2011), Ceyda Kurtar (2010), Ayla Deniz (2015) araştırma görevlisi olarak atanmışlardır.

Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜCAUM) Müdürlüğü ve Türkiye Coğrafyası Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerini yürüten Prof. Dr. Ali Özçağlar, 2017 Eylül ayında yaş haddini doldurmadan bir yıl önce kendi isteğiyle emekli olarak Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'ne tam zamanlı öğretim üyesi olarak atanmıştır.

Günümüzde DTCF Coğrafya Bölümü akademik kadrosu anabilim dallarına göre şu şekildedir:

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Anabilim Dalı

1. Prof. Dr. Mehmet Somuncu (Coğrafya Bölüm Başkanı ve Anabilim Dalı)
2. Doç. Dr. Mutlu Yılmaz (aynı zamanda Ayaş Meslek Yüksek Okulu Müdürü)
3. Doç. Dr. Nuri Yavan
4. Arş. Gör. Ceyda Kurtar Anlı

Bölgesel Coğrafya Anabilim Dalı

1. Prof. Dr. E. Murat Özgür (Anabilim Dalı Başkanı)
2. Doç. Dr. Murat Yüceşahin
3. Dr. Öğretim Üyesi C. Erdem Bekaroğlu
4. Arş. Gör. Ayla Deniz

Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı

1. Prof. Dr. Hakan Yiğitbaşıoğlu (Anabilim Dalı Başkanı)
2. Prof. Dr. İhsan Çiçek (DTCF Dekanı)
3. Prof. Dr. Uğur Doğan
4. Prof. Dr. Necla Türkoğlu (DTCF Dekan Yardımcısı-TÜCAUM Müdürü)
5. Dr. Öğretim Üyesi Olgu Aydın

Türkiye Coğrafyası Anabilim Dalı

1. Doç. Dr. Nurettin Özgen (Anabilim Dalı Başkanı)
2. Dr. Öğretim Üyesi Erkan Yılmaz
3. Öğr. Gör. Dr. Rüya Bayar
4. Dr. Öğretim Üyesi Kerime Karabacak

Türkiye'de Coğrafya Literatürünün Gelişmesinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nün Rolü ve Önemi

Ali ÖZÇAĞLAR

Özet

Bu makalede Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde yer alan coğrafya bölümünün Türkiye'de coğrafya biliminin ve coğrafya literatürünün gelişmesindeki rolü ve önemi ele alınacaktır. Makalede öncelikle kuruluş ve yapılanma dönemi (1935-1960) ele alınmış, daha sonra ise bu dönemde görev alan akademisyenlerin bilimsel faaliyetlerine ve yayınlarına yer verilmiştir. Makalenin ikinci kısmında DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi'nin Yayın Hayatına Başlaması Dönemi (1961-1980) ele alınmış ve bu dönemde dergide yapılan yayınların liste ve içeriklerine yer verişmiştir. Son kısımda ise DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi'nin 1980 sonrasına ışık tutularak bu dönemde yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü, DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi

The Role of Geography Departments in the Development of the Geography Literature

Ali ÖZÇAĞLAR

Abstract

This article will embrace the role and the importance of the geography department, located within the Faculty of Language, History-Geography, on the development of geographical studies and literature in Turkey. In the first part of the article, the establishment and structuring period (1935-1960) is discussed, and then the scientific activities and publications of the academicians who took part in this period are included. In the second part of the article, the period, when DTCF Journal of Geography Research began to be published (1961-1980) is covered and the lists and contents of the publications in the journal during this period are included. The last part sheds light to the DTCF Journal of Geography Research after 1980s by considering the developments and the studies within the journal.

Keywords: Faculty of Language, History-Geography, Geography Department, DTCF Journal of Geography Research.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 255-277

Mesleki Bir Yapı: Türk Coğrafya Kurumu; Akademik Faaliyetleri ve Türk Coğrafyasına Katkıları

T. Ahmet ERTEK*

I. Kurumun Kuruluşu ve Gelişmesi

Türk Coğrafya Kurumu, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in direktifleri ve başkanlığında 6-21 Haziran 1941 günleri arasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde toplanan I. Coğrafya Kongresi'nde fiilen alınan kararla, 12 Mart 1942 tarihinde Ankara Valiliğine verilen dilekçe ile resmen kurulmuştur. Kurulduğu günden itibaren de Türkiye'de coğrafya biliminin şekillenmesinde ve gelişmesinde akademik, bilimsel ve dernek çalışmalarına dayalı önemli işler ve katkılar yapmış olup; halen İçişleri Bakanlığı Dernekler Müdürlüğüne bağlı kamu yararına bir dernektir.

II. Kurumun Amaçları ve Tarihi

Kurumun tüzüğünde belirtilen amacı: "Türkiye'de coğrafyanın ve diğer yer ve beşeri ilimlerinin gelişimine ve ilerleyişine çalışmak, Türkiye'nin ilmi metotlarla coğrafyasını incelemek, cihan coğrafya hareket ve ilerleyişini takibeylemektir".

Türk Coğrafya Kurumu Derneği, Ankara'da 1942'de resmen kurulup çalışmalarına başladıktan sonra ilk iş olarak ülke genelinde coğrafya öğretimi ile meşgul olan ve kurumun amaçları doğrultusunda en doğal üyeleri sayılan coğrafya

* Türk Coğrafya Kurumu Başkanı. taertek@gmail.com, Orcid: 0000-0002-9857-4832.

Geliş/Received: 12.09.2018 • Kabul/Accepted: 07.03.2019 • Tanıtım ve Değerlendirme Makalesi

öğretmenlerine durumu bir mektupla bildirmiş ve kendilerini kurum çalışmalarına katılmaya davet etmiştir.[1]

Türk Coğrafya Kurumu'nun kurulması ve kurumdan beklentiler, kurumun bilimsel çalışmaları sayesinde özellikle Türkiye coğrafyası konusundaki eksikleri gidermesi ve coğrafya öğretimi bakımından önemlidir. Nitekim Sırrı Erinç "… Birinci Coğrafya Kongresinin toplantıları; bu kongrede alınan karar ile; asırlardan beri özlenen Türk Coğrafya Kurumu'nun gerçekleşmesi; milletlerarası mesleki kongrelerde Türk coğrafyacılarının ilk defa tebliğler yapmak suretiyle kendilerini göstermeleri ve nihayet, bilimsel coğrafi yayınların büyük bir süratle artması bu döneme rastlar." ifadesinde bulunur.[2]

Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin kültür ve bilim alanında ulusun köklerine yönelik olarak yapılan bilimsel çalışmalar için Nisan 1931'de kurulan Türk Tarih Kurumu'na, Temmuz 1932'de Türk Dil Kurumu da eklenmiştir. Atatürk, 11 Mart 1935'de Maarif Vekili (Milli Eğitim Bakanı) Abidin Özmeriç'den Ankara'da Tarih-Coğrafya Fakültesi kurulmasını istemiştir. Prof. Dr. Afet İnan, anılarında Atatürk'ün bu konudaki fikirlerini şöyle ifade etmiştir:

> Fakülte için ilk ismin Tarih-Coğrafya olarak yazdırmasının sebebi şudur. Coğrafya ile Tarih sıkı işbirliği içindedir. Bilhassa iki bilginin paralel gitmesini ve coğrafi şartların izahı yapılmadan, harita rehberliğinden mahrum bir tarihin hiç işe yaramadığını kabul ederdi.[3]

Türk Tarih Kurumu, ilk kurulduğu sene, derhal bir tarih atlası bastırmış (Harita Umum Müdürlüğü) ve coğrafi tetkiklerin tarihe temel teşkil etmesi lüzumlu addedilmiştir. Meselâ Türklerin anayurdu Orta Asya'nın kuraklık hadisesi, ancak coğrafi ve jeolojik tetkiklerle mümkün olduğu kabul ediliyordu. Fakat bir de yurdumuzun coğrafyası, bizler tarafından tetkik edilip yazılmalı idi. Bu münasebetle şunu hatırlıyorum. Fakülte kurulurken programları üzerinde konuşulduğu esnada, Prof. Muzaffer Göker'e (Fakültenin ilk Dekanı) Atatürk, coğrafya tedrisatı ve tetkikleri için uzun bir not yazdırmıştı. Orada tespit ettirdiği fikirlerde "Coğrafyanın dersaneden ziyade, arazi üzerinde hoca ve talebenin çalışmaları ve müşahedelerinin esas alınması lâzım geldiği ve yeni metotlara göre tetkikten geçecek bir Türkiye Coğrafyası'nın yazılması" idi. Hatta Tarih gibi, Coğrafya Kurumunun kurulmasını düşünen Atatürk, bu uzun notların sonunda, fakülte açıldıktan sonra "İhtiyaca göre böyle bir teşekkülün lüzumu belli olacaktır" demiştir.

---

1 *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 1, s. 98.

2 Erinç, Sırrı, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Coğrafyası*, İstanbul: İ.Ü. Coğr. Enst. Yayınları, 1973.

3 İnan, Afet, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1968, s. 229-230.

1935 yılında Ankara Üniversitesi'nin ilk fakülte kanun tasarısı TBMM'ye verildiği vakit, adı sadece "Tarih-Coğrafya Fakültesi" idi. Fakat kanun çıkmadan önce Atatürk'ün yeni bir direktifi ile "Dil" kelimesi eklenmiş ve fakülte'nin adı: "Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi" olmuştur.

Türk Coğrafya Kurumu kurulmadan önce dünyada bu alanda yapılan çalışmalar hakkında Alagöz 1943'e göre; "Paris 1821, Berlin 1828 coğrafya cemiyetlerinin yüz yılı aşkın süre öncesinden faaliyete geçtiğini, hatta 1875 yılında Hidiv Ahmet Paşa'nın Mısır'da bu çalışmalara katıldığını ve bilim alanında yapılan ve yapılamayanların ekonomik, siyasi bakımdan nasıl sonuçlandığını göstermesi bakımından kayda değer bulunmalıdır." ifadesinde bulunmuştur. Yine bu yüzyılda diğer ülkelerde (Londra Kraliyet, 1830; St. Petersburg, 1845; New York, 1852; Viyana, 1856; Cenevre, 1858; Mexico City, 1859) coğrafya kurumları kurulmuştur.

Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı döneminde Türkiye'de modern coğrafyanın kurulmasına ve coğrafyacıların örgütlenmesine yaptığı katkının temelinde bu bilime olan yakınlığının önemini vurgulamak gerekir. Koçman'a göre[4]; Hasan Ali Yücel, İstanbul Darülfununu (Edebiyat Fakültesi) Felsefe Bölümü'nde okurken Tarih, Edebiyat ve Coğrafya bölümlerini yakından tanımış, Faik Sabri (Duran), Ali Macit (Arda), Hamit Sadi (Selen) gibi hocalardan ders almıştır. Mezuniyetinden sonra ilk resmi görevi olarak "Coğrafya Asistanlığı" yapmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı internet sayfasındaki biyografisine göre 13 Şubat 1924'te "Tarih ve Coğrafya Darülmesailerinin Alat Muhafızlığı"na atanmıştır. Dolayısıyla Hasan Ali Yücel'in coğrafya sevdası, öğrenciliği ve asistanlığından bakanlığına, yaşamının her kademesinde sürmüştür.[5]

Türkiye Coğrafya Kurumunun başkanlıklarını Hasan Ali Yücel (1941-1946), Reşat Şemsettin Sirer (1946-1948), Hasan Tahsin Banguoğlu (1948-1950), Ali Macit Arda (1952-1967), Cemal Arif Alagöz (1967-1987), İsmail Yalçınlar (1987-1999), Metin Tuncel (1999-2001), İ. Yaşar Hacısalihoğlu (2001-2009) ve T. Ahmet Ertek (2009- devam ediyor) yapmışlardır.

III. Kurumun Çalışma Sistematiği

Kurumun 76 yıllık tarihine bakıldığında; sağlam bir omurgaya oturması, kuruluşu (1942) ve takip eden yıllarda Milli Eğitim bakanlarının ve sonrasında (1952'den itibaren) ise üniversite öğretim üyeleri ve coğrafya öğretmenlerinin kuruma sahip çıkarak ileriye taşımalarından anlaşılmaktadır. 76 yıllık gelecekçi yapının daha çok modernize edilmesi yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle

---

4 Koçman, Asaf, "Cumhuriyet Döneminde Türk Coğrafyası ve Hasan Ali Yücel", *Doğumunun 100. Yıl Döneminde Hasan Ali Yücel Sempozyumu (Bildiriler) /16-17 Aralık 1997*, İzmir Üniversiteleri Öğretim Elemanları Derneği / İzmir, 1998, s. 137-140.

5 Ertek, T. Ahmet ve Faruk Özbakan, *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi*, İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yay. No. 7, 2012.

kurumun tarihçe kitabında da belirtildiği gibi aşağıdaki çalışma şeması listesi ve grafik (Şekil 1) oluşturulmuştur.[6]

1. Dernek İşlemleri ve Yasal İşlemler
2. Bilimsel Kongreler ve Meslek Haftaları
3. Yayınlar
4. Öğretmen Çalıştayları
5. Coğrafyacı Meslek Çalışmaları
6. Kurumlar Arası İlişkiler
7. Uluslararası İlişkiler
8. İnternet-Medya-Halkla İlişkiler
9. Coğrafya Öğrenci Kulüpleri
10. Uluslararası Yarışmalar
11. Öğretim Kurumları Arası Proje Yarışmaları
12. Danışmanlık ve Proje Üretimi

Şekil 1: Türk Coğrafya Kurumu Çalışma Şeması[7]

6 Ertek ve Özbakan, *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi.*

7 Ertek ve Özbakan, *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi.*

Yukarıdaki listeye ve grafiğe bakıldığında; kurumun tüzüğünde yazılıp üzerinde çalışılmayan çok az konu kaldığı kanısındayız. Bu listenin günün koşullarına göre daha da modernize edilerek, kurumun ileriye götürülmesi zaten kuruluş amaçları arasında yer alır. Bu konuda coğrafya akademisyenlerine, coğrafya öğretmenlerine, coğrafya öğrencilerine, kamuda çalışan coğrafyacılara ve mesleğini farklı konularda icra eden coğrafyacı iş adamlarına işbirliği ve Türk Coğrafya Kurumuna sahip çıkma konusunda büyük görevler düşmektedir. Bu bakımdan; ülke kalkınmasına-gelişmesine; havalimanları, metrolar, kanallar, tüneller, asma köprüler ve benzer büyük mühendislik yapıları yer seçimiyle kıtalararasında köprü ülke olmanın verdiği sorumlulukla Dünya konjonktürüne (ileriye dönük tahminlere) yön vermesi gibi konularda çevresinde liderlik vazifesini sürdürmesi çok önemlidir, çünkü "bu dünya hepimizin evidir."

IV. Kurumun Yayınları ve Bilimsel Çalışmaları (1941-2019)

Türk Coğrafya Kurumu, 2005 yılından beri Yayıncı Kuruluş sıfatını da taşımakta olup, Kültür Bakanlığı belgesi vardır. Bu gerekçe ile 1943 yılından-günümüz 2019'a kadarki 77 yılda kitap ve bildiri metinleri kitabı niteliğinde 10 bilimsel eser/kitap yayımlanmıştır (www.tck.org.tr).

A. Yayınları

1. Kitaplar

Türk Coğrafya Kurumunun 1944-2019 yılları arasında yayınlanmış 10 adet kitabı bulunur. Bunlardan ilk 7'si basılı kitap ortamında bir matbaa tarafından basılıp yayımlanırken; son 3'ü internette e-kitap/e-book olarak elektronik ortamda yayınlanmıştır.

Bu yayınlar numara sırasıyla şöyledir:

1. Cemal Arif Alagöz, *Türkiye'de Karst Olayları Hakkında Bir Araştırma*, Ankara, 1944.
2. *9. Coğrafya Meslek Haftası (22-29 Aralık 1954)*, 9. Coğrafya Meslek Haftası, Coğrafya Meslek Haftaları Serisi: 1, Ankara, 1955.
3. *Geçmişte, Günümüzde ve Gelecekte Trakya (10-12 Haziran 1998)*, 28. Coğrafya Meslek Haftası, Coğrafya Meslek Haftaları Serisi: 2, İstanbul, 2000.
4. *Güney Marmara Bölümü: Mekânsal Sorunlar ve Çözümler (17-19 Mayıs 2002)*, 29. Meslek Haftası, Coğrafya Meslek Haftaları Serisi: 3, İstanbul, 2002.
5. *Ulusal Coğrafya Kongresi (Prof. Dr. İsmail Yalçınlar Anısına)*, İstanbul, 2005.
6. *Fiziki Coğrafya Araştırmaları – Sistematik ve Bölgesel (Prof. Dr. Mehmet Yıldız Hoşgören'in Coğrafya Mesleğinde 40. Yıl Anısına*, İstanbul, 2011.
7. T. Ahmet Ertek ve Faruk Özbakan, *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi*, TCK 70. Yıl Anısına, İstanbul, 2012.

8. Ali Yiğit ve Harun Tunçel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar 1: Türkiye'de Coğrafyacı Biyografileri (1915-2015)*, Bilecik, 2017. Coğrafya mesleğine Darülfunundan günümüze 100 yıllık sürede emek vermiş (vefat etmiş ya da 2015 yılına kadar emekli olmuş) meslektaşlarının biyografi ve eserlerinin kaleme alındığı bir kitaptır.
9. *International Congress on the 75th Anniversary of Turkish Geographical Society (Türk Coğrafya Kurumu 75. Yıl Uluslararası Kongresi)*, Ahmet Ertek, İhsan Çiçek, Necla Türkoğlu, Erkan Yılmaz, Mesut Süzer (eds.), TCK 75. Yıl Anısına, Proceedings Book (Bildiriler Kitabı), 8-10 November 2017 (8-10 Kasım 2017), Faculty of Languages, History and Geography (Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü), Ankara, 795 s.
10. Ali Yiğit ve Harun Tunçel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar 2*, Bilecik, 2019. Coğrafya mesleğine son 30 yıldır emek vermiş meslektaşlarının biyografi ve eserlerinin kaleme alındığı bir kitaptır.

2. Raporlar

Hasan Ali Yücel'in ilk kurum başkanlığı döneminde yapılan I. Coğrafya Kongresi'nin sonuçlarının, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1941'de ilk yayınlanan raporudur. Yayının ismi: *Birinci Coğrafya Kongresi (6-21 Haziran 1941)– Raporlar, Müzakereler, Kararlar. T.C. Maarif Vekilliği*, Ankara, 1941. Bu raporun önemi, kongrede alınan 3 önemli karardan birisinin, Türk Coğrafya Kurumu isminde bir derneğin kurulmasıdır (Foto 1).

Foto 1: Türk Coğrafya Kurumu ilk Yönetim Kurulu Üyeleri (30 Mart 1942, Ankara)

3. Bildiriler Kitabı

Kurum, 9-12 Temmuz 2002 günlerinde Ankara'da Gazi Üniversitesi'nde yapmış olduğu kurultayının bildirilerini 480 sayfalık bir bildiriler kitabında toplamıştır. Bu bildiriler kitabını Yrd. Doç. Dr. Servet Karabağ yayına hazırlayarak editörlük yapmıştır.

4. Ansiklopedik Atlas

Discovery Channel ve kurum işbirliğiyle *Ansiklopedik Dünya Atlası* (368 sayfa) ve *Orta Atlas* (64 sayfa) yaklaşık bir yıllık bir emekle Ahmet Ertek, Barbaros Gönençgil, Fügen Dede, Mesut Süzer ekibinin özverili çalışmalarıyla yayın hayatına hazırlanmıştır (Mayıs 2013). Ayrıca 2013 ve 2014 yıllarındaki aynı ekibin çalışmalarıyla; Dünya Fiziki-Siyasi ve Türkiye Fiziki-Siyasi duvar haritaları hazırlanarak yayımlanmıştır.

5. Dergi

Türk Coğrafya Dergisi, kurumun periyodik bilimsel yayın organıdır. Ülkedeki çalkantılı siyasî durumlara ve dergi baskısı yapılmasındaki maddî sıkıntılara rağmen; 1943-2019 yılları arasındaki 78 yıllık kurum hayatında 73 sayı yayın hayatına katılmıştır. 1.-49. sayılar kağıt ortamında dergi; 50.-73.sayılar ise dijital ortamda yayımlanmıştır. Derginin, ülke kalkınmasına özellikle çok önemli girdileri olmuştur. ULAKBİM tarafından taranan bilimsel bir dergidir (www.tcd.org.tr). 2014 yılında tüm dergiler taranarak, kurum internet sitesinde coğrafyacıların ve kamu yararına hizmete sunulmuştur.

1943-2019 yılları arasında kâğıt ve internet ortamında, 73 adet *Türk Coğrafya Dergisi*'nde toplam 644 makale yayımlanmıştır. Bu makalelerin; 319'u fiziki coğrafya, 285'i beşeri ve ekonomik coğrafya, 27'si bölgesel coğrafya, 8'i genel coğrafya konuları, 5'i eğitim coğrafyası alanındandır. Her sayıda ortalama 9 makale bulunur. Bir sayıdaki; 1947'deki 9-10. sayı en az (3 makale); 1999'daki 35. sayı en fazla makalenin (36 makale) basıldığı yıllardır. Türk coğrafya dergilerindeki coğrafya alt konularına göre makale sayılarına bakıldığında (Şekil 2); ilk sırayı açık ara 192 makale ile (% 30'unu) jeomorfoloji; bunu 60 makale ile klimatoloji, 52 makale ile turizm coğrafyası, 46 makale ile ekonomik coğrafya ve 43 makale ile yerleşme coğrafyası takip eder. Arazi kullanımı, bölgesel coğrafya, coğrafi bilgi sistemleri, çevre sorunları, genel coğrafya, eğitim coğrafyası, enerji coğrafyası, etimoloji, hidrografya, kartografya, kültür coğrafyası, nüfus coğrafyası, şehir coğrafyası, siyasi coğrafya, tarım coğrafyası, tıbbi coğrafya, toprak coğrafyası, ulaşım coğrafyası, vejetasyon coğrafyası konularında makaleler kaleme alınmıştır. Dergi tarihinde en az makale ise, tarihî coğrafya ve spor coğrafyası konularında (2'şer makale) vardır.

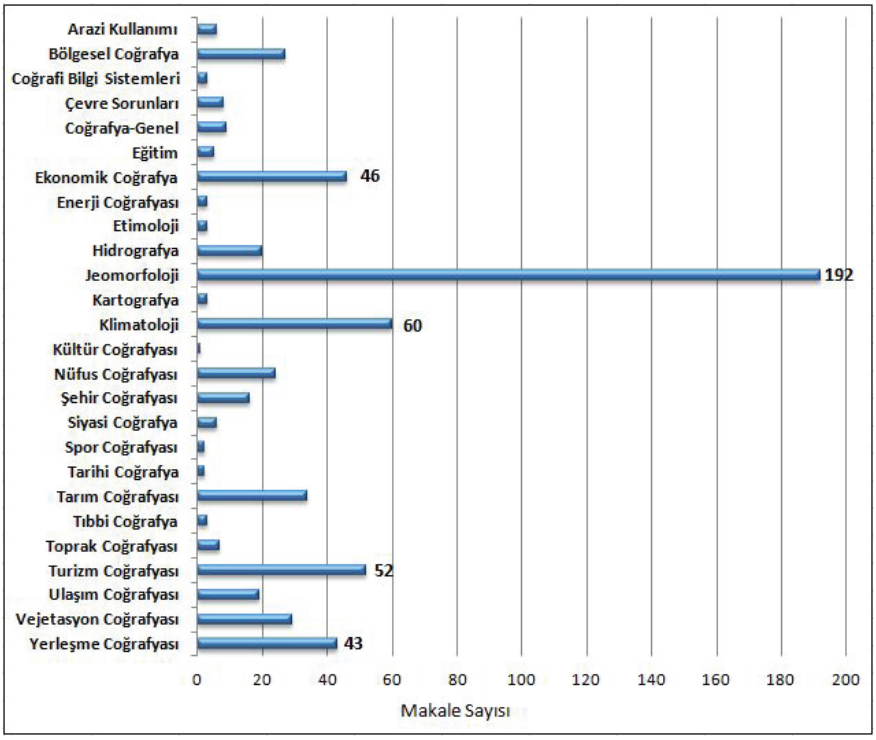

Şekil 2: *Türk Coğrafya Dergisi*'nin 1-73. Sayılarında Yayımlanan Makalelerin Konularına Göre Dağılış Grafiği

B. Bilimsel ve Mesleki Toplantılar

(Kongreler, Meslek Haftaları, Arazi Çalışmaları ve Coğrafi Geziler, Öğretmen Çalıştayları, Diğer Toplantılar, İlköğretim ve Liseler Arası Proje Yarışmaları)

Türk Coğrafya Kurumu 2004 yılından itibaren Öğretmen Çalıştaylarına çok önem vermiştir. Kurum, sırasıyla coğrafya akademisyenleri ve coğrafya öğretmenleri ile bütünleşerek onlara konferans, sunumlar ve bilhassa ilgili kent ve çevresinde uygulamalı arazi çalışmaları yapmıştır: Çanakkale Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (2004), İzmir Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (2008), İstanbul Coğrafya Öğretmenleri Çalıştayı (Başakşehir, 2009), İstanbul Coğrafya Öğretmenleri Çalıştayı (Bakırköy, 2009), Tokat Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (17-18 Eylül 2010), Mersin Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (25-26 Mart 2011), Sivas Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (20-21 Nisan 2012), Erzurum Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (25-26 Mayıs 2012).

"*Spectrum of Education II (SOE II)*" isimli workshop'un ikincisi "Coğrafya, Kültürler ve İnsanlar" başlığı altında FMV Özel Ayazağa Işık Lisesi'nin Konferans

Salonu'nda 25-28 Nisan 2013 günlerinde yapılmıştır. 25 ülke coğrafya öğretmeni ve 5 farklı ülkenin akademisyenlerinin katılımıyla, ülkelerinin coğrafya eğitimini coğrafya öğretmenlerinin sundukları bildiriyle çalıştay başarıyla gerçekleşmiştir. Ayrıca misafir coğrafya öğretmenleri ve akademisyenlerine, İstanbul kenti gezdirildiği gibi, Marmaray-Yenikapı Arkeoloji Kazısı ve buluntuları yerinde izlenmiştir. Bu faaliyet Ayazağa-Işık Lisesi, Türk Coğrafya Kurumu ve Türk Kültür Vakfının ortak çalışması sonucunda gerçekleştirilmiştir. *National Geography-Türkiye Dergisi* Haziran 2013 sayısında, SOE-II isimli çalıştay haber de yapılmıştır.

Yozgat Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (22-23 Kasım 2013), Antalya Coğrafya Öğretmenleri Sempozyumu (6-7 Kasım 2015), İstanbul (Avrupa Yakası) Coğrafya Öğretmenleri Çalıştayı (Bakırköy, 2019), Düzce Coğrafya Öğretmenleri Çalıştayı (2019), İstanbul (Anadolu Yakası) Coğrafya Öğretmenleri Çalıştayı (Beykoz, 2019).

1. Kurum Anısına Toplantılar

12 Mart 2012 günü kurumun kuruluşunun 70. yıldönümü nedeniyle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi kurul odasında, "Kuruluş Yıldönümü Töreni" hazırlanmış; kuruma 20 yıl ve üzerinde süreyle hizmet etmiş başkanlara, yöneticilere, üyelere ve de destekçi kurumlara birer plâket verilmiş ve tüm katılımcılara *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi* kitabı hediye edilmiştir.

1-2 Ekim 2015 günlerinde "II. Yüzyılının Başında Türkiye'de Coğrafya" konulu toplantı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde Coğrafya Bölümü ve Türk Coğrafya Kurumunun işbirliğinde ilk günü İ.Ü. Avrasya Enstitüsü konferans salonunda; ikinci günü ise, Felsefe Kitaplığı ve Edebiyat Fakültesi kurul odasında yapılmıştır. Aşağıdaki toplantı programına dayalı açılış konuşmaları yapılmış ve konferanslar verilmiştir. İkinci günü ise; coğrafyanın sorunları ile ilgili yapılan çalışma grubu toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıların sonucunda, üç ayrı çalışma grubundan birer sonuç bildirgesi ortaya çıkmıştır. Bunun derlemesinin yapılması görevini ise, TCK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İhsan Çiçek üstlenmiştir.

2. Coğrafya Bölüm Başkanları Toplantısı

4 Temmuz 2011 günü Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinin ev sahipliğinde 15 üniversitenin coğrafya bölüm başkanlarının katıldığı "Coğrafyacı Meslek Tanırlılığı Toplantısı" Ankara'da yapılmıştır.

3. Meb Komisyon Çalışmaları

16 Haziran 2004 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca düzenlenen yeni "Coğrafya Müfredat Programı"nın komisyonunda bulunmuştur. Program 2005 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır.

4. Yurtiçi Coğrafi Geziler

3 Ağustos – 12 Ağustos 2007 günleri arasında Türk Coğrafya Kurumu himayesinde Araş. Gör. Cihan Bayraktar başkanlığında bir grup tarafından Doğu Karadeniz Kaçkar Dağlarına arazi çalışması yapılmıştır.

18-31 Temmuz 2009 tarihleri arasında 40 coğrafya öğretmeni ile "İç ve Batı Anadolu Coğrafya Öğretmenleri Arazi Çalışması" Kurum Genel Sekreteri Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek'in başkanlığında yapılmıştır.

17-26 Temmuz 2011 günlerinde 17 kişilik bir grupla; Hatay, Adana, Osmaniye, Mersin, Karaman, Konya illerini kapsayan Doğu Akdeniz Arazi Çalışması kurum başkanı Yrd. Doç. Dr. T. Ahmet Ertek ve üye Mehmet Zor'un organizasyonuyla gerçekleştirilmiştir.

5. Yurtdışı Coğrafi Geziler

Mesut Süzer başkanlığında Mustafa Andıç ve bir grup ile Hindistan-Tibet gezisi.

1 Temmuz-3 Ağustos 2006 günleri arasında TCK Yönetim Kurulu üyeleri Mesut Süzer ve Fügen Dede başkanlıklarında Güney Amerika'da; Brezilya, Arjantin, Paraguay, Bolivya, Peru ve Ekvator'u kapsayan "Güney Amerika Coğrafya Araştırmaları" gezisi bir grupla yapılmıştır. Bu gezi belgesel olarak filme alınmıştır.

2 Temmuz - 7 Ağustos 2007 tarihleri arasında Türk Coğrafya Kurumu üyelerinden Mesut Süzer başkanlığında bir grup ile 7 ülkeyi kapsayan Güney Amerika gezisi düzenlenmiştir. Bu gezi konusunda İstanbul Üniversitesi Coğrafya Öğrenci Kulübüne 14.12.2007 tarihinde dia gösterisi yapılmıştır.

15 Temmuz – 15 Ağustos 2009 günleri arasında Mesut Süzer başkanlığında bir grup ile Güney Amerika kıtası gezisi yapılmıştır.

16 Temmuz – 21 Ağustos 2009 tarihleri arasında Fügen Dede başkanlığında 6 kişilik Doğu Afrika gezisi yapılmıştır.

6. Yurtdışı Kurum İlişkileri

IGU tarafından 2010'da Telaviv – İsrail'de yapılan "Bölgesel Coğrafya" toplantılarına kurumu temsilen TCK Yönetim Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. T. Ahmet Ertek ve Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Barbaros Gönençgil katılmışlardır.

29 Temmuz – 4 Ağustos 2010 günleri arasında Taiwan'da yapılan ortaöğretim düzeyindeki Uluslararası Coğrafya Olimpiyatlarına temsilci olarak Doç. Dr. Barbaros Gönençgil katılmıştır.

IGU tarafından Santiago-Şili'de yapılan "Bölgesel Coğrafya" toplantılarına kurumu temsilen TCK Yönetim Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. T. Ahmet Ertek ve Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Barbaros Gönençgil katılmışlardır.

7-11 Eylül 2011 günlerinde İstanbul'da IGU Başkanı Prof. Dr. R. Abler, ikinci başkanı Prof. Dr. V. Kolossov ve Sekreter Prof. Dr. M. Meadows'un açılış ve kapanış

programlarına katıldığı "Uluslararası Katılımlı Coğrafya Kongresi" düzenlenmiştir. Misafirlere diğer günlerde İstanbul gezileri düzenlenmiş, kongre merkezleri ve Yenikapı kazılarındaki 8500 yıllık İstanbul tarihi gösterilmiş, İstanbul Boğazı'nın oluşumu ile Bahçeköy'deki Atatürk Arberetum'u hakkında yerinde bilgiler verilmiştir.

30 Ocak 2012 Günü Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) Genel Sekreterliğine 2020 yılında yapılacak "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi"ne kurum (TCK) adaylık dosyası gönderilmiştir. Türk Coğrafya Kurumu 2020'de yapılacak uluslararası kongreye resmen aday olmuştur. Rakip ülkeler ise, Peru ve Avustralya olmuştur.

26-30 Ağustos 2012 günlerinde Almanya'nın Köln kentinde yapılan "32. Uluslararası Coğrafya Kongresi"ne kurumumuz yönetim kurulu üyelerinde Ahmet Ertek, Barbaros Gönençgil ve İhsan Bulut katıldıkları gibi, tanıtım için bir stand da açılmış, IGU Genel Kurulunda kurum, İstanbul ve ülke tanıtımı TCK Başkanı Ahmet Ertek tarafından yapılmış, aday olunan "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi"nin 2020'de İstanbul'da gerçekleştirilmesiyle ilgili süreçte tüm temsilci ülkelerin coğrafya kurumlarının oylarıyla "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi" kazanılarak yurda dönülmüştür.

Kurumumuz Genel Sekreteri Prof. Dr. Barbaros Gönençgil, 4-9 Ağustos 2013 günlerinde Japonya'nın Kyoto kentinde yapılan "Uluslararası Bölgesel Coğrafya Kongresi"ne katılarak, IGU General Assembl'de kurumumuzu temsil etmiştir. 2020 yılında İstanbul'da yapılacak "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi"nin ön hazırlıkları hakkında IGU Yönetim Kurulu Üyeleriyle; başta IGU Başkanı Prof. Dr. Vladimir Kolossov ve Genel Sekreter-Muhasip Prof. Dr. Michael Meadows ile temaslarda bulunulmuştur.

30 Ekim - 2 Kasım 2014 tarihleri arasında Türk Coğrafya Kurumu (TCK) Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek ve Genel Sekreteri Prof. Dr. Barbaros Gönençgil davet edildikleri Rusya'nın başkenti Moskova'da Rusya Coğrafya Kurumu tarafından ilk kez düzenlenen "1. Rusya Coğrafya Festivali"ne katılmışlardır. Gerçekleştirilen etkinliklerde akademik sunumların yanı sıra Rusya'nın farklı coğrafî bölgelerinde yaşayan halkların kültürel özellikleri, düzenlenen etkinlik ve sergilerle katılımcılara tanıtılmıştır. Yüzlerce Rus vatandaşının gezdiği sergilerde yerel el ürünlerinin teşhir ve satışı dışında, yerel yaşama ait özellikler, yerel halk oyunları ve gösteriler gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliklerin yanı sıra, Türkiye ile birlikte festivale davet edilen 10 ülkenin coğrafya kurumları (alfabetik sıra ile: Azerbaycan, Belarus, Çek Cumhuriyeti, Çin, Ermenistan, İspanya, İtalya, Kazakistan, Kırgızistan, Sırbistan) ile Rusya Coğrafya Derneği arasında bilimsel işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Destekçi 4 ülke (Almanya, Finlandiya, Hindistan, İsrail) coğrafya kurumlarını temsilen birer yöneticisini göndermiştir. Türk Coğrafya Kurumu adına Yönetim Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek söz konusu işbirliği anlaşmasını imzalamıştır. Bu anlaşma ile iki ülke arasında akademik anlamda bilgi alışverişi ve ortak çalışmalar planlanmaktadır. Diğer ülkeler gibi; TCK Başkanı Ahmet Ertek

de kurumumuzu tanıtım amaçlı, 1 Kasım 2014 günü 20 dakikalık bir sunum da gerçekleştirmiştir.[8]

8-10 Aralık 2014 tarihleri arasında, 165 yıllık Rusya Coğrafya Kurumu tarafından bilim, eğitim, ekoloji, petrol aramaları, kutup araştırmaları, belgesel, fotoğrafçılık gibi 7 dalda verilen ve TCK olarak kurum başkanı Ahmet Ertek'in Moskova'ya davet edildiği "Rusya Coğrafya Kurumu"nun "1. Kristal Pusula Ödül Töreni" 9 Aralık 2014 Salı günü yapılan bir törenle gerçekleştirilmiştir.[9] Ayrıca Ertek, Moskova'daki Rusya Coğrafya Kurumu binasında yapılan işbirliği toplantısına da katılmıştır.

17-21 Ağustos 2015 günlerinde Rusya'nın başkenti Moskova'da Lomonosov Devlet Üniversitesinde yapılan 2015-Uluslararası Bölgesel Coğrafya Konferansına (IGU-2015 International Regional Geography Conference) kurumumuzu temsilen TCK Başkanı Ahmet Ertek ve Genel Sekreteri Barbaros Gönençgil katılmışlardır. Konferansa sunumlarıyla katılan üniversitelerimizin bölümlerinden Moskova'ya gelen 20 öğretim üyemiz ve kurum üyemizle koordinasyon sağlanmış, sunumlarına destekler verilerek izlenmiştir. TCK Yönetim Kurulu'ndan Başkan Ertek ve Genel Sekreter Gönençgil Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) Yönetim Kurulu Üyeleri ile yapılan bir toplantıda IGU-2020 Istanbul "34.Uluslararası Coğrafya Kongresi" alt yapı ve planlama çalışmaları hakkında görüşlerimiz sunulmuş; bilgi verilmiş ve kongreye hazır olduğumuz belirtilmiştir.

TCK Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. İhsan Bulut tarafından kurulan ve 5 Kasım 2015 tarihinde Antalya-Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünün açılış törenine davet edilen Türk Coğrafya Kurumu Yönetim Kurulu'ndan Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek ve Prof. Dr. Barbaros Gönençgil, üyemiz ve Jeomorfoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Hüseyin Turoğlu açılış konuşmaları ve ilk dersleri vermek üzeri Antalya'ya gidilmiştir. Yine bu vesile ile kurumumuz tarafından bu toplantıya davet edilen IGU-COMB (Akdeniz Havzası Komisyonu) Başkanı Prof. Dr. Maria Paradiso (İtalya) da bir açılış dersi vermiştir.

7. Coğrafya Olimpiyatları

21-26 Ağustos 2012 günlerinde Almanya'nın Köln kentinde yapılan "9. Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları"na kurumumuzca seçilen 4 liseli gencimiz ve Coğrafya Öğretmeni Tümay Dursun ve kafile başkanı Prof. Dr. Barbaros Gönençgil ile birlikte ülkemizi başarıyla ilk defa olimpiyatlarda temsil ederek "9. Coğrafya Olimpiyatları"na katılmışlardır.

12-18 Ağustos 2014 tarihleri arasında TCK Genel Sekreterimiz Barbaros Gönençgil ve Yönetim Kurulu Üyemiz Mesut Süzer hocaların başkanlıklarında daha önce kurumumuz tarafından yapılan sınavlar sonucu seçilen Arda Tırnaklı, Cesur Kılıç, Merve Akyol, Sarper Ege Güvenç isimli liseli öğrencilerimiz, Polonya'nın

8 http://www.rgo.ru/en/photo/geographical-cooperation.

9 http://www.rgo.ru/en/photo/first-award-russian-geographical-society.

Krakow kentinde yapılan liseler arası "11. Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları"na katılarak ülkemizi temsil etmişler ve ülke tanıtımına büyük katkılar sağlamışlardır.

11-17 Ağustos 2015 tarihleri arasında TCK Yönetim Kurulu Üyemiz Mesut Süzer ve üyemiz Çağdaş Yüksel hocaların başkanlıklarında daha önce kurumumuz tarafından yapılan sınavlar sonucu seçilen Gökçe Aybeniz Sevim, Buse Kıvrak, Emrullah Güzey, Arda Tırnaklı isimli liseli öğrencilerimiz, Rusya'nın başkenti Moskova'da yapılan liseler arası "12. Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları"na katılarak ülkemizi temsil etmişler; Türk Coğrafya Kurumumuzun ve en başta da ülkemizin tanıtımına büyük katkılar sağlamışlardır.

8. Örnek Olarak Üç Yılın Detaylı Diğer Faaliyetleri (2016, 2017, 2018)

a. 2016 Yılında Yapılan Diğer Çalışmalar

i. Dünyanın zengin biyolojik çeşitliliğine dikkat çekerek, öğrencilerin kentleşmenin biyolojik çeşitliliğin azalmasındaki etkilerini fark etmelerini sağlamak, öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri kullanabilmelerini ve pekiştirmelerini sağlamak, öğrencilerimizin yaşadıkları mekâna sahip çıkma bilincinin geliştirilmesini sağlamak, sosyal bilimler etkinlikleri çerçevesinde okullar, öğretmenler ve öğrenciler arasında ilişki ve iş birliğinin geliştirilmesini sağlamak amacıyla 27 Şubat 2016 Cumartesi günü FMV Özel Ayazağa Işık Ortaokulu ev sahipliğinde ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Neslihan Altun'un organizasyonuyla "Kentleşmenin Biyolojik Çeşitliliğe Etkisi" konulu "FMV Özel Ayazağa Işık Ortaokulu İstanbul İli Ortaokullar Arası 3. Sosyal Bilimler Proje Yarışması" düzenlenmiştir. 17 okul katılmıştır. Proje yarışmasındaki konuk okulların sergileri ve proje sunumları öğleden önce tek tek izlenmiştir. Ev sahibi okul tarafından tüm konuk okullara verilen öğlen yemeğinden sonra; Türk Coğrafya Kurumu Yönetim Kurulu Üyelerinden; kurum Başkanı ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek ile kurum Denetim Kurulu Üyesi ve Robert Kolej Coğrafya Öğretmeni Çağdaş Yüksel hocaların jüri üyeliklerinde projeler değerlendirilmiş ve dereceye giren ortaokul öğrencilere, okullarına ve danışman öğretmenlerine ödülleri dağıtılmıştır.

ii. Türk Coğrafya Kurumu "9. Liseler Arası Ulusal Proje/Kısa Belgesel/Animasyon Yarışması"nın ana teması göç olup, ödül töreni, coğrafya öğretmenleri olan; TCK Yönetim Kurulu Üyemiz Mesut SÜZER ve Denetim Kurulu Üyemiz Çağdaş Yüksel hocalarımızın denetiminde 14 Mayıs 2016 Cumartesi günü İstanbul ENKA Okulları İbrahim Betil Oditoryumunda kurum başkanı Ahmet Ertek ve Başkan Yardımcı Fügen Dede'nin de katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Dereceye giren liseli öğrencilere, okullarına ve danışman öğretmenlerine ödülleri verilmiştir.

iii. 1-4 Haziran 2016 tarihleri arasında Antalya'nın Manavgat ilçesi sahilindeki Ankara Üniversitesi sosyal tesislerinde Türk Coğrafya Kurumu ve Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU)'nin Akdeniz Havzası Komisyonu (COMB) ortaklaşa çalışmasıyla 12 Akdeniz ülkesinden 36 katılımcının katkılarıyla "The Mediterranean Sustainablity Between Climate Change and Human Mobility" isimli günübirlik Manavgat-Alanya arazi çalışmasının olduğu, 4 günlük bir çalıştay düzenlenmiştir. Ayrıca, çalıştay sunumlarının özetleri 69 sayfalık bildiri özetleri kitabında yayımlanarak, çalıştay sırasında katılımcılara dağıtılmıştır. Faaliyetin düzenleme safhasını Ankara Üniversite hocalarından ve TCK Başkan Yardımcı Prof. Dr. İhsan Çiçek ve Doç. Dr. Necla Türkoğlu hocalar; bilimsel aşamalarını ise Prof. Dr. Maria Paradiso (IGU-Akdeniz Komisyonu Başkanı) ve TCK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Barbaros Gönençgil hocalar tarafından yapılmıştır. Ayrıca Akdeniz Üniversitesi hocalarından Prof. Dr. İhsan Bulut hoca ise ulaşım ve akşam yemeği organizasyonlarını düzenleyerek toplantıya destek vermişlerdir. Çalıştayın son günü Manavgat-Alanya etabında bir arazi çalışması yapılarak, gerek bu arada Akdeniz sahil yolu, gerek Alanya ve gerekse Alanya Kalesi gezilmiş ve bir muz serasında muz üretimi yerinde görülmüştür. Arazi çalışmasının liderliğini ise, kurum başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek yapmıştır.

iv. 18 Haziran 2016 Cumartesi günü, ENKA Okulları-İstinye'de TCK Tüzük değişikliği ile ilgili Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı yapılmıştır. Tüzüğümüzün değiştirilen maddeleri İstanbul İl Dernekler Müdürlüğüne onaylanmak üzere gönderilmiştir.

v. 13. Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları seçmeleri İstanbul'daki İstinye-ENKA Kolejinin salon ve sınıflarında Olimpiyat Kafilesi Başkanı ve kurumumuz Yönetim Kurulu Üyesi ve Coğrafya Öğretmeni Mesut Süzer ile kurum üyemiz ve Coğrafya Öğretmeni Çağdaş Yüksel hocaların denetiminde, önceden belirlenen jüri üyeleri önünde İngilizce Multimedya Yazılı Sınavı (14.2.2015) ve proje sunumu ve savunmaya dayalı İngilizce mülakattan (28.02.2016) oluşan sınav ve arazi çalışması uygulamaları yapılarak finale kalıp, Rusya'nın başkenti Moskova'da 15-21 Ağustos 2016'te yapılan liselerarası "13.Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları"na katılmayı başaran 4 liseli öğrenci belirlenmiştir.

vi. 15-21 Ağustos 2016 tarihleri arasında TCK Yönetim Kurulu Üyemiz Mesut Süzer ve Denetim Kurulu Üyemiz Çağdaş Yüksel hocaların başkanlıklarında daha önce kurumumuz tarafından yapılan sınavlar sonucu seçilen liseli öğrencilerimiz, Rusya'nın başkenti Moskova'da yapılan liselerarası "13. Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları"na katılarak ülkemizi temsil etmişler; Türk Coğrafya Kurumumuzun ve en başta da ülkemizin tanıtımına büyük katkılar sağlamışlardır.

vii. 21-25 Ağustos 2016 günlerinde Çin'in başkenti Pekin'de Çin Ulusal Kongre Merkezi'nde (CNCC) yapılan IGU-2016 33. Uluslararası Coğrafya Kongresine (33. International Geography Congress) kurumumuzu temsilen TCK Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek, Başkan Yardımcıları Prof. Dr. Barbaros Gönençgil ve Prof. Dr. İhsan Bulut hocalar katılmışlardır. Kongreye sunumlarıyla kurum üyelerimiz Yrd. Doç. Dr. Cihan Bayrakdar ve Coğrafya Öğretmeni Gülçin Ayhan Ertek hocalar da katılarak ülkemizi Çin'de temsil etmişlerdir. 5 hocadan oluşan Türk ekibimiz güç birliği yapmışlar ve özellikle Türk Coğrafya Kurumu standında gerek ülke ve gerekse kurum tanıtımlarını sağlamışlardır. TCK Yönetim Kurulu'ndan Başkan Ertek ve Genel Sekreter Gönençgil Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) Yönetim Kurulu Üyeleri ile yapılan bir toplantıda IGU-2020 Istanbul "34.Uluslararası Coğrafya Kongresi" alt yapı ve planlama çalışmaları hakkında görüşlerimiz sunulmuş; bilgi verilmiş ve 4 yıl öncesinden İstanbul'da yapılan 2020 kongresine hazır olduğumuz belirtilmiştir. Yine, yapılan Çin'deki seçimlerde, IGU Başkan Yardımcılığına Prof. Dr. Barbaros Gönençgil ülkelerin büyük çoğunluğunun oylarını alarak 4 yıllığına Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) Yönetim Kurulu Üyeliğine seçilerek; IGU Başkan Yardımcısı olmuştur. Bunların yanı sıra, kongre kapanış oturumunda TCK Başkanı Ertek ve Başkan Yardımcısı Gönençgil hocalar, Türk Coğrafya Kurumu ile ilgili 2020 kongresiyle ilgili 15 dakikalık ortak bir tanıtım sunum da yapmışlardır. 33. Uluslararası Coğrafya Kongresi'nin kapanışında Çin Coğrafya Kurumu Genel Sekreteri Prof. Zhang Guoyou, IGU bayrağını Türk Coğrafya Kurumu Başkanı Ahmet Ertek'e teslim etmiştir. IGU bayrağı sembolik olarak 4 yıllığına ülkemize getirilmiştir.

viii. Prof. Dr. Barbaros Gönençgil, 14-16 Kasım 2016 tarihleri arasında, Paris-Sorbonne Üniversitesinde yapılan kendisinin katıldığı ve ülkemizi de temsil ettiği ilk IGU Yönetim Kurulu toplantısına Fransa'ya gitmiştir.

b. 2017 Yılında Yapılan Diğer Çalışmalar

i. Ana temanın "Yenilenebilir Enerji ile Temiz Dünya" olduğu, 25 Şubat 2017 Cumartesi günü FMV Özel Ayazağa Işık Ortaokulu'nun ev sahipliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Neslihan Altun'un organizasyonuyla, Türk Coğrafya Kurumu'nun destekleriyle yapılan İstanbul İli Ortaokullar Arası 4. Sosyal Bilimler Proje Yarışması sonuçlanmıştır. 11 ortaokulumuzun katılımıyla gerçekleşen etkinlik 09.45-10.30 arasında projelerin okulda sergilenmesiyle başlamıştır. 11.00-13.00 arasında projelerin sunumu gerçekleştirilmiştir. Her okulu temsilen danışman sosyal bilgiler öğretmenlerinin denetiminde öğrencilerin sunumları tüm katılımcı okullarla birlikte, seçici kurulun gözlemleriyle izlenmiştir. Sunumların bitiminden sonra, FMV Özel Ayazağa

Işık Ortaokulunda tüm katılımcılarla öğlen yemeği yenilmiştir. Ardından Türk Coğrafya Kurumu yönetim kurulu üyelerinden; İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi ve Türk Coğrafya Kurumu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Bölüm Başkanı, Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) Başkan Yardımcısı ve Türk Coğrafya Kurumu Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Barbaros Gönençgil'in jüriliklerinden oluşan seçici kurul projeleri değerlendirmiştir. Proje yarışmasında dereceye giren ortaokullara, öğrencilerine ve danışman öğretmenlerine ödülleri verilmiştir.

ii. Türk Coğrafya Kurumu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek, davet edildiği 14 Mart 2017'de İ.Ü. AUZEF Coğrafya Bölümü öğrencilerine; 24 Nisan 2017'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü öğrencilerine, 2 Mayıs 2017'de Yıldız Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerine "3 Kent, 3 Kültür: Krakow, Moskova, Pekin" isimli birer seri konferans vermiştir. Yurtdışı kongrelerindeki kurumumuz faaliyetleri anlatılmıştır.

iii. Amerikan Coğrafyacılar Birliği (American Association of Geographers=AAG) tarafından 5-9 Nisan 2017 günlerinde ABD'nin Boston kentindeki Hynes Center'da düzenlenen AAG-2017 Annual Meeting (Amerikan Coğrafyacılar Birliği Yıllık Toplantısı- 2017)'e kurumumuzu temsilen TCK Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek, TCK Başkan Yardımcısı ve IGU Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Barbaros Gönençgil hocalar katılmışlardır. Hocalar, özellikle Uluslararası Coğrafya Birliği (IGU) standında gerek dünya ve ülkemiz, gerekse kurumumuzun tanıtımını yaparak 2020'de İstanbul'da yapılacak "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi"nin tanıtımlarını sağlamışlardır. Bunun yanısıra, bilimsel sunumları sırasında da ülke ve kurum tanıtımını sürdürmüşlerdir. Hocalar, ayrıca AAG Genel Müdürü Dr. Douglas Rıchardson ile de görüşmüşlerdir. Amerikan coğrafyacılarının İstanbul'daki 2020 uluslararası coğrafya kongresine yüksek katılımının sağlaması için karşılıklı işbirliği yapılması konusunda fikir birliğine varılmıştır.

iv. 18 Haziran 2017 günü *Milliyet* gazetesi ve e-gazetesinde TCK Başkanı ve İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi de olan Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek'in bir haberi yayımlanmıştır. Deniz sezonunun açıldığı yaz mevsimi başlangıcında bilhassa Karadeniz sahillerinde gelişen rip akıntılarına ve bilinçsizce boğulma vakalarına dikkati çekmiştir. Haberin başlığı: "*Rip Akıntısına Dikkat!*"tir. Gerek halkın bilinçlendirilmesi gerekse belediyelerin bu konuda teçhizatlandırılması (cankurtaran, deniz motosikleti, dronlu can simidi vb.) konusunda uyarılarda bulunmuştur.[10]

10 http://www.milliyet.com.tr/rip-akintisina-dikkat- gundem2470311/.

v. Daha önce kurumumuz tarafından iki kez yapılan Güney Amerika Gezisi'nin üçüncüsü, 2017 Temmuz ayında gerçekleşmiştir. Bu kıta aşırı geziyi, Türk Coğrafya Kurumu Yönetim Kurulu üyelerimizden Prof. Dr. İhsan Bulut ve Coğrafya Öğretmenleri Fügen Dede ve Mesut Süzer hocalar planlayarak düzenlemişlerdir. 14 katılımcı ile bu gezi yapılmıştır. Gezinin planlaması yapılırken Güney Amerika kıtasındaki önemli coğrafi mekânlar ve bu mekânlardaki coğrafî özelliklerin ortaya çıktığı tarihî yerleşimler önemsenmiştir. Gezi; İstanbul'dan uçuşla Ekvador'un başkenti Quito'dan başlamıştır. Sırasıyla; Ekvator çizgisi, Amazon yağmur ormanları, Machi Pucchi antik kenti, Chimborazo Volkanı, Nazca çizgileri, Titikaka Gölü ve yüzen adaları, La Paz Ay Vadisi, Uyuni Tuz Çölü, Oğlak Dönencesi ve İguazu Şelaleleri ve daha birçok coğrafi mekân gezilmiştir. Temmuz sonunda Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinden uçakla İstanbul'a dönülmüştür. Gezi izlenimleri yazı, fotoğraf ve filmlerle kayda alınmıştır. Daha sonra 8-10 Kasım 2017 tarihleri arasında Türk Coğrafya Kurumu ve Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi - TÜCAUM işbirliği, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü ev sahipliğinde düzenlenen "Türk Coğrafya Kurumu 75. Yıl Uluslararası Kongresi"nde geziyle ilgili panel şeklinde bir sunum da yapılarak katılımcılarla paylaşılmıştır. Hatta *Türk Coğrafya Dergisi*'nin 69. sayısında "Büyük Okyanus'tan Atlas Okyanusu'na Beş Ülke Otuz Gün Güney Amerika" isimli ve fotoğraflı bir gezi yazısı da geziye katılan yönetim kurulu üyelerimiz tarafından kaleme alınmıştır.

vi. 1-8 Ağustos 2017 günlerinde TCK Yönetim Kurulu Üyemiz Mesut Süzer (İstanbul Özel ENKA Okulları Coğrafya Öğretmeni) ve Denetim Kurulu Üyemiz Çağdaş Yüksel Çağdaş Yüksel (Amerikan Robert Lisesi Coğrafya Öğretmeni) hocaların başkanlıklarında daha önce kurumumuz tarafından yapılan yazlı, multimedya, arazi, çalışması, sözlü İngilizce sunum sınavları sonucu seçilen Kristal Doğa Mengüç, Enes Ayberk Korkut, Kutay Karakaş, Tan Gemicioğlu isimli liseli öğrencilerimiz, Sırbistan'ın başkenti Belgrad'ta 40 ülkeden gelen yaklaşık 250 katılımcı ile yapılan liselerarası "14. Uluslararası Coğrafya Olimpiyatları"na katılarak ülkemizi temsil etmişler; Türk Coğrafya Kurumumuzun ve en başta da ülkemizin tanıtımına büyük katkılar sağlamışlardır.

vii. 25 Haziran - 1 Temmuz 2017 tarihleri arasında Slovenya'nın Ruse şehrinde gerçekleştirilen "*3. Güneydoğu Avrupa (Balkan) Ülkeleri Coğrafya Olimpiyatı*"na Türkiye Ulusal Takımı olarak 12-15 yaş kategorisinde dört kişiden oluşan 1 takım ve 16-19 yaş kategorisinde dört kişiden oluşan 1 takım olmak üzere toplamda 8 öğrenci ve 2 takım lideri ile katılmıştır. 16-19 Yaş (B) Kategorisinde Yarışan Ulusal Takım Üyeleri: Nehir Şahinoğlu (Amerikan Robert Lisesi), Beliz Ütebay (Amerikan Robert Lisesi), Ozan Geyik (Amerikan Robert Lisesi), Mızrap Ege Durakoğlu (Amerikan Robert

Lisesi). 12-15 Yaş (A) Kategorisinde Yarışan Ulusal Takım Üyeleri: Kerem Erdal (TED Ankara Koleji), Barış Akıncıoğlu (TED Ankara Koleji), Mete Hergül (TED Ankara Koleji), Ural Can Şahin (TED Ankara Koleji). Takım Liderleri: Coğrafya Öğretmeni Çağdaş YÜKSEL (Amerikan Robert Lisesi), Coğrafya Öğretmeni Mustafa Yavuzer (TED Ankara Koleji). Türkiye, Bosna-Hersek, Romanya, Slovenya, Sırbistan takımlarının yarıştığı olimpiyatın neticesinde 16-19 yaş (B) kategorisinde Mızrap Ege Durakoğlu bronz, 12-15 yaş (A) kategorisinde Mete Hergül ve Barış Akıncıoğlu gümüş madalya kazanmışlardır.

viii. Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu (UJES-2017), Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Coğrafya Bölümü ile Jeomorfoloji Derneği organizasyonuyla, 12-14 Ekim 2017 günlerinde Fırat Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi'nde Elazığ'da gerçekleştirilmiştir. TCK Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek ve TCK Başkan Yardımcısı, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü Başkanı ve IGU Başkan Yardımcı Prof. Dr. Barbaros Gönençgil UJES-2017'nin ikinci günü yapılan "Jeomorfoloji Eğitimi Paneli"ne katılarak diğer 6 öğretim üyesi ile birlikte görüşlerini sunmuşlardır.

ix. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ev sahipliğinde Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü ile Türk Coğrafya Kurumu'nun destekleriyle "*International Congress on the 75th Anniversary of Turkish Geographical Society*" isimli kurumumuzun 75. Yıl Kongresi (TCK 75), Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Salonlarında 8-10 Kasım 2017 günlerinde, Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Kongre Ankara Üniversitesi DTCF Dekanı ve TCK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İhsan Çiçek ve ekibi, Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Doç. Dr. Necla Türkoğlu ve ekibi ile Türk Coğrafya Kurumu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ertek ve ekibi tarafından büyük emeklerle gerçekleşmiştir. 155 Bildiri sunulmuştur. 12 yabancı coğrafyacı akademisyenin 3'ü çağrılı konuşmacı olmuştur. Diğer ikisi ülkemizden olan konuşmacılar çağrılı bildirilerini sunmuşlardır. Rusya Coğrafya Kurumu'nun fotoğraf sergisi fakültenin fuayesinde açılmıştır. Ayrıca; Türk Coğrafya Kurumu, Jeomorfoloji Derneği, Başarsoft, Türkiye Çevre Vakfı'nın standları kongre fuayesinde yerlerini almıştır. Güney Amerika Gezinin tanıtıldığı bir panel kurum yönetim kurulu üyelerimiz Prof. Dr. İhsan Bulut, Fügen Dede ve Mesut Süzer tarafından gerçekleşmiştir. Ülkemizde çıkarılan 7 coğrafya dergisinden şef-editörlerinin katılımıyla "Türkiye'deki Coğrafya Dergileri (Editörleri) Paneli" yapılmıştır. İlk kez bu kongrede TÜBA-GEBİT ödüllerini 2014'de alan Prof. Dr. A. Evren Erginal'a ve 2016'da alan Yrd. Doç. Dr. Tolga Görüm'e "Türk Coğrafya Kurumu Teşvik Ödülleri" verilmiştir. Kongrenin "Proceedings Book (Bildiri Metinleri Kitabı)" kurumun 9. Yayını e-kitap şeklinde internet sitemizde yayınlanmıştır.

x. Bilecik-Şeyh Edebali Üniversitesi Coğrafya Bölümü Öğretim Üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Ali Yiğit ve Prof. Dr. Tunçel hocaların hazırladıkları 100'ün üzerinde hocamızın biyografilerini ve eserlerinin tanıtıldığı "100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar: Türkiye Coğrafyacı Biyografileri (1915-2015)" isimli e-kitap ve CD'si, Türk Coğrafya Kurumu'nun 8. yayını olarak, www.tck.org.tr kurum internet sitesinde yayımlanmıştır. Kitabın girişinde iki sayfalık kurum başkanı Ahmet Ertek'in bir Takdim yazısı (Önsöz) bulunmaktadır.

c. 2018 Yılında Yapılan Diğer Çalışmalar

i. Coğrafya sistematiğinde 10 bölüm ve 8 yazardan oluşan 300 sayfalık *Memleket Pusulası: SARAY* kitabı editör Prof. Dr. Özlem Sertkaya Doğan denetiminde 2 yıllık bir sürede verilen emekle Ocak 2018'de yayımlanarak, sponsor olan Saray Belediyesi'ne gönderilmiş ve Saray ilk defa kurumumuz yöneticileri ve üye akademisyenlerimiz sayesinde kapsamlı bir "Saray İlçesi Coğrafyası" kitabına kavuşmuştur.

ii. Coğrafya sistematiğinde 12 bölüm ve 9 yazardan oluşan 400 sayfalık *Memleket Pusulası: Ordu* kitabı, editörler Prof. Dr. Cemalettin Şahin ve Dr. Ahmet Ertek denetiminde 2 yılı bir emekle Temmuz 2018'de yayımlanarak, sponsor olan Ordu Belediyesi'ne gönderilmiş ve Ordu ilk defa kurumumuz yöneticileri ve üye akademisyenlerimiz sayesinde kapsamlı bir "Ordu İli Coğrafyası" kitabına kavuşmuştur.

Foto 2: 2019–2021 Dönemi - Türk Coğrafya Kurumu Yönetim Kurulu Üyeleri

V. Kurumun Uluslararası İlişkileri

Türk Coğrafya Kurumu kuruluşundan itibaren ulusal olduğu kadar uluslararası ilişkileri de beraberinde sürdürmüştür. Bu amaçla 1949 yılında IGU'ya (Uluslararası Coğrafya Birliği) üye olunmuş ve 4 yılda bir yapılan kongrelere uzun

yıllardır meslektaşlarıyla katılım sağlanmış hatta komisyonlarda görev alınmıştır. 2012'de Köln'de "32. Uluslararası Coğrafya Kongresi"nde kurum başkanı Ahmet Ertek'in aday ülke olarak yaptığı Türkiye ve İstanbul tanıtım sunumlarıyla, "34. Uluslararası Coğrafya Kongresi"nin İstanbul Üniversitesinde yapılması oybirliği ile kazanılmıştır. IGU'nun 2016'da Pekin'de düzenlediği "33. Uluslararası Coğrafya Kongresi" genel kurulunda ise yapılan oylama sonucu kurum başkan yardımcısı Prof. Dr. Barbaros Gönençgil, IGU (International Geographical Union) Başkan Yardımcılığına (Vice President) 4 yıllığına seçilmiştir. Ayrıca, 2011 yılından beri, kurum iGEO Coğrafya Olimpiyatları Türkiye takımı seçmelerini ve uluslararası olimpiyatlara danışman hocaların rehberliğinde katılım sağlanmıştır.

Faydalanılan Kaynaklar

Alagöz, Cemal Arif, "Türk Coğrafya Kurumu'nun Amaçları ve Çalışmaları", *Türk Coğrafya Dergisi*, Ankara, 1943, sy. 3-4, s. 397-403.

Bakırcı, Muzaffer, "Türk Coğrafya Kurumu 2002 Yılı Faaliyetleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2002, sy. 39, s. 109.

Erinç, Sırrı, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Coğrafyası,* İstanbul: İ.Ü. Coğr. Enst. Yayınları, 1973.

Ertek, T. Ahmet., "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2010)", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2010, sy. 55, s. 59-62.

Ertek, T. Ahmet, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2011)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2011, sy. 57, s. 101-105.

Ertek, T. Ahmet ve Faruk Özbakan, *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi,* İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu Yay. No. 7, 2012.

Ertek, T. Ahmet, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2012)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2012, sy. 59, s. 69-74.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2013)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2013, sy. 61, s. 77-82.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2014)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2014, sy. 63, s. 57-70.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2015)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2015, sy. 65, s. 97-105.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2016)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2016, sy. 67, s. 67-74.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2017)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2017, sy. 69, s. 127-134.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2018)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2018, sy. 71, s. 117-126.

----------, "Türk Coğrafya Kurumu Faaliyetleri (1 Ocak–31 Aralık 2019)", *Türk Coğrafya Dergisi,* İstanbul, 2019, sy. 73, s. 125-143.

İnan, Afet, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler,* İstanbul: İş Bankası Yayınları, 1968, s. 229-230.

Kayan, İlhan, "Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi", *İzmir Ege Coğrafya Dergisi*, 2000, sy. 11.

Koç, Telat, "Coğrafyacılar Arasındaki İletişim Problemleri", *TCK Coğrafya Kurultayı*, Ankara, 2003, s. 440-443.

Koçman, Asaf, "Cumhuriyet Döneminde Türk Coğrafyası ve Hasan Ali Yücel", *Doğumunun 100. Yıl Döneminde Hasan Ali Yücel Sempozyumu (Bildiriler) /16-17 Aralık 1997*, İzmir Üniversiteleri Öğretim Elemanları Derneği / İzmir, 1998, s. 137-140.

Koçman, Asaf, "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları", *Ege Coğrafya Dergisi*, İzmir, 1999, sy. 10, s. 1-14.

Kuşat, Ahmet, "Türk Tarihi İle İlgili Makaleler Bibliyografyası", Çalışma Bakanlığı Kütüphaneler Müdürü (Www.Tk.Kutuphaneci.Org.Tr/İndex.Php/Tk/Article/Viewfile/309/618).

Özey, Ramazan, *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi Öğretimi*, İstanbul: Özeğitim Yay., 1998.

Tunçel, Harun, Ali Yiğit, Seval Çelikbağ, *Türkiye Coğrafya Bibliyografyası*, Bilecik: Bilecik Üniv. Yayını, 2010.

Unat, Faik Reşit, *Türk Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*, (*Belleten* c. 25, sy. 98'den Ayrı Basım), Ankara: TTK Basımevi, 1961

Yalçınlar, İsmail, "Prof. Cemal Arif Alagöz - Hayatı ve Mesleki Çalışmaları", *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1993, sy. 28.

Yiğit, Ali ve Harun Tunçel, *100. Yılında Türkiye'de Coğrafyacılar: Türkiye Coğrafyacı Biyografileri (1915-2015)*, İstanbul: Tck Yay. No:8, e-Kitap.

Birinci Coğrafya Kongresi 6-21 Haziran 1941, "*Raporlar, Müzakereler, Kararlar*". TC Maarif Vekilliği, Ankara.

Türk Coğrafya Dergisi: 1-73. Sayılar (1943-2019).

Türk Coğrafya Kurumu Yayınları: 1-10. Sayılar. (1944-2019).

Dernekler Kanunu: Sayı 1630 – 2098 – 5253.

Türk Coğrafya Kurumu Derneği Arşiv Belgeleri (1943-2019).

İstanbul İl Dernekler Müdürlüğü Arşiv Belgeleri.

Ulusal Coğrafya Kongresi-2005 (Prof. Dr. İsmail Yalçınlar Anısına) Bildiri Kitabı, Çantay Kitabevi Yay. İstanbul.

Coğrafya Kurultayı 9-12 Temmuz 2002 – Bildiriler, Gazi Kitabevi, Gazi Üniv. Ankara, 2003.

Özdemir, Hasan, "Türkiye'deki Coğrafya Dergileri (Editörleri) Paneli'nde *Türk Coğrafya Dergisi Sunumu*, 9.10.2017", *International Congress On The 75th Anniversary Of Turkish Geographical Society" İsimli TCK 75. Yıl Kongresi*, A.Ü.DTCF, Ankara, 2017

www.tck.org.tr

www.tcd.org.tr

www.istanbul.edu.tr

https://igu-online.org

www.istanbuldernekler.gov.tr

www.osym.gov.tr

Mesleki Bir Yapı: Türk Coğrafya Kurumu; Akademik Faaliyetleri ve Türk Coğrafyasına Katkıları

T. Ahmet ERTEK

Özet

Türk Coğrafya Kurumu, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in direktifleri ve başkanlığında 6-21 Haziran 1941 günlerinde Ankara'da toplanan I. Coğrafya Kongresi'nde fiilen,12 Mart 1942 tarihinde resmen kurulmuş ve kurulduğu günden itibaren de Türkiye'de Coğrafya biliminin şekillenmesinde ve gelişmesinde akademik, bilimsel ve dernek çalışmalarına dayalı önemli işler ve katkılar yapmıştır. Cumhuriyetin ilk döneminde diğer birçok alanda olduğu gibi coğrafya alanında da yapılan çalışmalar devlet desteği ve himayesinde yürütülmüştür. Kurumun il üç başkanı Milli Eğitim bakanlarıdır; diğer altı başkanı ise, coğrafya akademisyenleridir. Kuruluşundaki amacı dikkate alındığında, Türk Coğrafya Kurumu'nun da, kültür değerlerimizin diğer iki önemli ayağı olan Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu gibi kamusal niteliği olduğu düşünülmüş ve ancak Danıştay Genel Genel Kurulu'nun 7.7.1947 tarih, 47-102/123 sayılı ve Bakanlar Kurulu'nun 24.7.1947 tarih ve 3/6216 sayılı kararları ile Kamu Yararına Dernek statüsüne alınmıştır. Bu amaçla kurum halen, T.C. İçişleri Bakanlığına bağlı kamu yararına bir dernek statüsünde olup, tam ismi "Türk Coğrafya Kurumu Derneği'dir. Mevcut ve elde edilebilen belge ve verilere dayalı; "Kurumun Kuruluşu ve Gelişmesi, Kurumun Amaçları, Kurumun Yayınları ve Bilimsel Çalışmaları (Türk Coğrafya Kurumu Yayınları [Kitapları, Atlasları, Duvar Haritaları] ve *Türk Coğrafya Dergisi*), Bilimsel ve Mesleki Toplantılar (Kongreler, Meslek Haftaları, Arazi Çalışmaları ve Coğrafi Geziler, Öğretmen Çalıştayları, Diğer Toplantılar, İlköğretim ve Liseler Arası Proje Yarışmaları), Uluslararası İlişkileri, Çalışma Sistematiği" başlıkları altında "Mesleki bir Yapı: Türk Coğrafya Kurumu; Akademik Faaliyetleri ve Türk Coğrafyasına Katkıları" isimli bu metin kaleme alınmıştır. Ekteki bibliyografyada da görüleceği üzere; 2012'de tarafımızdan kaleme alınıp *Türk Coğrafya Kurumu Tarihçesi* isimli kitaptaki verilen bilgiler genişletilerek, kurumun 78. yılını sürdürdüğü bugünlere kadar gelişindeki gelişimi, özellikle de son 8 yıllık süreçteki yapılan aktif çalışmalar ortaya konulmuştur. Ayrıca, kurumun resmi yayın organı olan *Türk Coğrafya Dergisi*'nde yayımlanan makalelerin konularına göre bir grafiği metne eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Coğrafya Kurumu, Türk Coğrafya Dergisi, Türkiye Coğrafyası, Türk Coğrafya Kurumu Akademik Faaliyetleri, Türk Coğrafya Kurumu Yayınları.

An Occupational Association: Turkish Geographical Society; Academic Activities and Contributions to the Turkish Geography

T. Ahmet ERTEK

Abstract:

Turkish Geographical Society was established under the directives of Hasan Ali Yücel, the Minister of National Education during the First Geography Congress that convened in Ankara in 1941. It was formalized on March 12, 1942. Ever since this date, it has contributed greatly to the formation of geography as a field of science in Turkey. The studies on geography were patronized by the Turkish state in the early republican period as with many other disciplines. The three provincial chairs of the society are the Ministers of National Education; the other six heads are academics on geography. The Turkish Geographical Society attained a public character like Turkish Language Society and Turkish Historical Society in 1947 following the decision of the Council of State General Committee. The society still operates as an institution of public benefit affiliated to the Ministry of Interior and its full name is "Turkish Geographical Society Association".

This paper has classified the available data according to the following titles: Establishment and Development of the Society, its Aims, Publications and Projects (Publications of Turkish Geographical Society [Books, Atlases, Wall Maps] and Turkish Geography Review), Scientific and Professional Meetings (Congresses, Occupational Weeks, Field Works and Geographical Trips, Teacher Workshops, Other Meetings, Secondary and High Schools Project Competitions), International Relations and Working Systematics.

This paper aims to describe the development of Turkish Geographical Society for the past 78 years as a follow-up on an earlier work entitled "The History of the Turkish Geographical Society" (Ertek and Özbakan, 2012). It presents the works composed particularly in the last eight years. A thematic list of articles published in its official publication organ, *Turkish Geographical Review*, has also been inscribed into the text.

Keywords: Turkish Geographical Society, *Turkish Geographical Review*, Turkey Geography, Activities of Turkish Geographical Society, Publications of Turkish Geographical Society.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 279-286

Bilim ve Kültür İnsanı Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer'in Meslek Yaşamı ve Türkiye Coğrafyasına Katkıları

Asaf KOÇMAN*

Ahmet Necdet Sözer 1933 yılında Bursa'ya bağlı İnegöl'de doğdu. Babası Özel İdare Memuru Abdürrahman Bey'dir. Çocukluk yıllarını İnegöl'de geçirdi. İlkokulun ilk üç yılını İshakpaşa İlkokulu'nda, son iki yılını Merkez İlkokulu'nda okudu ve 1944 yılında mezun oldu. Ortaokulu yine İnegöl'de okuyan Ahmet Necdet, liseye Bursa'da Bursa Lisesi'nde başladı. Burada ikinci sınıfa kadar okuduktan sonra, önce İstanbul Kabataş Lisesi'ne kaydoldu ve daha sonra Çapa Erkek Lisesi'ne geçerek oradan mezun oldu. 1950 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde yüksek öğrenimine başlayan Ahmet Necdet Sözer, bu fakülteyi Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak okudu ve 1954 yılında mezun oldu.

Yüksek Öğretmen Okulları, Darülmuallamîn-i Aliyye adıyla ilk olarak 1891 yılında faaliyete başlamış ve 1972 yılına kadar ülkemizin lise öğretmenlerini Fen ve Edebiyat Fakülteleri ile ortak faaliyet yaparak yetiştiren, bu fakültelerin çalışkan öğrencilerini yatılı parasız kabul eden okullar olmuştur. Türkiye'de önceleri İstanbul'da ve daha sonraları Ankara ve İzmir'de öğretim yapan bu okullar ülkemizin eğitim ve bilim hayatına çok değerli elemanlar kazandırmışlardır. Anlamsız bazı gerekçelerle faaliyetleri sona erdirilen bu güzide okulların mezunları, bugün emekli olmuş veya ebediyete intikal etmişlerdir. Yüksek Öğretmen Okullarından mezun çok sayıda bilim insanı Edebiyat, Fen ve Mühendislik fakültelerinin matematik, fizik, kimya, tarih, edebiyat, coğrafya, sosyoloji, felsefe vb. bölümlerinde öğretim

* Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Emekli Öğretim Üyesi, asaf.kocman@gmail.com, Orcid: 0000-0002-4015-9580

Geliş/Received: 03.07.2018 • Kabul/Accepted: 10.04.2019 • Tanıtım ve Değerlendirme Makalesi

üyeleri olarak görev yapmışlardır.[1] Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun Coğrafya Bölümü'nde öğrenci olmaktan her zaman onur duymuş ve çok sevdiği, ilgi duyduğu öğretmenlik mesleğini ve öğretim üyeliğini seçmiştir. Meslek yaşamının kısa bir bölümünü ortaöğretimde, çoğunu üniversite çatısı altında geçirmiş ve 42 yıl aktif olarak bu mesleğin içinde kalmıştır.

Ahmet Necdet Sözer, yüksek öğrenimi sırasında Coğrafya Bölümü'nün "Umumi Coğrafya, Fiziki Coğrafya, Türkiye ve Ülkeler Coğrafyası, Beşeri ve İktisadi Coğrafya" sertifikalarından başka Tarih Bölümü'nün "Umumi Tarih, Yeni ve Yakın Çağlar Tarihi" gibi sertifikalarına da devam etmiştir. Son sınıfta "İznik Gölü'nün Monografik Etüdü" konulu lisans tezini hazırlayarak yüksek öğrenimini tamamlamıştır. Çok başarılı bulunan lisans tezinin geniş bir özeti, daha sonra *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul* dergisinde makale şeklinde yayınlandı.[2] Bu makalede İznik Gölü'nün oluşumu anlatılmış ve taban derinliğine ilişkin derinlik haritası verilmiştir.

1 Aralık 1954 tarihinde ilk görev yeri olan Van Lisesi'nde coğrafya öğretmenliğine başlayan Ahmet Necdet Sözer, askerlik görevini yapmak üzere 1955 yılında Uçaksavar Topçu Okulu'na gitmiş ve bu okulu birincilikle bitirdikten sonra on sekiz ay Konya Astsubay Hazırlama Ortaokulu'nda yedek subay olarak coğrafya öğretmenliği yapmıştır. Terhis olmasının ardından Konya İvriz İlköğretmen Okulu'nda öğretmen olarak yeniden göreve başlamıştır. Çeşitli Anadolu kentlerinde bir süre daha ortaöğretim okullarında çalıştıktan sonra 1960 yılında Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi'ne asistan olarak atanmıştır. Buradaki görevini yürütürken İstanbul Üniversitesi'nde Türkiye Coğrafyası öğretim üyesi Ord. Prof. Dr. Besim Darkot'un danışmanlığında doktora çalışmalarına başlamıştır. "Erzurum Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası" konulu tezini 1963'te tamamlayıp "Coğrafya Doktoru" ünvanını kazanmıştır. Ahmet Necdet Sözer'in doktora tezinde Erzurum Ovası'nda doğal şartların etkisi altında nüfusun gelişmesi ve dağılışı ile ekonomik hayatın nasıl şekillendiği araştırılmış, Erzurum'un şehirleşme süreci ve kültürel gelişimi incelenmiştir. İzleyen yıllar içinde "Diyarbakır Havzası" konulu bir tez hazırlayan Ahmet Necdet Sözer, doçentlik sınavlarının tüm aşamalarını başarı ile vererek 1968 yılında "Üniversite Doçenti" ünvanını kazanmıştır. Doçentlik tezi olarak hazırlanan çalışmada Diyarbakır Havzası'nın beşeri ve iktisadi hayatının gelişimi coğrafi çevre imkanları ile ilişkilendirilerek araştırılmıştır. Ahmet Necdet Sözer, bu arada, akademik faaliyetlerini sürdürürken Atatürk Üniversitesi adına yabancı dilini ve bilimsel formasyonunu geliştirmek amacıyla 1963-1965 yıllarında görevlendirilmiş olduğu Almanya'da iki yıl çalışmalarını sürdürmüştür. Münih Üniversitesi'nden yabancı dil yeterlilik sınavını kazanmış olarak yurda

1 Eşme İsa, *Yüksek Öğretmen Okulları*, İstanbul: Bilgi Başarı Yayın Evi, 2001, 460 s.

2 Ahmet Necdet Sözer, "Notice sur la profondeur du lac d'İznik", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, sy. 8, 1962, s. 144-146.

dönmüştür. Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde ve Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'nde "Türkiye Ekonomik Coğrafyası, Hammadde ve Enerji Kaynakları, Sanayi Coğrafyası, Bölgesel Türkiye Coğrafyası" gibi dersler okutmuştur. Ahmet Necdet Sözer, bilimsel çalışmalarını sürdürerek "Kuzeydoğu Anadolu'da Yaylacılık" konusunda hazırladığı çalışma ile 25 Mart 1974 tarihinde profesörlüğe yükseltilmiştir. Sözer, profesörlük takdim tezi olarak sunduğu bu çalışmasında Kuzeydoğu Anadolu'da yaylacılık faaliyetlerini yerleşim ve doğal çevre şartları ile ilişkilendirerek incelemiş ve yaylacılığın bölgenin ekonomik yaşamındaki yeri ve önemi üzerinde durmuştur.

Atatürk Üniversitesi'nden 1978 yılında kendi isteği ile Muğla İşletmecilik Yüksek Okulu'na geçen Ahmet Necdet Sözer, burada kısa bir süre çalıştıktan sonra Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi'nin öğretim kadrosuna katılmıştır. Daha sonra YÖK yasasıyla adı Edebiyat Fakültesi olarak değiştirilen bu fakültede dekan olarak görev yapmış (05.03.1979- 08.02.1980) ve bu görevi sırasında Coğrafya Bölümü'nü kurarak bu bölümün başkanı olmuştur.[3] 1982'de yayın hayatına başlayan *Ege Coğrafya Dergisi*'nin kurucusu ve yazı kurulu başkanı olarak derginin gelişimini sağlamıştır. Coğrafya Bölümü'nde Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı'nı yıllarca yöneten Ahmet Necdet Sözer, yine kendi arzusu ile 1994 yılı güzünde Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne naklen atanmıştır. Bu fakültede dört yıl görev yaptıktan sonra kendi isteği ile 15 Ocak 1998 tarihinde emekli olmuştur.

Ahmet Necdet Sözer, meslek kurumlarından Türk Coğrafya Kurumu, şair ve yazar kişiliği nedeniyle Türkiye Yazarlar Sendikası ve PEN Yazarlar Derneği (Turkish PEN) üyesi olmuştur. Türk Coğrafya Kurumu üyesi olarak kurumun düzenlediği bilimsel kongre, toplantı ve seminerlere katılarak bildiriler sunmuştur. Yakın çevre etütleri, şehirleşme ve yerleşim coğrafyasına olan özel ilgisi nedeniyle bu konularda çok sayıda araştırma yapmış, öğrencilerine lisans, yüksek lisans ve doktora tezleri yaptırmıştır. Hemen her Türk coğrafyacısının olduğu gibi, Ahmet Necdet Sözer'in yaptığı araştırma ve yayınlarda Türkiye Coğrafyası'na katkısı olmuştur. Eğitim-öğretim faaliyetleri arasında emek verdiği binleri aşan lisans, çok sayıda yüksek lisans ve üç doktora öğrencisi bulunmaktadır. Yetiştirdiği doktora ve yüksek lisans öğrencileri halen birçok üniversitenin coğrafya bölümlerinde profesör, doçent veya öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadırlar. Özetle diyebiliriz ki Ahmet Necdet Sözer, üniversitelerde hizmet yaptığı yıllarda öğretim üyeliği yanında bölüm başkanlığı, beşeri ve iktisadi coğrafya anabilim dalı başkanlığı, dekanlık gibi idari görevler yapmış ve en önemlisi öğrencilerinin akademik çalışmalarında yol gösterici olmuştur. Kendisi bilim, kültür ve edebiyat sevgisiyle dolu, sürekli araştıran, inceleyen, eleştiren ve yeniliklere açık bir kişiliğe sahipti. Türkçeyi güzel konuşur ve hatasız yazardı. Edebiyata, özellikle şiire tutkundu. Okul yıllarından

3 Mehmet Ali Kaya, *Edebiyat Fakültesi Tarihi*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2000, sy. 102.

beri yazdığı şiirler, yaptığı çeviriler çeşitli dergilerde yayınlanmış veya kitaplarda toplanmıştır. Tüm yaşamını bilim, kültür ve sanata adayan Ahmet Necdet Sözer 4 Mayıs 2010 tarihinde vefat etmiştir. Bilim, kültür ve sanat için bir ömür harcamış, çok çalışmış, sürekli okumuş, sürekli düşünmüş ve en önemlisi yazmıştır. Söylediklerinin, yazdıklarının bilimsel içeriği zengin ve etkili niteliktedir. Karanlığa karşı aydınlığa giden yolun bilim ve kültürden geçtiğine, insan olma erdemini sanatın aydınlattığına derin bir inancı vardı. Yaşamında coğrafyacı bir akademisyen olarak tanındığı kadar, kültür insanı, şair ve çevirmen olarak da tanınmıştır. Bilimsel ve akademik kişiliğinin, onun edebiyatçı/şair kimliğine olumlu etkileri olmuştur. Üniversite öğretim üyeliğinden kaynaklanan araştırmacı-gözlemci yanı şiirlerine ve edebi yazılarına yansımıştır.[4]

Bilim ve kültür insanı olarak Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer'in pek çok kitap, makale ve derlemeleri bulunmaktadır. Coğrafya bilim alanında bunlardan bazıları kronolojik olarak; Erzurum Ovası'nda Tarih Öncesi Kır Yerleşmeleri (Kitap), Erzurum'da şehirleşme hareketleri ve gecekondu problemi, Şıh köyünün (Erzurum) mesken tipleri, Erzurum şehri ve kültürel gelişmesi üzerine bir inceleme, Muğla Karabağlar yaylası, Türkiye'nin kırsal yerleşim coğrafyasına ilişkin terminolojik sorunlar ve tipolojik yaklaşımlar, İzmir: Ege'nin metropolü (Türkçe ve Fransızca), Kozak yaylacılığı üzerine bazı gözlemler ve notlar, Herbert Louis'nin *Landeskunde der Türkei* adlı yapıtı üzerine bazı düşünceler ve notlar Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer'in coğrafya alanında tespit edebildiğimiz bilimsel yayınları bu yazının sonunda liste halinde verilmiştir.

Başka bir cepheden Ahmet Necdet Sözer, sözcüğün gerçek anlamıyla bir dil ve edebiyat (şiir) sevdalısıydı ve Türkçe'ye meftundu. Sözcükler, anlam ve ses yansımaları ile dizelerinde nehir olur akar, "baki olan bu kubbede hoş bir seda" bırakırdı. Nitekim, bir kültür insanı olan Talat Sait Halman New York'tan Ahmet Necdet Sözer'e yazdığı mektupta, "Gelenekle yeniliği sizin kadar ustalıkla birleştiren pek az şair var. İmge, düşünce ve ses zenginliğiniz çoğu zaman büyüleyici." ifadesine yer vermiştir. Ahmet Necdet Sözer bilimsel araştırmalarında, yazılarında ve özellikle şiirlerinde kültürü oluşturan unsurları, simgeleri kullanmış ve bu bağlamda çağdaş düşüncenin eski ve yeni kültür birikimleri üzerinde kurulduğuna işaret etmiştir. Kültür, yaşama tutulan bir ayna gibi eserlerinde yansıtılmıştır. Yaşamı boyunca şiire incelemeci bir tavırla yaklaşan şair Ahmet Necdet (ki kendisi şiirlerinde bu mahlası kullanırdı) bu tavrını gerek divan, gerek tekke ve gerekse aşk şiirinde göstermiştir. Uzun ve köklü bir şiir geçmişimiz olduğunu ve bunun kendisinde bir coşku yarattığını hep ifade etmiştir. Divan şiirinden Japon Hayku şiirine kadar farklı biçim ve içerikteki şiirleri denemiş; fakat daima

4 Asaf Koçman, "Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer'in Meslek Yaşamı ve Türkiye Coğrafyasına katkıları", *Ege Coğrafya Dergisi*, 2000, sy.11, s.1-6.

kendi kültürümüzü oluşturan şiire, divan şiirine, tekke şiirine ya da halk şiirine uzak kalmamıştır.[5]

4 Mayıs 2010 tarihinde yitirdiğimiz Ahmet Necdet Sözer, bilim insanı olarak eserleriyle ve edebiyat insanı kişiliği ile hep hatırlanacaktır. Son söz olarak yine O'nun dizeleriyle;

"Hüzne kapı açsa da dostluklar birer birer
Pusudaki her kurşun bir konfetiye döner

Tenha bir bahçedesin ki orada Ahmet Necdet
Gökten şiir dökülür, söz düşünceye döner".

Prof. Dr Ahmet Necdet SÖZER'in Bazı Bilimsel Araştırma ve Yayınları

Kitaplar

Ahmet Necdet Sözer, *Diyarbakır Havzası*, Ankara: Diyarbakır Tanıtma ve Turizm Derneği yayınları, 1969.

Ahmet Necdet Sözer, *Erzurum Ovası'nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası,* Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, 1970.

Ahmet Necdet Sözer, *Kuzeydoğu Anadolu'da Yaylacılık,* 1972.

Ahmet Necdet Sözer, *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Coğrafyası Bibliyografyası,* Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, 1974.

Haritalar

Ahmet Necdet Sözer, "Şıh Köyü (Erzurum)'nün Mesken Tipleri Haritası", *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, 1972, sy. 3, s. 121-124.

Ahmet Necdet Sözer, *Türkiye Sanayi Haritası* (Ölçek: 1/1 000 000), 1975.

Ahmet Necdet Sözer, *Ege Turizm Atlası,* (Tourism Atlas of Aegean Turkey, Ölçek: 1/250000), 1984.

Makaleler

Ahmet Necdet Sözer, "Notice sur la Profondeur du Lac d'Iznik", 1962, sy. 8, s. 144-146.

Ahmet Necdet Sözer, "Erzurum Ovası'nda Tarih Öncesi Kır Yerleşmesi", *Türk Coğrafya Dergisi*, 1964, sy. 22-23, s. 205-215.

Ahmet Necdet Sözer, "Erzurum'da Şehirleşme Hareketleri ve Gecekondu Problemi", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 19, s. 194-212.

Ahmet Necdet Sözer, "Typs d'Habitat et repartition geographique des Villages dans la Plaine d'Erzurum", *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1971, sy. 13, s. 13-118.

---

5 Asaf Koçman, "Bilim, Kültür ve Aşk İnsanı Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer", Ege Üniversitesi Rektörlüğü Egeden Dergisi, 2011, sy. 10, s. 4-6.

Ahmet Necdet Sözer, "Erzurum Şehri ve Kültürel Gelişmesi Üzerine Bir İnceleme", 1972, sy. 1, s. 239-256.

Ahmet Necdet Sözer, "Doğu Anadolu'nun Jeolojisi ve Jeomorfolojisi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi", *Bibliyografya Dergisi,* 1972, sy. 1, s. 2, s.102-105 ve sy. 3, s. 148-153.

Ahmet Necdet Sözer, "Erzurum Coğrafyası: Tabii ve Beşeri Özellikler", *Atatürk Üniversitesi 50. Yıl Armağanı-I,* 1974, s. 27-34.

Ahmet Necdet Sözer, "Güneydoğu Anadolu'nun Nüfus ve Kır Yerleşme Sorunlarına Coğrafi Bir Bakış", *Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Sorunları Semineri,* 1974, s. 171-207.

Ahmet Necdet Sözer, "Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Ekonomik Coğrafyasına Toplu Bir Bakış'', *Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi,* 1975, sy. 4, s. 155-168.

Ahmet Necdet Sözer, "Muğla-Karabağlar Yaylası, *Bilim Birlik Başarı Dergisi,* 1982, sy. 33, s. 21-24.

Ahmet Necdet Sözer, "Türkiye'nin Kırsal Yerleşim Coğrafyasına İlişkin Terminolojik Sorunlar ve Tipolojik Yaklaşımlar", 1983, sy. 1, s. 1-13.

Ahmet Necdet Sözer, "Güneydoğu Anadolu'nun Doğal Çevre Şartlarına Coğrafi Bir Bakış", 1984, sy. 2, s. 8-30.

Ahmet Necdet Sözer, "Prof. Dr. İsmail Yalçınlar'ın Meslek Yaşamı ve Türkiye Jeolojisi İle Jeomorfolojisine Katkıları, 1985, sy. 3, s. 1-5.

Ahmet Necdet Sözer, "İzmir: Metropole de l'Egee", *Travaux de l'Institut de Geographie de Reims,* 1987, sy. 65-66, s. 115-131.

Ahmet Necdet Sözer, "İzmir: Ege'nin Metropolü", 1988, sy. 4, s. 1-18.

Ahmet Necdet Sözer, "Kozak yaylacılığı Üzerine bazı Gözlemler ve Notlar (Batı Anadolu)", 1990, s. 5, s. 1-9.

Ahmet Necdet Sözer, "Herbert Louis'nin 'Landeskunde der Türkei' Adlı Yapıtı Üzerine Bazı Düşünceler ve Notlar", *Ege Coğrafya Dergisi,* 1993, sy. 7, s. 1-12.

Bilim ve Kültür İnsanı Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer'in Meslek Yaşamı ve Türkiye Coğrafyasına Katkıları

Asaf KOÇMAN

Özet

Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya bölümünden 1954 yılında mezun oldu. Türkiye'nin birçok kentinde bir süre coğrafya öğretmeni olarak çalıştı. 1960 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde asistan olarak akademik yaşamına başladı. Doktora çalışmalarını İstanbul Üniversitesi'nde 1963'te tamamladı. Yabancı dil (Almanca) ve akademik formasyonunu geliştirmek amacıyla 1963-1965 yıllarında Almanya'da bulundu. "Diyarbakır havzası" konulu teziyle 1968'de doçent, "Kuzeydoğu Anadolu'da Yaylacılık" konusunda hazırladığı çalışma ile 1974 yılında profesör oldu. Beşeri ve İktisadi Coğrafya alanında bilimsel araştırmalar yapan Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer, çalışmalarında çoğunlukla beşeri faaliyetlerle doğal çevre şartlarını ilişkilendirerek diğer meslektaşlarından farklı bir yöntem izlemiştir. O, bilim, kültür ve sanat (özellikle şiir) için bir ömür harcamış, coğrafya alanındaki araştırmalarında ve edebi yazılarında kültürü oluşturan unsuları, simgeleri kullanmıştır. 4 Mayıs 2010 tarihinde vefat eden Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer bilim insanı olarak eserleriyle ve edebiyat insanı kişiliğiyle hep anılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beşeri ve İktisadi Coğrafya, Doğal Çevre, Kültür, Yaylacılık, Ahmet Necdet Sözer.

Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer: His Professional Life and Contribution to the Geography of Turkey

Asaf KOÇMAN

Abstract

Prof. Dr. Ahmet Necdet Sözer graduated from the Department of Geography at Istanbul University in 1954. At first, he worked as a geography teacher in different cities of Turkey. In 1960, he was appointed as an assistant to the Faculty of Business Administration at Erzurum Atatürk University. He completed his doctoral studies at Istanbul University in 1963. He resided in Germany between 1963-1965 to improve his foreign language (German) and academic skills. He became an associate professor in 1968 with his dissertation about Diyarbakır basin and gained the title of professor in 1974 with his work on transhumance in Northeast Anatolia. Professor Sözer, who conducted research in the field of human and economic geography, has followed a different method from other colleagues, mostly by associating natural environmental conditions with human activities. He devoted his life to science, culture and art (especially poetry). In his research on geography as well as in his literary writings, he made use of elements and symbols that constituted culture. Professor Sözer died on 4 May 2010. He will, without a doubt, be always remembered through his works on geography and his literary personality.

Keywords: Social and economic geography, Natural environment, Culture, Transhumance, Ahmet Necdet Sözer.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 287-324

Jeomorfoloji Dergisi, Coğrafya Bilimine Katkısı ve Dizini

Harun TUNÇEL*

Ebubekir KARAKOCA**

Giriş

Günümüzde internet aracılığı ile bilimsel araştırmalar için veri toplamak, yayın taraması yapmak son derece kolaylaşmıştır. Ancak unutulmamalıdır ki, internet ortamında sadece burada sunulan bilgiler bulunabilir ve yine internette büyük bir bilgi kirliliği söz konusudur. İyi ve doğru bilgiyi kötü ve yanlış bilgiden ayırt etmek için de ayrıca çaba göstermek gerekmektedir. Bu sebeple bibliyografik çalışmalar, araştırıcıların doğru künye bilgilerine ve çalışmalarında yararlanabilecekleri yayınlara kısa sürede ulaşmalarında önemli katkısı olmakta, bu nitelikleri bibliyografik çalışmaların önemini artırmaktadır. Özellikle günümüzde artık yayınlanmayan, yaygın olarak kütüphanelerde kolaylıkla erişilemeyen yayınların açıklamalı bibliyografyaları araştırmacılara önemli kolaylıklar ve yararlar sağlamaktadır. Çünkü, çoğunlukla yayın hayatı son bulmuş dergilere internet ortamı üzerinden erişmek mümkün olamamaktadır.

Coğrafyanın kurumsal bir kimlik kazanması için yapılan çalışmaların geçmişi bizde pek eskilere gitmez. Bilindiği kadarıyla Osmanlı Devleti zamanında 1875'de Mısır'da bir coğrafya cemiyeti oluşturulmuş, ancak devamı gelmemiştir. Cumhuriyet döneminde ilk mesleki oluşum 1942 yılında resmiyet ve hukuki bir kimlik kazanan Türk Coğrafya Kurumu'dur. Bunu takiben başka girişimler de

* Prof. Dr. Harun Tunçel, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, harun.tuncel@bilecik.edu.tr, Orcid: 0000-0003-1304-7177.

** Araş. Gör. Ebubekir Karakoca, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, ebubekir.karakoca@bilecik.edu.tr, Orcid: 0000-002-6454-2082.

Geliş/Received: 02.07.2018 • Kabul/Accepted: 08.02.2019 • Tanıtım ve Değerlendirme Makalesi

olmuştur. Mesela 1965 yılında Türkiye Coğrafya Cemiyeti kurulmuştur. Ancak bir iki yıl gibi kısa süre içerisinde belirgin herhangi bir varlık gösteremeden akamete uğramıştır. Coğrafyacıları bir kurum çatısı altında toplayan diğer bir girişim de Türkiye Jeomorfologlar Derneği'dir. Dernek 1964 yılında jeomorfolog İlhami Kaçar öncülüğünde kurulmuş, resmiyet kazanarak faaliyetlerine başlamıştır. Türkiye Jeomorfologlar Derneği'nin kurucu üyeleri, İlhami Kaçar dışında, Jeolog Dr. Temuçin Aygen, coğrafyacı akademisyenler Prof. Dr. Cevat Rüştü Gürsoy, Prof. Dr. İsmail Yalçınlar, Prof. Besim Darkot, Ord. Prof. Ahmet Ardel, Prof. Dr. Sırrı Erinç, Prof. Dr. Talip Yücel ile jeomorfologlar İbrahim Bulut, Yavuz Hakman, Erdoğan Taşman, Doğan Sözeren ve Süha Göney'dir.

I. Türkiye Jeomorfologlar Derneğinin Faaliyetleri

Dernek bir yandan, jeomorfologların bilimsel yeterliliklerinin tanıtılmasının yanı sıra hukuki statülerinin korunması ve iyileştirilmesi gibi faaliyetleri sürdürürken diğer taraftan da yayınlar yapmıştır. Dernek faaliyetleri içerisinde yapılan yayınlar ve bilimsel kongreler, görünür olması sebebiyle dikkati çekenlerdir. Derneğin yayınlarından söz etmek, meslek için harcanan gayreti, emeği göstermesi bakımından öneme sahiptir, bu sebeple öncelikle ve kısaca bu yayınlardan da söz etmek gerekir. Yayın hayatına ilk önce başlayanı, bu yazının da konusunu oluşturan, ilk sayısı 1969 yılında yayınlanan *Jeomorfoloji Dergisi*'dir. Dernek bunun dışında da çeşitli yayınlar yapmıştır. 1973 yılında, Türkiye Jeomorfologlar Derneği Yayını No: 1, Yıllık Bülten Sayı: 1 numarası verilerek "Yurdumuzun Teknik ve Ekonomik Kalkınmasında Jeomorfolog Olarak Yerimiz İhmal Edilemez" başlıklı 119 sayfalık yayında 'Sorunlarımız ve Makaleler', 'Türkiye Birinci Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kongresi', 'Cumhuriyetin 50. Yılı Yerbilimleri Kongresi' ile 'Türkiye Jeomorfologlar Derneği ve Faaliyetleri 1964-1973' başlıklı dört bölüm yer almaktadır. Ancak yıllık Bülten'in devamı gelmemiş ve tek sayı olarak kalmıştır. Türkiye Jeomorfologlar Derneği'nin 2 numaralı yayını 1974 yılında 24 sayfa olarak basılmıştır, "Türkiye'de Türkçe ve Yabancı Lisanda Yayınlanmış Jeomorfoloji-Fiziki Coğrafya Yayınları Özetleri" adını taşımaktadır, bir önceki gibi Sayı: 1 olarak numaralandırılmış ve yine bu yayının da devamı olmamıştır. Yayın yılını göz önünde bulundurarak bir sıralama yapılırsa, değinilmesi gereken üçüncü yayın, 17 Şubat 1978 yılında Türkiye 3. Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı sırasında gerçekleştirilen "Jeomorfoloji Eğitimi ve Sorunları" konulu panel konuşmalarını içeren ve aynı adı taşıyan 48 sayfalık kitapçıktır, yayının basımını Yerbilimlerinde Panel 3 adı ile Türkiye Jeoloji Kurumu üstlenmiştir, 1979'da basılmıştır. Jeomorfologlar Derneği'nin değinilmesi gereken bir diğer yayını da "Kırıntılı Sığ Deniz 'kıyı, lagün, gelgit düzlüğü ve kıtadüzü' Çökelleri, Çökelme Ortamları ve Jeomorfolojisi" adıyla ve Bilimsel Yayınlar Dizisi: 1 numarası ile yayınlanmıştır. 1980 yılında basılan bu çeviri-derleme kitapta, Mustafa Karabıyıkoğlu, Yavuz Hakyemez ve İbrahim Oşkan tarafından hazırlanan; kırıntılı kıyılar, kıtadüzü,

çağdaş ortamlardan kumsal-kıtadüzü kesiti örnekleri, kıyı lagünleri ve gelgit düzlükleri başlıklarında toplam beş yazı vardır. Şekillerle desteklenen metinlerin yer aldığı 150 sayfalık bu kitapta, zengin bir kaynakça listesi ile terimler eki de bulunmaktadır. Bunun dışındaki bir diğer yayın da, önsözünde ifade edildiğine göre, Şubat 1980'de yapılan Türkiye 5. Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı sırasında düzenlenen "Kuvaterner Jeolojisi ve Jeomorfoloji Sorunları" ile Uygulamalı Jeomorfoloji ve Sorunları" konulu panellerin konuşma metinlerinden oluşan 89 sayfalık kitapçıktır. Bu yayın üzerinde baskı tarihi yoktur, ama 1980 yahut 1981 yılında yayınlanmış olmalıdır. Jeomorfoloji Sempozyumları 1 ve 2 üst başlığı ile yayınlanan bu kitap kapağında daha sonra, sözü edilen panel isimleri verilmiştir. Derneğin paneller dizisi olarak hazırladığı bir diğer yayın da 1984 yılı Şubat ayında toplanan Türkiye 8. Jeomorfoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı sırasında düzenlenen "Türkiye'de Jeomorfoloji Eğitiminin Yeri" konulu paneldeki sunumların metinlerini içeren, aynı adlı kitapçıktır. 48 sayfa hacme sahip bu kitapçık 1985 yılında basılmıştır. Aynı yıl, "*Jeomorfoloji Dergisi* Yazı Dizini 1969-1984, Sayı 1-12" adlı bir yayın daha yapılmıştır. Lütfü Nazik tarafından hazırlanan, 29 sayfalık bu yayında makaleler yayın sırası ve yazar adlarına göre iki farklı dizin halinde verilmiştir. Derneğin düzenlediği kurultayların bazılarında bildiri özetleri de basılı halde dağıtılmıştır, bunlara örnek olarak 10, 11, 13, 14, 15. kurultayların bildiri özleri ile 1991 yılında düzenlenen Uluslararası Birinci Bölgesel Jeomorfoloji Konferansı Bildiri özleri verilebilir. Bunların dışında değinilmesi gereken bir diğer yayın grubu da "Jeomorfoloji; Doğa-İnsan-Planlama, Haber-Makale" adı altında sadece üç sayı yayınlanabilmiş dergilerdir. 1987 yılında yayınlanan, 18 sayfalık ilk sayısının sunuş yazısında "yılda en az iki kez yayınlamayı hedeflediğimiz bu yeni yayınımızda" ifadesi bulunuyorsa da ne yazık ki bu hedefe ulaşılamamıştır. Nitekim derginin ikinci sayısı, 27 sayfa olarak 1988 yılında ve son yayınlanan 3. sayısı ise 32 sayfa halinde 1989'da çıkarılabilmiştir.

II. Jeomorfoloji Dergisi

Bu yazının konusunu oluşturan *Jeomorfoloji Dergisi* yayın hayatına 1969 yılında başlamış, 1998 yılında ise 21. sayısı ile son bulmuş görünmektedir, derneğin resmi anlamda varlığını sürdürüyor olması derginin ileride yeniden yayınlanmasının, çok zor ve az bir ihtimal de olsa, mümkün olabileceğini göstermektedir. Görülüyor ki, ilk sayısı 1969 yılında, 21. sayısı ise 1998 yılında yayınlanan *Jeomorfoloji Dergisi* kurumun en uzun ömürlü yayını olmuştur.

Yayınlanma zaman aralığı çok eski tarihlere gitmiyor olsa da derginin tam bir koleksiyonunu kütüphanelerde bulmak güçtür. Çeşitli kütüphanelerin internet üzerinden erişilen katalog tarama ara yüzü ile yapılan incelemede, ne yazık ki, derginin tam bir koleksiyonunun olmadığı belirlenmiştir (Bkz. Tablo).

Jeomorfoloji Dergisinin Çeşitli Kütüphanelerde Bulunan Sayıları (var: •, yok: –)

Kütüphane \ Mevcut Sayılar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
MTA Kütüphanesi	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	–
Ankara Milli Kütüphane	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	–	–	•	•	–	–
Beyazıt Devlet Kütüphanesi	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	–	–	–
Ankara Üniversitesi	–	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	–	–	–
İstanbul Üniversitesi	•	•	•	•	–	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	–	–	•	–	•	–
Hacettepe Üniversitesi	–	•	–	–	•	–	•	•	•	•	•	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Osmangazi Üniversitesi	•	•	•	–	–	–	–	–	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	–	–	–
Afyon Kocatepe Üniversitesi	–	–	–	–	•	•	•	•	–	•	–	•	•	•	–	•	–	•	–	–	–

İzmir Milli Kütüphane koleksiyonunda hiç bir sayısı yer almayan derginin, çok az sayıdaki kimi üniversite kütüphanelerinde tek tük sayılarını bulmak mümkündür. Ülkemizin yerbilimleri konusundaki en büyük ve güçlü kurumsal ihtisas kütüphanesi olan MTA Genel Müdürlüğü Kütüphanesi'nde de, esefle belirtmek gerekir ki, yayınlayan bilgisi "Türkiye Jeoformologlar Derneği" şeklinde hatalı olarak kayda alınan derginin tam bir koleksiyonu mevcut değildir. Günümüzde bu derginin tüm sayılarına erişmek, anlaşılıyor ki ancak ilgili bilim alanından kişilerin koleksiyonları yoluyla olabilir, nitekim bu çalışmada da yazarın kişisel koleksiyonundaki dergiler kullanılmıştır. Bu sebeple derginin ayrıntılı tahlilinin yapılması ve bibliyografyasının hazırlanması, araştırıcıların, dergi içeriğine ulaşmasını sağlayacak böylece bu konudaki önemli bir boşluğu dolduracaktır.

III. Derginin Şekil-Biçim Özellikleri

Bibliyografik dizine geçmeden önce yayın hakkında çeşitli bilgiler vermek yerinde olacak, araştırıcıların, dergiyi daha yakından tanımalarına fırsat verecektir.

Şekil özellikleri yönüyle ele alınacak olursa, derginin ilk 12 sayısı, standart kitap boyutlarında, 16,5x23,5 cm. ölçülerinde, 13. sayıdan son sayıya kadar olanları ise 19,5x27 cm. ölçülerinde yayınlanmıştır. Derginin sadece beşinci ve onuncu sayıları üçüncü hamur, saman kağıda basılmıştır, diğerlerinin tümü birinci hamur

kağıda basılıdır. Derginin ilk sayısının kapağında, açık pastel mavi renkli mat bir zemin üzerinde yer alan dikdörtgen bir çerçevenin üst 1/3 kısmında koyu mavi zeminde iri, kalın, siyah ve fakat küçük harflerle derginin adı ile büyük harflerle yıl ve sayı numarası bulunmakta, çerçevenin altta kalan kısmında çerçeveyi aşan biçimde şematik bir volkan çizimi yer almaktadır. İkinci sayıda aynı çerçeve gene kullanılmıştır. Koyu kavuniçi renkli parlak bir kapak hazırlanmış, dergi ismi çimen yeşili bir zemin üzerinde verilmiştir, çerçevenin alt kısmında ise peribacası fotoğrafı yer almaktadır, kapağın iç kısmında kompozisyonun fotoğraf sanatçısı Ozan Sağdıç'a ait olduğu yazılıdır. Derginin üçüncü sayı kapağı parlak kurşuni gri zemine sahiptir, dergi ismi beyaz fon üzerinde yıl ve sayı numarası olmaksızın verilmiştir. Çerçeve içinde bu defa bir kıyı fotoğrafı kullanılmıştır. Derginin dördüncü sayısında, şematik olarak sol alttan sağ üst köşeye uzanan çizgilerden oluşan zeminde jeomorfoloji kelimesi yazılı olan kapak kullanılmaya başlanmıştır, derginin sol üst tarafında dergi adı ile bu defa sayıya öncelik verilerek sayı ve yıl numaraları belirtilmiştir. Bu şematik kapak uzunca bir süre sadece çizgi rengi farklılaştırılarak kullanılmıştır. Derginin ilk dört ve altıncı sayısında sırt yazısı yoktur. 13. sayıdan itibaren boyutlarını değiştiren dergide son üç sayıda kapak düzeni de farklılaşmıştır. Ankara'da 6-10 Mayıs 1991 tarihinde yapılan Uluslararası Bölgesel Birinci Jeomorfoloji Konferansı'nın bildiri metinlerinden oluşan 19 numaralı özel sayı ile başlayan bu değişikliğin ilkinde Pamukkale travertenlerinin bir görüntüsü yer almıştır. Bu sayıda dergi adı yoktur, sadece konferansa ve dergi sayısına dair bilgiler yer almaktadır. Bunu izleyen sayıda, CBS teknolojisi ile üretilmiş ve gölgeleme tekniği kullanılmış gri tonlama ile basılmış bir fiziki harita parçasının oluşturduğu arka fonda sayfanın üzerinde ilk kez dernek logosu ve hemen altında derginin adı ile yıl ve sayı numaralarına yer verilmiş, sayfanın alt yarısında ise kapak sayfasına ortalanmış biçimde Prof. Dr. Oğuz Erol tarafından hazırlanmış ve MTA tarafından basılmış olan Türkiye Jeomorfoloji Haritası görüntüsü yer almıştır. Derginin son sayısının kapağında renkli olarak basılmış ve muhtemelen Ürgüp-Göreme çevresinden alınmış bir kırgıbayır fotoğrafı yer almaktadır. Bir önceki sayıda olduğu gibi en üstte renkli basılmış dernek logosunun altında daha önceki sayılardan farklı olarak sarı renkte büyük harflerle derginin adı yer almaktadır.

Derginin isminde de çeşitli değişiklikler yapılmıştır, yukarıda değinilenlerin dışında başka farklılıklar da söz konusudur. Mesela, beşinci sayının iç kapağında dergi ismi alt başlık halinde İngilizce olarak "Geomorphology Bulletin" olarak ifade edilmiştir. Altıncı sayıda kapak ve iç kapakta yabancı dilde bir başlık yoktur. Derginin 7. sayısında ilk ve son defa dış kapakta "Geomorphological Review" şeklinde İngilizce olarak alt başlık da kullanılmış bu kez de iç kapakta İngilizce bir başlık verilmemiştir. Derginin sekizinci sayısında iç kapakta yeniden İngilizce başlığa geri dönülmüş ama bu defa başlık, son sayıya kadar kullanılacak olan "Bulletin of Geomorphology" şeklini almıştır. Dokuzuncu sayıdan itibaren dış kapakta basıldığı ayın ismi ile sayı kelimeleri Türkçenin yanı sıra İngilizce olarak da verilmiştir. Derginin ilk sayılarında arka kapak boş bırakılmıştır, 9-15. sayılarda içindekiler listesi daha sonraki sayılarda ise çeşitli kurumlara ait reklamlar yer almıştır. Derginin sırt kısmında ilk dört, altı, yirmi ve yirmi birinci sayılar hariç olmak üzere derginin adı yıl ve sayı numaralarına da yer verilmiştir.

Sadece ilk sayı ile üçüncü, dördüncü sayılarda sunuş yazıları bulunan, 4. sayıdan itibaren içindekilerden önce veya sonra derneğin dönem kurullarının isimlerine yer verilen derginin yayınlanma düzeni dikkate alındığında şunlar söylenebilir. 1973 yılında, Cumhuriyetin 50. yılı özel sayı logosuyla çıkan beşinci sayısından sonra 3 yıl yayınlanmamıştır. Daha sonrasında 1982 ve 1992 yıllarında, 1993 yılından sonra da, son sayısının çıkartılabildiği 1998 yılına dek dört sene yayınlanmamıştır. Yayın sürekliliği açısından düşünüldüğünde kabaca bir düzenin varlığından söz etmek mümkündür. Dergilerin tüm sayıları Ankara'da, 1, 2 ve 5. sayılar Güven, 3. sayı Alkan, 4. sayı Tisa, 6-12, 14, 15 ve 18. sayılar Ayyıldız, 16 ve

17. sayılar MTA'da ve 21. sayısı ise AB ofsette basılmıştır, 13, 19 ve 20. sayıların basım yeri belli değildir.

Milli Kütüphane kayıtlarına göre derginin Uluslararası Standart Seri Numarası (ISSN) 0250-2844 olmakla birlikte derginin hiç bir sayısında bu numaraya yer verilmemiştir. O halde dergiye bu numara dernek ilgilileri tarafından alınmış yahut sonrasında ilgili kamu kurumu tarafından verilmiş ancak bu numara kullanılarak herhangi bir dergi çıkarıl(a)mamıştır.

IV. Derginin İçerik Özellikleri

Derginin ilk sayısında 'Çıkarken' başlığı altında dernek başkanı İbrahim Bulut imzasıyla, öncelikle jeomorfolojinin ülkemizde gerçek benliğini kazanamadığı, teknik alandaki öneminin anlaşılamadığı ve uygulamadaki yeri ve değerinin de benimsenmediği vurgulanmıştır. Bunda sadece jeomorfolojinin yeni bir bilim dalı olması değil aynı zamanda meslektaşların da kusurlarının olduğu ifade edilmiştir. Bu sebeple derginin hedefinin ülkemizde jeomorfolojiyi tanıtmak, yaymak, sevdirmek ve jeomorfologlar arasındaki birlik ve beraberliği temin etmek, jeomorfoloji ilmindeki gelişmelerin zamanında duyurulması, başarılı çalışmaların yayınlanarak mesleki prestijin artırılması olarak belirlendiğini ifade eden bir yazı kaleme alınmıştır.

Derginin ilk sayısında, sırasıyla, ülkemizin önemli fiziki coğrafya hocalarından, Prof. Dr. Sırrı Erinç "Teknik bir ihtisas dalı olarak jeomorfoloji ve uygulama alanları", Ord. Prof. Ahmet Ardel "Jeomorfoloji nedir? Jeomorfolog kimdir ve cemiyetteki vazifesi nedir?" başlıklı yazıları yayınlamıştır. Bu sayıda Prof. Dr. Oğuz Erol "Jeomorfoloji haritaları" konusunu ele almış, Dr. Jeolog Emin İlhan "Türkiye tektoniğinin jeomorfolojisi ile ilişkisi" konusunda makaleler yayınlamışlardır. İlk sayıda bunların dışında, iki makale de Karayolları Bülteninin 1965 Kasım ayı sayısında yayınlanmış olan, W. Thornbury'den Yavuz Hakman'ın tercüme ettiği "Jeomorfolojinin mühendislik projelerine tatbiki" ve yine Karayolları Teknik Bülteni'nin 1966 Ocak ayı sayısında yayınlanmış, Ahmet Alp tarafından kaleme alınmış olan "Gölcük-İzmit Güzergahında (Km 31+500-37+033) arasındaki bataklık geçişi ile ilgili morfolojik bir etüd" başlıklı yazılar da yer almıştır. Dergide yer alan bir diğer makale de ise jeomorfolog Murat Başar tarafından hazırlanan "Manavgat-Homa baraj etüdü dahilinde yapılan speleolojik çalışmalar" konusu ele alınmıştır. İlk sayının sonrakilerden olan farklarından birisi de dergideki iki yazının daha öncesinde başka yerlerde yayınlanmış olmasıdır.

İlk sayıda olduğu gibi sonrasındaki bir kaç sayıda da jeomorfoloji bilimini ve uygulama yolları ile alanlarını tanıtıcı teorik yazılara ağırlıklı olarak yer verilmiş olduğu görülür. Derginin ikinci sayısında Prof. Dr. Reşat İzbırak "Jeomorfoloji ve jeomorfolog", Doç. Dr. Turgut Bilgin "Tatbiki jeomorfolojik haritalar", Jeomorfolog Talat Uysal "Tabakalı yörelerde heyelan bakımından jeomorfolojik ve

jeolojik etüdlerin önemi" üçüncü sayıda ise, yine Prof. Dr. Reşat İzbırak bu defa "Erozyon kontrolü ve jeomorfologlar", Dr. Mehmet Ardos, "Aşınım satıhları ve peneplenlerle münasebetleri" konusunu ele alan, Murat Başar da "Bazı mağara canlıları ve bunlardan mağara özelliklerinin çıkarılması" başlıklı araştırmayı yayınlamıştır. Teorik konularda bilgiler veren yazılar daha sonrasındaki bir kaç sayıda daha görülür. Bunlara örnek olarak dördüncü sayıda Yılmaz Güner ile Esen Arpat'ın birlikte hazırladıkları "Jeomorfoloji haritaları için simgeler", İsmail Seyhan'ın "Maden aramalarında jeomorfolojinin önemi" ile Dr. İlhan Kayan'ın Lee Wilson'dan çevirisi "Dinamik jeomorfoloji" Dr. Nuri Güldalı'nın "Tatbiki jeomorfoloji ve Türkiye'nin büyük ölçekli jeomorfoloji haritasını alma sorunu" Dr. Orhan Özkoçak'ın "Maden yataklarının araştırılmasında jeomorfolojinin rolü", Dr. İsmail Seyhan'ın "Petrol yataklarının aranmasında jeomorfolojinin önemi", altıncı sayıda Dr. İlhan Kayan'ın H. F. Garner'dan çevirisi "Klimatik jeomorfoloji" sekizinci sayıda Necmi Alaçık ve Tevfik Erkal'ın "Bölge planlamasında jeomorfoloji ve köykentler" ve Eyüp Karakaya'nın "Taneli yapı gereçleri ve araştırma yöntemleri" konulu yazıları verilebilir.

Derginin ilk sayılarında yer alan jeomorfolojinin tanımı ve konusunu, jeomorfologların görevlerini ve yapabileceklerini konu edinen bu yazılar, mesleğin tanıtımını, bu yolla toplumsal ve bilimsel kabulünü sağlamaya dönük bir çaba, bunlarla birlikte uygulamadan örnekler verilmesi ise, meslektaşları cesaretlendirmek ve mesleğin toplumsal ve bilimsel kabul gayretinin ispatı olarak değerlendirilmelidir. Nitekim, ilk sayıda yer alan yedi yazıdan beşi mesleği tanıtırken diğer ikisi de uygulama alanlarını göstermektedir.

Derginin sonra yayınlanan sayılarında da bunlar gibi teorik bilgi veren makaleler yer almıştır. Bu yazılar günün koşullarıyla uyumludur. Bilgisayar teknolojisinin yerbilimlerinde kullanımı, kıyı kanunu ve seksenli yıllarda jeomorfolog olanlar ve akademisyen coğrafyacıların kendi aralarında da hararetle tartıştıkları, jeomorfolojinin bir mühendislik disiplini haline gelmesi, getirilmesi konularında yazılar yayınlandığı görülür. Nitekim, 13. sayıda F. Sancar Ozaner, "Yerbilimlerinde bilgisayarın kullanımı: otomatik coğrafi bilgi sistemleri", 14. sayıda, Prof. Dr. Sırrı Erinç, "Kıyılardan yararlanmada hukuki düzenlemelere jeomorfolojinin katkısı", Prof. Dr. Ruşen Keleş "Kent ve bölge planlamasında jeomorfoloji", Şükrü Hakyemez "Jeotermal enerji ve yasal durumu", Mustafa Karabıyıkoğlu "Mühendislik jeomorfolojisi" 16. sayıda Nizamettin Kazancı "Kaba taneli deltalar" konusunu ele alan yazılar yayınlamıştır.

Dergide yayınlanan makalelerin bir kısmının da ülkenin jeomorfolojisi hakkında değerlendirmeler yapan derlemeler olduğu görülür. Tüm dergilerdeki miktarı yirmiyi aşan bu türdeki yazılar da teorik olanlar gibi ağırlıklı olarak derginin ilk sayılarında yer almışlardır.

Bunlara, ilk bir kaç sayıdan şu makaleler örnek olarak verilebilir: Birinci sayıda Dr. Emin İlhan "Türkiye tektoniğinin jeomorfoloji ile ilişkisi", ikinci sayıda Prof. Dr. Sırrı Erinç "Türkiye Kuaterneri ve jeomorfolojinin katkısı", Neriman Öztekin ve Prof. Dr. Oğuz Erol "Türkiye akarsu rejimlerine yağış, yer şekli ve yapısının etkisi", Jeomorfolog Talat Uysal "Tabakalı yörelerde heyelan bakımından jeomorfolojik ve jeolojik etüdlerin önemi" üçüncü sayıda Dr. Nuri Güldalı "Karstik araştırmaların Türkiye için önemi" dördüncü sayıda, Jeomorfolog Murat Başar "Teşekkül tiplerine göre Türkiye mağaralarının dağılışı", beşinci sayıda Sırrı Erinç, "Türkiye'nin şekillenmesinde neotektoniğin rolü ve jeomorfoloji-jeodinamik ilişkileri" isimli çalışmalarını yayınlamışlardır.

Bu yazılar arasında, Oğuz Erol tarafından geliştirilen ve yaygın olarak kabul gören, ülkemizin aşınım dönemi sistemlerini açıkladığı çalışmalarının özel bir yeri olduğu söylenmelidir. Zira bu makaleler daha sonrasında Türkiye jeomorfolojisini ele alan çalışmaların pek çoğunun da iskelet yapısını oluşturmasıyla ayrı bir öneme sahiptir. Konuya ilişkin yazılarından ilki olan "Türkiye'de Neojen ve Kuvaterner aşınım dönemleri, bu dönemlerin aşınım yüzeyleri ile yaşıt (korelan) tortullara göre belirlenmesi" başlıklı yazısı derginin 8. sayısında ve "Türkiye'nin genç tektonik ve jeomorfolojik gelişimi" adını taşıyan ikinci makalesi ise 11. sayıda yayınlanmıştır.

Jeomorfoloji dergisinde bulunan makalelerin büyük bölümü çeşitli alanlarda yapılan inceleme sonuçlarını içeren yazılardan oluşmaktadır. İlk sayıdan itibaren görülen bu tür yazılar yerel etüdler olarak nitelenebilir, bunların bir kısmı yurtdışında yapılan çalışmalarla ilgilidir.

Bu yayınlardan başlığında genel jeomorfoloji/si, jeomorfolojik gelişim(i) gibi kavramlara yer verenlerin sayısı 20'den fazladır, sonrasında giderek azalan miktarlarda, uygulamalı jeomorfoloji olarak adlandırılabilecek konuların yanı sıra, karst, volkanizma, fluvyal morfoloji, kütle hareketleri, erozyon gibi konulara yer veren makaleler yayınlanmıştır. Bunlara örnek olarak, 4. sayıdan Nuri Güldalı'nın "Korkuteli-Bucak çevresinde Lapya ve Dolin çeşitleri ve bunların gelişmeleri", 9. sayıdan Nilüfer Yalçıner'in, "Düzce-Akçakoca bölgesinin jeomorfolojisi", 7. sayıdan Ayten Durukal'ın, "Edremit Ovası kuzeybatı kesiminde yer alan birikinti yelpazelerinin morfolojik gelişimleri" 10. sayıdan Asaf Koçman'ın "Yukarı Kura nehri havzasının genel jeomorfolojik özellikleri ve evrimi" ile Ahmet Arık'ın "Avanos (Nevşehir) yöresinin jeomorfolojisi" 11. sayıdan Muammer Atiker'in "Darıca (Gebze) yerkayması" ve Fikret Öğdüm'ün, "Menemen Dumanlıdağ volkan konisi ve kalderasının jeomorfolojisi-evrimi" adlı çalışmaları verilebilir.

Kimi konulardaki yayın sayısı hayli azdır. Örneğin, glasyal morfoloji konusunda iki, kurak bölge morfolojisini konu edinen sadece bir makale yayınlanmıştır. Jeomorfoloji çalışmalarının bir kısmı, içeriği gereği jeoloji ile daha yakın bir ilişki içindedir, makalelerin kimisi neotektonik, sedimantoloji gibi kavramları da içeren

başlıklara sahiptir. Bunların dışında tümüyle jeoloji, klimatoloji, hidrografya gibi konularda da makaleler yayınlanmıştır. Bazı çalışmalarda da uydu görüntülerinin kullanılması, yaşlandırma vb. gibi günün teknolojisine vurgular yapılmıştır örneğin, 3. sayıda, İsmail Yalçınlar "Sultan dağları ve Beyşehir bölgesinde graptolitli Alt Paleozoik tabakaları", 5. sayıda Yüksel Turan, "Ünye-Terme kıyı boyu sahasının foto-morfoloji etüdü", 10. sayıda Güler Taner, "Gelibolu yarımadasının denizel Kuaterner molluskaları", 13. sayıda Mustafa Karabıyıkoğlu ile Yavuz Hakyemez "Gilbert tipi delta çökelleri çökelme modeli ve Sivrice deltası (Hazar gölü Elazığ) örneği" ve 18. sayıda Nevzat Özgür ile Ali Bilgin "Sarıkamış/Kars perlit ve obsidyenlerinin jeokimyası, jenezi ve ekonomik değeri" isimli çalışmalarını yayınlamışlardır.

Dergide yayınlanan yazıların bir kısmını da kongre duyuruları, üniversiteden haberler ve yayın tanıtmalar oluşturur, tümü on kadar olan bu tür yazılar her sayıda yoktur.

Dergide yer alan yazıların büyük bir kısmı, derneğin düzenlediği jeomorfoloji bilimsel ve teknik kurultaylarında sunulan bildirilerden oluşmuştur. Yazıların bir kısmında yabancı dillerde başlıklar ve özetler de verilmiştir. Giderek artan bu durum 1972 yılında yayınlanan dördüncü sayı ile birlikte görülmeye başlanır. Son dönemlerdeki sayılarda yabancı dilde bir özet adeta kesinlik halini almıştır. Derginin ilk sayılarından itibaren yabancı yazarlardan tercümeler görülürken ilerleyen sayılarda yabancı ülkelerden bilim insanlarının da katılımıyla yapılan çalışmaların yayınlanmaya başlaması dikkat çekmektedir, bunun ilk örneklerini 17. sayıda görmek mümkündür. Bir başka ifadeyle ülkemizdeki jeomorfologlar, derneğin kuruluşu ve derginin yayınlanmasından hayli sonra yurtdışı ile iletişime geçmiş ve dergiyi tanıtabilmişlerdir. Ancak bu durum sadece bir kaç sayı sürebilmiş, ardından dergi yayınlanamamıştır. Dernek, 1991 yılı 6-10 Mayıs tarihlerinde Ankara'da "Uluslararası Birinci Bölgesel Jeomorfoloji Konferansını düzenlemiştir. Burada sunulan bildirilerin çok az bir kısmı, derginin özel sayı olarak adlandırılan 19. sayısında yayınlanmıştır. Bu sayının içinde yer alan yazılardan üçü hariç diğerlerinin ana metinleri yabancı dildedir.

Sonuç

Dergide yer alan yazılar hakkında topluca bir değerlendirme yapılacak olursa, derginin yirmi bir sayıda 2488 sayfaya ulaşan önemli bilimsel bir birikim oluşturduğunu söylemek gerekir. Dergi, sayılarında 5 ile 18 arasında değişen miktarda yazı içermiş, 60 ila 200 sayfa arasındaki hacimlerde yayınlanmıştır. Derginin ortalama makale-yazı sayısı 10, hacmi de 120 sayfa kadar olmuştur. Dergide yer alan yazılar başlangıçtaki sayılarda hep tek yazarlıdır. İlk olarak 1979 yılında 8. sayıda çok yazarlı çalışmalar yayınlanmıştır. Ancak derginin tümü göz önüne alındığında çalışmaların çoğunun tek yazarlı oluşu dikkat çeker.

Derginin tüm sayıları incelendiğinde sadece birkaç yazı meteorolog, toprak bilimci tarafından, 20 kadar makale de jeologlar tarafından hazırlanmıştır, diğerleri coğrafyacı-jeomorfologlar tarafından kaleme alınmıştır. Yazarların büyük kısmı, MTA, Karayolları Genel Müdürlüğü gibi kamu kurumlarında jeomorfolog unvanı ile çalışanlardan ve akademisyen coğrafyacılardan oluşmaktadır, bu durum derginin genel olarak, bilimsel anlamda içe dönük, dışa kapalı olduğunun önemli bir göstergesi durumundadır.

Jeomorfoloji dergisindeki yazıları dört grupta ele almak mümkündür, bunlardan ilkini mesleki tanıtım ve bilimsel bilgi aktarımına dönük olanlar oluşturur. İkinci grup makaleler ise Türkiye'nin jeomorfolojisi ile ilgili genel değerlendirme yazılarıdır. Bilimsel yazıların oluşturduğu son grup yerel araştırma sonuçlarının yayınlandığı makalelerdir. Son olarak haber, duyuru, kitap tanıtımı gibi konulardan oluşur, bunlar sayıca en az olanlardır. Dergide yayınlanan iki yüzden fazla yazının 55'i teorik konularda hazırlanmıştır, 20 kadarı Türkiye ile ilgili genel değerlendirme yazısıdır, 120'den fazlası ise yerel araştırma sonuçlarına ilişkindir.

Son ifade olarak, jeomorfoloji dergisinin, yayınlandığı dönem için önemli bir boşluğu doldurduğu, bilimsel ve mesleki birikime büyük katkıları bulunduğu konusunda hakkını teslim etmek, ancak günümüz koşulları göz önünde alındığında ise vazifesini tamamlamış olduğunu da kabul etmek gerekir.

Jeomorfoloji Dergisi Dizini (Sayılara Göre)[1]

Sayı: 1, Yıl: Nisan 1969

- İçindekiler,
- Sırrı Erinç, Teknik Bir İhtisas Dalı Olarak Jeomorfoloji ve Uygulama Alanları, s. 1-6
- Oğuz Erol, Jeomorfoloji Haritaları, s. 7-11
- Emin İlhan, Türkiye Tektoniğinin Jeomorfolojisi İle İlişkisi, s. 12-32
- Ahmet Ardel, Jeomorfoloji Nedir? Jeomorfolog Kimdir ve Cemiyetteki Vazifesi Nedir?, s. 33-36
- William D. Thornbury (Çeviren Yavuz Hakman), Jeomorfolojinin Mühendislik Projelerine Tatbiki, s. 37-41
- Ahmet Alp, Gölcük-İzmit Güzergâhında (Km 31+500-37+033) Arasındaki Bataklık Geçişi İle İlgili Morfolojik Bir Etüd, s. 42-56
- Murat Başar, Manavgat-Homa Baraj Etüdü, Dâhilinde Yapılan Speleolojik Çalışmalar, s. 57-90
- Reklamlar, s. 91-92

1 Metin, H. Tunçel, dizin E. Karakoca tarafından hazırlanmıştır.

Sayı: 2, Yıl: Nisan 1970

- İçindekiler,
- Reşat İzbırak, Jeomorfoloji ve Jeomorfolog, s. 1-11
- Sırrı Erinç, Türkiye Kuvaterneri ve Jeomorfolojinin Katkısı, s. 12-35
- Neriman Öztekin, Oğuz Erol, Türkiye Akarsu Rejimlerine Yağış, Yer Şekli ve Yapısının Etkisi, s.36-49
- Turgut Bilgin, Tatbiki Jeomorfolojik Haritalar, s. 50-59
- Talat Uysal, Tabakalı Yörelerde Heyelan Bakımından Jeomorfolojik ve Jeolojik Etüdlerin Önemi, s. 60-70
- Emin İlhan, Darende-Gürün Bölgesinde Bazı Jeomorfolojik Olaylar (Gürpınar Şelalesi, Gökpınar Kaynakları, Tohma Suyu), s. 71-76
- Necip Mülazımoğlu, Enez, İmroz, Edremit, Ayvalık, İzmir, Çeşme, Kuşadası, Güllük. Bodrum Liman ve İskeleleri ile Çevrelerinde Bazı Meteorolojik Elemanlarla Deniz Arasındaki Bağlantılar ve Deniz Durumları Hakkında Kısa Bir Etüd, s. 77-99
- Murat Başar, Eymir Gölü ve Çevresinin Morfolojik, Jeolojik ve Bitki Durumu Hakkında, s. 100-112
- R.U. Cooke (*çev.* Mustafa Karabıyıkoğlu), Jeomorfolojide Gelişmeler, s.113-125
- Üniversiteden Haberler: İ.Ü. Fiziki Coğrafya Kürsüsü Jeomorfoloji Çalışmaları, s. 126-127
- Reklamlar, s. 128-132

Sayı: 3, Yıl: Nisan 1971

- İçindekiler,
- Sanal Durukal, Üçüncü Sayı Çıkarken, s. 3-4
- Reşat İzbırak, Erozyon Kontrolu ve Jeomorfologlar, s. 5-13
- Oğuz Erol, Alanya Damlataş Mağarasının Gelişme Safhası Hakkında Gözlemler, s. 14-32
- İsmail Yalçınlar, Sultan Dağları Ve Beyşehir Bölgesinde Graptolitli Alt Paleozoik Tabakaları, s. 33-37
- Erdoğan Akkan, Bingöl'ün Yer Değiştirmesinde Rol Oynayan Jeomorfolojik Etkenler., s. 38-43
- Mehmet Ardos, Aşınım Satıhları ve Peneplenlerle Münasebetleri, s. 44-53
- Nuri Güldalı, Karstik Araştırmaların Türkiye İçin Önemi, s. 54-61
- Necip Mülazımoğlu, Oseanografi Çalışmalarının Önemi ve Kısa Tarihçesi, s. 62-72

- Ercan Önder, Perspektif, s. 73-86
- Murat Başar, Bazı Mağara Canlıları ve Bunlardan Mağara Özelliklerinin Çıkarılması, s. 87-109
- Reklamlar, s. 110-116

Sayı: 4, Yıl: Nisan 1972

- İçindekiler,
- Mehmet Ardos, 4. Sayımız Çıkarken, s. 5-6
- Sadrettin Alpan, Jeomorfologlara Başarılar, s. 7
- Oğuz Erol, Truva Çevresinin Foto-Jeomorfolojik Haritası, s. 9-20
- Yılmaz Güner, Esen Arpat, Jeomorfoloji Haritaları İçin Simgeler, s. 21-34
- Mehmet Ardos, Morfolojik Metodlarla Fayların Yaşların Tespiti, s. 35-45
- İsmail Seyhan, Maden Aramalarında Jeomorfolojinin Önemi, s. 47-56
- Temuçin Aygen, Kefalonya Adasındaki (Yunanistan) Enteresan Karst Hadisesi: Argostoli Şehri Yakınında Deniz Suyunun Düdenlere Kaçışı ve Deniz Değirmeni, s. 57-80
- Nuri Güldalı, Korkuteli-Bucak Çevresinde Lapya ve Dolin Çeşitleri ve Bunların Gelişmeleri, s. 81-98
- Nuri Güldalı, Jeomorfolojik Haritalar ve Bu Konu İle İlgili Yabancı Yayınlar, s. 99-104
- İbrahim Atalay, Devrez Çayı Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri, s. 105-120
- Murat Avcı, Mühendislik Maksatları İçin Arazi Sınıflandırması, s. 121-132
- Murat Başar, Teşekkül Tiplerine Göre Türkiye Mağaralarının Dağılışı, s. 133-139
- Yılmaz Güner, Türk Coğrafya Kurumu XXI. Meslek Haftası Toplantısı, s. 141-143
- Dennis Graig, (*çev*. Emrullah Güney), Türkiye'de Toprak Erozyonunun Yenilişi, s. 145-146
- Türkiye Jeomorfologlar Derneği Dergisi Yayın Kuralları, s. 147-152
- Reklamlar, s. 153-157

Sayı: 5, Yıl: 1973

- İçindekiler,
- H.B. Nezihi Berkkam, Jeomorfoloji Mesleği ve Jeomorfologlar, s. 9-10
- Sırrı Erinç, Geomorphological Evidences of Neo Tectonic in Turkey, s. 11-14

- Sırrı Erinç, Türkiye'nin Şekillenmesinde Neotektoniğin Rolü ve Jeomorfoloji-Jeodinamik İlişkileri, s. 15-25
- İsmail Yalçınlar, Toros Silsilesinde Bulunan Trilobit Graptolit ve Acrothele'li Alt Paleozoik Arazileri, s. 27-32
- Cemal Arif Alagöz, Karst Olayları Üzerine Yeni Bir Müşahade 'Antalya Liman Koyağı', s. 33-41
- Oğuz Erol, Ankara Civarında Asimetrik Vadi ve Sırtlar, s. 43-59
- Mehmet Ardos, Afyonkarahisar Bölgesinin Kuzeyindeki Genç Epirojenik Hareketlerin Jeomorfolojik Yolla Tespiti, s. 61-64
- Lee Wilson (Çeviren İlhan Kayan), Dinamik Jeomorfoloji, s. 65-76
- Nuri Güldalı, Tatbiki Jeomorfoloji ve Türkiye'nin Büyük Ölçekli Jeomorfoloji Haritasının Alma Sorunu, s. 77-81
- Orhan Özkoçak, Maden Yataklarının Araştırılmasında Jeomorfolojinin Rolü, s. 83-96
- İsmail Seyhan, Petrol Yataklarının Aranmasında Jeomorfolojinin Önemi, s. 97-102
- Arthur N. Strahler, (Çeviren Esen Arpat, Yılmaz Güner) Akaçlama Havzalarının Jeomorfoloji İncelemelerinde Nicel Çözümlemeler, s. 103-117
- Mümin Köksoy, Perşembe-Efirli Sahil Ovasının Morfolojik Gelişimi ve Manyetometrik Anomaliler Arasındaki İlişkiler., s. 119-121
- M. Yıldız Hoşgören, İnegöl Havzasının Tatbiki Jeomorfoloji Açısından Ana Problemlerine Toplu Bakış, s. 123-133
- İbrahim Atalay, Toros Dağlarında Karstlaşma ve Toprak Teşekkülü Üzerine Bazı Araştırmalar, s. 135-151
- Murat Başar, Speleolojik Lejand, s. 153-167
- M. Yıldız Hoşgören, Ardıç Yayla Mevkii-Camimakta Tepe-Çukuroluk Tepe-Taşyatak Tepe (Domaniç Dağları) Arasında Yer Alan Karstik Saha ve Şekiller Hakkında, s. 169-171
- Yüksel Turan, Ünye-Terme Kıyı Boyu Sahasının Foto–Morfoloji Etüdü, s. 173-181
- M. Naim Şenol, Kurak Bölgelerde Yeraltı Suyundan Faydalanma ve Geleceği, s. 183
- Reklamlar, s. 184

Sayı: 6, Yıl: Mart 1977

- İçindekiler,
- Erdoğan Ak'an, Pınarbaşı-Sarız-Yalakköy Yolu Drenaj Etüdleri, s. 1-14

- John C. Kraft, Robert B. Bigs ve Susan D. Halsey (*çev.* Ünsal Algan), Holosen Transgresif Set Sistemlerinde Morfoloji ve Düşey Çökelme İstifi Modelleri, s. 15-49
- Hayati Çelebi, Ulaş Devlet Üretme Çiftliği Arazisinin Rüzgâr Erozyonu Yönünden Planlanması, s. 51-71
- H. F. Garner (*çev.* İlhan Kayan), Klimatik Jeomorfoloji, s. 73-77
- İlhan Özdilek, Fotogrametrik Ölçme Tekniği ve Uygulama Alanlarına Genel Bakış, s. 79-86
- Ahmet Varışlıgil, Türkiye Morfolojisi ve Doğal Denge, s. 87-91
- İbrahim Atalay, Burdur Havzası ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi, s. 93-110
- Ali Selçuk Biricik, Selçuk Mağarası, s. 111-117
- Savaş Akhan, Denizlerin Günümüzde Kazandığı Önem Deniz Tabanının Jeomorfolojik Özellikleri ve Ege Sorunu, s. 119-135
- Yüksel Turan, Morfolojik Kil Etüdleri ile Türkiye Topraklarında Pedojenik Şartların İzahı, s. 137-147
- D. Eisma (*çev.* Bilge Erişen), Selçuk Yakınındaki Kumsal (Plaj) Sırtları, Türkiye, s. 149-167

Sayı: 7, Yıl: 1978

- İçindekiler,
- Nuri Güldalı, Toros Paleokarstı ve Seydişehir - Akseki Boksit Yatakları, s. 1-21
- İbrahim Atalay, Çıldır Gölü ve Çevresinin Jeomorfolojisi, s. 23-33
- Ayten Durukal, Edremit Ovası Kuzeybatı Kesiminde Yer Alan Birikinti Yelpazelerinin Morfolojik Gelişimleri, s. 35-54
- Ali Selçuk Biricik, Konya Ereğli'si-Akhüyük Travertenleri ve Kükürtlü Suları, s. 55-61
- Sırrı Erinç, Jeomorfoloji Biliminin Evriminde Aşamalar ve Bugünkü Eğilimler, s. 63-69
- Laszlo Jakucs (*çev.* Nuri Güldalı), Karstik Erimenin Nicel ve Nitel Düzeni Üzerine İklimin Etkisi, s. 71-85
- T.J. Chandler, R. U. Cooke ve I. Douglas (Çevirenler: Tevfik Erkal ve Mustafa Karabıyıkoğlu), Kentsel Çevrenin Fiziksel Sorunları, s. 87-108
- Sanal Durukal, Atom Enerjisi Hammaddeleri Prospeksiyonu Radyometrik Verilerden Çok Jeolojik ve Jeomorfolojik Verilere Dayandırılmalıdır, s. 109-115

Sayı: 8, Yıl: 1979

- İçindekiler,

- Oğuz Erol, Türkiye'de Neojen ve Kuvaterner Aşınım Dönemleri, Bu Dönemlerin Aşınım Yüzeyleri ile Yaşıt (Korelan) Tortullara Göre Belirlenmesi, s. 1-40
- İbrahim Atalay, Asaf Koçman, Kuzeydoğu Anadolu'nun Jeotektonik ve Morfotektonik Evriminin Ana Çizgileri, s. 41-75
- Neil Roberts, The Geomorphological Development of the Karaman Region, South Central Turkey, s. 77-83
- Necmi Alaçık, Tevfik Erkal, Bölge Planlamasında Jeomorfoloji ve Köykentler, s. 85-104
- Tanju Kozan, Fikret Öğdüm, Kazdağı Batı-Orta Bölümünün Edremit Körfezi ve Bayramiç Havzası ile Olan Jeomorfolojik İlişkileri ve Evrimi, s. 105-127
- Eyüp Karakaya, Taneli Yapı Gereçleri ve Araştırma Yöntemleri, s. 129-142
- Güngör Ersoy, Çevre Sorunlarına Yaklaşım ve İklim Faktörü, s. 143-154

Sayı: 9, Yıl: Ocak 1980

- İçindekiler,
- Oğuz Erol, Aynur İnal, Çanakkale Yöresi Karacaviran Köyü Çevresindeki Kuvaterner Depoları ve Denizel Fosilleri, s. 1-35
- Tuncay Ercan, Akdeniz ve Ege Denizindeki Pliyo-Kuvaterner Ada Yayı Volkanizması, s. 37-59
- İbrahim Atalay, Gediz Nehri Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri Üzerine Bir Araştırma, s. 61-82
- Veli Bulut, Tevfik Erkal ve Kemal Özcan, Mustafa Kemalpaşa (Bursa) Yöresinin Jeomorfolojisi, s. 83-100
- Nilüfer Yalçıner, Düzce - Akçakoca Bölgesinin Jeomorfolojisi, s. 101-108
- F. Sancar Ozaner, Uzaktan Algılama (Remote Sensing) ve Kıyı Araştırmalarına Uygulanması, s. 109-118
- J. S. Tchalenko (Çeviren Bilge Erişen), Arap Plakasının Kuzey Sınırında Tektonik ve Sismik Bir Araştırma, s. 119-140
- R. C. Thunnel, D. F. Williams, J. P. Kennett (Çeviren, Mehmet Fakıoğlu), Doğu Akdeniz Derin Çökellerinde Geç Kuvaterner Paleoklimatoloji, Stratigrafi ve Sapropel Geçmişi, s. 141-163
- Ake Sundborg, (Çeviren Emrullah Güney), Değişik İklimlerde Irmakların Akış Özellikleri Üzerinde İnsanın Denetimi, s. 165-174
- Mustafa Karabıyıkoğlu, Yüksel Turan, Tane Boyu Analizi: Ortamsal Tanımlama ve Yorumlamadaki Yeri, s. 175-198

Sayı: 10, Yıl: Mart 1981

- İçindekiler,
- Asaf Koçman, Yukarı Kura Nehri Havzasının Genel Jeomorfolojik Özellikleri ve Evrimi, s. 1-31
- Nuri Güldalı, Suğla Ovasının Karst Hidrojeolojisi ve Suğla Gölü Sorunu, s. 33-57
- Talat Yıldırım, Resul Özgür, Acıgöl Kalderası, s. 59-69
- Güler Taner, Gelibolu Yarımadasının Denizel Kuvaterner Molluskaları, s. 71-115
- Tuncay Ercan, Erdoğdu Günay, Söke Yöresindeki Tersiyer Volkanizması ve Bölgesel Yayılımı, s. 117-137
- Ahmet Arık, Avanos (Nevşehir) Yöresinin Jeomorfolojisi, s. 139-154
- D. R. Grand vd. (Çeviren Oğuz Erol), 26. Uluslararası Jeoloji Kongresi Paris 1980, Kuvaterner ve Jeomorfoloji Seksiyonu (No S 08) Bilimsel Raporu, s. 155-160
- Rhodes W., Fairbridge, R.W., (Çeviren Oğuz Erol), Paris 26. Uluslararası Jeoloji Kongresinde, 7-17 Temmuz 1980, Jeomorfoloji. Kongre Raporu, s. 161-166

Sayı: 11, Yıl: Şubat 1983

- İçindekiler,
- Oğuz Erol, Türkiye'nin Genç Tektonik ve Jeomorfolojik Gelişimi, s. 1-22
- Yılmaz Güner, Ömer Emre, Erciyes Dağında Pleyistosen Buzullaşması ve Volkanizma ile İlişkisi, s. 23-33
- Fuat Şaroğlu, Aydoğan Boray, Siyami Özer ve İsmail Kuşcu, Orta Toroslar - Orta Anadolu'nun Güneyinin Neotektoniği ile İlgili Görüşler, s. 35-43
- Fikret Öğdüm, Menemen Dumanlıdağ Volkan Konisi ve Kalderasının Jeomorfolojisi-Evrimi, s. 45-52
- Muammer Atiker, Darıca (Gebze) Yerkayması, s. 53-62
- Kenan Tüfekçi, Gediz Yöresinde Kuvaterner Yaşlı Denizel Fosiller Hakkında Ön Not, s. 63-68
- Talat Yıldırım, Çubukdağı Civarının (Büyük Menderes Grabeni) Morfotektonik Yorumu, s. 69-79
- Fuat Şaroğlu, Yılmaz Güner, W.S.F. Kidd, A. M. Celal Şengör, Doğu Türkiye'nin Neotektoniği: Bir Çarpışma Zonunda Kabuksal Kısalma Ve Kalınlaşma Üzerine Yeni Veriler, s. 80

Sayı: 12, Yıl: Şubat 1984

- İçindekiler,
- Mustafa Karabıyıkoğlu, Sinop Yarımadası Geç Pleyistosen Çökellerinin Çökelme Ortamları; Regresif ve Transgresif Kıyı Çizgisi ve Kumulu İstifi, s. 1-21
- Yılmaz Güner, Nemrut Yanardağı'nın Jeolojisi, Jeomorfolojisi ve Volkanizmasının Evrimi, s. 23-65
- F. Sancar Ozaner, Uzay Resimlerinin (Landsat), Küçük Ölçekli Jeomorfoloji Haritası Alımına ve Tektonik Yoruma Katkısı Konusunda Bir Uygulama, s. 67-80
- Tuncay Ercan, Ahmet Fahri Yergök, Emir İplikçi, Enver Deveciler, İsmail Keskin ve Bülent Can, Zonguldak Çevresindeki Üst Kretase Yaşlı Yay Volkanizmasının Özellikleri, s. 81-105
- Nuri Güldalı, Lütfi Nazik, Tınaz Tepe Mağara Sistemi ve Yakın Çevresinin Karstik Gelişimi, s. 107-114
- Dieter Kelletat (*çev.* Cemalettin Şahin), Biyoerozyon Açısından Akdeniz Bölgesi Kıyı Araştırmaları Sonuçlan ve Sorunları, s. 115-124
- Duyurular:
- Tevfik Erkal, Birinci Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı, s. 125-127
- Tevfik Erkal, Deniz Düzeyi Korelasyonları ve Uygulamaları Projesi: Project IGCP No. 200 (1983-1987), s. 127-128, Ankara.
- Yayın Tanıtma:
- Tevfik Erkal, Tectonics. Ed. Fairbridge, R.W. (H. J. van Dorsser'den Tercüme), s.129
- Tevfik Erkal, Geomorphological Field Manual. Gardiner, V., ve Dackombe, R., s. 129
- Tevfik Erkal, Geomorphological Techniques. Ed. Goudie, A., s. 130
- Anonim, Oceanic Ridges and Arcs: Geodynamic Processes. Ed. Toksöz, M.N., Uyeda, S., Francheteau, J. (R.W. Fairbridge'den tercüme), s. 130-131
- Anonim, Terrain Analysis and Remote Sensing. Ed. Townshend, J.R.G. (R. A. van Zuidam'dan tercüme), s. 131

Sayı: 13, Yıl: Mart 1985

- İçindekiler,
- Oğuz Erol, Çanakkale Yöresi Güney Kesiminin Jeomorfolojisi, s. 1-7
- Muammer Atiker, Sultanhisar-Nazilli-Kuyucak (Aydın) Dolayındaki Tektonik Kontrollü Dağ Eteği Ovası (Piedmont) Birliklerinin Jeomorfolojik Gelişimi, s. 9-17

- F. Sancar Ozaner, Erdoğan Bozbay, Yerbilimleri Araştırmalarında Landsat Görüntülerinin Uygulanma Potansiyeline Kula Dolaylarından Bir Örnek, s. 19-22
- Mustafa Karabıyıkoğlu, Yavuz Hakyemez, Gilbert Tipi Delta Çökelleri, Çökelme Modeli ve Sivrice Deltası (Hazar Gölü, Elazığ) Örneği, s. 23-35
- Cemalettin Şahin, Aşınım Yüzeylerinin Türkiye'de Tarım Alanları Olarak Önemi, s. 37-41
- Sanal Durukal, Mustafa Keçer, Kenan Tüfekçi, Ayten Durukal ve C. Cumhur Soylu, Şebinkarahisar (Giresun) Bölgesinde Aşınım-Tortulanma Dönemleri ile Birincil-İkincil Uranyum Depoları Arasındaki Jeomorfolojik İlişkiler, s. 43-46
- Lütfi Nazik, Nuri Güldalı, İncesu Mağaralar Sistemi (Taşkale/Karaman); Jeomorfolojik Evrimi ve Ekonomik Olanakları, s. 47-52
- F. Sancar Ozaner, Yerbilimlerinde Bilgisayarın Kullanımı: Otomatik Coğrafik Bilgi Sistemleri, s. 53-56
- Tuncay Ercan, Ali Çevikbaş, Erdoğdu Günay, Müslim Ateş, Bülent Can ve Arif Küçükayman, Bigadiç Çevresindeki (Balıkesir) Magmatik Kayaçların Petrolojisi ve Evrimi, s. 57-69
- Yayın Tanıtma:
- F. Sancar Ozaner, Badland Geomorphology and Piping. Ed. Bryan, R.B., Yair A., s. 71
- F. Sancar Ozaner, Applied Geomorphology. Verstappen, Th. H., s. 71
- F. Sancar Ozaner, Atlas Des Formes du Relief (Atlas of Relief Forms), s. 71
- Reklamlar, 73-79

Sayı: 14, Yıl: Mart 1986

- İçindekiler,
- Sırrı Erinç, Kıyılardan Yararlanmada Hukuki Düzenlemelere Jeomorfolojinin Katkısı, s. 1-5
- Ruşen Keleş, Kent ve Bölge Planlamasında Jeomorfoloji, s. 7-11
- Şükrü Hakyemez, Jeotermal Enerji ve Yasal Durumu, s. 13-16
- Mustafa Karabıyıkoğlu, Mühendislik Jeomorfolojisi, s. 17-25
- Yılmaz Güner, Nuh'un Gemisi Ağrı Dağında Mı? Gemi ile İlgili Sanılan Doğubayazıt-Telçeker Heyelanının Jeomorfolojik Evrimi, s. 27-37
- Tuncay Ercan, Abdullah Gedik, Karadeniz ve Trakya'da Yapılan Derin Sondajlardan Alınan Karotlardaki Volkanik Kayaçların Petrolojisi ve Volkanizmanın Bölgesel Yayılımı, s. 39-48
- Talat Özbek, Nehir Kenarlarının Duraylılığı, s. 49-56

- Mustafa Keçer, Kenan Tüfekçi, Kuzey Anadolu Fayına Bağlı Olarak Neotektonik Dönemde Oluşan Suşehri Havzası'nın Evrimi, s. 57-63
- Lütfi Nazik, Beyşehir Gölü Yakın Güneyi Karst Jeomorfolojisi ve Karstik Parametrelerin İncelenmesi, s. 65-77
- Dieter Burger (*çev.* Nuri Güldalı), İserlohn Kireçtaşı Senklinal Havzasında Bozuşma Artıklarının Mikromorfolojik İncelenmesi, s. 79-82
- Richard A. Kerr (*çev.* F. Sancar Ozaner), Levha Tektoniği İki Milyar Yıl Geriye Gidiyor, s. 83-86
- Duyurular:
- Oğuz Erol ve Mustafa Karabıyıkoğlu, Birinci Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı, s. 87-88
- Emekliye Ayrılanlar:
- Prof. Dr. Reşat İzbırak, s. 89
- Dr. Necip Sabri Mülazımoğlu, s. 89-90
- Yitirdiğimiz:
- Cengiz Türktaş (1939-3985), s. 90
- Reklamlar, 91-105

Sayı: 15, Yıl: Mart 1987

- İçindekiler,
- Teoman N. Norman, M. Ender Atabey, İnceburun Çevresindeki Kıta Sahanlığında Jeomorfolojik Gözlemler, s. 1-10
- Muammer Atiker, İlbulakdağ, Büyük Sincanlı ve Afyon Ovaları Arasının Morfotektoniği ve Jeomorfolojik Gelişimi, s. 11-26
- Tuncay Ercan, Talat Yıldırım, Adem Akbaşlı, Gelveri (Niğde)-Kızılcin (Nevşehir) Arasındaki Volkanizmanın Özellikleri, s. 27-36
- Saadettin Tonbul, Elazığ Batısının Genel Jeomorfolojik Özellikleri ve Gelişimi, s. 37-52
- Ertuğ Öner, İhsan Çiçek, Heyelan Olayları ve Karadeniz Kıyı Şeridinden Örnekler, s. 53-64
- Fitnat Erdem, Kelkit Havzasında Erozyon-Sediment İlişkileri, s. 65-72
- Bilge Erişen, Jeotermal Enerji, Kullanımı ve Türkiye'deki Durumu, s. 73-81
- Tuncay Ercan, Ege Bölgesindeki Senozoyik Volkanitlerinde Yapılan Radyometrik Yaş Belirlemeleri, s. 83-90
- Ali Uzun, Pınarlı Heyelanı, s. 91-96

- Nuriye Farımaz, Yukarı Narman Havzası Tabaka Basamaklı Yöre Reliefinde Aktüel Morfodinamik, s. 97-102
- Ali Fuat Doğu, Güneybatı Anadolu'da Yöresel Birimlerin Belirmesini Denetleyen Doğal Etmenler, s. 103-106
- Larry A. Mayer, Thomas H. Shipley, Edward L. Winterer (*çev.* F. Sancar Ozaner), Orta Avustralya'da 500 Milyon Yıldan (Kambriyen) Günümüze Değin Korunan Akarsu Sekileri, s. 107-109
- Maekado, Y. Matsukara (*çev.* Nafiz Gürel), Donma Ve Çözülme Nedeni ile Gevşek Tutturulmuş Kuvaterner Depolarındaki Yamaç Gerilemesi, s. 111-114
- Yayın Tanıtma:
- Ünsal Algan, A Handbook of Engineering Geomorphology, P.G. Fooker, P. R. Vaughan, s. 115
- Ertuğ Öner, Die Naturraumliche Gliederung der Türkei, O. Erol, s. 115
- Emekliye Ayrılanlar:
- Prof. Dr. İsmail Yalçınlar, s. 116-117
- Ayten Durukal, s. 118
- Sanal Durukal, s. 118
- Yitirdiğimiz:
- Mahmut Perçin (1932-1985), s. 118
- Reklamlar, s. 119-148

Sayı: 16, Yıl: Mart 1988

- İçindekiler,
- İbrahim Atalay, Toros Dağlarında Karstlaşma ve Karstik Alanların Ekolojisi, s. 1-8
- Nizamettin Kazancı, Kaba Taneli Deltalar, s. 9-15
- Nuri Güldalı, Lütfi Nazik, Türkiye Mağara Kadastrosu, s. 17-21
- Ömer Emre, Yılmaz Güner, Ürgüp Yöresi Peribacalarının Morfojenezi, s. 23-30
- Nuriye Farımaz, Tafonileşme Olayı ve Örnek Olarak Narman Havzası (Doğu Anadolu), s. 31-36
- Mehmet Somuncu, Develi Ovasının Kuzey ve Batı Bölümünde Rüzgâr Erozyonu Sorunu ve Alınması Gereken Önlemler Üzerine Bir Araştırma., s. 37-45
- Tevfik Erkal, Tanımadığımız Alginit, s. 47-52
- F. Sancar Ozaner, Kenan Tüfekçi, Şarkışla-Gemerek Dolaylarının Jeomorfolojisi ve Genç Tektoniği, s. 53-60

- Murat Türkeş, El Nino/Güneyli Salınım (ENSO) Olayı: Önemli Bir Okyanus/Atmosfer Anomalisi, s. 61-65
- Reklamlar, s. 67-94

Sayı: 17, Yıl: Mart 1989

- İçindekiler,
- K. Smith, D. J. Maconochie, Slope Stability Engineering and Geomorphic Methods, s. 1-10
- Mustafa Karabıyıkoğlu, Jeomorfolojide İstatistiksel Analiz Yöntemleri: Genel Sunu, s. 11-20
- Fikret Öğdüm, Ahmet Bircan, A. Tanju Kozan, Erdoğan Bozbay, Sultandağlarının Tektonik Jeomorfolojisi., s. 21-34
- Ali Bilgin, Yerleşme Alanlarının Seçiminde Jeomorfoloji, s. 35-41
- Bilge Erişen, Geothermal Energy Potential of the Simav Graben (Kütahya–Turkey), s. 43-51
- Lütfi Nazik, Mağara Morfolojisinin Belirlediği Jeolojik-Jeomorfolojik ve Ekolojik Özellikler, s. 53-62
- M. Erkan Karaman, Eğirdir, Kovada, Kaşıkara ve Burdur Geç Senozoyik Havzalarının Yapısal Evrimi ve Ekonomik Potansiyeli, s. 63-70
- Tuncay Ercan, Zehra Yeğingil, Giulio Bigazzi, Obsidiyen, Tanımı ve Özellikleri, Anadolu'daki Dağılımı ve Orta Anadolu Obsidiyenlerinin Jeokimyasal Nitelikleri., s. 71-83
- Turhan Günay, Ormansızlaşma ve Toprak Aşınımı Yönünden Keban Baraj Havzasına Uzaydan Bir Bakış, s. 85-91
- Nevin Gençaslan, Don Olayları İçin Elektronik Erken Uyarı Yöntemi Geliştirilmesi, s. 93-100
- Keisuke Nagao, Itsuro Kita, Jun-İchi Matsuda, Tuncay Ercan, Noble Gas and Carbon Isotopic Compositions in Quaternary Volcanic Area in Turkey, s. 101-110
- Reklamlar, s. 111-124

Sayı: 18, Yıl: 1990

- İçindekiler,
- D. Castaldini, The Southern Central Sector of the Po Plain (Northern Italy): A Geomorphological Study with Examples of Evidence of Paleorivers, s. 1-10
- Mustafa Keçer, Kıtasal Alandaki Aktif Plaka Sınırının Şekillenmesine Bir Örnek: Erbaa-Niksar Havzası ve Jeomorfolojik Evrimi, s. 11-18

- R. Sjöberg, N. Broadbent, Measurement and Calibration of Weathering Processes on Wave Washed Moraine and Bedrock on the upper Norrland Cost, Sweden, s. 19-23
- Nevzat Özgür, Ali Bilgin, Sarıkamış/Kars Perlit ve Obsidyenlerinin Jeokimyası, Jenezi ve Ekonomik Önemi, s. 25-37
- Tuncay Ercan, Selçuk Tokel, Jun Ichi Matsuda, Tadahide Ui-Kenji Notsu, Tatsuya Fwitani, Talat Yıldırım, Adem Akbaşlı, Ahmet Fişekçi, Yakup Selvi, Mehmet Ölmez, Bülent Can, Hasandağı-Karacadağ (Orta Anadolu) Dolaylarındaki Senozoyik Yaşlı Volkanizmanın Kökeni ve Evrimi., s. 39-54
- Ali Şahinci, Nevzat Özgür, Doğal Sularda Elementlerin Çözünürlüğünü Denetleyen Faktörler, s. 55-61
- K. G. Cox (*çev.* F. Sancar Ozaner), Domlaşma ve Riftleşmenin Kıtasal Drenaj Şebekelerinin Kuruluşundaki Rolü, s. 63-69
- Duyurular:
- Doğal Afetler Konulu Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı (6-10 Mayıs 1991, Ankara), Jeomorfologlar Derneği, s.70
- Reklamlar: s. 91-106

Sayı: 19, Yıl: Mayıs 1991

- İçindekiler,
- H. Jesse Walker, Anthropogenic Landforms in the Coastal Zone, s. 1-12
- Olay Slaymaker, Sediment Hazards in Fraser River Basin, Canada, s. 13-30
- Jan De Ploey, The Es Model: A Definition of Slope and Catchment Erosional Susceptibility, s. 31-40
- At Williams, Mj Williams, Hazard Awareness At the Glamorgan Heritage Coast, Wales, UK, s. 41-46
- M. J. Crozier, Scale Effects on Locational Controls of Regolith Landslides, s. 47-58
- John Boardman, Predicting the Risk of Soil Erosion on Arable Land: South Downs, Southern; England, s. 59-72
- Jochen Kubiniok, Soil Degradation in the Mountain Areas of Northern Thailand, s. 73-82
- H. Van Steijn, Frequency of Hillslope Debris Flows in a Part of the French Alps, s. 83-90
- E. Horvath, Gy. Gabris, E. Juvigne, Pleistocene Marker Horizon in Carpathian Basin Loess: The Bag Tephra, s. 91-98

- C. Kuzucuoğlu, L. Lespez, J. F. Pastre, Can the Magnitude and Dynamics of Colluvial Deposits Related, Through Archaeologeological Data, To Land Clearing and Agriculture?, s. 99-113
- V. K. Sharma, Salt-Affected Lands of a part the Indo-Gangetic Plain of Northwest India, s. 115-120
- Feriha Öztin, Nejat Bayülke, The I894 Earthquake and its Significance for İstanbul, s. 121-130
- Nuri Güldalı, A. M. Deroche, Güneydoğu Anadolu'da Tarih Öncesi İnsanlarının Yaşam Ortamları, Özellikle Doğal Mağaralar, s. 131-138
- İbrahim Atalay, Soil Forming in the Karstic Terrains of Turkey, s. 139-144
- Ali Bilgin, R. Karagüzel, İ. Kocabaş, Karst Resources and Their Exploitation on the Western Taurus, s. 145-150
- F. Sancar Ozaner, Çarpık Yapılaşma ve Aşırı Kum Alımının Türkiye'nin Akdeniz Kıyı Kuşağındaki Kıyı Dengesi ve Deniz Kaplumbağaları Üzerindeki Olumsuz Etkileri, s. 151-158
- F. Sancar Ozaner, F. Öğdüm, Ayvalık Körfezi ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi ve Deniz Kirliliğinin Önlenmesine İlişkin Öneriler, s. 159-166
- Reklamlar: s. 169-182

Sayı: 20, Yıl: 1993

- İçindekiler,
- Oğuz Erol, Kenan Tüfekçi, Ilgın Gölü Dolayının Jeomorfolojisi, s. 1-12
- Tevfik Erkal, Yeşilırmak Deltası ve Çevresinin Jeomorfolojisi, s. 13-28
- Resul Özgür, Zilan ve Meydan Kalderalarının Jeomorfolojik Özellikleri, s. 29-36
- M. Frechen, Thermoluminescence Dating of Aeolian Sediments from Germany, s. 37-48
- Kenan Tüfekçi, Gölhisar Doğusunda (GB Türkiye) Balıkdağ ile Rahatdağ Dolayında Toprak Erozyonu Sorunları Üzerine Bir Araştırma, s. 49-59
- Reklamlar: s. 61-72

Sayı: 21, Yıl: 1998

- İçindekiler,
- Resul Özgür, Talat Yıldırım, Van Gölü Havzasının Genel Jeomorfolojik Özellikleri Tektonik ve Volkanizmanın Göl Düzeyi Değişimine Etkisi, s. 1-9
- Mikdat Kadıoğlu, İklim ve Van Gölü Su Seviyesindeki Değişimlerin Arasındaki İlişkinin Tespiti, s. 10-23
- Bilge Erişen, Jeotermal Enerji ve Jeotermal Enerji Yasası Gereksinimi, s. 24-34

- Ahmet Rıfat İlhan, Nükleer Santrallerin Yer Seçiminde Çevresel Etki Değerlendirilmesi (ÇED), s. 35-47
- Bilge Omar, İlhami Ünver, Seyfe Gölü'nün Doğal Su Kalitesi Değişimi, s. 48-59
- Ali Uzun, Kıyı Hukuku Açısından Karadeniz Kıyılarımız, s. 60-64
- Murat Avcı, Ağrı Dağındaki Nuh'un Gemisi Olarak Bilinen Yer Şeklinin Oluşumu Üzerine Bir Yaklaşım, s.65-68
- Reklamlar, s. 69-76

Jeomorfoloji Dergisi Dizini (Yazarlara Göre)

Ak'an, E., 1977, "Pınarbaşı-Sarız-Yalakköy Yolu Drenaj Etüdleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 1-14, Ankara.

Akhan, S., 1977, "Denizlerin Günümüzde Kazandığı Önem Deniz Tabanının Jeomorfolojik Özellikleri ve Ege Sorunu", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 119-135, Ankara.

Akkan, E., 1971, "Bingöl'ün Yer Değiştirmesinde Rol Oynayan Jeomorfolojik Etkenler", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 38-43, Ankara.

Alaçık, N., Erkal, T., 1979, "Bölge Planlamasında Jeomorfoloji ve Köykentler", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 85-104, Ankara.

Alagöz, C. A., 1973, "Karst Olayları Üzerine Yeni Bir Müşahade 'Antalya Liman Koyağı'", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 33-41, Ankara.

Algan, Ü., 1987, "Engineering Geomorphology, A. Handbook", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 115, Ankara.

Alp, A., 1969, "Gölcük-İzmit Güzergâhında (Km. 31+500-37+033) Arasındaki Bataklık Geçişi ile İlgili Morfolojik Bir Etüd", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 42-56, Ankara.

Alpan, S., 1972, "Jeomorfologlara Başarılar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 7, Ankara.

Anonim, 1984, "Birinci Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 125-127, Ankara.

Anonim, 1984, "Geomorphological Field Manual, V. Gardiner, R. Dackombe", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 129, Ankara.

Anonim, 1984, "Oceanic Ridges and Arcs: Geodynamic Processes, M.N. Toksöz, S. Uyeda, J. Francheteau, (R.W. Fairbridge'den tercüme)", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 130-131, Ankara.

Anonim, 1984, "Tectonics Z.f. Geomorph., R. W. Fairbridge, (H.J. van Dorsser'den tercüme)", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 129, Ankara.

Anonim, 1984, "Terrain Analysis and Remote Sensing, J.R.G. Townshend", R.A. van Zuidam'den tercüme, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 131, Ankara.

Anonim, 1990, "Doğal Afetler Konulu Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı (6-10 Mayıs 1991, Ankara)", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 70, Ankara.

Ardel, A., 1969, "Jeomorfoloji Nedir? Jeomorfolog Kimdir ve Cemiyetteki Vazifesi Nedir?", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 33-36, Ankara.

Ardos, M., 1971, "Aşınım Satıhları ve Peneplenlerle Münasebetleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 44-53, Ankara.

Ardos, M., 1972, "4. Sayımız Çıkarken", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 5-6, Ankara.

Ardos, M., 1972, "Morfolojik Metodlarla Fayların Yaşların Tespiti", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 35-45, Ankara.

Ardos, M., 1973, "Afyonkarahisar Bölgesinin Kuzeyindeki Genç Epirojenik Hareketlerin Jeomorfolojik Yolla Tespiti", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 61-64, Ankara.

Arık, A., 1981, "Avanos (Nevşehir) Yöresinin Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 139-154, Ankara.

Atalay, İ., 1972, "Devrez Çayı Havzasında. Toprak Erozyonu Problemleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 105-120, Ankara.

Atalay, İ., 1973, "Toros Dağlarında Karstlaşma ve Toprak Teşekkülü üzerine Bazı Araştırmalar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 135-151, Ankara.

Atalay, İ., 1977, "Burdur Havzası ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 93-110, Ankara.

Atalay, İ., 1978, "Çıldır Gölü Ve Çevresinin Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 23-33, Ankara.

Atalay, İ., 1980, "Gediz Nehri Havzasında Toprak Erozyonu Problemleri Üzerine Bir Araştırma", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 61-82, Ankara.

Atalay, İ., 1988, "Toros Dağlarında Karstlaşma ve Karstik Alanların Ekolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 1-8, Ankara.

Atalay, İ., 1991," Soil Forming in the Karstic Terrains of Turkey", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 139-144, Ankara.

Atalay, İ., Koçman, A., 1979, "Kuzeydoğu Anadolu'nun Jeotektonik ve Morfotektonik Evriminin Ana Çizgileri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 41-75, Ankara.

Atiker, M., 1983, "Darıca (Gebze) Yer Kayması", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 53-62, Ankara.

Atiker, M., 1985, "Sultanhisar - Nazilli - Kuyucak (Aydın) Dolayındaki Tektonik Kontrollü Dağ Eteği Ovası (Piedmont) Birliklerinin Jeomorfolojik Gelişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 9-17, Ankara.

Atiker, M., 1987, "İlbulakdağ, Büyük Sincanlı ve Afyon Ovaları Arasının Morfotektoniği ve Jeomorfolojik Gelişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 11-26, Ankara.

Avcı, M., 1972, "Mühendislik Maksatları İçin Arazi Sınıflandırması", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 121-132, Ankara.

Avcı, M., 1998, "Ağrı Dağındaki Nuh'un Gemisi Olarak Bilinen Yer Şeklinin Oluşumu Üzerine Bir Yaklaşım", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 65-68, Ankara.

Aygen, T., 1972, "Kefalonya Adasındaki (Yunanistan) Enteresan Karst Hadisesi: Argostoli Şehri Yakınında Deniz Suyunun Düdenlere Kaçışı ve Deniz Değirmeni", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 57-80, Ankara.

Başar, M., 1969, "Manavgat-Homa Baraj Etüdü, Dâhilinde Yapılan Speleolojik Çalışmalar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 57-90, Ankara.

Başar, M., 1970, "Eymir Gölü ve Çevresinin Morfolojik, Jeolojik ve Bitki Durumu Hakkında", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 100-112, Ankara.

Başar, M., 1971, "Bazı Mağara Canlıları ve Bunlardan Mağara Özelliklerinin Çıkarılması", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 87-109, Ankara.

Başar, M., 1972, "Teşekkül Tiplerine Göre Türkiye Mağaralarının Dağılışı", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 133-139, Ankara.

Başar, M., 1973, "Speleolojik Lejand", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 153-167, Ankara.

Berkkam, H. B. N., 1973, "Jeomorfoloji Mesleği ve Jeomorfologlar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 9-10, Ankara.

Bilgin, A., 1989, "Yerleşme Alanlarının Seçiminde Jeomorfoloji", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 35-41, Ankara.

Bilgin, A., Karagüzel, R., Kocabaş, İ., 1991, "Karst Resources and Their Exploitation on the Western Taurus", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 145-150, Ankara.

Bilgin, T., 1970, "Tatbiki Jeomorfolojik Haritalar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 50-59, Ankara.

Biricik, A. S., 1977, "Selçuk Mağarası", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 111-117, Ankara.

Biricik, A. S., 1978, "Konya Ereğlisi Akhüyük Travertenleri ve Kükürtlü Suları", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 55-61, Ankara.

Boardman, J., 1991, "Predicing the Risk of Soil Erosion on Arable Land South Downs, Southern; England", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 59-72, Ankara.

Bulut, V., Erkal T., Özcan, K., 1980, "Mustafa Kemalpaşa (Bursa) Yöresinin Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 83-100, Ankara.

Burger, D., 1986, "Isorlohn Kireçtaşı Senklinal Havzasında Bozuşma Artıklarının Mikromorfolojik İncelenmesi", çev. Nuri Güldalı, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 79-82, Ankara.

Castaldini, D., 1990, "The Southern Central Sector of the Po Plain (Northern Italy): A Geomorphological Study with Examples of Evidence of Paleorivers", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 1-10, Ankara.

Chandler, T.J., Cooke, R. U., Douglas, I., 1978, "Kentsel Çevrenin Fiziksel Sorunları", çev. Tevfik Erkal ve Mustafa Karabıyıkoğlu, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 87-108, Ankara.

Cooke, R.U., 1970, "Jeomorfolojide Gelişmeler", çev. Mustafa Karabıyıkoğlu, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s.113-125, Ankara.

Cox K. G., 1990, "Domlaşma ve Riftleşmenin Kıtasal Drenaj Şebekelerinin Kuruluşundaki Rolü", çev. F. Sancar Ozaner, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 63-69, Ankara.

Crozier, M. J., 1991, "Scale Effects on Locational Controls of Regolith Landslides", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 47-58, Ankara.

Çelebi, H., 1977, "Ulaş Devlet Üretme Çiftliği Arazisinin Rüzgar Erozyonu Yönünden Planlanması", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 50-71, Ankara.

Doğu, A. F., 1987, "Güneybatı Anadolu'da Yöresel Birimlerin Belirmesini Denetleyen Doğal Etmenler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 103-106, Ankara.

Durukal, A., 1978, "Edremit Ovası Kuzeybatı Kesiminde Yer Alan Birikinti Yelpazelerinin Morfolojik Gelişimleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 35-54, Ankara.

Durukal, S., 1971, "Üçüncü Sayı Çıkarken", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 3-4, Ankara.

Durukal, S., 1978, "Atom Enerjisi Hammaddeleri Prospeksiyonu Radyometrik Verilerden Çok Jeolojik ve Jeomorfolojik Verilere Dayandırılmalıdır", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 109-115, Ankara.

Durukal, S., Keçer, M., Tüfekçi, K., Durukal, A., Soylu, C. C., 1985, "Şebinkarahisar (Giresun) Bölgesinde Aşınım-Tortulanma Dönemleri ile Birincil-İkincil Uranyum Depolan Arasındaki Jeomorfolojik İlişkiler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 43-46, Ankara.

Eisma, D., 1977, "Selçuk Yakınındaki Kumsal (Plaj) Sırtları, Türkiye", çev. Bilge Erişen, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 149-167, Ankara.

Emre, Ö., Güner, Y., 1988, "Ürgüp Yöresi Peribacalarının Morfojenezi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 23-30, Ankara.

Ercan, T., 1980, "Akdeniz ve Ege Denizindeki Pliyo-Kuvaterner Ada Yayı Volkanizması", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 37-59, Ankara.

Ercan, T., 1987, "Ege Bölgesindeki Senozoyik Volkanitlerinde Yapılan Radyometrik Yaş Belirlemeleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 83-90, Ankara.

Ercan, T., Çevikbaş, A., Günay, E., Ateş, M., Can, B., Küçükayman, A., 1985, "Bigadiç Çevresindeki (Balıkesir) Magmatik Kayaçların Petrolojisi ve Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 57-69, Ankara.

Ercan, T., Gedik, A., 1986, "Karadeniz ve Trakya'da Yapılan Derin Sondajlardan Alınan Karotlardaki Volkanik Kayaçların Petrolojisi ve Volkanizmanın Bölgesel Yayılımı", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 39-48, Ankara.

Ercan, T., Günay, E., "Söke Yöresindeki Tersiyer Volkanizması ve Bölgesel Yayılımı", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 117-137, Ankara.

Ercan, T., Tokel, S., Matsuda, J., Notsu, T. U., Fwitani, T., Yıldırım, T., Akbaşlı, A., Fişekçi, A., Selvi, Y., Ölmez, M., Can, B., 1990, "Hasandağı - Karacadağ (Orta Anadolu) Dolaylarındaki Senozoyik Yaşlı Volkanizmanın Kökeni ve Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 39-54, Ankara.

Ercan, T., Yeğingil, Z., Bigazzi, G., 1989, "Obsidiyen, Tanımı ve Özellikleri, Anadolu'daki Dağılımı ve Orta Anadolu Obsidiyenlerinin Jeokimyasal Nitelikleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 71-83, Ankara.

Ercan, T., Yergök, A. F., İplikçi, E., Deveciler, E., Keskin İ., Can, B., 1984, "Zonguldak Çevresindeki Üst Kretase Yaşlı Yay Volkanizmasının Özellikleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 81-105, Ankara.

Ercan, T., Yıldırım, T., Akbaşlı, A., 1987, "Gelveri (Niğde)-Kızılcin (Nevşehir) Arasındaki Volkanizmanın Özellikleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 27-36, Ankara.

Erdem, F., 1987, "Kelkit Havzasında Erozyon-Sediment İlişkileri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 65-72, Ankara.

Erinç, S., 1969, "Teknik Bir İhtisas Dalı Olarak Jeomorfoloji ve Uygulama Alanları", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 1-6, Ankara.

Erinç, S., 1970, "Türkiye Kuvaterneri ve Jeomorfolojinin Katkısı", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 12-35, Ankara.

Erinç, S., 1973, "Geomorpological Evincences of Neo Tectonice in Turkey", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 11-14, Ankara.

Erinç, S., 1973, "Türkiye'nin Şekillenmesinde Neotektoniğin Rolü ve Jeomorfoloji–Jeodinamik İlişkileri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 15-25, Ankara

Erinç, S., 1978, "Jeomorfoloji Biliminin Evriminde Aşamalar ve Bugünkü Eğilimler", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 63-69, Ankara.

Erinç, S., 1986, "Kıyılardan Yararlanmada Hukuki Düzenlemelere Jeomorfolojinin Katkısı", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 1-5, Ankara.

Erişen, B., 1987, "Jeotermal Enerji Kullanımı ve Türkiye'deki Durumu", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 73-81, Ankara.

Erişen, B., 1989, "Geothermal Energy Potential of the Simav Graben (Kütahya-Turkey)", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 43-51, Ankara.

Erişen, B., 1998, "Jeotermal Enerji ve Jeotermal Enerji Yasası Gereksinimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 24-34, Ankara.

Erkal, T., 1984, "Deniz Düzeyi Korelasyonları ve Uygulamaları Projesi: Project IGCP No. 200 (1983-1987), *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 127-128, Ankara.

Erkal, T., 1984, "Geomorphological Techniques, A. Goudie", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 130, Ankara.

Erkal, T., 1988, "Tanımadığımız Alginit", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 47-52, Ankara.

Erkal, T., 1993, "Yeşilırmak Deltası ve Çevresinin Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 20, s. 13-28, Ankara.

Erol, O., 1969, "Jeomorfoloji Haritaları", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 7-11, Ankara.

Erol, O., 1971," Alanya Damlataş Mağarasının Gelişme Safhası Hakkında Gözlemler", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 14-31, Ankara.

Erol, O., 1972, "Truva Çevresinin Foto-Jeomorfolojik Haritası", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 9-20, Ankara.

Erol, O., 1973, "Ankara Civarında Asimetrik Vadi ve Sırtlar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 43-59, Ankara.

Erol, O., 1973, "Asymmetric Valleys and Ridges in the Ankara Area", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 43, Ankara.

Erol, O., 1979, "Türkiye'de Neojen ve Kuvaterner Aşınım Dönemleri, Bu Dönemlerin Aşınım Yüzeyleri ile Yaşıt (Korelan) Tortullara Göre Belirlenmesi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 1-40, Ankara.

Erol, O., 1983," Türkiye'nin Genç Tektonik ve Jeomorfolojik Gelişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 1-22, Ankara.

Erol, O., 1985, "Çanakkale Yöresi Güney Kesiminin Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 1-7, Ankara.

Erol, O., İnal, A., 1980, "Çanakkale Yöresi Karacaviran Köyü Çevresindeki Kuvaterner Depolan ve Denizel Fosilleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 1-35, Ankara.

Erol, O., Karabıyıkoğlu, M., 1986, "Birinci Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı", S. 14, s. 87-88, Ankara.

Erol, O., Tüfekçi, K., 1993, "Ilgın Gölü Dolayının Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 20, s. 1-12, Ankara.

Ersoy, G., 1979, "Çevre Sorunlarına Yaklaşım ve İklim Faktörü", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 143-154, Ankara.

Farımaz, N., 1987, "Yukarı Narman Havzası Tabaka Basamaklı Yöre Reliefinde Aktüel Morfodinamik", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 97-102, Ankara.

Farımaz, N., 1988, "Tafonileşme Olayı ve Örnek Olarak Narman Havzası (Doğu Anadolu), *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 31-36, Ankara.

Frechen, M., 1993, "Thermoluminescence Dating of Aeolian Sediments from Germany", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 20, s. 37-48, Ankara.

Garner, H. F., 1977, "Klimatik Jeomorfoloji", çev. İlhan Kayan, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 73-77, Ankara.

Gençaslan, N., 1989, "Don Olayları İçin Elektronik Erken Uyarı Yöntemi Geliştirilmesi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 93-100, Ankara.

Grand, D. R. vd., 1981, "26. Uluslararası Jeoloji Kongresi Paris 1980, Kuvaterner ve Jeomorfoloji Seksiyonu (No S 08) Bilimsel Raporu", çev. O. Erol, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 155-160, Ankara.

Güldalı, N., 1971, "Karstik Araştırmaların Türkiye İçin Önemi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 54-61, Ankara.

Güldalı, N., 1972, "Jeomorfolojik Haritalar ve Bu Konu ile İlgili Yabancı Yayınlar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 99-104, Ankara.

Güldalı, N., 1972, "Korkuteli-Bucak Çevresinde Lapya ve Dolin Çeşitleri ve Bunların Gelişmeleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 81-98, Ankara.

Güldalı, N., 1973, "Tatbiki Jeomorfoloji ve Türkiye'nin Büyük Ölçekli Jeomorfoloji Haritasının Alma Sorunu", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 77-81, Ankara.

Güldalı, N., 1978, "Toros Paleokarstı ve Seydişehir-Akseki Boksit Yatakları", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 1-21, Ankara.

Güldalı, N., 1981, "Suğla Ovasının Karst Hidrojeolojisi ve Suğla Gölü Sorunu", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 33-57, Ankara.

Güldalı, N., Deroche, A. M., 1991, "Güneydoğu Anadolu'da Tarih Öncesi İnsanlarının Yaşam Ortamları, Özellikle Doğal Mağaralar", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 131-138, Ankara.

Güldalı, N., Nazik, L., 1984, "Tınaz Tepe Mağara Sistemi ve Yakın Çevresinin Karstik Gelişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 107-114, Ankara.

Güldalı, N., Nazik, L., 1988, "Türkiye Mağara Kadastrosu", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 17-21, Ankara.

Günay, T., 1989, "Ormansızlaşma ve Toprak Aşınımı Yönünden Keban Baraj Havzasına Uzaydan Bir Bakış", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 85-91, Ankara.

Güner, Y., 1972, "Türk Coğrafya Kurumu XXI. Meslek Haftası Toplantısı", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 141-143, Ankara.

Güner, Y., 1984, "Nemrut Yanardağı'nın Jeolojisi, Jeomorfolojisi ve Volkanizmasının Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 23-65, Ankara.

Güner, Y., 1986, "Nuh'un Gemisi Ağrı Dağında Mı? Gemi ile İlgili Sanılan Doğubayazıt-Telçeker Heyelanının Jeomorfolojik Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 27-37, Ankara.

Güner, Y., Arpat, E., 1972," Jeomorfoloji Haritaları İçin Simgeler", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 21-34, Ankara.

Güner, Y., Emre, Ö., 1983, "Erciyes Dağında Pleyistosen Buzullaşması ve Volkanizma ile İlişkisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 23-33, Ankara.

Güney, E., 1972, "Türkiye'de Toprak Erozyonunun Yenilişi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 145-146, Ankara.

Hakyemez, Ş., 1986," Jeotermal Enerji ve Yasal Durumu", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 13-16, Ankara.

Horvath, E., Gabris, G., Juvigne, E., 1991, "Pleistocene Marker Horizon in Carpathian Basin Loess: The Bag Tephra", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 91-98, Ankara.

Hoşgören, M. Y., 1973, "Ardıç Yayla Mevkii-Camimakta Tepe-Çukuroluk Tepe-Taşyatak Tepe (Domaniç Dağları) Arasında Yer Alan Karstik Saha ve Şekiller Hakkında", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 169-171, Ankara.

Hoşgören, M. Y., 1973, "İnegöl Havzasının Tatbiki Jeomorfoloji Açısından Ana Problemlerine Toplu Bakış", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 123-133, Ankara.

İlhan, A. R., 1998, "Nükleer Santrallerin Yer Seçiminde Çevresel Etki Değerlendirilmesi (ÇED), *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 35-47, Ankara.

İlhan, E., 1969, "Türkiye Tektoniğinin, Jeomorfolojisi ile İlişkisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 12-32, Ankara.

İlhan, E., 1970, "Darende-Gürün Bölgesinde Bazı Jeomorfolojik Olaylar (Gürpınar Şelalesi, Gökpınar Kaynakları, Tohma Suyu), *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 71-76, Ankara.

İzbırak, İ., 1970, "Jeomorfoloji ve Jeomorfolog", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 1-11, Ankara.

İzbırak, R., 1971, "Erozyon Kontrolü ve Jeomorfologlar", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 5-13, Ankara.

Jakucs, L., 1978, "Karstik Erimenin Nicel ve Nitel Düzeni Üzerine İklimin Etkisi", çev. Nuri Güldalı, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 8, S. 7, s. 71-85, Ankara.

Kadıoğlu, M., 1998, "İklim ve Van Gölü Su Seviyesindeki Değişimlerin Arasındaki İlişkinin Tespiti", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 10-23, Ankara.

Karabıyıkoğlu, M., 1984, "Sinop Yarımadası Geç Pleyistosen Çökellerinin Çökelme Ortamları: Regresif ve Transgresif Kıyı Çizgisi ve Kumulu İstifi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 1-21, Ankara.

Karabıyıkoğlu, M., 1986, "Mühendislik Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 17-25, Ankara.

Karabıyıkoğlu, M., 1989, "Jeomorfolojide İstatistiksel Analiz Yöntemleri: Genel Sunu", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 11-20, Ankara.

Karabıyıkoğlu, M., Hakyemez, Y., 1985, "Gilbert Tipi Delta Çökelleri, Çökelme Modeli ve Sivrice Deltası (Hazar Gölü, Elazığ) Örneği", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 23-35, Ankara.

Karabıyıkoğlu, M., Turan, Y., 1980, "Tane Boyu Analizi: Ortamsal Tanımlama ve Yorumlamadaki Yeri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 175-198, Ankara.

Karakaya, E., 1979, "Taneli Yapı Gereçleri ve Araştırma Yöntemleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 129-142, Ankara.

Karaman, M. E., 1989, "Eğirdir, Kovada, Kaşıkara ve Burdur Geç Senozoyik Havzalarının Yapısal Evrimi ve Ekonomik Potansiyeli", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 63-70, Ankara.

Kazancı, N., 1988, "Kaba Taneli Deltalar", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 9-15, Ankara.

Keçer, M., 1990, "Kıtasal Alandaki Aktif Plaka Sınırının Şekillenmesine Bir Örnek: Erbaa-Niksar Havzası ve Jeomorfolojik Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 11-18, Ankara.

Keçer, M., Tüfekçi, K., 1986, "Kuzey Anadolu Fayına Bağlı Olarak Neotektonik Dönemde Oluşan Suşehri Havzası'nın Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 57-63, Ankara.

Keleş, R., 1986, "Kent ve Bölge Planlamasında Jeomorfoloji" *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 7-11, Ankara.

Kelletat, D., 1984, "Biyoerozyon Açısından Akdeniz Bölgesi Kıyı Araştırmaları Sonuçlan ve Sorunları", çev. Cemalettin Şahin, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 115-124, Ankara.

Kerr, R. A., 1986, "Levha Tektoniği İki Milyar Yıl Geriye Gidiyor", çev. F. Sancar Ozaner, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 83-86, Ankara.

Koçman, A., 1981, "Yukarı Kura Nehri Havzasının Genel Jeomorfolojik Özellikleri ve Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 1-31, Ankara.

Kozan, A. T., Öğdüm, F., 1979, "Kazdağı Batı-Orta Bölümünün Edremit Körfezi ve Bayramiç Havzası ile Olan Jeomorfolojik İlişkileri ve Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 105-127, Ankara.

Köksoy, M., 1973, "Perşembe-Efirli Sahil Ovasının Morfolojik Gelişimi ve Manyetometrik Anomaliler Arasındaki İlişkiler", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 119-121, Ankara.

Kraft, J. C., Bigs, R. B., Halsey, S. D., 1977, "Holesen Transgresif Set Sistemlerinde Morfoloji ve Düşey Çökelme İstifi Modelleri", çev. Ünsal Algan, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 15-49, Ankara.

Kubiniok, J., 1991, "Soil Degradation in the Mountain Areas of Northern Thailand", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 73-82, Ankara.

Kuzucuoğlu, C., Lespez, L., Pastre, J. F., 1991, "Can the Magnitude and Dynamics of Colluvial Deposıts Related, Through Archaeologeological Data, To Land Clearing and Agriculture?", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 99-113, Ankara.

Maekado, A., Matsukara, Y., 1987, "Donma ve Çözülme Nedeni ile Gevşek Tutturulmuş Kuvaterner Depolarındaki Yamaç Gerilemesi", çev. Nafiz Gürel, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 111-114, Ankara.

Mayer, L. A., Shipley, T. H., Winterer, E. L., 1987, "Orta Avustralya'da 500 Milyon Yıldan (Kambriyen) Günümüze Değin Korunan Akarsu Sekileri", çev. F. Sancar Ozaner, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 107-109, Ankara.

Mülazımoğlu, N., 1970, "Enez, İmroz, Edremit, Ayvalık, İzmir, Çeşme, Kuşadası, Güllük. Bodrum Liman ve İskeleleri ile Çevrelerinde Bazı Meteorolojik Elemanlarla Deniz Arasındaki Bağlantılar ve Deniz Durumları Hakkında Kısa Bir Etüd", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 77-99, Ankara.

Mülazımoğlu, N., 1971, "Oseanografi Çalışmalarının Önemi ve Kısa Tarihçesi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 62-72, Ankara.

Nagao, K., Kita, I., Matsuda, J., Ercan, T., 1989, "Noble Gas and Carbon Isotopic Compositions in Quaternary Volcanic Area in Turkey", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 101-110, Ankara.

Nazik, L., 1986, "Beyşehir Gölü Yakın Güneyi Karst Jeomorfolojisi ve Karstik Parametrelerin İncelenmesi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 65-77, Ankara.

Nazik, L., 1989, "Mağara Morfolojisinin Belirlediği Jeolojik-Jeomorfolojik ve Ekolojik Özellikler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 53-62, Ankara.

Nazik, L., Güldalı, N., 1985, "İncesu Mağaralar Sistemi (Taşkale/Karaman): Jeomorfolojik Evrimi ve Ekonomik Olanakları", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 47-52, Ankara.

Norman, T. N., Atabey, M. E., 1987, "İnceburun Çevresindeki Kıta Sahanlığında Jeomorfolojik Gözlemler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 1-10, Ankara.

Omar, B., Ünver, İ., 1998, "Seyfe Gölü'nün Doğal Su Kalitesi Değişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 48-59, Ankara.

Ozaner, F. S., 1980, "Uzaktan Algılama (Remote Sensing) ve Kıyı Araştırmalarına Uygulanması", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 109-118, Ankara.

Ozaner, F. S., 1984, "Uzay Resimlerinin (Landsat), Küçük Ölçekli Jeomorfoloji Haritası Alımına ve Tektonik Yoruma Katkısı Konusunda Bir Uygulama", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 12, s. 67-80, Ankara.

Ozaner, F. S., 1985, "Yerbilimlerinde Bilgisayarın Kullanımı: Otomatik Coğrafik Bilgi Sistemleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 53-56, Ankara.

Ozaner, F. S., 1991, "Çarpık Yapılaşma ve Aşırı Kum Alımının Türkiye'nin Akdeniz Kıyı Kuşağındaki Kıyı Dengesi ve Deniz Kaplumbağaları Üzerindeki Olumsuz Etkileri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 151-158, Ankara.

Ozaner, F. S., Bozbay, E., 1985, "Yerbilimleri Araştırmalarında Landsat Görüntülerinin Uygulanma Potansiyeline Kula Dolaylarından Bir Örnek", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 19-22, Ankara.

Ozaner, F. S., Öğdüm, F., 1991, "Ayvalık Körfezi ve Çevresinin Jeomorofolojik Gelişimi ve Deniz Kirliliğinin Önlenmesine İlişkin Öneriler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 159-166, Ankara.

Ozaner, F. S., Tüfekçi, K., 1988, "Şarkışla-Gemerek Dolaylarının Jeomorfolojisi ve Genç Tektoniği", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 53-60, Ankara.

Ozaner, F.S., 1985, "Applied Geomorphology, H. Th. Verstappen", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 71, Ankara.

Ozaner, F.S., 1985, "Atlas Des Formes du Relief (Atlas of Relief Forms), *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 71, Ankara.

Ozaner, F.S., 1985, "Badland Geomorphology and Piping, R.B. Bryan, A. Yair", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 71, Ankara.

Öğdüm, F., 1983, "Menemen Dumanlıdağ Volkan Konisi ve Kalderasının Jeomorfolojisi-Evrimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 45-52, Ankara.

Öğdüm, F., Bircan, A., Kozan, A. T., Bozbay, E., 1989, "Sultandağlarının Tektonik Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 21-34, Ankara.

Önder, E., 1971, "Perspektif", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 73-86, Ankara.

Öner, E., 1987, "Die Naturraumliche Gliederung der Türkei, O. Erol", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 115, Ankara.

Öner, E., Çiçek, İ., 1987, "Heyelan Olayları ve Karadeniz Kıyı Şeridinden Örnekler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 53-64, Ankara.

Özbek, T., 1986, "Nehir Kenarlarının Duraylılığı", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 14, s. 49-56, Ankara.

Özdilek, İ., 1977, "Fotogrametri Ölçü Tekniği ve Uygulama Alanlarına Genel Bakış", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 79-86, Ankara.

Özgür, N., Bilgin, A., 1990, "Sarıkamış/Kars Perlit ve Obsidyenlerinin Jeokimyası, Jenezi ve Ekonomik Önemi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 25-37, Ankara.

Özgür, R., 1993, "Zilan ve Meydan Kalderalarının Jeomorfolojik Özellikleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 20, s. 29-36, Ankara.

Özgür, R., Yıldırım, T., 1998, "Van Gölü Havzasının Genel Jeomorfolojik Özellikleri Tektonik ve Volkanizmanın Göl Düzeyi Değişimine Etkisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 1-9, Ankara.

Özkoçak, O., 1973, "Maden Yataklarının Araştırılmasında Jeomorfolojinin Rolü", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 83-96, Ankara.

Öztekin, N., 1970, Oğuz Erol, "Türkiye Akarsu Rejimlerine Yağış, Yer Şekli ve Yapısının Etkisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s.36-49, Ankara.

Öztin, F., Bayülke, N., 1991, "The 1894 Earthquake and Its Significance for İstanbul", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 121-130, Ankara.

Ploey, J, D., 1991, "The Es Model: A Definition of Slope and Catchment Erosional Susceptibility", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 31-40, Ankara.

Rhodes, W., Fairbridge, R. W., 1981, "Paris 26. Uluslararası Jeoloji Kongresinde, 7-17 Temmuz 1980, Jeomorfoloji. Kongre Raporu", çev. O. Erol, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 161-166, Ankara.

Roberts, N., 1979, "The Geomorphological Development of the Karaman Region, South Central Turkey", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 9, S. 8, s. 77-83, Ankara.

Seyhan, İ., 1972, "Maden Aramalarında Jeomorfolojinin Önemi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 4, S. 4, s. 47-56, Ankara.

Seyhan, İ., 1973, "Petrol Yataklarının Aranmasında Jeomorfolojinin Önemi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 97-102, Ankara.

Sharma, V. K., 1991, "Salt-Affected Lands of a Part the Indo-Gangetic Plain of Northwest India", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 115-120, Ankara.

Sjöberg, R., Broadbent, N., 1990, "Measurement and Calibration of Weathering Processes on Wave Washed Moraine and Bedrock on the Upper Norrland Cost, Sweden", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 19-23, Ankara.

Slaymaker, O., 1991, "Sediment Hazards in Fraser River Basin, Canada", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 13-30, Ankara.

Smith, I. K., Maconochie, D. J., 1989, "Slope Stability Engineering and Geomorphic Methods", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 17, s. 1-10, Ankara.

Somuncu, M., 1988, "Develi Ovasının Kuzey ve Batı Bölümünde Rüzgâr Erozyonu Sorunu ve Alınması Gereken Önlemler Üzerine Bir Araştırma", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 37-45, Ankara.

Steijn, H. V, 1991, "Frequency of Hillslope Debris Flows in a part of the French Alps", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 83-90, Ankara.

Strahler, A.N., 1973, "Akaçlama Havzalarının Jeomorfoloji İncelemelerinde Nicel Çözümlemeler", çev. E. Arpat, Y. Güner, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 103-117, Ankara.

Sundborg, A. 1980, "Değişik İklimlerde Irmakların Akış Özellikleri Üzerinde İnsanın Denetimi", çev. E. Güney, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 165-174, Ankara.

Şahin, C., 1985, "Aşınım Yüzeylerinin Türkiye'de Tarım Alanları Olarak Önemi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 13, s. 37-41, Ankara.

Şahinci, A., Özgür, N., 1990, "Doğal Sularda Elementlerin Çözünürlüğünü Denetleyen Faktörler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 18, s. 55-61, Ankara.

Şaroğlu, F., Boray, A., Özer S., Kuşcu, İ., 1983, "Orta Toroslar-Orta Anadolu'nun Güneyinin Neotektoniği ile İlgili Görüşler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 35-43, Ankara.

Şaroğlu, F., Güner, Y., Kidd, W.S.F., Şengör, A. M. C., 1983, "Doğu Türkiye'nin Neotektoniği: Bir Çarpışma Zonunda Kabuksal Kısalma ve Kalınlaşma Üzerine Yeni Veriler", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 80, Ankara.

Şenol, M. N., 1973, "Kurak Bölgelerde Yeraltı Suyundan Faydalanma ve Geleceği", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s.183, Ankara.

Taner, G., 1981, "Gelibolu Yarımadasının Denizel Kuvaterner Molluskaları", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 71-115, Ankara.

Tchalenko, J. S., 1980, "Arap Plakasının Kuzey Sınırında Tektonik ve Sismik Bir Araştırma", çev. B. Erişen, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 119-140, Ankara.

Thornbury W. D., 1969, "Jeomorfolojinin Mühendislik Projelerine Tatbiki", çev. Yavuz Hakman, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 37-41, Ankara.

Thunnel, R. C., Williams D. F., Kennett, J. P., 1980, "Doğu Akdeniz Derin Çökellerinde Geç Kuvaterner Paleoklimatoloji, Stratigrafi ve Sapropel Geçmişi", çev. M. Fakıoğlu, *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 141-163, Ankara.

Tonbul, S., 1987, "Elazığ Batısının Genel Jeomorfolojik Özellikleri ve Gelişimi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 37-52, Ankara.

Turan, Y., 1973, "Ünye-Terme Kıyı Boyu Sahasının Foto-Morfoloji Etüdü", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 173-181, Ankara.

Turan, Y., 1977, "Morfolojik Kil Etüdleri ile Türkiye Topraklarında Pedojenik Şartların İzahı", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 137-147, Ankara.

Tüfekçi, K., 1983, "Gediz Yöresinde Kuvaterner Yaşlı Denizel Fosiller Hakkında Ön Not", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 63-68, Ankara.

Tüfekçi, K., 1993, "Gölhisar Doğusunda (GB Türkiye) Balıkdağ ile Rahatdağ Dolayında Toprak Erozyonu Sorunları Üzerine Bir Araştırma", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 20, s. 49-59, Ankara.

Türkeş, M., 1988, "EI Nino/Güneyli Salınım (ENSO) Olayı: Önemli Bir Okyanus/Atmosfer Anomalisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 16, s. 61-65, Ankara.

Uysal, T., 1970, "Tabakalı Yörelerde Heyelan Bakımından Jeomorfolojik ve Jeolojik Etüdlerin Önemi", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 2, S. 2, s. 60-70, Ankara.

Uzun, A., 1987, "Pınarlı Heyelanı", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 15, s. 91-96, Ankara.

Uzun, A., 1998, "Kıyı Hukuku Açısından Karadeniz Kıyılarımız", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 21, s. 60-64, Ankara.

Varışlıgil, A., 1977, "Türkiye Morfolojisi ve Doğal Denge", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 7, S. 6, s. 87-91, Ankara.

Walker, H. J., 1991, "Anthropogenic Landforms in the Coastal Zone", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 1-12, Ankara.

Williams, A., Williams, M., Awareness, H., 1991, "At The Glamorgan Heritage Coast, Wales, UK", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 19, s. 41-46, Ankara.

Wilson, L., 1973, "Dinamik Jeomorfoloji", çev. İlhan Kayan, *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 65-76, Ankara.

Yalçıner, N., 1980, "Düzce-Akçakoca Bölgesinin Jeomorfolojisi", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 9, s. 101-108, Ankara.

Yalçınlar, İ., 1971, "Sultan Dağları ve Beyşehir Bölgesinde Graptolitli Alt Paleozoik Tabakaları", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 3, S. 3, s. 33-37, Ankara.

Yalçınlar, İ., 1973, "Toros Silsilesinde Bulunan Trilobit Graptolit ve Acrothele'li Alt Paleozoik Arazileri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Y. 5, S. 5, s. 27-32, Ankara.

Yıldırım, T., 1983, "Çubukdağı Civarının (Büyük Menderes Grabeni) Morfotektonik Yorumu", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 11, s. 69-79, Ankara.

Yıldırım, T., Özgür, R., 1981, "Acıgöl Kalderası", *Jeomorfoloji Dergisi*, S. 10, s. 59-69, Ankara.

Jeomorfoloji Dergisi, Coğrafya Bilimine Katkısı ve Dizini

Harun TUNÇEL - Ebubekir KARAKOCA

Özet

Bu yazının konusunu, Türkiye Jeomorfologlar Derneğinin yayın faaliyetlerinden birisi olan, *Jeomorfoloji Dergisi* oluşturmaktadır. *Jeomorfoloji Dergisi* de ne yazık ki uzun ömürlü olamamış, 1969 yılında başladığı yolculuğu, 21. Sayısı ile 1998 yılında son bulmuştur. Dergide yer alan yazılar hakkında topluca bir değerlendirme yapılacak olursa, derginin yirmi bir sayıda 2488 sayfaya ulaşan önemli bilimsel bir birikim oluşturduğunu söylemek gerekir. Derginin ortalama makale-yazı sayısı 10, hacmi de 120 sayfa kadar olmuştur. Derginin tüm sayıları incelendiğinde bir yazı meteorolog, 10 kadar makale de jeologlar tarafından hazırlanmıştır, diğerlerinin tümü coğrafyacı-jeomorfologlar tarafından kaleme alınmıştır, bu durum derginin içe dönük, dışa kapalı olduğunun önemli bir göstergesi durumundadır. Jeomorfoloji dergisindeki yazıları dört grupta ele almak mümkündür, bunlardan ilkini mesleki tanıtım ve bilimsel bilgi aktarımına dönük olanlar oluşturur. İkinci grup makaleler ise Türkiye'nin jeomorfolojisi ile ilgili genel değerlendirme yazılarıdır. Bilimsel yazıların oluşturduğu son grup yerel araştırma sonuçlarının yayınlandığı makalelerdir. Son olarak haber, duyuru, kitap tanıtımı gibi konulardan oluşur, bunlar sayıca en az olanlardır. Dergide yayınlanan ikiyüzü aşkın yazının 55'i teorik konularda hazırlanmıştır, 20 kadarı Türkiye ile ilgili genel değerlendirme yazısıdır, 120'den fazlası yerel araştırma sonuçlarına ilişkindir. Jeomorfoloji dergisi yayınlandığı dönemde önemli bir boşluğu doldurmuştur. Bilimsel ve mesleki birikime büyük katkıları olmuştur, ancak günümüz koşulları göz önünde alındığında görevini tamamlamış bir dergidir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Türkiye, Jeomorfoloji, *Jeomorfoloji Dergisi*, Jeomorfologlar Derneği

Turkish Journal of Geomorphology and Its Index

Harun TUNÇEL - Ebubekir KARAKOCA

Abstract

This study deals with the *Journal of Geomorphology*, which is one of the publishing organs of the Association of Turkish Geomorphology. The journal did not last long; after publishing its first issue in 1969, it came to an end in 1998 with its twenty-first issue. An overview of articles published in the journal reveals a significant scientific accumulation of 2488 pages in twenty-one issues. Each issue consisted of 10 articles and 120 pages in average. With the exception of one article written by a meteorologist and ten articles written by geologists, all articles were written by geographer-geomorphologists. These features serve as an important indicator for the lack of communication of the field with other disciplines.

The articles in the *Journal of Geomorphology* can be examined in four groups. The first group contains articles on professional presentation and the transmission of scientific knowledge. The second group includes articles on the general assessment of Turkey's geomorphology. The third consists of scientific articles revealing the local research results. Last group, pertaining to the least number of articles, includes news, announcements and book reviews. The journal has published more than 200 articles; 55 of them on theoretical subjects, 20 on general assessment about Turkey and more than 120 articles about results of local research. There is no doubt that the *Journal of Geomorphology* filled an important gap at the time it was published. Despite its contributions to the scientific and professional accumulation, its mission has been completed by the time its publication came to an end.

Keywords: Geography, Geomorphology, *Turkish Journal of Geomorphology*, Association of Turkish Geomorphologists

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 325-346

Marmara Coğrafya Dergisi'nin Coğrafya Disiplinine Literatür Bağlamında Katkısı

Mehmet ÜNLÜ*

Giriş

İnsanların yeryüzünü ve onun gerçekliğini araştırması, ilk başta temel ihtiyaçlarını karşılama gayesiyle ve kendisine yakın doğal çevredeki varlıkları sorgulamasıyla başlar. Bu durum daha sonraki dönemlerde ona değer vermesi ve anlamlaştırmasıyla sistemli bir hal almış ve bilimin temellerinin atılmasına yol açmıştır. İnsanların çevresindeki olay, olgu, canlı ve cansız varlıkların durumları bilimsel araştırmalarla farklı şekillerde kavramsallaştırılarak sistematikleşmiş, böylece bilimsel bir nitelik kazanmıştır.

Coğrafî anlamda irdelendiğinde insan, yaşadığı mekânın bir parçasıdır. İnsan içinde yaşadığı mekânın doğal özellikleri başta olmak üzere onu tanıma ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik etkinliklerde bulunur. Çevreyi tanımlama gayesiyle yapılan çalışmalar "dünyanın tasviri" anlamındaki "coğrafya" biliminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İlk kez terminolojik olarak MÖ 3. yüzyılda Eratosthenes tarafından "geographie" terimi kullanılmış ve "Geographika" adında eser yayınlanmıştır.[1]

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi. munlu@marmara.edu.tr, Orcid: 0000-0001-8023-2976.

1 Hayati Doğanay, *Coğrafya'ya Giriş*, Konya: Çizgi Kitabevi, 1999, s. 5.

Geliş/Received: 08.05.2018 • Kabul/Accepted: 10.11.2018 • Tanıtım ve Değerlendirme Makalesi

Daha sonraki dönemlerde coğrafyaya ait kitap[2], ansiklopedi[3], mecmua, dergi ve gazetelerde basılı yayınlar yapılmıştır. Özellikle derleme şeklindeki tek yazarlı kitaplar[4], son dönemlerde ise çok yazarlı kitaplar[5] araştırıcıların çalışmalarının

2 Batlamyus, Almagest, *Geographika Hayfigesis*, 1. yüzyıl; Mesudi, *el-Mürûcü'z-Zeheb*, 9. yüzyıl; Bîrûnî, *el-Kanunü'l-Maksûdî*, (978-1048); İbn-i Haldun, *Kitabü'l-İber*, 1332-1406; Piri Reis, *Kitab-ı Bahriye*, 1512; *Dünya Haritası*, 1513; Frederic Ratzel, *Antropocoğrafya (Beşerî Coğrafya)* ve *Politik Coğrafya-Devletler, Münakalât ve Harp Coğrafyası*, 1897; Paul Vidal de la Blache, *Tableau de la Géographie de la France* ve *Géographie Universelle*, 1918; Jean Brunhes, *Human Geography*, 1910; Faik Sabri Duran, *Osmanlı Coğrafyası İktisadisi* (1913), *Avrupa* (1913), *Yeni Avrupa Coğrafyası* (1915), *Amerika ve Avustralya* (1916), *Coğrafyaya İlk Adım* (1934), *Büyük Atlas* (1937), *Hayvanlar Âlemi* (1938), *İnsanlar Âlemi* (1939) ve *Kâşifler Âlemi* (1944) eserleri örnek gösterilebilir.

3 Muhammed İdrisi, *Kitabü'r-Rüşandi*, 1145; Sipâhizâde Mehmed, *Evzahu'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Memâlik*, 1570; Kâtip Çelebi, *Cihannümâ*, 1648; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, 1742.

4 İbrahim Hakkı, *Umûmi Coğrafya: Tabii, Beşeri, İktisadi*, 1926; Selçuk Trak, *Türkiye Coğrafi Eserleri Genel Bibliyografyası*, 1941; a.mlf., *Genel Ekonomik Coğrafya Dersleri*, 1945; a.mlf., *Ekonomi ve Ticaret Tarihi*, 1947; a.mlf., *Dünyanın Milyonluk Şehirleri*, 1948; Serruh Sanır, *Coğrafyacılar İçin Kartografik Bahisler*, 1945; a.mlf., *Okullarımızda Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Dersleri*, 1945; Hamit İnandık, *Kıyı Morfolojisi ve Denizaltı Reliefi*, 1947; a.mlf., *Akarsular Göller*, 1960; a.mlf., *Karst Morfolojisi*, 1960; a.mlf., *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, 1965; a.mlf., *Türkiye Gölleri*, 1965; a.mlf., *Deniz ve Kıyı Coğrafyası*, 1967; a.mlf., *Bitkiler Coğrafyası*, 1969; Sami Öngör, *Deniz Coğrafyası*, 1948; a.mlf., *Coğrafi Keşifler ve Tetkik Seyahatler Tarihi*, 1954; a.mlf., *Ortadoğu İktisadi ve Siyasi Coğrafyası*, 1965; a.mlf., *Coğrafya Terimler Sözlüğü*, 1975; Reşat İzbırak, *Jeomorfoloji*, 1945; a.mlf., *Yurdumuza Nasıl Yerleşmişiz*, 1949; a.mlf., *Sistematik Jeomorfoloji*, 1955; a.mlf., *Bitki Coğrafyası*, 1963; a.mlf., *Sular Coğrafyası-I-II*, 1961; a.mlf., *Türkiye-I*, 1972; a.mlf., *Türkiye-II*, 1973; a.mlf., *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, 1975; a.mlf., *Bitki Coğrafyası*, 1976; a.mlf., *Coğrafyada Metodoloji*, 1993; a.mlf., *Arazi Çalışma ve Hazırlıkları*, 1975; Ali Tanoğlu, *Ziraat Hayatı-I: Orta İklim Memleketlerinde Ziraat*, 1942; a.mlf., *İktisadi Coğrafya-I: Enerji Kaynakları*, 1950; a.mlf., *Beşeri Coğrafya: Nüfus ve Yerleşme*, 1966; İsmail Yalçınlar, *Türkiye İktisadi Haritası 1/800.000 Ölçekli Renkli*, 1955; a.mlf., *Strüktüral Morfoloji-I*, 1968; a.mlf., *Strüktüral Morfoloji-II*, 1969; Hüseyin Saraçoğlu, *Türkiye Coğrafyası Üzerine Etüdler: Bitki Örtüsü, Akarsular, Göller*, 1962; Alaattin Tandoğan, *Türkiye'de 1975-1980 Yılları Arasında İller Arası Göçler*, 1988; a.mlf., *Türkiye Nüfusu*, 1994; a.mlf., *Demografik Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu*, 1998; İbrahim Atalay, *Denizaltı Jeolojisi ve Jeomorfolojisi*, 1981; a.mlf., *Toprak Coğrafyası*, 1982; a.mlf., *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*, 1982; a.mlf., *Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş*, 1983; a.mlf., *Uygulamalı Hidrografya-I*, 1984; a.mlf., *Genel Fiziki Coğrafya*, 1990; a.mlf., *Genel Beşeri İktisadi ve Beşeri Coğrafya*, 1991; Hayati Doğanay, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, 1991; a.mlf., *Türkiye Ekonomik Coğrafya*, 1991; a.mlf., *Coğrafya'ya Giriş-1*, 1992; a.mlf., *Enerji Kaynakları*, 1992; a.mlf., *Turizm Coğrafya*, 1992; a.mlf., *Coğrafya'da Metodoloji*, 1992; Asaf Koçman, *Uygulamalı Fiziki Coğrafya Çalışmaları ve İzmir Bozdağlar Yöresi Üzerine Araştırmalar*, 1989; a.mlf., *Türkiye İklimi*, 1993; Emrullah Güney, *Doğa, İnsan Ürün*, 1993; a.mlf., *Jeomorfoloji Uygulama Atlası*, 1993; a.mlf., *Çevre Sorunları*, 1998; Nilüfer Yalçıner Pekcan, *Karst Jeomorfolojisi*, 1995; a.mlf., *Kurak Yarıkurak Bölgeler Jeomorfolojisi*, 2002.

5 Mesut Elibüyük ve Cevat Rüştü Gürsoy, *Yeni Türkiye Atlası Hakkında Düşünceler*, 1979; Mehmet Yıldız Hoşgören, Ali Selçuk Biricik, A. Bilgin, *30 Ekim 1983 Erzurum-Kars Depremi*, 1984; Kemal Göçmen, Sırrı Erinç, Turgut Bilgin, Muzaffer Bener, Korkut Sungur, Sermet Erer, *28 Mart 1970 Gediz Depremi*, 1970; Cevat Alkan, Durmuş Ali Çelik, İbrahim Atalay,

yayınlandığı eserler olmuştur. Süreli yayınlardan dergiler ise araştırmacıların özgün çalışmalarını yayınlamak için tercih ettikleri eser olmuştur. Teknolojik gelişmelerle birlikte daha fazla kitleye ulaşmak amacıyla sözü edilen bu yayınların 2000'li yıllardan itibaren elektronik ortamlarda yayınlanması yaygınlaşmıştır.

Akademik olarak yayınlanan dergiler sahip olduğu nitelik ve nicelik özellikleriyle değerlendirilir. Bunlar arasında dergilerin süreli/süresiz, hakemli/hakemsiz, ulusal/uluslararası olması, etki değerleri ve indekslenme durumları derginin akademik gelişmişlikleri ile yakından ilgilidir. Coğrafya biliminde akademik gelişmişliklere değin yayınlanan dergilerin gelişmişlik düzeylerinin arasında önemli bir ilişki olduğunu da söylemek yanlış olmasa gerekir.

Ülkemizde sadece coğrafya konularının yer aldığı dergilere (2018 Mayıs) bakıldığında bazılarının başladığı tarihten itibaren sürekliliği devam ettirdiği, bazılarının ise fasılalı olarak ya da kısa yayın aralıklarında yayınlandığı görülür. Bunlar arasında 70. sayısına uluşan *Türk Coğrafya Dergisi* (1943- ....), 23. sayısı yayınlanan *Coğrafya Enstitüsü Dergisi* (1951-1980), 26. sayısını yayınlayan Ege Üniversitesi'nin *Ege Coğrafya Dergisi* (1983-...), İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü tarafından (1984-1994) arasında yılda bir çıkan ve 10. sayısı yayınlanan *Bülten*, 33. sayısını yayınlayan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin çıkarmış olduğu *Coğrafya Dergisi* (1985-....), Ankara Üniversitesi tarafından farklı zaman aralıklarında benzer isimlerde çıkarılan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* (1966-1988; 11 sayı), (1989-1996; 4 sayı), (1992-2001; 8 sayı) ve 15. cildinin yayınlandığı *Coğrafya Bilimler Dergisi* (2003- ...), 35. sayısını yayınlayan Atatürk Üniversitesi'nin *Doğu Coğrafya Dergisi* (1995- ...), 37. sayısı yayınlanan Marmara Üniversitesi'nin çıkardığı *Marmara Coğrafya Dergisi* (1996-2018) ve yabancı dilde yayın yapan 7(3). sayısını yayınlayan *Review of International Geographical Education Online* (2011- ....) gibi coğrafya dergilerini saymak mümkündür.

Ancak yayınlanan dergilerin akademik anlamda değer taşıması sadece yayınlanan sayı ile değil, onun hakemli, ulusal/uluslararası, indekslenme özellikleri, etki faktörü, ücretsiz oluşu ve en önemlisi sürekli olması gibi özellikleri de taşımasıyla yakından ilgilidir. *Marmara Coğrafya Dergisi* bu özellikleri hepsini kendisinde barındıran bir dergidir.

Coğrafya Öğretimi, 1991; Cemalettin Şahin ve Hayati Doğanay, *Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*, 1994; Erol Tümertekin, Nazmiye Özgüç, *Ekonomik Coğrafya*, 1995; a.mlf., *Beşeri Coğrafya*, 1997; a.mlf., *Coğrafya: Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*, 2000; Kemal Mortan ve İbrahim Atalay, *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, 1998; Emrullah Güney, Ali Meydan, Recep Bozyiğit, *Jeomorfoloji Sözlüğü*, 2014; Emrullah Güney, Ali Meydan, Recep Bozyiğit, İhsan Bulut, *Çevrebilim (Ekoloji) Sözlüğü*, 2016; A. Cem Güneysu, Oğuz Erol, Nurten Günal, *Fiziki Coğrafya*, 1991; A. Cem Güneysu, Topçu Ahmet Ertek, Sırrı Erinç, *Jeomorfoloji-I*, 2000; *Jeomorfoloji-II*, 2001; Recep Efe, Abdullah Soykan, İsa Cürebal, Süleyman Sönmez, *Dünya'da Türkiye'de İzmit Körfezi Çevresinde Zeytin ve Zeytinyağı*, 2011; *Edremit Yeşil Çizik Zeytin*, 2012; *Edremit Yöresi Yağhaneleri*, 2013.

Marmara Coğrafya Dergisi (MCD), coğrafya alanında içerdiği makale sayısı bakımından oldukça hacimli bir yapıdadır. Yapılacak olan çalışmalarda, araştırmaya temel teşkil edecek çok sayıda makale bulunmaktadır. Bu özelliği onu coğrafya alanına ait literatürel katkısı anlamında derginin ön sıralarda yer almasına neden olmuştur. Diğer yandan dergi coğrafya konularına ait çeşitliliği ile de dikkat çekicidir. Bu özellikleri onu literatürel araştırmaya değer bir nitelik katmaktadır.

I. Yöntem

Bilindiği gibi literatürel çalışmalar akademik çalışmalarda önemli yeri doldurmaktadır. Bunla ilgili olarak literatür taraması araştırma çalışmalarında önemli bir süreçtir. Doğru yönetilmeyen bir tarama araştırmacının çok zaman kaybetmesine ve hatta yeterli içeriğe ulaşamamasına yol açabilir. Literatür taraması, sadece akademik çalışmalarda değil, yenilikçi her alanda başvurulması gereken ilk adımlardan biridir.[6] Gash bu süreci, belirli bir konuda yayınlanmış olabildiğince çok eserin derinlemesine ve sistematik olarak araştırılması ve belirlenmesi olarak tanımlamıştır. Çünkü literatürel çalışmalar, araştırma probleminin sınırlarının tanımlanmasına, yeni araştırma konuları yakalanabilmesine, daha önce denenmiş fakat işe yaramayan yöntemlerin elenmesine, gelecek çalışmaların neler olabileceğinin belirlenmesine, kullanılabilecek yöntemler açısından fikir edinmeye katkı sağlamıştır. Coğrafya alanında da benzer çalışmaların sıkça yapıldığı görülmüştür.[7]

---

6 Serdar Aytekin Köroğlu, "Literatür Taraması Üzerine Notlar ve Bir Tarama Tekniği", *GiDB-DERGi*, 2015, sy. 1, s. 61-69.

7 İbrahim Hakkı Akyol, *Tanzimat Devrinde Bizde Coğrafya ve Jeoloji, Tanzimat-I*, İstanbul 1940, s. 511-571; Selçuk Trak, *Türkiye Coğrafya Eserleri Genel Bibliyografyası*, Ankara: DTC Fakültesi Coğ. Ens. Neşriyatı, 1941; İbrahim Hakkı Akyol, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya I: Mutlakiyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 1, Ankara 1943, s. 3-15; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya II: Meşrutiyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 2, Ankara 1943, s. 121-136; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya III: Cumhuriyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 3, Ankara 1943, s. 247-276; Cevat Türkay, İstanbul Kütübhanelerinde Osmanlılar Devrine Aid Türkçe-Arapça-Farsça Yazma ve Basma Coğrafya Eserleri Bibliyoğrafyası, İstanbul: Maarif Vekaleti, Bilim Eserleri Serisi, 1958; Clare T. Lukehurst ve Norman J. Graves, *Geography in Education: A Bibliography of British Sources, 1870-1970*, Sheffield: Geographical Association, 1972; Ahmet Necdet Sözer, *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Coğrafya Bibliyografyası*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1974; Oğuz Erol, *Türkiye Yerbilimleri Bibliyografyası 1825-1980*, Ankara: TÜBİTAK Yay. No: 579, 1984; Mahmut Ak, "Osmanlı Coğrafya Çalışmaları", *TALİD*, sy. 2/4, İstanbul 2004, s. 163-211; Mehmet Ünlü, "Cumhuriyetin 75 Yılında Marmara Üniversitesi'nde Lisans Üstü Coğrafya Eğitimi", *Marmara Öneri Dergisi*, 2001, sy. 12, s. 119-224; Nuri Yavan, "SCI ve SSCI Bağlamında Türkiye'de Coğrafya Biliminin Uluslararası Yayın Performansının Karşılaştırmalı Analizi: 1945-2005", *AÜ. TCAUM, Coğrafi Bilimler Dergisi*, Ankara, 2005, sy. 3/1, s. 27-58; Hilmi Demirkaya, "Coğrafya Eğitiminde Uluslararası Araştırma Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004, sy. 24/3, s. 321-339; Seval Çelikbağ, "Türkiye Coğrafyası Bibliyografyası (1980-2005)", Yüksek Lisan tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009; Recep Bozyiğit ve Suzan Bozyiğit, *Geçmişten Günümüze Coğrafya*

Bu çalışmada, coğrafya disiplininin gelişiminde önemli bir yer edinen, 1996 yılından beri süreli yayın olarak hayatını sürdüren, daha çok Türk coğrafyasındaki tarihsel değişimlerin izlenebileceği *Marmara Coğrafya Dergisi*'nin literatür bağlamında katkısına odaklanılmıştır. Buradan hareketle, derginin süreli yayın olma özelliği, ulusal ve uluslararası indekslerdeki yeri, etki faktörü ve Türkiye'de uygulanan akademik politikalar ve bu politikalardan dergilerin etkilenme durumu ele alınarak dergide yayınlanan makalelerin konularına göre dağılımı ve makalelerin hacim boyutları irdelenmiştir. Çalışmada yöntem olarak doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, çoğunlukla diğer araştırma yöntemlerini tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Ancak tek başına bir araştırma yöntemi özelliği de taşıyabilmektedir. Doküman analizi yöntemi, hem elektronik hem de basılı belgeleri değerlendirmek için kullanılan bir yöntemdir.[8] Araştırmanın evrenini, 1996 yılından 2018 yılına kadar yayınlanan 37 sayıdaki akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Örneklemini ise, 37 sayıda yayınlanan genel coğrafya, coğrafya eğitimi, fizikî coğrafya ve beşerî coğrafya makalelerinden bazıları oluşturmaktadır.

II. Kavramsal Çerçeve ve Literatürel Bakış

A. Dergilerin Özellikleri

Dergiler; günlük olmayan düzenli aralıklarla yayımlanan değişik ilgi alanlarına hitap eden belirli konulara yönelik derlemeleri içeren, genellikle basılı veya elektronik yayınlardır. Dergiler türlerine göre bilimsel ve popüler olmak üzere ikiye ayrılır.

Bilimsel dergiler; akademik kişilerin birbirleri ile paylaştıkları düşüncelerini, fikirlerini, teorilerini, sonuçlarını ve bilimdeki gelişmeleri içeren yazılanların yer aldığı dergilerdir. Daha çok aynı alan veya birbirine yakın alanların yazıları birlikte yer alır. Bu dergiler süreli olarak yayınlandığı ve en son yapılmış araştırma sonuçlarını içerdiği için günceldirler. Bu dergiler daha çok akademik çalışmaları içerdiği için ortaöğretim derslerinde direkt kullanılmazlar. Kaynak amaçlı kullanılırlar.[9] Bilimsel dergiler; belirli bir konu alanındaki araştırma sonuçlarının ayrımını içerdikleri makaleler aracılığıyla sağlayan dergilerdir ve dipnot ile kaynakça içerirler. Genellikle hakemli dergi olarak da adlandırılan bu dergiler, bir kurul ya da hakemlerce denetlenir. Makalenin yayımına bu denetim sonucunda karar verilir. Popüler dergiler ise; yazar, stil, editör, okur, reklam, görünüm, çıkış sıklığı, içerik, düzen bakımından bilimsel dergilerden ayrılır. Popüler dergilerin görünüşleri daha parlak, gösterişli olmakla beraber içerdikleri yazıların pek azı

Makaleleri Bibliyografyası, Konya: Çizgi Kitabevi, 2010; Harun Tuncel, "Türk Coğrafya Kurumu Yayınları Bibliyografyası (1943-1975)'na Ek", *TUCAUM*, 2010, s. 371-380; Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yüzyılda Coğrafyacılar*, Bilecik: Türk Coğrafya Kurumu Yayını 8, 2017.

8 Glenn A. Bowen, "Document Analysis as a Qualitative Research Method", *Qualitative Research Journal*, 2009, sy. 9/2, s. 27-40.

9 Mehmet Ünlü, *Coğrafya Öğretimi*, Pegem Akademi Yayınları, 2014. s. 399.

dipnot içerir.[10] Görselleri fazla olan dergiler[11] olup, daha çok halk kitlesine hitap ederler.

B. Dergilerde Süreli Yayın Özelliği

Süreli yayınlar yıl içinde belirli zaman aralıklarıyla çıkan (günlük, haftalık, on beş günlük, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık) gazete, dergi, kurum bültenleri, andaçları, tutanakları, çalışma raporları vs. kapsar.[12] Bu yayınların ilgili kısımlarında devam ettiği ve edeceğini gösteren tarihsel ve sayısal ifadeler bulunur.

Elektronik veya basılı olarak yayınlanan süreli yayınlar, araştırmalarda hızlı ve toplu olarak bilimsel akademik çalışmaları takip etmede öncül bir rol üstlenmektedir. Özellikle elektronik olarak yayınlanan e-dergilerin tam metin görüntü dosyaları bilgisayar ortamında okunabilir formda sonsuza kadar yayımlandığı için kullanıcılar tarafından daha fazla tercih edilmektedir.

Türkiye'de son dönemlerde akademisyenlerin gelişmesine ve Ar-Ge çalışmalarına yönelik olarak uygulanan akademik yayın politikaları çerçevesinde süreli yayınlar içindeki çalışmalar bir akademisyenin akademik kimliğinin oluşması, gelişmesi, tanınması ve saygınlığın artması için gereklilik halini almıştır. Geçmişten günümüze başta üniversitelerimiz olmak üzere, çeşitli kamu ve sivil kuruluşlar tarafından süreli yayınlar için gösterilen gayretler yabana atılmamalıdır. Nitekim akademik yükselmelerde özellikle doçentlik ve profesörlük için, süreli yayınlarda yayınlanan çalışmalar gereklilik arz etmektedir.

C. Dergilerin Ulusal ve Uluslararası Olma Durumu

Ulusal hakemli dergiler; Yükseköğretim Kurulu mevzuatına göre ulusal hakemli dergi, editörü ve en az beş değişik üniversitenin öğretim üyelerinden oluşmuş danışmanlar grubu olan, bilimsel ve özgün araştırma makaleleri yayımlayan, yılda en az iki kez yayımlanan ve son beş yılda düzenli olarak basılıp dağıtımı yapılmış, üniversite kütüphanelerinde erişilebilir olan dergilerdir. Bu dergilerin özellikleri şu şekilde belirtilebilir.

- Editör ve hakem kurulu üyelerinin aynı dili konuşan ve yazan kişilerden oluşması,
- Derginin, ülkenin resmî dili üzerinden yayın yapması,
- Gönderilen makalelerin yayım kararında, hakem raporlarının dikkate alınması,

---

10 Emre Durmaz, Şeyda Çelebi, Seçil Ak ve Vedat Tezde, Türkiye'deki Üniversitelerde Süreli Yayın Kullanımı: Atatürk Üniversitesi Örneği", PowerPoint PPT Presentation (Erişim Tarihi: 30.5.2020, https://www.slideserve.com/saddam/t-rkiye-deki-niversitelerde-s-reli-yay-n-kullan-m-atat-rk-niversitesi-rne-i).

11 *Atlas Dergisi, National Coğrafya, Mağma, TÜBİTAK Bilim Teknik, Geo, Skylife.*

12 Kahraman Bostancı, "Süreli Yayınlar Üzerine Yapılan Çalışmaların Edebiyat Tarihi Yazımına Katkıları", *Bildiriler Edebiyat Bilimi Sorunları ve Çözümleri,* Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, c. 1, s. 334.

- Derginin, yayın yapıldığı dili kapsayan alanda okuyucuya periyodik olarak ulaştırılması,
- Yıl bazındaki sayı miktarının 1 ile 12 arasında değişmesidir.

Uluslararası hakemli dergi, bir editörü ya da editör kurulu olan, dünyanın farklı ülke ve üniversitelerini temsil eden ve araştırmalarıyla alanında saygınlık kazanmış araştırmacı ya da öğretim üyelerinden oluşan bilim ya da danışma kuruluna sahip olan ve bilimsel araştırmaların sonuçlarını yayımlamayı hedefleyen süreli bir dergi grubudur. Editör ve hakem kurulu üyelerinin farklı ülkelerde aynı dili konuşan/yazan kişilerden oluşması gerekir. Derginin, uluslararası düzeyde kabul edilirliği onaylanmış belirli bir resmî dili üzerinden yayın yapmalıdır. Gönderilen makalelerin nihaî yayımı konusunda, hakem raporlarının içeriği ve önerisine göre editör ya da editör kurulu tarafından nesnel ölçütlere göre karar verilmesi gerekir. Derginin, yayın yapıldığı dili kapsayan alanda dünya genelinde okuyucuya periyodik olarak ulaştırılması[13] özellikleri derginin uluslararası olma şartlarındadır.

D. Dergilerin Etki Faktörü

Araştırmaların yayına dönüştürülmesi, bilime katkı sağladıklarının kanıtı olmaktadır. Ancak makalenin yayınlanacağı derginin saygınlığı, yapılan çalışma ile ilgisi, etki faktörü ve yayın sıklığı gibi kriterler önemlidir.[14] Bunlardan o derginin ne kadar çok atıf aldığını veya bir başka eserde ne derece kaynak gösterildiğini ifade eden derginin etki faktörü, yazarlar için dergi seçiminde önemli faktörlerden biridir.

Etki değeri, taranan dergilerdeki makalelerin aldığı atıf durumlarıyla ilgili bir kavramdır. Bilim adamları, 1920'li yılların başından beri dergileri değerlendirmeye tabi tutmuşlardır. Estelle Brodman, 1940'lı yıllarda fizyoloji alanındaki dergilerin taranma işlemiyle ilgili çalışmalar yaptı. 1955'te etki faktörü ile ilgili ilk fikirler ortaya çıktı. 1960'lı yıllarda bu fikir Institute for Scientific Information (ISI) tarafından geliştirildi. Bir derginin seçilmesi, sonsuza kadar ISI kapsamında kalacağını ifade etmez. Standartları sağlamadığı dönemde ISI Web Of Science (SCI, SSCI, AHCI) kapsamından çıkarılır ve kurallar çok sıkı tutulur.[15] *Marmara Coğrafya Dergisi* etki değeri yüksek EBCOhost, Ulrich's Periodicals Directory, TR Dizin, ESCI ve DOAJ gibi önemli indekslerde taranmaktadır. Bu sayede, uluslararası araştırmacılar kolaylıkla erişim sağlayabilmektedirler.

Diğer yandan derginin etkisini arttırmaya yönelik olarak, uzmanı tarafından yazılmış, geniş okuyucu kitlesine hitap eden derleme makaleler ve metotla ilgili

---

13 Nazmi Kozak, "Uluslararası Bilimsel Nitelikte Dergi Yayınlamak için Ne Yapmalıyız?" Editör ve Yazar Eğitim Seminerleri-1 s.6. Antalya. 2015. ULAKBİM-TÜBİTAK.

14 Mustafa Hamurcu ve Tamer Eren, "Science Citation Index (SCI) Kapsamında Dergi Seçimi İçin Analitik Ağ Süreci Yönteminin Kullanılması", *Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi*, 2017, sy. 2, s. 54-70.

15 Ahmet Asan, "SCI-Expanded, SSCI, AHCI ve Etki Faktörü (= Impact Factor)", *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, Ankara, 2005, s. 221-263.

bazı önemli çalışmalar da yayınlanmalıdır; çünkü bu tip çalışmaların atıf alma potansiyelleri oldukça yüksektir.[16]

E. Türkiye'de Uygulanan Akademik Politikalar ve Dergilerin Etkilenme Durumu

Ülkede var olan politikalardan ziyade belirlenen hedeflere ulaşmak için uygulanan programlar yayın sayısını ve niteliğini etkilemiştir. 1980 öncesi dönemlerde sosyal bilimlerde, Ankara ve İstanbul Üniversitesi gibi eski üniversitelerde hala akademik yükseltmeler için tercih edilen kitap yazma geleneği, özgün araştırmaların sosyal bilimciler ile buluştuğu yerlerin dergilerden ziyade kitaplar olmasına yol açmıştır. Bu gelenek 1980'lerde yeni üniversitelerin açılmasıyla birlikte akademik yükseltmeler için bir gereklilik olmaktan ziyade tercih durumuna getirmesiyle başlar.[17] Bunda yeni kurulan üniversitelerin öğretim elemanını karşılama çabaları etkili olmuştur. "Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003" adlı belge ile birlikte araştırmacıların araştırma sonuçlarını içeren çalışmalarını süreli yayınlarda yayınlatmak eğilimleri artar. Daha sonraki dönemlerde ise indeks tercih ve zorunluluk dönemi başlar. Bu eğilimler YÖK'ün yardımcı doçentlik ve doçentlik için istediği asgarî ölçütler unvanların verilmesinde ve akademik kadroların alınmasında rol oynayan neredeyse tek ve en önemli faktör haline gelmesiyle dergilerin hâkimiyeti zirveye ulaşmıştır. Bu durum ulusal ve uluslararası dergilerin nitelik ve niceliklerinin artmasına neden oldu. Bununla birlikte bu dergiler arasında hiyerarşik bir sıralama kendini gösterdi. Buna göre; uluslararası dergilerin ulusallardan, hakemli dergilerin hakemsizlerden üstün olma durumları ortaya çıktı. Dergilerin hiyerarşik sıralamasında ise hakem değerlendirmeleri, editörlük, araştırma ve yayın etiği, bilim dili gibi konularda bazı sorunların yaşanmasına neden oldu. Sorunların çözümlenmesine yönelik olarak 2002, TÜBİTAK-ULAKBİM müdürlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı (SBVT) oluşturuldu. 2003'te ULAKBİM'e ulaşan dergiler değerlendirmeye alındı, veri giriş ve indeksleme çalışmaları başlatıldı.

Türkiye'de yayımlanan bilimsel dergilerin kalite ve niteliklerinin artırılmasına yönelik olarak TÜBİTAK-ULAKBİM ücretsiz destek vermektedir. Bu kapsamda 2013 yılında DergiPark kuruldu. 2014 yılında Open Journal Systems (OJS) ile hizmet vermeye başladı, ancak kısa sürede altyapı yetersizliğine bağlı nedenlerden dolayı 2015'te ULAKBİM Dergi Sistemleri (UDS)'ne geçildi. 2016 yılında ise OJS/UDS beraber kullanıldı, 2017'de ise UDS'ye tamamen geçiş sağlanmıştır. Sistemin her geçen gün kendisini yenilemesine paralel olarak dergiler de kendilerini

16 Ahmet Asan, "Web of Science Kapsamındaki Türk Dergilerinin Etki Faktörü (Impact Factor) Değerleri", *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık,* 2010, s. 49-58.

17 Yıldız Ecevit, "Süreli Yayınların Sosyal Bilimlerin Gelişimine Katkısı ve ULAKBİM-Sosyal Bilimler Veri Tabanının Rolü", Ulusal Akademik Yayıncılık 2008 Toplantısı Hacettepe Üniversitesi, 21-22 Kasım 2008 (Erişim Tarihi: 30.5.2020, https://slideplayer.biz.tr/slide/2273959/).

yeniledi. Sitemin sayesinde, üretilen bilgilere kolayca erişim ve üretilen bilgilerde bilimsel etik kurallarının işlerliğinin artırılması imkânı sağlanmıştır.[18] Bu sayede dergi sayısında ve dergilerin indekslenme istekliliğinde bir artış gözlenmiştir. Elektronik sistemlerle sağlanan kolaylıklar özellikle genç kuşak araştırmacılara yayın etiğine uygun bilimsel yayın yapma farkındalığı ve becerisi kazandırılması ve ülkenin Ar-Ge çalışmalarına zemin hazırlandı. *Marmara Coğrafya Dergisi* yayın aralığı, hakem, yazı kurulu, editörlük indekslenme vb. şartların yerine getirilmesine yönelik olarak coğrafya bilimi alanında bu çalışmaların ilk başından beri hep ilk sıralarında oldu.

Türkiye'de akademisyenlerin çalışmalarını teşvik amacıyla 2015 yılında çıkan akademik teşvik sistemi akademik personelleri teşvik ve motive edici bir diğer etkendir. Akademisyen atama kriterlerinde uluslararası yayın şartı aranması SCI, SSCI, AHCI yayınlarının önemini daha da artırmıştır. Bu noktada, kısa sürede ve etki değeri yüksek dergilerde yayın yapmak akademisyenler tarafından bir hedef haline gelmiştir. Aynı zamanda yapılan makalenin özel konu olması, etki faktörü ve dergi ilgililiği kriterlerini ön plana çıkarmıştır.[19] Dergilerdeki diğer problem yayın süresinin uzunluğudur. Bu durumun kısa sürede aşılması bir derginin tercih edilmesindeki diğer etkendir.

Türkiye'deki akademik dergilerin sınırlı olması ve yükseköğretimde akademik atama ve yükseltmelerde yurtdışı veya uluslararası yayın yapma zorunluluğu, Türk araştırmacılarını ISI WoS kapsamındaki dergilerde yayın yapmaya yöneltmiştir. Bu durum yayın sayısının artmasına katkı sağlamıştır. Nitekim ISI WoS verilerine göre 1990 yılında Türkiye adresli bilimsel yayın sayısı 1.154 iken 2009 yılında bu sayı 24.916'ya yükselmiştir. Bilimsel yayın sayısı bakımından Türkiye'nin Dünya sıralamasındaki yeri 1990'lı yılların başında kırk birinci sırada iken 2007 yılında on sekizinci sıraya yükselmiştir.[20]

Türkiye'de uygulanan bilimsel politikalar ve programların yabancı yayınları teşvik etmesi ve Türkiye kaynaklı bilimsel düşünce ürünlerinin yabancı dergilerde değerlendirilmesi, bilgi göçünün veya yayın göçünü ortaya çıkarmıştır.[21] Beraberinde yurtdışındaki yayıncılara çok büyük bedellerin ödenmesine neden olmuştur. Türk araştırmacılarının ürettiği bu bilgilere erişimi için ise tekrar bu yabancı yayıncılara döviz ödenmesi başka bir problemi beraberinde getirmiştir. Ulusal ve millî benliği kendisine hedef edinmiş olan *Marmara Coğrafya Dergisi*

---

18 Fatma Başar, "Türkiye Dergileri Ulusal Ev Sahipliği", *DergiPark*, Ankara: Ulusal Akademik Yayıncılık, 2013.

19 Hamurcu ve Eren, a.g.m., s. 70.

20 ULAKBİM, UBYT Programı Amaç ve Kapsamı (Erişim Tarhi: 01.05.2018 http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/ubyt/kapsam.uhtml).

21 Kasım Binici, "Türkiye'de Yayın Göçü: Web of Science ve ULAKBİM Ulusal Veri Tabanlarında İndekslenen Yayınlar Üzerine bir İnceleme", *Bilgi Dünyası*, 2012, c. 13/1, s. 165-181.

uluslararası önemli indekslerle taranması sayesinde coğrafya alanında (yapılan yayınlar ile) ülke dışına çıkacak olan sermayenin ülke içinde kalmasına katkı sağlamıştır.

III. Bulgular ve Yorumlama

Dergide yayınlanan makalelerin konu dağılımları, içerik ve makale sayılarının dergiler içindeki dağılımı, dergi ve makalelerin sayfa sayısı, sayfa boyutları bu bölümde incelenmiştir.

A. Dergide Yayınlanan Makalelerin Konulara Göre Dağılımı

Coğrafya insanın içinde yaşadığı mekânı ve onunla olan karşılıklı ilişkilerini inceler. Mekânın insan ve faaliyetlerinin odağında olmasına bağlı olarak coğrafyanın inceleme konusunu oluşturur. İnsanın ilişkili olduğu bu mekân canlı ve cansız çevreden oluşur. Canlı çevre, bitki, hayvan ve insan topluluklarından oluşturur. Cansız çevreyi ise; taşküre, suküre ve havaküre oluşturur. Bu çevre insanla olan ilişkileri düzeyinde coğrafyaya konu olur. Çünkü coğrafyanın esas araştırma konusu insan-mekân ilişkisidir. Yeryüzünde görülen ve insan yaşamını etkileyen bütün bu olaylar, coğrafyanın konusunu oluşturur. Coğrafya, bu olayların yeryüzündeki dağılışını ve bu dağılışın nedenlerini araştırır, sonuçlarını ortaya koyar. Yine doğal sistemlerle coğrafya ilişkisi, insan eylemlerinin mekân boyutunun olmasındandır.

Coğrafyanın inceleme alanları bu kapsamda incelendiğinde dört önemli başlık oluşturulabilir. Bunlar; genel coğrafya, fizikî coğrafya, beşerî coğrafya ve coğrafya eğitimi olmak üzere dört grup halinde toplamak mümkündür.

1. Genel Coğrafya Makaleleri

Bu kapsamda dergideki çalışmalar coğrafyanın metodolojisi, ilkeleri ve gelişim evreleri konuları incelenmiştir. Bu konulara ilişkin 20 makale bulunmaktadır[22] (bkz. Tablo.1). Toplam makaleler içindeki payı %4'tür.

---

22 Hüseyin Turoğlu, "Mühendislik Jeomorfolojisi", Marmara Coğrafya Dergisi, 1996, sy. 1, s. 257-266; Nurfeddin Kahraman, Yıldırım Atayeter ve Kenan Arıbaş, "Barla ve Karakuş Dağları Batı Uzantılarının Jeomorfolojisi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 201-223; Ali Selçuk Biricik, "Yeryuvarı'nda Doğal Olaylar ve Afetler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 3, s. 7-26; Adnan Eskikurt, "Tarihî Coğrafya Çalışmalarının Metodolojisi Konusunda Genel Bir Değerlendirme", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 11, s. 39-64; Ramazan Özey, "Mackinder'in Heartland Teorisi'nin Düşündürdükleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 35, s. 95-100; Münür Bilgili, "Coğrafyanın Bilimsel Kimliğine Postyapısalcı Bir Yaklaşım", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 35, s.101-109; Erdem Bekaroğlu ve Nuri Yavan, "Türk Coğrafyacılığında Dört Gelenek: Ampirik Bir Analiz", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2018, sy. 37, s. 79-93.

2. Fiziki Coğrafya Makaleleri

Bu makaleler yeryüzünde doğal ortamı oluşturan canlı (bitki ve hayvan) ve cansız (iklim, yeryüzü şekilleri, toprak) öğeleri inceler. Dergide yer alan makaleler; yeryüzü şekilleri, okyanuslar, denizler, göller ve akarsular ile atmosferdeki olaylar fizikî coğrafyanın inceleme konusunu teşkil ettiği için bu bağlamda incelenmiştir. Fizikî coğrafya makaleleri toplam makale sayısı 78 adettir.[23] Toplam makaleler

23 Ali Selçuk Biricik, Mehmet Akif Ceylan ve Mehmet Ünlü, "1 Ekim 1995 - Dinar Depremi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 1, s. 63-102; Mehmet Ünlü, "Gediz Akarsuyu Havzası'nın Biyolojik Özellikleri ve Balıkçılık", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 1, s. 309-323; Ali Selçuk Biricik, "Sille Çayı Havzası", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 33-50; Nurten Günal, "Keçiboynuzu (Ceratonia Siligual)'nun Türkiye'deki Coğrafi Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 60-74; Ali Selçuk Biricik, Recep Bozyiğit ve Halil Kurt, "Kayaköy Polyesi ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi (Fethiye-Muğla)", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 150-173; Fazlı Solmaz, "Zigana, Balaban ve Gümüşhane Dağlarında Aşınım Satıhları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 174-184; Cemalettin Şahin, "Aydoğan ve Yakın Çevresinde Heyelanlar (Gölköy-Ordu)", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 287-308; Ali Selçuk Biricik, "Yeryuvarı'nda Doğal Olaylar ve Afetler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 3, s.7-26; Nurdan Keser, "Kütahya'da Hava Kirliliğine Etki Eden Topografik ve Klimatik Faktörler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 69-100; Duran Altınözü, "Kasnak Meşesi (Quercus vulcanica (Boiss. And Heldr. ex) Kotschy)'nin Türkiye'deki İkinci Yeni Bir Yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 9, s. 89-96; Ramazan Özey, "Bozdoğan'ın Doğal Coğrafyası", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 13, s. 1-14; Asım Çoban ve Faruk Aylar, "İnegöl Dağı'nın Fiziki Coğrafya Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 14, s. 29-60; Sabahattin Sarı ve Nuri İnan, "Antalya-Anamur Kıyı Bölgesindeki İklim Farklılıkları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 325-36; "Selahattin Polat, Türkiye'de Traverten Oluşumu, Yayılış Alanı ve Korunması", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2011, sy. 23, s. 389-428; Selahattin Polat, "Kayadelen Karstik Tüneli (Muş-Varto)", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2011, sy. 24, s. 150-168; Nurdan Keser, "Beymelek Lagününün Limnolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2011, sy. 24, s. 258-286; İlker Eroğlu ve Recep Bozyiğit, "Yunt Dağı ve Çevresinin Jeomorfolojik Özelliklerine Tektonik-Volkanik Unsurların Etkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 32-59; Nuriye Garipağaoğlu, Sibel Özcan ve Murat Uzun, "Moda-Caddebostan (Kadıköy) Arası Kıyı Alanındaki Değişimin İncelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2014, sy. 29, s. 60-80; Selahattin Polat, "Fransız Akçaağacı (Acer monspessulanum subsp. monspessulanum)'nın Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2014, sy. 30, s. 140-153; Faruk Aylar, "Orta Çekerek Havzası'nda (Çekerek İlçe Merkezi İle İncesu Köyü Arasında) Kalan Boğazların Morfolojik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2015, sy. 31, s. 204-227; Aygül Yeginbayeva, Kuat Tabildınovish Saparov, Aigul Rakısheva ve Emin Atasoy, "Toponymy of Flat Lands of Kazakhstan", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2016, sy. 33, s. 641-655; Vedat Avcı, "Gökdere Havzası ve Çevresinin (Bingöl Güneybatısı) Frekans Oranı Metoduna Göre Heyelan Duyarlılık Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2016, sy. 34, s. 160-177; Sabahattin Sarı, "Anamur (Mersin) İlçesinde Sıcaklık ve Yağış Dağılışını Etkileyen Faktörler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* sy. 24, s. 178-194; Gülşen Kum ve Mehmet Emin Sönmez, "The Relationship Between Spatıal Change of Avlan Lake and Surroundıng Climate", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2016, sy. 34, s. 300-311; Mehmet Ali Çelik, "Kozan İlçesi'nde (Adana) Kurak Koşulların Farklı Arazi Örtüleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2016, sy. 34, s. 283-299; Yusuf Yılmaz, "Erbaa Şehri'nin İklim Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 243-259; Tahir Tuncer ve Adnan Pınar, "Altınekin İlçesi'nde Jeoloji, Jeomorfoloji ve Toprak

içindeki yüzdelik oranı %14,6'dır. Bu durum MCD'de coğrafya araştırmaları içinde fizikî coğrafyaya ait araştırmaların azaldığını göstermektedir. Bu durum Türkiye genelindeki dergilerde de benzer özellik göstermektedir. Nitekim; benzer araştırmalarda da Türkiye'deki fizikî coğrafyanın disiplin içerisindeki ağırlığına ilişkin tespitlerde, fizikî coğrafyanın Türk coğrafyasındaki gelişimi, başlangıçtan 1990'ların ortalarına dek söz konusu alt-disiplinin coğrafyaya damgasını vurmuştur. Bu tarihlerden sonra ise daralma sürecine girerek coğrafyanın küçük ortağı haline geldiğini ortaya koymaktadır. Bu gelişmede, Türkiye'deki fizikî coğrafyanın en güçlü ayağı olan jeomorfoloji çalışmalarındaki azalışın etkisi büyüktür. Bunun yanında 2000'li yıllara doğru coğrafya eğitimi alanı da bu paydan nasibini almıştır.

3. Beşeri Coğrafya Makaleleri

Bu başlıktaki makaleler beşere yani insana ait nüfus, yerleşme, ziraat, sanayi, turizm, madencilik ve ulaşım gibi unsurlar beşerî coğrafyanın araştırma konusunu teşkil eder. *Marmara Coğrafya Dergisi*'ndeki makalelerin konu dağılımlarına bakıldığında 226 makale ile en fazla beşerî coğrafya alanında incelemelerin yer aldığı ortaya çıkmıştır.[24] Toplam yüzdelik oranı ise % 42,4'tür.

Faktörlerinin Yeraltı Su Kuyularının Dağılışına Etkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 260-270; Berna Hepbilgin ve Telat Koç, "Bölgesel İklim Verilerine Göre Kazdağı ve Yakın Çevresinde Olası Sıcaklık Değişiklikleri (2000-2099)", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 271-284; Recep Bozyiğit ve Baştürk Kaya, "Altınapa Barajı Havzasında (Konya) Erozyon ve Önlemler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 285-303; Adnan Pınar, Adnan Doğan Buldur ve Tahir Tuncer, "Bolluk Gölü Traverten Konilerinin Geçmişten Günümüze Değişimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2018, sy. 37, s. 233-252; Neşe Duman ve İsmail Ege, "Çölovası (Dinar-Afyon) Polyesi'nin Jeomorfolojik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2018, sy. 37, s. 290-305; Selahattin Polat, "Prehistorik Arkeoloji Çalışmaları Açısından Travertenlerin Önemi: Sürmecik (Banaz) Örneği", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2018, sy. 37, s. 306-321.

24 Metin Orhan Kaya ve Muhsin Kadıoğlu, "Avrupa Birliği'nin Denizcilik Politikaları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 1, s. 123-134; Nuriye Garipağaoğlu, "Tarihi Kentiçi Parklarına Bir Örnek: İstanbul Gülhane Parkı", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 1, s. 151-186; Recep Bozyiğit, "Konya'da Hava Kirliliği", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1996, sy. 1, s. 335-344; Ali Selçuk Biricik, "İstanbul Şehri ve Su", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 11-32; Ramazan Özey, "Adalar Denizi Sahilinde Bir Osmanlı Vilayeti; 1913'de Aydın", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 51-59; Nuriye Garipağaoğlu, "İstanbul Adaları'nda Korunması Gereken Tarihî Doku: Büyükada Örneği", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 75-94; Saliha Koday, "Tuz Gölü Tuzlaları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 128-149; Mehmet Akif Ceylan, "Salihli'de Yeni Bir Tarım Ürünü; Kekik Ekimi ve Üretimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 185-196; Hilmi Alacaklı, "Beşerî Coğrafya Açısından Türkiye-Kanada Ekonomik İlişkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 197-200; Sultan Baysan, "Bina İçi Hava Kalitesinin Önemi ve Sağlığa Etkileri Üzerine Bir Deneme", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 224-236; Kâmil Günel, "Fırat ve Dicle Sularının Paylaşılma Sorunu", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 237-242; Süheyla Üçışık, "Türkiye'de Serbest Bölgeler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 1998, sy. 2, s. 243-254; İbrahim Aydın, "Üniversitenin Ekonomik Faaliyetlere Etkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 187-199; Ramazan Özey, "Akseki Köyü'nün Coğrafyası", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 11, s. 1-26; Mehmet Said Şahinalp, "Şanlıurfa Şehri'nin Kültürel Fonksiyonu", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005,

4. Coğrafya Eğitimi Makaleleri

Coğrafya eğitimi makaleleri, coğrafyanın nasıl öğretileceği, eğitimin nasıl verileceği konularını kendisine konu edinir. Coğrafya eğitimi; coğrafya eğitim ve öğretiminin ilke, yöntem, teori ve uygulamalarını inceler. Coğrafya eğitim ve öğretimine yönelik ders programı, ders planı, coğrafya derslerinin ölçme değerlendirmesi, ders materyalleri, öğretim teknolojileri vb. konular bu çerçevede değerlendirilir. Derginin konu içerik incelemesinde coğrafya eğitimine ait araştırma sayısı ilk sırada yer alan beşerî coğrafya araştırmalara 208 makale ile yakın olduğu görülmüştür.[25] Toplam makaleleri içindeki yüzdelik payı ise %39'dur. Bu durum Türkiye genelindeki alan eğitimindeki araştırmaların artmasıyla yakından ilgilidir.

---

sy. 11, s. 65-80; Veysi Günal, "Mardin İlinde Kültürel Turizm Potansiyeli", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 11, s. 91-122; Lütfi Özav, "Üzeyir Yasak, Sandıklı İlçesinde Nüfusun Gelişim, Dağılış ve Yoğunluk Özelliklerinin CBS ile Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 14, s. 1-16; Yahya Kadıoğlu, "Sivaslı'da (Uşak) Alternatif Ürün Denemelerine Bir Örnek: Çilek Yetiştiriciliği", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2007, sy. 16, 187-204; Özlem Doğan ve Özlem Sertkaya Doğan, "Nüfus Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Silivri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2009, sy. 20, s. 1-19; Okan Yaşar, "Türk İmalat Sanayinde Lokomotif Bir Sektör: Demir Çelik Sanayi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2009, sy. 20, s. 42-78; Pervin Aksak ve Vedat Çalışkan, "Çanakkale Kentinde Mala Karşı İşlenen Suçların Coğrafi Dağılış Özelliklerinin İncelenmesi (2007)", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 245-275; Hakan Koç ve Mustafa Sağdıç, "Göç Hareketinin Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Grubu Üzerine Etkisi (Sivas Örneği)", 2010, sy. 22, s. 295-324; Tülay Öcal, "Antik Tyana Şehrinden Günümüz Kemerhisar'a Kadar Olan Yerleşmenin Tarihsel Süreci", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 388-408; Veysi Günal, "Batman'da Cadde Adlandırmaları: Toplumsal Bellek Oluşturma ve Şehirsel Mekâna Hâkim Olma Çabaları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 171-197; Muzaffer Bakırcı, "Ulaşım Coğrafyası Açısından Türkiye'de Havayolu Ulaşımının Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Yapısı", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 340-377; Nuriye Garipağaoğlu ve Cansu Duman, "Bursa Kenti Hava Kalitesinin Zaman İçerisindeki Değişimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 57-70; Abdullah Balcıoğulları, "Arap Coğrafyacılardan 10-13. Yüzyıllar Endülüs Şehirleri ve Başlıca Ekonomik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 111-119; Tülay Öcal ve Vedat Çelik, "Yavuzlar (Yüreğir -Adana) Mahallesi Kentsel Dönüşümü ile TOKİ Konutlarının Karşılaştırmalı Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 147-161; Murat Yılmaz, "Erzurum İlinde Nüfusun Yapısı ve Eğitim Durumunda Çeyrek Asırda (1990-2015) Meydana Gelen Değişim", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 162-174; Mucip Demir, "Kars İlinde Şeker Pancarı Üretiminin Beşeri ve Ekonomik Önemi, Sürdürülebilirliği", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 175-190; Evren Atış ve Şaban Çelikoğlu, "Kağızman İlçesinde Kayısı Üretimi ve Yöre Ekonomisine Katkıları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 191-205.

25 Ali Selçuk Biricik, "İlk ve Ortaöğretim Kurumlarına Coğrafya Öğretmeni Yetiştirmeye Yönelik Bazı Gelişmeler", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 1-12; Nuriye Garipağaoğlu, "Gezi - Gözlem Metodunun Coğrafya Eğitimi ve Öğretimindeki Yeri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 13-30; Mehmet Ünlü, "İlköğretim Okullarında Coğrafya Eğitim ve Öğretimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 31-48; Cemalettin Şahin, "Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Hakkında Bir Araştırma", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 60-70; Mehmet Ünlü, "Okul Öncesi Eğitim Programında Öğrencilere Kazandırılan Coğrafya Eğitimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 87-100; Halil Kurt,

"Özel Dershanelerde Coğrafya Eğitimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 101-112; Cemalettin Şahin, "Ortaöğretim Coğrafya Müfredat Programı Hakkında Bir Araştırma", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 125-138; Mehmet Ünlü, "Özel İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Coğrafya Eğitimine Yaklaşımları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 139-158; Nuriye Garipağaoğlu, "Türkiye'de Göç Alan İllere Yönelen Nüfusun Eğitim Durumu", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2001, sy. 4, s. 71-86; Recep Efe, "Coğrafya'da Beş Temel Kavram ve Bunların Öğretim Metot ve Teknikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 27-41; Süheyla Üçışık, Mehmet Ünlü ve Ramazan Özey, "Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Fotoğrafların Önemi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 1-8; Mehmet Ünlü, Süheyla Üçışık ve Ramazan Özey, "Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Haritaların Önemi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 9-25; Ali Balcı, "Coğrafya Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme Üzerine Bir Örnek Çalışma", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 135-152; Hilmi Demirkaya ve Necati Tomal, "Lise Coğrafya Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi ve Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2002, sy. 5, s. 153-169; Şenol Aydın ve Mehmet Ünlü, "Askeri Liselerdeki Genel Coğrafya Konularının Askeri Coğrafya ile İlişkisine Dair Bir Araştırma", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 11, s. 27-38; Seçil Alkış, "İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Coğrafya Konularıyla İlgili Kavramların Belirlenmesi (2004 Programına Göre)", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2005, sy. 11, s. 83-92; Mehmet Ünlü ve Seçil Alkış, "Okulöncesi Öğretmenliği Programlarında Coğrafya Derslerinin Gerekliliğinin İrdelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 14, s. 17-28; Alaattin Kızılçaoğlu, "İlköğretimin Birinci Kademesinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 14, s. 81-106; Seçil Alkış, "İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Mevsimlerin Oluşumuyla İlgili Fikirlerinin İncelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2006, sy. 14, s. 107-120; Bilgin Bekmezci ve Mehmet Ünlü, "Coğrafya Öğretiminde Grupla Çalışma Metodunun Öğrenci Başarısına Etkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2007, sy. 16, s. 53-64; Seçil Alkış, "İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Rüzgâr Kavramını Algılamaları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2007, sy. 16, s. 131-140; Nazlı Gökçe, "Genel Fiziki Coğrafya Dersinde Öğretim Materyali Hazırlama Projesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2009, sy. 20, s. 20-41; Âdem Sezer, Adnan Pınar ve Tahsin Yıldırım, "Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Bazı Profil Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 43-69; Mustafa Cin, "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Doğal Afetler ile İlgili Yanılgıları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 70-81; Eyüp Artvinli ve Niyazi Kaya, "1992 Uluslararası Coğrafya Eğitimi Bildirgesi ve Türkiye'deki Yansımaları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 82-128; Yılmaz Geçit ve Seher Yarar, "9. Sınıf Coğrafya Ders Kitabındaki Sorular ile Çeşitli Coğrafya Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 154-167; Kamile Gülüm ve Eyüp Artvinli, "Turizm Coğrafyası Dersinin Coğrafi Algıya Etkisi: Deneysel Bir Çalışma", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2010, sy. 22, s. 439-453; Vedat Şahin ve Ramazan Özey, "İngiltere'de Lisans Düzeyinde Coğrafi Arazi Çalışmaları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 1-17; Elvan Yalçınkaya, "İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çevre Sorunları Farkındalık Düzeyleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 137-151; Erol Kapluhan, "Atatürk Dönemi (1923-1938) İlkokullarda Coğrafya Eğitimi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 152-170; Ali Meydan, Recep Bozyiğit ve Musa Karakurt, "Ekoloji Temelli Doğa Eğitimi Projelerinin Katılımcı Beklentilerini Karşılama Düzeyleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 238-255; Münür Bilgili, "Fransa'da Coğrafya Ders Kitaplarında Fiziki Coğrafya Konularının İşlenişi, Uygulanan Alıştırmalar, Etkinlikler ve Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 256-273; Vedat Şahin, "Gümüşhane'nin Eğitime Ait Verileri ve Bunlara Coğrafi Yapının Etkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 302-318; Hakan Koç ve Bülent Aksoy, "Coğrafya Eğitiminde Bölge Kavramı", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 319-

Marmara Coğrafya Dergisi'nin 1996-2018 yılları arasındaki toplam 22 yıllık yayın hayatında 37 sayı yayınlanmıştır. Yayın süresi boyunca dergide toplam 532 makale yer almıştır (Tablo.1).

Dergi Sayısı	**Makale Sayısı**				
	Genel Coğrafya	**Fiziki Coğrafya**	**Beşeri Coğrafya**	**Coğrafya Eğitimi**	**Dergi İçi Toplam**
1	1	10	8	1	20
2		6	11		17
3		5	4		9
4			1	10	11
5			4	9	13
6			3	2	5
7		1	2	3	6
8		1	2	4	7
9		1	3	2	6
10		2	2	2	6
11			5	2	7
12			4	4	8
13			3	6	9
14		2	1	5	8
15			8	4	12
16	1		5	6	12
17		1	4	7	12
18		1	6	6	13
19		1	2	4	7
20			3	3	6
21			5	8	13

339; Ali Balcı ve Ahmet Katılmış, "Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Birleşmiş Milletler (BM) Daimi Üye Ülkelerine Yönelik Algılarının Barış Değeri Açısından Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2012, sy. 25, s. 390-408; Şevki Babacan ve Ramazan Özey, "Coğrafya Öğretmenlerinin Coğrafya Öğretim Programındaki Öğrenme Alanlarına Göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 1-15; Âdem Sezer ve Cennet Şanlı, "Coğrafya Öğretim Programında ve Ders Kitaplarında Göç Olgusu", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 16-25; Mehmet Ünlü ve Abdülkadir Büyükgüçlü, "Türkiye'de Suç Coğrafyası Kavramının Emniyet Teşkilatı Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 26-32; Cansu Taşkan ve Ali Balcı, "Bayreuth Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Öğrencilerinin Türkiye Algısı", *Marmara Coğrafya Dergisi,* 2017, sy. 36, s. 33-47.

22		3	6	11	20
23		2	6	11	19
24		4	11	6	21
25		2	9	10	21
26			10	5	15
27	1		15	14	30
28	2	4	10	8	24
29	2		11	6	19
30	1	1	3	4	9
31	2	7	5	6	20
32			3	3	6
33	2	6	12	7	27
34		7	9	9	25
35	2	1	8	8	19
36	3	5	12	6	26
37	3	5	10	6	24
Toplam	20	78	226	208	532

Tablo.1. *Dergideki makale sayılarının konulara göre dağılımı.*

Ortalama sayı başına 14,3 makale bulunmaktadır. Bu dağılım tüm sayılarda aynı değildir. Örneğin 6. sayıda 5 adet makale bulunup tüm sayılar içinde en az makale bulunan makale sayısı olurken 27. sayı ise 30 adet makale sayısıyla en fazla makalenin yer aldığı dergi sayısı olarak öne çıkmaktadır.

B. Dergide Yer Alan Makalelerin Hacim Boyutlarının İncelemesi

Derginin hacim boyutuna bakıldığında, çıktığı dönem içinde 37 sayı ve 10.508 sayfa hacmindedir. Bu durum dergi sayfa sayısı ortalamasında 284'e karşılık gelir. Bununla birlikte sayfa sayısı ve makale sayısı bütün sayılar için aynı değildir. Nitekim makale sayısının en az olduğu altıncı sayıda 5 makale yer almaktadır. Yedinci sayı ise (125 sayfa) ile en az sayfa sayısına sahiptir. 2013 Temmuz ayında yayınlanan yirmi yedinci sayı ise en fazla makale sayısı (30 makale) ve sayfa sayısının (681 sayfa) olduğu dergi sayısıdır (Tablo.2).

Dergi	MAKALE SIRASI VE SAYFA SAYILARI																													
Sayı	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**	**29**	**30**	**Toplam**
1	2	21	26	6	38	19	12	16	36	11	23	12	10	12	11	20	21	14	10	12											346
2	4	22	18	9	15	20	26	6	20	22	10	12	13	22	12	6	12														254
3	4	20	10	15	30	10	30	30	30																						182
4	12	18	18	11	12	16	14	12	12	14	20																				158
5	8	17	17	11	18	31	16	16	17	16	16	12	24																		224
6	36	15	20	24	12																										108
7	18	25	8	25	25	21																									125
8	18	16	18	30	23	15	16																								136
9	32	15	40	8	20	20																									139
10	18	34	20	11	22	12																									128
11	26	12	26	17	10	31	23																								148
12	16	23	14	12	20	12	23	15																							148
13	14	10	24	18	27	18	12	8	28																						160
14	16	12	32	20	26	13	36	18																							154
15	36	18	10	20	32	14	18	22	24	16	20	12																			240
16	42	10	12	27	15	22	10	18	22	18	16	12																			232
17	26	18	22	12	19	13	26	16	27	11	10																				207
18	20	29	26	20	17	20	15	30	31	11	15	15																			271
19	19	11	24	14	39	21	22																								152
20	20	19	22	37	22	31																									152
21	21	26	19	18	12	19	16	18	33	35	21	18	11	18																	286

Sayı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	Toplam
22	42	26	12	11	34	36	14	14	21	28	12	30	19	30	37	24	20	18	11	15											453
23	19	16	16	40	17	24	8	20	18	38	20	32	25	14	18	24	20	15	41												428
24	25	22	22	26	24	25	18	41	16	10	22	28	24	19	21	15	11	20	29	37	22										492
25	17	13	27	20	27	18	9	14	18	26	14	24	17	17	27	16	20	37	11	18	24										324
26	15	25	12	15	10	26	16	23	25	23	20	43	26	14	21																323
27	15	25	17	14	26	19	26	12	17	21	28	21	20	20	32	19	20	48	15	24	36	11	24	40	24	17	18	20	30	22	681
28	17	29	17	17	36	22	36	19	17	21	14	30	28	15	12	38	39	15	21	22	21	14	25	18							543
29	33	26	21	30	35	14	18	27	25	28	38	27	31	19	18	21	21	11	16												449
30	19	25	24	17	11	29	14	14	26																						179
31	19	28	34	16	34	29	23	20	24	15	15	23	19	17	13	15	21	32	17	32											390
32	21	21	18	13	14	18	14	27	24	25	15	28	31	36	25	13	28	13	23	24											428
33	24	33	19	19	17	21	20	24	36	26	35	26	32	14	20	22	20	29	26	28	17	37	32	23	18	38	15				659
34	8	12	14	8	8	11	9	5	23	9	11	15	13	13	16	18	17	7	14	13	14	24	15	17	12						311
35	12	8	19	15	13	16	13	8	6	9	12	12	20	11	19	10	9	14	14												227
36	15	11	7	15	9	14	12	14	14	9	15	12	15	13	16	15	12	14	11	17	11	14	19	11	12	13					340
37	15	14	19	14	7	9	15	9	9	12	20	8	15	16	11	10	15	14	20	18	19	16	16	7							328
Toplam Sayfa sayı																															10508

Tablo.2. *Dergideki makalelerin sayfa dağılımları*

Dergideki makaleler sayfa hacim boyutları bakımından incelendiğinde 2-43 sayfalar arasında yer aldığı görülmektedir. Toplam sayfa sayısının makale sayfa sayısı ortalaması ise 19.75 sayfadır. Bunlar arasında birinci sayının birinci makalesi[26] 2 sayfadır; ikinci[27] ve üçüncü[28] sayıların yine birinci sıradaki makaleleri 4 sayfa ile onu takip eder. Buna karşılık 26. sayının on ikinci makalesi 43 sayfalık bir hacim kaplar.[29] Onu on altıncı ve yirmi ikinci sayının birinci makalesi (42)[30] ve yirmi dördüncü sayının sekizinci makalesi (41)[31] izler (Tablo.2).

34. sayıdan itibaren derginin sayfa yapısında değişikliğe gidilmiş sayfa boyutları büyümüştür. Yine makalede maksimum kelime sayısı sınırlandırılmış; bu sınırlandırma ile aşırı sayfa hacim boyutunun önüne geçilmiş, buna bağlı olarak makalelerin sayfa sayılarında izafi olarak azalma meydana gelmiştir.

Sonuç ve Öneriler

A. Sonuç

Marmara Coğrafya Dergisi coğrafya alanında bilime katkı sağlayan Türkiye'deki önemli ve saygın dergilerden biridir. 22 yıllık (1996-2018) yayın hayatı boyunca Türkiye'de ve yabancı ülkelerden coğrafya araştırmacılarının çalışmalarını içinde barındırmıştır. Toplam 37 sayıda 532 makale ve 10.508 sayfa hacminde bir literatürel kaynak oluşturmuştur.

Derginin çıktığı tarihten itibaren açık erişimin olması, ücretsiz olması, sürekliliğini devam ettirmesi ve dergi içi düzenlemelerinin uluslararası düzeyde kabul görmüş olması onu ulusal indeksler başta olmak üzere uluslararası önemli düzeydeki tarama indekslerinde yer almasını sağlamıştır. Bu durum dergi için önemli bir onur ve teşvik olmuştur.

Saygın, uluslararası indeksli ve etki değeri yüksek süreli yayınlar akademik yükseltmelerin olmazsa olmazları durumundadır. Buna ek olarak son zamanlardaki akademik teşvik sistemi bu dergilerde yayın yapmayı teşvik ve motive etmektedir.

---

26 İsmail Yalçınlar, "Güneydoğu Toroslar'ın Jeolojik Yapısı Üzerine", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 7-8.

27 İsmail Yalçınlar, "Organize Çiftlik Bölgelerinin Kuruluşu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 7-10.

28 İsmail Yalçınlar, "Deprem Afetlerine Karşı Çatmalı Yapılar", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 3, s. 3-6.

29 Ali Balcı, "Türkiye'nin Coğrafi Konum Özelliklerini Tasvire Dayalı Etkinliklerle Öğretmeye Yönelik Nitel Bir Araştırma", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 26, s. 215-258.

30 Ramazan Özey, "Bozdoğan'ın Ekonomik Coğrafyası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 16, s. 1-42; Nuriye Garipağaoğlu, "Türkiye'de Kentleşmenin, Kent Sayısı, Kentli Nüfus Kriterlerine Göre İncelenmesi ve Coğrafi Dağılışı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 1-42.

31 Recep Bozyiğit, "Şenay Güngör Konya Ovasının Toprakları ve Sorunları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 169-200.

Coğrafya alanında önemli bir yeri olan *Marmara Coğrafya Dergisi*'nde de buna bağlı olarak son dönemde yayın talepleri artmıştır.

Türkiye'de akademik yayın politikalarına bağlı olarak yurtdışına olan yayın göçünün ve makale yayını için ödenen döviz giderlerinin önlenmesindeki bir boşluğu *Marmara Coğrafya Dergisi* kapatmaktadır.

Marmara Coğrafya Dergisi yabancı literatürde daha fazla atıf alması, etki değerinin artması ve ulusal ve uluslararası düzeyde coğrafya bilimini daha çok temsil etmesi için 38. sayıdan itibaren derginin yayın politikası ve isminde değişikliğe gidilmiştir. Bu bağlamda yabancı dil özet tercihini genişletmiş ve derginin ismi "Uluslararası Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi Dergisi", İngilizce ismi ise "International Journal of Geography and Geography Education" (IGGE)[32] olarak değiştirilmiştir.

B. Öneriler

Dergilerin etki faktörü önemlidir; Türkiye'deki dergilerin etki faktörü (if) değerlerinin artması için, bu dergilerde yayınlanan makaleleri gerektiğinde kaynak göstermeli, dergilerimizde atıf alma potansiyeli yüksek olan kaliteli çalışmaların yayınlanması sağlanmalıdır. Dergilerde bazen, uzmanı tarafından yazılmış, geniş okuyucu kitlesine hitap eden derleme makaleler ve metotla ilgili bazı önemli çalışmalar da yayınlanmalıdır; çünkü bu tip çalışmaların atıf alma potansiyelleri oldukça yüksektir.

Dergilerin Türkiye'de ve yurtdışında daha iyi temsil ve saygınlık görmesi için içerik ve nitelik değerleri artırılmadır. Uluslararası düzeydeki indekslerde temsil ve sürekliliği için gerekli kurallardan taviz verilmemelidir.

Dergilerin çıkarılmasında emeği geçen editör, editör yardımcısı, yazı kurulu ve hakemleri, sağladıkları katkılardan dolayı teşvik ve motive edici bazı düzenlemeler artırılmalıdır. Bu sayede daha fazla nitelikli araştırmacı ve yayıncı olması sağlanacaktır.

32 Erişim Tarihi: 30.5.2020, https://dergipark.org.tr/en/pub/igge.

Marmara Coğrafya Dergisi'nin Coğrafya Disiplinine Literatür Bağlamında Katkısı

Mehmet ÜNLÜ

Özet

Bilimsel araştırma yapmanın en temel kurallarından olan literatür çalışmaları coğrafya biliminde de önemli yer tutar. Alanyazın çalışmalarında araştıran konuya ait çalışmaların derli toplu bir dergi, kitap veya süreli yayında yer alması, onlara kolayca ulaşma imkânı ve devamlılığını sağlamaktadır. Süreli yayınlar; güncel akademik bilgilere ulaşmada en önemli kaynakların başında gelir. Bunlardan bir alana ait incelemeleri içinde barındıran alan dergileri de kayda değerdir. Coğrafya alanında *Marmara Coğrafya Dergisi* ise önemi haiz bir nitelik taşır. *Marmara Coğrafya Dergisi* yayın hayatına Ocak 1996 yılında başlamıştır. İlk yıllarda iki yılda bir yayınlamıştır. Dergi 2000 yılından itibaren düzenli olarak yılda iki kez (Ocak ve Temmuz) yayınlanarak yayın hayatına aralıksız devam etmiştir. 2018 Ocak ayında 37. sayısını "Marmara Coğrafya Dergisi" ismiyle yayınladıktan sonra daha geniş yelpazeye ulaşmak amacıyla yayın politikası ve ulaşılabilirliği gözden geçirilmiştir. *Marmara Coğrafya* Dergisi'nin 1.-34. sayıları, indeks (dizin) olarak "ulusal bilimsel hakemli dergi" statüsünde kabul görmektedir. Dergi, 35. sayıdan itibaren uluslararası indekslerde taranmaya başlamış 2018 de ise ESCI kapsamında taranmaya başlamış ve "uluslararası bilimsel hakemli dergi" statüsünde yayınlarını sürdürmeye devam etmektedir. Uzun yıllardır başta Türkçe olmak üzere coğrafya alanında literatüre katkı sağlayan ve kaynaklık eden derginin, uluslararası üst düzey indekslerde taranması hedeflenmiştir. Bu gaye ile 38. sayıdan itibaren derginin yayın politikası ve isminde değişikliğe gidilmiştir. Yabancı literatürde daha fazla atıf alması, etki değerinin artması için yabancı dil özet tercihini genişletmiş ve derginin Türkçe ismi "Uluslararası Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi Dergisi", İngilizce ismi ise "International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)" olarak değiştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Marmara Coğrafya Dergisi, Coğrafya, Literatür.

The Contribution of *Marmara Geography Review* to the Field of Geography

Mehmet ÜNLÜ

Abstract

Literature review, which constitutes an indispensable step for any scientific study, is also fundamental to the field of geography. The compilation of all studies relevant to a particular area of research in a journal, periodical or book facilitates their accessibility. One such important source is the periodical that focuses on specific disciplines. *Marmara Geographical Review* is one such publication in the field of geography.

Marmara Geographical Review was first published in January 1996. In the early years, the journal was published biennially and from 2000 on, it was issued regularly twice a year (January and July). After publishing its 37th issue in January 2018, the journal reviewed its editorial policy and accessibility.

The first 34 issues of *Marmara Geographical Review* are recognized as a national peer-reviewed journal. From the 35th issue, the journal began to be indexed internationally. In 2018, it was being indexed within ESCI and it continued to publish as an "international scientific peer-reviewed journal". It has contributed greatly to the literature on geography mostly in Turkish and aims to be indexed in internationally respected indexes. With this goal in mind, the editorial policy and title of the journal were changed after the 38th issue. In order to receive more citation and enhance its impact factor, the editorial board decided to enlarge the paper abstracts and changed the journal name to *International Journal of Geography and Geography Education* (IGGE).

Keywords: *Marmara Geographical Review*, Geography, Literature.

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 18, Sayı 35, 2020, 347-399

Yeryuvarı ve İnsan Dergisi ve Coğrafya Açısından Önemi

Harun TUNÇEL*

Esra TUNÇEL**

Giriş

Coğrafyanın bilimler içerisindeki yerini, konumunu tanımlarken çoğu zaman bazı yönleri ile fen bilimlerine, diğer bazı özellikleriyle de sosyal bilimlere yakın olduğu ifade edilir. Öyle ki bu konuda kimi ülkelerde coğrafya bölümleri fen ve/veya mühendislik fakültelerinde kimilerinde ise sosyal bilimlerle ilişkili eğitim kurumlarında yapılanmış olduklarına dair örneklerle konu belirginleştirilmeye çalışılır. Geçmiş dönemlerde, günümüzden 30 yıl kadar öncesinde, yazıya dökülmese de coğrafya bölümlerinin fen fakülteleri ve kimilerince de mühendislik fakülteleri içerisinde yer alması gerektiğine dönük hararetli tartışmaların yaşandığı hafızalarda henüz taze olarak durmaktadır. Bu süreç içerisinde kullanılan temel dayanaklardan bir tanesi de doğa bilimleri içerisinde de düşünülen ve coğrafyanın fen bilimlerine en yakın kısmı olarak görülen fiziki coğrafyadır. Bu disiplinin bir alt dalı olan jeomorfoloji tüm dünyada olduğu gibi bizde de diğer yerbilimleri ile içli dışlı ve çoğunca onlardan net çizgilerle ayrılamayacak yakınlıktadır. Bu durum bilimsel yayınlara da doğal olarak yansımaktadır. Yerbilimleri içerisinde, sel, heyelan, volkanizma vb. pek çok fiziki coğrafya konuları doğrudan insan hayatına yansıyan niteliklere sahip olması sebebiyle kimi zaman diğer yer bilimleri mensuplarınca da araştırmalarına ve yayınlarına konu edilmişlerdir.

* Prof. Dr. Harun Tunçel, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, harun.tuncel@bilecik.edu.tr, Orcid: 0000-0003-1304-7177.

** Araş. Gör. Esra Tunçel, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. esratuncel5290@gmail.com, Orcid: 0000-0001-7434-4111.

Geliş/Received: 02.07.2018 • Kabul/Accepted: 08.02.2019 • Tanıtım ve Değerlendirme Makalesi

Bu yazıya konu olarak alınan *Yeryuvarı ve İnsan* dergisi de yayınlandığı dönemler içerisinde çok ses getirmiş bir periyodiktir. 1976 ile 1986 yılları arasında sadece 38 sayı yayınlanmış olan dergi, coğrafyayı ve diğer yerbilimlerini birleştirici ve bütünleştirici özelliği ile dikkati çekmektedir. Dergide yer alan yazıların bir kısmı coğrafyacılar tarafından kaleme alınmıştır, geriye kalanlar içerisinde de kimilerinin yazarı coğrafyacı olmasa dahi yazı konularının coğrafya, özellikle de jeomorfoloji ile ilişkili olduğu aşikardır. Dergi günümüzde büyük ölçüde unutulmaya yüz tutmuş hatta genç nesillerce adı dahi bilinmiyor olsa bile bu onun önemini azaltmak yerine artırmaktadır. Bu sebeple çalışmada *Yeryuvarı ve İnsan* dergisinin içerik analizi yapılmış ve yerbilimleri ve coğrafya için önemine değinilmiş ve dizini hazırlanarak günümüz kuşaklarının dergi hakkında fikir ve sahibi olması amaçlanmıştır.

I. Temel Nitelikleri

Ülkemizde yerbilimleri konusundaki sivil toplum kuruluşlarından birisi de Türkiye Jeoloji Kurumu'dur. 14 Temmuz 1946 tarihinde faaliyetine başlayan dernek, hemen ardından 1947 yılında *Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni* adıyla bir bülten yayınlamaya ve yerbilimleri konusunda yayınlar yapmaya başlamıştır. Ülkemizin bu köklü kurumunun yayınlarından birisi de bu yazının konusunu oluşturan *Yeryuvarı ve İnsan* dergisidir. Dergi sadece on sene yayınlanmıştır. Otuz seneyi aşkın bir zaman öncesinde yayın hayatı son bulan derginin tüm sayılarına ve içeriklerinin büyük kısmına, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın internet sitesinden, derginin basılı nüshalarına da çeşitli kütüphanelerden erişilebilmektedir.

İlk sayısı 1976 yılı Şubat ayında çıkan *Yeryuvarı ve İnsan* dergisi büyük ebatta ve genellikle 21x28 cm ölçülerinde yayınlanmıştır. Tüm sayılarındaki yazılar, fotoğraf ve şekiller, yayınlandığı zamanın koşulları sebebiyle siyah beyaz basılmıştır. Derginin ismi, kapakta, çoğunlukla zeminde yer alan bir arazi fotoğrafının üzerinde, küçük harflerle, kırmızı renkte, kimi sayılarda yatay, bazı sayılarda da dikey olarak ve her kelimesi ayrı bir satır biçiminde yer almıştır.

İlk sayısındaki sunuş yazısında yayın periyodu olarak yılda dört sayı planlandığı ifade edilen dergi, her yılın sayıları bir ciltte toplanmak suretiyle, ilki şubat, ikincisi ilk yılda temmuz ancak sonrakilerde mayıs, üçüncüsü ağustos ve sonuncusu kasım aylarında yayınlanmaya başlamıştır. Bu yayın düzeni içerisinde günün baskı koşulları sebebiyle genellikle kasım ayı sayılarının baskısı hep bir sonraki yılda gerçekleştirilebilmiştir. Derginin yayınlanma düzeni 1980 yılında beşinci cildi ile birlikte bozulmuş, bu ve ertesi yıl, şubat ve mayıs sayısı ile ağustos ve kasım sayıları birleştirilerek, yılda iki sayı yayınlanmış, ancak her sayıya iç kapakta belirtilmek suretiyle, Şubat-Mayıs 1980, Cilt: 5, Sayı: 1-2, Ağustos-Kasım 1981, Cilt: 6, Sayı: 3-4 biçiminde, iki numara birden verilmiştir. 1982 ve 1983 yıllarında yeniden dört sayı çıkartılabilen dergide dördüncü sayıları bir sonraki yılın şubat ayında

çıkartılmaya başlanmış, 1984 yılında bu defa da 3 ve 4. sayıları, 1985 yılında 1 ve 2. sayıları birleştirilmiştir. Derginin 11. cildi yeniden dört sayı halinde yayınlanmış ve 1986 yılındaki bu sayılar ile derginin yayın hayatı son bulmuştur. Derginin ilk dört cildinde, kalın karton kapak üzerinde, çoğunlukla o sayının ilk yazısı yahut ana temasıyla uyumlu siyah beyaz fotoğraf yer almıştır, beşinci cildin birleşik basılan ilk iki sayısında ince kapak kullanılmış bu cilt ve altıncı ciltte renkli fotoğraflar basılmıştır. Dergi yedinci ciltten itibaren ince ve bazen kuşe kağıda, siyah beyaz fotoğraflara sahip kapaklarla yayınlanmıştır.

Dergi sayılarının büyük kısmında basım yeri belli değildir. İlk sayıları, Ankara'da Ayyıldız (C 1, 2 ve 3, C 4: 1, C 6: 1-2), Saim Toraman (C.4, S: 2 ve 3), Şafak (C 6: 3-4, C 7: 3) DSİ (C 4: 4) matbaalarında basılmıştır. Matbaası belirtilenlerden geriye kalanların basım yerleri belli değildir, ancak muhtemelen onlar da Ankara'da basılmışlardır.

Türk yerbilimi literatürüne 2100 sayfayı aşkın bir bilgi birikimi sağlayan dergi neredeyse tümüyle beyaz birinci hamur kağıda basılmıştır, sadece son iki sayısı üçüncü hamur kağıda basılıdır. *Yeryuvarı ve İnsan* dergisinde sayı başına ortalama 56 sayfa düşmektedir. Ancak ilk sayıları göreceli olarak daha hacimlidir ve yüz sayfa civarındadır, yedinci ciltten itibaren ise dergi sayfa sayısında belirgin bir azalma dikkati çeker, dergi otuz-kırk sayfa hacimlerde basılmıştır.

Dergilerde toplam 350 kadar bilimsel çalışma yer almıştır. Dergilerde makale sayısı değişkenlik göstermiştir. Örneğin, ilk sayıda 24 yazı bulunurken, yedinci cildin ilk sayısında sadece dört yazı vardır. Genel olarak yedinci cilt ile birlikte hacmin azalmasının doğal sonucu olarak makale sayılarında da çok belirgin düşüşler yaşanmıştır.

II. Yazılar ve Yazarlar

Derginin ilk sayısında yer alan "yayıma başlarken" başlıklı yazıda Türkiye Jeoloji Kurumu'nun ana yayını olan "Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni"nin zaman içinde çeşitli içerik değişikliklerine uğradığı ifade edilmiştir. Bu sebeple Bülten'in, kurumun amaçları arasında bulunan "yerbilimlerinin yurt ekonomisindeki yerini ve önemini tanıtma ve benimsetilmesinde katkıda bulunma, Türkiye'de yerbilimcilerin çalışmalarında başvurabilecekleri, ya da yerbilimlerine bakış açılarına değişiklik getirebilecek konularda derleme, çeviri, eleştiri, sınıflama, haber vb. sağlama görevlerini yerine getiremez olduğuna vurgu yapılmıştır. Ortaya çıkan bu yeni durum sebebiyle *Yeryuvarı ve İnsan* dergisinin bu vazifeyi üstleneceği; "insan yeryuvarı ilişkisi, derleme, çeviri, sınıflandırma, dil sorunu, eğitim sorunu, bilimsel iletişim, yurt ekonomisi-yerbilimleri ilişkisi, Türkiye jeolojisinin önemli sorunları üzerinde tartışma vb. konuların işlenmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır" ifadesi ile derginin yayın politikası ve kapsamının çerçevesi açıkça ifade edilmiş ve buna büyük ölçüde uyulmuştur.

Bazen genel olarak, çoğunca da ülkemiz yerbilimlerinin tarihi hakkındaki yazılar, derginin serilerinden birisini oluşturur. Bunlar arasında Kemal Erguvanlı tarafından kaleme alınan, "Türkiye'de Jeoloji Konusunda İlk Yayınlar", "Türkiye'de Jeoloji araştırmalarında Jeoloji Eğitiminde (Makale başlığında Öğretiminde biçimindedir) Öncüler: Dr. Abdullah Bey", "Türkiye'de Jeoloji araştırmalarında Jeoloji Eğitiminde (Makale başlığında Öğretiminde biçimindedir) Öncüler: Pierre de Tcihatchef Hayatı, Yayınları ve Türkiye Jeolojisine Katkıları", "Halil Ethem Eldem: Temel Bilimler Dalında Avrupa'da İlk Doktora Yapan Darülfünun Jeoloji-Mineroloji Muallimi", "Yerbilimlerini Mektebi Tıbbiye'de İlk Kez Türkçe Okutan Hoca İbrahim Lütfi Paşa", "Jeoloji Kongrelerinin 100. Yılı ve Türkiye", İhsan Ketin'in hazırladığı "Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarının ve Jeoloji Haritalarının Kısa Tarihçesi", "Jeoloji Tarihinin İlk Sahifeleri", ile Hamit Nafiz Pamir tarafından yazılan "Türkiye'de Yerbilimleri Öğretiminin Tarihçesi" başlıklı yazılar dikkati çeker.

Aynı üst konu altında da değerlendirilebilecek olan ve dergide önem verilen konulardan birisi de ülkemizin yerbilimcileri hakkında bilgiler veren 'Yerbilimlerinde Ustalar' yahut 'Yerbilimlerinde Emeği Geçenler' başlığı altındaki yazılardır. Bunlara örnek olarak C. 3/3'de İ. Enver Altınlı ile Fuat Baykal, C. 3/4'de Reşat İzbırak ile İhsan Özdoğan, C. 4/1'de Ahmet Can Okay ile İhsan Ketin, C. 4/2'de İhsan Ruhi Berent, C. 4/3'de Suat Erk, C. 4/4'de Sait Ürgün, C. 5/1-2'de, Nuriye Pınar Erdem ile Galip Otkun, C. 5/3-4'de Sadrettin Alpan ile Mükerrem Türkünal ve Kazım Ergin, C. 6/1-2'de Cahit Erentöz ile Galip Sağıroğlu ve Ekrem Göksu, C. 6/3-4'de Sırrı Kavlakoğlu'na ilişkin olanlar verilebilir.

Derginin dikkate değer özelliklerinden birisi de, yerbilimleri eğitimi konusuna önem ve geniş yer verilmiş olmasıdır. Yerbilimleri eğitiminin sorunları ve çözüm önerileri, diğer ülkelerde yerbilimleri eğitiminin durumu ile terim kullanımı-üretimi bunların başlıcalarını oluşturmuştur. Bunlardan eğitim konusundaki yazılara: Yerbilimleri mi? Bilimlerin Yeri mi? (C. 1/1), Eğitim (C. 1/2), Türkiye'de Çağdaş Düzeyde Yerbilimleri Eğitim Programlarını Gerçekleştirebilmek İçin Yapılması Gereken Ön Çalışmalar Nelerdir? (C. 1/4), Türkiye'de Temel Jeoloji Eğitimi ve Sorunları (C. 1/3), Yüksek Öğrenim Çıkmazı ve Yerbilimi Eğitimi (C. 2/2), Çevre Sorunları ve Yerbilimleri (C. 3/3), Yerbilimleri Yeni Üniversite Yasa Tasarısı, Sorunlar, Öneriler (C. 5/1-2), Meslek Uzmanı Yetiştirme (C. 5/1-2), Tatbiki Jeolojinin Başlangıcı (C. 6/3-4), Yerbilimlerinin Eğitim ve Uygulanmasında Kopukluk (C. 7/1) örnek oluşturur. Diğer ülkelerde yerbilimleri ve eğitimini ele alan başlıca yazılar ise şunlardır; Federal Almanya'da Yerbilimleri (C.3/4) İspanya'da Yerbilimleri (C. 3/4), İsviçre'de Yerbilimleri, Çin Halk Cumhuriyeti'nde Yerbilimleri (C. 4/1), Portekiz'de yerbilimleri, Fransa'da Yerbilimleri (c. 4/2), Japonya'da Yerbilimleri (C. 5/1-2), Belçika'da Yerbilimleri, Bolivya'da Jeolojinin Gelişimi (C. 5/3-4), İtalya'da Yerbilimleri, (C. 6/1-2) Avusturya'da Yerbilimleri (C. 6/3-4). Son olarak terimler konusuna değinen yazılara örnek olarak da, Türkçe'de Bilim Terimleri Sorununa İlişkin Düşünceler (C. 1/2), Levha Tektoniği Sözlüğü (C. 1/2), Yerbilimleri Terimleri

Üzerine (C. 4/2), Terim üretmede bazı ögeler (C. 4/4), Bilim Dilinde Özleşme (C. 5/1-2), Niçin Yeni Yerbilimleri Sözlüğü (C. 6/1-2), Bazı Petrografi ve Mineraloji Terimleri (C. 6/1-2), Eski Stratigrafi Adlamaları (C. 6/3-4) verilebilir.

Derginin bir diğer önemli niteliği de güncel olaylar karşısındaki tutumudur. Derginin pek çok sayısında yerbilimleri ile ilgili güncel bir ana konunun ele alınmış olması dikkat çekmektedir. Buna bir kaç örnek vermek gerekirse MTA Sismik-1 gemisinin temmuz ayında Ege denizinde araştırma yapmaya başlamasının hemen ardından 1976 yılı Kasım sayısında bu konuya yer verilmiş, geminin özellikleri hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Benzer şekilde 24 Kasım 1976'da gerçekleşen Çaldıran depreminin ardından yayınlanan Şubat 1977 sayısı ve 30 Ekim 1983 yılında gerçekleşen Horasan-Narman depreminden sonra da Kasım 1983 sayısı deprem konusuna ayrılmış, neredeyse tüm makalelerde hem bu deprem ile ilgili hem de genel olarak deprem konusu ele alınmıştır.

Buraya kadar değinilen konuların ortak niteliği, kabaca yedinci cilde kadar bu tür konuların ve çeşitliliğin sürdürülebilmiş olmasıdır. Daha sonraki sayılarda derginin içeriğindeki düzende değişikliğe gidilmiştir. Beşinci ciltten itibaren önce dergi ikişer sayı birleştirilerek çıkartılmaya başlanmıştır. Ancak yedinci ciltteki sunuş yazısında da ifade edilerek dergide 'yeni bir biçim'e geçilmiş ve bu durum son sayıya kadar sürmüştür. Aslında sözü edilen yeni biçim, eskiden de var olan konuların bir başlık altında toplanmasından ibarettir. Bu ciltten itibaren derginin baş taraflarında, güncel konularda özgün yazıların yanı sıra, çeviri ve derlemelere yer verilen, makaleler başlıklı kısmını, yurtiçi ve yurtdışında yayınlanmış özellikle Türkiye'yi ilgilendiren konulardaki yayınların özetlerinin olduğu kısım takip etmiştir. Bunun ardından da yerbilim dünyasındaki sempozyum, toplantı, konferans, bilimsel gelişme, keşif vb. konularda bilgiler veren, haberler bölümü ve bunu takiben yitirdiklerimiz ile görüş ve düşünceler kısmı yer alır olmuştur.

Yeryuvarı ve İnsan dergisi bir bütün olarak incelendiğinde, ilk sayıda amaç olarak ortaya konan konuların ötesinde bir gayret gösterildiği dikkati çeker. Dergide çok geniş bir yelpazede hazırlanmış yazılara yer verilmiştir.

Dergide yayınlanan yazılar içerisinde tercümelerin çokluğu da belirgindir. Bu durum derginin neredeyse tüm sayıları için söz konusudur, hemen her sayıda ve kimi zaman birden fazla olmak üzere, çok çeşitli konularda tercüme yazıya yer verilmiştir. Bunlar genellikle yakın zamanda yayınlanmış, her hangi bir bilimsel gelişme, buluş, araştırma, inceleme sonuçlarını ele alan, titizlikle seçilmiş yazıların tercümeleri şeklinde olmuştur. Diğer dillerden tercüme edilen yazıların sayısı yüz kadardır. Derginin yayınlandığı dönemin iletişim ve bilgiye ulaşım koşulları göz önüne alındığında, diğer ülkelerde yapılan bilimsel çalışmaların konusu ve araştırmaların sonuçlarından ülkemizdeki yerbilimcilerin haberdar edilmesini sağlayan bu yaklaşımın özel bir yeri ve önemi olduğunu belirtmek gerekir.

Yeryuvarı ve İnsan dergisi bütünüyle düşünüldüğünde coğrafyacıları doğrudan ilgilendiren yazıların varlığı dikkati çeker. Çünkü sadece ayrıntılı jeolojik konularda bilgiler içerenler değil aynı zamanda, ülkemizin genel jeolojik yapısını, enerji kaynaklarını, yeraltı zenginliklerini, çevre sorunlarını, doğal afetleri, doğal turizm değerlerini, jeomorfolojisini ele alan, özgün araştırma, derleme vb. pek çok yazı yayınlanmıştır.

Bu yazıların bir bölümü "Göktaşı Çukuru Mu? Çökme Çukuru Mu?", "Yeni Bir Çağlayanlar Dizisi", "Cilo Dağı Sat Gölleri", "Bingöl Dağı ve Öyküleri", "Mitoloji, Jeoloji, Turizm: Olimposun Sönmeyen Alevi", "İnsan Ayak İzi Fosilleri: Yitirilen Bir Doğal Anıt", "Fosil İnsan Ayak İzlerinin Öyküsü" gibi başlıklarla çeşitli turizm çekicilikleri konusunda hazırlanmışlardır. Karstlaşma ile ilgili bazı yazılar, hem turizm vurgusu yapılarak hem de toplumsal farkındalığa katkı sağlamak amacıyla hazırlanmışlardır. Bunlara örnek olarak; "Mağaralar Yıkıma Uğrayan Doğal Güzelliğimiz", "Narlıkuyu Dilek Mağarası: Turizme Açılmakta Olan Bir Mağaranın Öyküsü", "Konya Yöresi Obrukları", "Türkiye'de Mağara Araştırmaları" başlıklı çalışmalar verilebilir.

Bazı yazılarda ise teknik-bilimsel konulardaki bilginin daha ayrıntılı olduğu dikkati çeker, böylesi yazılara, "Jeomorfoloji ve Ekonomi-Uygulamalı Jeomorfolojinin Sorunları", "Eğim Haritaları Üzerine", "Kuvaterner Kronostratigrafisi ve Türkiye'den Örnekler", "Kıyılarımızı Ne Yapacağız", "Çökellerin Kayaca Dönüşümü ve Bu Kayaçlarda İkincil Değişimler: Diyajenez ve Metajenez", "Alüvyon Yelpazesi Geometrisini Etkileyen Etkenler ve Çökel Taşıma Mekanizmaları" örnek oluştururlar.

Sonuç

Yeryuvarı ve İnsan dergisi, bir bütün olarak düşünüldüğünde, ülkemiz yerbilimcileri tarafından hemen kabul görerek birbirinden farklı konularda hazırladıkları yazıları yayınladıkları bir dergi olmuştur. Derginin ilk sayısında açıklanan ve aşağıda değinilen yayın ilkelerinin de etkisiyle, farklı unvanlardaki akademisyenlerin yanı sıra kamuda çalışan yerbilimcilerin de sesi olmuştur. Kişiler, bilimsel araştırma, gözlem sonuçlarından, tercümeye, derlemeden, yayın tanıtımına varan geniş bir yelpazede hazırladıkları yazıları yayınlama fırsatı bulmuşlardır.

Aşağıda verilen dizin incelendiğinde derginin yerbilimlerinin tüm dallarının ortak yayın yeri olduğu açıkça görülecektir. Doğal olarak bu yazıların bir kısmı da özellikle fiziki coğrafya ile yakından ilgili konularda hazırlanmışlardır. Dergi, özellikle kamu kurumlarında çalışan jeomorfologların çalışmalarını yayınlayabildikleri bir ortam olmuştur.

Sonuç olarak, *Yeryuvarı ve İnsan* dergisinin yayınlandığı dönemdeki, bilgiye erişim koşullarındaki güçlükler, baskı imkanlarındaki zorluklar, süreli yayın sayısının azlığı ve diğer periyodiklerin durumu ile birlikte düşünüldüğünde, önemli

bir görev üstlendiğini ve ülkemizdeki bazı bilimsel çalışmaların, gözlemlerin sonuçlarının yayınlanması, yurtdışında yayınlanan çeşitli konulardaki makalelerin tercümelerinin yapılarak kısa zaman içinde duyurulması, yerbilimleri konusundaki, toplantı, haber, yenilik-gelişme gibi çok çeşitli konulardaki bilgiyi mümkün olan en kısa zaman zarfında vermesi, deprem gibi güncel olaylara değinmesi vs. göz önüne alındığında da, görevini layıkıyla yerine getirdiğini söylemek gerekir.

Dizin düzeni hakkında[1]

Yeryuvarı ve İnsan dergisi dizini hazırlanırken bazı düzenlemelere dikkat edilmiştir. Derginin iki farklı dizini hazırlanmıştır. Bunlardan ilki, sayılara göre düzenlenmiştir. İkinci dizinde ise yazar soyadları dikkate alınmıştır.

Derginin ilk dizininin hazırlanması sırasında şöyle bir sistem uygulanmıştır: Dergide yer alan tüm yazılar ilgili sayının numarası altında listelenmiştir. Yazılarda hazırlayanın adı ve soyadı, ardından da çalışmanın ismi ve sayfa numaraları verilmiştir. Bunlardaki tercüme yazılarda özgün yazarın hemen ardından parantez işareti içerisinde çeviriyi yapan kişi belirtilmiştir. Özgün yazarı bilinmeyen, bulunamayan tercümeler anonim adı altında, diğerlerinde ise, dergide belirtilmemiş bile olsa şayet yazının asli yazarı belirlenmişse dizinde bu isimle verilmiştir. Bu dizinde açık oturumlar, kitap tanıtımları, yayın özetleri, yitirdiklerimiz, duyurular, haberler vb. başlıklar altında yazılanlar da ayrıntısıyla köşeli parantez işaretleri içerisinde ifade edilmişlerdir. Hazırlanan künyelerde cilt ve sayı numaraları ile baskı yılı başlık niteliğinde her sayı için zaten kullanıldığından ayrıca künye sonlarında tekrar belirtilmemiş, baskı yeri de verilmemiştir.

Yazarların soyadlarına göre hazırlanan ikinci dizinde ise aşağıda izah edildiği gibi bir sisteme uyulmuştur: Öncelikle yazarı belli olmayan yazılar anonim adı altında birleştirilerek listelenmiştir. Aynı yazarın çalışmaları eskiden yeniye doğru sıralanmıştır. Az olmakla birlikte bir yazarın aynı sayıda birden fazla çalışması yayınlanmışsa bu durumda dergi içindeki sayfa numaraları dikkate alınmıştır. Yazıların başlıkları tırnak işaretleri içerisinde verilmiştir. Çeviri yazılarda makale adından sonra, parantez içinde, çevirenlerin ismi Çev: kısaltmasından sonra yazılmıştır. Benzer şekilde derlemeler Der:, sadeleştirmeler Sad:, hazırlayan ise Haz: kısaltmasıyla ifade edilmiştir. Dergide tercüme edilerek yayınlanan birkaç yazının özgün yazarı değildir, sadece yayınlandığı dergi ve makale ismi belirtilmiştir, bunlarda yazının özgün yazarları bulunarak dizine dahil edilmiş ancak, böyle künyelerin sonuna dergide özgün yazarın isminin bulunmadığı belirtilmiştir. Yazar adlarına göre hazırlanan dizinde açık oturumlar, kitap tanıtımları, yayın özetleri, yitirdiklerimiz, duyurular, haberler vb. başlıklar altında yazılanlara yer verilmemiştir. Bu dizinde de bir öncekinde olduğu gibi künyelerde baskı yeri belirtilmemiştir. Cilt ve sayı numaraları aralarında kesme işareti kullanılarak, bir

1 Dizinler Araş. Gör. Esra Tunçel tarafından hazırlanmıştır.

arada C/S: kısaltmasından sonra yazılmış bunun ardından da sayfa numaralarına yer verilmiştir.

Yeryuvarı ve İnsan Dergisi Dizini (Sayılara Göre)

Cilt: 1, Sayı: 1, Şubat 1976

İçindekiler,
Yayına Başlarken, s. 1
Yeryuvarı ve İnsan s. 2
Tahir Öngür, Parçalı Volkanik Kayaların Sınıflanması, s. 3-8
Ömer Akıncı, Sıvı Kapanımlar ve Onlardan yararlanma Olanakları, s. 8-11
Esen Arpat, Yılmaz Güner, Göktaşı Çukuru Mu? Çökme Çukuru Mu?, s. 12-13
Yücel Yılmaz, Grayzen Oluşumu Üzerine, s. 14-15
Jean F. Dumont, Olağan Sedimanter Yapılar, s. 16-23
M. Nafi Toksöz (Çev: M. Ender Tekirli), Litosferin Yitimi, s. 24-30
Muhittin Şenalp, Derin Deniz Sondaj Projesi Karadeniz Seferi, s. 31-39
Abdullah Gedik, Karadeniz'de Chain Oseanografi Gemisi İle Yapılan Bilimsel Araştırmalar, s. 39-42
Muharrem Çete, Doğu Karadeniz'de Organik Karbon Aramaları, s. 42-45
Abdullah Gedik, Van Gölü'nde Bilimsel Amaçlı Kıyı Ötesi Çalışmaları, s. 45
Erman Aşçıoğlu, Akarsudan Elektrik Üretimi, Türkiye ve Yerbilimi, s. 46-53
Yusuf Özgöncü, Türkiye'de Karayollarının Yapımında Mühendislik Jeolojisinden Yeterince Yararlanılmakta Mıdır? Hayır, s. 54-55
Akiho Miyashiro (Çev: M. Yılmaz Katı), Ofiyolitlerin Sınıflandırılması, Özgül Nitelikleri ve Kökeni, s. 56-73
Aydoğan Boray, Bitlis Metamorfitleri Masifi Üzerine, s. 74-76
K. Erçin Kasapoğlu, Yerbilimleri mi? Bilimlerin Yeri mi?, s. 77-80
Toplantılar, Geziler, s. 81-92 [Necdet Özgül, Türkiye Jeoloji Kurumunun 29. Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 81-83, Erman Şamilgil, San Fransisco'da Yapılan 2. Uluslararası Jeotermal Enerji Simpozyumunda Sergilenen Yeni Yöntem ve Görüşler, s. 83-85, Teoman Norman, 9. Uluslararası Sedimantoloji Kongresi, s. 85, Aydoğan Boray, CENTO Magmatik-Volkanik Kayalar ve İlgili Maden Yatakları Projesi'nin Üçüncü Saha Çalışması Hakkında, s. 86-88, Okan Tekeli, IGCP Ofiyolit Projesi Araştırma Grubunun 1975 İran Toplantısı İzlenimleri, s. 88-89, Tahir Öngür, Türkiye 3. Petrol Kongresinin Ardından, s. 89-90, Ayhan Erler, Diğer Bazı Toplantılardan Kısa Bilgiler, s. 90-92]
Yılmaz Güner, Nemrut Yanardağı Efsanesi, s. 93-94
Esen Arpat, Yılmaz Güner, Ağrı Buz Mağarası: Ender Bir Doğal Anıt, s. 95-96
Yayın Tanıtma, s. 97-100 [F. P. Agterberg: Developments in Geomathematics (İ. Özkaya) s. 97, C. J. Allegre, G. Michard: Introduction to Geochemistry (A. Erler) s. 97, J. Braunstein: Facies and the Reconstruction of Environments (T. Norman) s. 97, R. E. Chapman: Petroleum Geology, A Concise Study (İ. Özkaya) s. 97, J. C. Davis, M. J. McCullagh: Display and Analysis of Spatial Data (İ. Özkaya) s.

97-98, W. R. Dickinson: Tectonics and Sedimentation (T. Norman) s. 98, A. S. C. Ehrenberg: Data Reduction (İ. Özkaya) s. 98, R. F. Flint, B. J. Skinner: Physical Geology (V. Doyuran) s. 98, R. F. Legget: Cities and Geology (V. Doyuran) s. 98, R. B. McCammon: Concepts in Geostatistics (İ. Özkaya) s. 98, H. E. Reineck, I. B. Sing: Depositional Sedimentary Environments (T. Norman) s. 99, F. R. Siegel: Applied Geochemistry (A. Erler) s. 99, H. S. Stoker, S. L. Seager, R. L. Capener: Energy, From Source to Use (A. Erler), s. 99, R. Tank: Focus on Environmental Geology (V. Doyuran) s. 99, M. Taşman-Rıbnıkar: Tatbiki Mikropaleontoloji (E. Sirel, Z. Dağer, B. Sözeri, E. Çatal, F. Armağan) s. 100]

Duyurular: 101-110 [TJK Bir Fotoğraf Arşivi Kuruyor, s. 101, Üye Adresleri, s. 101-105, 1975 - 1976 Üyeleri, s. 105-106, 1976 Jeoloji Takvimi, s. 106-110, Kayıplarımız, (Profesör Marcel Gysin, Hüsamettin Coşkun, Barbaros Tümer, Cengiz Koşal, Ali Hasan Dramalı) s. 110]

Cilt: 1, Sayı: 2, Temmuz 1976

H. N. Pamir'i Kaybettik (İçindekiler sayfası öncesinde yer alan, numara verilmemiş 3 ek sayfa)

İçindekiler

Bu Sayıda, s. 1

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2

Esen Arpat, Insan Ayağı İzi Fosilleri: Yitirilen Bir Doğal Anıt, s. 3-4

Tahir Öngür, Fosil İnsan Ayak İzlerinin Öyküsü, s. 4-7

İbrahim Tekkaya, İnsanlara ait Fosil Ayak İzleri, s. 8-10

Açık Oturum: Enerji Sorunları ve Yerbilimleri (TJK 30. Bilimsel ve Teknik Kurultayı 4. Günü Açıkoturumu), s. 11-23

Esen Arpat, Eğitim, s. 24

Esen Arpat, Türkçe'de Bilim Terimleri Sorunu'na İlişkin Düşünceler, s. 24-25

Esen Arpat, Levha Tektoniği Sözlüğü, s. 26

E.R. Oxburgh (Çev. M. Ender Tekirli), Levha Çarpışmaları, s. 27-29

I.G. Gass, A.G. Smith, F.J. Vine (Çev. M. Ender Tekirli), Ofiyolitlerin Kökeni ve Yerleşmesi, s. 29-35

Saldıray İleri, Deniz Dibi Manganez Oluşumları, s. 36-38

Streckeisen (Çev. Tahir Öngür), Plutonik Kayaların Sınıflanması ve Adlanması, s. 39-45

Osman Yılmaz, Tartışma: Bitlis Masifi, s. 46

Duyurular, s. 47-48 [TJK Bir Fotoğraf Arşivi Kuruyor, s. 47, Bilimsel ve Teknik Kurulun 1975-1976 Dönemi Çalışmaları, s. 47, Türkiye Jeoloji Kurumu 1976 Bilimsel Konsey Toplantısı, s. 47, Türkiye Jeoloji Kurumu 30. Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 48, Türkiye Jeoloji Kurumu 30. Genel Kurulu, s. 48, Türkiye Jeoloji Kurumu Tüzüğünde Değiştirilen Maddelerin Yeni Şekilleri, s. 48, Bilimsel ve Teknik Kurul Göreve Başladı, s. 48, Ödentiler Yükseltildi, s. 48]

Toplantılar, Geziler, s. 49-51 [Zekai Nazikoğlu, 10-19 Şubat 1976 Tarihlerinde Pariste Unesco Genel Merkezinde Yapılan 'Deprem Tehlikelerinin Değerlendirilmesi ve Azaltılması-Assessment and Mitigation of Earthquake Risk- Konulu Konferans

Hakkında, s. 40-50, Ayhan Erler, Charles Lyell'in Ölümünün Yüzüncü Yılı Anma Simpozyumu, s. 51, Society of Economic Geologists Uluslararası Platin Simpozyumu, s. 51, Jeobotanik Konferansı, s. 51, American Geophysical Union 1975 Yıllık Güz Toplantısı, s. 51, Gelişmekte Olan Ülkelerde Kurak Alanların Sulanması Uluslar Arası Simpozyumu, s. 51]

Yayın Tanıtma s. 52-53 [K. A. De Jong, R. Scholten: Gravity and Tectonics (C. Baştuğ) s. 52, J. J. Fagan: The Earth Environment (V. Doyuran) s. 52, K. Frye: Modern Mineralogy (C. Unan) s. 52, C. Lomnitz: Global Tectonics and Earthquake Risk (Z. Nazikoğlu) s.52-53, W. R. Philips: Mineral Optics (C. Unan) s. 53, D. J. Stanley, G. Kelling, Y. Weiler: The Mediterranean Sea (T. Norman) s. 53, F. Yavuz: Çevre Sorunları-Genellikle ve Ülkemiz Açısından (V. Doyuran) s. 53]

1976 Jeoloji Takvimi

Cilt: 1, Sayı: 3, Ağustos 1976

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 1

Ege Bölgeleri Jeolojisi VI. Kollokyumu, s. 2

K. Erçin Kasapoğlu, Türkiye'de Temel Jeoloji Eğitimi ve Sorunları, s. 3-17

Saldıtay İleri, Cengiz Baştuğ, Türkiye'de Fosfat Yatakları Nasıl Bulundu: Tahsin Yalabık ile bir görüşme, s. 18-23

O. Özcan Dora, Kristal Yağması, s. 24

Ali Uygun, Silisyumun Jeokimyasi ve Silisli Oluşukların Kökeni için Yeni Görüşler, s. 25-28

Güner Ünalan, Bitumlu Şistlerden Petrol Üretme Yöntemleri, s. 29-35

T. Armutçu, S. Cingöz, N. Aydın, Maden Yataklarının Aranması ve Açık İşletmelerde Fizibilite Çalışmaları, s. 36-42

N. A. Rupke (Çev: A.Koçyiğit), Güneybatı Pirene'lerdeki Bir Filiş Havzasında Geniş Boyutlu Kayma, s. 42-47

J. B. Maynard, P. E. Potter, W. A. P. N. H. Fisk (Çev: Cengiz Keskin), Sedimantolojide Takım Programları, s. 48-54

Cengiz Baştuğ, Tartışma: Bitlis Napının Stratigrafisi ve Güneydoğu Anadolu Sütür Zonunun Evrimi, s. 55-61

Duyurular, s. 63-64 [TUVAK Genel Kurulu Toplandı, s. 63, MTA ve TJK Ege'de Gezi Düzenledi, s. 63, TJK 31. Bilimsel Ve Teknik Kurultayı Hazırlıkları Başladı, s. 63, Türkiye Jeoloji Kurumu Bir Deniz Sorunları Arşivi Kuruyor, s. 64, Türkiye Jeoloji Kurumu Yerbilimi Öğrencileri İle İlişkilerini Geliştiriyor, s. 64, Türkiye Birinci Ulusal Hammadde Kurultayı Düzenleniyor, s. 64.]

Yitirdiklerimiz, Kemal Lokman s. 65

Toplantılar, Geziler s. 66, [Geological Society of America Kayalık Dağlar Bölümü 29. Yıllık Toplantısı, s. 66, Süratli Kazı ve Tünel Yapımı Konferansı, s. 64, Okyanus Mühendisliği ve Deniz Bilimleri 3. Uluslararası Konferansı ve Sergisi, s. 66, Sonlu Elemanlar Yönteminin Su Kaynaklarına Uygulanması Uluslararası Konferansı, s. 66]

Yayın Tanıtma, s. 67 [E. İlhan: Türkiye Jeolojisi, Maden Müh. Odası: Magnezit, W. N. Townsend: An Introduction to the Scientific Study of the Soil (A. Erler)]
Jeoloji Takvimi, s. 68-69

Cilt: 1, Sayı: 4, Kasım 1976

İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-6
P. H. Abelson (Çev: İ. Enver Altınlı), Yeryuvarı Jeolojisinde Önemli Gelişmeler, s. 7-10
Sırrı Kavlakoğlu, MTA Sismik 1 Kıyı Ötesi Araştırma Gemimiz, s. 11-14
Esen Arpat, Doğal Uzanım Açısından Ege Denizi'nin Jeolojik Yapısı, s. 15-19
Tahir Öngür, Karadeniz Kıyıötesi Petrol Sondajları Akçakoca 1 ve 2: Osman T. Ünal ile bir görüşme,s. 20-21
Muhittin Şenalp, Deniz Hukuku Konferansı 4. ve 5. Dönemler, s. 22-27
G. G. Pe ve D. J. W. Piper (Çev: Tahir Öngür), Yitme Zonlarında Volkaniklik: Ege Yöresi, s. 28-32
Ege Sorunu Türkiye Jeoloji Kurumunun Görüşü, s. 33-34
Tahir Öngür, Doğal Kaynakların Korunmasında Yasal Dayanaklar, s. 35-38
Erol Akyol, Palinoloji, Bazı Kuruluşlar ve Üniversitelerimiz, s. 38-39
Efe Sinanoğlu, Palinolojik Örnek İncelemelerinde Kullanılan Laboratuvar İşlemleri, s. 40-46
Güner Göymen, Oltu Taşı Üzerine, s. 46-48
Saldıray İleri, Bor Bileşikleri, s. 48-66
K. Erçin Kasapoğlu, Tartışma: Eğitim, Türkiye'de Çağdaş Düzeyde Yerbilimleri Eğitim Programlarını Gerçekleştirebilmek İçin Yapılması Gereken Çalışmalar Nelerdir, s. 67-68
Duyurular, s. 69-77 [TJK 31. Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 69, 1. Ulusal Hammadde Kurultayı Ertelendi, s. 69, Türkiye Petrol Jeologları Derneği Olağanüstü Genel Kurulu Toplandı, s. 69, Macaristan'da Jeotermal Üretim, s. 69, Türkiye'nin Jeotermal Enerji ile Çalışan İlk Enerji Santralı, s. 70, Yunanistan'ın Kuzey Ege'deki Petrol Alanı, s. 70, Vietnam petrol yönünden kendine yeterli olmaya çalışıyor, s. 70, Büyük Tuz Gölü'nün sorunu, s. 70, Çeşitli Haberler s. 71-77]
Yitirdiklerimiz, Zati Ternek s. 78-79, Yunus Nadi Pekmen s. 80
Toplantılar Geziler, s. 81-91, [9-15 Ağustos Ege Gezisi, s. 81, 10. Dünya Enerji Konferansı Ülkemizde Yapılıyor, s. 83, Fluorürlü Sularla İlgili Sorunlar Simpozyumu, s. 84, Akdeniz Bölgesi Volkanoloji, Termal Sular ve Jeotermal Enerji Kongresi, s. 84, İzlanda ve Akdeniz Bölgesindeki Volkanik Ve Jeotermal Etkinliğin Bir Kıyaslanması, s. 85, Ege Yayı Volkanikliğinin Petrojenezine İlişkin Stronsiyum İzotop ve Ender Toprak Elemanı Verileri, s. 85, Ege Denizi Güneydoğusundaki Volkanikliğe İlişkin Yeni Veriler: Alkali Bir Dönemin Varlığı, s. 85, Santorini ve Krakatau Volkanlarının Kıyaslanması, s. 85, Karbonlu Termal Sularla Volkanik Etkinliğinin Bağlantısının Fizikokimyasal Özellikleri, s. 86, Volkano Freatik Etkinliklerde Fırlatılan Tortul Kaya Parçaları ve Bunların Gizil Jeotermal Sahaların Bulunmasında Kullanılışı, s. 86, Faylar Boyunca

Göçen Suyun Petrofizik Parametrelere Bağlı Olarak Neden Olduğu Isı Akışı, s. 86, Batı Anadolu'da Radyoaktif Termal Sular ve Minerallerin Kökeni, s. 86, YAPAY Jeotermal Sistemlerin Hidromekanik, Termofizik. ve Ekonomik Zemini, s. 87, SSCB'nde Yerin Derinliklerindeki Isının İncelenmesi ve Kullanllışı, s. 87, Yeraltısularının Yaşlarını Belirlemede Trityum ve Karbon 14'ün Kullanılışı, s. 87, Termometalik Sulara Deniz Suyu Katkısını Gösteren Deniz Suyu Brom (Br) İçeriği, s. 87, 1. Ulusal Kömür Kongresi Toplandı, s. 88, 2. Ulusal Spektroskopi Kongresi Ankara'da Toplandı (11-14 Ekim 1976), s. 88, 1. Demir-Çelik Sanayii Kongresi Karabük'te Toplandı (3-5 Kasım 1976), s. 88, 76. Sanayi Kongresi Yapıldı, s. 89, G. C. Amstutz'un Konferansları, s. 89, Diğer bazı toplantılardan kısa bilgiler, s. 90-91.]

Jeoloji Takvimi, s. 92-94

Cilt: 2, Sayı: /1, Şubat 1977

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4

Ali Koçyiğit, Deprem, s. 5-14

Esen Arpat, 1975 Lice Depremi, s. 15-27

Esen Arpat, Fuat Şaroğlu, Hüseyin B. İz, 1976 Çaldıran Depremi, s. 29-41

Vedat Doyuran, Çevre Sorunları-Yerbilimleri [TJK 30. Bilimsel ve Teknik Kurultayı 3. Günü Açık Oturum] s. 42-53

Erman Aşçıoğlu, Talip Karaoğullarından, Aslantaş Barajının Mühendislik Jeolojisi ve Alüvyonda Bulamaç Hendeği (slurry-trench) Yöntemi ile Sızdırmazlık Perdesi Yapımı, s. 54-58

Esen Arpat, Karakaya Barajı Çok Büyük Depremlerle Sınanacaktır, s. 59-62

Don U. Deere (Çev: Saydun Altuğ), Mühendislik Hizmetinde Çalışan Jeoloğun Bent Temeli Araştırmalarındaki Sorumluluğu, s. 63-66

D. M. Cruden (Çev: G. Unay), Kaya Yamaç Duraylığının Çabuk Analizi için Geliştirilen Bileşik Ağ, s. 66-68

Nuri Güldalı, Mağaralar, Yıkıma Uğrayan Doğal Güzelliğimiz, s. 70-71

Muhittin Şenalp, Mehmet Fakıoğlu, Derin Deniz Çökelleri, s. 72-81

Peter J. Wyllie (Çev: M. Yılmaz Katı), Yeryuvarının Mantosu, s. 82-91

Marc Vuagnat (Çev: Nezih Tuzcu), Ofiyolitler Gerçekler Varsayımlar ve Sorunlar, s. 92-98

Duyurular, s. 99-100, [MTA-ODTÜ Ortak Deniz Araştırması, s. 99, 31. Türkiye Jeolojik ve Bilimsel Kurultayı Üstüne, s. 99-100]

Toplantılar, Geziler, s. 101-112, [Doğal Anıtlar Kurulu Toplantı Tutanakları, s. 101, Akdeniz'in Bilimsel Araştırılması Uluslar Arası Komisyonu 25. Kongresi, s. 101, Akdeniz Basenlerinin Yapısal Tarihçesi Üzerine Simpozyumu, s. 103, 26. Uluslararası Jeoloji Kongresi, s. 103, Yunanistan Jeoloji Gezisi, s. 104-108, Japonya 7. Uluslararası Kaolin Simpozyumunun Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, s. 108-112]

Jeoloji Takvimi, s. 113-115

Cilt: 2, Sayı: 2, Mayıs 1977

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3
Türker Özsayar, Yüksek Öğrenim Çıkmazı ve Yerbilimi Eğitimi, s. 4-5
İ. Enver Altınlı, Ulus Hizmetinde Jeoloji, s. 7-8
H. Brown, ICSU ve İnsanlık, s. 9-10
H. C. Duddley (Çev: T. Öngür), Bilimsel Sansürcülük ve Düşünce Kontrolü, s. 11-15
Ergüzer Bingöl, Kümülatların Doku, Yapı ve Sınıflaması, s. 16-22
Ali Yılmaz, Deneme, s. 23
M. Yılmaz Savaşçın, Ege'de Kuvarsın Öyküsü, s. 24
Muhittin Şenalp, Mehmet Fakıoğlu, Bulantı Akıntıları ve Türbiditler, s. 25-39
Çetin Karaağaç, Ali Uygun, Endüstriyel Hammaddeler, s. 41-42
W. C. Krumbein (Çev: R. Yoldaş, A. Akpınar), Fasiyes Haritası Yorumlamasının İlkeleri, s. 43-49
F. Franks, (Çev: T. Öngür), Suyun Yeryuvarında Bulunuş ve Dağılışı, s. 50-51
D.L. Turcotte, E. R. Oxburgh (Çev: M. Yılmaz Katı), Levha Ortası Tektoniği, s. 52-55
Haberler, s. 56-62 [Kömür, s. 56, Metalik Yataklar, s. 56, Radyoaktif Gereçler, s. 57, Petrol, s. 57, Endüstriyel Hammaddeler, s. 57, Üniversitelerimizden, s. 58, TJK Haberleri, s. 58-60, Yeryuvarı ve İnsan Yayın Kurulu, s. 60, 1. Ulusal Perlit Kongresi Toplanıyor, s. 61, Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni Yayın Yönetmeliği, s. 61-62, Ege'deki Kuvars Yağmalamasının Durdurulması İçin Girişimde Bulunuldu, s. 62, Türkiye Jeokronoloji Kaynakları Listesine Ekler, s. 62]
Toplantılar Geziler, s. 63-66, [Ege Kollokyumu 1, s.63, Ege Kollokyumu 2, s. 64, Ege Kollokyumu ?, s. 65, Türkiye Mağara Araştırma, Tanıtma ve Turizm Derneğinin 1977 Yılı Gezisinin Programı, s. 66.]
Yayın Tanıtma, s. 67, [O. Sickenberg vd., 1975, Die Gliederung des höheren Jungtertiärs und Altquartärs in der Türkei nach Vertebraten und ihre Bedeutung für die internationale Neogen-Stratigraphie (A. Uygun), G. Lütting, P,. Steffens v.d, 1976, Paleogeographic Atlas of Turkey From The Oligocene To The Pleistocene (A. Uygun), A,G. Collins, 1975, Geochemistry of Oilfield Waters]
Jeoloji Takvimi, s. 68-70

Cilt: 2, Sayı: 3, Ağustos 1977

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4
Tahir Öngür, Kadın Yerbilimciler, s. 5-8
P. H. Abelson, Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği, s. 9-10
Jean Claude Paicheler (Çev: Vedat Oygür), Volkanotortul Çökeller, s. 11-16
Mehmet C. Yıldız, Altın, s. 17-25
Adolf Helke (Çev: Ahmet Çağatay), Karbonatit ve Karbonatitlere Bağlı Maden Yatakları, s. 26-34
Ünsal Algan, Eğim Haritaları Üzerine, s. 35-37

Abdullah Gedik, Korunması Gerekli Doğal Anıtlarımızdan Akyatan Gölü (Lagün), s. 38-43
K. C. Burke, J. T. Wilson (Çev: M. Yılmaz Katı), Yeryuvarı'nın Yüzeyindeki Sıcak Noktalar, s. 44-53
Güner Ünalan, Isı Akışı Jeotermal Gradyan ve Petrol, s. 54-70
Tahir Öngür, Hidrotermal Sistemlere Uygulanan Jeotermometreler, s. 71-80
Çetin Karaağaç, Ali Uygun, Endüstriyel Hammaddeler, s. 81-83
Haberler, s. 84-88, [TJK Bilimsel Danışma Konseyi Toplantısı]
Toplantılar Geziler, s. 89-90, [Ege Kollokyumları ve Geleceği]
Yayın Tanıtma, s. 91, [S. Warren Carey, The Expanding Earth (A. M. Celal Şengör), Türkiye Jeoloji Kurumu'nun Yayınları]
Jeoloji Takvimi, s. 92-93

Cilt: 2, Sayı: 4, Kasım 1977

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan: Yerbiliminde Bilgi Üretimi ve Türkiye'de Yabancı Yerbilimciler (Tahir Öngür), s. 3-4
Fehmi Aslan, Aksaray Taş Devri Fosil İnsanı ve Endüstrisi, s. 5-8
Adolf Helke (Der: Ahmet Çağatay), Yeni Görüşlerin Işığı Altında Hidrotermal Maden Yatakları, s. 9-17
R.S. Thorpe, K. Smith, (Çev: Ender Tekirli), Levha Ortası Volkanizması, s. 18-22
M. Celal Şengör, Orojenik Kuşaklarda Tektonik Taşınma, s. 23-35
Muhittin Şenalp, Didolomit (Kalsitleşmiş Dolomit) ve Didolomitleşme Olayı Sonunda Ortaya Çıkan Doku Tipleri, s. 36-42
Jerry C. Ritchie, Frank R. Schiebe, G. Roger Mc Henry, Yüzey Sularındaki Asılı Sedimanların Uzaktan Algılanması, s. 43-49
Abdullah Gedik, BAKUK 1, Kullanılmayan Doğalgaz Potansiyeli, s. 50-52
E. F. Westrom (Çev: İ. E. Altınlı), Bilim Ve Teknoloji İçin Veriler Komitesi (CODATA), s. 53-54.
F. Delany (Çev: İ. E. Altınlı), Birliklerarası Jeodinamik (ICG), s. 54-55
T. F. Malone (Çev: İ. E. Altınlı), Ortam Sorunları Bilimsel Komitesi, s. 55-56
E. B. Worthington (Çev: İ. E. Altınlı), Su Araştırması Bilimsel Komitesi (COWAR), s. 57-58
Tartışma, s. 60-72 [W. J. Jong (Çev: Tahir Öngür), Yerbilim ve Coğrafya'da Güncellik, s. 60-65, Alistair F. Pitty (Çev: Tahir Öngür), Yıkımcılık Ve Tekdüzecilik, s. 66-68, Drs. John Norman, Neville Prıce, Muo Chukwu Ike (Çev: Tahir Öngür), Astronlar, Yer Yuvarının En Eski Yaraları, s. 68-70, İnci Dallı, Velikovsky Olayı, s. 70-72]
Toplantılar: [Tahir Öngür, VI. Ege Bölgeleri Jeolojisi Kollokyumu, Atina, s. 73-85]
Haberler, s. 86-92, [Mühendislik Jeolojisi Türk Milli Komitesi (MJTMK), s. 86, Mühendislik Jeolojisi Türk Milli Komitesi Yönetmeliği, s. 86-88, Türkiye Jeoloji Kurumu, Mühendislik Jeolojisi Türk Milli Komitesi'ne Üye Oldu, s. 89, 1980 Dünya Jeoloji Kongresi Paris'te Toplanacak, s. 89, 7. Uluslararası Akdeniz Neojeni Kongresi, s. 89, Onuncu Uluslararası Tortulbilim Kongresi, s. 89, UNESCO Türk

Milli Komitesi, s. 90, Dünya Enerji Konferansı Türk Milli Komitesi, s. 90, 1985 Dünya Jeoloji Kongresi, s. 90, Birinci Uluslararası Orta Doğu Bölgesi Jeolojisi Kongresi, s. 90, Uluslararası Toplantıların Örgütlenmesi Sorunu, s. 90, Tortul Bilim Kitabı, s. 90, Türkiye Jeoloji Kurumu Dizi Konferansları Başladı, s. 90, Jeoloji Mühendisleri Odası ile Ortak Basın Bildirisi Yayımlandı, s. 90, Çekiç, Çanta, Kutlama Kartları, s. 91, Türkiye Jeoloji Kurumu Fotoğraf Arşivi, s. 91, Yerbilimleri Fotoğraf Yarışması ve Ödüller, s. 91, 32. Jeoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 91, Türkiye Jeoloji Kurumu Kitaplığı, s. 91, Türkiye Jeoloji Kurumu Lokali, s. 91, Üye Ödentileri, s. 91, Jeofizik Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 91, Petrol Endüstrisinde Durum, s. 91, Üniversitelerimizde, s. 92]

Yayın Tanıtma, s. 93-94, [Türkiye Yerbilimleri Bibliyografya Bülteni (Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Jeoloji Dairesi Başkanlığı Değerlendirme Servisi) s. 93, E. Argand, Tectonics of Asia (La Tectonique de l'Asie) (A. M. Celal Şengör) s. 93.]

Jeoloji Takvimi, s. 95-96

Cilt: 3, Sayı: 1, Şubat 1978

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3

İ. Enver Altınlı, Jeolojinin Yurttaki Geleceği ve Yabancı Uzman Sorunu, s. 5-7

Charles Drake (Çev: İ. Ender Altınlı), Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği (IUGS) Kıta Çin'i Gezisi, s. 6-7

M. Semih Ulakoğlu, Yeni Bir Çağlayanlar Dizisi, s. 8-10

Fazilet Şenol, Muzaffer Şenol, Kuzeybatı Bulgaristan'da Bulunan Ponora Karst Sistemine Bağlı Bazı Mağaralar ve Türkiye'de Mağaracılık, s. 11-13

E. Ringwood (Çev: M. Yılmaz Katı), Ada Yayı Dizgelerinin Petrolojik Evrimi, s. 14-26

M. B. Lordkipanidze, G.S. Zakariadze (Çev: Tahir Öngür), Kafkasyanın Alp Volkanikliğinin Evrimi ve Tektonikle İlişkisi, s. 27

W. Siderenko (Çev: Nuri Güldalı), Jeomorfoloji ve Ekonomi Uygulamalı Jeomorfolojinin Sorunları, s. 28-31

Ahmet Çağatay, Namık Çağatay, Porfiri Bakır Yatakları, s. 32-37

Dursun Baştanoğlu, Endüstriyel Hammaddelerin Yasal Durumu, s. 38-39

Saldıray İleri, Zeolitler, s. 40-45

Teoman Kayan, Sungu L. Gökçen, Türbit Akıntı ve Türbidit Kavramlarının Türkçe Kaynaklara Yerleşimi ve Evrimi, s. 46-51

Haberler, s. 52 [Endüstriyel Hammaddeler]

Toplantılar, Geziler, s. 53-54. [Başta Bir Haber Var. 1. Ulusal Perlit Kongresi, s. 53, 2. Türkiye Sanayi Kongresi, s. 54, Türkiye 1. Kömür Kongresi, s. 54]

Yayın Tanıtma, [Helmuth Bögel, Klaus Schmidt: Kleine Geologie der Ostalpen (A. M. C. Şengör)], s. 55

Jeoloji Takvimi, s. 56-57

Cilt: 3, Sayı: 2, Mayıs 1978

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3

İ. Enver Altınlı, 1984 İstanbul 27. Uluslararası Jeoloji Kongresi İçin Yerbilimcilere Çağrı, s. 5-6

Christian Weber (Çev: Güner Ünalan), Depremlerin Önceden Kestirilmesi: Çin'de Elde Olunan Yeni Başarılar, s. 6-8

İsmet Uzkut, Dünya Kömür Madenciliğinin Sektörel Yapısı ve Türkiye Kömür Madenciliği, s. 9-24

İsmail Seyhan, Dünya Çelik Pazarında Türkiye Kolemanit Cevherinin Geleceği, s. 24-28

Kozmik Bir Takvim, s. 28

İbrahim Çetintürk, Uranyum Aramaları ve Türkiye'nin Uranyum Potansiyeli, s. 29-33

Otfried Wagenbreth (Çev: Cemal Göncüoğlu), Jeoloji ve Jeoloji Araştırmalarında Diyalektik, s. 34-36

Vedat Yüksel, İsmet Alkaş, Kerim Koçak, Batı Toroslara İlişkin Yayın Dizini, s. 36-41

Robert J. Cordell (Çev: M. Tuna Tekeli), Kırıntılı Çökellerde Petrol Göçü Nasıl Olur, s. 41-45

Ali Uygun, Ergün Çelik, Endüstriyel Hammadeler Diyatomit, s. 46-53

Helke, (Derleyen: A. Çağatay), Lateritik Nikel Kobalt Yatakları, s. 54-59

Mehmet Yıldırım, Jeokimyasal Maden Arama Yöntemlerinde Yeni Gelişmeler-Yeni Ufuklar, s. 60-61

Rezzan Doğru, Alec F. Gaines, Sungu L. Gökçen, Katı Yakıtların Kimyasal ve Petrografik Sınıflandırma İlke ve Yönetmeliği, s. 62-67

Zeki Akyol, Balya Madeni ve Artıkları Sorunu, s. 68-69

Haberler, s. 70-76, [TSE Çalışmaları, s. 70, 1. Uluslararası Ortadoğu Bölgeleri Jeolojisi Kongresi, s. 70, Dünya ;Sedimantoloji Kongresi 1982, s. 70, Dünya Jeoloji Kongresi 1984, s. 70, TUYTEK, s. 71. Türkiye Uluslararası Yerbilim Toplantıları Eşgüdüm Kurulu Önerisi, s. 71, TJK Yeni Dönem Çalışmaları Başladı, s. 72, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi 1978 Kollokyum Programı, s. 72, Türkiye Dördüncü Petrol Kongresi, s. 72, TUYTEK Bülteni yayınlandı, s. 73, Yeni Doçentlerimiz, s. 73, İTÜ Maden Fakültesinin 25. Kuruluş Yıldönümü Kutlandı, s. 73, TUVAK Çalışmaları, s. 74, Orta Doğu Jeolojisi Kongresi Genişletilmiş Hazırlık Toplantısı Yapıldı, s. 74, Granada Üniversitesi (İspanyol) Hidrojeoloji Çalışma Gurubu, s. 74, BRGM, Fransa (Çeviri: T. Öngör), s. 75, Araştırma Haberleri, s. 75, Duyuru, s. 76, TJK Yayın ve Gereçleri Satış Bedelleri, s. 76]

Yayın Tanıtma, s. 97-98. [1978 Yılı İçinde Türkiye'de Yayımlanan Dört Yerbilim Kitabı: Genel Jeoloji: Cilt I, Yerbilimlerine Giriş (İ. Ketin), s. 97, IUGS Stratigrafi Komisyonu'nun Uluslararası Stratigrafi Askomisyonu, Uluslararası Stratigrafi Klavuzu (Çev: İ. Enver Altınlı) s. 97, Y. Tatar, Fotojeoloji, s. 98, E. T. Deggens ve F. Kutman (Ed.,), The Geology of Van (Van Gölünün Jeolojisi) (T. Öngür), s. 98, B, Hiltchon (Ed.) Application of Geochemistry to the Search for Crude Oil and Natural Gas, s. 98, Geologisches Jahrbuch (A. Uygun), s. 98.]

Jeoloji Takvimi, s. 78-79

Cilt: 3, Sayı: 3, Ağustos 1978

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-5
K. Erçin Kasapoğlu, Çevre Sorunları ve Yerbilimleri, s. 7-8
Emile Roche (Çev: Erol Akyol), Paleobotanik Paleoklimatoloji ve Kıtaların Devinimi, s. 9-15
Aydoğan Boray, Kalkınma Planlaması ve Çok Disiplinli Araştırmalar Semineri: Hollanda, s. 16-17
Phillippe Janvier, Jean Marcoux (Çev: Şevket Şen), Grönland Buzullarından Akdeniz Kıyılarına Antalya Kızıl Kumtaşlarının Devoniyen Balıkları, s. 18-23
Helsinki Konferansında Bilim, s. 24-25
Ahmet Fikret Torun, Petrokimyasal Çizimlerde Bilgisayar Kullanımı, s. 26-28
İ. Enver Altınlı, Niçin Açık Hava Müzesi, s. 29-30
İ. Enver Altınlı, Bilecik Açık Hava Müzesi, s. 30
Abdullah Gedik, Doğu Anadolu'da Açılan Stratigrafik İstikşaf (Açınsama) Sondajları, s. 31-35
Christian Weber (Çev: Güner Ünalan), Hayvanlar ve Depremler, s. 36-37
Namık Çağatay, Uygulamalı Jeokimya ve İnsan, s. 38-44
Kees A. De Jong (Çev: Emin Yanılmaz), Peru'da Titicaca Gölü Yakınındaki Melanj (Olistostrom), s. 45-55
Ahmet Çağatay, Hıdır Çağlayan, Türkiye'nin Ofiyolitik Kromit Yatak ve Zuhurları, s. 56-73
Yücel Eranıl, Yerbilimlerinin Askeri Amaçlarla Kullanılması ve Önemi, s. 74-77
Yerbilimlerinde Ustalar, s. 78-81 [İ. Enver Altınlı, s. 78-80, Fuat Baykal, s. 80-81]
Ali Yılmaz, Doğal Kaynaklar ve İnsanlığın Geleceği (Deneme), s. 81
Muharrem Satır, Fosilleşmiş Doğal Atom Reaktörü mü? Oklo Uranyum Yatakları (Gabon/B-Afrika), s. 82-87
Hüseyin Yılmaz, ABD'ndeki Kumtaşı Türü Uranyum Yataklarının Jeolojisi ve Bunların Türkiye Jeolojisine Uygulanabilirliği, s. 88-95
Yitirdiklerimiz, s. 96 [Alpay Bayel, Necdet Bulut, Rüştü Ovalıoğlu]
Yayın Tanıtma, s. 97-98 [İ. Ketin: Genel Jeoloji 1, Yerbilimlerine Giriş, İ. Enver Altınlı: Uluslararası Stratigrafi Kılavuzu, s. 97, Yusuf Tatar: Fotojeoloji, E. T. Deggens, F. Kurtman: The Geology of Van, s. 98 (Tahir Öngür), B. Hiltchon: Application of Chemistry to the Search for Crude Oil and Natural Gas, Geologie Jahrbuch S: B, N: 25, 1977, s. 98 (Ali Uygun)
Haberler, s. 99-103.[V. Uluslararası Tuz Sempozyumu (A. Uygun), s. 99, Üniversitelerden, s. 99, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, s. 99, MTA, s. 99, DSİ, s. 100, Maden Dairesi, s. 100, TPAO, s. 100, TKİ, s. 100, Mühendislik Jeolojisi Milli Komisyonu, s. 100, UNESCO Milli Komitesi, s. 100, Jeodinamik Milli Komisyonu, s. 100, Hidrojeoloji Milli Komitesi, s. 100, İstanbul Üniversitesi, s. 100, İTÜ, s. 101, EÜYBF, s. 101, E.Ü. Yer Bilimleri Fakültesi Fakülte Kurulu Bildiri, s. 101, Selçuk Üniversitesi, s. 101, Fırat Üniversitesi, s. 101, ODTÜ, s. 101, HÜ, s. 101,

TBMM, s. 102, Jeomorfologlar Derneği, s. 102, Jeoloji Mühendisleri Odası, s. 102, Jeofizikçiler Derneği, s. 102, Türkiye Jeoloji Kurumu, s. 102, Sinter Manyezit'te Pazarlama Sorunu, s. 103, Ülkemizde Harita ve Hava Fotoğrafı Üretimi Durdu, s. 103, Ege Üniversitesi Yeni Yasadan Yana, s. 103, E. Ü. Yer Bilimleri Fakültesi Fakülte Kurulu Bildirisi, s. 103, Ege'de İlk Deniz Sondajı, s.103]

Cilt: 3, Sayı: 4, Kasım 1978

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4

Kemal Erguvanlı, Türkiye'de Jeoloji Konusunda İlk Yayınlar, s. 5-12

İ. Enver Altınlı, Yerbilimlerinde Çağdaşlık, s. 13

S. Kempe ve E. T. Degens (Çev: M. Cemal Göncüoğlu), Dünyanın En Büyük Soda Gölü: Van Gölü, s. 14-15

Salih Saner, Pusula ve Şeritmetre Yöntemiyle Stratigrafi Kesiti Ölçümü ve Hesaplamalarının Elektronik Hesaplayıcı ile Değerlendirilmesi, s. 16-22

Ali Uygun, Öteki Ülkelerde Yerbilimleri, s. 23-25 [Federal Almanya'da Yerbilimler, s, 23-25, R. Vegas: İspanya'da Yerbilimleri, s. 25]

Nuran Gökçen, Biyostratigrafik Çalışmalarda Ana İlkeler, s. 26-27

Yerbilimlerinde Ustalar, s. 28-29 [Prof. Dr. Reşat İzbırak s. 28, Prof. Dr. İhsan Özdoğan s. 29]

J.B. Rivington (Çev: Çetin Karaağaç), Gelişmekte Olan Ülkelerde Endüstriyel Hammaddeler Aramaları, s. 30-34

Yayın Tanıtma s. 35. [W. L. Smith (Ed.), Maden Açınlanmasında Uzaktan Algılma, A. M. Johnson, Kıvrımlanma Tipleri, T. N. Veziroğlu, Uzaktan Algılama ve Enerji, K. Balley, R. Macdonald (Ed.), Kristalin kayaçların evrimi, A. A. Beus, S. V. Grigorian, Jeokimyasal Açınlama, (M. K. Göncüoğlu)]

Haberler s. 36-44, [Rita Operasyonu (Ussal Çapan), s. 36-38, Alman Mineraloji Derneği (DMG) 56. Kurultayı (10-19.9.1978) Ardından, s. 38-39, Batı Anadolu Genç Volkanizmasının Jeokimyası ve Jenezi (M. Y. Savaşçın), s. 39-40, Ios Adası Polimetamorfizması 'Kiklad' Kristalini (Yunanistan), F. Henjes-Kunst, M. Okrusch, s. 40, Ios Adası (Kiklad Adaları-Yunanistan) Polimetamorf Kristalin Kütlesindeki Minerallerin K/Ar ve Rb/Sr Değerleri, s. 41, Ultra Zahirlere Karşı Mineralojik Adsorblayıcılar, W. Dosch, s. 41-42, DSDP Bazaltlarında Kükürt İzotopları Araştırması, H. W. Hubberten, H. Purbelt, s. 42-43, Yeryuvarı ve İnsan Dergisinin Gelecek Sayılarında Yer Alacak Sürekli Yazılardan Bazıları, s. 44]

Cilt: 4, Sayı: 1, Şubat 1979

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4

Kemal Erguvanlı,Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarında Jeoloji Öğretiminde Öncüler: Dr. Abdullah Bey, s. 5-10

Fuat Şaroğlu, Yılmaz Güner, Tutak Diri Fayı Özellikleri ve Çaldıran Fayı ile İlişkisi, s. 11-14

İhsan Ketin, Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarının ve Jeoloji Haritalarının Kısa Tarihçesi, s. 15-17
İsmet Ülker, Kaplıca Sularımızın Değerlendirilmesine İlişkin Genel Yaklaşımlar, s. 18-20
Ahmet Ercan, Doğu Anadolu Fayı Üzerinde Küçük Deprem Çalışmaları, s. 21-30
Yusuf Tatar, Yerbilimlerinin Sorunları, s. 31-34
Ali Uygun, Öteki Ülkelerde Yerbilimleri s. 35-37, [F. A. Nabholz: İsviçre'de Yerbilimleri, s. 35-36, F. Bender: Çin Halk Cumhuriyetinde Uygulamalı Yerbilimleri, s. 37]
Uğur Erkmen, Uygulamalı Palinoloji ve Petrol Aramaları, s. 38-41
Yerbilimlerinde Ustalar, s. 42-45, [Prof. Dr. Ahmet Can Okay, s. 42-43, Prof. Dr. İhsan Ketin, s. 44-45]
Çetin Karaağaç, Endüstriyel Hammaddeler: Fosfat, s. 46-63
Haberler, s. 64-77, [Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, s. 64, Hacettepe Üniversitesi, s. 64, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, s. 64, Ankara Üniversitesi, s. 64, Ege Üniversitesi, s. 64, Konya Selçuk Üniversitesi, s. 64, Karadeniz Teknik Üniversitesi, s. 65, İstanbul Teknik Üniversitesi, s. 65, Konferanslar, s. 65, Einstein Günü Kutlandı, s. 65, Vietnam ile Dayanışma Konferansları Toplandı, s. 65, Nükleer Enerjinin Ülkemize Girişi Tartışılıyor, s. 65, TUVAK Çalışmaları, s. 65, Petrol Jeologları Derneği, s. 65, Türkiye Jeoloji Kurumu, s. 66, Türkiye Jeoloji Kurumu Meslektaşlarıma (İ. E. Altınlı), s. 66, Türkiye Jeoloji Kurumu 33. Dönem Yerbilimleri Terminolojisi Bilimsel ve Teknik Danışma Kurulu Çalışma Prensibi, s. 67, I. A. S. Uluslararası Sedimantologlar Birliği, s. 68, 10. Uluslararası Sedimantoloji Kongresi Sunumları Bildiri İçeriği, s. 69, Yerbilimleri Çalışmalarında Güvenlik İsteği, s. 71, 1976 Yılı İçin Çağrı, s. 71, TJK Kitaplığından Haberler, s. 71-77]
Yayın Tanıtma, s.78-79. [P. J. Pettijohn, Sedimentary Rocks, s. 78, H. E. Reineck ve I. B. Singh, Depositional Sedimentary Environments, s.78, H. G. Reading, Sedimentary Environments and Facies, s. 78, O. J. Stanley ve C. Kelling, Sedimentation in Submarine Canyons-Fans and Trenches, s. 79, Yeryuvarı ve İnsan Dergisi'nin gelecek sayılarında yer alacak sürekli yazılardan bazılan, s. 81]

Cilt: 4, Sayı: 2, Mayıs 1979

İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4
Vedat Doyuran, Büyülü Çatal Olayı, s. 5-8
Kemal Erguvanlı, Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarında Jeoloji Öğretiminde Öncüler: Pierre de Tcihatchef, (1808-1890) Hayatı, Yayınları ve Türkiye Jeolojisine Katkıları, s. 9-14
Davit Gallanger (Çev: Saffet Doyuran), Slayt Hazırlamada Bir Kaç Önemli Nokta, s. 15
Yusuf Tatar, Yurdumuzun Jeoloji Güzelliklerinden Konya Karapınar Genç Volkanitleri, s. 16-17
Robert Hall (Çev: Ali Dinçel), Güneydoğu Türkiye'de Ofiyolit Yerleşmesi ve Toros Sütür Zonunun Evrimi, s. 18-29

Osman Nuri Ergun, Katman Tabanı Birincil Tortul Yapılarının Paleoakıntı Yönü Ölçümlerinde Pratik Bir Yöntem, s. 30
Cengiz Soylu, Efe Sinanoğlu, Petrol Türümü ve Göçme İlkelerinin Petrol Arama Bölgelerinin Saptanmasında Uygulanması, s. 31-35
Timur Kartal, Bitümlüşeyl-Asfaltit ve Turb'lardan Yararlanma Olanakları, s. 36-38
Yerbilimlerinde Ustalar, s. 39 [İhsan Ruhi Berent]
Ali Uygun, Öteki Ülkelerde Yerbilimleri, s. 40-41 [Delfilm de Carvalho: Portekiz'de Yerbilimleri, s. 40, J. F. Dumont: Fransa'da Yerbilimleri, s. 41]
İ. Enver Altınlı, Tatbiki Jeoloji Nöbet Değişimi, s. 42
İ. Enver Altınlı, Amerika Jeoloji Ölçme Dairesi (AJÖD)nin 100.Yıldönümü, s. 43-45
Nurettin Sonel, Petrol Jeolojisi ile İlgili Bir Uygulama, s. 46-54
İnci Ertan, Yerbilimleri Terimleri Üzerine, Vecihe Hatipoğlu ile Sözlü Görüşme, s. 55
Yitirdiklerimiz, s. 56-57 [Hüseyin Çetin, s. 56, Prof. Dr. Mehmet Yusuf Dizioğlu, s. 57]
Haberler, 58-62. [Enerji ve Petrol Sorunumuz Konulu Seminer Yapıldı, s. 58-59, Türkiye Jeoloji Kurumu, s. 60, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, s. 60, Ege Üniversitesi, s. 60, Billur Yağması Sürüyor, s. 60, HÜTE, s. 60, Arama Yatırımları, s. 60, Batı Sibirya Petrolü, s. 60, Bilinen En Eski Balık Taşılı, s. 60, Dünya Jeoloji Haritası, s. 60, Yerbilim Verileri, s. 60, 1982-Uluslarası Bilim Yılı, s. 60, Hamit Nafiz Pamir Ödüllendirildi, s. 61, Dinozorların Yokoluşu, s. 61, Soufrier Püskürdü, s. 61, Stratigrafi Klavuzu, s. 61, AGID Taşındı, s. 61, Petrolün Kökeni, s. 61, Dev Bulgular, s. 61, MTA'da Yönetim, s. 61, Çin: Dev Madenci, s. 61, Vanadyum, s. 61, Maden Fiyatları, s. 61-62]
Yayın Tanıtma, [H. Bremer: Paleontoloji (Erol Akyol), Genel Dilbilim Dergisi (Ali Yılmaz) s. 63

Cilt: 4, Sayı: 3, Ağustos 1979

İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-5
Mehmet Fakıoğlu, Orta Pasifik Havzasından Alınan Manganez Yumrularının Mineralojisi Köken ve Oluşum Mekanizması Üzerine Görüşler, s. 6-13
Can Ayday, Lütfü Durmaz, Adana Ovası Kayseri Arasındaki Bölgenin Jeolojisi Toprak ve Bitki ile İlgili Genel Özelliklerinin Uzaktan Algılama Yöntemleri ile Değerlendirilmesi, s. 14-24
Doğan Perinçek, Cilo Dağı Sat Gölleri, s. 25-33
Vedia Toker, Nannoplankton'lar, s. 35-43
Benjamin M. Page (Çev: Yılmaz Katı), Tayvan ve İtalya Olistostromları ile Deneştirilen Fransiskan Karşılıkları, s. 45-55
Yerbilimlerinde Ustalar, s. 56-57 [Prof. Dr. Suat Erk]
Ergüzer Bingöl, Öteki Ülkelerde Yerbilimleri: Fransız Jeolojik ve Madencilik Kuruluşunun (BRGM) Günümüzdeki Yapısı, s. 58-60
İ. Enver Altınlı, Yerbilimleri İncelemeleri Özeği: Bir Örnek ve Düşündürdükleri, s. 61-63
İ. Enver Altınlı, MTA İçin Zorunlu Bir Bilimsel Örgütlenme, s. 64-65

Haberler, s. 66-68, [Birleşmiş Milletler : B. M. Kömür Prospeksiyonları Simpozyumu, s. 66, Ege Üniversitesi, s. 66, Terminoloji, s. 66, I.G.C.P. (Uluslararası Jeoloji Korelasyon Programı) nın 5 Numaralı Projesi 'Alp-Akdeniz Dağ Kuşaklarında Hersinyen ve Hersinyen Öncesi Jeoloji Olaylarının Korelasyonu Hakkında (E. Demirtaşlı), s. 67-68]

Yayın Tanıtma, s. 69 [E. Flugel: Mikrofazielle Untersuchungsmeth Oden von Kalken (N. Uygun), H. Beckmen: Geology of Petroleum Vol. 2; Geological Prospecting of Petroleum (A. Uygun)]

Cilt: 4, Sayı: 4 Kasım 1979

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4

M. Atilla Çağlayan, Halit Sav, Mitoloji ve Jeoloji, s. 5

Hamit Nafiz Pamir, Türkiye'de Yerbilimleri Öğretiminin Tarihçesi, s. 6-10

Ahmet Çağatay, Yamaç ve Akarsu Plaserlerine Dünya ve Türkiye'den Bazı Örnekler, s. 11-20

P. A. Sabine (Çev: Ali Yılmaz), Volkanik Kayalar Karbonatitler Melilit Kayaları ve Lamporfirlerin Adlamasına İlişkin Gelişmeler, s. 21-22

K. J. Hsu (Çev: Nilüfer Karamahmut), Alp-Akdeniz Bölgesindeki Ofiyolitler ve Pelajik Sedimanlar, s. 23-25

D. A. Berkman, W. R. Ryall (Çev: İ. Enver Altınlı), Saha Jeolojisine ve Yapısal Jeoloji Gereksinimine Bir Örnek, s. 26-27

Yerbilimlerinde Ustalar, s. 28 [Sait Ürgün]

Ali Uygun, Öteki Ülkelerde Yerbilimleri: (L. K. Königsson) İsveç'de Yerbilimleri s. 29

Ahmet Refik, Osmanlı İmparatorluğunda Madencilik (Sad: İlhami Kural) s. 30-32

İ. Enver Altınlı, Yerbilimcilerimizin Sorumluluğu s. 33-34

Ali Yılmaz, Terim Üretmede Bazı Ögeler s. 35-38

Haberler, 39-41. [LLL Deprem Bölgesinde mi?, s. 39, Amber, s. 39, Belemnitler, s. 39, Volkanlar 1979'da da Boş Durmadı, s. 39, USGS'nin Uluslararası İlişkileri, s. 39, 1979'da Depremler, s. 40, Yeni Bir Yaş Belirleme Yöntemi, s. 40, Doğal Kaynakları Kim Tüketiyor?, s. 40, Enerji Haberleri, s. 41, Petrol Gölü, s. 41]

Yayın Tanıtma, s. 42, [Chaput. E., (1936) Voyages d'Etudes Geologiques et Geomorphogeniques en Turquie, Chaput, E. (1947) Türkiye'de Jeolojik ve Jeomorfojenik Tetkik Seyahatları, Egeran, N. ve İlhan (Lahn), E. (1948) Türkiye Jeolojisi, Erentöz, C. (1956) Türkiye Jeolojisi Üzerine Genel Bir Bakış, Pamir, H. N. (1960) Lexioue Stratigraphique International, Erentöz, C. (1966) ·Türkiye Stratigrafisinde Yeni Bilgiler, Campbel, A. S. (1971) Geology and History of Turkey, Baykal, A. F. (1971) Historik Jeoloji, İlhan, E. (1976) Türkiye Jeolojisi, Brinkmann, R. (1976) Geology of Turkey, Brinkmann, R. (1976) -Türkiye Jeolojisine Giriş, Yalçınlar, İ. (1976) Türkiye Jeolojisine Giriş]

Cilt: 5, Sayı: 1-2, Şubat-Mayıs 1980

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3
Görüşler: [Bekir Dedehayır, Yerbilimleri, Yeni Üniversite Yasa Tasarısı, Sorunlar, Öneriler s. 5-7, İ. Enver Altınlı, Meslek Uzmanı Yetiştirme, s. 7-8, Philip H. Abelson (Çev: Tahir Öngür), Yerbilimlerinde Uluslararası İşbirliği, s. 8-9, Michael Woakes (Çev: Tahir Öngür), Maden Kaynakları Politikasında Bazı Yeni Gelişmeler, s. 9-10, İ. Enver Altınlı, Yerbilimcinin Politik Tutumu, s. 10-11]
Kemal Erguvanlı, Jeoloji Kongrelerinin 100. Yılı ve Türkiye, s. 12-16.
Maden Kaynakları Uluslararası Sınıflaması, s. 16-20
Volkan Ş. Ediger, Palinoloji Dünü Bugünü Yarını, s. 21-27
E. H. Erwin Anderheggen (Çev: Ertem Tuncalı), Kömür, s. 27-30
Kömür Haberleri, s. 30-31
Tahir Öngür, Petrol Savaşı: Dünya ve Ülkemiz, s. 32-35
Enerji Haberleri, s. 36
İsmail Alp, Sularla İlgili Hüküm ve Uygulamalar, s. 37-40
Niyazi Türkelli, Ankara Sismoloji Rasathanesi (ANTO), s. 41-44
Deprem Haberleri, s. 44-45
Richard A. Sheppard (Çev: Yusuf Z. Güresinli), Tortul Kayalardaki Zeolitler, s. 46-50
Dünyada Zeolit, s. 50
D. F. Sangster (Çev: Erdal Şenöz), Karbonatlı Kayaçlardaki Stratiform Pb-Zn Yatakları, s. 50-55
Hammadde Haberler, s. 55-57
Noriyuki Fujii, Yabancı Ülkelerde Yerbilimleri Japonya'da Yerbilimleri, s. 57-60
Richard Helmer (Çev: Ali Uygun), Akdeniz'de Çevre Kirlenmesi, s. 61-63
Kitap Tanıtımı: Structural History of the Mediterranean Basin, s. 63
İhsan Ketin, Yücel Yılmaz, Ofiyolit Simpozyumu, s. 64-67
M. Cemal Göncüoğlu, Yurtdışı Yayınları, s. 68-71
Yerbilimlerinde Emeği Geçenler (Prof. Dr. Nuriye Pınar Erdem), s. 73-76, Galip Otkun s. 77-78
Erhan Köküöz, Fotoğrafçılık, s. 79-83
Ali Yılmaz, Bilim Dilinde Özleşme Üzerine, s. 84-86
Uluslararası Tektonik Leksikonu, s. 86
İ. Enver Altınlı, Zürich 7-10.2.1079 Jeoloji Bilimleri Uluslararası Birliği "Yönetim Kurulu" Toplantısı, s. 87-92
İ. Enver Altınlı, Zürich 4-6.2.1079 IUGS arazisi ve Simpozyumu: Jeodinamik Problemleri 80'lere Bakış, Glarus Alplerine Jeoloji Gezisi, s. 92, 94
Haberler, s. 95-99, [Yerkimyası (Jeokimya) Çalışma Grubu Oluşturuldu, s. 95, Yerbilimleri Terimleri Sormaca (Anket) Sonucu Oybirliği ile Varılan Sonuçlar, s. 96, Yerbilim Terimleri Çalışma Oturumu, s. 97, Dünya Tarihinin En Küçük Uçan Canlısı Teksas'ta Bulundu, s. 97, Mars Yüzeyinde Yeniden Buz Örtüsü Saptandı, s. 97, Yeryüzündeki En Eski Yaşam Bulgusu 3,8 Milyar Yıl Olarak Belirlendi, s. 97, Vikingler Helgoland'da Bakır İşlemişler, s. 97, Buz Adaları Sondaj Platformu Olarak Kullanılıyor, s. 97, Güneşteki Lekeler İklim Değişmelerine Yol Açıyor, s. 98, Uluslararası İçmesuyu ve Sağlığı Koruma Onyılı, s. 98, Kamu Kullanım

Suları ile Yaş ve Ölüm Oranı Arasındaki İlişki, s. 98, Avrupa Jeoloji Birligi (EGA) Kuruluyor, s. 98, Fransa Jeoloji Kurumu 150 Yaşında, s. 98, Palinoloji Ulusal Komitesi Kuruldu, s. 98, IUGS Tüzüğü Yeniden Hazırlandı, s. 99, USGS'in Uluslararası İlişkileri, s. 99, Uzay, s. 99]

Cilt: 5, Sayı: 3-4, Ağustos-KAsım 1980

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 3-4

Görüşler: [İ. Enver Altınlı, Görüşler: Dünün ve Yarının Jeologu, s. 5-6, İ. Enver Altınlı, Saha Jeolojisi ve Yapısal Jeoloji, s. 6-7, Tahir Öngür, Neleri Tartışıyorlar! Yaratılışçılık s. 7-8]

Kemal Erguvanlı, Yerbilimlerini Mektebi Tıbbiyede İlk Kez Türkçe Okutan Hoca İbrahim Lütfi Paşa, s. 9-13

İbrahim Tekkaya, İnsana Giden Yollar: Australopitecienler-I, s. 13-18

Mükerrem Türkünal, Türkiye'nin Dev Ammonit'leri ve Yaşam Ortamları, s. 19-20

Cemal Göncüoğlu, Yüksek Basınç Mineral Parajenezleri, s. 21-30

J. F. Parrot, H. Whitechurch (Çev: Güner Ünalan), Tetis Kabuğunun Kuzeyden Güneye olan Bindirmesinden Önceki Yitimler, s. 30-39

N. H. Woodcock, A. H. F. Robertson (Çev: M. Cemal Göncüoğlu), Tetis Kuşağında Ofiyolitlerle İlişkili Metamorfitlerin Kökeni, s. 39-43

Haberler, s. 44-45

Gültekin Savcı, Doğu Anadolu Volkanizmasının Neotektonik Önemi, s. 46-49

Tahir Öngür, St. Helen Yanardağı Püskürmesi, s. 50-51

Volkanoloji Haberleri, s. 51

Tahir Öngür, Yerısıl Dizgelerde 'Hidrotermal Alterasyon' s. 52-59

Caner Zanbak, Mustafa Erdoğan, Kayseri Dolaylarındaki Kitle Hareketleri Ayvazhacı Yerkayması, s. 60-65

Türkiye 2. Mühendislik Jeolojisi Simpozyumu, s. 66-67

Erhan Köküöz, Büyük Projeler Güneydoğu Anadolu Projesi, s. 68-80

Enerji Haberleri, s. 81-82

Yerbilimlerinde Emeği Geçenler [Doç. Dr. Sadrettin Alpan,s. 83-84, Mükerrem Türkünal, s. 85, Prof. Kazım Ergin, s. 85-86]

Erhan Köküöz, Fotoğrafçılık, s. 87-88

Ali Uygun, Türkiye'de Evaporitler, s. 89-94

J. R. Poss (Çeviri: Erol Berker), Madenlerin Tarihçesi: Medeniyetin İlk Işığında Metalurji, s. 95-97

Mehmet C. Yıldız, Vanadyum, s. 97-102

Erol Alkanoğlu, Yeni Bir Vanadyum Minerali Schreyerit (V2 Ti3 O9), s. 103

Madencilik Haberleri, s. 104

P. Boonen (Çev: Cemal Güncüoğlu), Yabancı Ülkelerde Yerbilimleri Belçika'da Yerbilimleri, s. 105-

Victor Ricaldi (Çev: Tahir Öngür), Bolivya'da Jeolojinin Gelişimi, s. 106

Yitirdiklerimiz [İsmail Şardan, Ükkaş Ağar] s. 107

Cilt: 6, Sayı: 1-2, Şubat-Mayıs 1981

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 1
Murat Erendil, Düşten Karabasana Yiten St. Helens'in Öyküsü, s. 3-5
Haberler , s. 5, [Krakatau 100. Yaşına Yaklaşıyor, Etna Yeniden Püskürdü]
M. Celal Şengör, Yücel Yılmaz, İhsan Ketin (Çev: İ. Enver Altınlı), Kuzey Türkiye'de Jura Sonu Öncesi Okyanus Kalıntıları Permiyen-Triyas Paleo-Tetis Parçaları, s. 6-16
Ali Uygun, Çevremizdeki Tehlike Asbest, s. 17-20
Salih Gök, Borat Mineralleri Madenciliğinde Artıklar ve Çevre Kirlenmesi, s. 20-24
Haber, s. 24, [Küller Yeraltı Suyunu Kirletiyor]
Mehmet F. Akkuş, Bitümlü Şeyl ve Türkiye'deki Bitümlü Şeyl Yataklarından Yararlanma Olanakları s. 25-332
Enerji Haberleri, s. 33, [Avustralya'da Yeni Bir Kömür Sıvılaştırma Tesisi Kuruluyor, Nükleer Santrallerin Sayısı Artıyor, Dünya Enerji Konferansında Kömürün Önemi Vurgulandı, Fransa Nükleer Santrallerin Sayısını Hızla Arttırıyor]
Sacit Özer, Rudist Yığışımlarının Petrol Açısından Önemi, s. 34-37.
L. Tufan Erdoğan, Azat Akgül, Petrolde Ana Kaya ve Sürekli Göç Modeli İçerisindeki Yeri, s. 38-42
Enerji Haberleri: s. 42, [En Derin Jeotermal Enerji Kuyusu, Dünya Petrol Üretimi Geriledi, Rekor Derinlikte Araştırma Kuyusu, Dünyanın En Büyük Petrol Rezervlerinden Biri Sibirya'da]
Ali Yılmaz, Piroklastik Gereçlerin Adlamasına İlişkin 1979'daki Gelişmeler, s. 43-45
Vedat Oygür, Alpin Akdeniz Kıvrım Kuşağı Merkez Kesiminin Metalojenisi, s. 45-52
Haberler: s. 52, [Glomar Challenger Atlantiğin En Yaşlı Kayaçlarını Saptadı, Devon-Karbonifer Sınırı Yeniden Tanımlandı, Glomar Explorer 1985'de Devreye Giriyor, Helmut G. F. Winkler, Bir Milyon Kişiye 140 Yerbilimci Düşüyor, Carl Wilhelm Correns, Peru Demir İhracatını Artırıyor, Yeni Hedef: Uranus]
Yerbilimlerinde Emeği Geçenler [Dr. Cahit, Erentöz s. 53, Prof. Dr. Galip Sağıroğlu s. 54, Prof. Dr. Ekrem Göksu s. 54]
İbrahim Tekkaya, İnsana Giden Yollar: Australopithecienler II, s. 55-61
Naci Görür, Karbonat Kayalarında Diyajenez, s. 62-66
M. Cemal Göncüoğlu, İtalya'da Yerbilimleri, s. 67
Ö. Çetin Karaağaç, Endüstriyel Hammaddeler: Endüstriyel Mineraller ve Kayalar, s. 68-73
Nihat Apaydın, Refrakter Hammaddeler, s. 74-77 (Bu yazıya, basımdaki hatadan dolayı bir sonraki sayıda ek olarak verilmek suretiyle, 76a-76d sayfa numaralı olmak üzere 4 sayfa ilave yapılmıştır).
Haber: s. 77, [Dünya Endüstriyel Hammadde Fiyatlarında Değişmeler]
E. A. Silver, E. C. Beutner (Çev: Ussal Z. Çapan), Penrose Konferansı Raporu Melanjlar, s. 78-81
Haberler: s. 81, [Hava Koşullarının Volkanik Patlamalara Etkisi, Peru'da Deprem Olacak mı?]

K. Douglas Nelson, John F. Casey (Çev: M. Yılmaz Katı), Notre Dame Körfezi Üst Ordovisiyen Filişindeki Ofiyolitik Kırıntılar ve Bunların Batı Newfoundland'in Tektonik Evrimindeki Önemi, s. 82-86

İ. Enver Altınlı, Niçin 'Yeni Yerbilimleri Sözlüğü'?, s. 87-88

TJK Yerbilim Terimleri Bilimsel Teknik Kurulu, Bazı Petrografi ve Mineraloji Terimleri, s. 89-90

Erhan Köküöz, Fotoğrafçılık: Fotoğraf Çekim Tekniği, s. 91-93

Yitirdiklerimiz, s. 94, [Dr. Ferit Toktaş, Dr. Cahit Erentöz]

Yayın Tanıtma s. 95-96, [L. Robert Folk, Petrology of Sedimentary Rocks (Sedimenter Kayaçların Petrolojisi) (N. Aygın), s. 95, Y. Erkan, Kayaç Oluşturan Önemli Minerallerin Mikroskopta İncelenmeleri (M. M. Evirgen), s. 95, Y. Erkan, Üniversal Tabla Yöntemleri, (M. M. Evirgen), s. 95, F. P., Müller, E. Keintzel, Einflusslinien für Flachengründungen, (M. İncecik), s. 95, H. Grasshof Einflusslinien für Flachengründungen,(M. İncecik), s. 96, P. Starke, Baugrubenwande, (M. İncecik), s. 96]

Cilt: 6, Sayı: 3-4, Ağustos-Kasım 1981

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 1

M. Cemal Göncüoğlu, Dünyanın En Eski Jeoloji Belgesi, s. 3

İ. Enver Altınlı, Eski Stratigrafi Adlamaları, s. 4-5

Nuri Güldalı, Ömer Önal, Lütfi Nazik, Türkiye'de Mağara Araştırmaları, s. 5-7

Mehmet Biten, Yeni Bir Heyelan, s. 7-8

Jeotermal Enerji Derneği, Türkiye'de Jeotermal Enerji Çalışmalarında Bilimsel Araştırma Gereksinimi, s. 9-12

İbrahim Tekkaya, Can Saray, İnsanın Ortaya Çıkışındaki Sorunun Çözümü, s. 12-13

K. Erçin Kasapoğlu, Başarılı Bir Bilimsel Sözlü Sunum İçin, s. 14-15

İhsan Ketin, Yeryuvarının-Dünyamızın Jeolojik Evrimi İçinde Türkiye'nin Yeri ve Doğal Kaynak Olanakları, s. 15-20

Gilbert Boillat, Raymond Capdevila, (Çev: Ali Yılmaz) Pireneler Yitim ve Çarpışma, s. 20-27

Brian A. Sturt, Absjorn Thon, Harald Turnes (Çev: M. Yılmaz Katı), Karmoy Ofiyoliti Güney Norveç, s. 28-33

Doğan Paktunç, Alpin Tip Kromit Yataklarının Oluşumu, s. 33-39

Can Ayday, CIPW Norm Hesaplanması ve Magna Tipine Göre Volkanik Kaya Sınıflanması Bilgisayar Programı, s. 39-44

Ö. Çetin Karaağaç, Seramik Endüstrisinde Kullanılan Endüstriyel Mineraller ve Kaynaklar (Seramik Hammaddeleri), s. 45-50

M. Yılmaz Savaşçın, Ametalik Hammadde Olarak Killer, s. 50-53

Selçuk Tokel, Plaka Tektoniğinde Mağmatik Yerleşimler ve Jeokimya Türkiye'den Örnekler, s. 53-65

Hüseyin Yılmaz, Uranyum ve Toryumun Yerkabuğu İçindeki Göçü, s. 66-78

Servet Yaman, Sıvı Kapanımlar, s. 78-86

Yerbilimlerinde Emeği Geçenler [Dr. Sırrı Kavlakoğlu], s. 87-88
Ali Uygun, Avusturya'da Yerbilimleri, s. 88-89
İ. Enver Altınlı, Tatbiki Jeoloji'nin Başlangıcı, s. 89-90
Yitirdiklerimiz, s. 91 [Dr. Selçuk Demirsoy, Prof. Dr. Ahmet Can Okay, Yüksel Temizer]
Yeni Yayınlar, s. 92-93 [Drewer, J. I.: The Geochemistry of Natural Waters, J. P. Kennett: Marine Geology, B. J. Skinner: Earth's Energy and Mineral Resources, C. C. Mathewson: Engineering Geology, F. Moseley: Methods in Field Geology, Depositional Systems of Active Continental Margin Basins, P. E. Gretener: Geothermics: Using Temperature in Hydrocarbon Exploration, M. N. Toksöz, S. Uyeda, J. Francheteau: Ocean Ridges and Arcs Geodynamic Processes, D. H. Zenger, J. B. Dunham, R. L. Ethinger: Concepts and Models of Dolomitization, H. J. Neumann, B. Paczynska-Lahme, D. Severin: Composition and Properties of Petroleum, M. Salansky: Geologie des Phosphates Sedimentaires, G. Baillot: Geology of the Continental Margins, J. Elder: Geothermal Systems, L. Rybach, L. H. P. Muffler: Geothermal Systems: Principles and Case Histories, G. C. Brown, A. E. Mussett: Inaccessible Earth, N.T University of Athens: International Symposium on the Hellenic Arc and Trench, s. 92, P. A. Davies, S. K. Runcorn: Mechanisms of Continental Drift and Plate Tectonics, M. K. Sood: Modern Igneous Petrology, G. Matthess: The Properties of Groundwater, P. Vyskocil, R. Green, H. Malzer: Recent Crustal Movements, D. W. Strangway: The Continental Crust and its Mineral Deposits, A. M. Evans, An Introduction to Ore Geology, F. J. Turner, Metamorphic Petrology: Mineralogical, Field and Tectonic Aspect, P. A. Rona, R. P. Lowell: Sea Floor Spreading Centers, Hydrothermal Systems, A. Faucoult, J. F. Raoult: Dictionnaire de Geologie, J. P. Michel, R. W. Fairbridge, Dictionary of Earth Sciences-Dictionnaire des Sciences de la Terre, s. 93]
Haberler, s. 93-95. [İşbirliği Yolunda, (P. Mandev), s. 93, Pasifik Çevresindeki Harita Dizileri Levhaları ve Kaynakları Bağlıyor, s. 93, Jeotermal Enerji ve Elektrik, s. 94, Afrika'da Jeotermal Enerji, s. 94, Dalgalar Bilgi Üretiyor, s. 94, İsrail'de Tuzlu Göllerden Enerji Eldesi Gelişiyor, s. 94, Kömürün İklimlere Etkisi, s. 94, Yeni Bir Deprem Kestirme Sistemi, s. 94, Mars'taki Kanallar Buzul İzleri mi?, s. 94, Almanya Petrole·Bağımlılığını Azaltıyor, s. 94, Çökellerde Ağır Metal Kirlenmesi, s. 94, Mikroorganizmaların Hidrometalurjide Kullanımı, s. 94, Albert Maucher,s. 94, Alman Jeoloji Kurumunun 133. Bilimsel Konresi, s. 94, Theodor Lebküchner, s. 95, Atlantik'te Okyanus Araştırmaları, s. 95, ABD'de Enerji Kaynaklarının Dağılımı, s. 95, Etna Yanardagı Kül Püskürtüyor, s. 95, Jeotermal Gelişim, s. 95, Sovyetler En Derine Ulaştı, s. 95, Yeni Enerji Kaynakları, s. 95, St. Helens'in İklime Etkisi ve Volkanik Etkinliği, s. 95, Voyager-2 Satürn'ün Fotoğraflarını Çekti, s. 95]
Erdoğan Demirtaşlı, Türkiye Stratigrafi Komitesi Çalışmaları Hakkında Özet Bilgiler s. 96-97

Cilt: 7, Sayı: 1, Mayıs 1982

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Servet Yılmazer, Kozak (İzmir-Bergama) Çevresinde Sıcak Gerdanlık, s. 3
Adnan İnan, Azerbeycan'ın Çamur Volkanları, 4-5
Cahit Başocak (Çev.) Enerji Sorununa Yeni Bir Çözüm Güneş, Tuz ve Su, s. 5-6
E. A. Shinn, (Çev. İsmail Kuşcu) Son Slaydı Önce Yap, s. 7-10
Özler, s. 11-13, [A. M. C. Şengör ve Y. Yılmaz, Türkiye'nin Tetis Gelişimi Bir Levha Tektoniği Yaklaşımı, s. 11-12, O. Tekeli, Jura Öncesi Yaşlı Yitim Karmaşığı, Kuzey Anadolu, Türkiye, s. 12, A. Necioğlu, B. Maddison, N. Türkelli, Kuzeybatı Türkiye'nin Kabuk ve Üst Manto Yapısıyla İlgili Bir Çalışma, s. 12, C. H. B. Leitch, Kuzeydoğu Türkiye Lahanos ve Kızılkaya Masif Sülfid Yataklarının Mineralojisi, Dokuları ve Kuroko Cevherleriyle Benzerlikleri, s. 13, J. M. Fontaine, C. Howard, C. Brunton, M. Lys, R. Rauscher, Ö. Balkaş, Hazro (Türkiye) Sahasında Arap Platformu Palezoyik Formasyonlarının Stratigrafisi Üzerine Yeni Veriler, s. 13]
Görüşler ve Düşünceler, s. 18-19, [İ. Enver Altınlı, Yerbilimlerinin Eğitim ve Uygulamasında Kopukluk, s. 14-15, Jeotermal Enerji Derneği, Türkiye'de Jeotermal Enerji Çalışmalarının Gerektirdiği Personel Eğitimi, s. 16-18, A. Gözen, Maden Yasası Tasarısında Jeoloji Mesleğinin Yer Alması, s. 18, Pınar O. Yılmaz, M. Yılmaz Savaşçın, H.E.A.T. Simpozyumu, s. 18-19]
Haberler, s. 20-22 [Serbest Jeoloji Mühendisliği Bürolarının Tanımı ve Tescili Yönetmeliği, s. 20, Doğu Akdeniz'in Jeolojik Evrimi, s. 20, O. Ö. Dora, A. Maucher'in ardından, s. 20-22, 18. ICSEM Kongresi, s. 22, Yerkabuğu Hareketlerinin Ölçülmesinde Jeodinamik Program, s. 22, Avrupa Tektonik Haritası, s. 22, Avrupa'nın İlk Sakinleri, s. 22 Türkiye Palinoloji Komitesi Yönetmeliği, s. 23-24]
TUYTEK Bülteni, s. 25 [Petrol Kongresi 1982, Dünya Enerji Konferansı Türk Milli Komitesi Genel Kurulu, Mühendislik Jeolojisi Türk Milli Komitesi 5. Genel Kurulu, Türkiye Palinoloji Komitesi 3. Genel Kurulu,]
Toplantılar Takvimi, s. 26
TJK'dan Haberler, s. 27-30 [36. Bilimsel ve Teknik Kurultay, s. 27-28, Yeni Yönetim Kurulumuz, s. 28-29, Bilimsel ve Teknik Kurullar s. 29, Bahar Dönemi Konferans Dizisi, s. 30, En İyi Staj Raporu Yarışması, s. 30]

Cilt: 7, Sayı: 2, Ağustos 1982

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Vedat Yüksel, Sadettin Korkmaz, Mitoloji, Jeoloji, Turizm: Olimpos'un Sönmeyen alevi, s. 3-4
K. O. Emery, Kıta Kenarları Sınıflama ve Petrol Olanakları, s. 4-13
C. Weber, Akdeniz Havzasında Sismik Riskler, s. 13-15
K. Hong Shang, Stratigrafi Kavramları Üzerine Düşünce, s. 16-17

Kemal Erguvanlı, Halil Edhem Eldem: Temel Bilimler Dalında Avrupa'da İlk Doktora Yapan, Darülfünun Jeoloji-Mineroloji Muallimi, s. 17-21
Erol Ömer Atalay, Kırklareli - Dupnisa Mağara Sistemi, s. 22-25
Özler, s. 25-26 [N. H. Woodcock, A. H. F. Robertson, Bir Mesozoyik-Senozoyik Kıta Kenarı Boyunca Bindirmeyle İlgili Yırtılma: Antalya Karmaşığı, GB Türkiye, s. 25, C. Tinker, J. J. Wagner, M. Delaloye, H. Selçuk, Hatay Ofiyolitlerinin (Güney Türkiye) Tektonik Gelişimi ve Ölü Deniz Rifti ile İlişkisi, s. 25, B. Maddison, A. Necioğlu, N. Türkelli, Türkiye'de Sismik Kabuk Evrelerinin Uyarımı ve Sönümleri, s. 25, R. P. Taylor, Bakırçay Porfiri Bakır Zuhurunun İzotop Jeolojisi, Kuzey Türkiye, s. 26, A. H. F. Robertson, Bir Mesozoyik Edilgin Kıta Kenarı Üzerinde Metalojenez (Antalya Karmaşığı - GB Türkiye), s. 26]
Görüşler, Düşünceler: İ. Enver Altınlı, Bir Arayış: Yerel Yerbilim Müzeleri, s. 27-28
Haberler, s. 28-30, [Pasifik Çevresi Enerji Mineral Kaynakları Konferansı, s. 28, Toprak Kaymaları, Çamur Akmaları, s. 28, Türkiye Üçüncü Kömür Kongresi, s. 28, 27. Uluslararası Jeoloji Kongresi Moskova, s. 28-29, Anadolu'nun Jeodinamiği Üzerine, s. 29, Uluslararası Jeoteknik Simpozyumu-1983, s. 29, Eurorad 1982, s. 29, Yerbilimlerinde Bilişim, s. 29-30, IAS Kuzey Amerikaya Gidiyor, s. 30, Troodos Ofiyoliti Yeniden İnceleniyor, s. 30]
Toplantılar Takvimi, s. 31
TJK'dan Haberler s. 32, [Doğal Anıtlar, Geocome-2]

Cilt: 7, Sayı: 3, Kasım 1982

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Aydoğan Boray, Diri Faylar ve Bir Deprem Olayı: Yüzey Faylanması, s. 3-4
İhsan Ketin, Jeoloji Tarihinin İlk Sahifeleri, s. 4-8
Ö. Çetin Karaağaç, Gübre Endüstrisinde Kullanılan Endüstriyel Mineraller ve Kayalar, s. 8-12
M. Celal Şengör, Babay Himalaya Augusto Gansser 71 Yaşında, s. 12-16
R. S. Dietz ve J. C. Holden, (Çev. Murat Erendil) Sürüklenen Kıtalar: Tuzak ya da Yeni Bir Bakış, s. 16-23
Özler, s. 23-24, [P. O. Yılmaz, Doğu Akdeniz'in Jeolojik Çatısı İçerisinde Antalya Karmaşığının Yapısal Evrimi, s. 23, M. Y. Savaşçın, Batı Anadolu (Ege Kıyı Şeridi) Genleşme Tektoniği ve Genç Alkali Magnetizma, s. 23-24, Aral İ. Okay, Tavşanlı Bölgesinde (Kuzeybatı Anadolu) Başlangıç Mavişist Metamorfizması ve Metazomatizması, s. 24]
Görüşler Düşünceler: İ. Enver Altınlı, Jeoloji Haritalamasında Doğru Yol s. 24-25, Jeoloji Haritası Bitmiş Olabilir mi? s. 25-26
Haberler, s, 26-30 [Aral İ. Okay, Doğu Akdeniz'in Jeolojisi Tartışıldı, s. 26-27, Ş. Şimşek, Türkiye'nin Elektrik Üretebilecek İkinci Jeotermal Alanı Aydın-Germencik-Ömerbeyli'de Bulundu, s. 27-28, I. Ulusal Süs Taşları Oturumu, s. 28, Paleojen-Neojen Sınırı, s. 28, Sıcak Kuru Kayalar Ya da susuz Jeotermal, s. 28, Akdeniz Villafranşiyeni, s. 28, Devoniyen, s. 29, Akdeniz Neojeni Bölgesel Komitesi, s.

29, Zemin Basınçları konferansı s. 29, Hidrojeolojide Süreksiz Ortamlar s.29-30, Uluslararası, Hidroloji Kollokyumu UNESCO PHI, s. 30, SSCB Yeni Sahalarda Üretim Yapıyor, s. 30, Yeni Bir Yayın: Saha Jeolojisi Derlemesi, s. 30]
Toplantılar Takvimi, s. 31
TJK'dan Haberler, s. 32, [Tanıtma Haritaları, Doğal Anıtlar]
Aydın Sümer'i Yitirdik, s. 32

Cilt: 7, Sayı: 4, Şubat 1983
İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Volkan Ş. Ediger, Yerkürenin Yaşı, s. 3-7
Sacit Özer, İz Fosiller ve İz Bilim, s. 7-14
Nuri Güldalı, Fuat Şaroğlu, Konya Yöresi Obrukları, s. 14-17
Lütfü Durmaz, Yeryüzünü Algılayan Yeni Gözler, s. 18-20
J. C. Mc Caslin, Falkland, Petrol Aramacılığının İlginç Hedefi, s. 20-22
Ülker Özdemir, Güvem Üst Miyosen Göl Balıkları, s. 23
Özler, s. 23-26 [İ. Özkaya, Türkiye'de Bazı Melanj Birimlerinin Kökeni ve Tektonik Konumu, s. 23, E. Bingöl, M. Delaloye, G. Ataman, Batı Anadolu'da Granitik İntrüzyonlar: Yörenin Jeodinamiğine Bir Katkı, s. 23-24, L. Zaninetti, D. Altıner, Z. Dağer, B. Ducret, Türkiye Toros Üst Fasiyesinde Milloliporidae (Foraminifera) II ek Mikrofauna, s. 24, E. Demirtaşlı, Güney Türkiye'de Variskan ve Erken Alpin Tektoniğin Önemi, s. 24, J. Marcoux, T. Juteau, Antalya Naplarındaki Üst Triyas Yaşlı Alkalen Denizaltı Volkanizması ve Eşlik Eden Çökeller, s. 25, U. Çapan, J. P. Lauer, H. Whitechurch, Ankara Melanjı: Tetis Kapanışını Belirlemede Önemli Bir Unsur, s. 25-26, A. Michard, H. Whitechurch, L.E. Ricou, R. Montigny, E. Yazgan, Doğu Toros Kuşağında (Malatya-Elazığ Bölgesi, Türkiye) Okyanus Havzaları, Yitimler ve Üzerlemeler, s. 26]
Haberler, s. 27-29, [Akdeniz'in Sismotektoniği, s. 27, Türkiye Palinoloji Komitesi, s. 27, Damdere (Ataköy) Kuvars Yatakları s. 27, Geocome II, s. 27, Maden Yataklarının Oluşumu, s. 28, Volkanik Gazlar ve İklim, s. 28, Glomar Challenger, s. 28-29]
Toplantılar Takvimi, s. 30
TJK'dan Haberler, s. 31-32 [Yerbilimleri Özel Dizisi,s. 31, Toros Jeolojisi Uluslararası Simpozyumu, s. 31, Güz Dönemi etkinlikleri, s. 32]
Mustafa Saydamer, Hasan Gün, Erdoğan Karaege'yi Kaybettik, s. 32

Cilt: 8, Sayı: 1, Mayıs 1983
İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Engin Meriç, Okyanus Dibi Vahaları, s. 3-6
Y. A. Kozlovsky (Çev: A. İnan), Süper Derin Sondaj: Kola, s. 7-8
Volkan Ş. Ediger, Yaşamın İlk İzleri, s. 9-11
Asım Göktepeli, Z. Ayan, M. Artvinli, A. Şahin, Y. İ. Barış, İnsan Sağlığı ve Jeoloji, s. 11-14

Yavuz Hakyemez, Sedimantoloji - Bazı Çözümlenmemiş Sorunlar ve Yeni Yönler, s. 14-18

M. Stemprok (Çev: V. Oygür), Cevherli Granitler ve Kökenleri, s. 18-23

Özler, s. 23-26 [İ. Özkaya, Oramar ve Karadağ'da (GD Türkiye) Kenar Havza Ofiyolitleri, s. 23-24, C. Fourquin, H. Whitechurch, T. Juteau, Toros Ofiyolitlerinde Okyanus İçi Olaylar ve Pontid EtkinKenarındaki Magmatik İşlev: Benzerlikler ve Önemi, s. 24, H. Whitechurch, T. Jurteau, R. Montigny, Toros Ofiyolitleri ve Doğu Akdeniz Çevresinde Okyanus Açılımları ve Kapanımlarının Tamamlanması Sorununa Katkısı, s. 24-25, G. Aktaş, Doğu Tetis'in Kretase ve Teriyer Gelişiminde Maden Karmaşığı'nın Önemi, 25-26]

Haberler, s. 26-29, [Türkiye Jeoloji Kurultayı, s. 26, 8. Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik Kongresi, s. 26, Türkiye Jeofizik Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 26, Mühendislik Jeolojisi Türk Milli Komitesi, s. 26, 4. Uluslararası Mühendislik Jeolojisi Kongresi, s. 26, Magmadan Enerji Elde Edilmesi, s. 28, Sismotektonik Haritalama Simpozyumu, s. 28, En Derin Jeotermal Sondajı, s. 28-29, Dünya Enerji Konferansı, s. 28, El Chicon Yanardağı Uyandı, s. 28, Antartika'da Memeli Fosilleri, s. 28-29, Jeokronologlar Derinleri Araştırıyor, s. 29]

Toplantılar Takvimi, s. 29-30

TJK'dan Haberler, s. 30-32, [37. Türkiye Jeoloji Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 30-31, 38. Dönem Yönetim Kurulu, s. 31, Bilimsel ve Teknik Kurullar, s. 31, En İyi Staj Raporu Yarışması s. 31-32, Kuzey Anadolu'nun Jeodinamik Evrimi, s. 32]

Erdal Şenöz'ü Yitirdik, s. 32

Cilt: 8, Sayı: 2, Ağustos 1983

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2

Türker Özsayar, Sarmasiyen Katı Üzerine Notlar, s. 3-5

Engin Ünay, Karasal Tersiyer Biyostratigrafisindeki Gelişmeler, s. 5-9

Mustafa Karabıyıkoğlu, Çökellerin Kayaca Dönüşümü ve Bu Kayaçlarda İkincil Değişimler: Diyajenez ve Metajenez, s. 9-13

Fuzuli Yağmurlu, Kömür Oluşumunun Fiziksel ve Kimyasal Koşulları, s. 13-17

H. J. Schippers (Çev: V. Oygür), Gelişmekte Olan Ülkelerde Madencilik ve Altyapı, s. 18-19

P. Guennoc, G. Pouit (Çev: V. Oygür), Kızıldeniz'in Açılması ve İlişkin Cevherleşmeler, s. 19-21

Özler, s. 22-24, [U.Z. Çapan, Toros Kuşağı Üzerindeki Beş Ofiyolit Masifinin Karşılaştırmalı Jeoloji ve Jeokimyası (Güney Türkiye), s. 22, F. Şaroğlu, Y. Güner, W.S.F. Kidd, A.M.C. Şengör, Doğu Türkiye'nin Neotektoniği: Bir Çarpışma Zonunda Kabuksal Kısalma ve Kalınlaşma Üzerine Yeni Veriler, s. 22, M. Bonneau, Orta Ege Havzasının Üst Jura - Miyosen Süresindeki Evrimi, s. 23, V. Jakobshagen, Ege Bölgesindeki Eosen Orojenezi: Jeotektonik Görünüm s. 23-24]

Haberler, s. 24-30, [TPAO'nun 1982 Çalışma Raporu Yayınlandı, s. 24, II. Yeni Mineral Hammaddeleri Simpozyumu, s. 24-25, Avrupa Konseyi, Jeoloji Birliği İkinci

Toplantısı, s. 25, 4. Avrupa Sedimantoloji Kongresi s, 25-26, Radon Gazının Sıcak Su Kaynaklarından Ölçümü ve Depremlerle İlgisi, s. 26, Hidrotermal Süreçler s. 26-27, Kıbrısta Fosil Hidrotermal Bacalar, s. 28, Yaşam ve Dünya Gezegeni, s. 29, Tungsten Jeolojisi, s. 29-30, Ediacarian, Yeni Jeolojik Devir ve Sistem, s. 30, Kömürün Modern Kullanılma Biçimleri, s. 30]
Toplantılar Takvimi, s. 31-32
Mustafa Selim'i Yitirdik, s. 32
Sait Ürgün'ü Yitirdik, s. 32

Cilt: 8, Sayı: 3, Kasım 1983

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Fuat Şaroğlu, Bingöl Dağı ve Öyküleri, s. 3-4
M. Atilla Çağlayan, Deprem Habercileri, s. 4-6
Remzi Erdoğan, Fuat Şaroğlu, Yılmaz Güner, Deprem Sonrası Çaldıran'ın Yeni Sorunları, s. 7-10
Fuat Şaroğlu, Remzi Erdoğan, Çaldıran Fayının Deprem sonrası Hareketi İle İlgili Gözlemler, s. 10-11
Selçuk Sipahioğlu, Horasan Narman Depreminden Önce Yörenin Deprem Etkinlik Özellikleri Hakkında Yapılan Bir Değerlendirme, s. 12-15
Aykut Barka, Fuat Şaroğlu, Yılmaz Güner, Horasan Narman Depremi ve Bu Depremin Doğu Anadolu Neotektoniğindeki Yeri, s. 16-21
Necdet Özgül, İhsan Seymen, Esen Arpat, Horasan Narman Depreminin Makrosismik ve Tektonik Özellikleri, s. 21-25
Ali Koçyiğit, Doğu Anadolu Bölgesinin Depremselliği ve Gerekli Çalışmalar, s. 25-29
Aykut Barka, Doğu Anadolu'da ve Marmara Çevresinde Gelecekte Olabilecek Bazı Büyük Depremlerin Olasılı Episantr Alanları, s. 30-33
Uğur Kuran, Türkiye'de Depremlerin Önceden Bilinmesi Çalışmalarına Neden Önem Verilmelidir?, s. 33-37
Zeki Karahan, Ergün Öztürk, Kemal Uysal, Yerkabuğu Hareketlerinin Jeodezik Yöntemlerle İncelenmesi, s. 37-41
Fuat Şaroğlu, Aykut Barka, Kaya Türünün Sismik Parametreler Açısından Önemi, s. 41-43
Alkut Aytun, Depremlerin Neden Olduğu Can Kaybı Ulusal Gelirle İlişkili Midir?, s. 44-47
M. N. Toksöz, M. Guenette, L. Gülen, G. Kenough, J.J. Pulli, H. Sav, A. Olguner, (Çev. İsmail Kuşçu) Narman Horasan Depreminin Kaynak Mekanizması, s. 47-52
Özler, s. 53-54 [P. L. Hancock, A. Barka, Kuzey Anadolu Fay Zonunda Yerdeğiştirmenin Pliyo-Pleyistosen Terslenmesi, s. 53, P. L. Hancock, A. Barka, Kuzey Anadolu Fay Zonunda Neotektonik Meso-Kırık Sistemlerinden Ortaya Konulan Karşıt Kayma Yönleri, s. 53, M.R. Hempton, Kuzey Anadolu Fayı ve Kıtasal Kaçısın Karmaşıklığı, s. 53, A.M. Celal Şengör, S. Büyükkaşıkoğlu, N. Canıtez, Pontidlerin Neotektoniği: Kuzey Anadolu Fayı Boyunca Uyuşmayan Yapılar

İçin Uygulamalar, s. 54, P. L. Hancock, A. Barka, Kuzey Anadolu Fay Zonundaki Anlaşılmaz Yapıların Tektonik Yorumları, s. 54]

TJK'dan Haberler: E. Kasapoğlu, Açık Oturum, Doğu Anadolu'nun Depremselliği ve Yerbilimleri, s. 55-56

Cilt: 8, Sayı: 4, Şubat 1984

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2

Mustafa Karabıyıkoğlu, Aykut Barka, Messiniyen (Geç Miyosen) Tuzluluk Sorunu: Akdeniz'in Kuruması ve jeodinamik önemi, s. 3-11

Erol Alkanoğlu, Menderes Masifindeki Tafoniler, s. 11-13

Coşkun Unan, Taylan Lünel, Magmatik Kayaç Analizlerinin İçermesi Gereken Bilgiler ve Analiz Sonuçlarının Tutarlılığı, s. 13-18

Nuri Güldalı, Lütfi Nazik, Şükrü Derici, Narlıkuyu Dilek Mağarası: Turizme Açılmakta Olan Bir Mağaranın Öyküsü, s. 18-20

Tuncay Ercan, İz Element ve Kurşun İzotop Analizleriyle Arkeolojik Metal Parçalarının Değerlendirilmesi ve Jeolojinin Katkısı, s. 21-24

Murat Erendil, Daha İyi Arazi Fotoğrafı İçin, s. 24-26

Özler, s. 27-29 [A. H. F. Robertson, N.H. Woodcock, Alakırçırçayı Grubu, Antalya Karmaşığı Güneybatı Türkiye: Deforme Olmuş Bir Mesozoyik Karbonat Kıta Kenarı, s. 27, A. H. F. Robertson, N.H. Woodcock, Bilelyeri Grubu, Antalya Karmaşığı: Güneybatı Türkiye'de Bir Mesozoyik Pasif Kıta Kenarında Depolanma, s. 27-28, W. T. Dean, Derik Mardin Yöresi Sosink Formasyonundaki Orta Kambriyen Trilobitleri, s. 28, A.B. Hayward, A.H.F. Robertson, Bey Dağları Otoktonunun Kretase ve Tersiyer Çökellerinden Elde Edilen Ofiyolit Yerleşim Yönü, GB Türkiye, s. 28, O. Monod, M. Meşhur, M. Martin, M. Lys, Likya Toros'unda Cenger Formasyonunda (Kırmızı Arkozlar) Triyas Yaşlı Dipneustes (Ceratodontiformes-Dipnoi) Bulunuşu, s. 28, A. Poisson, E. Akay, J. Cravatte, C. Muller, Ş. Uysal, Antalya Naplarının Isparta Büklümü Merkezine Yerleşmesi Zamanı Üzerine Yeni Veriler, s. 29]

Haberler, s. 29-31, [Altın 82, s. 29, Hidrotermal Oluşum ve Yitim, s. 29-30, Uzama Havzalarının Gelişimi; Pannoniyen, s. 30-31]

Toplantılar Takvimi 1984, s. 31

TJK'dan Haberler: G. Ünalan, C. Göncüoğlu, Toros Jeolojisi Uluslararası simpozyumu, s. 31-32

Cilt: 9, Sayı: 1, Mayıs 1984

İçindekiler

Yeni Döneme Girerken, s. 2

H. Erhan Sakallıoğlu, Ay Yüzeyindeki Bazı Akıntı Şekilli Oluşuklar, s. 3-8

G. W. Morrison (Çev: Ali Dinçel), Şoşonit Kaya Birliğinin Özelliği ve Tektonik Yerleşmesi, s. 8-16

Mehmet Biten, Kayaç Yenilmesi, s. 16-17

E Sveinbjornsdottir (Çev: A. İ. Gevrek, M. Şener), Krafla ve Reykjanes (İzlanda) Jeotermal Sistemlerinde Su-Kayaç İlişkileri, s. 17-18
Kadir Sarıiz, Dünya'da ve Türkiye'de Kükürt Üretimi ve Geleceği, s. 18-22
M. Celal Şengör, Romanya'dan Güncel Bir Global Tektonik Kitabı, s. 22-24
Görüşler, düşünceler: İ. Enver Altınlı, Bir Derginin Düşündürdükleri, s. 24-25
Özler, s. 26-29, [Ö.T.Akıncı, Doğu Pontid Volkano-Sedimanter Kuşağı ve İlgili Masif Sülfid Yataklarının Stratigrafisi, s. 26, E. Kerey, Kuzeybatı Türkiye'de Üst Karbonifer Kayalarının Evrimi, s. 26, R. Akkök, Menderes Masifi: Likya Naplarının Altında bir Kabukiçi Makaslama Zonu, s. 27, S. L. Gökçen, N. N. Gökçen, Alpin Türkiye Trakyasının Jeolojik Evrimi, s. 27-28, N. Görür, Tuzgölü-Haymana Havza Karmaşığı, Orta Türkiye: Neo-Tetis Kapanmasının Çökel Tanımı, s. 28, A.M. Celal Şengör, Y. Yılmaz, O. Sungurlu, Akdeniz Kimmeridlerinin Evrimi: Paleo-Tetis'in Batı Ucunun Evrimi, s. 28-29]
Yeni Yayınlar, (Hazırlayan R. N. İnal) s. 29-31, [.Chapman, R. E., Petrol Jeolojisi, s. 29, Suk, M. Metamorfik Kayaçların Petrolojisi, s. 29-30, Vyskocil, P., Wassef, M., Green, R., Günümüz Kabuksal Devinimleri 1982, s. 30, Hekinian, R., Okyanus Tabanı Petrolojisi, Artyuskhov, E. V., Jeodinamik, s. 30, Kırıkoğlu, M. S., Fluorit, s. 31]
Haberler, s. 31-35, [Onuncu Yıl Türkiye Jeoloji Kurultayı, s. 31-32, Mühendislik Jeolojisi Türk Milli Komitesi Çalışmaları s. 32, Konferans, s. 32, Türkiye'de Jeotermal Enerji Arama ve Uygulamaları Toplantısı, s. 32, İtalya'daki Jeotermal Enerji Semineri, s. 32, Kuzey Doğu Anadolu I. Ulusal Deprem Simpozyumu, s. 32, Nato İleri Araştırma Semineri, s. 32, 27. Uluslararası Jeoloji Kongresi, s. 32, Tuvak Çalışmaları, s. 32-33, Levha Tektoniği Jeoloji-Jeofizik Lisansüstü Yaz Okulu, s. 33-34, Hacettepe Üniversitesi Jeoloji Konferansları, s. 34, İTÜ'deki Mikrotektonik Konferansları, s. 34-35, Cahit Erentöz Jeotermal Enerji Kuyusu, s. 35]
TJK'dan Haberler: Türkiye Jeoloji Kurumu 38. Bilimsel ve Teknik Kurultayı, s. 35-36
Toplantılar Takvimi, s. 37-39
Nafiz Nadi'yi Yitirdik, Mete Aykulu'nu Yitirdik, s. 40

Cilt: 9, Sayı: 2, Ağustos 1984

İçindekiler
Okurlarımıza, s. 2
George E. McGill (Çev: Remzi İnal), Venüs'ün Jeolojisi, s. 3-7
S. Begley, J. Garey (Çev: F. Sancar Ozaner), İnsanın Soy Ağacı, s. 8-10
Bogdanov v.d. (Çev: Ali Yılmaz), Aleut Havzasının Batı Kıyılarındaki Okyanusal Olistostromlar (Bering Denizi), s. 10-14
Salih Yüksel, Başlıca Fliş Türleri, s. 15-16
H. D. Klemme (Çev: Binali Yücel, Mehmet Şener), Petrol Havzaları, Sınıflandırılmaları ve Özellikleri, s. 16-20
Mustafa Kuşçu, Mississippi Vadisi ve Alpin Tipi Pb-Zn Yataklarının Genel Özellikleri, s. 20-25

Özler, (Hazırlayan A. Dinçel) s. 25-28, [Osman Yılmaz, Çangal Metaofiyolitlerinin Mineralojik-Petrografik Etüdü ve Metamorfizma Koşulları, s. 25, M. R ve J. F. Dewey, Genç, Gölsel Çökellerdeki Deprem Nedenli Deformasyon Yapıları, Doğu Anadolu Fayı, Güneydoğu Türkiye, s. 26, I. Evans v.d., Bilecik Kireçtaşlarına (Jura) Ait Bir Paleomanyetik Çalışma, Kuzeybatı Anadolu, s. 26, Orhan Kaya, Batı Anadolu'daki Ofiyolitin Anlamı, s. 26-27, Orhan Kaya, Batı Anadolu'nun Geç Kretase Ekstrüzif Ofiyolit Biriminin Anatomisi, s. 27, Y. Lagabrielle v.d., Antalya Ofiyolitlerini (Türkiye) Örten Ofiyolitik Polimikt Breşler, Okyanus Ortası Tektoniğe Ait Kalıntılar, s. 27-28]

Haberler, s. 28-32, [5. Avrupa Sedimentoloji Kongresi, s. 28, İtalya'da Jeotermal enerji Semineri Yapıldı, s. 28, Kuzeydoğu Anadolu, I. ulusal Deprem Simpozyumu Yapıldı, s. 29, Türkiye Ulusal Volkanoloji ve Arz İçi Kimyası Komisyonu (TUVAK) Çalışmaları, s. 29-30, TMMOB Jeoloji mühendisleri Odası Onuncu Kuruluş Yılı, s. 30, Türkiye 4. Kömür kongresi, s. 30, Konferans, s. 30, Arkeometri Ünitesi Çalışmaları, s. 30-31, Ülkemizde Yayımlanan Jeolojiye İlişkin Süreli Yayınlar, s. 31-32, Selim Gökdeniz'i yitirdik, s. 32]

Cilt: 9, Sayı: 3-4, Kasım 1984

İçindekiler

Okurlarımıza, s. 2

C. H. Hewiti (Çev: M. Sıtkı Sancar), Rezervuar Etüdlerinde Jeoloji, Mühendise Nasıl Yardımcı Olur? s. 3-12

Lisa A. Rosshaeher (Çev: Remzi İnal), Halkalar ve Buz: Gezgin-2 Satürn'de, s. 12-15

Noriko Sugi, Seiya Uyeda (Çev: Ümit Ulu), Derin Odaklı Depremlere Sahip Olmayan Genç Okyanus Levhalarının Dalma-Batma Olayı, s. 16-22

Jean Ferrara (Çev: Özkan Pişkin), Bazen Bilim Adamları Hile Yapar, s. 22-25

S. A. Fedotov (Çev: Ali İhsan Gevrek), Magmanın Giriş Sıcaklığı, Volkanların Magma Odalarının Oluşumu ve Boyutları, s. 25-30

Erdoğan Ölmez, Madencilikte Su Sorunları, s. 30-32

J. D. Saxby (Çev: Hüseyin İş), Hidrokarbonların Oluşumunu Kapsayan, Kerojen Olgunlaşma Sürecinin Yeniden Değerlendirilmesi, s. 32-40

Dranislav M. Ciric (Çev: Ümit Ulu), Dalma-Batma Gerçek Bir Olay Mıdır?, s. 40-46

Ülkemizde Yayımlanan Jeoloji'ye İlişkin Süreli Yayınlar 2, s. 47-48

Haberler, s. 49-52, [Türkiye Jeoloji Kurultayı-1985, s. 49, 27. Uluslararası Dünya Jeoloji Kongresi, s. 49, Uluslararası Katı Yerkabuğu Jeofiziği Konferansı, s. 50, Uluslararası Karst Su Kaynakları Simpozyumu s. 50]

Yeni Yayınlar, s. 50-52, [G. J. S. Govett, Maden Aramacılığında Kayaç Jeokimyası (Rock Geochemistry in Mineral Exploration), s. 51, A. D. Miall, Çökel Havza Analizi Kuralları (Principles of Sedimentary Basin Analysis), s. 51, B. P. Kokelaar ve M. F. Howells (Editörler) Kenar Havza Jeolojisi Günümüz ve Eski Kenar Havzalarda Volkanik ve İlişkili Çökel ve Tektonik Süreçler (Marginal Basin Geology: Volcanic and Associated Sedimentary and Tectonic Processes in Modern and Ancient Marginal Basins), s. 51, L. White ve Ingles , Jeoteknik Mühendisliği

(Geotechnical Engineering), s. 52, J. C. Hanns. J. B. Southard ve R. G. Walker, Kırıntılı Kayalarda Yapılar ve İstifler (Structures and Sequences in Clastic Rocks), s. 52, P.M. Harris (Editör) Denizel Evaporitler (Marine Evaporites), s. 52, C.H. Nelson ve T. J. Nilson , Çağdaş ve Eski Derin Deniz Yelpaze Çökelimi (Modern and Ancient Deep-Sea Fan Sedimentation), s. 52]

Mustafa Halıcı'yı Yitirdik, s. 52

Cilt: 10, Sayı: 1-2, Şubat-Mayıs 1985

İçindekiler

Okurlarımıza, s. 2

M. Sezai Kırıkoğlu, Alüminyum Endüstrisinde Kullanılan Yardımcı Maddelerden Fluorit, s. 3-8

J. A. Jackson (Çev: Talat Özbek), Temel Fayların Yeniden Hareketlenmesi ve Orojenik Kuşaklarda Kabuksal Kısalma, s. 8-12

R. A. Fox (Çev: İ. Enver Altınlı), Avrupa Jeologları Federasyonu Meslek Çalışmaları Tüzüğü, s. 12-13

N. L. Dobretsov, V. V. Kepezhinscas, (Çev: Ümit Ulu) Ultrabazik Magmanın Üç Türü ve Bunların Ofiyolit Sorunu ile İlgisi, s. 13-21

Cengiz Karaköse, Denizlerde Cansız Kaynak Araştırmaları, s. 22-25

C. W. Drooger (Çev: İbrahim Oşkan, Yavuz Hakyemez, Sefer Ölçen), Akdeniz Neojeni'nin İri Foraminiferlerinin Evrimi ve Dağılımından Çıkarsanan Denizel Bağlantıları, s. 25-29

Y. Hakyemez, Derin Denizde Kırıntılı Çökel Taşınımı ve Çökelimi, s. 29-36

T. Özbek, Kumtaşı Diyajenezinde Yeni Gelişmeler, s. 37-47

B. Zanettin (Çev: H. Keskin), Volkanik Kayaçların Kimyasal Sınıflaması İçin Yeni Öneri, s. 47-50

Toplantı Takvimi (Hazırlayan Saffet Doyuran) s. 51-54

Özler, s. 54-56 [H. Whitechurch, J. Marcoux, T. Jurteau, I. Reuber, Y. Lagabrielle, R. Montigny, Toros Kuşağında Ofiyolit Üzerlemesi Hakkında Jeolojik ve Jeokronolojik Sınırlamalar, s. 54-55, A. H. F. Robertson, A. Aktaş, J. M. F. Waldrom, N. H. Woodcock, Toros Kuşağında (Türkiye) Ofiyolit Yerleşmesinde Çelişik Yerleşim Biçimleri, s. 55, N.Gündoğdu, H. Yalçın, Borat Aramalarında SR'un Olasıl Kullanımı, Bigadiç ve Emet Baseninden Örnekler, s. 55-56, M. Barbieri, G. Galderoni, V. Ferrini, U. Masi, Doğu Pontidlerdeki (Trabzon, KD Türkiye) Volkanik Kayaçların Jeokimyası ve Jeokronolojisi, s. 56]

Yeni Yayınlar (Haz. U. Z. Çapan), s. 56-57 [Kimmerid Orojenik Sistemleri ve Avrazyanın Tektoniği, s. 56-57, Doğu Akdeniz'in Jeolojik Evrimi, s. 57]

Haberler (Haz. U. Z. Çapan), s. 57-59, [6. Avrupa Sedimentoloji Kongresi, s. 57, Avrupa Konseyi, Avrupa Yerbilimleri Birliği 3. Toplantısı, s. 57-58, IMM (Institution of Mining and Metallurgy) Bazik ve Ultrabazik Kayalar Metalojenisi Toplantısı, s. 58, MEGS (Meeting of European Geological Societies) 4. Toplantısı, s. 58-59, II. Ulusal Kil Simpozyumu "Kil 85", s. 59, Hacettepe Üniversitesi Jeoloji Konferansları, s. 59, Akdeniz'in Tektonik Evrimi Toplantısı, s. 59]

TJK'dan Haberler, s. 60 [Türkiye Jeoloji Kurultayı 1985, TJK 39. Olağan Genel Kurulu, 40. Dönem Yönetim Kurulu, 40. Dönem Bilimsel ve Teknik Kurullar, TJK 40. Yıl Etkinlikleri]
Bulmaca, s. 61,
Yitirdiklerimiz: İbrahim Arman Oşkan, Coşkun Sel, s. 62, A. Fuat Baykal, s. 63

Cilt: 10, Sayı: 3, Ağustos 1985

İçindekiler
Okurlarımıza, s. 2
Tuncay Ercan, Nevada Del Ruiz ve Amerika'daki Diğer Kıtasal Yay Volkanları, s. 3-7
W. E. Frerichs (Çev: Mehmet Sakınç), Planktonik Foraminiferlerin Gelişimi ve Paleotemparatür, s. 8-12
N. Arndt, C. Brooks (Çev: Ümit Ulu), Penrose Konferansı Raporu: Komatitler, s. 12-15
Salih Yüksel, Yerbilimlerinde Başlıca Bilimsel Kökler, s. 15-20
F. Sancar Ozaner, Gerçek Saraç, Kuvaterner Kronostratigrafisi ve Türkiye'den Örnekler, s. 20-26
Tuncay Ercan, İtalya'daki Aktif Ada Yayı Volkanizması: Aeolian Adaları, s. 26-33
Vedat Doyuran, Yeraltısuyu Kirliliği, s. 34-38
Özler (Haz: Ussal Çapan), s. 38-42, [Menderes Masifi Metamorfik Kayaçlarının Tüm-Kayaç Kimyasal Analiz Sonuçlarının İstatistiksel Yorumu, s. 38, Narman Baseninde (KD Türkiye) Üst Miyosen Kırmızı Klastiklerinin Sedimentolojik Özellikleri, s. 39, Doğu Akdeniz Tetisinin Mezozoik Paleo-Oseanografisi, s. 39, Ege Bölgesinde Tersiyer'deki Rotasyonel Deformasyonlar, s. 40, Depremlerde Düşük Açılı Normal Faylanma, s. 40, Kısmi Erimenin Petrojenetik Belirteci Olarak Spinel, Marmaris-Fethiye (Türkiye) Ofiyolitlerinden Kanıtlar, s. 40-41, Daday, Devrekani ve Ilgaz Masifleri ile Kastamonu Granitoid Kuşağına (Kuzey Türkiye) Ait ilk K(AR Verileri, s. 41, Ölü Deniz Rift zonunun K-Ucu Olan Hatay'da Karasu Vadisi Volkanizmasının Nd-Sr İzotopsal Etüdü, s. 41-42, Doğu Toroslarda (Türkiye) Üst Kretase Yaşlı Ada Yayının Petrolojisi, s. 42]
Haberler, s. 43-46 [T. Erkal: 8. Akdeniz Neojen Stratigrafisi Kongresi, s. 43, T. Ercan: Uluslararası Volkanoloji ve Arz İçi Kimyası Kuruluşu (IAVCEI)nun 1985 Yılı Bilimsel Toplantısı, s. 43-44, Kil Bilimleri Türk Milli Komitesi, s. 44, Tübitak Bilim Teşvik Ödülü, s. 44, "Nato-İhsan Ketin Akdenizin Tektonik Evrimi" Toplantısı, s. 45-46, Uluslararası Karst Su Kaynakları Sempozyumu, s. 46, II. Ulusal Kil Sempozyumu (Kil 85), s. 46]
Toplantı Takvimi (Haz. S. Doyuran) , s. 47-48.

Cilt: 10, Sayı: 4, Kasım 1985

İçindekiler
Vedat Doyuran, Okurlarımıza-Türkiye Jeoloji Kurumu 40. Yaşında, s. 2
M. Sıtkı Sancar, Türkiye Jeoloji Kurumunun 40. Yılını Kutlarken, s. 3
İhsan Ketin, Türkiye Jeoloji Kurumunun 40. Yıllık Geçmişi ve Geleceği, s. 4-6
Necdet Egeran, Türkiye Jeoloji Kurumunun 40. Yıldönümü, s. 7

Behiç Çongar, 40. Yılında Türkiye Jeoloji Kurumu, s. 8
M. Cemal Göncüoğlu, 40. Yılında Türkiye Jeoloji Kurumunun Konumu, s. 9
Türkiye Jeoloji Kurumunun İlmi Toplantısı (1947), s. 10
Tuncay Ercan, Türkiye Jeoloji Kurumu Yönetim Kurulları, s. 10-12
Tuncay Ercan, Türkiye Jeoloji Kurumu Asli Üyeleri, s. 13-30
Türkiye Jeoloji Kurumu Tüzüğü, s. 31-34
Fotograflar, s. 38
40. Yıl Etkinlikleri, s. 39
Osman Yılmaz, Amfibolleri Kimyasal Bileşimlerine Göre Standart Sınıflandırma ve Adlandırma, s. 40-44
Hükmü Orhan, Kretase-Tersiyer Sınırındaki Toplu Yok Olma Olayı, s. 44-48
Don L. Eicher (Çev: Yavuz Hakyemez, Sefer Örçen), Biyostratigrafi, s. 49-58
H. Wefing, R. Noack (Çev: İlker Şengüler), Bitümlu Şeylden Yararlanma, s. 59-63
P. Jakes, A. J. R. White (Çev: Tuncay Ercan), Orojenik Alanlardaki Volkanik Kayaçların Major ve İz Element Kapsamları, s. 63-71

Cilt: 11, Sayı: 1, Şubat 1986

İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Haluk Çetin, Ümit Tolluoğlu, Yapısal Jeolojide Kullanılan Pi ve Beta Diyagramlarının Bilgisayar Programı İle Hazırlanması, s. 3-9
P. Jakes, A.J.R. White (Çev: Tuncay Ercan), Ada Yaylarının Bileşimi ve Kıtasal Büyüme s. 10-14
Fuzuli Yağmurlu, Yenilenemeyen Enerji Kaynaklarının Dünya Üzerindeki Dağılımı, Beklenen Gelişmeler ve Türkiye'nin Konumu, s. 15-21
Gerçek Saraç, Tersiyer'de Memeli Fosillerin Yataklandıkları Ortamlar ve Bunlara Örnekler, s. 21-25
G. Gass, S. J. Lippard, A. W. Shelton (Çev: S. Doyuran), Umman Ofiyoliti: Open University Projesi, s. 26-30
Özler: s. 31-32 [M. R. Hempton (Çev: M. F. Emre), Hazar Gölü Yakınında Bitlis Kenet Kuşağının Yapısı ve Deformasyon Tarihçesi, s. 31, O. Monod, E. Akay (Çev: Ergün Akay), Toroslardaki Üst Triyas - Alt Jura Orojenitik Olaylarının İpucu, s. 31, H. Eyidoğan, J. Jackson (Çev: Aykut Boray), 1969-70 Demirci, Alaşehir ve Gediz Depremlerindeki Normal Faylanmanın Sismolojik Araştırması: Kıtasal Kabuk Deformasyonunun Geometrisi ve Doğası Açısından Gösterdikleri, s. 32, W. T. Dean, O. Monod (Çev: M. Fahrettin Emre), Bahçe (Kuzey Amanoslar-Güney Orta Türkiye) Alanında Ordovisiyen Stratigrafisinin Yeni Yorumu, s. 32]
Haberler, s. 32-36, [Geology in the Field, (Compton, R. R., 1985), (İ. E. Altınlı), s. 32, İlk Uluslararası Jeomorfoloji Konferansı: Jeomorfoloji, Çevre Kullanımı ve Gelişen Dünya (M. Karabıyıkoğlu), s. 33, Kızıldeniz-Sülfürlü Hidrotermal Bacalar, s. 34, Deprem Tahmini Onaylandı, s. 34, Yaşam ve Kil, s. 35, Mantodaki Metan İçin Derin Sondaj, s. 35, Fransa'da Yerbilimleri Planı, s. 35, SSCB ve

Petrol Üretiminin Geleceği, s. 35, Çevre, s. 36, Kaya Mekanigi Simpozyumu, s. 36, Enerji Kongresi, s. 36]

TJK'dan Haberler, s. 36-38 [Türkiye Jeoloji Kurultayı-1986, s. 36, Teknik Gezi, s. 37, TJK 40. Olağan Genel Kurulu, s. 37, 41. Dönem Bilimsel ve Teknik Kurullar, s. 37, En İyi Staj Raporu Yarışması, s. 37, Bahar Dönemi Konferansları, s. 37, Sosyal Etkinlikler, s. 38]

Yitirdiklerimiz, s. 39 (Siyami Özer, Ufuk Koca)

Cilt: 11, Sayı: 2, Mayıs 1986

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2

Yılmaz Savaşcın, Cahit Helvacı, Özcan Dora, Çamlık (Selçuk) Köyünde Yüksek Gerilim Direğine Düşen Yıldırımla Fulguritik Mağma Oluşumu, s. 3-5

Ahmet N. Temren, Gürkan Tunay, Paleozoik Stratigrafisinde Akritarklar ve Önemi, s. 5-7

Yunus Lengeranlı, Karst, Karstlaşma, Karst İçi Çökelme ve İlgili Kurşun-Çinko Yataklarının Oluşumları ve Sınıflandırılması, s. 8-15

G. Ourisson, P. Albrecht, M. Rohmer (Çev: Tevfik Erkal), Fosil Yakıtların Mikrobiyolojik Kökeni, s. 15-19

Kadir Sarıiz, Kükürt Yataklarının Oluşumları ve Sınıflandırılması, s. 20-24

Özler, s. 25-26, [O. Yılmaz, D. Bozluğ, Kuzey Türkiye-Kastamonu Granitoid Kuşağı: Paleo Tetis'in Yitimine Bağlı İlk Yay Plütonizmasının Ürünü, s. 25, W. J. M. Van Der Linden, İlmiğin İlmiklenmesi: Alp-Akdeniz Bölgesinin Jeo-Tektoniği, s. 25, Z. Ben-Avraham, A. Nur, Doğu Akdeniz'de Çarpışma Süreçleri, s. 25, G. W. Richard, Deniz Düzeyinin İşaretçisi Olarak Akdeniz'in Fosil Mollüskleri, s. 25-26]

Haberler, s. 26-30, [Isparta IV. Mühendislik Haftası, s. 26, 28. Uluslararası Jeoloji Kongresi, s. 26, Çok Kaba Parçaların Adlandırılması, s. 26-27, Hidrotermal Faunalar ve Cevherleşmeler, s. 27, Avrupa Jeologlar Federasyonu, s. 27-28, Kıta Öne Havzaları, s. 28, Granitlere Bağlı Maden Yatakları, s. 28-29, Kıbrıs ve Umman Ofiyolitlerinin Eşdeğer Yaşları, s. 29, Yay Ardı Yayılmanın Nedenleri, s. 29, Feldspatın Dinamik Olarak Yeniden Kristallenmesi, s. 29-30, Yitim Zonları ve Çıkan Akışkanlar, s. 30, Yastık Lavlarda Lobların Büyümesi, s. 30, Karbonifer ve Erken Permiyen Biyocoğrafyası, s. 30]

TJK'dan Haberler: Biyostratigrafinin Önemi, s. 31, Wrench Tektoniği, s. 31, Türkiye Jeoloji Kurultayı 1984 Bülteni, s. 31,

Yitirdiklerimiz: Ussal Zeki Çapan, s. 32, İ. Gürol Ataman, s. 32-33, Melih Tokay, s. 33-34

Cilt: 11, Sayı: 3, Ağustos 1986

İçindekiler

Yeryuvarı ve İnsan, s. 2

Celal Köse, Doğrudan Yöntem Yardımı ile Kömürlerin Gaz (Metan) İçeriğinin Saptanması, s. 3-5

Cahit Helvacı, Bor Minerallerinin Türkiye'deki ve Dünyadaki Önemi, s. 5-6

M. Celal Şengör (Çev: Altan Cin), Tetis'in Öyküsü: Okeanos'un Kaç Karısı Vardı?, s. 7-17
Yavuz Hakyemez, Kıyılarımızı Ne Yapacağız, s. 18-20
J. Tullis, A.W. Snoke, V.R. Todd (Çev: Halil Keskin), Penrose Konferansı Raporu: Milonitik Kayaçların Önemi ve Petrojenezi, s. 20-25
Özler, s. 25-26, [W.T. Dean, O. Monod, Y. Günay, Güney ve Merkezi Amanos Dağlarında Alt Paleozoyik Stratigrafisi, s. 25, M. Güner, Pontidlerdeki Ayrışmış Bazaltoyidlerinin Jeokimyası ve Tektonik Önemi, s. 25, Y. Yılmaz, Cilo Ofiyolitlerinin Jeolojisi: Arap Platformu Üzerindeki Bir Eski Ensimatik Ada Yayı Parçası, s. 26, Y. Yılmaz, A. M. C. Şengör, Kuzey Türkiye'deki Paleotetis Ofiyolitleri: Petroloji ve Tektonik Konum, s. 26]
Haberler, s. 26-32, [Türkiye Jeoloji Haritasi, s. 26-27, Alplerde Doğalgaz Aramaları, s. 27, Structural Styles in Petroleum Exploration, s. 28, Avrupa Maden Potansiyeli Nasıl Yenilenir, s. 28-29, Granitologlar, s. 29, Hersinyen'e Karşı Variskan, s. 29, Yay Ardı Yayılmanın İki Biçimi, s. 29-30, Karbonat Konkresyonlarındaki Mikrofosiller, s. 30, Climax Tipi Porfiri Molibdeb Sistemi, s. 30, Halkalı Granitoyidler, s. 30, Troodos Ofiyoliti İçin Bir Yayılma Modeli, s. 30-31, Mineral Kaynakların Elde Edilebilirliği ve Küresel Değişim, s. 31-32, Franciscan Türbiditlerindeki İz Fosiller, s. 32]

Cilt: 11, Sayı: 4, Kasım 1986

İçindekiler
Yeryuvarı ve İnsan, s. 2
Necat Göncü, Titanyum Mineralleri ve Geleceği, s. 3-7
Nizamettin Kazancı, Sedimantolojide Elektron Mikroskop Uygulaması: Tane yüzey Özelliklerinin İncelenmesi, s. 8-10
Sefer Örçen, Biyostratigrafi'nin Jeoloji Çalışmalarında Önemi, s. 10-12
Talat Özbek, Alüvyon Yelpazesi Geometrisini Etkileyen Etkenler ve Çökel Taşıma Mekanizmaları, s. 13-20
G. G. Lash, (Çev. Yavuz Hakyemez), Orojenik Fliş İstiflerinde Hendek Dolgularının Tanınması, s. 20-24
Özler (Haz. A. Aksay), s. 25-28, [Savostin, L. A., vd. Atlantik Okyanusu'ndan Pamirler'e Tetis Kuşağının Triyastan Bu Yana Kinematik Evrimi, s. 25, Westphal, M., vd. Atlantik Okyanusu'ndan Pamirler'e Tetis Kuşağının Triyas'tan Bu Yana Evrimi Üzerine Paleomanyetik Yorumlar, s. 25, Ricon, L. E., Akdeniz Tetisi'nin Alp Evrimi Üzerine Jeoloji Kısıtlamaları, s. 26, Kazmin, V. G., Avrasya Mesozoyik-Senozoyik Etkin Kenarını Belirleyen Volkanik Kuşaklar, s. 26, Kazmin, V. Doğu Tetis Edilgin Kenarının Yapısı ve Evrimi, s. 27, Zonenshain L. P., Le Pichon, X., Mesozoyik Yay Gerisi Havzalarının Kalıntıları Olarak Karadeniz ve Hazar Denizi Derin Havzaları, s. 27, Knipper, A. Vd. Tetis Okyanusunun Jeodinamik Evrimini Gösteren Ofiyolitler, s. 27-28, Dercourt, J., Liyas'tan Bu Yana Atlantik'ten Pamirler'e Tetis Kuşağının Jeoloji Evrimi, s. 28]
Haberler, s. 29-36, [A. M. C. Şengör, Birinci Lyell Toplantısı: Gondwana ve Tetis, s. 29-31, K. E. Kasapoğlu, I. Ulusal Kaya Mekaniği Simpozyumu, s. 31-32, G.

Ünalan, Türkiye IV. Enerji Kongresi, s. 32, RNA, Hidrotermal Sistemler ve Yaşamın Kökeni, s. 32, Çıplak Okyanus Kabuğu Üzerinden Sondaj, s. 32-33, Meteorit Mineral Oluşturabilir, s. 33-34, Çekim Akması Çökellerinin Sınıflandırılması, s. 34, Kretase Radyolaryaları, s. 34, Dünyanın En Derin Sondajı, s. 34-35, Jeotekstil, s. 35, Sovyet ve Amerikan Nükleer Denemelerinin Yerinde İzlenmesi, s. 35-36]

Yeryuvarı ve İnsan Dergisi Dizini (Yazarlara göre)

Abelson, P. H., 1977, "Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği", C/S: 2/3, s. 9-10
Abelson, P. H., 1980, "Yerbilimlerinde Uluslararası İşbirliği", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 5/1-2, s. 8-9
Abelson, P. H., 1976, "Yeryuvarı Jeolojisinde Önemli Gelişmeler", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 1/4, s. 7-10
Ahmet Refik, 1979, "Osmanlı İmparatorluğunda Madencilik ", (Sad. İlhami Kural) C/S: 4/4, s. 30-32
Akıncı, Ö., 1976, "Sıvı Kapanımlar ve Onlardan yararlanma Olanakları", C/S: 1/1, s. 8-11
Akkuş, M. F., 1981, "Bitümlü Şeyl ve Türkiye'deki Bitümlü Şeyl Yataklarından Yararlanma Olanakları", C/S: 6/1-2, s. 25-33
Akyol, E., 1976, "Palinoloji, Bazı Kuruluşlar ve Üniversitelerimiz", C/S: 1/4, s. 38-39
Akyol, Z., 1978, "Balya Madeni ve Artıkları Sorunu", C/S: 3/2, s. 68-69
Algan, Ü., 1977, "Eğim Haritaları Üzerine", C/S: 2/3, s. 35-37
Alkanoğlu, E., 1984, "Menderes Masifindeki Tafoniler", C/S: 8/4, s. 11-13
Alp, İ., 1980, "Sularla İlgili Hüküm ve Uygulamalar", C/S: 5/1-2, s. 37-40
Altınlı, İ. E., 1977, "Ulus Hizmetinde Jeoloji", C/S: 2/2, s. 7-8
Altınlı, İ. E., 1978, "Jeolojinin Yurttaki Geleceği ve Yabancı Uzman Sorunu", C/S: 3/1, s. 5-7
Altınlı, İ. E., 1978, "1984 İstanbul 27. Uluslararası Jeoloji Kongresi İçin Yerbilimcilere Çağrı", C/S: 3/2, s. 5-6
Altınlı, İ. E., 1978, "Yerbilimlerinde Çağdaşlık", C/S: 3/4, s. 13
Altınlı, İ. E., 1978, "Niçin Açık Hava Müzesi", C/S: 3/3, s. 29-30
Altınlı, İ. E., 1978, "Bilecik Açık Hava Müzesi", C/S: 3/3, s. 30
Altınlı, İ. E., 1979, "Tatbiki Jeoloji Nöbet Değişimi", C/S: 4/2, s. 42
Altınlı, İ. E., 1979, "Amerika Jeoloji Ölçme Dairesi (AJÖD)nin 100.Yıldönümü", C/S: 4/2, s. 43-45
Altınlı, İ. E., 1979, "Yerbilimleri İncelemeleri Özeği: Bir Örnek ve Düşündürdükleri", C/S: 4/3, s. 61-63
Altınlı, İ. E., 1979, "MTA İçin Zorunlu Bir Bilimsel Örgütlenme", C/S: 4/3, s. 64-65
Altınlı, İ. E., 1979, "Yerbilimcilerimizin Sorumluluğu", C/S: 4/4, s. 33-34
Altınlı, İ. E., 1980, "Meslek Uzmanı Yetiştirme", C/S: 5/1-2, s. 7-8
Altınlı, İ. E., 1980, "Yerbilimcinin Politik Tutumu", C/S: 5/1-2, s. 10-11
Altınlı, İ. E., 1980, "Zürich 7-10.2.1979 Jeoloji Bilimleri Uluslararası Birliği Yönetim Kurulu Toplantısı", C/S: 5/1-2, s. 87-92
Altınlı, İ. E., 1980, "Zürich 4-6.2.1079 IUGS Arazisi ve Simpozyumu: Jeodinamik Problemleri 80'lere Bakış, Glarus Alplerine Jeoloji Gezisi", C/S: 5/1-2, s. 92, 94
Altınlı, İ. E., 1980, "Dünün ve Yarının Jeologu", C/S: 5/3-4, s. 5-6
Altınlı, İ. E., 1980, "Saha Jeolojisi ve Yapısal Jeoloji", C/S: 5/3-4, s. 6-7
Altınlı, İ. E., 1981, "Niçin 'Yeni Yerbilimleri Sözlüğü'?", C/S: 6/1-2, s. 87-88
Altınlı, İ. E., 1981, "Eski Stratigrafi Adlamaları", C/S: 6/3-4, s. 4-5
Altınlı, İ. E., 1981, "Tatbiki Jeoloji'nin Başlangıcı", C/S: 6/3-4, s. 89-90
Altınlı, İ. E., 1982, "Yerbilimlerinin Eğitim ve Uygulamasında Kopukluk", C/S: 7/1, s. 14-15

Altınlı, İ. E., 1982, "Bir Arayış: Yerel Yerbilim Müzeleri", C/S: 7/2, s. 27-28
Altınlı, İ. E., 1982, "Jeoloji Haritalamasında Doğru Yol", C/S: 7/3, s. 24-25
Altınlı, İ. E., 1982, "Jeoloji Haritası Bitmiş Olabilir mi?", C/S: 7/3, s. 25-26
Altınlı, İ. E., 1984, "Bir Derginin Düşündürdükleri", C/S: 9/1, s. 24-25
Anderheggen, E. H. E., 1980, "Kömür", (Çev: Ertem Tuncalı), C/S: 5/1-2, s. 27-30
Anonim, 1976, "Enerji Sorunları ve Yerbilimleri [TJK 30. Bilimsel ve Teknik Kurultayı 4. Günü Açıkoturumu]", (Katılanlar: T. Öngür, T. Erkin, C. Baştuğ, E. Aşçıoğlu, G. Ünalan, E. Şamilgil) C/S: 1/2, s. 11-23
Anonim, 1976, "Ege Sorunu: Türkiye Jeoloji Kurumunun Görüşü", C/S: 1/4, s. 33-34
Anonim, 1977, "Çevre Sorunları-Yerbilimleri [TJK 30. Bilimsel ve Teknik Kurultayı 3. Günü Açık Oturum]", (Katılanlar: V. Doyuran, E. Kasapoğlu, Y. Özgöncü, Y. Çorapçıoğlu, A. Altuğ, B. Çongar), C/S: 2/1, s. 42-53
Anonim, 1977, "Kadın Yerbilimciler", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 2/3, s. 5-8
Anonim, 1978, "Fuat Baykal", C/S: 3/3, s. 80-81
Anonim, 1978, "Helsinki Konferansında Bilim", C/S: 3/3, s. 24-25
Anonim, 1978, "İ. Enver Altınlı", C/S: 3/3, s. 78-80
Anonim, 1978, "Kozmik Bir Takvim", C/S: 3/2, s. 28
Anonim, 1978, "Prof. Dr. İhsan Özdoğan", C/S: 3/4, s. 29
Anonim, 1978, "Prof. Dr. Reşat İzbırak", C/S: 3/4, s. 28
Anonim, 1979, "Prof. Dr. Suat Erk", C/S: 4/3, s. 56-57
Anonim, 1979, "İhsan Ruhi Berent", C/S: 4/2, s. 39
Anonim, 1979, "Prof. Dr. Ahmet Can Okay", C/S: 4/1, s. 42-43
Anonim, 1979, "Prof. Dr. İhsan Ketin", C/S: 4/1, s. 44-45
Anonim, 1979, "Sait Ürgün", C/S: 4/4, s.28
Anonim, 1980, "Doç. Dr. Sadrettin Alpan", C/S: 5/3-4, s. 83-84
Anonim, 1980, "Galip Otkun", C/S: 5/1-2, s. 77-78
Anonim, 1980, "Maden Kaynakları Uluslararası Sınıflaması", C/S: 5/1-2, s. 16-20
Anonim, 1980, "Mükerrem Türkünal", C/S: 5/3-4, s. 85
Anonim, 1980, "Prof. Dr. Kazım Ergin", C/S: 5/3-4, s. 85-86
Anonim, 1980, "Prof. Dr. Nuriye Pınar Erdem", C/S: 5/1-2, s. 73-76
Anonim, 1980, "Yeni Bir Vanadyum Minerali Schreyerit (V2 Ti3 O9)", (Çev. Erol Alkanoğlu), C/S: 5/3-4, s. 103
Anonim, 1981, "Dr. Cahit, Erentöz", C/S: 6/1-2, s. 53
Anonim, 1981, "Türkiye'de Jeotermal Enerji Çalışmalarında Bilimsel Araştırma Gereksinimi", C/S: 6/3-4, s. 9-12
Anonim, 1981, "Dr. Sırrı Kavlakoğlu", C/S: 6/3-4, s. 87-88
Anonim, 1981, "Prof. Dr. Ekrem Göksu", C/S: 6/1-2, s. 54
Anonim, 1981, "Prof. Dr. Galip Sağıroğlu", C/S: 6/1-2, s. 54
Anonim, 1981, "Bazı Petrografi ve Mineraloji Terimleri", C/S: 6/1-2, s. 89-90
Anonim, 1982, "Türkiye Palinoloji Komitesi Yönetmeliği", C/S: 7/1, s. 23-24
Anonim, 1982, "Türkiye'de Jeotermal Enerji Çalışmalarının Gerektirdiği Personel Eğitimi", C/S: 7/1, s. 16-18
Anonim, 1984, "Ülkemizde Yayımlanan Jeoloji'ye İlişkin Süreli Yayınlar 2", C/S: 9/3-4, s. 47-48
Anonim, 1985, Türkiye Jeoloji Kurumu Tüzüğü, C/S: 10/4, s. 31-34
Apaydın, N., 1981, "Refrakter Hammaddeler", C/S: 6/1-2, s. 74-77 (Bu yazıya, basımdaki hatadan dolayı bir sonraki sayıda ek olarak verilmek suretiyle, 76a-76d sayfa numaralı olmak üzere 4 sayfa ilave yapılmıştır).

Armutçu, T., Cingöz, S., Aydın, N., 1976, "Maden Yataklarının Aranması ve Açık İşletmelerde Fizibilite Çalışmaları", C/S: 1/3, s. 36-42
Arndt, N., Brooks, C., 1985, "Penrose Konferansı Raporu: Komatitler", (Çev: Ümit Ulu), C/S: 10/3, s. 12-15
Arpat, E., 1976, "İnsan Ayağı İzi Fosilleri: Yitirilen Bir Doğal Anıt", C/S: 1/2, s. 3-4
Arpat, E., 1976, "Eğitim", C/S: 1/2, s. 24
Arpat, E., 1976, "Türkçe'de Bilim Terimleri Sorunu'na İlişkin Düşünceler", C/S: 1/2, s. 24-25
Arpat, E., 1976, "Levha Tektoniği Sözlüğü", C/S: 1/2, s. 26
Arpat, E., 1976, "Doğal Uzanım Açısından Ege Denizi'nin Jeolojik Yapısı", C/S: 1/4, s. 15-19
Arpat, E., 1977, "1975 Lice Depremi", C/S: 2/1, 15-27
Arpat, E., 1977, "Karakaya Barajı Çok Büyük Depremlerle Sınanacaktır", C/S: 2/1, s. 59-62
Arpat, E., Güner, Y., 1976, "Göktaşı Çukuru Mu? Çökme Çukuru Mu?", C/S: 1/1, s. 12-13
Arpat, E., Güner, Y., 1976, "Ağrı Buz Mağarası: Ender Bir Doğal Anıt", C/S: 1/1, s. 95-96
Arpat, E., Şaroğlu, F., İz, H. B., 1977, "1976 Çaldıran Depremi", C/S: 2/1, s. 29-41
Aslan, F., 1977, "Aksaray Taş Devri Fosil İnsanı ve Endüstrisi", C/S: 2/4, s. 5-8
Aşçıoğlu, E., 1976, "Akarsudan Elektrik Üretimi, Türkiye ve Yerbilimi", C/S: 1/1, s. 46-53
Aşçıoğlu, E., Karaoğullarından, T., 1977, "Aslantaş Barajının Mühendislik Jeolojisi ve Alüvyonda Bulamaç Hendeği (slurry-trench) Yöntemi ile Sızdırmazlık Perdesi Yapımı", C/S: 2/1, s. 54-58
Atalay, E. Ö., 1982, "Kırklareli-Dupnisa Mağara Sistemi", C/S: 7/2, s. 22-25
Ayday, C., 1981, "CIPW Norm Hesaplanması ve Magma Tipine Göre Volkanik Kaya Sınıflanması Bilgisayar Programı", C/S: 6/3-4, s. 39-44
Ayday, C., Durmaz, L., 1979, "Adana Ovası Kayseri Arasındaki Bölgenin Jeolojisi Toprak ve Bitki ile İlgili Genel Özelliklerinin Uzaktan Algılama Yöntemleri ile Değerlendirilmesi", C/S: 4/3, s. 14-24
Aytun, A., 1983, "Depremlerin Neden Olduğu Can Kaybı Ulusal Gelirle İlişkili Midir?", C/S: 8/3, s. 44-47
Barka, A., 1983, "Doğu Anadolu'da ve Marmara Çevresinde Gelecekte Olabilecek Bazı Büyük Depremlerin Olasılı Episantr Alanları", C/S: 8/3, s. 30-33
Barka, A., Şaroğlu, F., Güner, Y., 1983, "Horasan Narman Depremi ve Bu Depremin Doğu Anadolu Neotektoniğindeki Yeri", C/S: 8/3, s.16-21
Başocak, C., 1982, "Enerji Sorununa Yeni Bir Çözüm Güneş, Tuz ve Su", C/S: 7/1, s. 5-6
Baştanoğlu, D., 1978, "Endüstriyel Hammaddelerin Yasal Durumu", C/S: 3/1, s. 38-39
Baştuğ, C., 1976, "Tartışma: Bitlis Napının Stratigrafisi ve Güneydoğu Anadolu Sütür Zonunun Evrimi", C/S: 1/3, s. 55-61
Begley, S., Carey, J., 1984, "İnsanın Soy Ağacı", (Çev: F. Sancar Ozaner), C/S: 9/2, s. 8-10
Berkman, D. A., Ryall, W. R., 1979, "Saha Jeolojisine ve Yapısal Jeoloji Gereksinimine Bir Örnek", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 4/4, s. 26-27
Bingöl, E., 1977, "Kümülatların Doku, Yapı ve Sınıflaması", C/S: 2/2, s. 16-22
Bingöl, E., 1979, "Öteki Ülkelerde Yerbilimleri: Fransız Jeolojik ve Madencilik Kuruluşunun (BRGM) Günümüzdeki Yapısı", C/S: 4/3, s. 58-60
Biten, M., 1981, "Yeni Bir Heyelan", C/S: 6/3-4, s. 7-8
Biten, M., 1984, "Kayaç Yenilmesi", C/S: 9/1, s. 16-17
Bogdanov, A., Vishenevskaya, V. S., Sukhov, A. N., Fedorchuck, A. V., Chekhovich, V. D., 1984, "Aleut Havzasının Batı Kıyılarındaki Okyanusal Olistostromlar (Bering Denizi)", (Çev: Ali Yılmaz), C/S: 9/2, s. 10-14
Boillat, G., Capdevila, R., 1981, "Pireneler Yitim ve Çarpışma", (Çev: Ali Yılmaz), C/S: 6/3-4, s. 20-27

Boonen, P., 1980, "Belçika'da Yerbilimleri", (Çev: Cemal Güncüoğlu), C/S: 5/3-4, s. 105
Boray, A., 1976, "Bitlis Metamorfitleri Masifi Üzerine", C/S: 1/1, s.74-76
Boray, A., 1978, "Kalkınma Planlaması ve Çok Disiplinli Araştırmalar Semineri: Hollanda", C/S: 3/3, s. 16-17
Boray, A., 1982, "Diri Faylar ve Bir Deprem Olayı: Yüzey Faylanması", C/S: 7/3, s. 3-4
Brown, H., 1977, "ICSU ve İnsanlık", C/S: 2/2, s. 9-10
Burke, K. C., Wilson, J. T., 1977, "Yeryuvarı'nın Yüzeyindeki Sıcak Noktalar", (Çev: M. Yılmaz Katı), C/S: 2/3, s. 44-53
Ciric, D. M., 1984, "Dalma-Batma Gerçek Bir Olay Mıdır? ", (Çev: Ümit Ulu), C/S: 9/3-4, s. 40-46
Cordell, R. J., 1978, "Kırıntılı Çökellerde Petrol Göçü Nasıl Olur", (Çev: M. Tuna Tekeli), C/S: 3/2, s. 41-45
Cruden, D. M., 1977, "Kaya Yamaç Duraylığının Çabuk Analizi için Geliştirilen Bileşik Ağ", (Çev: G. Unay), C/S: 2/1, s. 66-68
Çağatay, A., 1979, "Yamaç ve Akarsu Plaserlerine Dünya ve Türkiye'den Bazı Örnekler", C/S: 4/4, s. 11-20
Çağatay, A., Çağatay, N., 1978, "Porfiri Bakır Yatakları", C/S: 3/1, s. 32-37
Çağatay, A., Çağlayan, H., 1978, "Türkiye'nin Ofiyolitik Kromit Yatak ve Zuhurları", C/S: 3/3, s. 56-73
Çağatay, N., 1978, "Uygulamalı Jeokimya ve İnsan", C/S: 3/3, s. 38-44
Çağlayan, M. A., Sav, H., 1979, "Mitoloji ve Jeoloji", C/S: 4/4, s. 5
Çağlayan, M. A., 1983, "Deprem Habercileri", C/S: 8/3, s. 4-6
Çete, M., 1976, "Doğu Karadeniz'de Organik Karbon Aramaları", C/S: 1/1, s. 42-45
Çetin, H., Tolluoğlu, Ü., 1986, "Yapısal Jeolojide Kullanılan Pi ve Beta Diyagramlarının Bilgisayar Programı İle Hazırlanması", C/S: 11/1, s. 3-9
Çetintürk, İ., 1978, "Uranyum Aramaları ve Türkiye'nin Uranyum Potansiyeli", C/S: 3/2, s. 29-33
Çongar, B., 1985, "40. Yılında Türkiye Jeoloji Kurumu", C/S: 10/4, s. 8
Dallı, İ., 1977, "Velikovsky Olayı", C/S: 2/4, s. 70-72
De Jong, K. A., 1978, "Peru'da Titicaca Gölü Yakınındaki Melanj (Olistostrom)", (Çev: Emin Yanılmaz), C/S: 3/3, s. 45-55
Dedehayır, B., 1980, "Yerbilimleri, Yeni Üniversite Yasa Tasarısı, Sorunlar, Öneriler", C/S: 5/1-2, s. 5-7
Deere, D. U., 1977, "Mühendislik Hizmetinde Çalışan Jeoloğun Bent Temeli Araştırmalarındaki Sorumluluğu", (Çev: Saydun Altuğ), C/S: 2/1, s. 63-66
Delany, F., 1977, "Birliklerarası Jeodinamik (ICG)", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 2/4, s. 54-55
Demirtaşlı, E., 1981, "Türkiye Stratigrafi Komitesi Çalışmaları Hakkında Özet Bilgiler", C/S: 6/3-4, s. 96-97
Dietz, R. S., Holden, J. C., 1982, "Sürüklenen Kıtalar: Tuzak ya da Yeni Bir Bakış", (Çev: Murat Erendil), C/S: 7/3, s. 16-23
Dobretsov, N. L., Kepezhinscas, V. V., 1985, "Ultrabazik Magmanın Üç Türü ve Bunların Ofiyolit Sorunu ile İlgisi", (Çev: Ümit Ulu), C/S: 10/1-2, s. 13-21
Doğru, A. R., Gaines, A. F., Gökçen, S. L., 1978, "Katı Yakıtların Kimyasal ve Petrografik Sınıflandırma İlke ve Yönetmeliği", C/S: 3/2, s. 62-67
Dora, O. Ö., 1976, "Kristal Yağması", C/S: 1/3, s. 24
Doyuran, V., 1979, "Büyülü Çatal Olayı", C/S: 4/2, s. 5-8
Doyuran, V., 1985, "Yeraltısuyu Kirliliği", C/S: 10/3, s. 34-38
Doyuran, V., 1985, "Okurlarımıza-Türkiye Jeoloji Kurumu 40. Yaşında", C/S: 10/4, s. 2
Drake, C., 1978, "Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği (IUGS) Kıta Çin'i Gezisi", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 3/1, s. 6-7

Drooger, C.W., 1985, "Akdeniz Neojeni'nin İri Foraminiferlerinin Evrimi ve Dağılımından Çıkarsanan Denizel Bağlantıları", (Çev: İbrahim Oşkan, Yavuz Hakyemez, Sefer Ölçen), C/S: 10/1-2, s. 25-29

Duddley, H. C., 1977, "Bilimsel Sansürcülük ve Düşünce Kontrolü", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 2/2, s. 11-15

Dumont, J. F., 1976, "Olağan Sedimanter Yapılar", C/S: 1/1, s. 16-23

Durmaz, İ., 1983, "Yeryüzünü Algılayan Yeni Gözler", C/S: 7/4, s. 18-20

Ediger, V. Ş., 1980, "Palinoloji Dünü Bugünü Yarını", C/S: 5/1-2, s. 21-27

Ediger, V. Ş., 1983, "Yerkürenin Yaşı", C/S: 7/4, s. 3-7

Ediger, V. Ş., 1983, "Yaşamın İlk İzleri", C/S: 8/1, s. 9-11

Egeran, N., 1985, "Türkiye Jeoloji Kurumunun 40. Yıldönümü", C/S: 10/4, s. 7

Eicher, D. L., 1985, "Biyostratigrafi", (Çev: Yavuz Hakyemez, Sefer Örçen), C/S: 10/4, s. 49-58

Emery, K. O., 1982, "Kıta Kenarları Sınıflama ve Petrol Olanakları", C/S: 7/2, s. 4-13

Eranıl, Y., 1978, "Yerbilimlerinin Askeri Amaçlarla Kullanılması ve Önemi", C/S: 3/3, s. 74-77

Ercan, A., 1979, "Doğu Anadolu Fayı Üzerinde Küçük Deprem Çalışmaları", C/S: 4/1, s. 21-30

Ercan, T., 1984, "İz Element ve Kurşun İzotop Analizleriyle Arkeolojik Metal Parçalarının Değerlendirilmesi ve Jeolojinin Katkısı", C/S: 8/4, s. 21-24

Ercan, T., 1985, "Nevada Del Ruiz ve Amerika'daki Diğer Kıtasal Yay Volkanları", C/S: 10/3, s. 3-7

Ercan, T., 1985, "İtalya'daki Aktif Ada Yayı Volkanizması: Aeolian Adaları", C/S: 10/3, s. 26-33

Ercan, T., 1985, "Türkiye Jeoloji Kurumu Yönetim Kurulları", C/S: 10/4, s. 10-12

Ercan, T., 1985, "Türkiye Jeoloji Kurumu Asli Üyeleri", C/S: 10/4, s. 13-30

Erdoğan, L. T., Akgül, A., 1981, "Petrolde Ana Kaya ve Sürekli Göç Modeli İçerisindeki Yeri", C/S: 6/1-2, s. 38-42

Erdoğan, R., Şaroğlu, F., Güner, Y., 1983, "Deprem Sonrası Çaldıran'ın Yeni Sorunları", C/S: 8/3, s. 7-10

Erendil, M., 1981, "Düşten Karabasana Yiten St. Helens'in Öyküsü", C/S: 6/1-2, s. 3-5

Erendil, M., 1984, "Daha İyi Arazi Fotoğrafı İçin", C/S: 8/4, s. 24-26

Ergun, O. N., 1979, "Katman Tabanı Birincil Tortul Yapılarının Paleoakıntı Yönü Ölçümlerinde Pratik Bir Yöntem", C/S: 4/2, s. 30

Erguvanlı, A. K., 1978, "Türkiye'de Jeoloji Konusunda İlk Yayınlar", C/S: 3/4, s. 5-12

Erguvanlı, A. K., 1979, "Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarında Jeoloji Öğretiminde Öncüler: Dr. Abdullah Bey", C/S: 4/1, s. 5-10

Erguvanlı, A. K., 1979, "Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarında Jeoloji Öğretiminde Öncüler: Pierre de Tcihatchef, (1808-1890) Hayatı, Yayınları ve Türkiye Jeolojisine Katkıları", C/S: 4/2, s. 9-14

Erguvanlı, A. K., 1980, "Yerbilimlerini Mektebi Tıbbiyede İlk Kez Türkçe Okutan Hoca İbrahim Lütfi Paşa", C/S: 5/3-4, s. 9-13

Erguvanlı, K., 1980, "Jeoloji Kongrelerinin 100. Yılı ve Türkiye", C/S: 5/1-2, s.12-16.

Erguvanlı, K., 1982, "Halil Edhem Eldem: Temel Bilimler Dalında Avrupa'da İlk Doktora Yapan, Darülfünun Jeoloji-Mineroloji Muallimi", C/S: 7/2, s. 17-21

Erkmen, U., 1979, "Uygulamalı Palinoloji ve Petrol Aramaları", C/S: 4/1, s. 38-41

Ertan, İ., 1979, "Yerbilimleri Terimleri Üzerine, Vecihe Hatipoğlu İle Sözlü Görüşme", C/S: 4/2, s. 55

Fakıoğlu, M., 1979, "Orta Pasifik Havzasından Alınan Manganez Yumrularının Mineralojisi Köken ve Oluşum Mekanizması Üzerine Görüşler", C/S: 4/3, s. 6-13

Falkland, J. C. M., 1983, "Petrol Aramacılığının İlginç Hedefi", C/S: 7/4, s. 20-22

Fedotov, S. A., 1984, "Magmanın Giriş Sıcaklığı, Volkanların Magma Odalarının Oluşumu ve Boyutları", (Çev: Ali İhsan Gevrek), C/S: 9/3-4, s. 25-30

Ferrara, J., 1984, "Bazen Bilim Adamları Hile Yapar", (Çev: Özkan Pişkin), C/S: 9/3-4, s. 22-25

Fox, R. A., 1985, "Avrupa Jeologları Federasyonu Meslek Çalışmaları Tüzüğü", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 10/1-2, s. 12-13
Franks, F., 1977, "Suyun Yeryuvarında Bulunuş ve Dağılışı", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 2/2, s. 50-51
Frerichs, W. E., 1985, "Planktonik Foraminiferlerin Gelişimi ve Paleotemparatür", (Çev: Mehmet Sakınç), C/S: 10/3, s. 8-12
Fujii, N., 1980, "Japonya'da Yerbilimleri", C/S: 5/1-2, s. 57-60
Gallanger, D., 1979, "Slayt Hazırlamada Bir Kaç Önemli Nokta", (Çev: Saffet Doyuran), C/S: 4/2, s. 15
Gass, I. G., Lippard, S. J., Shelton, A. W., 1986, "Umman Ofiyoliti: Open University Projesi", (Çev: Saffet Doyuran), C/S: 11/1, s. 26-30
Gass, I.G., Smith, A.G., Vine, F.J., 1976, "Ofiyolitlerin Kökeni ve Yerleşmesi", (Çev. M. Ender Tekirli), C/S: 1/2, s. 29-35
Gedik, A., 1976, "Karadeniz'de Chain Oseanografi Gemisi İle Yapılan Bilimsel Araştırmalar", C/S: 1/1, s. 39-42
Gedik, A., 1976, "Van Gölü'nde Bilimsel Amaçlı Kıyı Ötesi Çalışmaları", C/S: 1/1, s. 45
Gedik, A., 1977, "Korunması Gerekli Doğal Anıtlarımızdan Akyatan Gölü (Lagün)", C/S: 2/3, s. 38-43
Gedik, A., 1977, "BAKUK 1, Kullanılmayan Doğalgaz Potansiyeli", C/S: 2/4, s. 50-52
Gedik, A., 1978, "Doğu Anadolu'da Açılan Stratigrafik İstikşaf (Açınsama) Sondajları", C/S: 3/3, s. 31-35
Gök, S., 1981, "Borat Mineralleri Madenciliğinde Artıklar ve Çevre Kirlenmesi", C/S: 6/1-2, s. 20-24
Gökçen, N., 1978, "Biyostratigrafik Çalışmalarda Ana İlkeler", C/S: 3/4, s. 26-27
Göktepeli, A., Ayan, Z., Artvinli, M., Şahin, A., Barış, Y.İ., 1983, "İnsan Sağlığı ve Jeoloji", C/S: 8/1, s. 11-14
Göncü, N., 1986, "Titanyum Mineralleri ve Geleceği", C/S: 11/4, s. 3-7
Göncüoğlu, C., 1980, "Yüksek Basınç Mineral Parajenezleri", C/S: 5/3-4, s. 21-30
Göncüoğlu, M. C. "İtalya'da Yerbilimleri", C/S: 6/1-2, s. 67
Göncüoğlu, M. C., 1981, "Dünyanın En Eski Jeoloji Belgesi", C/S: 6/3-4, s. 3
Göncüoğlu, M. C., 1985, "40. Yılında Türkiye Jeoloji Kurumunun Konumu", C/S: 10/4, s. 9
Görür, N., 1981, "Karbonat Kayalarında Diyajenez", C/S: 6/1-2, s. 62-66
Göymen, G., 1976, "Oltu Taşı Üzerine", C/S: 1/4, s. 46-48
Gözen, A., 1982, "Maden Yasası Tasarısında Jeoloji Mesleğinin Yer Alması", C/S: 7/1, s. 18,
Guennoc, P., Pouit, G., 1983, "Kızıldeniz'in Açılması ve İlişkin Cevherleşmeler", (Çev: Vedat Oygür), C/S: 8/2, s. 19-21
Güldalı, N., 1977, "Mağaralar, Yıkıma Uğrayan Doğal Güzelliğimiz", C/S: 2/1, s. 70-71
Güldalı, N., Nazik, L., Derici, Ş., 1984, "Narlıkuyu Dilek Mağarası: Turizme Açılmakta Olan Bir Mağaranın Öyküsü", C/S: 8/4, s. 18-20
Güldalı, N., Önal, Ö., Nazik, L., 1981, "Türkiye'de Mağara Araştırmaları", C/S: 6/3-4, s. 5-7
Güldalı, N., Şaroğlu, F., 1983, "Konya Yöresi Obrukları", C/S: 7/4, s. 14-17
Güner, Y., 1976, "Nemrut Yanardağı Efsanesi", C/S: 1/1, s. 93-94
Hakyemez, Y., 1985, "Derin Denizde Kırıntılı Çökel Taşınımı ve Çökelimi", C/S: 10/1-2, s. 29-36
Hakyemez, Y., 1986, "Kıyılarımızı Ne Yapacağız", C/S: 11/3, s. 18-20
Hall, R., 1979, "Güneydoğu Türkiye'de Ofiyolit Yerleşmesi ve Toros Sütür Zonunun Evrimi", (Çev: Ali Dinçel), C/S: 4/2, s. 18-29
Helke, A., 1977, " Karbonatit ve Karbonatitlere Bağlı Maden Yatakları", (Çev: Ahmet Çağatay), C/S: 2/3, s. 26-34
Helke, A., 1977, "Yeni Görüşlerin Işığı Altında Hidrotermal Maden Yatakları",(Çev: Ahmet Çağatay), C/S: 2/4, s. 9-17

Helke, A., 1978, "Lateritik Nikel Kobalt Yatakları", (Der: Ahmet Çağatay), C/S: 3/2, s. 54-59
Helmer, R., 1980, "Akdeniz'de Çevre Kirlenmesi", (Çev: Ali Uygun), C/S: 5/1-2, s. 61-63
Helvacı, C., 1986,"Bor Minerallerinin Türkiye'deki ve Dünyadaki Önemi", C/S: 11/3, s. 5-6
Hewiti, C. H., 1984, "Rezervuar Etüdlerinde Jeoloji, Mühendise Nasıl Yardımcı Olur?", (Çev: M. Sıtkı Sancar), C/S: 9/3-4, s. 3-12
Hsu, K. J., 1979, "Alp-Akdeniz Bölgesindeki Ofiyolitler ve Pelajik Sedimanlar", (Çev: Nilüfer Karamahmut), C/S: 4/4, s. 23-25
İleri, S., 1976, "Deniz Dibi Manganez Oluşumları", C/S: 1/2, s. 36-38
İleri, S., 1976, "Bor Bileşikleri", C/S: 1/4, s. 48-66
İleri, S., 1978, "Zeolitler", C/S: 3/1, s. 40-45
İleri, S., Baştuğ, C., 1976, "Türkiye'de Fosfat Yatakları Nasıl Bulundu: Tahsin Yalabık İle Bir Görüşme", C/S: 1/3, s. 18-23
İnan, A., 1982, "Azerbeycan'ın Çamur Volkanları", C/S: 7/1, s. 4-5
Jackson, J. A., 1985, "Temel Fayların Yeniden Hareketlenmesi ve Orojenik Kuşaklarda Kabuksal Kısalma", (Çev: Talat Özbek), C/S: 10/1-2, s. 8-12
Jakes, P., White, A. J. R., 1985, "Orojenik Alanlardaki Volkanik Kayaçların Major ve İz Element Kapsamları", (Çev: Tuncay Ercan), C/S: 10/4, s. 63-71
Jakes, P., White, A. J. R., 1986, "Ada Yaylarının Bileşimi ve Kıtasal Büyüme", (Çev: Tuncay Ercan), C/S: 11/1, s. 10-14
Janvier, P., Marcoux, J., 1978, "Grönland Buzullarından Akdeniz Kıyılarına Antalya Kızıl Kumtaşlarının Devoniyen Balıkları", (Çev: Şevket Şen), C/S: 3/3, s. 18-23
Jong, W. J., 1977, "Yerbilim ve Coğrafya'da Güncellik", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 2/4, s. 60-65,
Karaağaç, Ç., 1979, "Endüstriyel Hammaddeler: Fosfat", C/S: 4/1, s. 46-63
Karaağaç, Ç., Uygun, A., 1977, "Endüstriyel Hammaddeler", C/S: 2/2, s. 41-42
Karaağaç, Ç., Uygun, A., 1977, "Endüstriyel Hammaddeler", C/S: 2/3, s. 81-83
Karaağaç, Ö. Ç., 1981, "Endüstriyel Hammaddeler: Endüstriyel Mineraller ve Kayalar", C/S: 6/1-2, s. 68-73
Karaağaç, Ö. Ç., 1981, "Seramik Endüstrisinde Kullanılan Endüstriyel Mineraller ve Kaynaklar (Seramik Hammaddeleri)", C/S: 6/3-4, s. 45-50
Karaağaç, Ö. Ç., 1982, "Gübre Endüstrisinde Kullanılan Endüstriyel Mineraller ve Kayalar", C/S: 7/3, s. 8-12
Karabıyıkoğlu, M., 1983, "Çökellerin Kayaca Dönüşümü ve Bu Kayaçlarda İkincil Değişimler: Diyajenez ve Metajenez", C/S: 8/2, s. 9-13
Karabıyıkoğlu, M., Barka, A., 1984, "Messiniyen (Geç Miyosen) Tuzluluk Sorunu: Akdeniz'in Kuruması ve Jeodinamik Önemi", C/S: 8/4, s. 3-11
Karahan, Z., Öztürk, E., Uysal, K., 1983, "Yerkabuğu Hareketlerinin Jeodezik Yöntemlerle İncelenmesi", C/S: 8/3, s. 37-41
Karaköse, C., 1985, "Denizlerde Cansız Kaynak Araştırmaları", C/S: 10/1-2, s. 22-25
Kartal, T., 1979, " Bitümlüşeyl-Asfaltit ve Turb'lardan Yararlanma Olanakları", C/S: 4/2, s. 36-38
Kasapoğlu, K. E., 1976, "Yerbilimleri mi? Bilimlerin Yeri mi?", C/S: 1/1, s. 77-80
Kasapoğlu, K. E., 1976, "Türkiye'de Temel Jeoloji Eğitimi ve Sorunları", C/S: 1/3, s. 3-17
Kasapoğlu, K. E., 1976, "Tartışma: Eğitim, Türkiye'de Çağdaş Düzeyde Yerbilimleri Eğitim Programlarını Gerçekleştirebilmek İçin Yapılması Gereken Çalışmalar Nelerdir", C/S: 1/4, s. 67-68
Kasapoğlu, K. E., 1978, "Çevre Sorunları ve Yerbilimleri", C/S: 3/3, s. 7-8
Kasapoğlu, K. E., 1981, "Başarılı Bir Bilimsel Sözlü Sunum İçin", C/S: 6/3-4, s. 14-15
Kavlakoğlu, S., 1976, "MTA Sismik 1 Kıyı Ötesi Araştırma Gemimiz", C/S: 1/4, s. 11-14

Kayan, T., Gökçen, S. L., 1978, "Türbit Akıntı ve Türbidit Kavramlarının Türkçe Kaynaklara Yerleşimi ve Evrimi", C/S: 3/1, s. 46-51
Kazancı, N., 1986, "Sedimantolojide Elektron Mikroskop Uygulaması: Tane yüzey Özelliklerinin İncelenmesi", C/S: 11/4, s. 8-10
Kempe, S., Degens, E. T., 1978, "Dünyanın En Büyük Soda Gölü: Van Gölü", (Çev: M. Cemal Göncüoğlu), C/S: 3/4, s. 14-15
Kendrew, J., 1977, "ICSU'nun Kuruluşu ve Tarihi", C/S: 2/2, s. 10
Ketin, İ., 1979, "Türkiye'de Jeoloji Araştırmalarının ve Jeoloji Haritalarının Kısa Tarihçesi", C/S: 4/1, s. 15-17
Ketin, İ., 1981, "Yeryuvarının-Dünyamızın Jeolojik Evrimi İçinde Türkiye'nin Yeri ve Doğal Kaynak Olanakları", C/S: 6/3-4, s. 15-20
Ketin, İ., 1982, "Jeoloji Tarihinin İlk Sahifeleri", C/S: 7/3, s. 4-8
Ketin, İ., 1985, "Türkiye Jeoloji Kurumunun 40. Yıllık Geçmişi ve Geleceği", C/S: 10/4, s. 4-6
Ketin, İ., Yılmaz, Y., 1980, "Ofiyolit Simpozyumu", C/S: 5/1-2, s. 64-67
Kırıkoğlu, M. S., 1985, "Alüminyum Endüstrisinde Kullanılan Yardımcı Maddelerden Fluorit", C/S: 10/1-2, s. 3- 8
Klemme, H. D., 1984, "Petrol Havzaları, Sınıflandırılmaları ve Özellikleri", (Çev: Binali Yücel, Mehmet Şener), C/S: 9/2, s. 16-20
Koçyiğit, A., 1977, "Deprem", C/S: 2/1, s. 5-14
Koçyiğit, A., 1983, "Doğu Anadolu Bölgesinin Depremselliği ve Gerekli Çalışmalar", C/S: 8/3, s. 25-29
Kozlovsky Y. A., 1983, "Süper Derin Sondaj: Kola", (Çev: Adnan İnan), C/S: 8/1, s. 7-8
Köküöz, E., 1980, "Fotoğrafçılık", C/S: 5/1-2, s. 79-83
Köküöz, E., 1980, "Büyük Projeler Güneydoğu Anadolu Projesi", C/S: 5/3-4, s. 68-80
Köküöz, E., 1980, "Fotoğrafçılık", C/S: 5/3-4, s. 87-88
Köküöz, E., 1981, "Fotoğrafçılık: Fotoğraf Çekim Tekniği", C/S: 6/1-2, s. 91-93
Köse, C., 1986, "Doğrudan Yöntem Yardımı ile Kömürlerin Gaz (Metan) İçeriğinin Saptanması", C/S: 11/3, s. 3-5
Krumbein, W. C., 1977, "Fasiyes Haritası Yorumlamasının İlkeleri", (Çev: Rıfat Yoldaş, Ahmet Akpınar), C/S: 2/2, s. 43-49
Kuran, U., 1983, "Türkiye'de Depremlerin Önceden Bilinmesi Çalışmalarına Neden Önem Verilmelidir?", C/S: 8/3, s. 33-37
Kuşçu, M., 1984, "Mississippi Vadisi ve Alpin Tipi Pb-Zn Yataklarının Genel Özellikleri", C/S: 9/2, s. 20-25
Lash, G. G., 1986, "Orojenik Fliş İstiflerinde Hendek Dolgularının Tanınması", (Çev: Yavuz Hakyemez), C/S: 11/4, s. 20-24
LeBass M. J., Sabine, P. A., 1981, "Piroklastik Gereçlerin Adlamasına İlişkin 1979'daki Gelişmeler", (Çev: Ali Yılmaz), C/S: 6/1-2, s. 43-45 (Dergide özgün yazar ismi belirtilmemiştir)
Lengeranlı, Y., 1986, "Karst, Karstlaşma, Karst İçi Çökelme ve İlgili Kurşun-Çinko Yataklarının Oluşumları ve Sınıflandırılması", C/S: 11/2, s. 8-15
Lordkipanidze, M. B., Zakariadze, G. S., 1978, "Kafkasyanın Alp Volkanikliğinin Evrimi ve Tektonikle İlişkisi", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 3/1, s. 27
Malone, T. F., 1977, "Ortam Sorunları Bilimsel Komitesi", (Çev: İ. Enver Altınlı),C/S: 2/4, s. 55-56
Maynard, J. B., Potter, P. E., Wayne, A. P., 1976, "Sedimantolojide Takım Programları", (Çev: Cengiz Keskin), C/S: 1/3, s. 48-54
McGill, G. E., 1984, "Venüs'ün Jeolojisi", (Çev: Remzi İnal), C/S: 9/2, s. 3-7
Meriç, E., 1983, "Okyanus Dibi Vahaları", C/S: 8/1, s. 3-6

Miyashiro, A., 1976, "Ofiyolitlerin Sınıflandırılması, Özgül Nitelikleri ve Kökeni", (Çeviren: M. Yılmaz Katı), C/S: 1/1, s. 56-73
Morrison, G. W., 1984, "Şoşonit Kaya Birliğinin Özelliği ve Tektonik Yerleşmesi", (Çev: Ali Dinçel), C/S: 9/1, s. 8-16
Nelson, K. D., Casey, J. F., 1981, "Notre Dame Körfezi Üst Ordovisiyen Filişindeki Ofiyolitik Kırıntılar ve Bunların Batı Newfoundland'in Tektonik Evrimindeki Önemi", (Çev: M. Yılmaz Katı), C/S: 6/1-2, s. 82-86
Norman, D. J., Price, N., Ike, M. C., 1977, "Astronlar, Yer Yuvarının En Eski Yaraları", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 2/4, s. 68-70,
Orhan, O., 1985, "Kretase-Tersiyer Sınırındaki Toplu Yok Olma Olayı", C/S: 10/4, s. 44-48
Ourisson, G., Albrecht, P., Rohmer, M., 1986, "Fosil Yakıtların Mikrobiyolojik Kökeni", (Çev: Tevfik Erkal), C/S: 11/2, s. 15-19
Oxburgh, E. R., 1976, "Levha Çarpışmaları", (Çev. M. Ender Tekirli),, S:1/2, s. 27-29
Ozaner, F. S., Saraç, G., 1985, "Kuvaterner Kronostratigrafisi ve Türkiye'den Örnekler", C/S: 10/3, s. 20-26
Ölmez, E., 1984, "Madencilikte Su Sorunları", C/S: 9/3-4, s. 30-32
Öngür, T., 1976, "Parçalı Volkanik Kayaların Sınıflanması", C/S: 1/1, s. 3-8
Öngür, T., 1976, "Fosil İnsan Ayak İzlerinin Öyküsü", C/S: 1/2, s. 4-7
Öngür, T., 1976, "Karadeniz Kıyıötesi Petrol Sondajları Akçakoca 1 ve 2: Osman T. Ünal ile bir görüşme", C/S: 1/4, s. 20-21
Öngür, T., 1976, "Doğal Kaynakların Korunmasında Yasal Dayanaklar", C/S: 1/4, s. 35-38
Öngür, T., 1977, "Hidrotermal Sistemlere Uygulanan Jeotermometreler", C/S: 2/3, s. 71-80
Öngür, T., 1977, "Yerbiliminde Bilgi Üretimi ve Türkiye'de Yabancı Yerbilimciler", C/S: 2/4, s. 3-4
Öngür, T., 1980, "Petrol Savaşı: Dünya ve Ülkemiz", C/S: 5/1-2, s. 32-35
Öngür, T., 1980, "Neleri Tartışıyorlar! Yaratılışçılık" C/S: 5/3-4, s. 7-8
Öngür, T., 1980, "St. Helen Yanardağı Püskürmesi", C/S: 5/3-4, s. 50-51
Öngür, T., 1980, "Yerısıl Dizgelerde Hidrotermal Alterasyon", C/S: 5/3-4, s. 52-59
Örçen, S., 1986, "Biyostratigrafi'nin Jeoloji Çalışmalarında Önemi", C/S: 11/4, s. 10-12
Özbek, T., 1985, "Kumtaşı Diyajenezinde Yeni Gelişmeler", C/S: 10/1-2, s. 37-47
Özbek, T., 1986, "Alüvyon Yelpazesi Geometrisini Etkileyen Etkenler ve Çökel Taşıma Mekanizmaları", C/S: 11/4, s. 13-20
Özdemir, Ü., 1983, "Güvem Üst Miyosen Göl Balıkları", C/S: 7/4, s. 23
Özer, S., 1981, "Rudist Yığışımlarının Petrol Açısından Önemi", s. 34-37.
Özer, S., 1983, "İz Fosiller ve İz Bilim", C/S: 7/4, s. 7-14
Özgöncü, Y., 1976, "Türkiye'de Karayollarının Yapımında Mühendislik Jeolojisinden Yeterince Yararlanılmakta Mıdır? Hayır", C/S: 1/1, s. 54-55
Özgül, N., Seymen, İ., Arpat, E., 1983, "Horasan Narman Depreminin Makrosismik ve Tektonik Özellikleri", C/S: 8/3, s. 21-25
Özsayar, T., 1977, "Yüksek Öğrenim Çıkmazı ve Yerbilimi Eğitimi", C/S: 2/2, s. 4-5
Özsayar, T., 1983, "Sarmasiyen Katı Üzerine Notlar", C/S: 8/2, s. 3-5
Page, B. M., 1979, "Tayvan ve İtalya Olistostromları ile Deneştirilen Fransiskan Karşılıkları", (Çev: Yılmaz Katı), C/S: 4/3, s. 45-55
Paicheler, J. C., 1977, "Volkanotortul Çökeller", (Çev: Vedat Oygür), C/S: 2/3, s. 11-16
Paktunç, A. D., 1981, "Alpin Tip Kromit Yataklarının Oluşumu", C/S: 6/3-4, s. 33-39
Pamir, H. N., 1979, "Türkiye'de Yerbilimleri Öğretiminin Tarihçesi", C/S: 4/4, s. 6-10
Parrot, J. F., Whitechurch, H., 1980, "Tetis Kabuğunun Kuzeyden Güneye olan Bindirmesinden Önceki Yitimler", (Çev: Güner Ünalan), C/S: 5/3-4, s. 30-39

Pe, G. G., Piper, D. J. W., 1976, "Yitme Zonlarında Volkaniklik: Ege Yöresi", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 1/4, s. 28-32
Perinçek, D., 1979, "Cilo Dağı Sat Gölleri", C/S: 4/3, s. 25-33
Pitty, A. F., 1977, "Yıkımcılık Ve Tekdüzecilik", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 2/4, s. 66-68,
Poss, J. R., 1980, "Madenlerin Tarihçesi: Medeniyetin İlk Işığında Metalurji", (Çev: Erol Berker), C/S: 5/3-4, s. 95-97
Ricaldi, V., 1980, "Bolivya'da Jeolojinin Gelişimi", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 5/3-4, s. 106
Ringwood, A. E., 1978, "Ada Yayı Dizgelerinin Petrolojik Evrimi", (Çev: M. Yılmaz Katı), C/S: 3/1, s. 14-26
Ritchie, J. C., Schiebe, F. R., McHenry, G. R., 1977, "Yüzey Sularındaki Asılı Sedimanların Uzaktan Algılanması", (Çev: Erhan Köküöz) C/S: 2/4, s. 43-49
Rivington, J. B., 1978, "Gelişmekte Olan Ülkelerde Endüstriyel Hammaddeler Aramaları", (Çev: Çetin Karaağaç), C/S: 3/4, s. 30-34
Roche, E., 1978, "Paleobotanik Paleoklimatoloji ve Kıtaların Devinimi", (Çev: Erol Akyol), C/S: 3/3, s. 9-15
Rosshaeher, L. A., 1984, "Halkalar ve Buz: Gezgin-2 Satürn'de", (Çev: Remzi İnal), C/S: 9/3-4, s. 12-15
Rupke, N. A., 1976, "Güneybatı Pirene'lerdeki Bir Filiş Havzasında Geniş Boyutlu Kayma", (Çev: Ali Koçyiğit), C/S: 1/3, s. 42-47
Sabine, P. A., 1979, "Volkanik Kayalar Karbonatitler Melilit Kayaları ve Lamporfirlerin Adlamasına İlişkin Gelişmeler", (Çev: Ali Yılmaz), C/S: 4/4, s. 21-22
Sakallıoğlu, H. E., 1984, "Ay Yüzeyindeki Bazı Akıntı Şekilli Oluşuklar", C/S: 9/1, s. 3-8
Sancar, M. S., 1985, "Türkiye Jeoloji Kurumunun 40. Yılını Kutlarken", C/S: 10/4, s. 3
Saner, S., 1978, "Pusula ve Şeritmetre Yöntemiyle Stratigrafi Kesiti Ölçümü ve Hesaplamalarının Elektronik Hesaplayıcı ile Değerlendirilmesi", C/S: 3/4, s. 16-22
Sangster, D. F., 1980, "Karbonatlı Kayaçlardaki Stratiform Pb-Zn Yatakları", (Çev: Erdal Şenöz), C/S: 5/1-2, s. 50-55
Saraç, G., 1986, "Tersiyer'de Memeli Fosillerin Yataklandıkları Ortamlar ve Bunlara Örnekler", C/S: 11/1, s. 21-25
Sarıız, K., 1984, "Dünya'da ve Türkiye'de Kükürt Üretimi ve Geleceği", C/S: 9/1, s. 18-22
Sarıız, K., 1986, "Kükürt Yataklarının Oluşumları ve Sınıflandırılması", C/S: 11/2, s. 20-24
Satır, M., 1978, "Fosilleşmiş Doğal Atom Reaktörü mü Oklo Uranyum Yatakları (Gabon/B-Afrika)", C/S: 3/3, s. 82-87
Savaşçın, M. Y., 1977, "Ege'de Kuvarsın Öyküsü", C/S: 2/2, s. 24
Savaşçın, M. Y., 1981, "Ametalik Hammadde Olarak Killer", C/S: 6/3-4, s. 50-53
Savaşçın, Y., Helvacı, C., Dora, Ö., 1986, "Çamlık (Selçuk) Köyünde Yüksek Gerilim Direğine Düşen Yıldırımla Fulguritik Mağma Oluşumu", C/S: 11/2, s. 3-5
Savcı, G., 1980, "Doğu Anadolu Volkanizmasının Neotektonik Önemi", C/S: 5/3-4, s. 46-49
Saxby, J. D., 1984, "Hidrokarbonların Oluşumunu Kapsayan, Kerojen Olgunlaşma Sürecinin Yeniden Değerlendirilmesi", (Çev: Hüseyin İş), C/S: 9/3-4, s. 32-40
Schippers, H. J., 1983, "Gelişmekte Olan Ülkelerde Madencilik ve Altyapı", (Çev: Vedat Oygür), C/S: 8/2, s. 18-19
Seyhan, İ., 1978, "Dünya Çelik Pazarında Türkiye Kolemanit Cevherinin Geleceği", C/S: 3/2, s. 24-28
Shang, K. H., 1982, "Stratigrafi Kavramları Üzerine Düşünce", C/S: 7/2, s. 16-17
Sheppard, R. A., 1980, "Tortul Kayalardaki Zeolitler", (Çev: Yusuf Z. Güresinli), C/S: 5/1-2, s. 46-50
Shinn, E. A., 1982, "Son Slaydı Önce Yap", (Çev: İsmail Kuşcu), C/S: 7/1, s. 7-10

Siderenko, A. W., 1978, "Jeomorfoloji ve Ekonomi Uygulamalı Jeomorfolojinin Sorunları", (Çev: Nuri Güldalı), C/S: 3/1, s. 28-31

Silver E. A.,Beutner, E. C., 1981, "Penrose Konferansı Raporu Melanjlar", (Çev: Ussal Z. Çapan), C/S: 6/1-2, s. 78-81

Sinanoğlu, E., 1976, "Palinolojik Örnek İncelemelerinde Kullanılan Laboratuvar İşlemleri", C/S: 1/4, s. 40-46

Sipahioğlu, S., 1983, "Horasan Narman Depreminden Önce Yörenin Deprem Etkinlik Özellikleri Hakkında Yapılan Bir Değerlendirme", C/S: 8/3, s. 12-15

Sonel, N., 1979, "Petrol Jeolojisi ile İlgili Bir Uygulama", C/S: 4/2, s. 46-54

Soylu, C., Sinanoğlu, E., 1979, "Petrol Türümü ve Göçme İlkelerinin Petrol Arama Bölgelerinin Saptanmasında Uygulanması", C/S: 4/2, s. 31-35

Stemprok, M., 1983, "Cevherli Granitler ve Kökenleri", (Çev: Vedat Oygür), C/S: 8/1, s. 18-23

Stow, D. A. V., 1983, "Sedimantoloji-Bazı Çözümlenmemiş Sorunlar ve Yeni Yönler", (Çev: Yavuz Hakyemez) C/S: 8/1, s. 14-18 (Dergide özgün yazar ismi belirtilmemiştir)

Streckeisen, A., 1976, "Plutonik Kayaların Sınıflanması ve Adlanması", (Çev. Tahir Öngür), C/S: 1/2, s. 39-45

Sturt, B. A., Thon, A., Turnes, H., 1981, "Karmoy Ofiyoliti Güney Norveç", (Çev: M. Yılmaz Katı), C/S: 6/3-4, s. 28-33

Sugi, N., Uyeda, S.,1984, "Derin Odaklı Depremlere Sahip Olmayan Genç Okyanus Levhalarının Dalma-Batma Olayı", (Çev: Ümit Ulu), C/S: 9/3-4, s. 16-22

Sveinbjornsdottir, A.E., 1984, "Krafla ve Reykjanes (İzlanda) Jeotermal Sistemlerinde Su-Kayaç İlişkileri", (Çevriren: A. İhsan Gevrek, Mehmet Şener), C/S: 9/1, s. 17-18

Şaroğlu, F., 1983, "Bingöl Dağı ve Öyküleri", C/S: 8/3, s. 3-4

Şaroğlu, F., Barka, A., 1983, "Kaya Türünün Sismik Parametreler Açısından Önemi", C/S: 8/3, s. 41-43

Şaroğlu, F., Erdoğan, R., 1983, "Çaldıran Fayının Deprem sonrası Hareketi İle İlgili Gözlemler", C/S: 8/3, s. 10-11

Şaroğlu, F., Güner, Y., 1979, "Tutak Diri Fayı Özellikleri ve Çaldıran Fayı ile İlişkisi", C/S: 4/1, s. 11-14

Şenalp, M., 1976, "Derin Deniz Sondaj Projesi Karadeniz Seferi", C/S: 1/1, s. 31-39

Şenalp, M., 1976, "Deniz Hukuku Konferansı 4. ve 5. Dönemler", C/S: 1/4, s. 22-27

Şenalp, M., 1977, "Didolomit (Kalsitleşmiş Dolomit) ve Didolomitleşme Olayı Sonunda Ortaya Çıkan Doku Tipleri", C/S: 2/4, s. 36-42

Şenalp, M., Fakıoğlu, M., 1977, "Derin Deniz Çökelleri", C/S: 2/1, s. 72-81

Şenalp, M., Fakıoğlu, M., 1977, "Bulantı Akıntıları ve Türbiditler", C/S: 2/2, s. 25-39

Şengör, A. M. C., 1977, "Orojenik Kuşaklarda Tektonik Taşınma", C/S: 2/4, s. 23-35

Şengör, A. M. C., 1982, "Babay Himalaya Augusto Gansser 71 Yaşında", C/S: 7/3, s. 12-16

Şengör, A. M. C., 1984, "Romanya'dan Güncel Bir Global Tektonik Kitabı", C/S: 9/1, s. 22-24

Şengör, A. M. C., 1986, "Tetis'in Öyküsü: Okeanos'un Kaç Karısı Vardı?", (Çev: Altan Cin), C/S: 11/3, s. 7-17

Şengör, A. M. C., Yılmaz, Y., Ketin, İ., 1981, "Kuzey Türkiye'de Jura Sonu Öncesi Okyanus Kalıntıları Permiyen-Triyas Paleo-Tetis Parçaları", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 6/1-2, s. 6-16

Şenol, F., Şenol, M., 1978, "Kuzeybatı Bulgaristan'da Bulunan Ponora Karst Sistemine Bağlı Bazı Mağaralar ve Türkiye'de Mağaracılık", C/S: 3/1, s. 11-13

Tatar, Y., 1979, "Yerbilimlerinin Sorunları", C/S: 4/1, s. 31-34

Tatar, Y., 1979, "Yurdumuzun Jeoloji Güzelliklerinden Konya Karapınar Genç Volkanitleri", C/S: 4/2, s. 16-17

Tekkaya, İ., 1976, "İnsanlara ait Fosil Ayak İzleri", C/S: 1/2, s. 8-10

Tekkaya, İ., 1980, "İnsana Giden Yollar: Australopithecienler-I", C/S: 5/3-4, s. 13-18
Tekkaya, İ., 1981, "İnsana Giden Yollar: Australopithecienler-II", C/S: 6/1-2, s. 55-61
Tekkaya, İ., Saray, C., 1981, "İnsanın Ortaya Çıkışındaki Sorunun Çözümü", C/S: 6/3-4, s. 12-13
Temren, A. N., Tunay, G., 1986, "Paleozoik Stratigrafisinde Akritarklar ve Önemi", C/S: 11/2, s. 5-7
Thorpe, R. S., Smith, K., 1977, "Levha Ortası Volkanizması", (Çev: Ender Tekirli), C/S: 2/4, s. 18-22
Tokel, S., 1981, "Plaka Tektoniğinde Mağmatik Yerleşimler ve Jeokimya Türkiye'den Örnekler", C/S: 6/3-4, s. 53-65
Toker, V., 1979, "Nannoplankton'lar", C/S: 4/3, s. 35-43
Toksöz M. N., 1976, "Litosferin Yitimi", (Çeviren M. Ender Tekirli), C/S: 1/1, s. 24-30
Toksöz, M. N., Guenette, M., Gülen, L., Keough, G., Pulli, J. J., Sav, H., Olguner, A., 1980, "Narman Horasan Depreminin Kaynak Mekanizması", (Çev: İsmail Kuşçu), C/S: 8/3, s. 47-52
Torun, A. F., 1978, "Petrokimyasal Çizimlerde Bilgisayar Kullanımı", C/S: 3/3, s. 26-28
Tullis, J., Snoke, A. W., Todd, V. R., 1986, "Penrose Konferansı Raporu: Milonitik Kayaçların Önemi ve Petrojenezi", (Çev: Halil Keskin), C/S: 11/3, s. 20-25
Turcotte, D. L., Oxburgh, E. R., 1977, "Levha Ortası Tektoniği", (Çev: M. Yılmaz Katı), C/S: 2/2, s. 52-55
Türkelli, N., 1980, "Ankara Sismoloji Rasathanesi (ANTO)", C/S: 5/1-2, s. 41-44
Türkünal, M., 1980, "Türkiye'nin Dev Ammonit'leri ve Yaşam Ortamları", C/S: 5/3-4, s. 19-20
Tvalchrelidze, G. A., 1981, "Alpin Akdeniz Kıvrım Kuşağı Merkez Kesiminin Metalojenisis", (Çev: Vedat Oygür), C/S: 6/1-2, s. 45-52 (Dergide özgün yazar ismi belirtilmemiştir)
Ulakoğlu, M. S., 1978, "Yeni Bir Çağlayanlar Dizisi", C/S: 3/1, s. 8-10
Unan, C., Lünel, T., 1984, "Magmatik Kayaç Analizlerinin İçermesi Gereken Bilgiler ve Analiz Sonuçlarının Tutarlılığı", C/S: 8/4, s. 13-18
Uygun, A., 1976, "Silisyumun Jeokimyasi ve Silisli Oluşukların Kökeni için Yeni Görüşler", C/S: 1/3, s. 25-28
Uygun, A., 1978, "Federal Almanya'da Yerbilimleri", C/S: 3/4, s. 23-25
Uygun, A., 1978, "İspanya'da Yerbilimleri", (R. Vegas'tan çeviri) C/S: 3/4, s. 25
Uygun, A., 1979, "İsviçre'de Yerbilimleri", (F. A. Nabholz'daan çeviri) C/S: 4/1, s. 35-37
Uygun, A., 1979, "Çin Halk Cumhuriyetinde Uygulamalı Yerbilimleri" (F. Bender'dan çeviri), C/S: 4/1, s. 37
Uygun, A., 1979, "Portekiz'de Yerbilimleri", (D. Carvalho'dan çeviri) C/S: 4/2, s. 40
Uygun, A., 1979, "Fransa'da Yerbilimleri", (J. F. Dumont'dan çeviri) C/S: 4/2, s. 41
Uygun, A., 1979, "İsveç'de Yerbilimleri", (L. K. Königsson'dan çeviri), C/S: 4/4, s. 29
Uygun, A., 1980, "Türkiye'de Evaporitler", C/S: 5/3-4, s. 89-94
Uygun, A., 1981, "Çevremizdeki Tehlike Asbest", C/S: 6/1-2, s. 17-20
Uygun, A., 1981, "Avusturya'da Yerbilimleri", C/S: 6/3-4, s. 88-89
Uygun, A., Çelik, E., 1978, "Endüstriyel Hammaddeler, Diyatomit", C/S: 3/2, s. 46-53
Uzkut, İ., 1978, "Dünya Kömür Madenciliğinin Sektörel Yapısı ve Türkiye Kömür Madenciliği", C/S: 3/2, s. 9-24
Ülker, İ., 1979, "Kaplıca Sularımızın Değerlendirilmesine İlişkin Genel Yaklaşımlar", C/S: 4/1, s. 18-20
Ünalan, G., 1976, "Bitumlu Şistlerden Petrol Üretme Yöntemleri", C/S: 1/3, s. 29-35
Ünalan, G., 1977, "Isı Akışı Jeotermal Gradyan ve Petrol", C/S: 2/3, s. 54-70
Ünay, E., 1983, "Karasal Tersiyer Biyostratigrafisindeki Gelişmeler", C/S: 8/2, s. 5-9
Vuagnat, M., 1977, "Ofiyolitler Gerçekler Varsayımlar ve Sorunlar", (Çev: Nezih Tuzcu), C/S: 2/1, s. 92-98
Wagenbreth, O., 1978, "Jeoloji ve Jeoloji Araştırmalarında Diyalektik",(Çev: Cemal Göncüoğlu), C/S: 3/2, s. 34-36

Weber, C., 1978, "Depremlerin Önceden Kestirilmesi: Çin'de Elde Olunan Yeni Başarılar", (Çev: Güner Ünalan), C/S: 3/2, s. 6-8
Weber, C., 1978, "Hayvanlar ve Depremler", (Çev: Güner Ünalan), C/S: 3/3, s. 36-37
Weber, C., 1982, "Akdeniz Havzasında Sismik Riskler", C/S: 7/2, s. 13-15
Wefing, H., Noack, R., 1985, "Bitümlu Şeylden Yararlanma", (Çev: İlker Şengüler), C/S: 10/4, s. 59-63
Westrom, E. F., 1977, "Bilim Ve Teknoloji İçin Veriler Komitesi (CODATA)", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 2/4, s. 53-54
Woakes, M., 1980, "Maden Kaynakları Politikasında Bazı Yeni Gelişmeler", (Çev: Tahir Öngür), C/S: 5/1-2, s. 9-10,
Woodcock, N. H., Robertson, A. H. F., 1980, "Tetis Kuşağında Ofiyolitlerle İlişkili Metamorfitlerin Kökeni", (Çev: M. Cemal Göncüoğlu), C/S: 5/3-4, s. 39-43
Worthington, E. B., 1977, "Su Araştırması Bilimsel Komitesi (COWAR)", (Çev: İ. Enver Altınlı), C/S: 2/4, s. 57-58
Wyllie, P. J., 1977, "Yeryuvarının Mantosu", (Çev: M. Yılmaz Katı), C/S: 2/1, s. 82-91
Yağmurlu, F., 1983, "Kömür Oluşumunun Fiziksel ve Kimyasal Koşulları", C/S: 8/2, s. 13-17
Yağmurlu, F., 1986, "Yenilenemeyen Enerji Kaynaklarının Dünya Üzerindeki Dağılımı, Beklenen Gelişmeler ve Türkiye'nin Konumu", C/S: 11/1, s. 15-21
Yaman, S., 1981, "Sıvı Kapanımlar", C/S: 6/3-4, s. 78-86
Yıldırım, M., 1978, "Jeokimyasal Maden Arama Yöntemlerinde Yeni Gelişmeler-Yeni Ufuklar", C/S: 3/2, s. 60-61
Yıldız, M. C., 1977, "Altın", C/S: 2/3, s. 17-25
Yıldız, M. C., 1980, "Vanadyum", C/S: 5/3-4, s. 97-102
Yılmaz, A., 1977, "Deneme", C/S: 2/2, s. 23
Yılmaz, A., 1978, "Doğal Kaynaklar ve İnsanlığın Geleceği (Deneme)", C/S: 3/3, s. 81
Yılmaz, A., 1979, "Terim Üretmede Bazı Ögeler", C/S: 4/4, s. 35-38
Yılmaz, A., 1980, "Bilim Dilinde Özleşme Üzerine", C/S: 5/1-2, s. 84-86
Yılmaz, H., 1978, "ABD'ndeki Kumtaşı Türü Uranyum Yataklarının Jeolojisi ve Bunların Türkiye Jeolojisine Uygulanabilirliği", C/S: 3/3, s. 88-95
Yılmaz, H., 1981, "Uranyum ve Toryumun Yerkabuğu İçindeki Göçü", C/S: 6/3-4, s. 66-78
Yılmaz, O., 1985, "Amfibolleri Kimyasal Bileşimlerine Göre Standart Sınıflandırma ve Adlandırma", C/S: 10/4, s. 40-44
Yılmaz, P. O., Savaşçın, M. Y., 1982, "H.E.A.T. Simpozyumu", C/S: 7/1, s. 18-19
Yılmaz, Y., 1976, "Grayzen Oluşumu Üzerine", C/S: 1/1, s. 14-15
Yılmaz, Y., 1976, "Tartışma: Bitlis Masifi", C/S: 1/2, s. 46
Yılmazer, S., 1982, "Kozak (İzmir-Bergama) Çevresinde Sıcak Gerdanlık", C/S: 7/1, s. 3
Yüksel, S., 1984, "Başlıca Fliş Türleri", C/S: 9/2, s. 15-16
Yüksel, S., 1985, "Yerbilimlerinde Başlıca Bilimsel Kökler", C/S: 10/3, s. 15-20
Yüksel, V., Alkaş, İ., Koçak, K., 1978, "Batı Toroslara İlişkin Yayın Dizini", C/S: 3/2, s. 36-41
Yüksel, V., Korkmaz, S., 1982, "Mitoloji, Jeoloji, Turizm: Olimpos'un Sönmeyen Alevi", C/S: 7/2, s. 3-4
Zanbak, C., Erdoğan, M., 1980, "Kayseri Dolaylarındaki Kitle Hareketleri Ayvazhacı Yerkayması", C/S: 5/3-4, s. 60-65
Zanettin, B., 1985, "Volkanik Kayaçların Kimyasal Sınıflaması İçin Yeni Öneri", (Çev: Halil Keskin), C/S: 10/1-2, s. 47-50

Yeryuvarı ve İnsan Dergisi ve Coğrafya Açısından Önemi

Harun TUNÇEL - Esra TUNÇEL

Özet

Bu yazıya konu olarak alınan *Yeryuvarı ve İnsan* dergisi Türkiye Jeoloji Kurumu tarafından yayınlanmıştır. 1976 ile 1986 yılları arasında sadece 38 sayı yayınlanmış olan dergi, coğrafyayı ve diğer yerbilimlerini birleştirici ve bütünleştirici özelliği ile dikkati çekmektedir. Dergide yer alan yazıların hatırı sayılır bir kısmı coğrafyacılar tarafından kaleme alınmıştır, kimilerinin yazarı coğrafyacı olmasa dahi yazı konularının coğrafya, özellikle de jeomorfoloji ile ilişkili olması önemlidir. Dergi günümüzde büyük ölçüde unutulmaya yüz tutmuş hatta genç nesillerce adı dahi bilinmiyor olsa bile bu onun önemini azaltmak yerine artırmaktadır, bu sebeple çalışmada *Yeryuvarı ve İnsan* dergisinin içerik analizi yapılmış ve yerbilimleri ve coğrafya için önemine değinilmiş ve dizini hazırlanarak günümüz ve geleceğin bilim insanlarının dergi hakkında bilgi sahibi olması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Yeryuvarı ve İnsan*, Coğrafya, Jeomorfoloji, Jeoloji, Türkiye.

Earth and Human Journal and Its Importance in Geography

Harun TUNÇEL - Esra TUNÇEL

Abstract

The journal, *Yeryuvarı ve İnsan* (Journal of Earth and Human), was published by the Turkish Geological Institution. It had 38 issues between 1976 and 1986. It played an essential role in integrating geography with the rest of the earth sciences. A considerable portion of the articles in the journal were written by geographers. Even if not written by geographers, articles were related to geography, especially geomorphology. The fact that the journal today is largely forgotten and unknown to the younger generation makes it more relevant. This study, therefore, provides a content analysis of *Yeryuvarı ve İnsan* journal and discusses its significance for earth sciences and geography. It also provides an index for the access of future scholars.

Keywords: *Yervuvarı ve İnsan*, Turkey, Geography, Geomorphology, Geology.